

(2)

D. CAROLI ANT.
DE LUCA

MELPHITENSIS,
SPICILEGIUM
DE CESSIONE JURIORUM,
ET ACTIONUM;

IN QUO POST DESUDATAM MESSEM

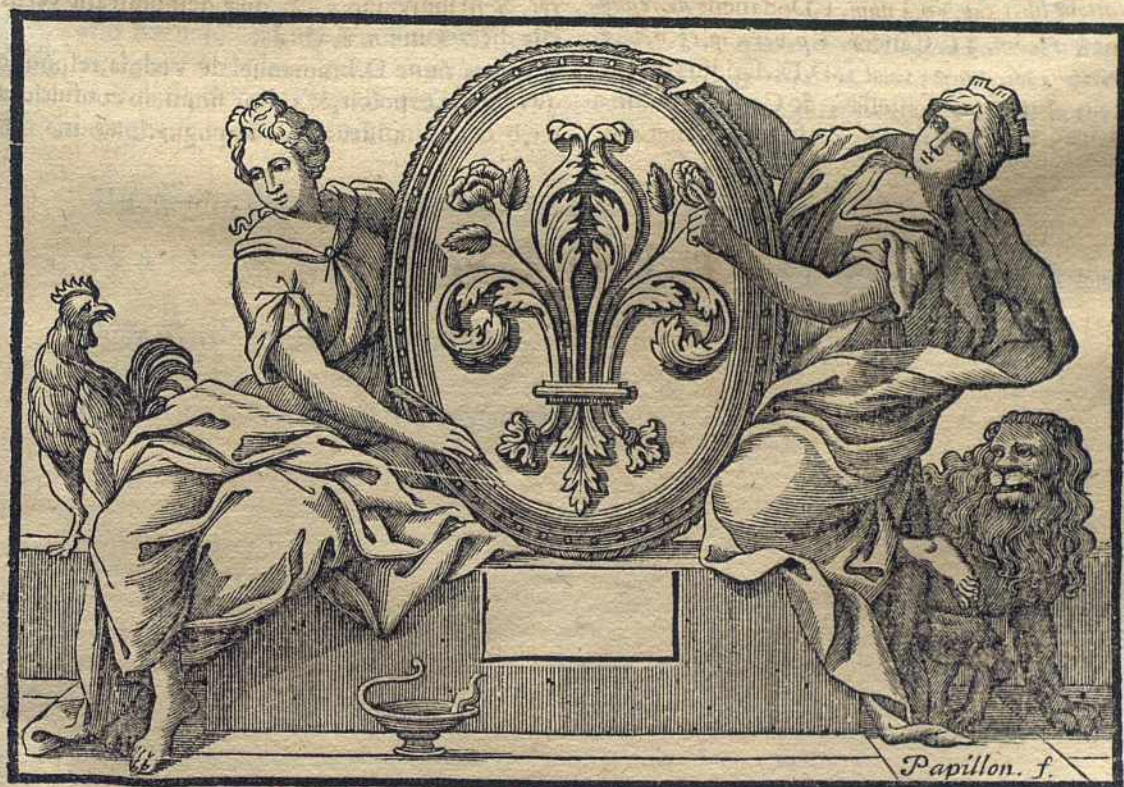
Clarissimi ac Celeberrimi Authoris
D. ALPHONSI DE OLEA,

Dilapsæ & manipulares Cessibilium Spicæ, tanquam in area
excussæ coacervantur.

OPUS IN SCHOLIS ET SUBSELLIIS UTILE ET PERNECESSARIUM.

*Indice duplici, priori Argumentorum singularum Questionum, posteriori Rerum,
& Verborum notabilium, locupletatum.*

EDITIO POSTREMA CETERIS EMENDATIORE.

LUGDUNI,
Sumptibus ANISSON, & POSUEL.

M. DCCXX.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

D. CAROLI ANTI

DE LLUCA

MELPHITENSIS

SPICILLIUM

DE CESSIONE JURUM

ET ACTIONUM

IN QVO POST DESUDATAM MESSEM

Clarissimi ac Coliberrimi Auctoris

D. ALPHONSI DE OLEA

Disceptat & manipulatus Celsissimus Sacerdos, & Sacerdos in suis

scriptis, & in suis scriptis, & in suis scriptis

ORUS IN SCHOLIS ET SUBSELLIIS UTILE ET PERNICISSIMUM

Adhuc, & in suis scriptis, & in suis scriptis, & in suis scriptis

Adhuc, & in suis scriptis, & in suis scriptis, & in suis scriptis

EDITIO POSTERIMA CETERIS EMBENDATIONE

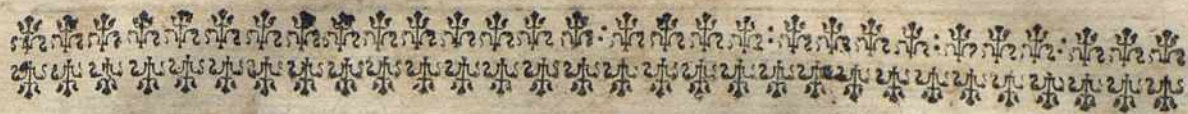
LUGDUNI

Sumptibus A. Nasson, & F. Bosses

M. DCCXX

CUM PRIVILEGIO REGIS

IN Congregatione habitâ coram Eminentissimo Domino Cardinali Caracciolo Archiepiscopo Neapolitano sub die 18. mensis Septembris 1681. fuit dictum, quod R. P. Antonius Rossi videat, & in scriptis referat eidem Congregationi.

S. MENATTUS VIC. GEN.

JOSEPH IMPERIALIS, Soc. Jesu Theol. Emin.

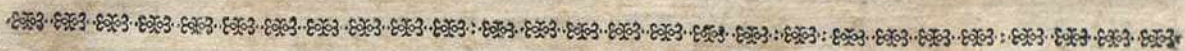
Spicilegium de Cessione Jurium, & Actionum, Authore D. Carolo Antonio de Luca, Opus est cæteris celeberrimis ejusdem Authoris simillimum, nempe solidissimam continens jurisprudentiam, at nihil omninò, quod bonis moribus, aut sanæ doctrinæ repugnet; & ided imprimi posse censeo, sub censura Eminentissimi. Neapoli die 19. Octobris 1681.

P. ANTONIUS ROSSI, Soc. Jesu.

IN Congregatione habitâ coram Eminentissimo Domino Cardinali Caracciolo, Archiepiscopo Neapolitano die 1. Octobris 1681. fuit dictum, quod stante supradictâ relatione, IMPRIMATUR.

S. MENATTUS VIC. GEN.

JOSEPH IMPERIALIS, Soc. Jesu Theol. Emin.

ECCELLENTISSIMO SIGNORE,

DCarlo Antonio de Luca humilmente supplicando à V. Ecc. qualmente desidera dare alle stampe, *Spicilegium de Cessione Jurium & actionum post D. Alphonsum de Olea.* In tanto per poter ottenere la licenza di darlo in luce, l'esponente supplica V. Ecc. che si degni resti servita commettere la revisione à chi meglio le parerà, *ut Deus* :

Magnificus D. Joannes Baptistâ Muccio videat, & in scriptis referat.

CARRILLO REG. CALA REG. FLORILLUS REG.

Illustr. Marchio Crispani non interfuit.

Provisum per S. E. Neap. die 10. Octobris 1681.

COMUS.

EXCELLENTISSIME DOMINE.

LEgi jussu tuo librum inscriptum, *Spicilegium de Cessione Jurium, & Actionum post D. Alphonsum de Olea*, compositum à Reverendo D. Carolo Antonio de Luca, suo quidem Auctore dignam, summumque ejusdem præferentem ingenium. Nil prætereà habet, quod Regiam lædere valeat Jurisdictionem, vel rectam Politicam; unde ad publicam utilitatem lucem mereri, imprimique posse arbitror, ni aliter sentiat E. V. quam summus rerum omnium Reparator diu servet in còlumnem. Neap, die 22. Octobris 1681.

Excellentiæ Vestræ.

Addictissimus Cliens

JOANNES BAPTISTA MUCETI

imprimatur, verùm in publicatione servetur Regia Pragmatica.

CARRILLO R. CALA R. SORIA R. FLORILLUS R.

Provisum per S. E. Neap, die 12. Novembris 1681.

COMUS.

I N D E X

A R G U M E N T O R U M

Q U Æ S T I O N U M O M N I U M ,

Quæ in hoc Spicilegio de Cessione Jurium,
& Actionum continentur.

- I. **C**ESSA parte crediti partim fecundi, partim infecundi, utrum penes cedentem remaneat pars fructifera, & utilior; vel potius confusis juribus, tam cedens, quam cessionarius concurrant in utroque credito fecundo? Sive concurrentibus duobus cessionariis, an secundus admittatur ad fertile, vel ambo participant? Refertur, decisio. S. R. Consilii. p. 1
- II. Promissio evictionis tam de jure, quam de facto, quid importet, explicatur. Refellitur Gasp. Thesaur. in declaratione evictionis de jure. Cessionarius an possit molestari à creditoribus anterioribus cedentis super nomine cesso? Refutantur Paris. & Chartar. Et rejiciuntur Felician. Dom. Olea, & alii in declaratione evictionis de facto. 3
- III. Exigibilitatis promissio an importet solum veritatem crediti cessi? pro affirmativa opinione uti singularis laudatur Glossa per Dom. Præs. de Franch. Consil. Hodiern. Emin. Cardin. de Luca, & alios. Stat in contrarium Montan. & Author interponit sensum suum. Quid si promittatur nomen bonum, utrum sit idem, quod verum? 4
- IV. Annuum redditum cedens, an teneatur dumtaxat prestare verum, sed non locupletem debitorem? Parum foeliciter D. Olea allegat decisionem 639. Merlini. Ponderatur decisio D. Reg. Reverter. Et an rectè observaverit D. Reg. de Marin. 5
- V. Cedens annuum censum, & promittens verum, & idoneum, ac teneatur semper idoneum prestare? Gratianus affirmat, laudatus per Rot. Rom. & alios. Sed pro resolutione recensentur verba de Cardin. de Luca. 6
- VI. Promittere manutationem, vel conservationem census, an idem sit, ac promittere exigibilitatem facti? Et promittens exigibilitatem facti, cum dictione *semper*, vel in *perpetuum*, an teneatur ad perpetuam, vel solum referatur promissio ad tempus de futuro, ex causa tamen de præterito? Expenduntur decisiones Rotæ Rom. Consil. de Rosa, Card. de Luc. & novissima S. Consilii decisio. 7
D. de Luca Addit. ad tract. de Cess. Jur.
- VII. Negligentia cessionarii post cessionem nominis debitoris an ipsi noceat? Distinguitur inter cessiones. Gratianus stat pro cessionario in credito habente tractum successivum, & refellitur per Andreolum, & declaratur per Dom. Pratum. Quid si cedens accesserit uti fidejussor, & principalis? Rot. Roman. per Authorem notatur. Promittens nomen idoneum, an teneatur procurare solutionem? Montanus refert decisionem, sed taxatur per Andreolum. Declaratur nuperrima S. C. decisio pro Montano. 9
- VIII. Usufructuarius post cessam usufructus commoditatem, an valeat de consensu proprietarii, vel debitoris usufructus cedere usufructum alteri, vel remittere proprietario in præjudicium primi cessionarii commoditatis? Et quid in cessionibus fructuum officii, vel feudi? 11
- IX. Cessio commoditatis usufructus quantum differat à cessione commoditatis pensionis. Et cedens commoditatem pensionis, an possit pensionem extinguere, vel transferre in præjudicium cessionarii? Rot. Rom. variavit. Pensionarius potest extinguere gratuito, & diminuire pensionem? Quid in pensionariis confidentiariis, an fiduciarius possit cassare? Cessa commoditate, & extincta per matrimonium, vel mortem per manus justitiæ, ob delicta capitalia, an agi possit de evictione per cessionarium, 12 & seq.
- X. Maximum discrimen inter cessionem simplicem, & cessionem in solutum. Quæstio cæterum sit potius facti, quam juris, nec attendi cortex verborum debeat. Requisita essentialia ut cessio in solutum, & cessio fiscalium per populos Regi debitorum sit simplex, & refertur decisio. Quid si cedatur annuus redditus, an sit cessio, sive datio in solutum. Promissa exigibilitate nominis cessi, an sit cessio simplex? 14
- XI. Tertius dans pecuniam debitori pro dimittendo anteriore creditore, cessis juribus, an obtenta cessione, consequatur anterioritatem creditoris dimissi, tam pro sorte, quam pro redditibus post cessionem decursis, vel juxta datam secundi contractus pro eis erit graduandus

Index Argumentorum.

- duandus; Cautela cessionis juris luendi secundum decisionem 16. D. Reg. Latr. in Urbe non servatur, & qua ratione. Distinguntur plures casus, & referuntur decisiones, & an requiratur scientia creditoris dimissi, ad finem subitrandi? 15
- XII. Cessio facta possessori, modico per illam dato creditori anteriori hypothecario, an valeat pro tota summa cessa, quando convenitur per secundum creditorem hypothecarium, vel pro rata pecunie solata: ad intelligentiam legis, qui à debitore, C. qui pot. in pign. & legis per diversus, C. mand. 16. & seq.
- XIII. Jus adeundi hereditates, sive delatas, sive deferendas, an possit cedi: Expenduntur decisio 8. 9. Dom. Præs. de Franc. & decisio 85. Dom. Reg. Rovit. pro opinione negativa, & decisiones Rotæ Roman. pro affirmativa, quoad hereditates. 17
- XIV. Cessio credito in iudicio concursus creditorum graduato sexto loco, cum pacto inevititionis, nec ad restitutionem pretii in casu, quo cedens excluderetur à singulis ex quinque creditoribus graduatis, aliter si ab aliis supervenientibus, si tertius creditor superveniens fuerit antelatus illis quinque, quapropter quintus occupaverit sextum locum, an cedens valeat pretium consequi, si evictio ante solutionem illius sequuta sit? Ad ornatum decisionis 339. Præs. de Franch. nonnulla congeruntur. 19
- XV. Cessio iurium facta per uxorem, si maritus rem suam vendat, interveniente ipsa, & renunciantem suæ hypothecæ dotali, cum cessione iurium cum reservatione tamen sui crediti, & hypothecæ super aliis bonis mariti, an sit translativa? Cum Andreolo, Olea, & aliis indicantur quæstiones insolubiles. 20
- XVI. Cessa commoitate usufructus fundi prius uni, si deinde cedatur alteri, utrum primus cessionarius præferatur secundo? Explicatur quando concurrant ambo cessionarii, & præferatur primus. Et cessio juris emphyteutici quantum operetur. 22
- XVII. Cedens nomen debitoris tale quale, vel actiones tales quales habet, an teneatur ad veritatem nominis, ut sit, & actionum ut sint, vel potius in casu inexistentiæ ad nihilum teneatur? Et quid cessio fuerit dubitativa? An operetur clausula, *che il cedente non sia tenuto di verità, e bugia, buono ò cattivo.* 23
- XVIII. Cedens post cessionem an possit gratiosè debitorem cessionis ignarum liberare, vel per confessionem de recepto, aut dilationem concedere in præjudicium cessionarii: vel creditor extinguere suum nomen in præjudicium suorum creditorum. Notatur Cancr. Expenditur Cardin. de Luca illuminatè distinguens, Authorisque sensus aperitur. 24
- XIX. Cohæres obtinens cessionem actionum in sui beneficium à creditore hereditario propria pecuniâ, an communicare teneatur cessionem cohæredibus, accepta ratâ pecuniæ data pro cessione? Ad hæc num cessio hæc proffit contra alios creditores ipsi hæredi cum beneficio inventarii. An jure improbetur Dom. Præs. de Franc. in decis. 450. & 146. 25
- XX. Filia, vel sorori volenti Monasterium ingredi, an debeatur à patre, vel fratre integrum paragium, & possit cedi excessus, qui non tribuitur Monasterio? D. Reg. de Marin. refellit Consil. Provenzal. Expenduntur decisiones Rotæ Rom. Rejicitur D. Olea, & distinguitur cum Card. de Luca 26
- XXI. Cessio iurium an retrahatur ad tempus solutionis, vel potius attendatur tempus cessionis? Expenditur Costa, & distinguitur inter fidejussores, correos, & tertium possessorem. D. Olea confutat D. Reg. de Marin. an gratis, vel jure? & sensus Authoris. 28
- XXII. Cessio Cato ex causa donationibus capitalibus, quæ habet super Banco, & in casu obitus sine filiis, substituto Titio, an fructus pendente conditione decursi, & non exacti, debeantur substituto? Distinguntur plures casus, & declarantur decisiones 13. 49. & 238. Præs. de Franch. 30
- XXIII. Cessionarius, vel emptor hereditatis, an possit confiscare præambulam, uti remedio legis finalis, C. de edit. D. Ard. tollend. instrumenta liquidare? Distinguantur cessiones Expenduntur. D. Præs. Merlin. D. Olea, & Montanus, & sensus Authoris, & quid de emptore hereditatis, vel fideicommissario. 31
- XXIV. Ius liquandi instrumentum viâ ritus, an sit cessibile? An possit cedens in simul cum cessionario, si nihil sibi reservaverit in cessione. Solus cedens an possit in cessione pro solvendo, & quando locum habeat exceptio, *Tua non interest.* 32
- XXV. Momentanea acquisitio hereditatis delatæ ex cessione illius resultans, an habenda sit in consideratione, non obstante regula contraria? Traduntur effectus momentanei actus ad validandam cessionem, & donationem irrevocabilem reddendam, etiam in casu superveniendi filiorum. Soror renuncians fratribus, & dotata ab uno, an huic solum proffit renunciatio? Expenditur Paul. de Castr. & quando cessio iudicanda sit translativa, vel abdicativa? Ponderantur nonnullæ clausulæ. Cedens hereditatem, an quoad quid censendus sit adivisse, & quoad quid non. 34
- XXVI. Privilegia dotalia an sint cessibilia? Distinguitur inter privilegia, vel potioritatis, vel tacitæ hypothecæ, vel exigendi usuras dotales, & distinguitur inter cessiones an in gratiam viri, vel cessionarii? An debitor cessus teneatur ad usuras dotales mariti cessionario? Et an fructus ex æquitate legis curabunt, C. de action. empt. debeantur cessionario debitoris? 35
- XXVII. Fidejussor uti cessionarius creditoris pro quantitate soluta, an concurrat cum cedente in bonis debitoris. Expenditur doctrina. Socini, & declaratur, & defenditur. Præs. de Franch. contra D. Oleam. Quid si creditor prævenisset in exigendo à debitore, vel possideret bona illius, utrum creditor cedere teneatur contra se in bonis, quæ possidet. Exempla traduntur, in quibus creditor non cedit contra seipsum, & si de jussor accipi, censetur pro residuo, & effectus cautionis. 37
- XXVIII. Cessio iurium qualificata cum præservativa clausula, *Dommodo cessio non officiat cedenti, neque directè, neque indirectè, neque in concursu,* quid significet, & operetur? Cedens ex æquitate simpliciter an sibi præjudicet? Cessio si esset necessaria, fatuus foret contrahens, 38

Quæstionum omnium.

- contrahens, sic cessionem acceptando? Si esset persona privilegiata, an ei ita acceptanti succurratur? Et cessio si non esset subsequuta, an habeatur pro facta? Creditor qualificatam cessionem quando facere debet. 38
- XXXIX. Fideicommissum ordinatum ab ascendente est fidejussor legalis mariti pro restituenda dote mulieri, quæ proinde tenetur cedere jura, aliàs, obstabit ei exceptio cedendarum. Assignatur differentia inter restitutionem, & constitutionem dotis, an cessio facienda sit per mulierem dotatam de bonis fideicommissi? Fontanella negans rejicitur. 39
- XXX. Cedere jura an teneatur creditor fidejussori, qui renunciavit exceptioni cedendarum actionum, vel ex æquitate, saltem cum præservativa? Expenduntur Petr. Heig. & Dom. Staib. C. rollariæ tangitur de injusto possessore, vel extraneo solvente an possint isti petere cessionem jurium? Cessioni jurium quando censeatur renunciatum. 40
- XXXI. Cessio cum assensu credito cum hypotheca super feudo acquisita per creditorem cum assensu, adjectâ clausulâ, *pro se, & hereditibus ex corpore*, utrum via hypothecæ cessionarii pendat à linea, & prole cedentis? In simili agitur de feudi, & emphyteusis devolutione, an ista sequatur per extinctionem lineæ emptoris? Et quid si non adsit assensus super cessione, & feudum sit devolutum, an si efficax hypotheca ad favorem cessionarii vel cedentis? Idque in terminis gratiæ Regno concessæ. 41
- XXXII. Creditor cum assensu super feudo si cedat creditum suum duobus in solidum tempore diverso, an præferatur, qui primo loco obtinuit assensum? Cessionarium sine assensu posse agere super feudo, voluere Capyc. & Marefcotus; an bene? Quid si concurrant plures creditores, & posterior habeat assensum, & anterior eo careat? Quid attentâ gratiâ, quâ actiones feudales transcunt ad extraneos hæredes? Personalis actio transit ex cessione sine assensu. Agitur, an possit separari personalis ab hypothecaria, & hæc cedi sine personali, & ad quem effectum, & qualiter ex priori cessione personalis sit potior, postremum assensum habens? Occurritur decisioni 75. Præf. de Franch. quæ declaratur. 44
- XXXIII. Per cessionem actionum an transferantur actiones utiles, & directæ? Explicatur diversus modus agendi in exercitio ipsarum? Libellus, & sententia qualiter concipiuntur, Mandatum in rem propriam an expiret morte mandatis, qui nullum habet hæredem. Consil. de R. sa satis probat pro opinione negativa; in fine tamen inspicitur varius. De directâ, & utili actione, & de earum forma, & effectu pulchra. 46
- XXXIV. Exceptio cedendarum actionum an obstet creditori agenti in solidum contra correum, vel confidejssores, si liberavit unum cum reservatione actionum, vel cessiones contra alios, vel per pactum de non petendo, vel per acceptilationem? Inducantur antinomix legum, & Scribentium, cum resolutione Auctoris. 48
- XXXV. Cessio solutionis causâ an inducat constitutionem hypothecæ ad favorem cessionarii creditoris in actione personali, & exinde efficiatur ipse hypothecarius, ac præferendus sit secundo cessionario? Expenditur Merlin. de pignor. considerans in cessione simplici medium quoddam inter dationem in solutum, & pignus, & recensentur verba hypothecam inducentia. 49. & seq.
- XXXVI. Cedens nomen debitoris in dotem, an teneatur præstare exigibile? Quid sit nomen delegatum sic? Distinguuntur plures casus. Nomen si tractu temporis efficiatur non idoneum, nullum adest dotis privilegium. Quando nomen detur æstimatum? Montanus dubitat de decisione 108. Præf. de Franch. Declaratur quando privilegium dotis locum habeat, & non veniat exigibilitas: refertur casus per Rot. Rom. decisus. 50
- XXXVII. An sine cessione mariti, vel hæredum ipsius possit mulier agere contra dotantem pro dote promissa viro, tam soluto, quam constante matrimonio? Quid si maritus promiserit renunciationem uxoris successibus ad favorem dotantis, an obstet uxori exceptio non impletæ promissionis? Vel solutio liberè facta sit marito, non sequuto investimento pecuniæ dotalis, convento pro cautela dotis, & uxoris? Recensentur plures Rotæ Rom. & S. C. decisiones? 52
- XXXVIII. Creditor anterior hypothecarius an impedire possit delegatarium, quin exigat nomen cessum delegatum, si adhuc non fuerit soluta pecunia per debitorem delegatum? Hypotheca an extinguatur per delegationem? Quid si girata fuerit fides crediti, & pecuniâ extet in Bancho? 53
- XXXIX. Cessionarius pensionis primi anni, concurrens cum cessionario pensionis secundi, vel tertii anni, habentes causâ ab eodẽ domino, & locatore, an ambo graduandi eodem loco? Explicatur textus in l. Insulas, ff. qui potior. in pign. de vendente, reservata sibi pensione primi anni, & cedente alteram emptori, ut potior sit conditio emptoris. In fructibus secundi anni an præferendus cessionarius pensionis ejusdem anni? Quid si venditio, puta domus, facta sit distributis diversis paghis, & sint cessæ partitæ duobus: an potior sit causa primi cessionarii? 54
- XL. Jura quæ sunt inutilia penes cedentem, an possint esse utilia penes cessionarium & è contra? & sic cedens transferat plus juris quam ipse habet, vel pejoris conditionis sit cessionarius; Nonnulli casus recensentur, ut in fidejssore cessionario, cui non obstat exceptio excussionis, quæ obstat cedenti, & è contrario. Christianus uti cessionarius Judæi, an possit exigere usuras solutas pro Christiano actione negotiorum gestorum? Et quaritur, an donator habeat beneficium, *deductio ne egat*, conventus per cessionarium donatarium? Et exceptiones similes competentes debitori contra creditorem, an competant contra cessionarium? 55
- XLI. Societatem officii contrahens cum officiali dante facultatem immutandi personam, sub cujus vitæ periculo societas currere debeat, si facultatem habes cedat societatem alteri, qui immutavit personam, utrum societas dissolvatur morte cedentis habentis nudum nomen, vel cessionarii utilitarii, & cessionarius valeat nominare personam, vel per

Index Argumentorum.

- procuratorem fici possit mutatio? 57
- XLII. Cedens pecuniam cum pacto, ut deficiente debitore à solutione, possit creditor absque ulla interpellatione à quibuscumque etiam à seipso accipere ad cambium, & recambium per quascumque nundinas, & plateas, usque ad effectivam solutionem, si deinde ad paucos dies cedat creditum in ampla forma, promittens manutenere debitorem verum, & exigibilem, & non interveniant requisita legis? *C. de novat. an currat cambium? Quid si declaraverit habere nudum nomen cedendo paritam? Facultas cambiandi cum seipso an transeat ad cessionarium?* 60
- XLIII. Cessio an dividatur in extinctivam, & translaticivam, & detur cessio translatica? Translatica, & non extinctiva quibus sit prohibita. Qualiter sint promiscua verba translationis, & extinctionis, & secernatur una ab altera: & recensentur verba significantia translationem, & cessionem. 61
- XLIV. Cessionario non citato, an possit creditor anterior hypothecarius directè agere contra debitorem utili personali, & hypothecaria? Declaratur utilis personalis, qualiter procedat ab hypotheca, & negetur chirographario. Occurritur dissidentibus. Authoris discursus, & sensus. 62
- XLV. Cessio an sit justa, si quis pro annuis scutis 70. pro capitali ducatorum mille debitis, cessit annuos redditus pro capitali ducatorum bis mille, quos debet consequi super Communitate, promittens exigibiles, cum pacto de retrocedendo quodcumque solverit, cedens scutos mille? Laudatur Rota Romana? 65
- XLVI. Cessio anno canone emphyteutico alicui pro certo pretio, utrum emphyteuta possit se liberare, offerendo idem pretium pro illa emphyteusi, quamvis irredimibili, vel duret irredimibilitas? Sub cessione juris exigendi canonem, an veniant alia jura directi domini? Quamdiu duret exactio, & devoluta emphyteusi ob culpam emphyteutæ, qualiter consulatur cessionario pro exactione canonis: & quid si devolvatur, quia finita sit emphyteusis, tanquam ad certum gradum, & certam generationem concessa? *ibid.*
- XLVII. Cessio jurium, quamvis verbis generalibus concepta, debet tamen restringi ad jura talia qualia habebat cedens. Quid autem si res promissa fuisset libera, & exempta à canone, & servitute, & deinde fuerunt detecta gravata aliquo onere, an tali casu permissum sit cessionario agere de evictione, præsertim si scientiam habebat? 66
- XLVIII. Clausula, *Cedens &c.* an operetur translationem actionis personalis in emptorem pro pensionibus maturatis ratione fructuum perceptorum ante venditionem? Quid si dicat venditor in cessione, *pro pensionibus quas debet assequi.* Lateque edisseritur, quando competant pensiones venditori, & quando emptori, etiam maturata. 67
- XLIX. Sub cessione omnium jurium, & actionum an veniat jus patronatus, vel sub venditione, aut cessione hereditatis? Juraque & actiones an veniant sub obligatione, vel alienatione bonorum? Jura, & actiones qualiter sint tenentis speciei, nullam habentes vocem vel
- nomen. 68
- L. Creditor ex duplici causa, si possit leat bona debitoris pro credito posteriori, & agat contra tertium possessorem pro anteriori, an teneatur cedere jura contra seipsum, & differat possessor à fidejussore? Quid autem si in pecunia satisfactus fuerit? Coniungit de his disceptari cum alio articulo, utrum creditor opus habeat novo libello pro novis annualitatibus decursis, si virtute sententiæ per solutionem de primis satisfactus sit? Discutiuntur decisiones Fontanellæ. 69
- LI. Cedi an possit jus petendi renovationem emphyteusis, vel locationis? Distinguitur jus petendi renovationem: & legata re emphyteutica, an censeatur legatum jus petendi renovationem, sine specifica cessione? 71
- LII. Sine cessione jurium quando transeat hypotheca creditoris dimissi ad beneficium solventis pro debitore an vinculari debeat pecunia in Bancho, vel penes tertium, aut requiratur expressa conventio de subintrando in locum, & hypothecam creditoris, vel sufficiat in possessore solvete ratio præsumptæ intentionis subintrandi? Possessor solvens creditori, an subintret ad effectum excipiendi tantum, vel etiam agendi, late discutitur? Expenditur Montanus negans conventionem de subintrando æquipollere cessioni, contra Baldum Cessio jurium facta per creditorem ad beneficium mutantis ex intervallo post pecuniarum debitori numeratam ex mutuo, an valeat? Refertur decisio? 72
- LIII. Frater debitor fratris an possit carcerari ad instantiâ fratris, vel cessionarii ex causa onerosa fratris? Diversæ adhibentur distinctiones quando frater ageret de evitanda personali districtione, & esset dives vel de congrua alimentaria, aut de causa onerosa, vel lucrativa, aut sit æquè pauper creditor. Nova dubitatio, utrum frater creditor cedens cum cessionario, possit liquidare instrumentum? Exceptio, *Tu cessisti jus tuum*, an impediatur liquidationem instrumenti? 74
- LIV. Regale quod habet Princeps tempore necessitatis, ut possit capere plaustra, & naves subditorum, & uti bonis eorum, explicatur, & an sit cessibile? declarantur clausulæ concessionis facultatis, quam habent Barones in investituris? Vita militia an cedi possit absque assensu? Similiter an actio pro paragio, & cessionarius sine assensu agere possit, devoluto feudo? 76
- LV. Fidejussor, cessis juribus an possit repetere solidum à confidejussore, vel quolibet eorum? Quæstio dividitur in duas inspectiones, & expenditur. III. Episc. Borgia. Rejicitur distinctio, an fidejussor agat uti merus tertius, vel uti fidejussor, & cessionarius Possessor solvens creditori, an possit insolidum agere cessis juribus contra aliquem ex possessoribus? 77
- LVI. Filio ducente uxorem, si pater uti principalis pro restitutione dotis se obligaverit utrique, promissa solutione dotis, an eâ soli filio post mortem patris solutâ, obligatio patris effectum habeat? An idem in fratre? Exceptio cedendarum an obstat mulieri dotem repetenti, si consenserit alienationi factæ per maritum suorum bonorum? Et plures obligati ad

Quæstionum omnium.

- ad restitutionem dotium, an insolidum teneantur favore dotis? 79
- LVII. Cedens concurrens in parte sui crediti cum tertio, qui pro debitore solvit aliam partem, & cessionario, an præferatur huic? Expenduntur D. Reg. de Ponte, & Mercurial Merlin. cum addubitatione Authoris. Quid autem si creditor vendidit, & cessit partem crediti, an hic cessionarius præferatur cedenti? Dissident Gaitus, Olea, & Dom. R. de Marin. pro quo stant D. Reg. de Ponte, & Mercurial, Merlinus. 80
- LVIII. In cessione nomine debitoris an oblationem habeat locum remedium legis 2. C. de rescind. vend. Quid autem in cessione iurium, & actionum. Distinguitur inter cessiones, & cessiones. 81
- LIX. Cessio qualiter distinguatur à delegatione, quàm difficulter agnoscat, ostenditur cum diversitate effectuum: argumenta excludentia delegationem recensentur, & laudatur D. Hodierna. 82
- LX. Cedens nomen debitoris sub conditione, vel in diem, & promittens illud exigibile, si ante purificatam conditionem, vel diem inopiam supervenerit debitoris, an cessionarius regressum habeat contra cedentem? Quid autem si non totaliter redditus fuerit impotens debitor cessus. Arguitur à venditore conditionali, in qua specie notatur Larrea per D. Reg. de Marin. 83
- LXI. Cessio in incorporalibus an possit præscindi à traditione, dum vim habet illius? Elegans quæstio deserviens ad sciendum, an cedens ex causa donationis teneatur de evictione & facere nomen cessum verum? Expenduntur casus, in quibus præscindi intelligatur, & de evictione teneri valeat. Ex duobus cessionariis si primus sit sub conditione, secundus pure, an potior sit secundus? Rotæ Romanæ decisio ad trutinam revocetur. Quid autem si sibi quis reservet annualitatem vitæ suâ durante, & postmodum cedat absque reservatione nomen debitoris censuale, quæ cessio sit potior? Mulier cedens nomen debitoris ex causa donationis, an juvetur Vellejano? Adducitur formula cessionis nominis debitoris ex causa donationis nuperrimè habitæ. 85
- LXII. Conventio de obtinenda cessione à creditore anteriore, an excludat cessionem legalem? Quando provisio hominis facit cessare illam legis? Renuntiatio, & cessio iuribus paragii competentis in bonis paternis ob promissionem dotis ad favorem fratris facta, an resolvatur, non soluta dote? Cedi an sine assensu possit actio pro paragio super feudis? 87
- LXIII. Monialis professæ an possit cedere annuam vitaliam subventionem? Laudatur Sacra Rota Romana: præstationes inexactæ per Monialem, post hujus mortem, an possint per Monasterium cedi edisseritur. 88
- LXIV. Cessa hæreditate alieni per cedentem, qui reperitur gravatus per fideicommissum in casu mortis, si deinde cedens in Monasterio incapaci profiteatur, an substitutus succedet, professione sequutâ, non expectata morte naturali? Testamentum an confirmetur per hujuscemodi mortem civilem? Quid autem si alienata fuisset res aliqua fideicommissi, an emptor, vel cessionarius non possit molestari vivente professo? Discutitur opinio Fusarii contra recepticem opinionem, quæ dura ostenditur. Si cedatur spes fideicommissi conditionalis, quod purificetur post professionem in Monasterio incapaci, an cessio valeat? An filii ingressi Monasterium incapax faciant deficere conditionem fideicommissi, si decesserit sine filiis, si gravatus cesserit hæreditatem? Demum an Monasterium habeatur loco filii favore tertii cessionarii? 89
- LXV. An cessibilis sit prælatio competens venditori pro pretio ratione specialis hypothecæ? Refellitur D. Staibanus negans: Prælatio venditoris an anteponatur doti? Expenditur afflictus. Quid demum sit dicendum de concursu inter mutuantes ad rem emendam, rescipiendam, & conservandam, & dotem, edisseritur. 92
- LXVI. Cedere an possit venditor jus consequendi usuras compensativas ex æquitate legis curabit, C. de act. empt. & argui possit ab usuris dotalibus ex æquitate debitis marito propter sustentationem onerum matrimonii? Expenduntur D. Card. de Luca, cum decisionibus Rotæ Roman. Cancer. Leotard. & alii, & recensentur opiniones pariformiter distinguentes inter antedictas usuras, cum opinione Authoris negantis argumentationem ab usuris dotalibus ad usuras venditori debitas. 93
- LXVII. Debitor pecuniarius dotantis, si marito fuerit cessus, an citra denunciationem teneatur ad usuras restaurativas in recompensam onerum matrimonii? Expenduntur jura in debitore cessa Fisco, & Leotardus, Olea, & D. Cardin. de Luca: Author demum distinguit. 95
- LXVIII. Promittens correspondere censum, vel cedere nomen debitoris, ante electionem non transfert periculum nominis. Promissio de cedendo si fiat uni, & deinde alteri cessio fiat, quis præferatur? Assensus super pacto de cedendo, an roboret cessionem factam sine assensu? 96
- LXIX. Cedere an possit procurator cum libera? Refertur decisio. S. R. Consilii? Edisseritur fuscè de facultate cedendi, quando procurator eam habeat, cum pulchra decisione Rotæ, an valeat censum extinguere, si habeat facultatem cedendi, & excipiendi depositum. 97
- LXX. Cedente socio fundaci, vel tabernæ, ratam suam socio, an creditores cedentis possint agere hypothecaria, vel Salviano super rata cessa? Distinguuntur merces à fundaco, vel taberna: qualiter fundacus sit individuus, & merces dividua, & cessio an sit abstentiva, vel translativa? Difficultas probationis identitatis mercium an impediatur exercitium hypothecæ? Agitur de intellectu textus in l. cum taberna, ff. de pign. quando intrent termini dicti textus. 98
- LXXI. Cessionarius qualiter dicatur recipiens litteras cambii, explicatur. Et cum majori rigore procedatur pro negligentia in exigendo contra recipientem litteras cambii, quàm cum aliis cessionariis: concluditur quod sit quæstio

Index Argumentorum

- quæstio potius facti, quàm juris, Judicis, & Mercatorum arbitrio judicanda. Negligentia recipientis in exigendo quando ei noceat, & quando imputanda mora & quando non. Expenduntur. Pragmaticæ de litteris cambii, & an sit diversa praxis inter Civitates Neapolis, & alias Regni. Et protestus litterarum post acceptationem an de de-coctione sequata sit necessarius? 99
- LXXII. Jus prælationis novo inquilino compe-tens veteri ex Statuto, vel Consuetudine an sit cessibile, vel transeat ad hæredem, vel socium deinde admissum, aut subcondu-ctorem? Tiraquellus pro cessibilitate sen-tiens declaratur. Ad dubitationes Authoris contra Pacianum, & alios. An reviviscat conductio, si conductor emerit cum pacto de retrovendendo, & sequatur reemptio? Jus expellendi conductorem, competens locatori pro superveniente necessitate usus proprii, an sit cessibile? P. Molina nota-tur. 100
- LXXIII. An filia, vel soror possit cedere, de-perdita primâ dote absque culpa sua, vel dotantis, jus cogendi patrem ad consti-tuendam novam dotem? Similiter an filius, consumpâ legitimâ per patrem assignatâ, ce-dere valeat jus legitimam iterum petendi? Edisseritur fusè in materia redotationis, quando ei sit locus. Expenduntur. Noalis, Dom. Card. de Luca, & alii. 101
- LXXIV. Dos patre, vel alio constituta, si per virum exacta non fuerit, & sit locus resti-tutioni dotis, an sit in electione viri, vel ejus hæredum cedere actiones contra dotan-tes, vel dotem solvere? Ponderantur verba textus in *l. si socer, §. Lucius Titius, ff. sol. matrim.* Distinguitur inter patrem, & fra-trem distinguitur, vel liberalitate dotan-tem, & extraneum. Quando autem adfit culpa viri in exigendo, utrum sit necesse, ut dotans sit defectus facultatibus, ad hoc ut teneatur maritus? Rejiciuntur Olea, & alii. 102
- LXXV. Cedenti suo juri, & à lite recedenti super beneficio, vel re spirituali, an possit ali-quid dari, vel promitti citra labem simo-niæ? Ita similiter dari, vel promitti, ut quis cedat liti super nullitate professionis: & ad evitandam simoniam requisita, ut quis licitè possit se redimere à vexatione facti, & requi-sita recensetur. 104
- LXXVI. Cessionarius executivè exigens, si ces-sio sit nulla, an executivè restituet? Articu-lum excitat Dom. Card. de Luca. In simili fi-dejussor executivè exactus, an executivè contra principalem agat? Cessionario an competat via executiva competens principa-li creditori? Rejiciuntur negantes, & distin-guentes, si agatur nomine creditoris, vel proprio nomine, & quid si præventum sit de nullitate cessionis. 105
- LXXVII. Cessibile an sit jus revocandæ donati-onis ob ingratitudinem? Vel revocetur dona-tio ipso jure? Pulchrior quæstio, an revo-cata censeatur per secundam donationem? Adducitur decisio in tertia instantia negans, primarum sententiarum moderativa. Resolu-tio Authoris. Agitur de jure declarandæ ca-ducitatis, an cessum censeatur, cello ca-
- none, vel alienata re emphyteutica, an sub-sistat opinio Oleæ? Demum an jus revocan-dæ donationis ob ingratitudinem ad hæredes transeat. 106
- LXXVIII. Cessio per viam emptionis, vel dona-tionis hæreditatis, an referatur ad tempus delatæ hæreditatis, ac si cessionarius ex tunc successisset, & teneatur cedens ad debita à se contracta ante cessionem, & solvere ces-sionario, quod cedens ipse debebat defun-cto; & consequi à cessionario, quod conse-qui debebat à defuncto? Similiter quid de cessionario omnium bonorum, & jurium maternorum? Cessionarius, & donatarius hæreditatis an teneatur ultra vires hæreditatis cessæ, non confecto inventario? Demum quid de donatario omnium bonorum, ju-rium paternorum vel maternorum, edisseri-tur. 108
- LXXIX. Cedens genero pro interesse dotis an-num canonem, si deinde vendat directum dominium cum pensionibus decursis, an censeatur cedere jus luendi vel etiam jus exigendi pensiones maturatas, & non ex-actas, & non obstat impignoratio? Agitur latè quando non obstat, *Tu cessisti jus tuum*: & emptori ementi rem affectam solutioni census, utrum suffragetur præscriptio cen-sus? 109
- LXXX. Cedens jura sua an possit eadem alteri cedere? Mutuans pecuniam cum pacto di-mittendi anteriorem creditorem, & acqui-rendi hypothecas illius, si deinde absque vinculo det cedulam Bancariam, an rece-dere censeatur à pacto Præsertim si debitor describat in sui facie pecuniam. Intra quot dies potest dici, quod eadem pecunia mu-tuata pervenerit ad creditorem dimissum. Cedens censeatur cedere contra seipsam. Requisita subingressionis legalis recensen-tur, & an hæc suffragetur, si mutuans con-venit de expressa cessione? Cessio legalis qualiter sit potentior eâ, quæ per scriptu-ram. Soror pro paragio an præferatur credi-toribus fratris cum assensu, & debeatur il-lud etiam devoluto feudo? Actione feudali sine assensu cessa, qualiter jus pignoris vivat in feudis? 110
- LXXXI. Verbum cedere, si jungatur cum dati-vo, & ablativo, vel accusativo, an differat? Cessio promissa intra certum tempus, an possit fieri post illud? Ex pacto de ce-dendo qualiter quis agat? Quid sit cedere jus bonum, melius, & optimum. Con-clusio libelli in utili, vel directa actione, qualiter differat, & differentia effectus. Cessionarius an proprè dicatur creditor de-bitoris? 115
- LXXXII. Cedere jus luendi censum, an sine solemnitatibus valeant minor, Ecclesia, Universitas, & similes personæ, & etiam censum imponere pro extinguendo censum ad graviolem, æqualem, aut minorem usu-ram, sine solemnitatibus? Pactum ne cedi possit jus luendi, an valeat? Quid si addatur, nisi ipsi census Domino? Pactum denique, ut debitor ad requisitionem creditoris cedere teneatur jus luendi, an subsistat? D. Reg. Marcian. assens, an meritò improbetur. 116
- LXXXIII. An cedatur nomen debitoris in dotem in alij

Quæstionum omnium.

- inæstimatum vel æstimatum, quantum inter sit: Explicatur in specie, si maritus cedere alteri nomen valeat, vel retrovendere censum? Si jura cessa incrementum receperint, vel diminutionem; Si in restitutione dotium liberetur retrocedendo nomen; Si evicto nomine, de evictione habeat regressum; i dominium transeat in maritum, vel maneat apud uxorem. Et qualiter cognoscatur an sit æstimatum, vel inæstimatum nomen? 117
- LXXXIV. Cessio juri in locatione Gabeljarum, & Arrendatores sunt cessionarii Regii Fisci. Incorporalia qualiter pereant. Et periculum an cedat damno conductorum, sicut periculum nominis cessi damno cessionarii? Pro negativa opinione expenduntur an iquiores, & noviores, & exempla rerum judicatarum, & occurrunt Authoritatibus contrariis, præsertim decisione 171. D. Reg. Latr. D. Reg. Galeot. Larrea, & aliis, & agitur de gabellis ex cessione. 119
- LXXXV. Domino directi petenti devolutionem rei emphyteuticæ ob culpam illius an cessionarius juris luendi opponere possit jus affrancandi? Refertur opinio distinguens, & ornatur decisio 267. Præf. de Franch. & discutitur an vi pacti de affrancando emphyteutis contractus dicatur emptionis, & venditionis; Jus prælationis competens directo Domino, an possit cedi, quando ille in cessione sibi reservaverit ad instar retractus conventionalis? Nova quæstio cum opinione Authoris. 122
- LXXXVI. Debitor cessus, qui promisit cessionario solvere, an amittat jus opponendi exceptiones competentes contra cedentem? Expenduntur Gasp. Thesaur. Cancr. & Faber. ac traditur resolutio Authoris. An inter cessionem, & delegationem adsit differentia? Ponderantur Faber, D. Præf. Merlin. D. Card. de Luca, & alii hinc inde certantes. Demum an debitor cessus, vel delegatus habeat conditionem indebiti contra cedentem, vel delegatarium? 123
- LXXXVII. Hæres cum beneficio inventarii an possit reportare cessionem a creditore hæreditatis contra creditores posteriores? Expenditur decisio relata per Montanum. In simili an tutor, vel curator, contra pupillum, vel minorem? Ponderatur dissidium inter DD. Pratum, Rochum, Oleam & inter Andreol. cum resolutione Academia Lovaniensis. Occurrunt demum contrariis. 125
- LXXXVIII. Creditore simpli iter cedente ratam sui crediti, & cessionario cedente cum clausula, *Ut non officiat cedenti directe, nec indirecte, nec in concursu*, utrum secundus cessionarius graduetur eodem loco, quo cedens, dum primus cessionarius antefertur secundo cessionario? Cedens jura anteriora, an cessisse intelligatur prælationem contra seipsum; Solvens primo cessionario post cessionem factam secundo, an liberetur, vel solvat cedenti post cessionem in ampla forma, translativam omnium juri, per quam cedens expressè nihil sibi reservaverit? Quid tandem si per plures annos solverit census cessionario. 126
- LXXXIX. Novus census creatus ex pecunia ex-
- tranei dantis pecuniam ad subingrediendum, & reportandam cessionem juri an possit allegari nullus, si antiquus exceptionem patiebatur? Certant Molina, Capiblane. Noguerol. Salgad. & Dom. Reg. Rovitus, & refertur decisio Regiæ Cameræ. Conciliatio Oleæ, an novus contrahens sit cessionarius, vel non? Et Dom. Regens de Marin. declaratio. 127
- XC. Cessiones juri, quæ per Fiscum, vel Regiam Cameram Apostolicam fiunt, an subjaceant Constitutionibus Anastasii, & Justiniani, & cessionarius pro modica summa nequeat exigere totum? Constituntur exempla, & refertur praxis. Cumulantur limitationes, in quibus non procedant lex *per diversus*, & *lex cum ab Anastasio*, *Cod. mandati*. Quid de possessore injusto, vel emptore hæreditatis opulentæ pro modico pretio? 128
- XCI. Renunciatio sæpè trahitur ad cessionem translativam, nunquam repudiatio. Quæstio valde utilis ad dignoscendum, an prosit acceptanti solummodo, vel omnibus, ut si soror renunciavit uni ex fratribus præsentis, & acceptanti hæreditatem paternam, & maternam, an acceptatio inducat donationem sororis ad favorem præsentis, & acceptantis, dum donatio sit præsentis. Quid si renunciaret gratuito contemplatione unius, aut fiat renunciatio per modum pacti? Quando cessio sit translativa? Declaratur decisio 14. Præf. de Franch. 130
- XCII. Legatarius nominis debitoris an possit agere adversus debitorem sine cessione actionum? Tiraquell. dubitat. At distinguitur. Emptor, vel donatarius, vel fideicommissarius nominis an agat sine cessione? & alii casus congeruntur Directæ actionis cessio cum utilibus à lege cessis, an sit superflua? Commune assertum aiens examinatur. 131
- XCIII. An cessionarius dotis sit potior, quia prius præsumatur instrumentum dotis ex pluribus eodem die confectis? & quid si mulier habeat scripturam privatam? Soc. junior refellit Soc. senior. Instrumentum cessionis an præsumatur antè illo liberationis debitoris? Ex duobus cessionariis ejusdem diei quis censeatur prior? Privilegium dotis agendæ super fideicommissio an sit cessibile? & aliud dotis vendicandi in subsidium bona æstimata in dotem data. 133
- XCIV. Cedere an valeat creditum censuale minor, vel Ecclesia, vel annuum interesse conventum, aut loca Montium, vel jura fiscalia sine decreto, vel Ecclesia? Quid si promissa sit perpetua exigibilitas? Expenduntur textus in *Auth. perpetua*, *C. de sacros. Eccl.* & *l. in fraudem*, *ff. de jur. fisci*. Duo fratres si cesserant annuum censum fideicommissio subjectum, remanente vinculo fideicommissi, si utrùm frater superstes possit vendicare partem defuncti; jure fideicommissi? 134
- XCV. Cessio actionum inducitur per cessionem bonorum: & longa differentia inter primam cessionem, & cæteras. Cedens bonis quando possit pœnitere, acriter disputant Salgad. & Olea, & laudatur decisio 346. Præf. de Franch. Contractus gestus per debitorem post cessionem bonorum, an valeat, & debitor

Index Argumentorum, &c.

- bitor ignarus solvens ei, qui cessit bonis, an liberetur: Et quid de solvente hæredi, aut creditori putativo? Expenditur assertum Oleæ. An pactum de non alienando rem specialiter hypothecatam pro censu, operetur viam executivam coram Judice laico? 135
- XCVI. Cessio jurium, quæ sit Authoritate legis, à cessione hominis an differat? Per illam hominis, an directæ transferantur? Actiones mandare, & mandare ad agendum, an sint idem? Cedi potest omnis actio. Directa non directè, sed obliquè. Ususfructus, an possit cedi, & quid pro dote? An sit vera opinio Marantæ, & D. Reg. de Marin. Et quid de usu pascendi; Resolutio Autoris. 137
- XCVII. An cedi possit jus futurum? Notatur Olea. In cessione jurium an veniant jura de futuro ex causa de futuro, & qualiter concipi debeat cessio juris futuri. Mansus refellitur. Cessiones jurium invicem factæ inter fratres cohæredes in divisione an valeant, & operentur fideicommissi renuntiationem; 138
- XCVIII. Promittens nomen debitoris facere antè, & exigibile, an teneatur declarari facere antè & procurare executionem intra certum terminum? Quæstio acriter disputata per Montanum, Consil. Hodiern. Andreol. & Consil. Staiban. qui totus est in defendendo Montanum. Author conciliat opiniones. Staibanus viriliter defendit Gratianum volentem, ad perpetuam exigibilitatem annui census teneri promittentem illum exigibilem: & ita decisum in S. C. testatur. Sed contrarium tenet Author. 140
- XCIX. Cessio jurium an sit stricti juris, & cessat actione personali, an transeat hypothecaria, vel è contra: & cessat contra debitorem, transeat contra fidejussorem, aut corream? Legatum annuum an sit cessibile? Remissè tetigit Olea Distinguit Author. Alimenta an cedi possint? Quid de alimentis patrono debitis? Nova quæstio excitatur. Jus primogenituræ an cedi possit? Refertur Guillelm. de Benedict. Operæ famulorum an cedi valeant? Quid de jure vindictæ, & actione injuriarum? Legatum dotis à patre relictum, vel paragium, an cedi possit, etiam

quoad excessum legitimæ usque ad virilem: 142

- C. Actio litigiosa an cedi possit, & specialitas legati hujus actionis, & cessionis Fisco factæ. Instantia an transeat, cessat actione? Et quid cessis omnibus juribus. Agitur de cessione facta Advocato, de cessione actionis judicati. Rescriptum ad litem pro cedente an suffragetur cessionario? Nomen debitoris an possit pro parte cedi? Cedens hæreditatem, vel transgens, pretio accepto, an teneatur creditoribus, & legatariis? Expenditur textus in *l. non vult, hæres esse, ff. de regul. jur.* & Decius taxans, Glossam taxatur. Cessio jurium impugnatur, prout titulus est impugnabilis Cessio jurium facta an revocari valeat? Debitore cedente pro satisfactione cum promissione evictionis, si creditor cessionarius noluit novare, & reservavit electionem agendi contra cedentem, & debitorem cessam, an cessio sit simplex? Debitor solvens virtute cessionis nullæ, vel falsæ, an liberetur, Donatio contemplatione matrimonii an possit cedi alteri? Clausulæ ex quibus cedens præferatur cessionario, & è contra. Reducto censu ad minorem rationem cessionis per Principem, an cedens teneatur? 145

COLLECTANEA.

- Cedens, & cessionarius qualiter insimul concurrant. Clericus an cedat franchisiam? Privilegium quando transeat per cessionem jurium. Melioramenta an possint peti sine cessione? Jejunium vel opus bonum, an possit cedi? Decimæ an possint cedi laicis? An jus sepulchrorum cedi possit? Cedens an possit transigere post cessionem? Actio dotis repetendæ, constante matrimonio, an possit cedi? Exigibilitas quando censeatur promissa, & quibus formulis? Actiones passivæ, & jus excipiendi de adulterino uxoris, an possint cedi? Legatum dotis ante nuptias, vel post, in dotem non datum, an possit cedi? Cedendo jura conventus ut agat, an liberetur? Cumulantur nonnullæ assertiones in materia cessionis? 152

SPICILEGIUM
DE CESSIONE JURIORUM,
ET ACTIONUM
D. CAROLI ANTONII
DE LUCA.

Exordium Tituli, & Commendatio Materie.

Nlata segete, & copiosa de Cessione Jurium, & Actionum messe, Jacobus de Arena, qui ex antiquioribus in ea majorem operam impendit, manipulum ferè collegit; quia sua disputatio vix quinque folia implevit. Ex Modernis nonnulla scripsere Cardin. Tuschus, Hippolytus Montaner, Bertazolus, Galleratus, Guzman, & D. Mesa, qui licet doctè se habuerint; parum tamen, aut nihil aperuere: ut tradit D. D. Alphonus de Olea in exordio ejusdem Tractatus. Ex Recentioribus mirificè illustravit rem idem D. Olea: at in primo loco spicarum copiam derelinquendo, postmodum duplo majus adauxit opus; & quia Dei solùm perfecta sunt opera, & facile est inventis addere, seu ut ille cecinit, *Inopem me copia fecit*; & materia ab omnibus commendatur, ut ex Bertazolo, Hippolyto Montaner, & Oddo probat idem Olea *ubi supra*, qui recenset Galleratum *de renunciation. lib. 1. cap. 4.* ita loquentem: *Sed quoniam hæc materia, utpote quotidiana, utilis est, eademque confusa, & inextricabilis ferè; ideò eam attingendam putavi, atque de ea proprium caput subjeci, ne cum sit materia insignis, videatur penè neglecta: ideò post diligentissimi messoris de Olea spicas dilapsas prætermittarum quæstionum, ipse recolligere sub Spicilegij titulo operæ pretium duxi, & grana ex spicis excutere.*

ARGUMENTVM.

Cessa parte crediti partim fœcundi, partim infœcundi, utrùm penes cedentem remaneat pars fructifera, & utilior, vel potiùs confusis juribus, tam cedens, quàm cessionarius concurrant in utroque credito fœcundo? Sive, an concurrentibus duobus cessionariis, se-

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

cundus admittatur ad fertile, vel ambo participant? Refertur decisio S. R. Consilij.

SUMMARIUM.

- 1 *Creditum fœcundum, & infœcundum exemplificatur, & declaratur anatocismus.*
- 2 *Solutio prius cedit in interesse, ideòque potior erit cedens, vel postremus cessionarius.*
- 3 *Cedens presumitur sibi reservasse potiora jura, nisi sibi utilius.*

A 4 Cedens

2 Spicilegium de Cessione Jurium ;

- 4 *Cedens si cedat ex æquitate, facit quod sibi non nocet.*
- 5 *Clausula, Ut cessio non officiat cedenti, nec directè, nec indirectè, nec ex quibuscunque causis, stat ad favorem cedentis, vel postremi cessionarii.*
- 6 *Pro concursu argumentum præstat æqualitas servanda inter contrahentes.*
- 7 *Solutio facta per tertium, cedit in interesse, juxta Annum in alleg. 118.*
- 8 *Refertur casus in S.R. Consilio decisus pro æqualitate.*
- 9 *Declaratur Anna per D. Hodiernam, & D. Reg. Laur.*
- 10 *Autor componit opiniones distinguendo.*

QUÆSTIO. I.

- 1 **I**N fecunditate, vel fertilitate non differt creditum fortis redditualis, ab illo censuum in Regno nostro: quia sicut fors producit fructus, ita census producit interesse, licet minus grave, scilicet ad rationem quinque pro centenario, postquam census ascendunt ad notabilem summam ducatorum centum, juxta decisionem 254. Præs. de Franch. & ibi Addentes: Interesse demum non datur alterius interesse, cum ita esset intrare anatocismum, ut tradit Anna *conf.* 48. Dom. Reg. Latro *conf.* 59. Pratus *observ.* 12. Cardin. de Luca *lib. de usur. discurs.* 30. n. 14. & *de censib. disc.* 2. & *lib. de societ. offic. disc.* 10.
- 2 Ad resolutionem quæstionis descendendo, ad favorem cedentis, vel postremi cessionarii arguitur, quia solutio prius cedit in interesse de sui natura sterile, *l. cum ex pluribus, ff. de solut. l. Julianus, ff. de act. empt. l. Tuisa, C. de solut. D. Reg. Laur. dec.* 21. n. 5. qui ita pluries per S. C. decisum refert: adhuc si interesse non sit liquidum, consequenter censetur primo loco cessum creditum sterile, & sic remanet fructiferum penes cedentem, quod per cessionem secundo loco factam transfertur in secundum cessionarium. Et rectè, cum tertius solvens representet personam debitoris.
- 3 Præterea præsumitur in dubio cedentem, vel alienantem partem crediti, id egisse, quod sibi utilius est, & minus damnosum ipsi cedenti, vel alienanti. D. Reg. Galeor. *contr.* 56. n. 27. *lib.* 1. ibi: *Et sic censetur Christophanus remanentes introitus possidere ex causa utiliori: nec verisimile est, ipsum alienasse meliora, & potiora jura sibi maxime necessaria pro tuitione reliqui crediti, ut excludatur jactatio propria substantia: quo casu potius favoritas præsumitur, quam rei, sive jurium jactatio.* Bart. in *l. gerit, ff. de acquirend. hered. Alex. conf.* 55. n. 7. *lib.* 5. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 136. n. 16. *Surd. decis.* 15. n. 16.
- 4 Propensius, si cessio sit ex æquitate, & humanitate, ex regula illa communi, quod tibi non nocet, & alteri prodest, faciendum est; idè interpretatio faciendâ est, ut in primum cessionarium cessa fuerit actio sterilis & infœcunda de interesse, & remansisse fecundam penes cedentem; ordinata enim charitas incipit à se ipso.
- 5 Certius, si apposita fuerit in cessione clausula, *Dummodo cessio non officiat cedenti directè, nec indirectè, nec ex quibuscunque causis;* tunc enim non officit cessio cedenti, quando remanent jura fructifera penes cedentem, præsertim additis verbis, *nec ex quibuscunque causis:* quæ verba omnes casus, qui evenire possunt, & omnes modos ex-

cogitabiles complectuntur, neque ullam recipiunt restrictionem. *Gratian. decis.* 51. num. 12.

Et contrario, pro æqualitate inter cedentem, & primum cessionarium, sive inter duos cessionarios argumentum præstat, quod æqualitas in contractibus sit servanda inter contrahentes; & per consequens tam cedens, quàm primus cessionarius debeat habere partem crediti sterilis, & fructiferi; potissimum quia in cedente erant confusa jura capitalis censuum, & interesse, & omnia commixta erant: unde solutio censetur facta æqualiter. Ita *Larrea decis.* *Granat.* 42. num. 20. ubi quod commixtio summarium sortis, & reddituum, efficit ut eodem jure existimentur, ut referatur solutio tam ad interesse reddituum, quàm ad sortem principalem, & solutio eodem jure sit censenda

Insuper, quia tunc solutio censetur facta in interesse, quoties sit per debitorem obligatum, secus si per tertium. *Anna allegat.* 112. *D. Hodiern. ad Surd. decis.* 186. n. 6.

Contigit de hoc articulo disputari in S. R. C. inter creditores Illustris Ducis Atri, & facti series talis est. Die 9. Augusti 1590. D. Dux Atri mediante instrumento vendidit Leonardo, & Citarella annuos ducatos 666. pro capitali ducatorum 8,20. & cum Dux esset debitor Terracinae pro sorte, censibus, & interesse, virtute contractus de anno 1520. emptores annui redditus sibi ipsis consuluerunt, ut pecunia solveretur Terracinae, ad finem subingrediendi in ejus locum, & obrinendi cessionem jurium, prout revera sequuta fuit solutio, & actionem cessio translativè, & non extinctivè.

Leonardus, & Citarella de eorum credito cesserunt primo loco D. Violantæ de Oria duc. 2266. prævia cessione juris luendi, habita à Duce Atri. Et secundo loco restam crediti Illustriss. Marchionissæ D. Antonia Franzone; & cum inutiles, & inefficaces redditæ fuissent actiones quæsitæ per cessionarios ex propriis eorum contractibus, necesse fuit recurrere ad primæva jura per Terracina cessa, cujus creditum erat diversarum specierum, uti consistens in sorte, censibus, & interesse. Hinc controversum fuit, an ambæ cessionariæ de credito fructifero participare deberent? Et iis, & aliis hinc inde adductis, per quendam Consiliarium D. Thomam Caravitam, causæ Commissarium, domi pronunciatum fuit pro æqualitate servanda inter cessionarios: & cum per S. C. sub die 17. Martii 1670. prolatum fuisset decretum ad beneficium Marchionissæ Franzone, secundæ cessionariæ, facto verbo, loco reclamationis, suspensio decreto, confirmata fuit pronuntiatio Domini causæ Commissarii primo loco facta pro d'Oria prima cessionaria.

Reclamavit Marchionissa occurrens sigillatim motivis contrariis pro æqualitate adductis, negans commixtionem, & confusione summarum, nec adaptabilem casum Larrea; quia jura, quæ competebant Terracinae primo creditori, semper, & hujusque retineant eorum distinctam speciem, & nunquam fuerit commixta, & distinctam naturam sortiantur; quia interesse non poterat transire in sortem, vel in aliam speciem, *l. fin. C. de usur. eo maxime quando cedentes noluit cedere contra se ipsos, & in casu Larrea census conversi fuerant in sortem.*

Ad doctrinam Annæ responderetur, illata non loqui de interesse, sed de fructibus. Ad hæc solutio expressè facta fuerat in causam sortis; & respectu

pectu intereffu, contrarium tradit num. 6. & Hodierna non disputat articulum; imò videtur confutare Annam, dum recenfet Reg. Latr. decis. 11. ad quem se remittit, his verbis: *Ubi plenè de hac quaestione, & ibi latè respondet Anna, aliisque contrarium sentientibus.*

10 Distingendum ego existimarem pro dirimenda proposita quaestione: aut primus cessionarius, præviâ cessione juris luendi, solvit, & obtinuit cessionem jurium; & dum expressè exercet jus luendi quod cadit in redemptione, & affrancatione sortis principalis, per consequens æqualitas sit servanda, & primus cessionarius participare debet de sua rata crediti fœcundi, & fructuosi, aliter nihil operaretur jus luendi.

Aut cedens voluntariè recipiendo pecuniam cederet alicuj partem sui crediti: & hoc casu tam cedens, quàm cessionarius concurrerent tum in eodem gradu hypothecæ, tum in parte fructiferi crediti. Aut cederet tertio solventi nomine debitoris, ad finem subintrandi in locum cedentis; & tunc major est difficultas, qui tertius representat debitorem, solvendo pro eo debitum. Ad hæc, solutio cedit prius in interesse, cum naturaliter colligatur fructus, non evellatur arbor, ut scripsi in c. 105. super discept. Gravian.

***

ARGUMENTVM.

Promissio evictionis, tam de jure, quàm de facto, quid importet, explicatur. Refellitur Gasp. Thesaur. in declaratione evictionis de jure. Cessionarius an possit molestari à creditoribus anterioribus cedentis, super nomine cesso? Refutantur Paris. & Chartar. Et rejiciuntur Felician. D. Olea, & alii in declaratione evictionis de facto.

SUMMARIUM.

- 1 Evictio de jure promissa in cessione nominis debitoris, obligat ad realitatem crediti.
- 2 Cedens nullatenus docere se anteriorem tenetur.
- 3 Cessionarius an possit molestari ad instantiam creditorum anteriorum cedentis, dum cessio habetur loco solutionis? Refelluntur Paris. & Chartar.
- 4 Cedens an teneatur de evictione nominis debitoris evicti, sed vero existentie?
- 5 D. Reg. de Marin. capit. decisionem Senatus Pedem. relatam per Gasp. Thesaur.
- 6 Promissio evictionis de facto an importet exigibilitatem facti? Affirmant Felician. D. Reg. de Marin. & alii.
- 7 Opinio aiens D. Olea.
- 8 Consil. de Rosa fusè probat negativam opinionem, & singulis contradicentibus occurrit, & D. Staib.
- 9 Aliud est promittere nomen bonum de jure, & bonum de facto.

QUÆSTIO II.

1 Juris, & facti, an quis evictionem promittat, multum interest; quia cedens nomen debitoris, non ad aliud tenetur, nisi ut debitor cessus sit ve-
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

rus, seu bonus de jure, l. si nomen, ff. de hered. vel act. vend. ibi: *Si nomen sit distractum, Celsus lib. 4. Digestorum scribit, locupletem esse debitorem, non debere prestare; debitorem autem esse, prestare, nisi aliud convenit.* Ita post Cencium, Felician. & alios, Olea tit. 10. q. 10. num. 10. Unde evictio juris obligare solum videtur ad realitatem, & veritatem debiti, non autem ad exigibilitatem de facto. Latissimè idem Olea tit. 7. q. 3. num. 3. & seqq. ubi quod cedens ex natura cessionis cogitur prestare solum, ut verum sit nomen, seu ut sit, non ut exigi possit. Ita Hodiern. controu. 27. à num. 2. Andreol. controu. 115. & 333. Cyriac. contr. 169. à num. 4. Idque ampliant etiam cedens, ac vendens promiserit defendere, & conservare indemnem cessionarium; quia ad veritatem nominis, non autem ad illius securitatem tenebitur. Mangil. de evict. q. 79. Beltram. ad Ludovis. decis. 579. n. 5. Olea d. q. 3. n. 3.

Imò cedens nec astringitur, ut se potiorum creditorem esse ostendat, sed satisfacit, si præstet jus sibi esse, & ut jus verè sit, non verò quod sit antè; sufficit si creditorem se esse doceat. Fab. C. de hered. vel act. vend. def. 15. post alios Olea d. q. 3. n. 11.

Æquivocationem tamen causat assertum illud, scilicet quod cedens dumtaxat prestare tenetur nomen verum. Quia nomine debitoris cesso, si istud manet affectum creditoribus hypothecariis anterioribus cedentis, poterit evinci ad instantiam ipsorum, ut probat, & judicatum refert in secunda instantia, Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. p. 6. num. 47. Nam cessio non equiparatur solutioni, ut malè opinati sunt Paris. cons. 69. lib. 4. Chartar. dec. 19. volentes pecuniam propter cessionem nominis debitoris haberi pro exacta, & consumpta, juxta quorum opinamentum judicasse in prima instantia Senatum inquit Fontanell. n. 47.

Si quaeritur nunc, an cedens teneatur de evictione nominis debitoris cessi, ad instantiam creditorum cedentis sequuta? Gasp. Thes. lib. 3. q. for. 73. refert, congregatis classibus, absolutam mulierem hæredem, quæ pro debito hæreditario cesserat nomen hæreditatis, & postmodum creditor anterior hæreditatis evicerat illud; cum sufficiebat realitas, & veritas crediti cessi.

Verum etenim est, non satis esse, quod cedens præstet solummodò verum nomen, sed etiam tenetur de facto suo, vel suorum authorum in casu, quo avocatum fuerit cessum, ut supra, nomen, ut tradit Mangil. de evict. q. 79. n. 4. & errasse Senatum contra opinionem Gasp. Thesaur. firmat D. Reg. de Marin. lib. 1. res. 42. n. 6.

Major difficultas est in explicando evictionem de facto, an hujusmodi evictio importet idoneitatem, & exigibilitatem de facto? Felician. de censib. lib. 2. cap. 1. n. 43. ita scribit: *Ubi venditor promittit non solum juris, sed facti evictionem, scilicet debitorem fore solvendo; quia tunc idem est, ac si solvendo esset, vel si debitor ipse ad continuationem redditus se obligaret.* Et sequuntur Rodriq. de ann. redd. lib. 1. q. 8. num. 23. Avendan. de censib. cap. 34. n. 35. Duard. ad Bull. de censib. §. 2. q. 25. num. 22. Guzman de evict. quest. 35. num. 14. Cencius de censib. q. 72. n. 15. Olea tit. 6. q. 10. n. 8. Et per evictionem facti quis promittere intelligitur debitorem cessum esse solvendo, per textum in l. si plus, ubi Glos. ff. de evict. Giurb. dec. 117. num. 7. D. Reg. de Marin. num. 16.

Unde Olea tit. 7. q. 4. num. 9. concludit, quod

4 Spicilegium de Cessione Jurium,

si debitor cessus, post cessionem solvendo non esse appareat, hoc casu si cedens, juris, & facti evictionem præstare debet, ad interesse, & expensas litis condemnabitur. Sin verò ad juris evictionem, hoc est ad veritatem nominis obligatus tantum sit, nulla adversus eum, nec expensarum ratione actio erit.

8 Contractum dicendum erit, scilicet promissionem evictionis facti non importare exigibilitatem, & idoneitatem debitoris cessi, sed evictionem illam, quæ de facto, & imprudenter fit à iudice, non per justitiæ tramites. Ita ex Bart. in l. stipulatio ista habere licere, ff. de peric. & comm. rei vend. n. 4. Roland. consil. 45. lib. 3. Alex. consil. 35. lib. 3. var. iii. de empt. & vendit. resol. 27. Mangil. de evict. q. 19. n. 9. & aliis fuse resolvit Consil. de Rosa consil. 7. à n. 16. per tot. & 50. nuncupatim notans D. Reg. de Marin. Comprobat idem Rosa: quia evictio in ampla forma promissa, nec importat exigibilitatem, ut scribit dictus Reg. de Marin. num. 20. & nihilominus evictio in ampla forma, extenditur per Notarios de jure, & de facto. Staib. res. 190. n. 96.

9 Originatum hunc errorem ait Rosa, quia Doctores primæ opinionis malè intellexerunt Baldum in d. l. si nomen, dum Bald. ait diversum esse promittere bonum nomen de jure, & bonum de facto; quia primo casu venit veritas, & secundo casu exigibilitas de facto: quod non potest extendi ad promissionem evictionis juris, & facti; cum evictio aliud non importet, nisi rei abductionem & non periculum nominis.

ARGUMENTVM.

Exigibilitatis promissio an importet solum veritatem crediti cessi? Pro affirmativa opinione, uti singularis, laudatur Glossa per D. Præs. de Franch. Consil. Hodiern. Em. Card. de Luca, & alios. Stat in contrarium. Montan. & Author interponit sensum suum. Quid si promittatur nomen bonum? utrum sit idem, quod verum?

SUMMARIUM.

- 1 Distinguitur exigibilitas inter exigibilitatem juris, & facti.
- 2 Promissio exigibilitatis nominis cessi importat veritatem crediti, juxta Gloss. D. Hodiern. & alios.
- 3 Natura cessionis convenit veritas crediti cessi.
- 4 In contractibus fit interpretatio contra stipulantem.
- 5 Pactum esset frustratorium, nisi veniret exigibilitas de facto.
- 6 Montanus assignat intellectum in l. si plus, ff. de evict. & occurrit argumento Gloss. pro exigibilitate juris, & non facti.
- 7 Distinguit Author, an promittatur nomen verum, & exigibile copulativè; & expendit Cardin. de Luca.
- 8 Opinio Authoris, quando promittitur simpliciter exigibile.

QUÆSTIO III.

EXigibilitas distinguitur per Doctores, ut alia sit exigibilitas de jure, id est, ut debitor sit

sine exceptione: altera est exigibilitas de facto per quam debitor nedum sit sine exceptione, verum etiam quod sit idoneas, & locuples, ut duplici modo considerat Glossa in l. si plus, vel minus, verbo Exigi, ff. de evict. dum exponens textum dicentem: *Teneri venditorem nominis debitoris præstari, ut sit debitor, non ut exigi aliquid possit*; explicat ibi Glossa, non ut exigi de facto, sed ut possit exigi de jure. Et differentiam inter exigibilitatem quoad jus, & exigibilitatem quoad factum, constituit Rota in una Tudertina census, 28. Martii 1650. ut in decis. 35. post Oleam, num. 13. D. Hodiern. controuv. 27. per tot. Cardin. de Luca de credit. discurs. 64. n. 13.

Intrat nunc quæstio, an promissa exigibilitate nominis cessi, intelligatur solum promissa exigibilitas juris, seu veritas crediti? Pro opinione affirmativa videtur stare Glossa in dicta l. si plus, quam singularem appellat Præs. de Franch. in decis. 427. num. 5. & comprobatur D. Hodiern. ubi supra, Card. de Luca ubi supra, n. 13.

Convenit quod juxta hanc interpretationem promissio censetur facta juxta naturam cessionis nominis debitoris, secundum quam cedens solum tenetur de veritate crediti, ut in dicta l. si nomen, l. si cui, ff. de servit. Mantie. de tacit. lib. 2. tit. 4. n. 79.

Hinc Beccius in consil. 105. in sua facti specie, in qua erat expressum pactum, quod debitores cessi sint boni responsales, argumentatur à natura venditionis nominis, semoto pacto, quasi pactum nil operetur.

Præterea in contractibus fit stricta interpretatio, ut intelligatur contra stipulantem, l. veterum, ff. de contrahenda empt. Ergo ut veniat exigibilitas de facto, in specie debet promitti.

Arguitur in contrarium, scilicet quod cedens nomen debitoris, tenetur præstare debitorem esse de jure exigibilem, adhuc si promissum illud non sit, ut in d. l. si nomen; consequenter pactum inter contrahentes aliquid ultra debet operari, ut nomen debitoris sit exigibile de facto: textus in d. l. si nomen, excipit pactum conventum, ibi: *Nisi aliud conventum sit*. Natura etenim exceptionis est deducere contrarium dispositi in conclusione, l. regula, ff. de reg. juris; aliàs erit frustratorium pactum, contra regulam in l. si quando, ff. de legat. 1. & ita hanc opinionem contra Hodiern. ubi supra, defendit Montanus in contr. 44. n. 2. ubi taxat Beccium in dicto consil. 105. non distinguentem naturam venditionis nominis à natura pacti, contra textum in d. l. si nomen.

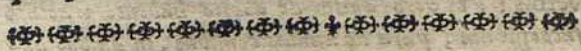
Occurrit pariter Montanus argumento formato ex Glossa in d. l. si plus; quia Jurisconsultus ibi proponit quæstionem de eo, qui nomen, quale fuit, vendidit: per quæ verba promittens existimat, non teneri de evictione; & nihilominus deciditur ibi, teneri promittentem, ut sit debitor, non ut exigi aliquid possit. Ergo in venditione nominis per tale, quale, adhuc Glossa vult, debitorem esse exigibilem, de jure teneri promittentem; per consequens ubi ex pacto promittitur exigibilitas, aliquid ultra debet operari pactum, juxta legem si quando.

Certum ab incerto separando, distinguendum puto: aut nomen promissum sit verum, & copulativè exigibile, & tunc exigibilitas de jure, & de facto censetur promissa, prout quando promittitur verum, & bonum copulativè. Montan. n. 2. & 4. Mangil. de evict. quæst. 79. num. 4. D. Reg. de Marin. lib. 1. resolut. 42. Duran. decis. 404.

404. Quicquid, salvâ reverentiâ, dicat Card. de Luca in dicto discursu 64. num. 20. ubi quod si dicatur bonum, & exigibile, intelligatur bonitas, & exigibilitas de jure.

8. Aut promittitur exigibile, & tunc cadit difficultas, an promissum sit exigibile de facto in actu secundo, & exercito? Idem ego cenfeo tenendum, ut intelligatur promissa idoneitas debitoris, & exigibilitas de facto, ut operetur pactum, & ex communi usu loquendi; vulgus enim ita intelligit exigibilitatem, ut docet usus communis, quidquid subtiliter Doctores distinguant.

ARGUMENTUM.

Annuum redditum cedens, an teneatur dumtaxat præstare verum, sed non locupletem debitorem? Parum feliciter D. Olea allegat decisionem 639. Merlini. Ponderatur decisio D. Reg. Reverter. Et an rectè observaverit D. Reg. de Marin.

SUMMARIUM.

1. Annuum redditum cedens tenetur solum præstare veritatem.
2. Manutentionis census promissio, an restringatur ad veritatem? & quid promissa manutentione exactio census?
3. Recensentur verba D. Olea super resolutione articuli principalis.
4. Notatur D. Olea in intelligentia Rota Rom. penes Merlin. decis. 639.
5. Laudatur decisio 580. penes D. Reg. Revert. contra sensum D. Olea.
6. Expenditur observatio D. Reg. de Marin. & refellitur.
7. Evictio census cessi intrat, si nulla sit constitutio, vel super alieno fundo, vel non capace.

QUÆSTIO IV.

1. Annuum censum cedentem, solum teneri præstare veritatem, non exigibilitatem census, firmant Rodriq. de ann. redd. lib. 2. q. 21. Cencius de censib. q. 72. quem refert, & sequitur Andreol. contr. 115. n. 9.

2. Ampliatur juxta Rotam in dec. 35. post Oleam, n. 3. adhuc si promissa fuisset simpliciter conservatio, seu manutentio census; nam talis promissio ad veritatem crediti restringitur, non autem ad exigibilitatem, ut tradit Castrenf. consil. 170 num. 2. lib. 2. Consil. Rosa consil. 7. in princ. Dec. consil. 105. num. 14. Thesaur. q. 73. for. lib. 3. Beltram. ad Ludovif. dec. 570. in fin. & Rota in d. decis. 35. num. 3. in casu quo cedens promiserat manutene in quietâ, & pacificâ possessione scutorum mille, & census illorum exigendi, resultare decidit duas promissiones: unum, quæ respicit veritatem juris cessi, importatam per illa verba: *In quietâ, & pacificâ possessione dictorum scutorum mille.* Alteram, quæ respicit exactio-nem fructuum, prout facti est, non juris, ibi: *Et census illorum exigendi.* Atque ita, cum utraque in dicto casu copulativè promissa fuerit manutentio, tam sortis, quàm fructuum, utramque etiam cedens præstare teneatur, ut distinguendo

declarat Castrenf. in l. pupilla, §. soror, ff. de solut. Alex. in l. cum dotem, §. mulier. n. 4. vers. unum addo, ff. sol. matr. Maltrill. dec. 240. num. 9. & 10.

D. Olea iii. 7. q. 3. n. 36. in hoc articulo ita loquitur: *Cedens, vel venditor census jam constitutus, licet evicto jure ipso census, de evictione teneatur; tamen aliud erit, si non jus census, sed ejus hypotheca à creditoribus anterioribus evincantur, ex quo debitor solvendo non fiat: nam hujus evictionis casum minimè præstabit, nisi simul se creditorem census, & ejus hypothecas idneas esse promississet, ut solidis, & veris fundamentis resolvit Rodriq. d. q. 21. per tot. cujus sententiam laudat Prato obs. 28. per tot. à quo sine ratione dissentit Leotard. de usur. d. q. 80. à n. 35. & eandem sententiam, quam Rodriq. amplectitur Mangil. de evict. q. 80. n. 13. Merlin. dec. 639. a num. 1. ubi quod cedens, quando promissit ejus exigibilitatem, tenetur, si ejus hypotheca incerta appareant, secus tamen si census debitorem idoneum, & solvendo esse non promississet.*

Obscure loquutus est in hac re, salva pace, D. Olea; neque Rota penes Merlin. d. dec. 639. convenit cum traditis per Rodriq. & Mangil. tradit etenim illa decisio, quod cedens annuum redditum teneatur de bonitate intrinseca juris annui census; & esto non promittatur exigibilitas, si fundus non reperitur capax, super quo constitutus est census, & de tempore impositionis census esset jam absorptus ab hypothecis anterioribus, seu jure domini vindicaretur, purâ quia sit subjectus fideicommissio postmodum purificato, vel super fundo alieno impositus; & tunc esto sit verum creditum censuale, adhuc cessionario competat actio evictionis, vel restitutionis pretii ex ratione nullitatis venditionis census ob defectum unius ex essentialibus requisitis, dum revera ex deficientia fundi, quia sit alienus, vel hypothecatus, non erat in rerum natura census cessus, ut advertitur per Rotam d. dec. 639. penes Merlin. quæ reputatur magistralis, & recepta, sapius canonizata, juxta Card. de Luca disc. 64. de credit. num. 8. & comprobant Merend. lib. 24. contr. c. 54. num. 96. Urceol. consult. 2. n. 39. & dixi obs. 260. n. 5. ad Præs. de Franch. & in dicto casu ait Card. de Luca n. 22. quando fundus non fuit capax, & liber de tempore impositionis census, in exhibitatis dicitur potius de jure, quàm de facto; cum ab initio census liber verè non præexistat.

Facit solennis decisio 580. junctis Aulis compilata per D. Reg. Revert. Cesserat creditor Petri in tot annuis illorum partem Caio ex titulo venditionis, & fallimento debitoris sequuto, deinde in concursu cum cedente pro altera parte, disputatum fuit, an Cajus foret, anteponendus cedenti? Judicatum extitit pro cessionario.

Rationem quanvis assignet D. Reg. de Marinis, quia ratio, & æquitas expostulat, ut cessionarius, qui partem suam cedenti solvit præferatur; nam aliàs non contraxisset, & cessio fuerit voluntaria. Nihilominus ego in d. obs. n. 4. rationem hanc non amplector, sed illam Rotæ apud Merlinum; quia non fuerit capax fundus censuum, aliàs decisio relata per Reg. Revert. pugnet cum decisione 260. Præs. de Franch. Mart. decisione 75. & Reg. de Ponte decisione 74. & aliis, ex quibus cedens concurrat cum cessionario, vel quo cessionarii etiam diversis temporibus simul concurrunt, etiam secundus cum primo.

6 Spicilegium de Cessione Iurium,

7 Eviçtio census cessi intrat quoties census constitutio nulla est, ut super alieno fundo, vel non capaci, & aliis hypothecato, seu fideicommissato, ut decidit Rota penes Merlin. *dec. 629. n. 6.*

ARGUMENTVM.

Cedens annum censum, & promittens verum, & idoneum, an teneatur semper idoneum præstare? Gratianus affirmat, laudatus per Rot. Rom. & alios: sed pro resolutione recensentur verba Em. Card. de Luca.

SUMMARIUM.

- 1 Annuus redditus, tanquam habens tractum successivum, durare debet per promissionem exigibilitatis in cessione.
- 2 Cumulantur Authores pro duratione exigibilitatis.
- 3 Assignatur ratio, quia census est conditionalis ad futura successiva tempora.
- 4 Verba Massin. de confiscat. pro Gratiano volente perpetuitatem idoneitatis.
- 5 Consiliarius de Rosa rejicit Gratian. & asseclas.
- 6 Resolutio Em. Cardinalis de Luca distinguens.
- 7 Opinio Leotardi.

QUÆSTIO V.

1 Argumentum præstat pro opinione affirmativa, quia agitur de obligatione successiva habente tractum temporis: unde promissio, quod sit exigibilis, semper debeat durare. Ita in simili arguit Gratian. *discept. 527. num. 7. & seqq. ibi: Et per consequens, promissio quod sit exigibilis, semper debet durare, donec durat societas, cum sit obligatio successiva.*

2 Laudat Gratian. *num. 35. Barzium decis. 110. num. 5. de quo Simon de Pretis consil. 89 num. 5. Albert. & alii in l. cum ostendimus, §. fin. ff. de fidejuss. tur. de promittente annum redditum verum, & bonum manutenere, qui tenetur præstare illum exigibilem successivis temporibus. Postius resol. civil. 75. n. 33. Merend. lib. 24. controvers. c. 50. n. 83.*

3 Viva ratio est, quia cum census sit conditionalis, & debeat non tempore cessionis, sed futuris successivis temporibus; promissio exigibilitatis non potest intelligi, nisi secundum tempus solutionum faciendarum, & sic promissio ad illud tempus sit referenda, ut in terminis census videtur sentire Barzium *num. 20. & seqq. & Andreol. contrav. 115. num. 10. Duran. decis. 404. Rota post Oleam decis. 35. num. 3. sectando Gratian. num. 4. ubi quod quando promissio non est pura, sed cum qualitate ista, exigibilitas semper est præstanda. Mangil. de evict. quest. 80. num. 10. Merlin. de pign. lib. 5. quest. 21. num. 68. & Rot. *dec. 146. num. 17. post Merl. de pign.**

4 Additur Massin. de confiscat. quest. 48. num. 50. ibi: Quia tamen promissum fuerat censum manutenere, dicebam difficultatem correre, cum sub hujusmodi promissione contineatur tractus temporis successivi. Barzium ubi supra. Gratian. *discept. 527. num. 35. Duran. decis. 404. n. 8.*

5 Oppositum verius est, scilicet quod promissa exigibilitate census, illa debet intelligi de tempore cessionis; nam qualitas adjecta verbo debet intelligi secundum tempus verbi. Quam rationem licet retorqueat Andreol. ex eo, quod census sit conditionalis, & non debeat tempore cessionis, sed futuris temporibus: Cæterum Consiliarius de Rosa *consultat. 7. num. 65. & seqq.* impugnat Gratian. & asseclas; nam in contractu creationis census emitur jus formale percipiendi annum censum & non emuntur fructus census.

6 Resolvit articulum Cardinalis de Luca, his verbis: *Vbi verò agitur de debito habente tractum successivum, puta de annuis censibus, in quibus hujusmodi quæstiones frequentius contingere solent; tunc si verba non habent tractum successivum, & perpetuum, quia nempe non accedat obligatio semper, & perpetuo manutenendi cessionarium in pacifica, & libera exigibilitate, tam de jure, quam de facto, verius est, ut id intelligendum veniat discretè, arbitrio boni viri per aliquos annos, puta quatuor, vel quinque, juxta decisionem Rota 476. num. 4. & seq. post Cen. de cens. passim in Curia receptam, & admisam: secus autem ubi accedant verba, & pacta perpetuitatem denotantia, cum tunc secus dicendum sit, ut distinguendo, cæteris relatis, firmatur in Novariensi pecuniaria, 26. Junii 1652. coram Bichio, inter ejus impressas decisio. 518. & in Tudertina cessionis, 28. Martii 1653. coram Melio, in qua causa ego scribebam, & frequenter in aliis. Quoniam cum hac distinctione passim in Curia proceditur, absque alio discursu.*

7 Idem comprobat Rota *dec. 35. post Oleam, & Leotard. de usur. q. 80. à n. 40. qui asserit, cedentem nomen annum, seu jus exigendi annuam pensionem, satisfacere si debitor cessus bis, vel ter solverit annuam pensionem, etsi postea solvendo non fiat. Thomat. decis. 137. num. 22. lib. 2. Thor. in supplem. verb. Debitor, qui inter cætera. Rota *dec. 476 & 506. post Cen. Olea tit. 7. quest. 3. num. 28. Gratian. discept. 458. num. 6. quia obligatio successiva habet causam successivam, limitatam ad tempus, puta quatuor annos, & non in perpetuum. Urceol. consil. 22. num. 11. Secus si cessionis tempore, & ex ære alieno præcedenti bona debitoris distr. cta fuissent.**

ARGUMENTVM.

Promittere manutentionem, vel conservationem census, an idem sit, ac promittere exigibilitatem facti? Et promittens exigibilitatem facti cum dictione *Semper*, vel *in perpetuum*, an teneatur ad perpetuam, vel solum referatur promissio ad tempus de futuro, ex causa tamen de præterito? Expenduntur decisiones Rotæ Rom. Consil. de Rosa, Card. de Luc. & novissima S. Consilii decisio.

SUMMARIUM.

- 1 Manutentio, & conservatio census differt à manutentione in exactione fructum.
- 2 Cedens exigibilitatem census cum clausulis denotantibus

- tantibus tempus futurum, cum dictione Semper, an teneatur omni tempore?
- 3 Contra cessionarium stat Card. de Luca, huiusque discursus.
  - 4 Recensetur casus novissimè in Sacro Consilio acriter disputatus.
  - 5 Promissio capacitatis crediti cessi, idem est ac exigibilitatis.
  - 6 Idoneitatem promittens cum dictione Semper, vel simili, se obligat ad perpetuam.
  - 7 Cedens nomen debitoris pro dote, vel causa pia, tenetur facere exigibile.
  - 8 Promittens quantitatem, & pro ea cedens nomen debitoris, istud censetur assignatum causâ demonstrationis.
  - 9 Inexigibilitas est de tempore cessionis, si bona distrabuntur ex are alieno precedente.
  - 10 Promissio exigibilitatis cum dictione Semper, intelligitur ex causa de præterito juxta Rotam Rom. & Consil. de Rosa.
  - 11 Creditum capax quoad apparentiam, & quoad contingentiam, explicatur.
  - 12 Casus fortuiti supervenientia post cessionem an noceat cedenti, etiam promissâ perpetuâ idoneitate?
  - 13 Negligentia cessionarii an sibi noceat.
  - 14 Refertur Sacri Consilii recens decisio.

QUÆSTIO X.

- 1 Differentiam constituit Rota Romana inter manutentionem & conservationem census promissam, & inter manutentionem in pacifica possessione exigendorum fructuum census. Primam docet importare veritatem juris: secundam respicere exactionem, prout facti est, non juris: & quod utroque casu promissa fuerit manutentio, tam fortis, quam fructuum. Ita habetur in decis. 35. n. 3 post Oleam.
- 2 Cedens, qui se obligavit ad exigibilitatem census, cum clausulis denotantibus tempus futurum, cum dictione Semper, vel In perpetuum, an omni tempore de exigibilitate crediti cessi teneatur? Affirmandum videtur, ex Duran. decis. 404. num. 8. Barz. dec. 110. à num. 13. Merlin. de pignor. lib. 5. q. 21. num. 70 Rota in dec. 35. post Oleam, n. 5. Postius ref. civil. 75. n. 30. & seqq. D. Hodiern. contr. 4. n. 25. & 26. Olea tit. 7. q. 3. n. 28. Urceol. consult. 1. n. 12.
- 3 Difficultatem ceterùm ostendit Card. de Luca lib. de cred. disc. 64. num. 15. ubi quod etiam si cedens utramque exigibilitatem juris, & facti promiserit, cum verbis denotantibus tractum successivum, & perpetuum; adhuc accidens superveniens ex causa belli, vel sterilitatis, cedere debeat in damnum cessionarii; cum sit casus, qui sequi debet dominum: eodem modo, quo ejus damno cedere debeat amissio census in toto, vel in parte, ob casualem fundi peremptionem, vel deteriorationem: & improprium videtur, quod census efficiatur de dominio cessionarii, & tamen periculum sit cedentis. Ita Card. de Luca num. 22. Licet dicat, quod pro facti qualitate impossibilis non sit casus conventionis, ut venditor suscipiat in se periculum casus fortuiti in re vendita contingentis. Attamen id non sit præsumendum, magnæque debeant concurrere circumstantiæ, ob quas ab huiusmodi conventionibus usurarum suspicio tollatur. Nisi cessio esset magis pro solvendo, quam pro soluto.

Acriter novissimè controversa fuit hæc quæstio in S. C. inter Venerabile Monasterium Sanctorum Severini, & Bossii de Neapoli, cum Ill. Duce Carinari, suisque fratribus de Mormile: & pro intelligentia ponitur facti series.

D. Cæsar Antonius Mormile, avus dicti Ducis, in suo, cum quo obiit, testamento disposuit, quod post suum obitum RR. PP. dicti Monasterii in perpetuum celebrare deberent Missas tres qualibet die in Capella sua intus Ecclesiam dicti Monasterii, tam pro ejus anima, quam filiorum, uxoris, & majorum suorum; pro qua celebratione suus hæres solvere, & correspondere debuisset illam quantitatem, prout Ioannes Vincentius suus frater convenire posset pro una vice, aut correspondere.

Die 9. Maii 1656 Carolus Mormile filius, & hæres testatoris, tam proprio, quam procuratorio nomine dicti Vincentii, mediante instrumento se obligavit sub annexa forma.

In executionem supradicti inserti legati, & quod in eo continetur, ad conventionem devenit cum RR. PP. dictis Monasterii Sancti Severini, vigore cuius pro celebratione dictarum Missarum trium in perpetuum pro quolibet de i, ut supra, satisfacere debeat dicto Monasterio, & ejus PP. præsentibus, & acceptantibus similem summam ducatorum trium mille, & pro eis annuos ducatos ducentos & decem, quos dictus Carolus, ut cessionarius Vener. Collegii Sancti Iosephi Societatis Iesu, asseruit debere consequi à D. Martio Pignatello Principe Minervini, cum Regio assensu solvi, seu restitui promissos infra certum tempus iam elapsum.

Promisit dictus hæres creditum prædictum facere verum, & omni tempore capax, & de evictione, his verbis.

Et amplius dictus Carolus promisit creditum prædictum, ut supra in solutum datum, cessum, & assignatum, facere verum, reale, non exactum, nec alteri cessum, & quod omni tempore sit capax super omnibus bonis dicti Principis, necnon de evictione teneri, tam de jure, quam de facto, vi, & violentiâ, generaliter, & specialiter, ab omnibus hominibus, & personis in ampla forma, omnemque litem, &c. in seipsum Carolum assumere, & integrè rescere omnia, & singula damna.

Ex forma itaque cessionis sequitur, quod cum cedens promisit creditum cessum omni tempore capax super omnibus bonis debitoris cessi, idem sit ac si promiserit semper exigibile, & idoneum, seu omni tempore sufficiens, & solvendo, ex traditis per D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 195. Gratian. dec. 13. num. 51. Reg. Rovit. pragmat. 1. de conf. num. 34. Prat. discept. 15. num. 38. & seq. lib. 1. ut in simili fundus censatus dicitur capax quando est amplus, & latus, ut omni obligationi sufficiat, & sit solvendo creditoribus anterioribus: & in casu nostro promissa fuit capacitas omnium bonorum debitoris cessi.

Posita promissione idoneitatis crediti cessi in specie huiusmodi promissionis, dum cedens se obligavit ad exigibilitatem, cum clausulis denotantibus tempus futurum, per dictionem Semper, periculum erit in perpetuum cedentis. Duran. decis. 404. Merlin. ubi sup. à num. 66. Tondutus resol. civili 49. num. 43. Postius ubi supra, cap. 75. n. 30. qui probat cedentem teneri de evictione, ac si se obligasset ut fidejussor, vel ut principalis constitueret se debitorem annualitatis. Reg. Latr. consultat. 148. à num. 31. usque ad 41. pulchrè Felicianus

8 Spicilegium de Cessione Iurium.

cianus de cens. lib. 2. cap. 1. num. 16. ibi: Præterea periculum postea contingens pertinet ad venditorem, ubi venditor expresse cavet, bona omni tempore futura sufficientia; quia ea promissio aperte complectitur tempus, & periculum consurgens post venditionem; & sæpe numero resolvi, venditorem in se posse suscipere periculum casus fortuiti eventus post venditionem. Beccius conf. 107. n. 41. & seq. per bellè Vrccolus conf. lt. 2. per totam.

7 Certius, quia tractatur de annualitate debita Monasterio pro celebratione Missarum quotidianarum in perpetuum, & sic de causa pia, quæ gaudet privilegiis dotis. Surd. decis. 278. n. 9. Leoncil. de privil. paup. part. 2. privil. 94. Imò pia causa est favorabilior, quàm dos. Tiraquell. de pia causa, privil. 126. & promittens dotem, & cedens nomen debitoris, tenetur illud præstare exigibile, etiam si id non fuerit conventum: quod extenditur ad interesse, & procedit in datione in solutum causâ dotis, ut decisum refert D. Reg. Galeor. contr. 33. num. 76. lib. 1. Staiban. resolut. 96 n. 27. Thor. in supplem. verb. Debitor qui in dotem, Hodiern. ad Surd. decis. 66 n. 18. Castill. decis. 5. num. 7. Thesaur. quæst. forensi 88. num. 15. lib. 2.

8 Accedit, quod hæres prius promisit ipsi Monasterio solvere ducatorum tria millia pro celebratione Missarum, & deinde cessit annualitatem in corresponsionem, & sic adjectum fuit nomen debitoris in exequutione, non autem in obligatione, dum prius cœpit à promissine quantitatis; ideoque fuit loco demonstrationis cessum, nomen, juxta decisionem 721. Præf. de Franch. Guzman. de evict.

9. 30. Neque fuit perfecta datio in solutum, dum Monasterium non fuit Procurator in rem propriam constitutum, nec fuit facta quietatio ad favorem cedentis per Aquilianam stipulationem, prout sequuta fuisset si datio in solutum perfecta esset, ut considerant Consil. de Rosa consul. 7. Staiban. resolut. 46. in observat. num. 21. & dum per exigibilitatem perpetuam cedens se obligavit ut fidejussor, vel se constituit solvere pro debitore cesso.

9 Demùm quia anno 1660. Princeps ex causa sterilitatis per multos annos territoriorum à Regia Curia habitorum in afflictam, obtinuit moratorium, & de anno 1662. concurrentibus creditoribus, inita deinde graduatione sequuta, septimo loco de anno 1669. graduatum fuit Monasterium; ideoque detectum fuit æs alienum antè ante cessionem, hoc casu neque debitor cessus dicitur tempore cessionis idoneus. Ita Olea tit. 7. q. 3. num. 28.

30 In defensionem cedentis ceterùm negatum fuit in facto, debitorem inexigibilem fuisse cessionis tempore, quia pestis sævissima cœpit grassari in Apulia post cessionem, ubi erant Principis loca, & ditiones; unde extinctis in ingenti numero vassallis, & ratione ejusdem luis, quæ erat ferè in toto Regno, extinctis tot centenis millibus hominum, res frumentaria aded viluit ex penuria emptorum, ut non unus ipse Princeps, sed alii plures, quorum redditus in re frumentaria consistebant, decoxerint.

Subsequuta fuit sterilitas maxima anno 1661. ob inundationem locustarum; unde causa decoctionis extitere casus fortuiti pestis, & sterilitatis, & antea semper fuit solvendo, & solvit omnibus creditoribus.

Existente igitur idoneitate debitoris cessi tem-

pore cessionis, arguebatur quod pactum, ut creditum omni futuro tempore capiat, solummodò intelligendum sit, ut capiat omni futuro tempore quantum est ex causa de præterito, non autem si ex causa superveniente fieret, ut non capiat. Ita Postius resolut. 58. per tot. ubi in facti narratione in principio aderant clausulæ: *Semper, & omni tempore*; & fuse probat Rosa d. consult. 7. à num. 65. ibi: *Secundò, quando pars adversa pertinaciter contenderet ea verba qualificare etiam clausulam evictionis de facto: Respondeo, neque ideo comprehendendi casum decoctionis postea supervenientis, sed tantummodò ejus decoctionis, quæ fuisset tempore contractus; ut sit sensus, teneri Casarem in solutum dantem, omni tempore indemnem servare Augustinum, eique evictionem præstare, si nomen assignatum non solvendo detegeretur ex causa antecedenti, seu existenti tempore contractus; non autem si ex causa supervenienti non solvendo efficeretur.*

Adest etiam in puncto Rota post Cencium decis. 476. num. 4. ibi: *Nec obstat, quod illa verba, In omnem eventum, habeat tractum temporis, & non possint referri ad tempus dationis in solutum, si ve obligationis, ideoque videantur reddere obligationem perpetuam; quia fuit responsum primò, quod dicta verba non semper habent tractum temporis, sed quandoque possunt referri ad tempus præsens, si ve ad tempus futurum, habens tamen causam de præterito.*

Rationes sunt, quia potest esse, ut tempore cessionis census sit inexigibilis, & tamen id non possit probari, nisi per tractum temporis; cum etiam post decoctionem solverit annuos redditus, eo quòd aliud æs alienum contraxerit ad solvendos debitos census, ut notat Leotard, de usur. 9. 80. num. 41. Rosa consul. 7. num. 68. Ex causa de præterito possunt bona deficere, & quis hodie fieri non solvendo poterit, si redditus habebat vitalitios, aut ad tempus tantum; nam tempore accedente, hoc casu fiet non idoneus ex causa de præterito, & pariter si præcedebat obligatio conditionalis, & conditio purificetur post aliquod tempus, & post cessionem.

11 Creditum in futurum semper capax intelligendum, quantum ad apparentiam, hoc est, quod omni futuro tempore appareat tempore cessionis reverà capax; non quantum ad contingentiam, ut nunquam in futurum contingat, ut non capiat.

12 Strictius arguebatur, quia promissio perpetuæ capacitatis non est extendenda ad casus, qui in facto contigerunt, & fuere immediata causa decoctionis, casus nempe fortuiti pestis anni 1656. Est enim receptissimum apud omnes, ut is, qui periculum suscipit, casum fortuitum suscepisse non videatur. Caroc. de locat. verb. Casibus, & periculi, num. 11. Rosa d. consult. 7. num. 78. Surd. consil. 445. num. 45. & 42. ubi ampliatur, etiam quod casum inopinatum suscepit. Imò etsi expressim quis omnes susceperit casus fortuitos, valde tamen insolitos suscepisse non censebitur. Rota num. 79. Gallet. de renunc. tom. 1. cap. 2. lib. 4. num. 50. At pestis est casus fortuitus insolitus, dum memoriam hominum penitus effugerat, & fuit aded immanis, ut vix ab orbe conditio similis desævuisse videatur, cum in Regno supra septies centena millia hominum occubuerint. Quinimò Rosa num. 80. bellum etiam extra Italiam probat casum insolitum ad hunc ipsum effectum, ut cedens nomen non teneatur ob decoctionem aliquo modo causatam ex bello; & casus belli, &

& pestis æquiparantur. Theaur. quæst. for. 13. lib. 1. num. 6. Et pestem fuisse causam remittendi mercedem omnibus conductoribus gabellarum, non obstantibus generalibus; & specialibus renuntiationibus casuum fortuitorum, extitisse practicum, refert Cyprius ad Regent. Lavr. decis. 171. unde cum lata sterilitas per multos annos causa fuit supervenientis decoctionis.

13 Fundamentum constituebatur in negligentia Monasterii, quia capitale debitum à Principe non erat demortuum virtute contractus annuorum reddituum, sed erat pecunia mutuò data ad tempus jam elapsum, atque aded poterat semper repeti, non obstante, quod post elapsum tempus fuerat receptum interusurium, ut probat Episc. Afflict. controvers. 14. & sequitur D. Altomar. ad Reg. Rovit. decis. 9. in fine; & sibi damnum imputare debet Monasterium, si dulcedine pinguis interusurii illectum noluit Principem urgere: & negligentiam nocere cessionario, etiam in cessione simplici, probat Rota num. 77.

14 Res tamen pro Monasterio, & pro suffragiis tot animarum, juxta ordinationem Testatoris, faustum habuit exitum sub patrocinio optimi Jureconsulti D. Lucii Materni, mei amicissimi; nam causa non habuit offendicula, cum passim procedatur eum illa distinctione, ut si verba promissionis exigibilitatis non habeant tractum successivum perpetuum, intelligenda sint in debito annualitatum per aliquos annos, arbitrio boni viri, puta quatuor, vel quinque annos. Si autem accedant verba perpetuitatem denotantia, tunc semper est præstanda exigibilitas, ut decidit Bichius decis. 518. fusè Cardinalis Luca discurs. 64. de credit. numero 21. Urceol. d. cons. 2. Felician. tom. 2. lib. 2. cap. 1. num. 16. Neque adversatur æquitati, quia cedens potest accedere ut fidejussor, & æquè principalis; & potest quis pecuniam credere sub pluribus fidejussoribus alicui; & adhuc in his casibus subit periculum decoctionis fidejussorum, & non sumus in venditione fundi, vel alterius rei, cum pacto ut vendens, post translationem domini subiaceat periculo casus fortuiti. Nec ulla extitit negligentia, dum statim cessionem subsequuta est pestis, & sterilitas, & impetrata moratoria, ut ait Gratian. discept. 527. num. 19. Pratus disc. 21. lib. 1. num. 40. & nihilominus monasterium summo studio exegit aliquas annatas, & se direxit in iudicio; & in anno 1674. cum supplicatione provocavit hæredes cedentis ad suscipiendum onus iudicii, & procurandam solutionem. Neque fors erat repetibilis, cum possit dari mutuò pecunia ad tempus indeterminatum, sub interesse licito ad rationem lucri cessantis, & damni emergentis; & adest onus Missarum. Reg. Rovit. in prag. 1. num. 48. & 49. de censib. Unde mensibus elapsis ad relationem ingeniosissimi D. Fulvii Caraccioli, Regii Consiliarii, causæ Commissarii, obtinuit Monasterium ut hæredes cedentis infra duos menses procurarent solutionem; aliàs termino elapso solvant, & continent. Processus est in Banca Mag. Amentæ. Vide alia in sequenti quæstione.

ARGUMENTVM.

Negligentia cessionarii post cessionem nominis debitoris an ipsi noceat? Distin-
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

guitur inter cessiones. Gratianus stat pro cessionario in credito habente tractum successivum, & refellitur per Andreolum, & declaratur per D. Pratum. Quid si cedens accesserit uti fidejussor, & principalis? Rota Rom. per Authorem notatur. Pratus in nonnullis repudiatur. Promittens nomen idoneum, an teneatur procurare solutionem? Montanus refert decisionem, sed taxatur per Andreolum. Declaratur nuperrima S. C. decisio pro Montano.

SUMMARIUM.

- 1 Negligentia sua an cessionario præjudicet post cessionem nominis debitoris.
- 2 Distinguitur inter cessiones.
- 3 Promissa exigibilitate, & nullo tempore præfixo ad procurandam exactionem, negligentia non obest, juxta Gratianum.
- 4 Opinio contra cessionarium negligentem.
- 5 Negligentiam nocere, etiamsi cedens accesserit uti fidejussor, & principalis, ex Rota Romana.
- 6 Author discutit decisionem Rotæ.
- 7 Andreolus rejicit Gratianum in discept. 527.
- 8 D. Pratus salvat Gratianum.
- 9 Excussio an requiratur cesso nomino exigibili, aliàs cedentem ad restitutionem teneri? Et quid stante obligatione? Camerati? Author sentit contra Pratum.
- 10 Cedens creditum idoneum, an teneatur agere, & procurare exactionem?
- 11 Andreolus impugnat Montanum sentientem contra cedentem.
- 12 Author declarat decisionem novissimam S. C.

QUÆSTIO VII.

Promittens omni futuro tempore debitorem idoneum, si diu distulerit stipulator debitorem exigere, & iste interim lapsus sit facultatibus, quod remaneat promissor liberatus, post alios probat Consil. de Rota consil. 7. num. 77. idque procedere etiam in simplici cessione. Antonell. de temp. legal. lib. 1. cap. 36. num. 8. Staiban. resol. 190. à num. 77. Reg. Galeot. contr. 14. num. 21. 1. 2. ubi quod habetur ac si exegisset.

Pro cessionario, ut huic negligentia non præjudicet, quando cessio solutionis causâ facta sit, non pro soluto, tenet Cardinalis de Luca lib. de credito, discursu 64. num. 10. & seq. ex eo quia negligentia causare non potest translationem domini, & successivè periculi; cum cessio importare dicatur potius dationem mandati ad exigendum nomen, quod perseverat in dominio cedentis. Hinc proinde periculum sit cedentis, quod contingit ex decoctione, vel alio casu nominis cessi; solumque cessionarius ob susceptionem mandati ad exigendum, ut regressum habere valeat contra cedentem, docere teneatur de diligentis moralibus, ac talibus qualibus, pro facti qualitate, pro exactione crediti, ex his, quæ habentur apud Fontanell. decis. 124. & seqq. Altograd. cons. 37. num. 28. & seqq. lib. 1. Rot. decis. 44. num. 12. part. 11. recent. Merlin. decis. 639. Intranstamen termini actionis mandati pro illa lata, seu levi culpa,

B. quam

quam mandatarius prestare tenetur mandanti ob neglectum mandatum susceptum, seu malè administratum: & in his terminis loquuntur tenentes opinionem contra cessionarium, ut ei negligentia præjudicet. Aliter enim ratione cessionis, si non detur simpliciter in solutum nomen debitoris eo casu periculum nominis non exacti spectat ad cedentem, qui non liberatur, donec fuerit sequuta satisfactio, Ita Gratian. *discept.* 527. num. 3. & 4. Pratus *discept.* 21. tom. 1. num. 57.

3 Si autem nomen debitoris detur in solutum, & cedens promittat illud nomen exigibile, si nullus fuerit cessionario præfixus terminus ad recuperandum creditum, Gratianus *ubi sup.* num. 7. sentire videtur pro cessionario, & in his terminis loqui decisionem in causa Romana Montis Farnesii, coram R. P. Dom. Marquemontio, 19. Novembris 1610. de qua Gratian. num. 9. illis verbis: *Præsupponitur enim ibi, quod fuerit protracta exactio, quia tempore conventio non fuit adhibita diligentia in conveniendo debitores: quo casu stante limitatione temporis, aut loci, statim dicitur probata negligentia eo ipso, quod non fuerit facta in tempore, & loco.*

4 Quando adest pactum de præstando nomen verum, & exigibile, intelligendum sit pactum, si non concurrat negligentia cessionarii in exigendo; quia si ob negligentiam illud nomen efficiatur minus idoneum, & non solvendo, tunc illa deterioratio debet cedere damno ipsius cessionarii, non autem cedentis, tradit Beccius *conf.* 105. num. 19. Mantica *de tacit. l. b.* 4. tit. 17. num. 8. Barzicus *decis.* 110. numero 12. Felician. *de cens. tom. 2. lib. 2. cap. 1. num. 15.* Thesaur. *quest. forensi* 10. num. 9. lib. 4. Cancr. *var. part. 2. tit. 2. de solut.* num. 176. loquens per hæc verba: *Tali casu, cum debitor promittit prestare debitores veros & bonos, sufficit eos tales prestare tempore cessionis, nam si postea fiant negligentia cessionarii non solvendo, certum est id cedere damno cessionarii, argumento textus in cap. licet Episcopus, de præbend. lib. 6. Ita Cancr. Quia aliàs esset in potestate cessionarii differre exactionem in damnum cedentis, quod esse absurdum ait Eugen. *conf.* 73. num. 15. Ita latè Andreol. *contr.* 115. num. 5. fusè Pratus *discept.* 21. tom. 1. num. 59. cum Mangil. *de evict.* 9. 79. num. 11. & 9. 80. n. 15. & Cencio *de censib. quest.* 72. num. 20.*

Dubitatio hujuscemodi contingit, quando nomen ceditur, & promittitur verum, bonum, & exigibile omni tempore; nam si non adsunt verba perpetuitatis, sufficit nomen fuisse solvendo de tempore cessionis. Andreol. *d. contr.* 115. num. 4. ubi quod in primo casu negligentia nocebit.

In casu fortioris Rotæ *dec.* 44. part. 11. *rec.* num. 11. promiserat cedens manutenebat debitorem cessum verum, & exigibilem, seque illius fidejussorem etiam principaliter, & insolidum constituerat: & decidit, quod hæc non eximebant cessionarium omnino à diligentis necessariis pro exactione nominis cessi, ad textum in *l. si mandavero tibi, la 2. §. interdum, ff. mand. Soc. sen. conf.* 273. num. 6. lib. 2. Beccius *consil.* 105. num. 25. Scacc. *de censib. §. 2. glof. 5. num. 263. vers. Ratio autem.*

5 Immorari oportet in examine doctrinæ Rotæ, an vera sit, ut quoties cedens, nedum promittit nomen exigibile, sed etiam accedat tanquam fidejussor pro debitore, & tanquam principalis, & insolidum, teneatur pro negligentia? Et verius puto, quod non; quia ad evitandam excussionem

fuit adinventæ hæc cautela, quæ in in praxi servatur, ut in contractu cessionis promittat nomen exigibile, & accedat uti fidejussor, & principalis, & se obliget respectu sortis principalis, & fructuum in posterum decurrendorum, ut per Felician. *tom. 2. lib. 2. cap. 1. n. 14.* Cencius *d. quest.* 72. num. 23. *vers. quam necessitatem*, Pratus *d. disc.* 21. num. 79.

Carpit Gratianam in hac specie Andreol. *d. 6. contr.* 115. num. 7. his verbis: *Indeque patet, malè respondisse Gratianum cap. 527. volentem, quod pactum de præstando nomen debitoris bonum, & exigibile, habet effectum, etiam si concurrat negligentia cessionarii; nam Doctores ab eo allegati num. 5. & 6. hoc non dicunt. Quæ verò Gratianus adducit num. 7. & 8. quod negligentia solum noceat quando adest præfixio termini, illa non probantur ex auctoritatibus ab eo citatis, loquentibus indistinctè, & absolute.*

Ad eundem Gratianum multipliciter respondet Pratus *à num.* 69. usque ad finem. Primò, quod in casu Gratiani cessio non fuit facta in solutum, sed simpliciter, ad effectum ut cessionarius sibi satisfaceret super nomine cesso, propterea periculum spectat ad cedentem. Secundò, quod ibi fuerat promissum debitum exigibile, aliàs voluit promissor teneri ad restitutionem sortis capitalis, quo casu excussio non requiritur. Tertio, in casu Gratiani fuerunt expeditæ litteræ exequutoriales ad instantiam cessionarii contra debitorem cessum, & nihil inventum, ut exequi posset, ut *ibi num.* 101. Quarto, Gratianus consideravit in casu suo fugam debitoris, ex qua debitor præsumitur non solvendo, & sic non exigibilis, ut *ibi num.* 10. Quintò, fuit observatum per Gratianum, non adfuisse culpam cessionarii in exigendo; nam decoctio evenit de recenti post cessionem, ut *ibi num.* 18. & non potuit exigere capitale; tamen in casu consultationis Gratiani aderat obligatio Cameralis, ut *num.* 37. unde non requirebatur excussio nominis cessi.

In uno priùs Pratus sibi videtur contradicere, quando inquit *num.* 70. quod excussio non requiritur, ubi promissum fuerit debitum exigibile, aliàs teneri ad restitutionem sortis; quia promissio exigibilitatis, juxta eundem Pratus *num.* 63. & 73. & seqq. intelligitur de solvendo quidquid exigi non poterit à debitore cesso, nec possit cessionarius ex absurdo contra cedentem agere, nisi priùs omni diligentia contra debitorem cessum adhibita: *l. decem, ff. de verb. obligat.* Fontanell. *de pactis nupt. claus. 4. gl. 9. part. 5. num. 31.* Reg. de Marin. *lib. 1. resolut.* 42. num. 5. Cencius *d. quest.* 72. num. 23. Ciriac. *controvers.* 375. à num. 17.

Concludendum itaque existimo, promissa exigibilitate etiam successiva, ut semper, & in perpetuum teneatur cedens prestare nomen exigibile, si ad multos terminos fructum labi permittit cessionarius, & non doceat pulsasse debitorem cessum, quod tunc mora debeat ei nocere, quoad fructus maturatos. Thesaur. *lib. 4. quest. forensi* 10. num. 10. Reviol. *dicta consult.* 2. Pratus *ubi supra*, ubi in fine refertur decisio, per quam fuit condemnatus cedens conventus ad solvendum auctori annatas decursas post litem motam, ad correspondendum singulis annis in futurum, salvâ provisione faciendâ annatarum decursarum: quæ provisio reservata, nunquam postmodum fuit explicata, & sic S. C. mediam viam elegisse tradit Pratus.

Quod verò de obligatione Camerali inquit Prætor, ut cessare faciat excussionem, neque subsistit in casu promissæ exigibilitatis debitoris cessi, ut probat Andreol. num. 13. ex Dec. in d. l. decem. num. 1. ff. de verb. oblig. Caroc. de excuss. quæst. 35. part. 2. num. 4.

10 Annum censum cedens, promittendo exigibilitatem, an teneatur procurare exactione, sed cogi facere debitorem ad solvendum, vel potius cessionarius?

Promittens præstare locupletem debitorem, videtur promittere se facturum, & curaturum ut cum effectu solvatur creditum cessum, juxta legem fin. §. Labeo ait, & ibi Decius numer. 8. & 10. ff. si certum petatur: & promittens se facturum, & curaturum, quod aliud solvat, cum effectu tenetur purè ad id, quod interest stipulantis, id est ad eandem summam. Decius in d. l. fin. §. fin. num. 8. ideoque pactum exigibilitatis æquipollere videtur promissioni exigibilitatis puræ, & non conditionalis, scilicet ut cedens sit facturum, & curaturum, quod debitor cum effectu solvat quantitatem habitam. Ita Monten. controuv. 44. n. 3. & 4.

Præterea verba, bonum, & exigibile, idem important, ac solvere. Barzium decis. 110. n. 24. & quando aliquis se obligat, quod alius non deficiet in solutione, & sic quod solvet, tunc sufficit sola interpellatio, mora non solventis, l. fidejussor obligari, §. fin. de fidejuss. Decius in l. fin. ff. si certum petatur. Gratian. discept. 164. num. 19. ibi: Quia cum promissor se obligaverit, quod principalis non deficeret in solutione in tempore, de quo in instrumento, non est necessaria excussio, sed statim facta interpellatione contra principalem, potest fidejussor conveniri. Et ibi refert decisum in Rota.

In terminis controversiæ propositæ ita judicasse M. C. V. refert Montan. num. 3. ut cedens intra dies viginti procuraret solutionem capitalis cum terriis decursis à debitore cesso, aliàs termino elapso sequeretur contra cedentem.

11 Differentiam bene veram constituit Andreol. dicta controuv. 115. num. 12. inter stipulationem, quod talis solvet, & inter promittentem nomen debitoris exigibile: ut in primo casu stipulatio, quod talis solvet, dicatur commissa per solam moram non solventis, nec sit necessaria excussio, secundum terminos legis si fidejussor, §. fin. ff. de fidejuss. quia illa conditio non respicit actionem, & potentiam ad facultatem solvendi, sed merum actum solutionis; & idem impletur per solam moram, vel petitionem, ut acutissime ponderat Jason in l. decem, num. 11. ff. de verb. obligat. at promittens nomen exigibile, non importat quod debitor cessus statim solvet debito tempore, sed quod erit solvendo, & idoneus, quæ qualitas, & stipulatio non verificatur per non solutionem factam debito tempore, sed per excussionem faciendam etiam lapsa tempore ad solvendum, ut est textus in l. decem, ff. de verb. obligat. & ibi Jason n. 1.

In collectatione inter Montanum, & Andreolum, quid ergo erit dicendum? Et juxta opinionem Montani, & decisionem M. C. per eum relatum, videtur judicasse S. C. noviter in causa Monasterii S. Severini contra Ill. Ducem Carinari, dum iudicatum extitit, quod Dux, & fratres procurarent solutionem infra duos menses, aliàs elapso tempore solvant, & continent. Ad ostendendam rectitudinem decisionis dicitur, quod in causa præfata decoctio notoria debitoris excludenda. D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

bat discussionem. Gratian. discept. 527. num. 11. Reg. de Marin. resolut. 191. numero 7. Montan. controuv. 45. num. 3. prout quia sufficit constare debitorem esse ære alieno nimis gravatum, vel adest difficultas in exigendo. Reg. Latr. consultat. 148. num. 7. Olea tit. 7. quæst. 3. num. 38. Pariter Monasterium de anno 1674. vocavit Ducem, & fratres ad suscipiendum onus iudicii inter creditores debitoris cessi, & procurandam solutionem. Unde ad exuberantiam, & ex consuetudine sua benignitate Sacrum Consilium interposuit eam formam decretum, nedum pro concessione alicujus dilationis, verum etiam ad convincendum hæredes de inexigibilitate: Rectius, quia cedens promittendo exigibilitatem crediti cessi se obligavit in se ipsum omnem litem assumere, & rescire omnia, & singula damna: quapropter cum omni maturitate, & prudentia determinatio processit cum mentionata forma.

ARGUMENTVM.

Usufructuarius post cessam usufructus commoditatem, an valeat de consensu proprietarii, vel debitoris usufructus cedere usumfructum alteri, vel remittere proprietario in præjudicium primi cessionarii commoditatis? Et quid in cessionibus fructuum officii, vel feudi?

SUMMARIUM.

- 1 Cessa commoditate usufructus uni, si deinde cedatur usufructus alteri de consensu proprietarii, an secundus cessionarius præferatur.
- 2 Jus quæsitum primo cessionario, qualiter possit auferri.
- 3 Distinguitur inter creditores habentes personalem, & munitos hypothecâ.
- 4 Quid cessa commoditate officii, vel feudi?
- 5 Refutarius feudi tenetur stare cessionis commoditatis.
- 6 Cessa commoditate usufructus uni, an possit deinde remitti usufructus proprietario, vel debitori usufructus?
- 7 Cautela formula pro primo cessionario.

QUÆSTIO VIII.

Usufructuarius si cedat uni commoditatem usufructus, & deinde cedat alteri usumfructum de consensu proprietarii, an præferatur secundus cessionarius primo? Adversus primum argumentum præstat, quia per cessionem usufructus de consensu proprietarii extinguitur usufructus, nec amplius residet in persona cedentis commoditatem: textus est in l. si usufructus, ff. de novat. ubi in casu delegationis, seu consensus ejus, qui debitor est usufructus, extinetur censeatur antiquus usufructus, & alter de novo creatus in persona transfararii, ex qua desinit, & non ex persona transferentis. Non sic est in cessione commoditatis, quoniam si cedens tale quid agat, ob quod usufructus de jure finitur, puta per mortem, vel alium casum, expirat tunc commoditas, non autem è contra per mortem cessionarii.

rii, qui jus cessæ commoditatis ad hæredem transfert. Castill. *de usufr. cap. 69. n. 17.* Barbol. *in l. usufr. n. 3. ff. sol. matrim.*

2 Dices, cessionem commoditatis operari agnitionem usufructus, *l. si avie. C. de jur. delib.* Ideoque esse quæsitum jus cessionario commoditatis & sic per secundam cessionem de consensu proprietarii non posse tolli jus primo quæsitum, prout patet usumfructum agnitum in bonis filii non potest renunciare in præjudicium creditorum. Fontanell. *de pact. nuptial. claus. 4. glos. 9. part. 5. n. 77.* Olea *de cess. jur. tit. 2. part. 2. n. 20.* Salgad. *in labyr. cred. p. 2. cap. 15.*

3 Distinguendum igitur erit. Aut cessionarius commoditatis est munitus hypothecâ, & res est in commercio, & hypotheca afficit jus in alium translatum, quia nempe sit hypothecabile; & tunc habens hypothecam poterit eam contra quemcunque tertium exercere. Aut primus cessionarius non habet hypothecam, & tunc habens personalem, non poterit agere contra tertium. Aut subdistingendum erit: vel secundus cessionarius habet cessionem ex causa lucrativa, & contendit de mero lucro, & actus importat totale præjudicium tertii, & intrant termini textus *in l. 3. ff. qua in fraud. cred.* ita Card. de Luca *lib. de dote, discurs. 148. num. 14.* secus si secundus cessionarius esset ex causa onerosa, quia cessabit fraus, & termini dictæ legis 3. seu revocatoria ob fraudem, & consequenter cessionario commoditatem hâpenti præjudicatur, nisi constet de fraude per extrinsecas probationes, dum non habet locum revocatoria contra quemcunque tertium, in quem res alienata sit. Ita Cardin. de Luca *dist. num. 14.* Gratian. *discept. 502. num. 33.* ubi dicit, quod ad hoc ut alienatio dicatur facta in fraudem, requiritur scientia illius, in quem fit alienatio.

Quæ pro secundo cessionario usufructus de consensu proprietarii dicta sunt, intellige nisi denunciata sit cessio commoditatis proprietario, vel debitori usufructus, juxta legem 3. *C. de navat.* prout si participatum non fuerit de fraude.

4 Pulchra est difficultas quando ceditur commoditas fructuum alicujus officii, vel feudi, & postea alienatur officium, vel feudum, an cesset commoditas? Dic proculdubio cessare, quia cum officium, vel feudum non sit hypothecabile, neque jus usufructus, per consequens cum cessionarius non sit munitus hypothecâ, non poterit agi contra tertium, cum sit necessaria hypotheca ipsius rei, vel ipsius jus usufructus producentis fructus. Dupliciter etenim fructus alicujus rei sub aliena hypotheca cadunt; uno modo uti accessorii, vel pars juris usufructus, juxta textum *in l. 1. C. de pact. pign. & l. 3. C. in quib. caus. pign. vel hypoth. contrah.* & isto modo per cessionarium, vel creditorem commoditatis hypotheca prætendi non potest, quia necessaria est hypotheca ipsius rei, vel juris fructuum productivi, quæ supponitur deficere per translationem usufructus de consensu proprietarii. Altero modo tanquam de per se fructus stantes, ab ipsa re producente distincti, ac principaliter in contractum deducti, juxta terminos textus *in l. & qua nondum sunt, ff. de pignor. & l. potior, §. si de futuro, ff. qui pot. in pign. hab.* & ad hunc effectum est omnino necessarium, ut fructus nascantur in dominio debitoris, cum in eis imprimi non valeat character hypothecæ, nisi præcedat character domini debitoris, in cujus

dominio non possunt nasci fructus concepti, postquam res producens, seu usufructus exivit de dominio debitoris cedendis, juxta textum *in l. Paulus.* Ita Card. de Luca, *ubi sup.*

Alia res est quando refutatur feudum proximo successori, quia is tenetur ad onera, etiam sine assensu contracta; nam quando transit feudum, vel officium, mediante assensu Principis, ad extraneum, tunc transit liberum in translatarium, qui jas ac dominium suum principaliter metiri dicitur non à transferente, sed à Principe præstante assensum necessarium, qui alienationem informare dicitur, eique spiritum, ac animam præbet: atque ita passim servatur in officiis, quæ cum assensu Principis alteri resignata libera transeunt in resignatarium, ut refert idem Card. de Luca. *num. 14.* Secus in refutatione proximè successorio, quia iste ad instar succedentis post mortem, debet habere qualitatem hæreditariam refutantis, quoad onera usque tunc contracta. Ita Card. de Luca *ubi sup. versic. & ex his, Reg. Rovit. lib. 1. consil. 41. num. 14. & cons. 59. lib. 2.*

6 Usufructus commoditate cessæ uni, an possit deinde remitti proprietario, vel debitori ejusdem usufructus per viam actus extinctivi? Distingue si usufructuarius, qui commoditatem cessæ, adhuc non fecit cum proprietario, vel alio hujusmodi servitutis debitor actum agnitionis prædicti juris, ita ut justè debitor credat jus non esse agnitum; tunc subdistingendum etiam est, utrum ad favorem prioris cessionarii commoditatis processione observantia adjecta sit hypotheca, nec ne? Si enim deficit hypotheca, ita ut cessionarius solum personalem habeat actionem, atque remissum sit jus ex causa merè lucrativa; tunc quia prior cessionarius contendit de causa onerosa, debitor verò usufructus de nudo lucro, locum habent termini textus *in d. l. 3. ff. qua in fraud. cred.* Sed si remissum fuit jus ex causa onerosa, tunc is, cui facta est remissio, in bona fide versatur, justè credens remittentem posse jus delatum non agnoscere, neque subest ratio lucri, & videtur omnino tutus. Non poterit enim cessionarius commoditatis agere contra debitorem, vel proprietarium; quoniam commoditas non est exercibilis contra tertium, si nullam habet hypothecam; & dato titulo oneroso, nec probata extrinsecus fraude, non procedit revocatoria. Salgad. *p. 1. c. 43. n. 38. & seq. Card. de Luca d. n. 14.*

7 Cautela erit in cessione commoditatis, quod cedens promittat non fecisse, nec in futurum facere debere aliquid, ob quod cessio extingatur, vel aliàs cessatura sit, quàm per solam mortem; & adjiciat hypothecam, quæ prædicatur in cessione etiam commoditatis pensionis, cum constitutione procuratoris irrevocabilis cessionarii.

De pensionatio an post cessionem commoditatis possit remittere pensione Titulari, vide in quæstione sequenti.

ARGUMENTVM.

Cessio commoditatis usufructus quantum differat à cessione commoditatis pensionis. Et cedens commoditatem pensionis, an possit pensionem extinguere, vel transferre in præjudicium cessionis

cessionarii? Rota Rom. variavit. Pensionarius potest extinguere gratuito, & diminuerè pensionem. Quid in pensionariis confidentiariis, an fiduciarius possit cassare? Causâ commoditate, & extinctâ per matrimonium, vel mortem per manus justitiæ, ob delicta capitalia, an agi possit de evictione per cessionarium?

SUMMARIUM.

- 1 Differentia inter cessionem commoditatis usufructus, & pensionis recensentur.
- 2 Pensionarius cedens commoditatem pensionis, an possit eam deinde extinguere?
- 3 Resolvitur affi. maisvè, & qualiter sibi consulat cessionarius.
- 4 Pensio potest diminui, & quod pactum rejiciatur.
- 5 Pensionarius confidentiarius explicatur, & an ipso invito possit cedi pensio?
- 6 Cessa commoditate pensionis, si pensionarius capite ob delicta plectatur, vel matrimonium contrahat, aut habitum dimittat, utrum evictio præstetur?
- 7 Resolutio quæstionis.

QUÆSTIO IX.

Cessio commoditatis pensionis toto cælo differt à cessione commoditatis usufructus, licet tam pensionarius, quàm usufructuarius ad libitum de commoditate disponere possit. Prima differentia est, quia libera potestas, & facultas transferendi usumfructum cessum non pertinet ad usufructuarium, & cedendo usufructuarius extraneo nihil agit, nisi de consensu debitoris, vel proprietarii, vel cedatur ipsi, proprietario, aut extraneo cedatur commoditas usufructus. Aliter autem est in translatione pensionis, quæ non poterit transferri, nisi auctoritate Papæ. Galler. de re-nunc. cent. 1. cap. 55. num. 6. Tondut. de pension. cap. 21. num. 31. Secunda, quia, jus usufructus, durante vita usufructuarii, ad ipsum pertinet pleno jure, ad pensionarium revocabiliter: nam potest finire, vel per matrimonium, vel per ingressum Religionis, aut aliis modis. Rota dec. 129. part. 1. rec. num. 3. Tertia, nam potest in usufructu fieri conventio, quod ille nunquam extinguatur, durante vita usufructuarii. At in pensione non potest fieri talis conventio, quia per eam præjudicaretur Ecclesiæ. Tondut. num. 33. & 34. ubi quod licet possit fieri mandatum irrevocabile ad vitam pensionarii, hoc intelligendum de præjudicio pensionarii, non autem Ecclesiæ, quæ libertatem consequitur per extinctionem. Felician. de censib. lib. 2. cap. 5. num. 10.

2 In dubium jam vocatur, an pensionarius cedens commoditatem pensionis, possit deinde illam extinguere, seu remittere? Lotter. de re benefice. lib. 1. cap. 42. ex num. 19. Salgad. dict. cap. 43. num. 45. volunt non posse pensionarium extinguere in præjudicium creditorum, & judicavit Rota in decis. 129. part. 1. rec. Millin. decis. 56. Orthobon. decis. 239. Gig. de pension. q. 88. quia esset tollere jus quæsitum tertio, ut in simili usufructuarius non potest usumfructum agnitum renunciare in præjudicium creditorum: & voluit

Tondut. resol. benef. tom. 1. cap. 55. Olea tit. 8. q. 2. num. 24.

Verius cæterum est, & in praxi receptum pensionem sine licentia Apostolica posse extingui in præjudicium creditorum, & cessionarii, & procuratoris perpetui. Amayden. de stylo Dararia c. 27. num. 14. cum distinctione, ut si velit cassare gratuito, potest coram Notario, & testibus: si recepto pretio, opus est recurrere ad Datariam, & tunc creditores, vel cessionarii pensionis læpè recurrunt ad Datariam ad impediendum pensionis extinctionem; dependet enim à voluntate Datarii, an velit, quod extinctio approbatur per Papam, an non; quia cum cessio fuerit facta inter ipsas partes, non tenetur illis succurrere, nisi ex quadam æquitate. Tondut. de pension. cap. 21. n. 28. Card. de Luca lib. de pension. disc. 68.

Pensionarius potest etiam sine licentia Apostolica pensionem diminuerè, sed non potest pacisci, quod ob non solutionem residui reviviscat pensio, vel ob aliam causam. Burat. decis. 469. Merend. lib. 21. contr. cap. 30. Si diminutio fiat ob pauperatatem Titularis, illa expirat mortuo Titulari. Burat. n. 16.

In pensionibus confidentiariis, quæ passim practicantur in Hispania, super quibus Itali nequeunt pensiones obtinere, propter Constitutiones illius Regni, & Papa solet reservare sub nomine alicujus Hispani ad commoditatem Itali, hoc casu totum jus pensionis residet apud Italum, qui potest ignorante, & etiam invito fiduciario Hispano alteri pensionem cedere, vel auctoritate Papæ in alterum transferre. Tondut. de pens. c. 26. num. 21. & Hispanus, si mandatum irrevocabile fecit in persona Itali, non potest hinc præjudicare, cum mandatum sit necessarium, & non voluntarium. Tondut. ubi sup.

Si postquam pensionarius commoditatem alteri cesserit, matrimonium contrahat, seu habitum clericalem dimittat, aut delictum committat capitale, ob quo capite plexus sit, pensio extinguatur; atamen inquirendum est, an cessionarius actionem habeat de evictione contra cedentem? Videtur negandum, si matrimonium contrahat, quia juxta naturam pensionis est, ut per matrimonium extinguatur, vel per dimissionem habitus, vel per mortem; & quando evictio sequitur ex natura sua, tunc illa non præstatur. Mangil. de evict. quæstio 118. Zalius in epitom. fund. part. 10. numero 87.

Oppositum suadetur ex eo, quod etsi non præstetur evictio, ubi ex morte naturali cedentis, vel alio casu non culposo, extinctio, vel devolutio sequitur, nam dicitur evictio oriens ex natura rei: bene tamen præstatur, ubi extinctio, vel alter casus cessionis provenit culpâ, & facto cedentis, quamvis ad casum non directè ordinato, ut in terminis feudalibus admonent Glos. in cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. verb. ad Dominum Mangil. ubi sup. num. 6 ubi quod si ob feloniam, vel alium casum ob ejus culpam originatum feudum Domino aperiatur, subfeudatarius mediante pecuniâ investitus potest agere de evictione, & inter concedentem, & concessionarium videtur id conventum, ut quamdiu res apud illum ex sui natura sine ipsius culpa, & facto durare possit, debeat durare penes istum, qui illius vitam naturalem emisse censetur. Ita Cardin. de Luca lib. de pension. disc. 69. ubi ita defendisse ait processionario commoditatis pensionis contra hære-

ditatem cedentis, qui ob delicta patrata capite plexus fuerat; quia voluntarie dicitur mori, qui per manus iustitiae moritur, ut Rota dec. 58. post Caltracan. de societ. offic.

Certiùs, quando cedens promisit non fecisse, nec in futurum facere, ut non cesset commoditas pensionis, nisi per obitum ipsius cedentis, ut in precedentibus diximus.

ARGUMENTVM.

Maximum discrimen inter cessionem simplicem, & cessionem in solutum. Quæstio cæterum sit potius facti, quam juris; nec attendi cortex verborum debeat. Requisita essentialia ut sit cessio in solutum, & cessio fiscalium per populos Regi debitorum, sit simplex. & refertur decisio. Quid si cedatur annuus redditus, an sit cessio, sive datio in solutum. Promissa exigibilitate nominis cessi, an sit cessio simplex.

SUMMARIUM.

- 1 Cessionis simplicis, & cessionis in solutum differentia.
- 2 Secernere unam speciem ab alia, est quæstio potius facti, quam juris.
- 3 Cessio in dubio præsumitur pro solvendo.
- 4 Ut sit cessio in solutum, requiritur ut res cessa sit in dominio cedentis, & qualiter fiscalia non sint in libero commercio.
- 5 Cessio est datio in solutum, si ceditur species certa pro quantitate.
- 6 Cessio annui redditus an sit simplex, antequam interveniat unum ex requisitis legis 3. C. de novat.
- 7 Datio nulla in solutum operatur cessionem simplicem.
- 8 Verba, cessit in solutum, non semper important dationem in solutum.
- 9 Promissio crediti semper idonea an censeatur cessio simplex.

QUÆSTIO X.

Discussio cessionis pro solvendo, à cessione pro soluto, seu cessionis simplicis à datione in solutum, & pro soluto, res est in Palatiis frequens, utilis, & pulchra: & pro intelligentia præmittitur, cessionem aliquando fieri per viam solutionis, seu dationis in solutum, & tunc nomen debitoris ceditur: aliquando fieri solutionis causâ, vel per viam simplicis assignationis transfertur, seu ceditur pro faciliore exactione, ut si quod exegerit, sibi imputet, & ut à pluribus creditor exigat: nam secunda species solum importat mandatum ad exigendum, nec loco solutionis, & satisfactionis habetur, nisi sequuta solutione, & inest tacita conditio, si solutum fuerit cessionario, ideoque periculum cedentis est. Fontanell. decis. 167. Cancr. var. part. 3. cap. 6. à num. 183. Guzman. de evict. q. 35. num. 88. Al ograd. consil. 37. Maltrill. dec. 119. Cessio autem quæ in solutum fit, loco solutionis habetur, liberat cedentem, & in cessionarium transfert periculum.

Hanc differentiam assignat D. Crespi à Valdaur. observ. illustr. observ. 116. à num. 116. Leotard. de usur. quæst. 39. Consil. Rosa lib. 2. consult. 15. & Leotard. quæst. 87. num. 11. asseruit, quod cessio simplex non inducat novationem, etiam si cedens faciat cessionarium procuratorem in rem propriam: & sequitur Olea tit. 7. q. 3. num. 19. secus si cessio sit conjuncta cum datione in solutum. Duran. decis. 266 n. 25. Surd. cons. 145.

Obligat quidem simplex cessio ad diligentias morales, & tales quales, ratione mandati suscepti, ex iis quæ, aliis relatis, habentur apud Fontanell. decis. 124. & seq. Merlin. decis. 639 Card. de Luca de cred. disc. 27. n. 8.

Secernere unam speciem ab alia, quæstio potius facti, & voluntatis est, quam juris: unde non cortex, & figura verborum, sed substantia verisimilis voluntatis attendi debet pro facti qualitate, ac singulorum casuum particularibus circumstantiis decidendis; ideoque erroneum est, certam, ac generalem regulam desuper statuere, sive doctrinas, ac decisiones in certis casibus unam, vel alteram speciem firmantes. Ita advertitur per Rotam apud Duran. dec. 266. & Rojas dec. 362 n. 16 Leotard. q. 3 n. 52.

Cessio ex juris præsumptione censenda est potius pro solvendo, quam pro soluto, ex deductis per Duran. & Rojas, & Hodiern. ad Surd. dec. 265. n. 19 & seq. Card. de Luca ubi sup. n. 11.

Dato etiam explicito titulo formalis dationis in solutum, ut cessio sit pro soluto, requiritur ut res, quæ in contractum deducitur, sit in libera dispositione dantis in solutum, adeo ut per ejus veram, vel fictam traditionem dominium validè, ac perfectè abdicetur ab assignante. Unde si cedantur fiscalia, quæ sunt jura Regi debita per Communitates, & populos, quæ pro ejus indigentibus vendi solent, & ideo non sunt in libero commercio, nisi cum assensu illius Officialis, qui ad id sit præpositus, cum deletionem alienantis à libris publicis, in quibus describitur novus emptor, qui directè, ac immediate ab ipso Principe jus suum meriti dicitur, tanquam prævia suppressione juris primi domini, novaque creatione in emptore, seu resignatario: unde quæcumque privatæ conventiones resolvuntur in tractatum, & continent actum imperfectum, qui admittit pœnitentiam. Vel etiam ubi conventio inter partes esset ita perfectæ, ut omnimodam pœnitentiam excluderet; atamen id solum aptum est causare actionem ad damna, & interesse in actione personali, vel hypothecaria in aliis bonis indifferentibus: nullatenus tamen inducit jus reale, vel translationem domini hujusmodi iurium differentium, & in specie iurium fiscalium, seu alias competentium super gabellis, aliisque juribus Regiis, ut vulgò dicitur super arrendamentis in hoc Regno: & consequenter eum non possit sequi vera translatio domini, non potest resultare effectus dationis in solutum. Ita Card. de Luca de credit. disc. 27. qui eminenter scripsit pro Episcopo Liciensi D. Antonio Pignatello, nunc Eminentiss. Cardinali, ad cujus favorem decisum fuit per Sac. Consil. indicio graduationis illustr. Principis Minervini.

Si ceditur species stabilito pretio pro debito quantitatis, censetur datio in solutum, sive à parte, sive à Iudice sit facta assignatio. Soc. sen. consil. 37 lib. 4. Camill. de Medic. cons. 88.

Idem si creditum censuale pro certo pretio, ut ex Præs. de Franch. decis. 108. firmat Consil. de

Rosa d. *consult.* 15. lib. 2. ut si quis esset debitor quantitatis in centum, & assignaret annuos ducatos puta septem pro capitali ducatorum centum.

6 Contrarium videtur dicendum in annuis redditibus redimibilibus quando non intervenit unum ex tribus requisitis in l. 3. C. de novat. ut perfecte fiant de irrevocabili dominio cessionarii, vel emptoris, aded ut debitor cessus liberè solvere non possit cedenti, seu iste cum debitore jus luendi exercere per seipsum, vel per alium cessionarium valeat: ubi enim tale jus per debitorem cessum cum cedente exerceri potest, ac de facto exercetur, exinde resultat, quod causa reducitur ad non causam, cum omnimoda retractione ad suum initium, cum resolutione omnium intermediarum jurium, & hypothecarum, ex deductis per D. Reg. Latr. dec. 16. Et consequenter cessio, quamvis pro soluto habeatur pro non facta, cum dicatur transferri dominium resolubile, implicitam habens conditionem resolutivam, quâ sequutâ, habetur ac si actus non esset gestus, ideoque nullum potuit operari effectum extinctionis primævorum jurium, quæ ita hujusmodi conditione durante suspensa remanserunt; eâ verò purificatâ, tanquam per remotionem obstaculi vigent. Ita Card. de Luca lib. de credit. discept. 27. n. 10. & 20.

7 Datio in solutum cum cessione conjuncta, si invalida sit, nullum operatur effectum, puta si inita sit per minorem sine decreto Judicis, vel per tutorem, aut curatorem non legitimum. Gabriel *consil.* 36. n. 66. lib. 1. *Surd. decis.* 51. n. 20.

8 Assignatio si facta fuerit cum his verbis, *Cessus sit, transulit in solutum*, licet regulariter importent dominii translationem, & dationem in solutum: attamen aliter quando assignatio facta fuerit temporaliter usque ad integram crediti satisfactionem ex fructibus, præsertim si adsit reservatio dominii. Soc. sen. *consil.* 94. num. 5. lib. 1. *Surd. consil.* 243. num. 7. *Rota dec.* 330. part. 11. *rec. & in decis.* 392. part. 5. *rec. num.* 21. & seqq. Agebatur de cessione annuæ pensionis, quæ assignata erat creditori usquequò fuerint soluta scuta tria millia; & cessio concepta erat per verba, *cedere, assignare, & delegare*; & nihilominus decidit fuisse cessionem simplicem.

9 Promisso credito semper idoneo, & exigibili, tunc cessio solutionis causâ censetur facta, & non datio in solutum; quia hæc cum liberet debitorem, & transferat periculum nominis cessi in accipientem, Duran. *decis.* 266. num. 15. l. *inter causas, §. abesse, ff. mandat.* per consequens non potest esse perfecta datio in solutum, ut decidit *Rota decis.* 11. post *Oleam num.* 10. & 11. ibi: *Christophorus etiam emptor easdem literas bonas, & exigibiles manutenere promisit*: & ita declaravit expressè noluisse facere delegationem, ut respondit *L. C. in l. si mandato meo, §. fin. ff. mand.* *Surd. decis.* 23. num. 6. & seq. *Gratian. discept.* 64. num. 2. & seq. & num. 22. & 26. & *discept.* 327. num. 4. & seq. Delegatio enim, prout datio in solutum, liberat debitorem, & transfert periculum nominis cessi in accipientem, l. *inter causas, §. abesse, ff. mandat.* Et quando promittitur creditum exigibile, quia tunc si non est idoneus debitor cessus, tenetur cedens solvere: consequenter cessio videtur solutionis causâ facta, quæ operatur simplex mandatum, non autem extinctionem debiti. *Duran. n.* 16. & 17. *Rota d. dec.* 11. n. 4.

Si in satisfactionem alicujus certi debiti cedatur nomen debitoris, & cessionarius sit constitu-

tus procurator in rem propriam, censerit dationem in solutum, probat *Staiban. resol.* 190. à num. 12. & à num. 26 quod clausula in cessione apposita, *nihil sibi reservans*, sufficiat, ut cessio evadat datio in solutum.

ARGUMENTUM.

Tertius dans pecuniam debitori pro dimittendo anteriore creditore, cessis juribus, an obtenta cessione consequatur anterioritatem creditoris dimissi, tam pro sorte, quàm pro redditibus post cessionem decursis, vel juxta datam secundi contractus, pro eis erit graduandus? Cautela cessionis juris luendi secundum decisionem 16. D. Reg. Latr. in Vrbe non servatur, & quâ ratione. Distinguuntur plures casus, & referuntur decisiones, & an requiratur scientia creditoris dimissi ad finem subintrandi.

SUMMARIUM.

- 1 Tertius dans pecunias debitori pro dimittendo creditore anteriore, cessis juribus, an sit graduandus juxta causam secundi contractus pro redditibus?
- 2 Decisiones, rationes, & praxis Vrbe, impugnantes cautelam cessionis juris luendi.
- 3 Distinguuntur plures casus.
- 4 Cautela cessionis juris luendi casus.
- 5 Discrimen inter dimissionem crediti fructiferi & infructiferi.
- 6 Differentia constituitur, si novi redditus sine minores, vel majores.
- 7 An debeat accedere expressa conventio de subintrando, tam pro sorte, quàm pro redditibus?
- 8 Referuntur exempla rerum judicatarum.
- 9 Pactum de subintrando an debeat scribi per creditorem dimissum.

QUÆSTIO XI.

Tertius dans pecunias debitori pro dimittendo aliquo anteriore creditore, cessis juribus ad sui beneficium, an consequatur etiam, obtenta cessione, anterioritatem creditoris dimissi, tam pro sorte, quàm pro redditibus post cessionem decursis, vel solum pro sorte, pro redditibus verò graduandus juxta datam secundi contractus stipulati inter debitorem, & hunc novum mutuantem? Iuxta secundam partem censent D. Reg. Galeot. *controv.* 36. num. 32. lib. 1. D. Reg. de Marin. *resolut.* 76. num. 10. lib. 1. Ducuntur, quia obligatio ad redditus ex primo contractu, reemptione fuit extincta, unde novus mutuans non potest in primi locum subrogari, quoad exactionem fructuum & reddituum reemptione extinctorum. Subditque D. Reg. Latr. dec. 16. fuisse inventam cautelam ad finem subintrandi pro sorte, & censibus, ut debitor annuorum reddituum cedat huic tertio jus luendi sibi competens reemendi introitus, ipseque tertius, uti cessionarius debitoris, exercendo pactum de retrovendendo, solvat pecuniam

pecuniam creditori animo transferendi emptio-
nem annuorum reddituum in sui beneficium, &
cum expressa declaratione, quod solvit ad finem
subintrandi in locum ipsius: & comprobat D. Mesa
lib. 1. var. c. 22.

2 Benè quidem Carleval. *de judic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. disput. 35. à n. 36.* & Montan. *controv. 35.* impugnant eandem opinionem Reg. Latr. & sentit Rota peres Celsum *decis. 302. num. 15.* probabili, & quasi concludenti ratione, quia fructus habent eandem anterioritatem sortis, juxta legem *Lucius, ff. qui pœ. in pign. qui tamen proveniunt ex eodem contractu; ex quo metitur hypotheca sortis, adeò ut effectus reguletur à sua causa, & uti accessorium reguletur à principali; id autem non sit verificabile in casu nostro, quoniam debitum antiqui creditoris dimissi jam extinctum est, & annihilatum; ideoque non aptum producere fructus, cum non detur accidens, destructa substantia, neque accessorium, sublato principali: unde propterea fructus dicuntur fœtus producti à nova causa, seu novo contractu & hac ratione attentâ videtur hæc opinio magis fundata Ita Card. de Luca *lib. de credit. discurs. 5. num. 8. 9. & seq. & n. 11.* cautelam juris luendi in Urbe existimari inanem circuitum sine effectu.*

3 In quæstione hac involuta primus casus est ubi agitur de cessione directa, & translativa debiti fructiferi; quia nempe antiquus creditor censuarius ipsum censum alteri cedit; & hæc cessio venditionem importat, & extra controversiam est, quod idem jus cedentis competat etiam cessionario merenti suum jus, non ex propria persona, aut novo contractu, sed ex antiquo; & cessionarius dicitur procurator cedentis. At id non practicatur, vel quia antiqui nolunt eorum creditum alteri alienare, vel quia non expedit, cum cessionarius subjaceat hypothecis per ipsum cedentem contractis, ad quod periculum evitandum inventa est cautela juris luendi de qua Reg. Latr. *dict. decis. 16.*

4 Alter casus est, quod ille, qui vult credere pecuniam pro antiquo debito dimittendo, ut antiquum creditorem invitum ad id cogere valeat, obtinet à debitore cessionem juris luendi, seu redimendi censum cum ejus pecunia, sub lege, & conventionione cum eodem debitore inita creandi novum censum, vel aliud debitum fructiferum, & hic est casus positus per Reg. Latr. cum ita extinguantur omnes hypothecæ, quibus creditum subjacebat.

5 Tertius est casus tendens in idem, scilicet quod ille, qui pecuniam pro extinctione antiqui census, vel crediti dare vult, convertendam quoque in alium censum, vel aliud debitum fructiferum, illam dat ad hunc effectum subintrandi in locum antiqui creditoris dimittendi cum cessione iurium vel pacto de subintrando.

His casibus recepta distinctio est. Aut antiquum creditum dimissum erat de sui natura infructiferum, puta ex causa mutui, vel ex pretio rei infructiferæ, seu aliàs ex causa non productiva fructuum, vel interfusuriorum jure actionis; & tunc extra omnem controversiam fructus curren-
tes ad favorem ultimi creditoris, de cujus pecunia antiquus creditor dimissus est, non regulantur ab anterioritate, quæ ratione subintrationis competit sorti, sed à secundo contractu fructuum productivo; tam ex regula, *nemo plus juris, &c.* quàm ex altera subrogatorum.

6 Aut verò antiquum creditum est fructiferum,

& fructus secundi contractus non sunt majores, sed potius minores; & tunc secura videtur opinio Reg. Latro, & sequacium, non quia eadem anterioritas antiqui creditoris competat pro fructibus, cum à causa antiqua jam extitura non producantur fructus, sed à nova; seu ex ratione textus in *l. interdum, ff. qui potior. in pign. hab.* circa potioritatem mutuantis ad rescindendum, vel conservandum, quod scilicet ita causa pignoris melior effecta est favore ipsorum creditorum, pro quibus utile negotium gestum est; nam aliàs, si id sequutum non esset, debitor minùs in bonis haberet, atque deterior remaneret intermedii creditoris

7 Cæterum Giurb. *observ. 11. num. 25.* & Reg. de Marin. *resol. 76. num. 1.* hanc opinionem recipiendam volunt, ubi accederet expressa conventio de subintrando, in locum antiqui dimissi creditoris, tam pro sorte, quàm pro fructibus; nihilominus Card. de Luca *num. 16.* tradit id deservire ad majorem declarationem animi dimittentis, aliàs non contracturi; qui tamen animus inesse censetur eo ipso, quod i le simpliciter sibi consulit de cessione iurium, vel de pacto de subintrando, quod cessione in omnibus æquipollat, excepto casu, quo ageretur de præjudicio ipsiusmet creditoris, qui in parte dimittatur, si acceptetur cessio, cum clausula, ut alibi dicitur.

8 Absque cautela cessionis juris luendi, tertium mutuante subrogari in locum dimissi creditoris ad obetinandam temporis anterioritatem pro sorte & censibus, defendit novissimè D. Rodoer. *consil. per tot. ex l. 1. cum glos. C. de his, qui in prior. credit. loc. ubi habetur, subrogationem fieri quoad omnia: & Glos. in l. Aristo, & ibi Fulgos Cod. eod. Camill. de Medic. consil. 165. num. 27. Consil. Theodor. allegat. 68. num. 12. Ep. Afflict. *controv. 15. num. 23.* Ita Rodoer. *num. 21.* refert decisum per Regiam Cameram, & in Romana Salviani, 17. Martii 1668. coram Oratora decisum refert Card. de Luca *d. disc. 5. n. 4.**

9 Ad finem subintrandi in locum anterioris creditoris, an requiratur, ut creditor dimissus habeat scientiam pacti, seu an requiratur consensus expressus, vel tacitus creditoris anterioris, ex scientia pacti inter debitorem & creditorem? Giurb. *decis. 87. num. 5.* Gratian. *discept. 670. num. 10.* Larea *decis. 20. num. 4.* Merlin *de pign. lib. 4. q. 190. num. 2.* Præf. de Franch. *dec. 97. n. 3.* scientiam requirunt. Contrarium autem D. de Mesa *lib. 1. var. cap. 3.* Theod. *num. 11.* Olea *tit. 4. quæst. 1. num. 21.* Amat. *resol. 7. num. 25.* & alios plures cumulat Andreol. *controv. 348. num. 15. & 16.* qui nec reclamationem creditoris dimissi debere a tendi tradit, & ego scripsi in *observ. 97. ad Præf. de Franch.* Benè quidem primam opinionem verio-
rem inquit Urceol. *consult. 49. n. 36.* addo eundem Merlin *lib. 4. quæst. 77. n. 15.* ex Ferentill. *ad Buratt. decis. 4. o. n. 5. in fine.*

ARGUMENTVM.

Cessio facta possessori, modico per illum dato creditori anteriori hypothecario, an valeat pro tota summa cessa, quando convenitur per secundum creditorem hypothecarium, vel pro rata pecuniæ solutæ? Ad intelligentiam legis qui à
debitore

debitore, C. qui pot. in pign. & l. per di-
versas, C. mand.

SUMMARIVM.

- 1 Cessionarius actionum non potest agere, nisi pro summa soluta.
- 2 Cessio modico soluto, an valeat pro tota summa cessa, si facta sit possessori ex necessitate.
- 3 Pugnancia textus in l. qui à debitore, C. qui pot. cum textus in l. per diversas, C. mand.
- 4 Distinctio adducitur pro conciliatione.

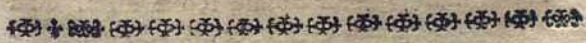
QUÆSTIO XII.

1 Cessionarius actionum ex cessione nil plus consequi potest, quam ipse numeravit cedenti, ut aperte statuitur in l. per diversas, & l. ab Anastasio, C. mandat. Gratian. disc. 826. n. 1. Cyriac. contr. 553. n. 87. Andreol. contr. 262. num. 1.

2 Inter alias limitationes potissima est, quando cessio fit ex necessitate; quia tunc cessio valet etiam pro summa non soluta. Gabriel de act. conclus. 5. n. 11. D. Reg. de Ponte conf. 64. num. 34. Exemplificatur in emptore, & possessore; nam huic cessio facta ab laico creditore, valet in totum, etiam modico dato. Innoa. in cap. 2. & ibi Abb. de alien. judic. mutand. caus. fact. Bart. in d. l. per diversas, num. 4. Reg. de Ponte consil. 64. & 77. & 82. Costa. de remed. subsid. tom. 36. n. 2. Dom. Reg. Sanfelice. decis. 120. ciurb. observ. 58. num. 19. textus expressus est in d. l. per diversas. ibi: Et eas, quas vel creditor, vel is, qui res alienas possidet, pro debito, seu rerum apud se constitutum munimine, ac tuitione accipit.

3 Contrarium è diametro decidit textus in l. qui à debitore, C. qui potior. in pign. ubi habetur: Eatenus incatur, quatenus ad priorem creditorem ex pretio pecunie perveniet. Merlin. de pign. lib. 4. q. 44. num. 16. ubi quod non potest possessor ex solutione facta anteriori creditori defendere totam rem pro credito soluto anteriori, non æquivalente valori ejusdem rei possessæ. rota dec. 33. num. 7. & 8. post Oleam addit. ad Bnrat. dec. 420. n. 8. rota post Pacific. de Salvian. decis. 25. num. 22. & dec. 77.

4 Distinguit Urceol. consult. 51. aut creditor secundus agit hypothecaria, vel Salviano super re possessa per emptorem, vel alium possessorem se defendentem cessione sibi facta per creditorem anteriorem; & tunc non valeat se tueri, nisi pro quantitate verè soluta creditori anteriori ex pretio rei emptæ. Aut secundus creditor velit uti jure offerendi adversus emptorem, & hoc casu debeat offerre totum creditum cessum, & non pro summa verè soluta, ex Morot. de jure offer. n. 67. Noguero. alleg. 37. num. 70.

ARGUMENTVM.

Ius adeundi hæreditates, sive delatas, sive deferendas, an possit cedi? Expenduntur decisio 89. D. Præf. de Franch. & decisio 85. D. Reg. Rovit. pro opinione negativa, & decisiones Rotæ Romanæ pro affirmativa, quoad hæreditates devolvendas.

D. de Luca Allit. ad Tract. de Cess. Jur.

SUMMARIVM.

- 1 Ius adeundi hæreditatem non est transmissibile & per consequens non cessibile.
- 2 Potestas adeundi non est jus, sed facultas.
- 3 Facultas adeundi inhæret personæ.
- 4 Renuncians translativè non potest cedere hæreditatem, nisi prius adeat.
- 5 Cessio & donatis hæreditatibus devolvendis, facta casu delationis cedentis, debet adire ad requisitionem cessionarii.
- 6 Cessio hæreditatum aliquando est abdicativa, aliquando translativa.
- 7 Rota Romana stat contra D. Præf. de Franch. & D. Reg. Rovit.
- 8 Auctoris opinio.

QUÆSTIO XIII.

Subtilis, & fructuosa quæstio est, an jus adeundi hæreditatem possit cedi? Pro negativa opinione arguitur, quia jus adeundi hæreditates non transmittitur, exceptis quibusdam personis in l. unica, C. de his qui ante apert. tabul. hinc gloss. in l. 3. ff. de interd. & releg. regulam constituit. jus successionis transmitti ad extraneos, ergo si hoc jus adeundi non est transmissibile, per consequens nec cessibile ex regula legis ex pluribus & ibid Bartol. num. 1. ff. de admin. tur. & in puncto Bald. quem sequitur Felin. in cap. in presentia, num. 56. de probat. montan. contr. 10. num. 10.

Præterea potestas adeundi est facultas, non jus l. pretia rerum, ff. ad l. Falcid. idèoque in donatione omnium bonorum non venit, nec dicitur esse in bonis ipsius hæredis, cui defertur hæreditas, & facultas ad adeundum. Castil. tom. 5. con. trov. 112. n. 22. & 28.

Uterius, facultas adeundi cedi non potest, cum sit quædam facultas inhærens personæ ipsius hæredis. Monter. dec. 35. n. 1. indèque fit, ut hoc jus adeundi non pertineat ad hæredis creditores. D. Reg. Latr. dec. 8.

Insuper, quia neque renuncians translativè potest cedere ipsam hæreditatem, leg. si mulier, §. ex ase, ff. de jur. dot. ubi hæres, qui rogatus fuerat restituere partem hæreditatis mulieri, jussu ejus illam partem hæreditatis promissit in dotem marito. Quæritur, an hæc promissio, & obligatio teneat? Et respondetur, non valere; quia hæc hæreditas restitui debebat mulieri ex Senatusconsulto Trebelliano, quâ restitutâ, promitti potest marito? nam hæreditates directæ non quærentur, nisi aditione; & si sint fideicommissariæ, non nisi facta restitutione ex Senatusconsulto Trebelliano. Certissimum igitur est, renunciations hæreditatum delatarum, quæ fiunt principaliter, non per repudiationem, sed per donationem, aliter transferri non posse, nisi adeantur, aded ut istæ renunciations translativæ, per donationem factæ, habeant annexam aditionem, ut deinde transferri possint in renunciarios. Casanat. conf. 10. ex n. 186. cutt. in repet. cap. quamvis pactum, n. 29. de pact. in 6. Salgad. in labyr. cred. p. 2. c. 14. ibi Aliud est absolute abstinere, & repudiare; aliud verò cedere jus suum in alium; quia tacitè se gerere intelligitur hic cedens pro hærede cedendo, sive illa gestio fiat tacitè, sive expressè. Et n. 7. inquit: Perinde haberi cedentem, ac si prius adiret, & postea cederet Ita etiam Cancr. part. 3. var. c. 15. n. 160.

Pulchrior

5 Pulchrior difficultas est, an cessis, renunciatis, & donatis hæreditatibus devolvendi, possit donatarius, facto casu successionis, adire hæreditatem? Extrat de hac re solennis decisio 89. n. 3. & seqq. Præf. de franch. in specie donationis successionem devolvendarum, cum successio obvenisset donanti; quia tamen non adiverat hæreditatem, fuit exclusus donatarius, qui egit. Idem habetur in decis. 85. D. Reg. rovit. in qua agebatur de renunciacione collata in beneficium unius fratris, cæteris fratribus exclusis; & firmatur non fuisse translaturum, aut cessum jus adeundi hæreditatem, quia cum potestas adeundi consistat in quadam facultate, cedi, & renunciari non potest, *l. si ita scriptum, §. sub conditione, ff. de success. edit.* Neque dicitur cessa, aut translata hæreditas ipsa deferenda, cum viventis nulla sit hæreditas, *leg. qui supervivitis, ff. de acquir. hered. præsertim* quando hæreditas neque delata cedi extraneo potest, nisi adeatur, *l. si mulier, §. ex asse, de jur. dot.* Et qui renunciat hæreditatem viventis, nihil transfert in donatarium: non hæreditatem, quæ nulla est: nec jus adeundi, quia est facultas personalis. Ep. Afflict. *controv. 16. num. 38. & controvers. 17. & 18.*

Cessio igitur, & donatio futuræ successionis devolvendæ facta in mei beneficium, non potest transferre in me jus, antequam obveniat casus successionis, & adveniente deinde successionem renuncianti, & donanti, is tenetur ad requisitionem donatarii adire, & restituere donatario, ex Barr. *in litemque, §. secus, ff. mandat. qui docet, quod qui tenetur cedere actionem mihi, debet facere quidquid ego volo, & mihi prodest; ergo dum donatio, & cessio futuræ successionis devolvendæ, facta in mei beneficium, non potest in me transferre jus, antequam obveniat casus successionis, cum deinde obvenierit, debes facere quidquid mihi prodest, id est adire: & ita concipiendam renunciacionem, tradit Montan. num. 11. *Dono futuræ successionis mihi devolvendas, & promitto eas adire in beneficium donatarii, eique restituere, facta eo tempore obligatione de servando indemnem me donantem ab oneribus illius hæreditatis, quæ fuerit à me adita in sui beneficium.**

6 Renunciatio hæreditatum deferendarum aliquando est extinctiva, & abdicativa, aliquando translativa; sed quando fit ad beneficium non proximè successuri, & ejus qui præcisâ renunciacione non succederet, semper est translativa. Anna *consil. 45. num. 41. R. rovit. dec. 85.* Extinctiva autem, si fiat ad favorè proximè successuri. Hodiern. *ad Surd. dec. 70.* etiam si adessent verba cessit, & donavit, ut textus in *l. si sponsus, §. si maritus, ff. de donat. int. vir. & uxor* ibi: *Si maritus hæres institutus repudiat hæreditatem donationis causâ, Iulianus scripsit lib. 17. Digestorum, donationem valere, neque enim pauperior fit, qui non acquirit, sed qui de patrimonio suo deposuit. Repudiatio autem mariti mulieri prodest, si vel substituta sit mulier, vel etiam abintestato hæres futura.*

7 Attenta opinione volentium renunciaciones futurarum hæreditatum importare obligationem, quod renuncians delata postea hæreditate adire tenetur hæreditatem, & illam restituere renunciatario; ut censent Montan. *d. controvers. 10. n. 111 & 12.* Hodiern. *controv. 7. n. 40.* Alii subdunt, nullum effectum promissionis resultare, nec hæreditatem posse pervenire ad renunciatarium, & cessionarium, si cedens nolit adire hæreditatem; cum aditio consistat in mera voluntate adeun-

tis, quæ voluntas non potest cogi, cum debeat à toto animo, & nullo pacto ex nolente quis invitus volens fieri potest, & quod dicitur de servo, qui cogitur adire, *l. cum proponas, C. de pact. haber. particularem rationem, quia servi sunt in bonis nostris, l. in C. de verb. signific. Andreol. controvers. 308. n. 13.*

Ad hæc Andreol. *controv. 310. num. 17. & seqq.* falsam censet opinionem supradictam, quia obligatio de adeunda hæreditate in effectu importaret pactum de futura hæreditate à jure, improbatum; & sicut tale pactum directè non valet sine consensu illius, de cujus hæreditate agitur; ita neque per indirectum per promissionem adeundi hæreditatem, & illam restituendi cessionario, cum semper importetur pactum de hæreditate viventis transferenda. Ita Andreolus, qui *num. 19.* nuncupatim improbat Montanum.

8 E diametro contraria est alia conclusio, ut cessione, & renunciacione generali facta quibuscumque hæreditatibus deferendis, statim ac delata fuerit hæreditas renuncianti, censetur adita, & virtute cessionis translata in cessionarium. Ita Rot. Rom. in terminis renunciacionis factæ occasione ingressus in religionem, & rota coram Verospio de anno 1658. ibi: *Hæreditas statim ac fuit delata, præsumitur per Monasterium ex personis monialium adita, & virtute cessionis in fratres renunciatarios successivè translata censetur. Castr. in l. pactum, num. 7. C. de collat. Alex. consil. 49. num. 6. lib. 7. Craver. consil. 788. Capyc. dec. 159. num. 19. Franch. decis. 14. num. 21. Surd. decis. 14. num. 2. Ita rota penes Urceol. in addit. ad consil. 50. & iterum rota de anno 163. 2. Martii, coram R. P. D. Otalora, num. 8. ibi: *Cunquo Dorothea ante professionem emissam in Monasterio Bonon. S. Maria Angelorum, cesserit Camillo fratri. ejusque hæredibus omnia jura quibuscumque successionibus illi delata, seu in futurum debenda, hæcque renunciatio non fuit abdicativa, sed translativa, juxta tradita per Gratian. discept. cap. 692. num. 5. Surd. dec. 14. n. 2. Debet pro hac medietate succedere Sebastianus, ut filius Camilli; nam statim delata hæreditate Monasterio, censetur per illud adita, & ex vi dictæ cessionis translata in renunciatarios, ut in terminis Rota in Maceratenf. hæreditatis, 27. Maii 1658. coram R. P. D. meo Verospio, §. neque bona cessa.**

Nec obstat, quod pactum de futura hæreditate non valeat, quia secus est quando renunciatio est generalis. *Glof. in l. 3. §. de illo, vers. jussu hæreditas. ff. pro soc. Cagnol. in l. fin. C. de pact. num. 152. Capyc. dec. 59. Gratian. discept. 692. Burat. decis. 366. Staiban. resol. 182. ubi etiam extendit, quod per enumerationem specierum non desinit esse generalis. Quidquid velit Andreol. ubi sup. dict. controvers. 310.*

Verior mihi videtur opinio Rotæ Rom. quia aliàs nihil operabitur cessio, & donatio generalis hæreditatum devolvendarum; cum donans non possit compelli ad adeundum invitus, cum hujusmodi actiones expediri debeant animo, *l. pro hered. ff. de acq. hered. prout neque filius potest cogi à patre, ut probat Bellon. de jur. accresc. c. 79. 42. n. 289.*

ARGUMENTVM.

Cesso credito in iudicio concursus creditorum graduato sexto loco, cum pacto in evictionis, nec ad restitutionem pretii in casu, quo cedens excluderetur à singulis ex quinque creditoribus graduatis, aliter si ab aliis superveniens fuerit antelatus illis quinque. quapropter quintus occupaverit sextum locum, an cedens valeat pretium consequi, si evictio ante solutionem illius sequuta sit? Ad ornatum decisionis 339. Præf. de Franch. nonnulla congeruntur.

SUMMARIVM.

- 1 Nova species cessionis nominis debitoris ponitur.
- 2 Pactum, ut cedens non teneatur ad pretii restitutionem, si cessionarius excludatur à quinque creditoribus graduatis, an operetur, superveniente alio primo loco graduato.
- 3 Causa proxima magis attenditur, quam remota.
- 4 Promissio evictionis indicat personam tertii immediatam.
- 5 Exhausta crumenam, qui ultimum nummum extraxit.
- 6 Pactum in evictionis, licet durum, etiam post evictionem an obliget emptorem ad solutionem pretii; Ornatur decisio 339. Præf. de Franch.
- 7 Faber pro retentione pretii repugnans refellitur.
- 8 Pactum in evictionis non debet esse generale.
- 9 Evictis rebus hypothecatis per creditores cedentis, non tenetur cedens.
- 10 Opinio Authoris.

QUÆST. XIV

Die 3. Maij 1644. Mathias Magliulo in iudicio concursus creditorum Cosmi Cerillo per Regiam Cameram Summaria graduatus sexto loco creditor in ducatis 603. pro capitalibus, & tertius, pro eadem summa cessit, & vendidit dictum creditum Ioanni Vincentio Panarello, recepta parte pretii, & pro resta emit annum censum à Panarello cessionario, qui se obligavit de evictione sub annexa forma.

Promissio dictum creditum facere verum, non exactum, nec alteri cessum, vel obligatum; imò potius, & antèius graduatum in dicto sexto loco; imò de eo dicto Illustri Ioanni Vincentio, & usque heredibus, & successoribus de evictione teneri generaliter; & specialiter ab omnibus hominibus, & personis, omnemque litem in seipsum Machiam assumere, integrè eidem Illustri Ioanni Vincentio respicere omnia damna, expensas, & interesse. Verum si sequeretur evictio dicti crediti à creditoribus graduatis in dictis 1. 2. 3. 4. & 5. loco, signanter à Clerico Paulo Iosepho Cerillo, filio quondam Francisci Cerillo, & nepote dicti Cosmi, ejusque heredibus, & successoribus ex causa præterita donationis annis elapsis dicto Paulo Iosephi facta per dictum Cosmum D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Iur.

cujusdam ruris modiorum 55. in circa, cum domibus, & eorum forsan bonorum suorum in casali Nemoris, & territorio Terra Schifata, in tali casu dictus Mathias non teneatur ad dictam evictionem, nec ad pretii prædicti restitutionem, nec ad aliquod aliud.

Anco è convenuto, che caso sopravvenisse qualche creditore anteriore ultra delli sudetti enunciati, è pretendesse essere graduato prima di detto Mathia, graduato in detto sesto luoco, ut supra, & escludesse esso Mathia del detto sesto luoco, loche se intendà, che sia denuncia prima detto Illustri Giovan. Vincenzo, & esso Ill. Giov. Vincenzo non denunciasse detto Mathia, & si facesse detta graduatione senza essere inteso detto Mathia per colpa di detto Illustri Giovan. Vincenzo, in tal caso non si possa impedire il detto pagamento facendo ad esso Mathia delle sudette quantità di capitali, & annue entrate promisse pagare per detto Illustri Giovan. Vincenzo nel modo, ut supra stà espresso.

Contigit, quod supervenit alius creditor qui tui anterior aliis, primo loco fuit graduatus; unde quinque recesserunt à propriis locis, & quintus occupavit sextum locum ipsius cedentis.

Quæritur modò, an cessionarius possit agere de evictione contra cedentem ad pretii restitutionem ac etiam sit liber à solutione restæ pretii?

Ad favorem cedentis argumentum præbet, quod causa proxima magis attenditur, quam remota, sed & si plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupil. l. ligni, in fin. ff. de legat. 3. Tiraquell. de retractu lignag. §. 6. glof. 3. num. 19. Scaccia de lud. lib. 2. cap. 2. num. 484. & seq. maxime quando causa est multum remota, prout in casu nostro est causa evictionis multum remota anterioritas tertii, qui supervenit in iudicio graduationis; & causa proxima evictionis est creditum graduati quinto loco, quæ est attendenda; & consequenter dum ad est pactum, quod cedens non teneatur de evictione, quæ sequeretur ad instantiam, tam creditoris graduati primo loco, quam aliorum quatuor; consequenter evictio dicitur sequuta ad instantiam quinti creditoris, vel quarti, & non ad instantiam illius creditoris, qui postmodum supervenit, & primo loco fuit graduatus.

Præterea promissio evictionis facta fuit in casu, quo aliquis tertius superveniret, & excluderet cedentem à sexto suo loco, & restricta fuit ad personam tertii supervenientis, ibi: *Che caso sopravvenisse qualche creditore anteriore altro delli sudetti enunciati, è pretendesse essere graduato prima di detto Mathia graduato in detto sesto luoco, & escludesse detto Mathia in detto sesto luoco.* En igitur, quod promissio evictionis restringitur ad casum personæ tertii supervenientis, qui excluderet cedentem: at in casu nostro unus ex quinque, & quintus exclusit dictum cedentem à dicto sexto loco.

Uterius causa evictionis attribuenda est uni ex dictis quinque, & occupanti quintum locum, & non primo; alioquin exhaustiret crumenam, qui primam monetam, & non qui ultimam extraheret ex crumena.

Accedit, quod licet regulariter venditor de evictione teneatur, nihilominus si expressum fiat pactum, quod non teneatur de evictione, nec ad pretii restitutionem, & tam ample pactum apponatur, servandum est, licet durum videatur, leg. emptorem, §. fin. de act. empr. & ibi Bart. & cautos venditores facere solere, dicit bald. in l. cum dubitatur, C. de evict. Præf. de franch. dec. 239. ubi ulterius disputat, quid adhuc si pretium non est

solutum, quando sequitur evictio, an possit per emptorem retineri? Et per M.C. V. iudicatum fuit contra emptorem, non obstante quod in contrarium objiciebatur, pacta esse stricti juris; & ideo pactum, quod venditor non teneretur ad restitutionem pretij, non operari respectu retentionis pretij: & in sententiam M.C. V. inclinat Præs. de Franch. & sequuntur. Navar. ad pragm. 2. de liquid. instr. num. 4. D. Reg. Latr. dec. 200. num. 9. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. part. 14. num. 94. & scripsi in observ. ad Præs. de Franch. assignando rationem, quia emptor censetur emisse jactum retis.

7 In simili in venditione facta in re creditoris, in qua venditor de evictione non tenetur, ex l. cum ea, §. si plus, ff. de evict. Mangil. de evict. quest. 44. Si adhuc pretium non sit numeratum, emptor evictione sequuta etiam pretium solvere tenetur, ut explosa fabri sententia lib. 17. conjekt. cap. 12. tenet D. Mela. 1. var. cap. 44. num. 13. & cap. 45. per tot. & Fabrum reprobatur Reg. Latr. ubi sup. n. 30.

8 Certius quando pactum in evictionis, seu quod venditor de evictione non teneatur, est pro personis limitatis quinque creditorum, qui fuerant graduati nuncupatim expressi, l. emptorem, §. qui autem, ff. de act. empt. ubi Bart. Gasp. Thesaur. num. 6. Mangil. quest. 11. n. 35. & 38. Rota coram Mantica dec. 109. n. 3. & seq. ubi dicit, quod licet pactum hujusmodi iniquum videatur, attamen toleratur, quia emptor videtur quodammodo emisse dubium eventum, sicuti quando quis emit jactum retis. Fab. C. de hered. vel act. vend. def. 15. num. 9. cum etenim jactus retis à piscatore emitur, etsi nihil capiat, nihilominus emptor pretium præstare necesse habebit, & merito, quia emptor tunc dicitur emisse spem, & fortunam, & imputet sibi cessionarius, si priusquam nomen debitoris emit, non adhibuit diligentiam, quæ fuit necessaria ad investigandam veritatem anterioritatis. Ita Mantica num. 7. quem laudat Mangil. quest. 79. num. 30. ubi: Caterum ubi emittitur dubius eventus, ut quando in venditione conventum est, quod venditor sequuta evictione non teneatur etiam ad pretij restitutionem, quod pactum valet, quia censetur quis emisse dubium eventum, sicut qui emit jactum retis, l. emptorem, §. qui autem, vers. nisi forte, ff. de act. empt. & ibi Bart. & ibi Paul. de Castr. num. 1. vers. sextus loquitur, Rota coram Card. Mantica dec. 106. n. 2. & 3.

9 Fortius, quia sumus in cessione nominis debitoris, in quibus terminis cedens tenetur præstare nomen dumtaxat verum; & si non evincitur nomen, vel jus redditus, sed hypothecæ evincuntur, aut distrahantur pro debitis anterioribus, & debitor non est solvendo, tunc venditor nominis non tenetur, l. periculum, ff. de pignor. l. si plus, §. fin. ff. de evict. Mangil. q. 80. num. 13. eo magis accedente pacto in evictionis.

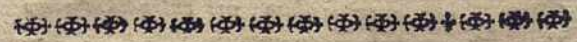
10 Nec obstat, quod cedens promiserit se defendere, & manutenere in sexto loco, aliàs teneri de evictione, & restitutione pretij. Quia promissit cedens se manutenere in sexto loco à tertio superveniente, cum verbis indicantibus personam tertij, & non illorum quinque creditorum graduatorum. Dici potius debet, cessionarium deceptum à quinque, si cadat deceptio, seu errasse in anterioritate ipsorum quinque, quàm cedens creditoris in sexto loco. Aut potuisse dimittere ce-

dentem mantentionem sui loci, dum evictio evanescit ad instantiam quinque mentionatorum creditorum, pro quibus voluit teneri cedens de evictione. Propensius, quia desit in cessionario probabilis ignorantia tertij creditoris, dum, ut audio, fuit persona conjunctissima cessionarij, & conjunctus præsumitur scire facta conjuncti. Denique dum cedens se obligavit ad se defendendum à tertio, & non à creditoribus graduatis, citra dubium est, tertium obtinuisse gradum primi, & creditorem declaratum primo loco, & quintum creditorem successivè evicisse creditum cedentis sexto loco graduati, & à quinto non fuit necesse se defendere cedentem.

Neque turbat, quod sit casus metaphysicus promissionis evictionis, quæ sequeretur ad instantiam tertij supervenientis exclusuri cedentem à sexto loco, & non alios quinque; & præterea quando supervenit tertius excludendo aliquos ex quinque, adhuc dicatur tertius excludere sextum, quia quidquid est causæ, est causa causati, l. manumissione, ff. de just. & jur. bart. in l. actor, num. 2. ff. de re judic. & causa determinat suum causatum, & omne jus potentius est in causa, quàm in causato, l. digna vox, C. de legibus. Quia prorsus negatur, quod sit casus impossibilis evictionis, quæ sequeretur ad instantiam tertij graduandi in sexto loco. Sed potius quod frustratorium sit pactum in evictionis ad instantiam illorum quinque graduatorum, quod non est dicendum.

Minus conturbat, quod iniquum sit, ut cedens habeat pretium rei, quam non præstat, sive cum debitor cessus solvendo non sit, perinde sit, ac si cedenti nihil deberetur, & potius succurri debeat cessionario, qui de damno vitando agit, quàm cedenti, qui lucrum consequi intendit, ut in specie quando uterque, cedens scilicet, & cessionarius debitoris cessi præsentem inopiam ignorant, succurrendum cessionario, tenent Rodrig. Guzman, Cenc. & alij, quos refert, & sequitur Olea tit. 7. q. 3. num. 8.

Quia procedit quando cessionarius habuit probabilem ignorantiam. Dom. Reg. Galeot. controu. 32. à num. 20. usque ad 65. lib. 1. Ulterius contrarium Fab. lib. 12. conjekt. c. 7. Schiford. lib. 3. tract. 23. q. 15. circa finem, indistinctè volentes, tam periculum præsens, quam futurum nominis ad cessionarium spectare. Tandem etiam in casibus in quibus habet locum evictio, si apponatur pactum in evictionis, & deobligatio ad restitutionem pretij, tunc solvendum est pactum, quanvis durum, ut supra probatum est, & emptor non potest retinere pretium, juxta decisionem 239. Præs. de Franch. quia cessionarius emisse censetur jactum retis.

ARGUMENTVM.

Cessio jurium facta per uxorem, si maritus rem suam vendat, interveniente ipsa, & renuntiante suæ hypothecæ dotali, cum cessione iurium, cum reservatione tamen sui crediti, & hypothecæ super aliis bonis mariti, an sit translativa? cum Andreolo, Olea & aliis indicantur quæstiones insolubiles.

SUMMARIVM.

- 1 Renunciatio uxoris ad favorem ementis à marito, est liberatio pignoris.
- 2 Quid si fiat cessio jurium.
- 3 Cedendo uxor hypotheca, an cedat solum prælationem?
- 4 Cedi an possit privilegium legis assiduis, C. qui pot. in pign.
- 5 Cessionem translativam negat Andreol.
- 6 Rationes opinionis Andreol.
- 7 Creditor primus si consentiat hypotheca rei ad favorem secundi, vel tertij, quis ordo servetur?
- 8 Primus qui consensit ad favorem tertij, an præferatur quarto?
- 9 Permutatio locorum inter plures creditores indicatur.
- 10 Amaritudines articulorum ostendit Author, & ipsius opinio.

QUÆSTIO XV.

- 1 **R**enunciationes, quas faciunt vxores ad favorem ementium bona pro suarum dotium restitutione obligata, nil aliud sunt, quam remissio pignoris, ut liberetur res ab hypotheca renuntiantis, ad effectum ut ipsa mulier non possit amplius super illis bonis dotes consequi, idque ad favorem emptoris, ut ita remaneant libera emptoribus à nexu hypothecæ. Bart. in l. jubemus, in 1. lectur. num. 4. C. ad Velleian. & ibid Bald. & Castr. n. 1. & isto casu uxor non abdicat à se suam dotem, nec jura ad eam competentia, prout nec hypothecam super aliis bonis; sed retento credito dotali, solum liberationem bonorum venditorum in emptores transfert. Castr. ubi supr. & Bart. num. 7. Gratian. discept. 932. num. 19. Gallerat. de renunciat. centur. 1. renunc. 57. num. 1. & 2. Præf. de Franch. dec. 477.
- 2 Difficultas est, quando fit renunciatio cum cessione jurium, an cessio importet jurium translationem pro exclusione creditorum, quos mulier præcedebat? Affirmandum videtur, quia hoc casu ob cessionem jurium ab uxore factam, illius personam, & locum repræsentat, ideoque creditores posteriores vxoris excludit emptor. Ita Bart. in l. ex legato, C. de legat. Salyc. in l. 3. C. de remiss. pign. Firmat idem Præf. de Franch. dec. 478. Cancer. var. p. 3. cap. 15. de renunc. num. 120. qui num. 121. ita Senatam judicasse refert, & Scipili fusè in observ. ad Præf. de Franch.
- 3 Remittendo mulier, & cedendo hypothecam, cedit tantum prælationem in re vendita, & sibi remanent creditum, & jus pignoris super aliis bonis; & emptor, in favorem cujus mulier cessit, subintrat in locum illius, ut præferatur tam vxori, quam creditoribus intermediis, & mulier consentiens occupabit locum post alios creditores intermedios, & non immediatè post illum, quem in locum suum posuit; cum vno eodemque loco sedere duo non possint. Ita Salgad. in labyr. credit. part. 3. cap. 17. §. vnic. num. 54. Reg. Revert. dec. 148.
- 4 Cessionarius tamen non habebit privilegium prælationis, ex dispositione legis assiduis, C. qui potior. in pign. quia hujusmodi privilegium, ut præferatur ex jure dotis cesso habentibus tacitam anteriorem, non potest cedi, §. 1. Authen. ut

exact. dor. instr. & script. in d. observ. 478. num. 3.

Quid quid tamen suprà dictum fuerit de cessione jurium, ut sit translativa: nihilominus quando mulier retinuit penes se jus exigendi dotem, & creditum suæ dotis, tunc cessio non potest importare aliquam jurium translationem, sed solum illa cessio operatur solummodò effectum liberationis à nexu hypothecæ dotalis. Ita tradit gabriel consil. 41. lib. 3. Scapuc. de Salvia. lib. 2. quæst. 7. num. 2 & 3. Thomar. decis. 109. per tot. quia cessio facta debet restringi, & declarari, ut non comprehendat jus reservatum. Riminald. se n. conf. 79. num. 1. Decian. consil. 132. num. 27. lib. 2. Ita per hæc latè Andreol. contr. 162. per tot.

Movetur Andreolus, nam quando mulier retinuit suum creditum dotale, tunc cum creditum, & actio resideant penes vxorem, solutio dotis non potest fieri, nisi ipsi mulieri; unde hypotheca non transit in emptorem, cum effectus hypothecaræ esse deberet, ut emptori, uti cessionario, solvi deberet, neque ab eo potest exigì, unde cessio hypothecæ nullum operari potest effectum, nec actionis, nec retentionis, sed operabitur tantum liberationem gabriel. d. conf. 14. num. 14. & segg. & 33. & probatur ex Bart. in l. fidejussor obligari, post med. ff. de fidejuss. quem sequuntur ibi Castr. Alber. & Alex. consil. 47. num. 7. lib. 3.

Attinent ad præsentem materiam, quæ Doctores scribunt, si creditor anterior consentiat obligationi rei debitoris ad favorem secundi, vel tertij, quod quando primus creditor consensum præstat obligationi in favorem secundi, primus erit posterior, & secundus potior. Facti quæstio est, an præsumatur remissio pignoris, & hypothecæ, vel permutatio tantum locorum, manente salvo jure pignoris, quando in gratiam posterioris anterior permittit, ut pignus suum pignori detur. Differentiæ ratio est, quia debitoris longè interest, pignus omninò liberum esse ab obligatione primi creditoris, quam ut anteriori, & posteriori creditum maneat obnoxium. At posterioris creditoris solum interest, ut in primi locum, & gradum constituatur. De hæc re exemplum est in l. creditor, §. si nomen, ff. qui potior. in pign. ubi quando primus gratificando secundo, consensit pignoris obligationi, primus creditor non amittit jus pignoris, vel hypothecæ, sed tantum transfert in secundum jus prælationis, quod habebat, taliter quod de primo efficiatur secundus, & secundus constituatur primus. Id etiam procedere ait Olea tit. 6. quæst. 6. num. 9. quando sunt tres creditores, ita ut primus consentiens pignus, vel hypothecam obligari tertio, descendat in gradum tertij, & tertius in gradum primi, secundus autem suum gradum retineat: ex qua locorum permutatione inter primum, & tertium, nullum secundo damnum infertur, quia cum primus esset secundo potior pro quantitate parè centum, nihil secundi interest, an tertius prius exigat à debitore, an exigat tertius; si tamen pro minori quantitate valoris pignoris promisit pignus obligari, pro residuo maneret potior secundo. Ita Olea, addens eundem primus non succedit in locum tertij ex ejus jure, & persona sed suo proprio jure; nam licet primus cedat, & transferat prælationem suam in tertium; tamen tertius nihil transfert in primum, neque ipse ejus juribus indiget, cum non transtulerit in tertium, jus suum, nec in jus pignoris & hypothecæ, sed tantum prælationem; sequitur, ut dimisso prius

tertio, & deinde secundo, recte suam pignoratitiam actionem exercent contra debitorem.

Subtiliter deinde indagat Olea, quid dicendum, si supponamus quatuor creditores, quorum primus permittit tertio, ut sibi obligaretur pignus, tertius autem non cessit primo praelationem suam respectu quarti creditoris? Exegit primo tertius, deinde secundus: concurrunt primus nunc cum quarto, & contendunt de prioritate. Quartus arguit, quia si primus se iurare intendat iuribus tertij, nullam ab illo cessionem habeat; si proprio jure, inferior sit quarto: nam licet creditum retineat simul ac hypothecam, destitutus tamen est jure praelationis. At contrarium est verius, quia si dimissus est tertius, de plano nunc primus vincit quartum.

9 Inter duos creditores, quorum unus erat primus, & alter tertius in gradu, permittente primo, ut tertio prius solvatur, vel ei suam praelationem cedente, fieri locorum permutationem, tradit Salgad. *part. 3. cap. 13 §. unico*, ita ut tertius occupet gradum primi, & primus descendat ad gradum tertij: & sequitur Massio. *de confiscat. q. 31. Giurb. n. 123. obser. 80. num. 6.* Infert Olea pignoratitiam actionem sine personali cedi posse.

10 Profundius tamen edisserendum est super quaestione proposita, quae est vna ex insolubilibus; & me iudice non videtur declarata ita penitus, nec per And. reol. nec per Oleam. Quia difficultas consistit, an renunciatio, quae fit per mulierem super corpore vendito, vel obligato, solum obstat ei quoad illud corpus, ac quoad illam personam, cum qua contraxit maritus? Affirmativam opinionem probat textus in *l. jubemus, C. ad Velleian.* & ibi Paul. de Castr. Menoch. *lib. 3. praef. 119. n. 3. Praef. de Franch. dec. 477. num. 4.* ibi: *Primo advertendum, quod tunc demum super bonis, super quibus renunciavit, non potest habere regressum, quando ipse, cum quo contraxit, & in cuius beneficium renunciavit, vel habentem causam ab eo, bona possideant; quia si possideret alius super eis pro dote agere posset.* Et facta per mulierem renuntiatione juris hypothecae, is in cuius favorem mulier renunciavit, excludit tantum mulierem à dictis bonis, non vero creditores, qui ante ipsum, & post mulierem contraxerunt, ut notat Glos. in *l. Claudius Felix, ff. qui potior. in pign.* & per tradita per Praef. de Franch. *n. 15.* ibi: *Est etiam ad verendum, quod ex hac remissione hypothecae, is in cuius beneficium renuntiat mulier, ex iuribus mulieribus competentibus nihil consequitur, sed tantummodo simplicem remissionem, ob quam ipse à bonis, super quibus renunciavit, mulierem excludit; quo vero ad alios creditores, qui contraxerunt post mulierem, & ante hunc, in cuius beneficium mulier cessit, illi creditores excludunt istum, ut dicit Glos. in *d. l. Claudius Felix, C. de remiss. pign. addo Cyriac. controv. 34. num. 8.**

Difficultas remanet, quia sunt qui volunt medium creditorem, qui in ordine secundus est, utrique praeferrri, tam primo, quam tertio loco contrahenti, ut tradunt Merlin. *de pign. lib. 2. q. 18. num. 2.*, Salgad. *in labyr. part. 3. q. 13. §. unico, n. 21. 47. & 59. Hodiern. ad Surd. dec. 193. n. 4.*

Punctus consistit, quia mulier renunciavit ad favorem emptoris, cum iurium cessione; sed mulier non est obligata de evictione, quo casu emptor posset se defendere iuribus mulieris, & uti

iuribus ejusdem mulieris ad excludendos creditores posteriores, ut tradit Andreol. *num. 7.*

Censio resolvendum, quod si mulier renunciavit solum hypothecae super bonis mariti, is qui contraxit, excludit solum mulierem à dictis bonis, non creditores, qui ante ipsum contraxerunt: si mulier fecit cessionem iurium, tunc contrahens excluderet etiam creditores, quos mulier praecedebat, ejus locum representando. Ita Cancr. *num. 120. & 121.* ubi ita iudicasse Senatum refert: & vide quae scripsi *in observ. 477. & 478. ad Praef. de Franch.* ubi pleno calamo scripsi pro solutione hujus insolubilis quaestionis.

ARGUMENTVM.

Cessa commoditate ususfructus fundi prius vni, si deinde cedatur alteri, utrum primus cessionarius praeferratur secundo? Explicatur quando concurrant ambo cessionarii, & praeferratur primus. Et cessio juris emphyteutici quantum operetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Cessio habetur pro traditione.
- 2 Cessum semel vni, non potest rursus alteri cedi, nisi extinctum.
- 3 Habens jus nominandi ad emphyteusim, & facultatem variandi, facta nominatione cum cessione iuris, non potest variare.
- 4 Patronus laicus presentando unum, quando nequeat cumulare?
- 5 Ex duobus conductoribus an praeferratur primus
- 6 Cessio jure percipiendi fructus, cessio non habetur pro traditione.
- 7 Cessione simplici vni creditori personali prius facta, si deinde fiat cessio alteri, quis praeferratur.
- 8 Resolvitur articulus de conductoribus.

Q U A E S T I O X V I.

COMMODITATE ususfructus alicujus praedij pensionis, vel beneficii cessa prius vni, si deinde cedatur alteri, an primus praeferratur secundo? Ad favorem primi adducitur, quia cessio habetur pro traditione, & per cessionem, subsequuta acceptatione, dicitur facta traditio, *l. licet, §. 2. ff. de jur. dot. Monter. dec. 43. num. 13.* Cenci. *de censib. quest. 42. num. 9.* Reg. de Ponte *dec. 34. num. 24.* Thomae. *dec. Macerat. 137. n. 12.* Olea *de cess. jur. tit. 1. quest. 4. num. 14.* igitur praefertur primus, tam ratione temporis, & tituli, quam traditionis, *l. quoties, C. de rei vendic.*

Praeterea, si cessio actionis alicui fiat, non potest rursus cedi, quia jus extinctum, vel quod non est, cedi non potest. Viscont. *ad Praef. de Franch. decis. 75.* Ciriac. *controv. 157. num. 14.* & actio vni semel cessa, non potest alteri cedi in praedictum primi cessionarii, *l. qui duos, ff. de leg. 2. Giurb. decis. 104.* Guzman *de evict. q. 35. num. 130.* Card. Tusc. *lie. C. conclus. 183.* ex cessione enim prius facta jus quaeritur primo cessionario. Olea *ubi sup. num. 4.*

Ad haec infert Caldas *p. 3. de potestat. elig. cap. 4. 3*

à num. 31. & cap. 2. num. 30. & cap. 3. num. 13. in fin. eum, qui habet jus nominandi ad emphyteu-
sim, in casibus, in quibus post semel factam
nominationem variare permittitur, variare tamen
non posse, si nominaverit aliquem cedendo ei
omne jus emphyteuticum sibi competens: sequit-
ur Caskill. lib. 5. controv. cap. 80. num. 18. Ratio
est, quia cessio jurium facta in nominatum, in-
duxit donationem juris nominandi, unde varia-
tio non est permessa.

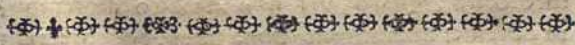
4 Conventit, quod patronus laicus qui post fa-
ctam præsentationem ad beneficium, potest in-
tra quadrimestre variare, dummodò id faciat cu-
mulativè non recedendo à prima præsentatione,
cap. cum autem, de jur. patron. Viuian. de jure
par lib. 10. cap. 1. à num. 1. tamen variare non po-
test, si præsentans cesserit jus præsentandi pro il-
la vice. Lara de annivers. & capellan. lib. 4. c. 9. n.
23.

5 facit, quod ex duobus conductoribus præfer-
tur primus, etiamsi dominus primo non tradide-
rit, sed secundo. Iaf. in d. l. quoties, num. 32.
Gamma decis. 130. n. 1. Giurb. dec. 56. n. 15.

6 Contrarium tamen dicendum est in cessione fa-
cta juris percipiendi redditus, aliosque fructus,
quod licet incorporale sit, adhæret tamen rei
corporali; sicque cessio tali casu non habetur pro
traditione, sed requiritur actualis perceptio fru-
ctuum. Alex. conf. 184. n. 8. lib. 6. Tiraquell. de re-
tract. lignag. §. 1. gloss. 1. num. 9. Rota dec. 147.
num. 22. part. 12. rec. Unde si secundus cessiona-
rius prius perceperit fructus, ipse præferendus
est, quemadmodum ex duobus emptoribus rei
corporalis præfertur secundus, cui primò res tra-
dita fuit, d. l. quoties, Merlin. de pignor. lib. 4.
quæst. 30. per tot.

7 Si autem nemo fructus perceperit & cessio
facta fuerit solutionis causâ, & ambo cessionarij
sint creditores in actione personali, quemadmo-
dum creditor personalis, quanvis altero personali
creditor prior sit tempore, nullam prælationem
habet in bonis communis debitoris, sed ambo pro
rata concurrunt: ita & pro rata sine prælatione
concurrere debent ad bona debitoris cessi, non
attenta prioritate cessionis, quia ubi simplex ces-
sio nominis solutionis causâ creditori sit, ex ea
nullum dominium, aut hypothecam in nomine
cesso acquirit, sed personalem dumtaxat obliga-
tionem. Guzman. quæst. 35. num. 63. Salgad. in
labyr. credit. p. 1. cap. 10. à n. 21. nec personalis
actio ex cessione quæsitâ plus juris debet tribue-
re, quam personalis actio, quæ ex contractu com-
petebat. Secus si essent creditores hypothecarij;
nam præfertur prior in hypotheca: & secus si
donatione, vel alio titulo translativo dominij fieret
priori loco cessio. Ita Olea tit. 6. g. 5. n. 11.

8 In specie conductorum verior est opinio, quod
præfertur secundus, cui prius tradita est possessio,
ut tradit Add. ad & Gamm. & Gomez ad l. 40. Taur.
num. 16. plenissimè Vela differt. 19. Pacian. d. lo-
cat. cap. 21. à n. 12. ubi quid si per constitutum?

ARGUMENTVM.

Cedens nomen debitoris tale quale, vel
actiones tales quales habet, an teneatur
ad veritatem nomini, ut sit, &

actiones, ut sint; vel potius in casu
inexistentiæ ad nihilum teneatur? Et
quid si cessio fuerit dubitativa? An
operetur clausula, che il cedente non
sia tenuto di verità, è bugia, b uono, d
cattivo?

SUMMARY M.

- 1 Cedens quidquid juris habet, ad nihilum te-
netur.
- 2 Vendere pro suo jure, & interesse, & vendere
jus suum, differunt.
- 3 Cedens nomen tale quale, ad nihil tenetur.
- 4 Cessio alia pura, altera dubitativa, & qua dif-
ferentia.
- 5 Vendens, vel dans in solum nomen tale quale,
ad veritatem tenetur.
- 6 Clausula, che il cedente non sia tenuto di ve-
rità, è bugia, an valeat.

QUÆST. XVII.

Cedens nomen debitoris tale quale, ad veri-
tatem nominis cessi an teneatur? Ad nihilum
cedentem in casu inexistentiæ teneri, dicendum
videretur, prout cedentem quidquid juris habet, ut
quod si in venditione, cum tribus seqq. ff. de ha-
red. vel act. vendit. Orthobon. dec. 141.

Præterea vendere pro suo jure, & interesse, &
vendere jus suum, toto cælo differunt à simplici
venditione. Bald. in l. si domus, §. ult. & ibi An-
gel. num. 4. ff. de leg. 1. Alex. conf. 63. num. 10. lib. 6.
Ruin. consil. 141. num. 7. lib. 1. Natta consil. 38.
Nam primo casu, si nullum jus habet, ad nihilo
tenetur cessionario, d. l. si in venditione. An-
dreol. controv. 323. Rota dec. 155. part. 12. rec.
num. 20. ibi: Quidquid dici possit in casu cessionis
jurium talium qualium, qua importat, ut sic ce-
dens non teneatur ostendere se creditorem, nec jura
bona, & vera facere: & sic qui nihil habet, ad ni-
hilum astringi potest favore cessionarii, l. quod si
venditor, ff. de hered. vel. act. vend. Alex. con-
sil. 27. n. 4. lib. 2. & consil. 93. num. 2. lib. 4. & aliis
adducti in Romana cambiorum, 26. Martii 1644.
§. & hic intellectus, & 18. Junii eiusdem anni, sub
§. qua omnia, coram R. P. D. meo Cerro.

Contrarium probat textus in l. si plus, in fine,
ff. de evict. ubi dicitur, quod cedens nomen tale
quale, adstrictus dicitur ad præstandum debito-
rem verum, non quod sit solvendo, illis verbis:
Qui nomen quale fuit, vendidit, dumtaxat ut sit,
non exigi, &c. Mangil. de evict. q. 79. num. 7.

Distinguunt alii inter cessionem conditionalem,
& dubitativam, & inter puram. Primo casu,
putà quia dicatur, si quod habeo, cedens ad nihil
tenetur, nisi ratio doli in cedente, vel assignan-
te concurrat, ad terminos textus in d. l. si plus,
secus in secundo casu. Mantie. de tacit. lib. 4. tit. 13.
num. 5. Cencius de censib. quæst. 72. num. 23. In pri-
mo etenim casu solum, spes, seu præsentio per
speciem incertæ alex in conventionem deducitur,
ideoque solum intrant termini doli, vel læsionis.

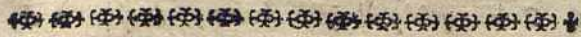
In secundo casu cedens ad veritatem juristen-
tur sine dubio, si ex venditionis, vel in solum
dationis causa cederetur nomen tale quale est;
nam venditio, sive in solum datio, quæ cum
venditione fraternizat, exigit essentialia requisita
scilicet

24 Spicilegium de Cessione Iurium,

scilicet censum, rem, & pretium, de l. si plus, §. fin. Duran. decis. 494. Consil. Rochus resp. 50. a. num. 7. Cardin. de Luca lib. de credit. discurs. 64. num. 7.

6 Ad confirmationem iustitiae cedentis satis confert, quod valet etiam cessio nominis debitoris sub hac formula, *che il cedente non sia tenuto al cessionario, ò compratore della verità, bugia, bontà, ò cattività del debito.* Caball. conf. 100. quem extollit Costa de Clausul. claus. 55. num. 3.

ARGUMENTVM.

Cedens post cessionem an possit gratiosè debitorem cessionis ignarum liberare, vel per confessionem de recepto, aut dilationem concedere in præjudicium cessionarii. Vel creditor extinguere suum nomen in præjudicium suorum creditorum? Notatur Cancer. Expenditur Card de Luca illuminatè distinguens, Authorisque sensus aperitur.

SVMMARIVM.

- 1 Cedens post cessionem, an possit liberare debitorem cessum per pactum gratuitum.
- 2 Creditor an possit extinguere suum nomen in præjudicium creditoris sui. Expenditur Cancer.
- 3 Indistincta opinio Gallerati, Olea, & aliorum de cedente.
- 4 Notatur Cancer. vii. varius.
- 5 Articulus de cedente est questio facti.
- 6 Inter cessionem pro solvendo, & pro soluto distinguitur.
- 7 Interesse cum aliis circumstantiis attendendum.
- 8 Casus mixtus declaratur, & quid si dilatio concessa fuerit debitori cesso? Authoris sensus.

QUESTIO XVIII.

Cedentem per pactum gratuitum post cessionem posse liberare debitorem cessum ignarum cessionis, tradit Alber. in l. nomen, C. quæ res pign. oblig. poss. Reddens rationem, quia debitor cessus solvendo post cessionem cedenti liberatur, quoties est ignarus cessionis, idque propter ignorantiam, & hæc sit causa finalis liberationis, d. l. nomen: quæ ignorantia dum concurrat in remissione debiti, per consequens liberetur debitor; & Albericum refert Cancer. pars. 3. var. cap. 1. num. 129.

2 An autem creditor possit extinguere nomen debitoris gratuito in præjudicium suorum creditorum? Idem Cancer num. 141. affirmativam firmat opinionem, his verbis: *Ex quibus in puncto resolutis, creditorem posse pacisci cum debitore, dando, & etiam remittendo, & extinguere nomen debitoris, etiam in præjudicium hypothecarum aliorum creditorum, dummodò non fuerit habita scientia dictarum hypothecarum, & remissio, seu transactio fuerit facta bona fide, secus si in fraudem legis fin. C. de his, qui in fraud. credit. l. 1. §. 1. ff. eod. sensu Vrsill. ad Afflict. dec. 335. in fine, &*

in banc partem omnes Domini de Senatu inter informandum in quadam causa inclinabant, & postea reperio ita olim iudicatum in Curia Iustitiæ Aragonum. A ddo D. R. Rovit. conf. 69 lib. 1. in fin. cum Rodrig. de ann. reddit. lib. 1. c. 29. num. 15.

E contratio alii tenent, cedentem non posse gratis post cessionem liberare debitorem cessum, sine debitor scientiam habeat cessionis, sive non; quia licet debitor non sequatur liberationem, tamen non remanet in damno; sin autem pactum non esset gratuitum, & debitor sciat qualitercumque cessionem, non poterit se iuvare eo pacto adversus cedentem. Ita Galler de renunc. lib. 1. cap. 4. num. 88. & 94. Cencius de cens. quest. 67. num. 6. Acoſta de privileg. regul. 3. ampliat. 4. n. 31. Burgund. de evict. cap. 11. num. 31. Claper. tom. 2. caus. 63. quest. unic. per tot. Arias de Meſa lib. 1. var. cap. 16. num. 17. Olea de cess. tit. 8. §. 3. num. 37.

Statuit conclusionem in hoc puncto Cancer. 4 ubi sup. num. 130. vt si liberationem factam à debitore, appareat procedere ex mera causa voluntaria directò destinata ad extinguendum nomen debitoris, sui procedat opinio Panciroli, ut non in præjudicium dictæ hypothecæ creditoris possit voluntariè nomen debitoris extinguere, maximè cum in eo non lædatur debitor, cum pecuniam non exburſaverit, & non æquum sit, vt cum iactura aliena locupletetur: & sic in proposito hanc opinionem tenet Surd. conf. 22. n. 31. lib. 1.

Istam esse questionem potius facti, quam iuris, tradit Cardin. de Luca lib. de cred. discurs. 70. num. 12. & seqq. ex facti qualitate, & circumstantiis prudenti arbitrio decidendam, manifestumque errorem esse tecum generalibus distinctionibus, & regulis in omni casu procedere, cum tota vis principaliter consistere videatur in bona vel mala fide, & an adsit collusio, necne, vel ejus probabilis suspicio supplantandi tertium.

Distinguit deinde Card. de Luca, quid vbi cessio est in solam gratiam cedentis; quod ab aliquibus explicari solet, quando cessionarii nihil interest, an nomen exigatur, necne: vel quod interesse sit modicum quale considerari solet in exactore, vel administratore, seu negotiorum gestore obtinente mercedem, exactiois, sive etiam in cedentis, creditore cui nomina debitorum cessa fuerint pro solvendo, ac iure impliciti mandati per debitorem idoneum, contra quem facilis, ac promptus sit regressus. Et tunc parum refert hujusmodi questionem assumere, quoniam si ve per veram, si ve per confessatam solutionem debitor cessus liberetur, nihil, vel satis parum cessionarii interest: itemque non videtur esse congrua ratio denuò molestandi debitorem jam liberatum.

Aut verò interesse est omnimodum, vel magnum, & considerabile: & tunc aut debitor cessus contendit de lucro, cessionarius autem de damno? quia nempe cedens gratuitam debiti remissionem fecerit, & extra controversiam sit, pro cessionario respondendum esse, quanvis in debitore cesso, ignaro, vel non inhibito de tempore obtentæ liberationis bona fides, concurreret; cum tali casu, licet ex parte ipsius debitoris ita liberati non adsit fraus, quæ dicitur consilii; adesse tamen dicatur fraus, quæ dicitur præjudicii, seu re ipsa.

Si constar de vera, & effectiva solutione circa fraudem, & collusionem, vel ejus probabilem suspicionem

suspicionem, nimium circumspicere procedendum est, ut quoties requisita dictæ legis 3. verificentur, cum de facili ille, qui verè debitum semel solvit, denuò ex rigorosa legali subtilitate iterum solvere cogi debeat, ubi præsertim ob impotentiam, vel majorem potentiam ejus, cui solum est, præjudicium habeat de irreparabili; quoniam in concursu culpæ, major videtur illa cessionarii, cui minùs commiserandum est, dum sibi imputare debet; aut obtenta cessione neglexerit formiter inhibere, & adhibere remedia per legem sibi tradita.

8 Ubi autem sit casus mixtus, seu ambiguus, qualis videtur ille, in quo certa, & concludens veritas, & effectivæ solutionis probatio non habeatur; neque explicitè constet de remissione gratuita, putà quia agatur de quietantia per confessionem de recepto; tunc procedendum videtur cum iis, quæ traduntur in materia confessionis casibus prohibitis: quando etenim agitur de solutione vera, & effectiva, tunc dicitur actus necessarius, quem creditor recusare non potest, neque debita per ipsum contracta restringere possunt debitoris facultatem solvendi proprium debitum, & ab eo se liberandi. Secus autem ubi agitur de voluntariis remissionibus, vel diminutionibus, ut per concessionem dilationis, quia debitor nequit renunciare jus sibi quæsitum ex contractu, ut tradit Reg. Latr. decis. 34. num. 12. Salgad. in labyr. credit. part. 1. cap. 12. n. 22.

9 Distinctionem existimo adhibendam inter præjudicium, & præjudicium: ut si agatur de creditore, vel cedente pro solvendo sua debitorum nomina, an possit extinguere gratuito in præjudicium creditorum, vel cessionariorum; & tunc si desit scientia, & nequeat haberi recursus adversus remittentem creditorem, vel cedentem, in hoc casu liberationem, uti in fraudem factam, non subsistere; si verò cessio sit pro soluto, idem sit dicendum, etiamsi adsit ignorantia; si verò adsit scientia qualiscumque, etiam ultra requisita dictæ legis 3. & similiter non teneat gratuita remissio.

Prolixè edisserit de hac re Montan. contr. 10. num. 4. & laudat Bart. in l. facta, §. si heres, ff. ad S. C. Trebell. distinguentem, ut sufficiat qualiscumque scientia, si cessio sit ad commodum cessionarii in pacto de non petendo, vel acceptilatione, quia non noceret, cum Anna in singul. 486. contra Afflictum decis. 335. in fin. & Fab. de Ann. in addit. ad d. singul. genitoris sui, cumulat alios & impugnat decisionem 61. num. 9. Cacherani. In solutione pecuniæ, quæ est actus necessarius, requisita dictæ legis 3. exigit Montanus cum Bald. in l. 1. C. de act. & oblig. n. 35. ibi: Cum ergo obligatio debitoris non sit mutata, ergo nec facultas solvendi ei adherens, præsertim quia interest sua potius solvere ei, cum quo contraxit, quam cessionario, quia gravaretur in probatione cessionis. At respectu creditorum idem Montan. num. 3. tradit conclusionem esse veram, quod si debitor, in cujus beneficium factum fuit pactum de non petendo, vel sequuta solutio, sciebat creditores esse, & sic fuit in dolo, daretur actio revocatoria Pauliana, ex Glos. in l. sub conditione, verb. Olim, vers. hoc autem, ff. de solut. si creditores habent actionem personalem; si verò haberent hypothecam, agent hypothecaria; nam ex scientia, & fraude debitoris, & eius, cui fuit factum pactum, vel solutio, non extinguitur debitum, & successivè non

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

resolvitur hypotheca, & refert Cancr. in d. cap. 1. num. 141. Quæ scientia requiratur, non se declarat Montanus.

ARGUMENTUM.

Cohæres obtinens cessionem actionum in sui beneficium à creditore hæreditario propriâ pecuniâ, an communinare teneatur cessionem cohæredibus, acceptâ ratâ pecuniæ datæ pro cessione? Ad hæc, num cessio hæc profit contra alios creditores ipsi hæredi, cum beneficio inventarii. An jure improbetur Dom. Præs. de Franch. in decis. 61. n. 22.

SUMMARIUM.

- 1 Lucrum cessum uni ex fratribus cohæredibus à creditore, aliquo accepto, an sit communicandum aliis fratribus?
- 2 Quid inter extraneos hæredes? Refertur opinio aïens.
- 3 Castrensis negat ex litera textus in l. fin. §. quatuor, ff. de leg. 1.
- 4 Author arguit contrarium, ex ratione d. §. quatuor.
- 5 Lucrum cessum hæredi an profit contra creditores hæreditarios?
- 6 Lex 3. ff. ad l. Falcid. an procedat ad favorem hæredis cum inventario?
- 7 Author defendit D. Præs. de Franch. contra Montanum.
- 8 Quid in lucro cesso hæredi transigenti?

QUÆSTIO XIX.

TITUS creditor Caii in mille, acceptâ quadam summâ à Sejo filio, & cohærede pro medietate dicti Titii, cum beneficio inventarii, cessit in beneficium Seii actiones sibi competentes pro tota summa sibi debita. Institit frater dicti Seii, & cohæres, cessionem prædictam esse ei communicandam pro medietate, soluta medietate pecuniæ solutæ creditori. Quæritur utrum sit communicanda? Affirmativam opinionem suadet textus in l. fin. §. quatuor, ff. de legat. 1. ubi cohæres solvendo creditori, cui communia bona erant hypothecata, dicitur potius luere, quam emere actiones illas: quem textum Glos. 2. ibid. Alex. in l. 1. C. de dolo, & Negul. de pignor. 3. memb. 5. p. num. 5. intelligunt inter fratres, propter vinculum fraternitatis, Morot. de jur. offer. num. 16. D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 119. n. 10. & inter fratres decisum refert Montan. contr. 60. num. 1. omnibus cohæredibus acquisitam esse cessionem à creditore factam, solutâ pecuniæ ratâ cohæredi.

Suboritur difficultas inter extraneos cohæredes, an militet textus in d. §. quatuor? & Præs. de Franch. decis. 450. intelligit textum inter cohæredes genericè, ex textu in l. Lucius, §. Titia ex ass. ff. ad Trebel. ubi Glos. & Alber. allegant dictum §. quatuor, Molfes. ad Consuet. Neap. part. 2. tit. de bon. 9. 2. & juxta intellectum Baldi cohæres emens rem venditam pro debito omnium cohæredum, censetur etiam pro eis emisse, & quia cohæredes

D

subjiciuntur

subiunguntur oneri solvendi ratam partam debiti, & retinere debent illud jus, quod ex testamento acquisierunt.

3 E contrario Castrensis, in dicit §. quatuor, dicit tria copulativè esse in causa dispositionis dicti §. nempe communem inter ipsos, communem obligationem, & tertio jus fraternitatis, & eundem casus literalis dicti §. est: Quis instituerat quatuor filios, & fundum jure prælegati singulis reliquerat: hæredes ut satisfacerent ari alieno testatoris, mutuum pecuniam acceperant, & creditori pecuniæ obligaverant se, & bona. Cum vero non solverent pecuniam creditam, iste ultimus creditor impetravit jus distrahendi bona obligata jure crediti, & ea distraxit in unum ex fratribus, qui soluta creditori petebant bona. Respondet Scævolo jure petere.

4 Laborant Doctores in scrutanda dicti textus ratione, & admodum obscure loquitur Fulgos. & trepidat tam in prima, quam in secunda lectura dicti §. Videtur autem, illam esse rationem tituli hæreditarii, quia illi quatuor filii testatori fuerant hæredes instituti, & eis prælegatus fundus, ita ut de eo quilibet caperet, ibi: *Et fundum per perceptionem.* Et validitatem legati præsupponit Glos. in verb. fundum, & verb. competentem. Quia ergo hæredes considerantur in capiendo legato ut hæredes, & ut legatarii, quia quilibet ab hæredibus capit suam portionem, singulique eorum ut hæredes tenentur erga cohæredes facere legatarios, id est præstare legatam rem: nihil mirum ergo, si emente à communi creditore altero eorum, is teneatur rem emptam, oblatam pecuniâ impensâ in emptione, facere legatarios cohæredum, uti à testatore ipsis relictam pro eorum ratis, cum hæres teneatur præstare factum, & implere voluntatem defuncti. Sic probatur ex illis verbis: *Quæritur, an cum iste filius ex causa emptionis ea possideat, fratribus, & cohæredibus fideicommissi permissio esset, an verò ea perempta esset, cum communiter universa sequenti creditori obligaverint. Respondi actionem quidem fideicommissi in personam competentem omnibus invicem manere, non autem fideicommissum restituendum esse, nisi prius debitum ab eis emptori, eidemque cohæredi persolveretur.* Ecce igitur, aperte ex his verbis colligi, causam cohæredem in consequendis rebus relictis, pendere ex titulo hæreditario emptoris, ut fideicommissum à se junctum in fundo præstet cohæredibus. Ita sentit Merlin. de pign. lib. 4. q. 45. num. 41. & 42. recedens ab intellectu Castrensis, cui adhæret Montan. d. n. 1.

5 Alia est quæstio, an lucrum cessum hæredi per creditorem, sit hæreditarium, vel proprium, ut prosit contra alios creditores, si hæres sit cum beneficio inventarii? Pro hæredem arguitur, quia ex propria diligentia, & propria pecunia obvenit, ad textum in l. 3. ff. ad l. Falcid. non enim actio illa cessa à creditore erat in hæreditate, imò contra hæreditatem penes creditorem, l. si creditores, §. sed si post, ff. de separat. ubi distinguit, an obveniat ex hæreditate, id est immediatè ex re hæreditaria; an verò hæres acquisierit ex alia causa: ut primo casu lucrum sit hæreditarium, & incidat in hypothecam creditorum; secundo casu non. Et licet Paul. de Castr. in d. l. 3. n. 1. & 2. dicat obvenire propter hæreditatem, hoc non sufficit, ut hæreditarium sit, dum textus requirit, quod obveniat ex hæreditate; dictio enim *Ex*, immediatam causam exprimit, l. 1. ff. de conjug. cum

emancip. liber. Et ita decisum per SC. refert Montan. num. 2. scilicet cessum esse proprium hæredis adversus creditores.

6 Addit Montanus, non fuisse admittam declarationem ad d. l. 3. ff. ad l. Falcid. scilicet non præscribere sibi vim in hærede cum beneficio inventarii, ut tradit Præf. de Franch. decis. 61. num. 22. qui dicitur, quia hujusmodi hæres, sicut non debet esse in damno de suis bonis cum creditoribus hæreditariis, ita quoque non debet lucrari. Nam fuit responsum, non debere lucrari ex hæreditate, sed in hoc casu lucratur ex sua pecunia.

Addo Moccium in sylv. cas. forens. cap. 28. ubi probat, quod si hæres cum inventario vendit rem hæreditariam plusquam verè valeat, illud plus cedere lucro hæredis, tanquam habeat fortuna, & fatuitate emptoris, ex textu in l. si hæres institutus, ff. ad l. Falcid. ubi Paulus inquit, quod cum hæreditas non esset solvendo, si hæres se concordavit cum creditoribus hæreditariis, qui aliquam quantitatem illi remisissent, illud remissum non acquiritur hæreditati, sed hæredi; nam licet super illa fuerit habita, attamen acquiritur ex propria industria: & Moccium capit Præf. de Franch.

7 At vide contrarium penes Molfes. in Consuet. Neapol. 2. p. tit. de bon. q. 21. à num. 1. ubi ita refert decisum per S. R. C. & Ego in observ. ad Præf. de Franch. dixi opinionem Moccii, & decisionem relatam per Montanum; fundari in d. lib. 3. ex eo quod diminutio hæreditatis contingens post mortem testatoris, cedat damno hæredis cum beneficio inventarii, ex Ripa in l. 3. §. qui quadraginta, ff. ad l. Falcid. Sed id erat verum de jure Digestorum, in l. in ratione ff. ad l. Falcid. Aliter hodie de jure Codicis; nam factò inventario, peremptiones contingentes nocent creditoribus, & legatariis.

8 Aliud tradit Montanus, si hæres transigat cum creditore hæreditario, cui dederit pecuniam hæreditariam, vel aliam rem hæreditariam, & obtinuerit jurium cessionem majoris summæ; quia hæc cessio proficiet hæreditati, non hæredi, qui dedit; nam creditor intuitu rei sibi datæ cessit, non personæ, quæ dedit.

ARGUMENTVM.

Filiæ, vel forori volenti Monasterium ingredi, an debeat à patre, vel fratre integrum paragium, & possit cedi excessus, qui non tribuitur Monasterio? D. Reg. de Marin. refellit Consil. Provençal. Expenduntur decisiones Rotæ Rom. Rejicitur D. Olea, & distinguitur cum Card. de Luca.

SUMMARIUM.

- 1 Paragium fororis, si excessivum sit pro ingressu in Monasterium, an excessus possit cedi?
- 2 Legatis mille puella pro manachagio, si aliunde illa se daret, vel sit excessivum legatum, an possit cedi dos, vel excessus?
- 3 Casus anxie in Roma Romana ventilatus referuntur.
- 4 Legatum relictum certis personis pro matrimonio carnali, an debeat Religionem ingredientibus?

5 Quid

- 5 Quid si sit legatum pro matrimonio carnali ma-
jus, quam pro spirituali?
- 6 Dispositio exclusiva profitentium vitam Religio-
sam an sit servanda?
- 7 Ambigua voluntas congruit utrique matrimo-
nio.
- 8 Concurrere debet etiam favor Monasterii, &
cessio excessus fieri ad favorem ipsius.
- 9 Distinguitur cessio, an sit ex causa lucrativa,
vel onerosa.
- 10 Legatum pro dote quando intelligatur pro nup-
tiis spiritualibus.

QUÆSTIO XX.

Filia, vel sorori ingressa, vel quæ velit ingredi Monasterium, an debeat dari integrum para-
gium, vel solum dari Monasterio per patrem
vel fratrem? Tractant hanc quæstionem Prag-
matici, quos cumulant Dom. Reg. de Marin. ad Reg.
Revert. obs. 1. & 52. & Consil. Provenzal. super
Consuet. Si moriatur, observ. 1. per tot. Qui inter
se dissident; nam iste defendit, satis esse dari pa-
ragium ingressarum, & quod nequeat cedi addi-
tamentum. E contrario Reg. de Marin. opposi-
tum sustinet, & d. observ. 52. num. 9. refellit Pro-
venzalem, à quo recessi in observ. 44. ad Pres. de
Franch. quia sponsa cœlestis non debeat esse de-
terioris conditionis sponsa terrestri, cum vita
contemplativa sit salubrior activâ, c. sanè, de Re-
gular. & ex traditis per Afflict. dec. 348. Neque
debet quis aliquo respectu retrahi à Religione.

Præterea si legentur mille mulieri pro mona-
chagio, si illa aliunde dederit dotem Monasterio,
vel partem ex legato, poterit integrum, vel re-
siduum cedere tempore emittendæ professionis.
Paschal. de patr. potest. part. 2. cap. 6. num. 43. Farin.
decis. 440. num. 1. Select. Peña decis. 660. n. 8. Olea
tit. 5. q. 7. n. 42.

3 Casus anxie in Rota Rom. disputatus fuit apud
Farin. & Peña ubi sup. cujus species est: Quidam
testator instituit hæredes universales duos ex fratre
nepotes, omniaque bona fideicommissio gravavit
perpetuo, & singulis ex iis filiabus tempore, quo
nuberent, dari jussit duo millia scuta. Unus ex
hæredibus tempore professionis filiarum cavir, ut
filiabus mille pro qualibet earum pro dote Mona-
sterii, alia scutorum millia ei per filias cederentur.
Quæstio erat an ex bonis fideicommissio subjectis
tantum detrahendæ essent dotes, quæ perven-
runt ad Monasterium, an verò integrum legatum
filiabus relictum? Et præsupposito per eos, quod
legatum, quamvis relictum esset filiabus hæredis
pro matrimonio, debeat eis religionem ingre-
dientibus: Resolutum fuit, cessionem in favorem
patris non consistere, & tantum ex bonis fideicom-
missi detrahendas esse dotes solutas Monasterio.

4 Verissimum inquit in hac specie Olea ubi sub.
num. 41. & 42. legatum, etsi relictum certis per-
sonis pro matrimonio carnali, debeat Religionem
ingredientibus, ex Farin in addit. ad Covar.
lib. 1. var. cap. 19. à num. 55. Castill. tom. 5. con-
trovers. cap. 90. à num. 55. Bottiller. de success.
cap. 1. theor. 3. num. 44. & theor. 18. num. 6. Imò in-
tegrum legatum pro nuptiis relictum sit habitura
ingressa in Monasterium, ac etiam posse cedere
residuum.

5 Idque ampliat plures, ut si pro nuptiis car-
nalibus legata sint mille, pro spiritualibus verò
centum; adhuc velint integra mille deberi pro
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

spiritualibus, ex deductis per Thesaur. quæst. fo-
rens. 60. lib. 1. Boss. de dote, cap. 4. num. 157. Ciar-
lin. controu. 218. num. 45. Borell. in Summa decif.
lib. 3. tit. 4. de jur. dot. num. 117.

Verior tamen, & in foro recepta opinio est, ut
scilicet ubi non constat, restrictivum esse legatum
ad nubentes in sæculo, propter omniam Religio-
nis, servanda sit voluntas testatoris exclusiva
profitentium vitam religiosam. Doctores in Auth.
Nisi rogati, C. ad S. C. Trebell. & in cap. in presen-
tia, de probat. Maltril. dec. 153. Saucha. de marr.
lib. 1. disp. 33. num. 29. & disp. 34. num. 3. Fon-
tanell. de pact. nupt. claus. 6. glos. 3. p. 3. num. 6.
Ludovif. ad decif. 301. & Beltram. ad eund. dec.
163. Card. de Luca lib. de dote, disc. 12. num. 4.

Ubi autem voluntas est ambigua, quæ nempe
dispositio concepta sit de dote simpliciter, sive
pro nuptiis, vel matrimonio; tunc licet Giovagn.
consil. 55. & 57. probare studeat, ut in proprio, &
naturali significato non nisi carnalibus nuptiis hæc
dispositio conveniat: Contraria tamen est ve-
rior, & magis recepta; ideoque legatum, vel
alia dispositio, etiam spiritualiter nubentibus de-
beatur, nisi ex conjecturis, vel circumstan-
tiis contraria disponentis voluntas urgeat: Ciarl.
d. controu. 218. num. 6. Boss. cap. 4. num. 150. Card.
de Luca num. 6.

Recipienda est tamen regula, quatenus con-
currente præsumpta disponentis voluntate, in
qua illa fundatur, concurrat etiam favor Reli-
gionis, seu Monasterii, ita ut unum sine altero
non sufficiat. Idè si Monasterium ingrediens re-
nunciationem faciat, seu alias disponat ad favorem
alterius, quam Religionis, sive istam incapacem
ingrediat; tunc legatum non cedit favore re-
nunciarii, seu ejus, in quem ingrediens dispo-
suerit, minusque favore venientium ab intestato,
sed remanet caducum, quia cessat alterum re-
quisitum favoris Monasterii, ut Fontanell. ubi sup.
part. 6. n. 36. Laderch. consil. 152. num. 3. latissime
Giovag. cons. 48. lib. 1. & consil. seqq. usq. ad 55.

Locum habent prædicta, ubi agitur de cessione
ex causa lucrativa, & in gratiam ipsius cessiona-
rii tantum. Secus autem ubi esset ex causa oner-
osa, & in gratiam potius cedentis, quam cession-
arii, ut frequenter contingit, quia nempe puella
volens ingredi Monasterium, indigeat pecunia
numerata, juxta formam decretorum Sac. Con-
gregationis depositanda: unde non suffragaretur
legatum consistens in speciebus, quod proinde ce-
dere oporteat danti pecuniam, sive constituenti
illum redditum vitalitium, qui pro extraordina-
riis indigentis de consuetudine in Monialibus
quodammodo necessarius videtur, ita ut pars do-
tis dicatur, juxta decisionem 671: Merlin. & dixi
d. observ. 44.

Nihil differre, an cessio fiat per Monasterium,
vel per puellam, per viam donationis, quando
nequit fieri à puella, sentit Card. de Luca n. 1.

In casu ambiguae voluntatis, an legatum, sive
dispositio, nedum ad favorem nubentis in sæculo,
verum etiam ingredientis in Monasterium, sit
ordinata, ubi agitur de certis, & determinatis per-
sonis, sive incertis ex certis, in quibus particu-
laris affectio sanguinis, vel alterius peculiaris mo-
tivi agitur, puta quia agatur de generica dis-
positione super dotalibus subsidiis puellis de
patria præstandis: decisio pendere videtur à
quantitate ad hunc effectum destinata; si enim at-
tento more regionis, solis nuptiis carnalibus

destinata congrua est excessiva, ac incongrua spiritualibus, tunc magna est conjectura, restatorem de solis carnalibus sensisse, ut advertit Giovagn. d. consil. 57.

Sed hoc non obstante, monachandis etiam dispositio convenire debet, non in totum, sed solum pro summa talibus nuptiis spiritualibus opportuna, ut fuit sensus Rotæ post eundem Giovagn. consil. 55. & sentire videtur Sanch. dict. dispens. 33. num. 32. in fin. Card. de Luca d. num. 12. Rationem assignat, quia si principalem respectum habuit disponens ad personas, ut eas ita provideret, earumque honestati, & collocationi consuleret, non curato potius uno modo, quam altero, licet summa, seu quantitas destinata argueret, cum potius sensisse de carnalibus nuptiis, quia non per hoc species in mente non habita pro spiritualibus videtur exclusa, sed verisimiliter inclusa censetur ad limites tamen necessitatis, vel congruentiæ, quæ in ista consideratur, cum eadem voluntas non sit ad ditandum Monasterium ab ipso disponente non cogitatum, ita ut Judex induendo personam defuncti, ita ejus voluntatem declarare dicatur. Si verò dictum argumentum ex summa incongruentia non resultet, tunc planum est, omnibus puellis de genere, sive uno, sive alio modo nubant, idem subsidium deberi, nisi facti circumstantiæ aliter exposcant; & ita passim servari in Montibus familiarum aliisque similibus dispositionibus, tradit Card. de Luca.

Indefinitè si onus dotandi puellas pio loco adjectum esset, sive illud directum esset hæredi, vel alteri, tunc inspiciendum, an dispositio Latino, vel vulgari sermone concepta sit: si in Latino, quia dictum esset *pro dote*, seu *pro nubendo*; tunc utrique speciei nuptiarum convenit: si verò in lingua materna, tunc recurrendum ad communem usum loquendi: putà si dicatur *per maritare*, tunc hoc verbum de communi usu loquendi non convenit monachandis: & ita distinguit Rota apud Cavaler. dec. 417. num. 4. ita Cardin. de Luca num. 15.

ARGUMENTVM.

Cessio jurium an retrotrahatur ad tempus solutionis, vel potius attendatur tempus cessionis? Expenditur Costa, & distinguitur inter fidejussores, correos, & tertium possessorem. D. Olea confutat D. Reg. de Marin. an gratis, vel jure: & sensus Authoris.

SUMMARIUM.

- 1 Cessio jurium an retrotrahatur ad diem solutionis? Expenditur Costa distinguens.
- 2 Declaratur Costa in formatione questionis.
- 3 Cessio potest fieri fidejussori solventi etiam ex intervallo post solutionem.
- 4 Quid si fidejussor se obliget uti principalis?
- 5 Correo an possit fieri ex intervallo.
- 6 Tertio possessori solventi an post solutionem cessio facta sit efficax.
- 7 Utilitas articuli ostenditur, orientis ex inadvertentia contrahentium.

8 An D. Olea gratis refellat D. Reg. de Marin. negantem efficaciam cessionis actionis hypothecaria.

9 Intellectus textus in l. si res, ff. de leg. 1.

10 Tertius possessor solvens creditori sine cessione actionum, an succedat in hypothecam illius.

11 Sensus Authoris.

QUÆSTIO XXI.

ARduam, & multis rationibus utrinque pugnantibus implicitam quæstionem appellat Costa in tract. de retrotract. cap. 9. cas. 5. an cessio jurium retrotrahatur ad tempus solutionis, vel attendatur præcisum tempus solutionis? Et distinguit tres casus principales.

Primus est, cum agitur de pluribus fidejussoribus, vel mandatoribus, seu quibusvis aliis accessorie obligatis, ut tunc cessio possit fieri ex intervallo, nedum adversus confidejssores, uno solidum solvente; verum etiam adversus debitorem: l. cum is qui, ff. de fidejuss. Præf. de Franch. dec. 55. num. 12. cum aliis, quos cumulat idem Costa, formans consequentiam, ut cessio possit ex intervallo fieri, & facta retrotrahatur ad tempus ipsius solutionis, cum jure repræsentandi cedentem; quia actio adversus debitorem non sit sublata, neque fidejussor alterius contemplatione solverit; idque ad effectum præcipuum obtinendi cessionem hypothecariæ actionis, quæ creditori competebar, postquam personalis ex mandato competit absque cessione.

Secundus est casus, quando sumus in pluribus correis, vel æquè principaliter obligatis; & tunc cum cessio non sit necessaria, frustra quæri de retrotractione, Costa.

Tertius est casus, quando solutio non attinet ad solventem, nisi amicitia ergò, vel juris sui conservandi causâ, vel ad majorem cautionem; & tunc distinguit Costa, ut si initum sit pactum de cedendo solutionis tempore, & ex intervallo, cessio facta retrotrahatur.

Pauulum obscure, & remissè tractat quæstionem Costa, volens rem cessionis trahere ad suam materiam de retrotractione. Punctus enim redigitur, quando cessio ex intervallo facta sit efficax?

Quoad primum casum constans est conclusio apud omnes, & certa, posse fieri cessionem ex intervallo fidejussori, adhuc nulla præmissa pactione, si proprio nomine fidejussor solvit, ut d. l. cum is, Hodiern. ad Surd. dec. 308. Merlin. dec. 35. & 312. D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 43. num. 8. Olea tit. 5. q. 4. n. 13. Sed quando fidejussor simpliciter solvit, res aliquantulum in obscuro est, an cessio post solutionem suffragetur? Et magis recepta sententia est affirmans D. Reg. Latro dec. 32. num. 6. Amat. resol. 37. à num. 39. Bene quidem idem Olea in contrarium refert Menoch. Fabrum, & alios. Demùm distinguit, an fidejussor spontè, vel coactè solverit? ut primo casu non possit fieri ex intervallo; secus in secundo, & rationabiliter, quasi non censeatur solvere pro liberatione debitoris, sed ipsiusmet solventis. Quinimò indistinctè tradit Olea, primam opinionem esse magis receptam, & æquiorè, ut possit fieri cessio ex intervallo, si fidejussor simpliciter solverit, attento jure communi, quidquid sit de jure Hispaniæ.

Fidejussor si uti principalis, & insolidum fuerit obligatus, ejus obligatio etiam dicitur accessoria,

soria, & concernit solummodò cautelam eximendi creditorem ab onere excussionis principalis. Merlin. de pign. lib. 4. quæst. 70. num. 31. Arias de Mesa lib. 2. var. cap. 32. num. 22. Dom. Reg. Latr. dec. 23. Merlin. decis. 512. Card. de Luca lib. de credit. disc. 7. num. 6.

5 Circa secundum casum de correo solvente, omnes conveniunt, cessionem ex intervallo post solutionem nullius momenti esse, nisi præcederet pactum de cedendo, ex regula vulgari in l. Modestinus. ff. de solut. Noguero. alleg. 11. n. 48. Reg. Latr. decis. 153. num. 16. Olea tit. 5. quæst. 4. num. 2. qui num. 5. cavendum ait ab Amat. resol. 37. n. 7. existimante, deberi correo ex intervallo, & quandocunque cessionem contra alterum, ad quem insolidum pecunia pervenit, ut etiam tenet Maur. Aret. de fidejuss. quorum assertionem improbat Olea; si enim vera esset, semper correo post solutionem cessio fieri posset pro illa parte, quæ ad alium pervenit: & tamen cedi pro parte nequit, ut firmat Felician. de censib. tom. 2. lib. 3. cap. 2. num. 9. Restrigit num. 8. si correi obligatio esset diversa, ex Hodiern. num. 16. Noguero. num. 36. Vel pariter si correat proprio nomine solvisset. Noguero. num. 49. Reg. Latr. decis. 35. num. 5.

6 Acrior difficultas est, an tertio possessori hypothecaria actione invento solventi pro liberatione rei possessæ ex intervallo, efficaciter actiones cedantur? Affirmat Olea q. 4. num. 8. quia solvere præsumitur ut liberet hypothecam, non autem personam debitoris, seu personalem obligationem; ideoque tunc ex intervallo cessio facta utilis sit, l. cum possessor. ff. de censibus, & refellit Reg. de Marin. lib. 1. resol. 43. n. 10. volentem solum efficaciter posse cedi personalem obligationem contra debitorem, eumque carpit his verbis: *Ex quibus juribus, & doctrinis discedendum esse existimo à Marinis lib. 1. resol. 43. num. 10. cum asserit, verum possessorem, cui ex intervallo cessa fuerunt actiones per creditorem, in personalem actionem, non verò in hypothecam succedere: & licet ita referat decisum, salvâ veniâ, discedo à decisione.*

7 Oriri potest controversia hujuscemodi ex contrahentium inadvertentia, vel Notarii, ut tertius possessor conventus per creditorem, quando huic solvit pro liberanda re possessa, non curaverit obtinere à creditore cessionem jurium, & actionem omnium translativè contra debitorem principalem, & ejus hæredes, & bona omnia in forma, quæ omnimodò fieri debet, maxime quando justus est possessor, juxta textum in l. mulier. ff. qui pot. in pign. habita Reg. de Marin. d. quæst. 43. num. 1.

8 Gratis Olea videtur tefellere tam Reg. de Marin. quam decisionem; quia cum doctrina de Marin. nitatur auctoritati Castrensis, debebat de tanto Authore mentionem facere, & ipsum rejicere, quod non autumavit. Verba Castrensis in d. l. si res, ante num. 4. sunt hæc: *Item hic quando non est obligatus ipse, sed res sua, videtur solvisse pro obligatione rei suæ, & illa tollitur ipso jure, sed actio personalis competens contra hæredem, non tollitur ipso jure, sed ope exceptionis, & sic poterit cedi, & non obstabit exceptio, & iste est casus hic in fine sui: in quo etiam nota, quod cessio actionis per viam agendi non petitur per viam actionis, sed officio Judicis: & advertite ad istum articulum, qui est utilis, & quotidianus.* Hactenus Castrensis. cujus verba transcribit de Marin. ad probandum, quod

actiones cessæ per creditorem ex intervallo tertio possessori, juvent quoad cessionem personalis actionis, non quoad hypothecariam: & ita refert in quibusdam manuscriptis relatis invenisse decisum per Regiam Cameram.

Argumentatur Olea ex textu in d. l. si res, ubi de legatario dicitur, qui luendo rem legatam, reportat jura adversus hæredem, ad effectum se relevandi contra eum, ad quem pertinet jus luendi. Merlin. de pign. lib. 4. quæst. 74. qui num. 4. in legatario tradit esse speciale, quia est dominus rei hypothecatae, qui idè omni tempore poterit obtinere jurium cessionem adversus hæredem, ad quem spectat luere, & etiam post factam solutionem; quia non dicitur solvere animo liberandi hæredem à debito principali, sed luendi rem legatam. Morot. de jur. offer. num. 67. ubi scribit, quod cum supersit legatario actio illa, potest idè à creditore cedi, etiam post factam solutionem, ex textu in d. l. si res, ibi: *Quod quamvis suo tempore non fuerit, tamen per jurisdictionem Præsidis Provinciae id ei præstabitur.* Et ita interpretatur ibi Glof. in verb. suo tempore, & assignat dictam rationem, quia solvendo legatarius magis censetur prospexisse suæ utilitati. Et quamvis creditores, quibus solutum est, agerent de eorum creditis, non possent, quia prohibetur bis exigi quod debetur: Responderetur, per cessionem purgari obstaculum dictæ regulæ, cum exceptio, quæ obstat cedenti, non obstat cessionario, propter diversitatem rationis. Ita Merlin. & de Marin. ubi sup.

Accedendo itaque ad punctum, ut verum fateamur, neque textus in d. l. si res, neque Castrensis, aut Merlin. apertè loquuntur, utrum cedi possit hypothecaria ex intervallo post solutionem; sed dumtaxat, quod valeat cedi personalis contra debitorem. Illud verum est, quod per solutionem tertii possessoris, resoluta fuit hypotheca super re possessa, & id tradit Castrensis; neque tertius possessor reponitur in locum dimissi creditoris. Textus est expressus in l. Aristo. ff. qua re pign. oblig. poss. ibi: *Etiamsi ita contractum sit, ut antecedens dimitteretur, non aliter in jus pignoris succedat, nisi convenerit, ut sibi eadem res obligata esset.* Glof. in l. cum prior, ff. de distr. pign.

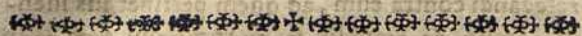
Imò Glof. quam sequuntur Bart. & Salic. cum allegatis per Pacific. de Salvian. insp. 3. cap. 2. num. 957. & Rota post eum decis. 164. num. 9. tenent, quod extincta maneat hypotheca, & secundus creditor possit vindicare sine aliqua oblatione.

Cæterum Glossa est communiter reprobatâ, ut ait Fulgos. conf. 15. lib. 3. & fusè Merlin. lib. 4. quæst. 44. num. 10. nam licet solvens pro debitore non acquirat hypothecam creditoris, cui solvit nec ex ea possit experiri adversus debitorem, sed ei competit personalis negotiorum gestorum: Attamen emptor licet sit destitutus hypotheca, non tamen est exclusus à jure retinendi. Ita Bart. remelius considerata, in l. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solvit. & in l. qui à debitore, ff. qui pot. in pign. ubi ad argumentum, quod res propria nemini servit, respondet, posse esse quasi obligatam; & licet sit exclusus ab hypotheca, non tamen est exclusus à jure retinendi. Ita clariùs idem Merlin. q. 43. num. 18. & seqq. ubi quod ad effectum agendi hypothecariâ, est necessaria cessio, quâ obtentâ, præfertur aliis, quibus non præferretur jure proprio, sic operante cessione.

Existimo igitur verius, quod per solutionem factam

factam per tertium possessorem, sublata fuerit hypotheca, nedum super re possessa, verum etiam generalis, & solum personalis actio contra debitorem non fuerit extincta, juxta opinionem omnium, quæ poterit cedi ex intervallo post solutionem: & hanc amplectendo decisionem, recedo, salvâ veniâ, ab Olea.

A R G V M E N T V M.

Cessio Caio ex causa donationibus capitalibus, quæ habet super Bancho, & in casu obitus sine filiis substituto Titio, an fructus pendente conditione decursi, & non exacti, debeantur substituto. Distinguuntur pures casus, & declarantur decisiones 13. 49. & 268. Præf. de Franch.

S U M M A R I U M.

- 1 Cessio capitalibus existentibus in Bancho, & post mortem primi cessionarii sine filiis, cessio alteri, an secundo debeantur usura anteacti temporis.
- 2 Legata liberatione debitori, non debentur usura ante mortem legantis decursa.
- 3 Fructus non percepti per fructuarium debentur proprietario.
- 4 Legato nomine debitoris, debentur legatario usura præteriti temporis.
- 5 Cedens non censetur cessisse usuras pendente conditione decursas.
- 6 In fideicommissio particulari usura non exacta per gravatum, non debentur substituto.
- 7 Usura habentur pro exactis ad favorem gravati impediti facto tertii.
- 8 Annui redditus differunt ab interesse.
- 9 Quid si cedens cesserit in casu obitus sui absque filiis.

Q U Æ S T I O XXII.

- 1 Cessio Titius Caio capitalia super Bancho, sive in Monte, ex causa, & titulo donationis inter vivos; & sub conditione si decesserit sine filiis, substituit Seium. Factus est casus mortis Caio primi cessionarii sine filiis, & purificata est substitutio in personam substituti. Quæritur an substituto debeantur fructus etiam anteacti temporis obitus primi cessionarii, per ipsum non percepti?
- 2 Pro substituto arguit, quod si ceditur actio comperens ex capitali, debeantur etiam proventus non exacti, per textum in l. Aurelius, §. legatum, & l. fin. §. fin. de liberat. legat. ubi dicitur, quod si debitori legatur liberatio debiti, & tempore mortis testatoris debeantur etiam usura occasione illius debiti, tunc legatum liberationis porrigitur etiam ad debitum usurarum accessorium; idemque esse si testatori alteri legaret, quod Titius debet: quia in tali legato eadem ratione venirent usura, quas debitor tempore mortis testatoris deberet, & hoc ratione accessorii: ergo si donatur alicui, vel ceditur jus perceptionis fructuum impræstitorum bancho, & in casu mortis sine filiis capitale, quod est supra banchum, deve-

nire debeat ad aliquem, tunc debent venire etiam fructus capitalis, tanquam quid accessorium pro tempore, etiam ante mortem primi donatarii.

Præterea si usufructuarius decedat ante perceptos fructus, illi pertinent ad proprietarium, & non ad hæredem usufructuarii. Ergo fructus non percepti debent ad secundum cessionarium pertinere, & non ad hæredem primi, qui cum fuerit gravatus, similis est usufructuario.

Accedit, quod articulo ad partes discussio, resolvit Surd. decis. 88. nomine legato præteriti temporis, usuras venire: pro qua sententia expendit textum in l. nomen debitoris, ff. de legat. 3. ubi asseritur, legatario nominis, qui cessionem à lege habet, ejus usuras etiam deberi, quia usurae sunt accessoriae ad sortem principalem: & ita decisum dicit Surd. Præf. de Franch. dec. 274. Dom. Reg. de Marin. lib. 1. resolut. 10. & textum in dicta l. nomen, singularem dicit Paulus de Castro in l. si tibi homo, §. cum servus, ff. de legat. 1. asserens se per eum resolvisse, quod legans sortem, quam habet super montem Florentiæ, pagas, quæ cucurrerunt vivente testatore, videatur etiam legare per mentionem solum de sorte. Castill. decis. 20. Mastrill. decis. 115. & alii, quos cumulavi in decis. 154. ad Præf. de Franch. Ripoll. variarum cap. 13. de testament. à num. 328. quidquid sit de annuis introitibus, qui principaliter debentur.

Contrarium, præmissis non obstantibus, verius dicendum est; quia cessio fuit facta in favorem secundi cessionarii, si primus decesserit sine filiis: consequenter cessio intelligitur facta pro fructibus annorum, qui cœperunt currere à morte primi cessionarii.

Ulterius cessio fuit facta in beneficium substituti, si primus decesserit sine filiis: ergo cessio non potest habere locum ad favorem secundi, antequam fuerit purificata conditio, l. cedere diem, ff. de verb. signif. nam cessio, seu substitutio, censetur facta pro fructibus percipiendis post purificatam conditionem, & pendente conditione non possunt quæri fructus secundo cessionario, & verisimiliter qui cessit sub dicta conditione, noluit redditus prius ante purificatam conditionem obvenientes substituto deberi; quia ad finem ut illos consequeretur, cessio in illum eventum fuit collata, argumento legis si cum aurum, ff. de solut. Ideo pro illis actionem cedere non cogitavit.

Certiùs, quia fructus decursi conditione pendente, & per gravatum non exacti, quoties agitur de fideicommissio particulari, non spectant ad substitutum, licet aliter sit in fideicommissio universalis, secum ferente universitatem bonorum, ac iurium, & actionum, cum qua fructus tanquam accessorii, eorumque pars transire dicuntur, ut distinguit Rot. apud Mantu. decis. 14. & admittitur apud Franch. decis. 13. & ab eadem Rot. decis. 458. num. 4. Post Cenc. de cens. Card. de Luca de fideicommiss. discurs. 177. à num. 12. D. Hodiem. controuv. 4.

Distinguendos existimo plures casus. Primus si cessionarius pendente conditione non potuit exigere, quia suspensa fuit exactio facta Principi, vel propter aliquam potentiam debitoris; & tunc quantum ad cessionarium haberi debent pro exactis, sicut videmus, quod conditio potestativa habetur pro impleta, quando quis impeditur facto tertii, sive justè, sive injustè l. si Titius statuas, ff. de condit. & demonstrat. Nisi ex negligentia non fuissent

fent exactæ usuræ , quando agi posset cum effectu , secundum Bart. in l. 1. C. de institut. & substit. sub cond. fact.

8 Secundus est casus quando ageretur de annuis redditibus , qui non sunt accessorii ad sortem , sed principaliter debentur ; & tunc pendente conditione decursi non debentur substituto , ut dixi in observ. 13 49. & 268. ad Præs. de Franch.

9 Tertius est casus , quando quis in casu obitus sine filii cesserit pecuniam existentem in banco , & quia fructus capitalis ad cedentem pertinent , dum vivit , & post ejus mortem ad donatarium , propterea fructus nondum exacti , sed debiti pro annis præteritis ipsi cedenti tempore mortis , debent ad ejus hæredes pertinere , & non ad cessionarium , & haberi debent pro exactis , & perceptis per eum , & dicuntur juris interpretatione in ejus bonis , ex quo illi competeat actio , l. qui act. onem , ff. de reg. jur. l. honorum §. in bonis , ff. de verb. signif. At contrarium tenet Ruin. cons. 19 , per tot. lib. 1.

ARGUMENTVM.

Cessionarius , vel emptor hæreditatis , an possit conficere præambulum , uti remedio legis fin. C. de edict. D. Adr. toll. & instrumenta liquidare ? Distinguntur cessiones. Expenduntur D. Præs. Merlin. D. Olea , & Montanus : & sensus Authoris : & quid de emptore hereditatis , vel fideicommissario.

SUMMARIUM.

- 1 Cessionarius hæreditatis an possit conficere præambulum ?
- 2 Distinguntur cessiones hæreditatis.
- 3 Edictum Dini Adriani an competat huic cessionario ?
- 4 Cessionarius an uti procurator cedentis conficere valeat præambulum ?
- 5 Fideicommissarius universalis an possit ?
- 6 Cessionarius hæreditatis an possit liquidare instrumentum.
- 7 Quid de emptore hereditatis circa præambuli confectioem.
- 8 Actiones an transeant in emptorem hereditatis ?
- 9 Cessionarius hæreditatis non conficiens inventarium , an teneatur insolidum ?
- 10 Quoad remedium edicti D. Adriani , resolutio.
- 11 Cessionarius potest agere exequutive.
- 12 Cedens hæreditatem an teneatur creditoribus ?

QUÆSTIO XXIII.

1 Cessionarius , & donatarius hæreditatis , si cessio sit translativa , an possit petere se declarari hæredem , & facere præambulum , ac intentare remedium legis fin. Cod. de edict. D. Adr. toll. seu instare pro immiſsione in possessionem bonorum hæreditatis illius , quæ cessa fuit ? Utilitas harum quæſtionum magna est ; n m agitur de universo asse , & deserviunt ad finem incusandi

obligationes , liquidandi instrumenta contra debitores hæreditatis , & exigendi credita.

Distinguendum prius cenſeo inter cessiones , & cessiones ; nam vel hæreditas prius non fuit adita , sed inſimul ceditur , & donatur eodem actu : aut prius fuiſſet adita , & deinde ceditur , juxta notata in dec. 14. Præs. de Franch. ubi ego in observ. addidi.

Si inſimul eodem actu hæreditas ceditur , & donatur , & cessio sit translativa ad beneficium alicujus extranei , vel qui ſucceſſurus non fuiſſet etiam poſt ceſſionem ; tunc opinionem affirmativam , ſcilicet ut ceſſionarius poſſit declarari hæres , ſuadet Ulpian. in fragment. tit. 19. de domin. & adquiſit. rer. verſ. ſi antequam , cujus verba ſunt : Si antequam adeatur hæreditas , in jure ceſſa ſit , perinde hæres ſit ; cui ceſſa eſt , ac ſi ipſe hæres legitimus eſſet : quod ſi poſtquam adita fuerit , in jure ceſſa ſit , is cui ceſſa eſt (vel ut Cujacius rectè legit , is à quo ceſſa eſt) permanet hæres , & ob id creditoribus defuncti manet obligatus , debita verò pereunt , id eſt debitores defuncti liberantur. Ecce tibi Ulpianus docet , extraneum , cui legitimus hæres ceſſerit in jure hæreditatem ante aditionem ejus , perinde hæredem fieri , ac ſi ipſe legitimus hæres eſſet ; quod ſi poſt aditam hæreditatem ceſſio in jure fiat , aſſerit cedentem permanere hæredem , & obſtrictum creditoribus hæreditariis , idque pro certo aſſimat Fab. de error. pragmat. decad. 70. error. 9 & 10. & differentiam eandem tenet Cancr. part. 3. var. cap. 22. n. 120. aſſerens ex ceſſione hæreditatis , quæ in extraneum ſit , aditam non videri hæreditatem in id , ut cedens obligetur creditoribus , ac oneribus hæreditariis ; ſed tantum in eim finem , ut ceſſio effectum operetur : & ex Caſtrenſi tenent Maſcard. de probat. tom. 1. conſuſ. 44. num. 14. Galler. de renunc. centur. 1. cap. 25. num. 65. Rota poſt reſp. de ult. volunt. Farin. deciſ. 55. num. 33. volentes , non teneri cedentem creditoribus ex eo , quod momentanea acquiſitio non ſit in conſideratione.

Præterea remedium dictæ legis finalis , per quod hæres ſcriptus in teſtamento non cancelato , nec abſolito , nec ex quacunque cauſa in ſuæ formæ parte vitiato , mittitur in poſſeſſionem bonorum , quæ tempore mortis teſtatoris fuerunt , cedi poſſe , & tranſire in ceſſionarium , ex quinque fundamentis reſolvit Menoch. ad piſc. remed. 4. à num. 249. Galler. de renunc. lib. 1. cap. 4. num. 53. Tuſch. lit. L. conoſ. 288. Cæſ. Argel. de acquir. poſſ. quaſt. 4. art. 1. num. 68. & de legit. contradict. quaſt. 10. art. 4. à n. 39 Noal. de tranſmiſſ. caſ. 39. Olea tit. 6. §. 5. n. 16.

Uterius , quia ceſſionarius ſaltem poterit uti procurator in rem propriam conſtitutus , ex perſona cedentis declarati hæres , ſeu ipſum cedentem hæredem declarare , & præambulum conficere , ſicut ceſſionarius cum ſpeciali mandato , uti procurator in rem propriam admittitur cum ſpeciali mandato ad incuſandam obligationem ſtipulatam penes acta Curie in beneficium creditoris , qui ceſſit , ut docent Carac. rit. 286. in fin. Montan. conſ. 43. c. 10.

In puncto ut decretum præambuli declarationis hæredis poſſit à iudice in beneficium fideicommiſſarii univerſalis , ceſſionarii , ſubſtituti , emptoris hæreditatis concedi , tenet Pandus in tract. de præſent. inſtrum. part. 2. declar. 1. & ſeqq. arguens , quod ad inſtantiam univerſalique ſupradicti

32 Spicilegium de Cessione Iurium,

- prædictorum interponitur decretum immissionis in possessionem ex edicto D. Adriani, de quo *in d. l. fin.* & quod ad instantiam fideicommissarii universalis, restituta hereditate per heredem gravatum cum actiones ipso jure transeant, idcirco illi conceditur beneficium edicti Divi Adriani super immissione in possessionem honorum, quavis directæ actiones in ipsum non transeant, sed utiles, §. *restituata*, *Instit. de fideic. hered.* quia defunctus directè repræsentatur per heredem, *Aub. de jurejur. a mort. præst. Montan. ubi sup. n. 21.*
- 6 Oportet in hac specie distinguere; nam aut agitur, an cessionarius hereditatis possit liquidare instrumentum viâ ritus M. C. Vicariæ, & hæc materia, cum sit exorbitans à jure communi, & strictè interpretanda, dum solvitur pœna Fisco, ritus 247 qui loquitur de hærede, ut confecto præambulo præsentet instrumentum, non extenditur ad cessionarium hereditatis; quia loquitur de creditore, qui dicitur propiè de habente directas actiones; cessionarius autem non habet directas, nec repræsentat defunctum directè ex dispositione juris, sed per contractum cessionis, & in singulis instrumentis stipulatio concipitur in persona heredum, ut *Montan. num. 7 & seqq.* Et ita similiter legatarius, licet ei à lege derur utilis actio, *l. ex legato nominis, C. de legat. nihilominus* nec potest præsentare instrumentum viâ ritus: & licet hæres cedat directas actiones, non tamen illas transfert per cessionem, dum sunt affixæ ossibus ejus, qui stipulatus est, secundum *Glof. pen. in l. 1. C. per quas persôn nob. acquir.* Cedit equidem directas, item exercitium directarum hinc in materia hujuscemodi præsentationis instrumenti, nec fideicommissarius universalis admittitur ad præsentationem, cum non sit hæres directus, nec habeat directas, sed utiles. Idemque in emptore hereditatis, & aliis, qui habent utiles, firmanr *Montan. num. 22. & sequitur D. Præs. Merlin. controv. lib. 2. n. 2.*
- 7 Aut agitur de decreto præambuli, & contra cessionarium hereditatis vel emptorem hereditatis idem dicitur, ut decretum præambuli ad ipsorum beneficium non concedatur; quia tribuitur hæredibus, in quos actiones directæ ipso jure transeunt ex dispositione juris, & cessionarius non est hæres directus: quinimodò actiones passivæ nec transeunt per cessionem, adeò ut creditores hereditatis nequeant ipsum convenire, ut *in l. 2. C. de hered. vel act. vend.* ita per hæc de cessionario hereditatis, & emptore hereditatis, *Montan. & D. Præs. Merlin. ubi sup.*
- 8 Comprobatur, quia in emptorem hereditatis nec transeunt actiones sine cessione, ut *in l. 1. §. pervenisse, & §. non solum, & l. creditor, & l. qui nondum, C. de hered. vel act. vend.* & de actionibus etiam activis probant *Donell. lib. 18. comment. cap. 13. Bellon. de jur. a cres. cap. 7. quæst. 69. num. 86 & per cessionem actionum transeunt utiles, & non directæ, l. emptor, C. de hered. vel act. vend.* Quatenus autem *Bellon. n. 41.* tradit in emptorem transire utiles non directas, intelligit de Prætoriiis, & in Prætorio successore, idest bonorum emptore, qui à defuncti creditoribus bona emebat, & per universitatem acquirebat, qui Prætorius, non civilis successor nuncupabatur, ut *in rit. de success. sublat.* Ita *Bellon. in cap. 6. in princip. num. 32.* Et emptorem hereditatis emere tantum hereditatem, non actiones hereditarias, tradit *Donell. ubi sup.*

Vnde suspecta est conclusio tenentium, per venditionem hereditatis utiles actiones sine cessione transire in emptorem, & posse propterea convenire etiam executivè debitores hereditarios, ut tradit *Maranta in l. si actor, ff. de procur. n. 48. Alex. n. 33. Schifordeg. & alii, quos refert, & sequitur Olea tit. 4. m. cell. num. 4. & tit. 7. quæst. 4. num. 8.*

Convenit, quod emptor hereditatis non conficiens inventarium, non tenetur de proprio, idemque in cessionario per contractum, refert *decisum D. Reg. Latr. decis. 15. num. 25. Andreol. controv. 124.*

Respectu remedii legis fin. *C. de edict. D. Adr. toll. ego existimarem*, per cessionem hereditatis, actionum, jurium, & remedium omnium ipsi cedenti competentium, posse cessionarium uti remedio prædicto, præsertim specialiter cesso, juxta *Cæs. Arg. & alios quamplures, quos congerit, & sequitur Olea Quidquid sit de legatario, de quo negat D. Præs. Merlin. illi enim non competit dictum remedium, quia debet accipere legatum de manu hæredis, ut Vivius dec. 464.*

Confert, quia sicut cessionarius potest agere vâ executivâ pro credito cesso, ut latè *Fontanell. decis. 166. a num. 10. Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 21. a n. 1. Cancer. part. 1. var. cap. 17. num. 40. Merlin dec. 309. a num. 1. Olea tit. 6. quæst. 4. num. 1.* ubi contra nomullos dissidentes relatos n. 2. ita similiter cessionarius hereditatis poterit dicto remedio edicti Divi Adriani uti.

Sentirem cessionarium hereditatis posse uti procuratorem in rem propriam ex persona cedentis conficere præambulum, & petere declarari hæredem ipsum cedentem virtute cessionis factæ intentando remedium dictæ legis, uti procuratorem illius dum censetur adita hereditas per cessionem, & omnia in cessione explicari possent in translatione, & cessione omnium actionum jurium, & remediorum quorumcunque hæredibus competentium, constituendo procuratorem in rem propriam, & in latiori forma.

Monitum velim, quod licet *Cancer. & alii* negent, cedentem hereditatem ante aditionem, & insimul cum cessione adentem, non teneri creditoribus hereditariis, tanquam ille actus momentaneus ad finem validandi cessionem non sit in consideratione. Hanc sententiam explosi ego cum *Olea, & aliis, quos retuli in d. observ. 14. ad Præs. de Franch.*

Quia supra fuit dictum de cessione in jure, sciendum est, cessionem jurium differre à cessione in jure: nam hæc olim fiebat per tres personas cedentes, idest dominum cedentem, cum cui cedebatur vindicantem, & Prætorium adjiicientem, ut *Vlpian. d. tit. 19. & ibi Cujac & Felician. de cens. lib. 2. c. 4. num. 4. tom. 1. Olea tit. 1. quæst. 3. n. 44.*

ARGUMENTVM.

Ius liquidandi instrumentum viâ ritus an sit cessibile? An possit cedens insimul cum cessionario, si nihil sibi reservaverit in cessione? Solus cedens an possit in cessione pro solvendo: & quando locum habeat exceptio *Tua non interest.*

SUMMARIVM.

- 1 Cessionarius non potest liquidare instrumentum contra debitorem cessum via ritus.
- 2 Cessionarius habet jus incusandi obligationem penes acta, & cameralem.
- 3 Cedens, & cessionarius possunt liquidare via ritus.
- 4 Quid si cedens non sibi reservasset jus liquidandi?
- 5 Cedens, & transferens omnes actiones, & nihil sibi reservans, an possit?
- 6 Cedens solus an possit, & quando opponi possit exceptio, Tua non interest.
- 7 Cessionarius qualiter cogat cedentem ad interveniendum liquidationi;

QUÆSTIO XXIV.

IN controversiam venire nequit, cessionarium in Regno non posse liquidare instrumentum via ritus M.C. Vicariæ contra debitorem cessum, ut concors est omnium Pragmaticorum sententia, & hoc jure utimur. Præs. de franch. decis. 353. D. Reg. Rovit. in prag. de instrum. liquid. num. 11. Virill. ad Affict. decis. 64. Galter. in pract. liquid. instrum. p. 1. cap. 2. num. 51. D. Reg. Sanfel. decis. 213. rationes sunt, quia liquidationis remedium est à jure communi exorbitans, & pœnale, dum subjacet debitor pœnæ Fisco applicanda ad rationem scuto um decem pro quolibet centenariio: quæ pœna subrogata fuit in locum antiquæ corporalis amputationis manus dexterae pro delicto perinuii, & onus debitoris est, quod audiri nequeat per procuratorem, sed citatus ad respondendum super tenore instrumenti contra ipsum præsentandi, & liquidandi, teneatur in statuto termino peremptorio personaliter comparere, cum aliis rigoribus, quibus supponitur: quapropter jus liquidandi non transfertur in cessionarium; præsertim quia cessionarius non habet directas actiones. Montan. contr. 43. num. 10.

Praxis alia tamen observat, quod cessionarius cum speciali mandato, ut procurator in rem propriam, admittitur ad incusandam obligationem penes acta in beneficium creditoris cedentis, ex Caravit. rit. 266. probat Montan. num. 12. Habet similiter cessionarius jus exequendi vigore obligationis Cameralis. Surd. consil. 269. num. 21. Merlin. dec. 309. n. 3. Olea tit. 6. quæst. 4. num. 5. quia est privilegium obligationis, non personæ, & jus exequendi sive ex sententia, sive ex instrumento, cedi potest. Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 21. à num. 1. Gizzius ad Reg. Latr. obs. 48. n. 4.

Altera etiam praxis est, instrumentum liquidari via ritus ad instantiam cedentis, & cessionarii, quando cedens sibi reservavit jus liquidandi, & deinde ambo faciunt citate debitorem super tenore instrumenti, & tempore liquidationis uterque assistit, cedens ut vindex juramenti præstiti, & cessionarius uti exercens vilem actionem. Ita Galterius, reg. Sanfel. & alii, quos cumulaui in obser. 337. in Præs. de Franch.

Difficultas est, quando cedens in cessione non sibi reservaverit potestatem liquidandi, utrum facta cessione nominis debitoris per donationem, vel in solum dationem, valeat deinde intervenire in liquidatione? Dicendum videtur, quod sic, cum directas actiones per cessionem non transferat, l. 3. C. de novat. In contrarium D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

facit, quia aliàs frustratoria esset cautela reservationis directæ facultatis. Potissimum si cessionarius ponitur in locum cedentis, constituitur procurator in rem propriam, quia enervantur directæ actiones, & remanent inutiles, ut cadaver sine spiritu, ut fuse D. Præs. Merlin. contr. 31. lib. 1. num. 13. & seqq. Et sine reservatione directæ facultatis liquidandi, non posse postea cedentem cum cessionario liquidare, decisum per S. C. refert Consil. Rochus resp. 79. tom. 2. num. 6.

Contrarium tamen testatur judicatum Dom. reg. decis. ubi supra, ubi postquam adjudicatum fuerat creditori per Curiam nomen debitoris, deinde expedita citatione super liquidatione instrumenti via ritus ad instantiam adjudicatarii, & hæredis creditoris nominis, fuit processum ad liquidationem, & in sententia adjudicationis nulla aderat reservatio facultatis liquidandi. Idque rectè processit, quia non aderat constitutio procuratoris in rem propriam, & sic remanserunt directæ penes cedentem, quæ divelli non possunt, & præsertim quando cedens remanet obligatus de evictione, & tenetur facere solum verum creditum, & ad instantiam cedentis fieri liquidationem instrumenti. Montan. num. 16. & in puncto, ut cedens sine reservatione potestatis liquidandi, possit cum cessionario liquidare, tenet Thor. verb. Cedens, part. 1. compend. & judicatum refert voi. 84. num. 19. & sequitur consil. Petr. rit. 166. num. 135.

Subintrat difficultas quando cedens transtulit omnes actiones, exercitium directarum, & constituit procuratorem in rem propriam, vulgatis illis clausulis: Ponens cessionarium in locum suum, constituens enim procuratorem in rem propriam, nihil sibi reservans. Quam formulam posuit Specular. lib. 2. particul. 1. tit. de cess. act. §. consequenter, num. 1. Dicendum videtur, non posse intervenire cedentem, juxta Angel. in consil. 259. n. 1. ibi: Si autem poneremus, nihil remansisse, tunc incontinenti, & compensandi, & solvendi esset interdicta potentia, eo quod apud cedentem nullum jus debite active esse invenitur. Adde videndum Præs. Merlin. d. contr. 31. num. 16.

Adhuc nihilominus existimarem, posse cedentem cum cessionario liquidare instrumentum, quia negari nullo pacto potest, actiones directas apud cedentem remanere, ut inseparabiliter ejus ossibus infixas, ut tradit Rab. lib. 12. conject. c. 6. ibi: Nam præter id, quod clausula facere non potest, quin directæ actiones maneat penes cedentem: & l. 3. ff. pro soc. & l. si quis ergo ff. de pecul. ubi Accuri æquiparat actiones directas animæ, quæ nequit separari à corpore, citra illius corruptionem. Et licet sint inefficaces quoad exigendum ad utilitatem propriam cedentis, non tamen ad utilitatem cessionarii, maxime si intersit cedentis ob evictionem, vel idoneitatem, quam præstare cogitur, & directæ, & utilis actio vna est in substantia, l. actio, ff. de negot. gest. ibi: Cum viraque actio ejusdem sit potestatis, eundemque effectum habeat. Olea, tit. 6. quæst. 1. num. 7. & dum uterque agit, in executione præfertur qui habet vtilis. Præs. Merlin. num. 40. Facit quia hæres, & fideicommissarius simul præsentant instrumentum via ritus. Mont. n. 22. & hæredis actiones sunt inutiles.

Cedens solus an sine interventu cessionarii possit liquidare instrumentum? Reg. Sanfel. ubi sup. negat, solum posse per retrocessionem nominis

E sibi

sibi factam, probant Rochus, & Galter. *ubi supra*. At quando cessio est facta ad commodum cedentis, solum causam solutionis, non per viam donationis in solutum, videtur affirmandum, quia non obstat exceptio cessionis factæ. Bart. in leg. *si cum emptore*, ff. de act. empr. Galler. lib. 1. de renunc. cap. 3. num. 83. Bart. in leg. *si pater*, num. 1. C. mand. Burat. decis. 470. num. 2. Merlin. de pign. lib. 2. quæst. 32. num. 30. Guzman. de evict. cap. 34. num. 240. nisi intervenerit vnum ex requisitis legis 3. C. de novat. ex Præs. Merlin. num. 21.

Exceptio, *Tua non interest*, an opponi possit à debitore? Bart. in leg. *facto*, §. *si heres*, num. 3. ff. ad Trebell. & Bald. in leg. 1. C. de act. & oblig. num. 31. distinguunt, ut si commodum, & periculum spectet ad cedentem, puta quia cedens remanet obligatus de evictione cessionario, tunc actiones directæ non sunt elisæ per cessionem, & opponi non potest exceptio, quia verè sua interest. Si verò cessio respiciat commodum cessionarii, potest opponi exceptio; & sub hac distinctione ait Montanus num. 16. resolvi quæstionem, an cedens solus possit præsentare instrumentum, vel uterque.

7 Cessionarius qualiter possit cogere cedentem ad liquidandum instrumentum, quando cedens se obligavit ad interveniendum, compilavit decisionem 353. Præs. de franch. ubi pleno calamo scripti, & ibi an creditor, qui cogitur cedere jura fidejussori solventi, cogendus sit ad liquidandum; quia nequit cedi hæc potestas, & non liberatur per cessionem, sicut liberatur cedendo, qui cogitur agere, ut in leg. *quod debitor*, ff. de pecul. Glof. in leg. *Julianus*, §. *pen. ff. de act. empr. fuse Olea tit. 5. quæst. 14. per tot.* ubi quod in jure sit novus modus agendi, ubi actionem quis habeat contra alium, ut eum ad agendum cogere possit in eum finem, ut quidquid sit consequutus, restituat, ut in dict. leg. *Julianus*, §. *pen. ibi: Emptorem ex emptio agentem cogere posse venditorem, ut ex locatocum colono experiatur, ut quidquid fuerit consequutus, emptori reddat. Et in leg. si sic legatum*, §. *fin. ff. de leg. 1. ibi: Per quam actionem compellat heredem experiari.* Et tractant Fontanell. decis. 137. Merlin. decis. 165. num. 7. Costa de remed. subsid. post fin. tract. vers. *ago ut agas, cum vers. seq. Thor. in supplem. verb. Cedens, qui sibi reservavit.* In quibus, & similibus casibus, in quibus in id prodita est actio, ut quis adversus alium experiatur, ut ad suum favorem agat, reus cedendo actiones suas liberatur, ut probat textus in dict. leg. *si sic legatum*, Leotard. de usur. quæst. 193. num. 8. At aliter est in facultate liquidandi instrumentum viâ ritus competente cedenti, vel quia is ad liquidandum se adstrinxerit; nam per capturam personæ compellitur, ut in d. decis. 353. de Franch.

ARGUMENTVM

Momentanea acquisitio hæreditatis delatæ, ex cessione illius resultans, an habenda sit in consideratione, non obstante regulâ contrariâ? Traduntur effectus momentanciactus ad validandam

cessionem, & donationem irrevocabilem reddendam, etiam in casu supervenientia filiorum. Soror renuncians fratribus, si sit dotata ab vno, an huic solum proficit renunciatio? Expenditur Paul. de Castr. & quando cessio iudicanda sit translativa, vel abdicativa, ponderantur nonnullæ clausulæ. Cedens hæreditatem, an quoad quid censendus sit adivisse, & quoad quid non?

SVMMARIVM.

- 1 Actus momentaneus cessionis hæreditatis delatæ operatur effectum acquisitionis.
- 2 Dispositio hæreditatis delatæ facta in testamento, operatur aditionem.
- 3 Cedens hæreditatem, an quoad quid censendus sit adivisse, & quoad quid non?
- 4 Momentanea sunt in consideratione, si ex illis producitur aliquis effectus.
- 5 Acquisitio momentanea ex cessione hæreditatis, reddit eam irrevocabilem in casu supervenientia filiorum.
- 6 Libertas servo concessa à filio familias, cui servus donatus est sub conditione, ut eum à servitute liberet, valet.
- 7 Credens si accipit à cessionario recompensam, illi prodest.
- 8 Soror, si renunciat fratribus hæreditatem, ab vno autem sit dotata, an ipsi solum proficit.
- 9 Cessio hæreditatis quando iudicanda translativa, vel abdicativa? Recensentur nonnullæ clausulæ.
- 10 Cedens hæreditatem an teneatur creditoribus?

QUESTIO XVI.

Actus momentaneus an sit in consideratione? Ex textu in l. *fin. §. fin. C. de bon. matern. & l. qui sic*, ff. de solut. cum concordantibus, deciditur negativè. Ideo inspiciendum, an momentanea acquisitio hæreditatis delatæ ex cessione resultans, habenda sit in consideratione, quando cessionarius aliàs non esset successurus?

Ad validandam cessionem implicite contineri aditionem hæreditatis, & esse in consideratione effectum momentaneum, res est extra controversiam; nam aliàs non valeret cessio, ex indubitata juris propositione, quod ubi cessio nulla est, jura non transeunt in cessionarium, l. *si quis vi. §. differentia*, ff. de acquir. possess. giurb. decis. 64. num. 4. Castill. lib. 1. controv. cap. 69. num. 27. Hinc si quis hæreditatem delatam alicui non successuro cedat, implicite continetur aditio Soc. jun. consil. 107. num. 1. lib. 2. Paris. consil. 19. n. 116. & seq. lib. 2. ibi: *Aditio hæreditatis fit ex cessione jurium competentium in hæreditate.* Paul. de Castr. consil. 252. lib. 1. num. 2. ad medium, ibi: *Ipsam liberando censetur adivisse, sine quo non potuisset hoc facere.* Corneus consil. 52. n. 10. lib. 2. ibi: *Item constat, quod potuit cedere jura sua, quæ habebat in dicta hæreditate; nam cedendo censetur adire.* Cravet. consil. 200. n. 1. ibi: *Ex qua cessione inducitur hæreditatis aditio, quia sine ea cessio non valeret.* Berous. consil. 174. lib. 2. n. 21. ibi: *Filia fecit ex pressam donationem post hæreditatem sibi delatam, per quam donationem expressam*

expressam ipsa videtur, & dicitur hereditatem ad-
vise. Menoch. lib. 4. præf. 101. num. 15. addo Flores
ad Gamm. decis. 92. n. 2. Surd. decis. 70. n. 1. & de-
cis. 138. num. 25. ubi loquitur de donante. Præf. de
Franch. decis. 14. n. 24. Paschal. de par. potest. p. 1.
cap. 1. n. 34. Maranta in l. is potest, num. 54. ff. de
acq. hered. ibi: *Consetur quis adire hereditatem eo
ipso, quod donat, vel cedit, vel legat alicui jura
hereditaria. Idque intelligitur, si cessio fiat ei, qui
succellurus non est. Giurb. in Consuet. Messanens.
cap. 5. glos. 8. num. 17. Olea tit. 2. q. 3. num. 45.*

2 In dispositione per actum ultimæ voluntatis est
textus in l. si Avia, C. de jur. delib. quem summat
Alex. ibi: *Solo animo aditur hereditas, quam suf-
ficiunt in ultima voluntate ostendere. Et Andreas bar-
bat. in Apostilla ad Baldum, ibi: Nota hic mira-
bile, quod in testamento potest fieri aditio, & sic
in actu ultima voluntatis inseritur actus inter vivos*
Vnde eliciter, validiorem esse aditionis con-
jecturam in cessione inter vivos.

3 Implicancia consistit itaque in assumpto forma-
to, quod actus momentaneus cessionis sit in con-
sideratione ad illam validandam, quando extat
regula contraria, quâ dicitur, quod actus mo-
mentaneus non sit in consideratione, vt ex d. l.
fin. §. fin. & l. qui sic. Nisi dixeris, quoad quid ce-
dentem reputari adivisse, & quoad quid non.

4 E contrario Sanch. de matrimo. lib. 6. disput. 4.
n. 17. ita scribit: *Momentanea esse in consideratio-
ne, quando ex illis producitur aliquis juris effe-
ctus; secus quando non producitur, l. 2. C. de
posth. hered. instit.*

5 Soc. consil. 53. num. 28. lib. 4. docet nedum,
quod acquisitio momentanea rei donatæ, indu-
cta per donationem ejusdem rei, sit habenda in
consideratione ad reddendum eam validam, ve-
rùm etiam ad reddendum irrevocabilem ex su-
pervenientia filiorum, concludens ita in fine, n. 28.
*Et consequenter non est in consideratione, & sic
ex omnibus supra præmissis concludo, quod virtute
dictæ legis Si unquam, dicta donatio non potest
revocari.*

6 Validam esse libertatem servo concessam à filio-
familias, cui servus donatus est ea conditione, vt
eum statim in libertatem reponat, decidit tex-
tus in l. fin. §. fin. C. de bon. que liber. igitur mo-
mentanea acquisitio habetur in consideratione, &
comprobatur ex traditis in allegat. 24. penes D.
Reg. de Marin. com. 3.

7 Si renunciatus accipit à renunciatario recom-
pensam, tunc illi soli prodesse firmant Socin.
dict. consil. 34. lib. 4. num. 5. Anna consil. 45.
num. 18. Giurb. in Consuetud. Mess. cap. 5. glos. 8.
num. 17.

8 Adversus assertionem prædictam argui pote-
rit ex Paul. de Castr. in l. si actionem, num. 2. C.
de pat. ubi proposita quæstione de sorore renun-
ciante vni, aut pluribus fratribus hereditatem
paternam, an renunciatio profit omnibus fra-
tribus an solum eam dotantibus? sic habet: *Auc
nondum adiverat, & tunc ista reputatio facit habe-
ri, ac si hereditas non fuisset sibi delata, & sic ejus
portio accrescit omnibus pro rata, & omnibus prodest
ista renunciatio.*

Doctrina hæc Castrenf. procedit vbi apparet
renunciantem omnibus prodesse voluisse, & se
subducere voluisse de medio, vt omnibus pro-
desset; idque ostenditur, dum Castrenf. eam re-
nunciationem nomine repudiationis appellat, &
repudiatio nihil transfert. Aliter est omnium sen-
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

tentia, quod quando renunciatio est facta vni ex
coheredibus, si est præsumptio donationis, quod
voluerit vni prodesse, erit tunc donatio, & ces-
sio translativa ad favorem illius. Socin. consil. 34.
lib. 4. Casan. consil. 10. a. num. 52. & procedit illud
assertum, vt quando renunciatus accipit à renun-
ciatario recompensam, illi soli proderit.

9 Cessio, vel renunciatio quando iudicanda sit
translativa, vel abdicativa? Dic translative
censendam, si renunciatus fuit aliquid promif-
sum à cessionario cum clausula resolutive contra-
ctus in casu non observantia. Burat. decis. 88.
num. 3. ibi: *Adestque clara conventio, quod vbi
Rektor noluit stare transactioni, liceat Joanni Ba-
ptista ad pristinum jus redire, & propterea constat,
noluisse se de medio tollere.*

Præterea si cessionarius stipulatus sit pro se, &
heredibus, Anna vbi sup. num. 4. Rursus si ad sit
clausula, *omni modo meliori. Anna num. 48. &
sequentibus, Casan. consil. 10. num. 26. & 74.
& consil. 14. vbi refert integram sententiam Se-
natus Aragonii, qui eam clausulam ita confide-
ravit. Si autem per concessionem extinctio esset in-
ducta, non hoc melius, sed nihil pejus contra di-
ctos conjuges dici, aut scribi debuisset: vt ergo ad
augmentum inducta diminutionem non operetur,
necessario translationem potius, quam extinctio-
nem inductam fatendum est. Ita Senatus Aragonius.
Item si apparet præsumptio donationis in re-
cipiente collata. Anna consil. 45. num. 13. ibi: *Fal-
lit tamen hæc opinio, quando apparet præsumptio
donationis in recipientem collata, quia tunc necesse
est, vt non sit abdicatio, sed quod voluit prius ac-
quirere, & postea renunciare.**

10 Acquisitio momentanea ex cessione heredi-
tatis translative an operetur, vt cedens teneat-
ur creditoribus hereditariis? Ita inquit Paul.
Castrenf. consil. 252. lib. 1. n. 2. ibi *Non ta-
men dico, quod ista aditio, qua resultat ex hoc
actu ad reddendum ipsum validum, operatur ul-
tra dictum effectum, & sic tanquam heredes ef-
fecti, potuisse à venditoribus hereditatis conveniri;
& sic quod quid reputantur adivisse, quoad quid non*
At de his scripsi alibi supra, & dict. observat. 14.
Præf. de franch. Hæc excerpti ex argumentosa
allegatione edita per R. P. Antonium de Ros.
si Societatis Iesu, strenuum tutelarem causarum
omnium Societatis.

ARGUMENTVM.

Privilegia dotalia an sint cessibilia? Di-
stinguitur inter privilegia, vel potiori-
tatis, vel tacite hypothecæ, vel exi-
gendi vsuras dotales: & distingui-
tur inter cessiones, an sint in gratiam
viri, vel cessionarii? An debitor ces-
sus teneatur ad vsuras dotales ma-
riti cessionario? Et an fructus ex equi-
tate legis curabit, Codice de actioni-
bus empti, debeantur cessionario de-
bitoris?

S V M M A R I V M.

- 1 Privilegium legis assiduis, Cod. qui potior est personale, transmissibile solum ad descendentes.
- 2 Cedi quando potest dictum privilegium?
- 3 Privilegium tacita hypotheca est cessibile.
- 4 Cessionarius prima doti mulieris postponitur secundae doti.
- 5 Privilegium exigendi usuras dotales an sit cessibile?
- 6 Dotans si cesserit nomen debitoris, an debitor cessus teneatur marito ad usuras.
- 7 Si maritus non denunciaverit debitori cesso cessionem, an damnum usurarum cedat cedenti, vel ipsi viro?
- 8 Fructus recompensativi ex aequitate debiti per emptorem venditori, an peti possint per cessionarium.

Q U A E S T I O X X V I.

- 1 Privilegia dotalia an sint cessibilia? distinguendum est inter privilegia, nam aliud est potioritatis, competens mulieri pro dote, quae praefertur omnibus, etiam anteriorem tacitam habentibus: aliud est privilegium tacitae hypothecae, Primum vigore legis assiduis, C. qui potior, in pign. hab. competit solum mulieribus, earumque filiis, & descendentes; non autem haeredibus extraneis, per textum in l. unic. C. de de privileg. dot. & d. l. assiduis, Bart. in l. 1. num. 2. ff. sol. matr. bald. Novell. de dot. part. 10. num. 24. Padilla in Auth. res qua, num. 107. C. de fideicom. & dictum privilegium est personale mulierum, ac transmissibile ad solos filios, & descendentes, non ad extraneos. barbos. in l. 1. § 6. num. 14. ff. solut. matr. D. Reg. de Marin. ad Reg. Revert. obser. 377. num. 9. & lib. 2. resol. 19. a num. 11.
- 2 minusque est cessibile, nisi quando cessio percutit principaliter utilitatem mulieris, cujus interest exactioem dotis cum potioritatis privilegio sequi, juxta receptam distinctionem, de qua Dom. Reg. de Marin. ad Revert. ubi sup. & lib. 2. resol. 19. Merlin. de pign. lib. 3. tit. 2. § 47. n. 41.
- 3 Cessibile tamen est privilegium tacitae hypothecae, doti tributae; nam receptum est, hanc semel quaesitam, sive impressam, ad quoscumque haereses transmitti, absque tamen privilegio potioritatis, Merlin. num. 18. de Marin. ad Revert. num. 7. Boss. de dote, cap. 18. num. 28.
- 4 Hinc inferitur, secundam dotem esse praefendam cessionario mulieris primae dotis constitutae, puta ab ipsa muliere, vel aliis sine expressa hypotheca Beneverum est, esse praefendum cessionarium dictae primae dotis vigore tacitae, creditoribus posteriore expressam habentibus. Ita Card. de Luca lib. de dote, disc. 166. n. 44. & 45.
- 5 Succedit videndum de privilegio competente marito exigendi usuras dotales a dotante pro dote non soluta a die supportationis onerum matrimonii, quae stat loco morae, absque alia interpellatione, ad textum in l. cum post, §. 3. ff. de jur. dot. & cap. salubriter, de usur. Giurb. decis. 72. Amar. resol. 42. Fontanel. de pact. nupt. claus. 6. glos. 2. par. 6. Bossus cap. 20. num. 41. Buratt. decis. 159. Quidquid velit Fab. C. de jur. dot. def. 42. a quo cavendum monent Fontanell. Amar. & alii. Et hoc privilegium est favore ipsius viri, non au-

tem tertii, qui esset viri cessionarius; quoniam istud privilegium est personale, non cessibile. Seraphin. decis. 123. Gratian. discept. 113. num. 39.

Rectius dicitur, quod aut vir nomen debitoris dotis tertio cesserit, cum jure percipiendi usuras: & tunc si agimus de tempore, quo cessantibus matrimonii oneribus, neque ipsi viro usurae debentur, cessat omnis difficultas; qui non potest considerari majus jus in cessionario, quam in ejus auctore: si vero de tempore, quo usurae debentur, tunc si cessio in gratiam viri, ejusque commodum, & utilitatem principaliter respiciat, in effectu exigere videtur uti procurator mariti. Vtputa vir est debitor Titii in aliqua quantitate legitimos fructus producente, ut ex causa venditionis annui census; si loco istius crediti fructiferi vir cedat dicto creditori suum creditum dotale, tunc nulla videtur subesse ratio prohibitionis, quoniam neque cedens, neque cessus sunt in damno, minusque cessionarius in lucro. Item vir, qui sit Titii debitor pecuniarius, dat illi nomen debitoris cum jure usurarum: utique neque videtur hujusmodi cessionario deneganda facultas exigendi a dotante usuras, dum istarum exactio respicit utilitatem viri, qui per ipsarum impetrationem in sortem liberationem a proprio debitor consequantur. Leotard. quest. 29. ex num. 22. Olea tit. 6. quest. 2. num. 40.

6 Difficultas est, quando cesserit donans nomen debitoris, an debitor cessus teneatur ad usuras marito? Et si maritus retinuerit pignus illius sibi traditum a dotante, an imputet in sortem? Dic quod non teneatur ad usuras debitor cessus, & fructus imputandi veniant; quia non potest creditor cedendo debitorem, vel dando pignus, quod retinet, facere debitoris conditionem deteriorem. Gabriel consil. 251. num. 7. lib. 1. Pacific. de Salvian. inspect. 4. cap. 1. num. 56. Rota in Tusculan. Salviani, 25. Maii 1648. coram Verospio, Card. de Luca disc. 161. num. 3.

7 Caeterum si maritus, vel dotans huiusmodi debitori cesso denunciaverit cessionem, vel ad solutionem interpellaverit, ad usuras debitor cessus tenebitur. Leotard. q. 26. num. 4. Merlin. lib. 3. § 51. num. 82.

Datam moram in debitor cesso erga dotantem, an etiam ante denunciationem teneatur debitor ad interesse a die assignationis in dotem, si versemur in casu, quo ante exactioem, non obstante cessione dotans teneatur ad interesse marito, quasi quod vigeat ratio restitutionis damni emergentis? Affirmant. Ruin. cons. 105. num. 6. lib. 4. & alii quos refert Leotard. quest. 75. n. 10. qui eam veriorum probare studet. In Rota, & Curia Romana veriorum contrariam sententiam, reprobatam opinione Ruini, tradit Card. de Luca num. 34. & videndi Cyriae. contror. 252. num. 60. & seqq. Ho. diern. contror. 17. bene quidem Card. de Luca num. 36. videretur sequi opinionem Ruini; & esto debitor cessus non teneatur ad usuras, nihilominus damnum erit viri, non dotantis, quia debet interpellare.

8 Fructus recompensativi debiti ex aequitate legis curabit, C. de act. empt. debentur venditori, vel ejus haeredibus; non autem cessionario. Rota decis. 258. num. 3. par. 10. rec. & alias judicasse refert Cardin. de Luca num. 37. Ego autem contrarium sentirem, quia si transit jus ad haereses extraneos venditoris, ita etiam erit cessibile.

ARGUMENTVM.

Fidejussor uti cessionarius creditoris pro quantitate soluta, an concurrat cum cedente in bonis debitoris? Expenditur doctrina Socini, & declaratur, & defenditur Præses de Franch. contra D. Oleam. Quid si creditor prævenisset in exigendo à debitore, vel possideret bona illius, utrùm creditor cedere teneatur contra se in bonis, quæ possidet. Exempla traduntur, in quibus creditor contra seipsum, & fidejussor accipi censetur pro residuo, & effectus cautionis.

S V M M A R I V M.

- 1 Fidejussor, uti cessionarius creditoris pro summa soluta, an concurrat cum cedente in bonis debitoris.
- 2 Creditor an teneatur cedere contra seipsum, & fidejussorem facere æqualem?
- 3 Creditor si præveniat in exigendo à debitore, an teneatur cedere contra se in bonis possessis?
- 4 Indicantur difficultates articuli.
- 5 Doctrina Socini contra fidejussorem, cui innititur D. Olea, declaratur.
- 6 Resolutio articuli de creditore præveniente.
- 7 Fidejussor censetur datus pro residuo, locatâ debitori gabellâ, vel datâ, administratione tutelæ, vel curæ & nequit concurrere super fructibus, & emolumentis.

QUÆSTIO XXVII.

Fidejussor uti cessionarius creditoris pro summa soluta, an concurrat cum cedente in bonis debitoris, & creditor teneatur cedere contra seipsum? figuratur casus. Creditor, qui Titium ad mille obligatum habebat, pro quo duo fidejussores intercesserant, unus pro scutis quingentis, alter pro aliis quingentis, uni fidejussori, qui tunc solverit, cesserat jura sua contra Titium debitorem; si fidejussor virtute cessionis agat contra debitorem pro illis quingentis, quæ solvit, & creditor vigore sui crediti, quod adhuc debet consequi, concurrat cum fidejussore ejus cessionario in bonis principalis debitoris, an veniat præferendus fidejussori?

Principalem creditorem esse potiorum, probat Socin. *consil.* 266. in septimo, & ultimo casu, & sequitur Olea *tit. 6. quæst. 8. num. 26.* Dicitur, quia aliàs cessio contra ipsum cedentem retorqueretur, & impedire eum, ne quod sibi debetur, recuperaret; quod esset contra contrahentium mentem, & finem fidejussionis; quia dum eum creditor in fidejussorem exposcit, id agit ut indemnitati suæ consulat, ad hoc ut si forte debitor principalis solvendo non sit, id fidejussoris, non suo periculo cedat. Præterea quando creditor pro una obligatione duos fidejussores pro rata accipit, non eo animo est, ut obligationem rei principalis in duas summas dividat, sed tantum duos illos fidejussores loco unius, & quasi unum accipit: quorum

ullus nihil virtute cessionis consequi poterit à principali debitore, usquequò creditori cedenti integrè sit satisfactum.

Accedit, quod sicut fidejussor, qui pro summa soluta cessas habet actiones, nullum jus habet contra cedentem, si prius cedens aliam summam exegisset à debitore: ita nec erit impedimento, si cum cedente concurrat.

Argumenta contraria præstat, quod si cessio fit ex necessitate, ut est illa, quæ fit fidejussori, tunc creditor teneatur etiam cedere contra seipsum, l. 2. ubi Gloss. C. de fidejuss. Caroc. de oblat. 2. part. quæst. 2. Reg. Rovit. *consil.* 53. num. 14. lib. 1. Reg. de Ponte *consil.* 82. num. 25. lib. 1. Odoffred. Cyn. & Bart. in d. l. 2. Felician. de censib. lib. 3. cap. 2. num. 74. Amat. *resol.* 38. num. 20. Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 23. num. 9. idem Olea *tit. 5. quæst. 1. num. 7.* D. Reg. de Marin. ad Reg. Revert. *observ.* 580. & ita contra Socin. sentit Præf. de Franch. *decis.* 260. ubi scripsi in *observ.* cum Reg. de Marin. & æquiores dixi opinionem, dum in casu impedimenti creditor habet actionem contra alium fidejussorem; & fidejussor, & creditor dum ex eodem fonte causam habent, debent in simul concurrere. Curia Philippica. p. 2. lib. 2. cap. 6. num. 50.

Turbare videretur, quod si cedens exegisset ante cessionem dimidiam, potest deinde agere contra fidejussorem pro alia dimidia; & ita neque si concurrat post cessionem ipse fidejussor, quia id esset ratione possessionis, & præventionis, cujus melior est conditio, per texum in l. si debitor, ff. de pignor. Amat. *resol.* 31. n. 7.

Hoc opus, hic labor est, an verum sit, quod ratione præventionis, & possessionis potior sit conditio creditoris possidentis? Distinguendum est, utrum creditor exegerit in pecunia, vel in stabilibus. Si in pecunia, certum est, quod præferatur, qui in exactione prævenit. Costa in *consil.* 5. in addit. Aut possideret creditor alia bona debitoris; & tunc contra se cedere non teneri, sed debet offerri quantitas per ipsum fidejussorem debita, l. 2. Cod. de fidejussor. ubi creditor, pignus, & fidejussorem accepit, si fidejussor agat, non teneatur ei pignus tradere, nisi debitum solvat. Diversum est, si creditor à debitore non exegisset, sed à fidejussore peteret, qui cessis juribus solveret, & deinde ambo concurrerent in bonis principalis debitoris; nam fidejussor se obligat animo se relevandi à debitore, & de sua natura in subsidium tenetur.

Doctrina Socini *dict. consil.* 206. ut fidejussorem non teneatur creditor facere sibi æqualem, rejicitur per Negusant. de pign. part. 5. membr. 3. n. 34. & observat Merlin. de pign. lib. 4. quæst. 70. n. 15. cum seqq. & refellitur apud Franch. *dict. decis.* 260. num. 5. & merito quidem: nam more consulentis ad causæ opportunitatem absque aliqua auctoritate, aut ratione innititur solum doctrinæ Saliceti fundantis se in dispositione textus in l. 2. C. de fidejuss. quæ procedit ubi creditor reperiretur in possessione illorum bonorum debitoris; unde propterea denegaret cedere ejus jura fidejussori, non quidem simpliciter, sed ad effectum ut ille agere non possit contra se ipsum possidentem; non quia tunc cesser obligatio cedendi, vel ratio cedendum, sed quia præsupposita etiam cessione, illa operativa non remaneret quoad bona per eum possessa ratione potioritatis, quæ data paritate causæ competit reo, & possessori: sed textus in d. l. 2. procedit ubi creditor aliud haberet creditum,

anteriori, in cujus præjudicium non tenetur sibi facere æqualem fidejussorem solventem ex causa posteriori: & istos terminos respicit casus, de quo agit Socinus.

6 Quando creditor in parte satisfactus à fidejussore cedit jura, non tenetur cedere, nec facere fidejussorem sibi æqualem, solventem suam ratam, ut possit jura exercere contra alium fidejussorem, qui non se obligavit contemplatione, & intuitu alterius; nam creditor accipiens duos separatos fidejussores, vel plures pro diversis summis, finguntur plura debita distincta, & distinctæ fidejussiones; & creditor fingitur homo diversus, pro multiplici diverso debito. Ita Card. de Luca lib. de credit. discurs. 7. num. 12. Olca cap. 6. quest. 8. num. 25.

7 Ex eadem ratione idem dicendum, ubi ageretur de fidejussore præstito pro aliqua summa limitata ejusdem debiti, tanquam residuali, ac suppletiva ejus, in quo principalis debitor deficeret; eo quia pro reliqua parte creditor verè similiter tutus esset ex eisdem effectibus, ex quibus resultat causa debendi, ut de fidejussore, qui pro certa summa limitata reciperetur pro tutore, vel alio administratore, qui longè majorem quantitatem administraturus est; quoniam intelligitur fidejussio præstita pro summa residuali, unde non tenetur creditor sibi facere fidejussorem æqualem, & cum eo concurrere non debet super illis effectibus, ob quos idem creditor putavit se esse cautum. Ideoque sollicitus fuit solum de aliqua summa limitata, in qua prævidere potuit, quod ipsi effectus non essent sufficientes, ex clara ratione, quia solutiones non fiunt ex bonis debitoribus ipsi fidejussori pro ejus relevatione affectis, sed ex negotiis administrationem annexam cum tractu successivo habentibus; cum impossibile sit præstari fidejussorem pro toto eo, quod plurium annorum spatio de bonis administratis ad manus perveniret. Hinc proinde usus est accipiendi fidejussiones pro quadam summa, & verisimili quantitate, in qua administrator, dispartitis rationibus, & detractis partitis dati à partitis recepti, possit remanere debitor, pro quo verè, ac propriè fidejussor præstari dicitur, ut declarant D. Reg. de marin. resol. 144. lib. 1. Cavaler. decis. 137. Ottobon. decis. 492.

Simile observatur quando ageretur de debito ex causa locationis, & conductionis, vel appaltus; frequenter enim dantur in appaltum gabellæ, vectigalia, & alia jura Principis, seu Communitatis, importantia ingentem quantitatem, cum cautione limitata ad certam summam, quæ comparatione debiti minima sit, sed sufficiens repuretur; quia iidem effectus gabellæ, vel juris appaltati sufficientes repurentur: & consequenter dicendum non est, quod locator fidejussori aliquam partem solventi teneatur cedere ejus jura exercibilia super ipsismet effectibus appaltatis: vel quod fidejussor objicere possit creditori, se habere in manibus ex eisdem effectibus summam in fidejussione contentam.

ARGUMENTVM.

Cessio jurium qualificata cum præservativa clausula, Dummodo cessio non officiat cedenti, neque directè, neque indirectè, neque in concursu, quid signifi-

cet, & operetur? cedens ex æquitate simpliciter, an sibi præjudicet? Cessio si esset necessaria, fatuus foret contrahens sic cessionem acceptando, Si esset persona privilegiata, an ei ita acceptanti succurratur? Et cessio si non esset subsequuta, an habeatur pro facta? Creditor qualificatam cessionem quando facere debet?

S V M M A R I V M.

- 1 Cessio jurium cum præservativa, Dummodò non officiat cedenti, nec directè, nec indirectè, neque in concursu, explicatur.
- 2 Operativa quantum sit clausula, declaratur.
- 3 Cessionarius an agere possit, vel excipere adversus cedentem ex diversis juribus?
- 4 Acceptans qualificatam hanc cessionem, si esset necessaria, cessio, est fatuus.
- 5 Cedens simpliciter, quando tenetur ex æquitate, vel cedens vigore pacti de subintrando inter emptorem, & creditorem, an sibi præjudicet?
- 6 Acceptanti cessionem cum dicta præservativa an succurratur, si minor sit, vel major, & cessio foret necessaria?
- 7 Cessio si facienda esset, & non sit subsequuta, an habeatur pro facta?
- 8 Cessionem qualificatam solventi quando creditor tenetur facere?
- 9 Cessio an simplex, vel qualificata sit judicanda?

QUÆST. XXVIII.

IN cessione jurium, & actionum quæ ex æquitate sit tertio possessori, apponi solet clausula per creditores, Dummodo contra cedentem, neque directè, neque indirectè, neque in concursu retorqueri valeat, & cedantur jura talia qualia. Inspiciendum modò est, si hæc cessio acceptata fuerit quid significet, & operetur.

Dic, quod ubi de jure concursus æqualis competentia cessaret, directè, quando uterque veniret agendo ad bona debitoris, vel cessionarius eundem cedentem possessorem molestare vellet indirectè, quando cessionarius molestare vellet tertium, qui posset se retorquere contra cedentem, cum per hujusmodi qualificatam cessionem cesset illa æqualitas, quæ alias ob identitatem causæ, vel crediti procedere deberet inter utrumque, si ambo venirent agendo. Ita Cardin. de Luca de credit. discurs. 8. n. 2.

Operativa quidem est cessio cum dicta clausula respectu ipsiusmet cedentis, quoad voluntarias molestias ab eodem inferendas super eadem rationem semper intelligatur exceptum factum voluntarium; & quia justum non sit, neque rationale, ut creditor duplicatam satisfactionem, seu duplicem valorem reportet; ideoque possessor pretium, seu æquivalentiam in pecunia ei solverit pro ea rata, quam ita ex re hypothecata obtinuit satisfieri, non potest novas molestias inferre, nedum ex causa posteriori, vel æquali, puta pro residuo ejusdem crediti; neque ex anteriori, cum ita sibi obstare videretur exceptio doli, vel circuitus, dum impossibile est, ut ex re, quæ vale

valet decem, possit unus, & idem reportare viginti. Ita Cardin. de Luca *ubi sup. n. 6. Merlin. decis. 874. Cell. decis. 78.*

3 Aliter est, quando idem cessionarius, non ex juribus cessis, sed aliis anterioribus juribus ex diversa causa competentibus molestare vellet, vel excipiendo repellere cedentem. *Peregr. in consil. 93. num. 15. lib. 1. Rota decis. 49. part. 11. recent. ob reduplicationem personarum formalium in eadem persona materiali; ideoque cessionarius habens diversa jura, fingitur diversus homo; neque cessio, quam ad commoditatem, ac favorem reportare curavit, nocere debet. Et hæc ratio reduplicationis personæ in ipso cedente, qui ex aliis diversis juribus agendo, vel excipiendo ipsum cessionarium directè, vel indirectè molestarer.*

4 Si cessio esset necessaria, ut est in casu, quo obstarer exceptio cedendarum, fatuus foret qui acceptaret ita qualificatam cessionem, quæ purè erat debita, dum fuisset necessaria, quam cedens negare non potuisset, unde acceptans sibi imputare deberet. Ita Cardin. de Luca *de credit. disc. 8. num. 3.*

5 Hinc creditor pro solutione partis pretii ad finem subintrandi in locum venditoris, an efficiatur huic æqualis? Controvertunt Doctores; affirmat enim Dom. Reg. de Marin. *lib. 1. resol. 260. & ad reg. revert. observ. 8.* Contrarium autem voluit Rota coram Dunozet *decis. 539. & dec. 128. part. 8. recent.* Cardin. de Luca *de credit. discurs. 4.* ea ratione, quia si creditor cedens jura ex æquitate non tenetur sibi facere æqualem, sed tenetur cedere talia qualia, cum dicta præservativa, ut cessio non officiat directè, nec indirectè, neque in concursu. Attamen venditori absque dubio præjudicaret, si venditor approbaret conventionem inter emptorem, & creditorem de subintrando in locum ipsius venditoris, cedendo sine dicta clausula, Cardin. de Luca *discurs. 4. num. 13. & sequentibus.*

6 Secus foret, si acceptans non esset personæ integra, liberam contrahendi, sibi que præjudicandi facultatem non habens, uti minor, vel similis persona privilegiata, cui de jure succurritur adversus actus præjudiciales ex beneficio restitutionis in integrum; quoniam ubi de jure cessio purè est necessaria, & denegari non potest, tunc acceptatio hujuscemodi præservativæ redolet speciem alienationis, vel remissionis juris competentis, & consequenter intrat restitutio in integrum, quæ juxta regulas generales in quibuscumque præjudicialibus competit personis privilegiatis, ac etiam quandoque majoribus, pro facti qualitate, ex clausula generali *si qua mihi*; cum sæpius contingat, ut ex Notariorum formulis, sive ex conventionem, hujusmodi clausulæ, & præservativæ adjiciantur citra intentionem ejus, qui cessionem reportat. Cardin. de Luca *num. 4.* At vide alibi.

7 Quoties intrat cessio, si hæc subsequuta non fuerit, ex æquitate habebitur ut facta ad finem excipiendi super bonis possessis. *Negulant. de pign. part. 5. membr. 3. num. 3. Merlin de pignor. lib. 4. quæst. 44 num. 8. Gratian. discept. 734. num. 18. Arias de Mesa lib. 1. variar. cap. 17. num. 1.* ut in casu, quo fidejussio esset necessaria, habeatur pro facta ad finem excipiendi, si fidejussor esset reus, & possessor. In puncto firmat Cardin. de Luca *discurs. 7. num. 4.*

8 Creditor quando simplicem debeat facere ces-

sionem, vel qualificatam? Quidquid apud seniores variatum sit, in foro est receptum, quod creditor, cui fiat solutio partis debiti (excepto casu, in quo ea fieret per fidejussorem, sive quod aliàs intrarent termini exceptionis cedendarum) non tenetur cedere solventi sua jura simpliciter, & se opponere potest pacto de subintrando inito, putà per emptorem, & credentem pecuniam; solumque receptum est, ut ex æquitate facere teneatur cessionem jurium talium qualium, dummodò contra ipsum cedentem, nec directè, nec indirectè, vel in concursu retorqueri, vel aliàs obstarè valeat, ex doctrina Bart. in l. *Aristo, num. 1. & 2. ff. qua res pignori obligari poss.* *Negulant. de pignor. part. 5. membr. 1. num. 15. & seqq. Olea de cess. tit. 4. q. 3. num. 38. Franch. decis. 55. num. 5. Rot. decis. 243. num. fin. part. 11. recent. & decis. 576. num. 11. & seq. part. 9. & sæpius Card. de Luc. de cred. discurs. 31. num. 3.* si est voluntaria cessio. *Mesa lib. 1. cap. 23. in fin.*

Suboritur dubium, an cedens, quando ex æquitate cessionem jurium tenetur facere, tunc si cedat simpliciter, intelligatur facere qualificatam cessionem cum dicta clausula præservativa? Arias de Mesa *lib. 1. var. cap. 23. num. 6.* affert pro regula, cedentem non intelligi cedere contra se ipsum; ex Dom. Reg. de Pont. *consil. 82. lib. 1. num. 22. & consil. 119. lib. 2. & Consil. Scab. in observat. ad resol. 130.* infert non esse necessaria illa verba clausulæ præservativæ, ad hoc ut cedens præferatur cessionario; nam cessio ex æquitate non operatur contra cedentem, sed semper cedens præferatur cessionario in consequatione residui. Aliter tamen quando creditor sciens pactum de subintrando in locum creditoris, initum inter debitorem, & credentem pecuniam, facere simplicem cessionem, & non qualificatam, quia sibi præjudicaret, ut supra dictum.

ARGUMENTVM.

Fideicommissum ordinatum an ascendente est fidejussor legalis mariti pro restituenda dote mulieri, quæ proinde tenetur cedere jura, aliàs obstarè ei exceptio cedendarum. Assignatum differentia inter restitutionem, & constitutionem dotis. An cessio faciendâ sit per mulierem dotatam de donis fideicommissi? Fontanella negans rejicitur.

SUMMARIUM.

- 1 Fidejussor legalis mariti pro restitutione dotis est fideicommissum ascendens, & locum habet cessio jurium.
- 2 Quid pro constituenda dote.
- 3 Differentia inter dotem restituendam, & constituendam.
- 4 Puella descendens est dotanda de fideicommissis, si habet bona intricata.
- 5 Supervenientibus divitiis patri, qui dotavit filiam inopem de fideicommissis, an pater reintegrare debeat fideicommissum.
- 6 Fontanella negans rejicitur.
- 7 Puella dotata de fideicommissis, an illud reintegrare teneatur de bonis liberis superventis?

QUÆSTIO XXIX.

Fidejussor legalis mariti pro restituenda dote censetur fideicommissum ordinatum ab ascendente, quia favore dotis potest illud everti, ex dispositione Authenticæ *Res qua*, C. de fideicommissis. quæ locum habet in dote restituenda per descendentem: & sicut fidejussori tenetur creditor cedere actiones & jura super bonis fideicommissi: ita mulier fideicommissario opponenti tenetur cedere actiones, & jura super bonis liberis mariti: & si non potest, obstat mulieri exceptio cedendarum, quæ illam repellit ab actione molestandi fideicommissum. Peregrin. de fideicommissis. art. 42. n. 18. Fontan. de pact. nupt. claus. 5. glos. 1. part. 2. n. 26. Pufar. de substitut. quest. 532. num. 12. & ita mulieri consultum est, ac etiam consulitur fideicommissi reintegrationi in toto, vel in parte: idque etiam procedit pro pote constituenda, juxta dictam Authenticam *Res qua*.

Notabilis differentia est inter dotem constituendam, & restituendam: quod si tempore, quo dos constituenda est pater, vel ille, cui prima sit obligatio dotandi, non sit idoneus, unde oporteat recurrere ad hoc remedium subsidiarium, postquam istud jam perfecte & irrevocabiliter executum fuit, si patri, vel ipsimet mulieri superveniant bona libera, de illis ratio non habetur, nec propterea ad fideicommissum redeunt bona jam legitime extracta; quoniam inspecto eo tempore, ob aliorum insufficientiam ipsum fideicommissum erat dotis constituendæ debitor principalis, idem propriæ obligationi satisfecit.

Sed ubi agitur de restituenda, semper fideicommissum est debitor subsidiarius, fidejussoris personam tenens; neque per solutionem desinit vit esse debitor principalis: unde si postmodum ei bona superveniant, hæc affecta remanent reintegrationi, ad quam quicumque fideicommissarius tenetur pro omni damno, quod fideicommissum ex facto, & culpa sua patitur.

Nisi in casu dotis constituendæ ageretur de bonis, & juribus ipsi dotandæ, vel ei, qui prius dotare obligatus est, jam delatis, sed intricatis, ita ut apta non sint promptæ dotationi, quia tunc eis non obstantibus, conceditur quidem mulieri, quæ expectare non potest, petere dotem ex bonis fideicommissi. Rot. decis. 101. num. 12. & decis. 138. n. 4. & 5. post Merlin. de pign. Sperell. decis. 165. num. 38. Sed fideicommissio faciendæ est cessio, seu de jure habenda est pro facta pro reintegratione cum bonis intricatis recuperandis à manu tertii.

respectu patris cadere potest difficultas, ad quem primo loco spectat onus dotandi, an scilicet præbente casu, quod de tempore, quo filia vult nubere, postea non sit idoneus, unde oporteat dotem subsidiariam extrahere à fideicommissio; deinde verò eidem patri ex industriæ, vel fortunæ beneficio superveniant bona, & idoneus fiet, ita ut filia, quanvis nuptæ, & dotatæ, aperiat actio ad petendam dotem, utrum hæc actio prodesse debeat ipsi mulieri ad duplicatam dotem comparandam, vel potius fideicommissio, ut ita per patrem idoneum reintegretur? Et quæstionem hinc inde tanquam ancipitem discutit Fontan. claus. 5. glos. 1. part. 2. num. 52. & seqq. ubi pro utraque parte discurrit: & num. 58. sequitur opinionem negativam, scilicet ut pater, qui alienavit causâ

dotis constituendæ, non teneatur ad fideicommissi reintegrationem de bonis propriis, quanvis postea ei divitiæ supervenerint: & sicut Costa de remediis subsidiariis, remedio 6. & invincibilem appellat rationem Fontanella; quia si præsupponimus nomen inops tempore dotationis filia, clarum est, quod ipse non potest dici esse obligatus ad dotandam filiam; unde quando alienatur fideicommissum, non possit dici negotium patris gestum, & ex bonis fideicommissi ejus obligationi satisfactum; sed potius quod tunc fuit translata obligatio dotandi ad fideicommissum.

Contrariam opinionem tenent Ruin. consil. 63. num. 19. lib. 2. Peregr. art. 42. n. 70. Pufar. 9. 531. 6 num. 53: & approbare videtur Rota decis. 355. num. 11. part. 6. recent. & hanc opinionem probabiliorē tradit Card. de Luc. lib. de dote, discurs. 48. num. 5. & uti æquiorē sequendam esse, ut sic utrique consultum remaneat, & doti, & fideicommissio; neque justum, & rationale videatur permittere fideicommissorum eversionem per duplicatam dotationem.

Unde in eadem decis. 355. dicitur, quod si ipsamet mulier esset fideicommissi posseditrix, & de bonis fideicommissariis in subsidium se dotaret, quod de bonis liberis sibi superventis reintegrare teneatur fideicommissum.

ARGUMENTVM.

Cedere jura an teneatur creditor fidejussori, qui renunciavit exceptioni cedendarum actionum, vel ex æquitate, saltem cum præservativa? Expenduntur Petr. Heig. & D. Staib. Corollarie tangitur de injusto possessore, vel extraneo solvente, an possint isti petere cessionem jurium? Cessione jurium quando censetur renunciatum.

SUMMARIUM.

- 1 Cedere actiones an compellatur creditor fidejussori, non obstante renuntiatione exceptionis cedendarum?
- 2 Renuntiatio an intelligatur de simplici, etiam contra cedentem, vel etiam de qualificata?
- 3 Injusto possessori an cedere compellatur creditor?
- 4 Quid de extraneo solvente.
- 5 Per solutio questionis.
- 6 Exceptionis cedendarum renuntiatio an sufficiat generalis, vel requiratur specifica?
- 7 Auctoris sensus.

QUÆSTIO XXX.

Cedere actiones an compellatur creditor fidejussori, qui renunciavit exceptioni cedendarum actionum? Affirmat Petr. Heig. quest. jur. 38. part. 1. num. 4. & docuit ante ipsam Battig. in tract. de renunciat. tit. de benefic. cedend. quos refert, & sequitur Staiban. resol. 41. num. 12. volentes, quod ubi fidejussor expressim renunciat beneficio cedendarum, hujuscemodi renuntiatio nihil operetur, nisi ut nequeat impediti via executiva creditoris ex oppositione dictæ exceptionis

nis; nullo autem pacto fidejussorem indemnem se omnino præstare non posse, sed videri eam exceptionem remissam, uti dilatoriam tantum, non etiam uti peremptoriam. Seu, ut clarius dicam, non impedire viam executivam, sed teneatur offerre debitum, & cum solutione obtinere jurium cessionem.

2 Facit, quia licet fidejussor renunciaverit dictæ exceptioni cedendarum; nihilominus poterit intelligi renunciatio de cessione simplici necessaria, etiam contra se, ad quam faciendam cogitur creditor, ut actiones, quas habet, tam contra principalem debitorem, quam contra alios correos, confidejssores, vel tertios possessores, cedat Pytr. Maur. de fidejuss. 2. p. princip. sect. 6. cap. 5. n. 19. Gratian. discept. 701. num. 4. Quas actiones si creditor præstare nequeat, qui fortè unum ex fidejssoribus liberavit, exceptione cedendarum repellitur, l. Stichum, §. creditor, ff. de solut. Amat. resol. 37. num. 51. Gratian. discept. 409. Censius de censibus q. 84. num. 23. Olea tit. 5. quæst. 2. n. 26. Non autem intelligendum sit, ut fidejssor nequeat qualificatam cessionem saltem petere, quæ ex æquitate etiam debetur, ex regula, Quod tibi non nocet, & alteri prodest, faciendum est; dum cessio sit cum præservativa, dummodò cessio non officiat directe, nec indirectè, nec in concursu, leg. si creditor; C. de evict. Surd. conf. 208. num. 10. Nemo enim invidiosum jus postulat, quod alteri profuturum est.

3 Ad hæc, quia injusto etiam possessori per creditorem cedenda esse jura, post alios firmant Giurba observ. 11. num. 20. Gait de credit. cap. 4. quæst. 11. num. 713. Georg. alleg. 39. n. 32. Et quanvis contrarium velint Morot. de jur. offer. num. 3. Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 16. à n. 17. D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 219. n. 28. & alii, quos cumulat Olea tit. 5. q. 1. num. 23. Ipse tamen primam opinionem tenet, quando injustus possessorolvere compellitur, & non sponte offert: & fidejssor in hoc casu non æquiparatur extraneo, cui non competit jus petendæ cessionis, cum sponte solvat.

4 Accedit, quod fidejssor in hoc casu non poterit esse pejoris conditionis, quam extraneus, quem ad cedendum posse compellere creditorem, placuit Carthar dec. 61. a n. 11. Gratian. dec. 215. ann. 15. Noguero. alleg. 11. n. 9. D. Reg. Marcian. disp. 75. n. 25. & 28. Qui id intelligit, ut non jure actionis, sed officio iudicis compulsio fiat. Qui ex eo moventur quod ex æquitate quis tenetur cedere, licet aliàs ad id cogi non possit. si sibi cessio non noceat, & alteri prodest, argum. l. 2. §. 1. ff. de aqua pluvi. arc. & textus est singularis in l. in creditore, ff. de evict. ibi: *Elabet autem contrariam.*

5 Ut meum interponam sensum, in praxi non posse compelli creditorem ad cedendum jura sua fidejssori, existimo, quia inter alios casus, in quibus exceptio cedendarum cessat, unus, & principalis est, scilicet quando huic exceptioni renunciatum fuisse apparet; renunciare enim quilibet potest juri suo; etiam si damnum sibi sequatur, si rem alienam, §. omnis, ff. de pign. act. præsertim quia renunciatio operatur magnos effectus ad favorem creditoris; iste enim poterit, quem voluerit ex correis, vel fidejssoribus liberare, & ei nil opponi, vel ob stare potest. Cancr. 2. part. var. cap. 5. num. 4. Hieron. de Leon. decis. 45. lib. 1. Arias de Mesa lib. 2. cap. 14. num. 2. Olea tit. 5. q. 3. num. 12.

6 Sed non satis compertum est, quando huic ex-
D. de Lucq. Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

ceptioni renunciatum censeatur, an sufficiat generalis vaga renunciatio, veluti si fidejssor omni legum auxilio, omnive exceptioni renunciasset, utrum per hujusmodi dubias renunciaciones cedendarum beneficio ceseatur renunciatum?

Affirmant Afflictus decis. 182. n. 13. Capyc. decis. 159. n. 43. Thesaur. decis. 166. n. 4. maximè in jurata renunciacione. Consil. Marcian. conf. 18. n. 13. tom. 1.

7 Alii censent, individuum, & specialem hujus beneficii renunciacionem esse necessariam, nec sufficere generalem etiam juratam. Acosta de privil. credit. reg. 3. ampl. 2. num. 86. Bertaz. & alii, quos refert, & sequitur Gratian. discept. 409. num. 5. & seqq. Moventur, quia hoc beneficium non oritur tempore renunciacionis sed supervenit quando fidejssor insolidum convenitur.

Ex renunciacione beneficii divisionis, & de duobus reis, cedendarum beneficio renunciatum non videri, resolvit Olea tit. 5. q. 3. n. 5. in fin.

8 Dubium hoc tractat Merlin de pign. lib. 4. quæst. 64. per totam, & quæst. 72. qui recenset Decium, Romanum, & Socinum seniore inter se dissidentes. Decius conf. 99. vult generalem non sufficere, & convenit Rom. conf. 47. qui dicit, non sufficere renunciacionem omni beneficio legum, etiam quod sit jurata. Socinus senior consil. 200. consuluit per renunciacionem de duobus reis, Epistola Divi Adriani, & omni legum auxilio, sufficienter renunciatum beneficio cedendarum actionum; & in eodem casu consuluit Corneus conf. 51. lib. 2. num. 10. qui dicit, quod beneficium de duobus reis, de jure antiquo erat solum cedendarum actionum, & hanc opinionem sequitur etiam Decius conf. 27. & specialiter factam renunciacionem, quando dictum fuisset, scilicet: *Renunciat exceptioni cedendarum, vel beneficio de fidejssoribus, vel de duobus reis.* Merlin. lib. 4. q. 72. num. 30. quidquid subobscurè scribat Olea d. tit. n. 15. ubi veriùs inquit, specialem, & individuum renunciacionem necessariam non esse, & sufficere eam, quæ speciali æquipollet, veluti si fidejssor, vel correus omnibus beneficiis eis competentibus renunciaret. Et paulò inferiùs scribit, veram resolutionem esse, ex renunciacione beneficii divisionis, neque de duobus reis, cedendarum beneficio renunciatum videri. Quæ res hodie parum deservit, attentis formulis Modernorum Datariorum, qui specificant renunciacionem.

ARGUMENTVM.

Cessio cum assensu credito cum hypotheca super feudo acquisita per creditorem cum assensu, adjecta clausula *pro se, & heredibus ex corpore*, utrum vita hypothecæ cessionarii pendeat à linea, & prole cedentis? In simili agitur de feudi, & emphiteusis devolutione, an ista sequatur per extinctionem lineæ emptoris? Et quid si non adsit assensus super cessione, & feudum sit devolutum, an sit efficax hypotheca ad favorem cessionarii, vel cedentis? Idque in terminis gratiæ Regno concessæ.

SUMMARIUM.

- 1 Hypotheca pro credito quaesita super feudo cum assensu, adjectâ clausulâ, pro se, & hæredibus ex corpore, si fuerit cessa, an extinguatur, finitâ lineâ cedentis?
- 2 Explicatur gratia Regno concessa super credito quaesito super feudo cum dictâ clausula.
- 3 Feudum devolvitur per extinctionem lineæ emptoris.
- 4 An idem sit emphyteusi venditâ?
- 5 Hypotheca extinguatur extinctâ lineâ cedentis.
- 6 Assensus super cessione non roborat hypothecam.
- 7 Differentia inter venditionem feudi, & cessionem crediti.
- 8 Resolvitur articulus de venditione emphyteusi.
- 9 Aliiter quando sit novatio contractus.
- 10 Actio super feudo pendet à vita cedentis.
- 11 Quid si feudum sit devolutum, & non adsit assensus super cessione?
- 12 Assensu deficienti, an cessionarius possit exercere utiles, vel directas, si cessio sit in ampla forma?
- 13 Cedens sine assensu an retineat directas actiones?
- 14 Cessio sine assensu an sit nulla, & valeat actio rursus cedi, feudo devoluto?
- 15 Discursus Aukhoris.
- 16 Actio hypothecaria super feudo ante gratiam, an spectet ad legitimum successorem feudi, ac si esset feudum? Et quid post gratiam.

QUÆSTIO XXXI.

1 **H**ypotheca pro aliquo credito, putâ censuali, quaesita super feudo cum assensu, adjectâ clausulâ, pro se, & hæredibus ex corpore creditoris, si fuerit alicui cessa, etiam mediante assensu, utrum extinguatur, deficienti lineâ cedentis, vel potiùs cessionarii?

2 Quæstio hæc deservit etiam attentâ gratiâ Regno impartita, quâ concessum fuit, ut non obstante clausulâ hujuscemodi, actio hypothecaria transeat ad quoscumque hæredes, etiam extraneos, ut in *pragm. 27. de feud.* Nam illa restringitur deinde devoluto feudo, & post devolutionem remanet tantum actio personalis, quando lineâ creditoris extincta fuerit adversus hæredes feudatarii debitoris; & sic devoluto feudo, remanet res sub dispositione juris, ut successoribus ex corpore non extantibus, propter defectum personæ non comprehensæ, extinguatur hypotheca, & perimatur obligatio ad commodum Fisci, & creditorum, & feudum apertum Regiæ Curia ab illa obligatione eximitur.

3 Descendendo ad controversiam, dicendum videtur, quod jura hypothecæ dependent à lineâ, & prole cessionarii. Quia feudo alienato, cessat devolutio ex defectu hæredum ex corpore alienantis, & sic devolutio finitur cum lineâ emptoris. Ergo ita similiter debet finiri hypotheca ex defectu lineæ cessionarii de novo acquirentis hypothecam constitutam.

4 Accedit, quod vendita emphyteusi, attenditur lineâ emptoris. Barbof. in *leg. usufructu, ff. solut. matrim.* quia translatio fit de consensu domini directi Afflict. *decis. 112. in fin.* Peregr. *consil. 31.*

lib. 1. Rota decis. 182. part. 6. recent. pro qua sententia Barbof. allegat Baldum, Socinum, Jasonem, & alios.

Cæterum verius est, hypothecam extingui deficienti lineâ cedentis, non cessionarii. Quia assensus cum dictâ clausula, pro se, & hæredibus ex corpore, loquitur super obligatione feudali, non autem super cessione: & licet cessionario novus concedatur assensus, cum hypotheca primo loco constituta ad cessionarium transfertur; attamen hypotheca non constituitur de novo, neque ex posteriori assensu pro cessionario super feudo radiceatur, sed in illo anteriore cedendi concessio virefcens, in cessionarium prævio alio assensu super cessione transfertur, & cessionarius non indiget illo novo assensu pro hypotheca super feudo, sed respectu obligationis feudi juvatur primo assensu impartito creditori cedendi, in cujus locum ipse ingreditur, & graduatur à data illius hypothecæ, etsi longè post cessio cum assensu facta fuerit, ut judicatum per S. C. refert D. Georg. de *reper. feud. cap. 43. n. 47.* Amat. *cons. 42. n. 34.*

Confert, quia si creditum cedentis non fuerit assensu roboratum, quanvis millies super cessione impetretur assensus, nullum tamen jus, nullave hypotheca super feudo acquiritur cessionario. Reg. de Pont. de *potest. Proreg. tit. 9. §. 9. num. 13.* quia unus est contractus obligationis feudi inter creditorem, & debitorem initus: alius contractus cessionis inter creditorem, & cessionarium celebratus, & assensus super cessione non extenditur ad alium contractum. Reg. Rovit. *consil. 18. lib. 1. num. 13.* D. Præf. Merlin. *controv. 8. lib. 2. num. 15.* & assensus super cessione non mutat naturam rei, vel contractus, super quo interponitur, sed illam assumit, & ab eadem regulatur. Anna *alleg. 69. num. 4.* D. Reg. Galeot. *contr. 27. lib. 1. n. 9.*

Non obstat, quod feudum venditum devolvitur, finitâ lineâ emptoris, & ita debeat extingui hypotheca, deficienti lineâ cessionarii acquirentis hypothecam. Adest enim discrimen inter alienationem feudi cum assensu, & cessionem crediti super feudo; nam feudo alienato in alium, extinguatur feudum formale primi feudatarii, & in emptione fit novum feudum. Reg. de Curte in *divers. feud. cap. 18. n. 2.* At hypotheca super feudo jam constituta cum assensu domini, si in cessionarium transfertur, utique non extinguatur illa prima, quæ ceditur; sed cedens transfert suam antiquam, & dominus permittit tantum translationem.

Minus turbat, quod de emphyteusi vendita cum consensu domini dicitur, ut attendatur lineâ emptoris quando dominus consensit. Nam contrarium est verius, ut refert decisum Posthiius de *subhabitatione, insp. 2. n. 5.* & Rota post *tract. dec. 9.* ubi quod ad emptorem, vel creditorem, cui adjudicata fuit res emphyteutica, transeant eadem jura generationum: & nominationum, quæ debitori, vel venditori competeant, neque in generationes acquirentis commutantur, sed jus emphyteusis remanet penes emphyteutam, ejusque generationem, ut fuit ab initio concessum; commoditas verò transfertur in emptorem generatione venditoris durante. Ita Rota *d. decis. 9. num. 9. & per tot. addo Cald. de extinct. emphyt. cap. 11. à n. 40. & cap. 13. num. 38. & cap. 15. num. 28.* quia venditor non potest plus juris transferre in emptorem, quam ipse habet, *leg. nemo plus, ff. de reg. jur. & consensus domini requiritur, ut valeat alienatio,*
non

non ut sibi præjudicet dominus in aliquo. Pinchir. de emphyteuf. 2. p. disput. 6. sect. 6. § 1. n. 115. Nisi emphyteuta venderet alicui pro se, & hæredibus, & dominus consentiret, ex Pinchir. ubi sup.

9 Consensus directi domini cum nova persona in emphyteusi tunc operatur mutationem lineæ alienantis in personam, & lineam acquirentis, quando partes simpliciter volunt facere novationes. Secus si novus acquirens velit subrogari in locum, & jus alienantis, cum reservatione jurium primi contractus; tunc enim lineæ, & generatio alienantis attenditur, & nova investitura excluditur, ut latè probat Gratian. disceptat. 4. 9. per tot. & num. 8. & 17. & ita refert bis decisum, non esse locum devolutioni ob extinctionem lineæ acquirentis, omnibus contrariis resolutis.

A pari ergo in casu nostro, quanvis directus dominus assentiat translationi hypothecæ, durat naturalis penes principalem creditorem, ejusque generatio; tamen non constituitur jus generationis, scilicet ut quod competit cedenti pro sua generatione, in generationem cessionarii transferatur; sed transit utilitas, & exercitium actionis, durante generatione creditoris cedentis: idque attenditur solum pro illo tempore, quo devolvitur feudum. Aliter ante devolutionem, cum actio vigore gratiæ transeat ad hæredes extraneos, ut in d. pragm. 27.

10 Actio super feudo, quæ à vita creditoris cedentis, ejusque hæredum ex corpore vivificatur, si ceditur, quod morte cedentis, & finitâ ejus lineâ pereat, non autem cessionarii, docent Bald. & Salicet. in l. fin. ff. de hæred. act. ubi num. 3. dat rationem, inquit, quia actio, à qua derivationem recipit, est extincta, & per consequens quælibet ejus influentia, ut suspensio fonte suspenduntur rivuli.

11 Tota difficultas est in casu, quo devolutum sit feudum: & in cessione in commodum cedentis, ut venditione, donatione, & simili, non adest assensus, si cedens transtulit omne suum jus cum clausula, ponens, & substituens in locum suum, nihil sibi reservans: & sit in ampla forma, in qua specie cessionarius consequitur nedum utiles, verum etiam directas, seu istarum exercitium, ita ut directæ sint inutiles, & inefficaces apud cedentem etiam si unum ex requisitis legis 3. C. de novat. non intercesserit, ut post Caroc. Carthar. & Thesaur. placuisse S. C. dicit D. Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 19. n. 6. & probat Dom. Præf. Merlin. lib. 2. controvers. 31. n. 22. & seqq. Salgad. in labyr. credit. part. 1. c. 27. n. 62. Cenc. de censib. 9. 67. n. 63.

12 Ratio hæsitandi est, quia vel cessionarius intendit exercere utiles actiones, aut directas. Si uti es, & uti procurator in rem propriam, tunc non poterit eas cessionarius exercere, si cessio careat assensu, quia hypotheca super feudis non transferatur absque assensu. Ifern. in cap. 1. n. 1. & seqq. de alien. feud. Præf. de Franch. decis. 41. Aut cessionarius vult exercere directas ex persona cedentis; & tunc quia directæ per cessionem hujusmodi in ampla forma in commodum cessionarii factam remansere omnino inutiles, & inefficaces, nequeunt amplius exerceri, cum earum exercitium jam translatum fuerit in cessionarium, prævia promissione non contraveniendi, stante datione in solutum, & emptione nominis, ita ut remanserint infixæ in ossibus cedentis, tanquam cadaver sine spiritu; & tota activitas, quæ in exercitio consistit, in cessionarium transiit, ut

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

post Gloss. Bart. & alios Præf. Merlin. ex n. 8.

Pro cessione rivo responderi poterit, quod facta cessione jurium super feudo, non impetrato assensu, hypothecaria actio, si non poterit transferri sine assensu, tunc remanebit penes cedentem, qui valeat ipsam exercere, ut probant Freccia de subfeud. lib. 2. §. 32. n. 3. Roder. de ann. reddit. lib. 1. q. 16. n. 51. Carleval de judic. disp. 35. lib. 2. n. 35. & hanc regulam esse, ut quoties jura non possunt transire in cessionarium, remaneant penes cedentem, tradunt Giurb. decis. 63. n. 4. Castill. lib. 1. controu. cap. 69. n. 21. Ex quorum dictis elicitur, quod hypothecæ feudales, non impetrato assensu super cessione, remanent nihilominus fundatæ in principalibus creditoribus cedentibus, assensum habentibus, quorum linea durante, adhuc possit cessionarius, tanquam procurator simplex, & mandatarius comparere, nec censeatur mutata persona principalium creditorum. Camer. in cap. Imperialem, fol. 16. lit. K, L, & M, Consil. de Georg. in reper. feud. cap. 43. n. 45.

At replicabitur, quod hypothecaria actio non sit nulliter cessa, sed conditionaliter, si assensus sequatur, quemadmodum potest dominium feudi revocabiliter, conditionaliter, & suspensive transferri, accedente nempe assensu, quo sequuto contractus convalidatur, & interim est firmus, propter spem convalidationis, ut tradit Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. de assens. regis, §. 3. circa finem, Carleval. lib. 2. disp. 23. num. 23 & assensu non sequuto, interim remanet actio personalis in cessionario ad cogendum cedentem, ut iterum cedat: quod equidem fieri posset, quando non esset devolutum feudum; nam cum tunc apertum sit Curia, non potest amplius interponi assensus super nova, neque super prima cessione.

Attentis ponderationibus recensitis, pro resolutione concedimus, devoluto feudo non posse amplius concedi assensum, nec super cessione facta, neque super alia dum feudi dominium est penes Regem: & similiter inferitur, conditionem, si assensus sequatur, sub qua facta est cessio, defecisse; ideoque fuisse resolutam, & evanuisse cessionem, & per consequens actiones remansisse penes cedentes, sive penes successorem legitimum in feudo, qui cogendus est agere adversus Fiscum actione sua hypothecaria assensu vallata, & agere ad utilitatem cessionarii: & de his vide quæ scripti in tract. de linea, art. 7.

Inspectio diversa est, utrum cessionarius possit exercere actiones directas competentes cessionario: Quia est attendendum à quo cessio facta fuerit, manente feudo in linea feudatarii, videndum, ea durante ex dicta gratia, an actio hypothecaria spectet ad legitimum successorem feudi, ac si actio super feudo esset feudum; vel ad omnes hæredes etiam extraneos? Quidquid sit ante gratiam, quo tempore attento inter Doctores controversatur, & de hac re extant plures decisiones 41. 75. & 595. nempe Præf. de Franch. ex quibus habetur idem esse judicandum de actione ad feudum, quod de ipso feudo; & successionem in jure hypothecæ super corpore feudi constitutæ, regulari de jure feudorum, ut is succedat, qui legitimus est successor feudi, ut latè Giurb. de success. feud. §. 2. glos. 3. n. 40.

Contrarium tenent Montan. in reper. cap. Imperialem, §. præerea Ducatus, n. 77. de prohib. feud. alien. pag. 35. Merlin. controu. 81. n. 6. lib. 1. Reg.

de Pont. de potest. Proreg. iii. 7. §. 8. Schrad. de feudis, part. 7. cap. 3. num. 26. Reg. Galeor. lib. 1. controvers. 28. n. 36. quia jura loquentia de feudi successione, non procedunt in actione ad feudum pro quantitate; & inhabiles ad feudum, non prohibentur credita super feudis possidere. Montan. num. 76.

Prout actio prædicta non comprehenditur in prohibitione alienationis feudorum exteriorum Proregibus denegata. Consil. Theod. alleg. 54. ubi refert ita decisum. R. de Marin. lib. 1. resol. 22.

Nec habet locum necessitas registrandi assensum. D. Reg. Rovit. decis. 84. Nec militat caducitas neque baliatus, nec impotentia impetrandi assensum ob mortem contrahentium. D. Reg. Latr. decis. 43. n. 20. Bilock. in concl. feud. 30. ubi declarant, tunc actionem ad feudum esse feudum, quando expresse dictum est, quod venditio fit in feudum, & adit assensus Regis, & non Proregis per pragmaticam 4. de feud.

Quidquid sit inspecta juris censura, hodie virtute gratiæ is, qui succedit in credito, & in actione personali, sive sit legitimus successor, sive extraneus, succedit etiam in actione hypothecaria super feudo, dummodo illud non reperitur penes Fiscum. Montan. n. 7. Reg. de Marin. resol. 136. n. 89. lib. 1. Pratus lib. 1. discept. 26. n. 5. & 37. & dixi d. observ. 41. ad Præf. de Franch.

ARGUMENTVM.

Creditor cum assensu super feudo, si cedat creditum suum duobus insolidum tempore diverso, an præferatur qui primo loco obtinuit assensum? Cessionarium sine assensu posse agere super feudo, voluere Capyc. & Marefcotus; sed an benè? Quid si concurrant plures creditores, & posterior habeat assensum, & anterior eo careat? Quid attentata gratiâ, quâ actiones feudales transeunt ad extraneos hæredes? Personalis actio transit ex cessione sine assensu. Agitur, an possit separari personalis ab hypothecaria, & hæc cedi sine personali, & ad quem effectum, & qualiter ex priori cessione personalis sit prior postremum assensum habens? Occurritur decisioni 75. Præf. de Franch. quæ declaratur.

SUMMARIUM.

- 1 Posterior cessionarius nominis debitoris super feudo, habens assensum ante primum cessionarium, an isti præferatur?
- 2 Cessionarius primus sine assensu nequit agere super feudo.
- 3 Capycius, & Marefcot. stant pro primo cessionario.
- 4 Salvatur opinio Capyc. & Marefcot.
- 5 Creditor absque assensu creditoris super feudo, cum assensu nequit agere super feudo.
- 6 Creditor, vel cessionarius creditoris super feudo, an possint exercere directas actiones ex persona debitoris creditoris habentis assensum?

7 Quid hodie attentata gratiâ ex pragmatica 27. de feud.

8 Distinguitur inter personalem, & hypothecariam actionem in casu cessionis sine assensu.

9 Assensu in translatione hypothecaria est necessarius, non personalis.

10 Hypothecaria an possit separari à personali?

11 Hypothecaria sine personali quem effectum operetur?

12 Personalis prius translata, si assensus postremo loco accedat primæ cessionis, facit præferri primum secundo prius habenti assensum.

13 Occurritur decisioni 75. Præf. de Franch. emanata inter creditores, non inter cessionarios.

QUESTIO. XXXII.

Creditor cum assensu super feudo, si cedat creditum suum cum hypotheca duobus insolidum, an præferatur is, qui primo loco habuit assensum, ei qui prior fuit in cessione, sed posterior in assensu? Juxta primam partem, ut præferatur cessionarius posterior, sed prior in assensu, firmant Gait. de credit. iii. 3. q. 11. n. 1834. Salgad. in labyrinthi. credit. p. 2. cap. 4. n. 42. Merlin. de pignor. lib. 4. q. 81. Staiban. resol. 51. Dom. Reg. Latr. consult. 84. & ita junctis Aulis testatur decisum Præf. de Franch. decis. 75.

Ratio est, quia in cessione requiritur assensus quando sumus in actionibus feudalibus ad integrandam personam cessionarii, ut cessionarius possit agere hypothecaria; nec sufficit assensus impetratus super contractu celebrato inter cedentem creditorem, & inter debitorem principalem, quia assensus nequit extendi de persona in personam, & limitatur textus in l. 1. C. de his, qui in prior. credit. loc. Ita Reg. Rovit. in prag. 4. de feud. n. 17. Anna alleg. 17. Reg. Latr. consult. 56. num. 12. Thor. in compend. dec. tom. 2. verb. Assensus regius, Reg. de Marin. lib. 2. resol. 61.

Scimus Capycium decis. 51. n. 10. & Marefcotum tenere, non exoptulari assensum in cessione actionis feudalis: sed istorum opinionem refellit Reg. de Marin. ubi sup. & D. Reg. de Pont. de potest. Proreg. iii. 8. §. 12. n. 15. & Donat. de renunc. tom. 1. cap. 14. n. 20. Quatenus Marefcot. refert decisum juxta suum placitum, ipsi non esse adhibendam fidem, uti extero, tradit Reg. de Marin. ubi supra.

Salvari posse decisionem relatam per Marefcot. inquit de Marin. ut non requiratur assensus super cessione, si cessionarius ageret uti procurator cedentis in vim mandati, & consuetarum clausularum, ex quibus cessionarius ponitur in locum cedentis; nam tunc uti procurator posset agere super feudo, & pretio illius, & per solutionem sibi in vim dicti mandati factam resolveretur hypotheca feudi. Ita per S. C. judicatum refert Consil. de Georg. in repet. feud. cap. 43. num. 47. Gizzarell. decis. 43. Reg. de Marin. ubi sup. & ad Reg. Revert. observat. 9.

Similiter creditor absque assensu, uti creditor sui debitoris, creditoris cum assensu, super feudo poterit agere ex persona sui debitoris, creditoris, ut supra, in feudo. Præf. Amat. conf. 42. n. 53. ubi plures cumulat, & per S. C. determinatum refert, junctis Aulis, Regens Latr. consult. 84. lib. 2. & quod possit creditor agere ex persona sui debitoris creditoris, Merlin. lib. 2. de pignor. q. 30. Gratian. discept. 509. Olea tit. 4. q. 4. n. 32. & 36.

Opinio

6 Opinio prædicta de creditore, vel cessionario, quod possit, etiam si non habeat assensum, ex persona cedentis assensum habentis agere, & exercere directas actiones, uti procurator in rem propriam, procedit quando unus tantum esset cessionarius, vel creditor: sed quando sunt plures, quorum unus est anterior sine assensu, & alter posterior cum assensu, in concursu potior esset habens hypothecatum feudum cum assensu; & huic est satisfaciendum ex pretio feudi, licet sit burgenfaticum, ad hoc ut solvatur hypotheca feudi, & emptor feudi sit tutus.

Prior cessionarius sine assensu, si ageret in vim mandati, non posset concurrere cum posteriore cessionario cum assensu exercente utiles actiones, prout cessionarius in concursu præfertur cedenti. Bart. in l. procurator in rem suam, ff. de procurat. & in l. 3. C. de novat. & fuse comprobatur Olea tit. 6. q. 8. n. 8.

7 Oritur difficultas, quid hodie attentâ gratiâ habilitantes ad successionem in actionibus hypothecariis super feudis extraneos, nisi agatur de præjudicio Fiscæ, prout quando fuit devolutum. An post dictam gratiam sit necessarius assensus in cessione actionis super feudo? Quia dum actio transit ad quemcumque successorem in credito, consequenter videtur dicendum, non requiri assensum, quia dum prodest quibuscumque successoribus gratia, proderit quoque cessionariis. Afflict. de vis. 335 num. 17. ubi appellatione hæredum, & successorum quorumcumque, venit cessionarius, l. si in rem, ff. de iurejur. Camerac. in l. Imperialem, art. 29. lit. F. Vnde Reg. Latr. consult. 84. num. 36. lib. 2. allegans Liparulum, & alios, inquit quod stante gratiâ non sit amplius de ista actione hypothecaria iudicandum, nisi ut de re burgenfatica: & ita post dictam gratiam prævalere videtur opinio Capycii, & Marefcotti, firmantium, dato assensu super contractu principalis creditoris, posse cessionarium absque novo assensu iuribus creditoris super feudo experiri. Post alios Carleval. de iudic. tom. 2. disputat. 35. num. 33. Consil. Petra ritu Mag. Cur. 244. à num. 16.

Oppositum probat Montan. in contrav. 76. circa finem, nempe quod licet hypothecaria actio transeat vigore gratiæ ad quemcumque successorem; attamen in dispositione hujus hypothecæ per contractum inter vivos novum requiri assensum. Rationes sunt, quia successorum universalium appellatione non venit cessionarius. Dec. consil. 19. Afflict. ubi sup. num. 17. Theodor. alleg. 30. n. 19. & alleg. 41. Adhæc, data facultate disponendi per ultimam voluntatem, non dicitur ea concessa per contractum inter vivos. Thesaur. decis. 209.

8 In articulis præfatis distinctio adhibenda est inter personalem actionem, & hypothecariam, utrum in cessione sit necessarius assensus? Aut agitur de personali, & per translationem istius non est necessarius assensus; nam personalis transit in extraneum successorem, qui respectu feudi, vivente debitore, habet actionem illam fructuosam, & exercibilem super fructibus feudi: quæ actio non est feudalis, nec eâ potest agi super feudo, sed solum agi contra feudatarium, ut cogatur ad vendendum, ut resolvit Præf. de Franch. dec. 704.

9 Assensus est necessarius pro translatione hypothecariæ. Vnde etsi verum sit, quod in secundam

cessionarium, ratione prioritatis assensus translata fuerit hypothecaria, residens penes cedentem principalem creditorem, propter defectum assensus in priori cessione: nihilominus illa hypothecaria postremo loco cessa transit sine personali actione in posteriorem cessionarium.

Et quanvis contendant Doctores, an possit cedi hypothecaria sine personali; nam Gos. in l. fin. vers. parcat, C. de hered. vel act. vend. negat posse cedi, & illam sequuntur Dinus, Castrenf. & Speculat. in tit. de cession. action. vers. sed quid si cessi, & Bald. & Salic. in dicta l. fin. cujus opinionis argumenta deducit Merlin. de pign. lib. 4. quæst. 126.

Verior tamen est contraria sententia, ut ex postfacto hypothecaria possit separari à personali, & cedi sine personali, l. intelligere debes, C. de luit. pign. Fab. lib. 17. conj. etur. cap. 18. Dom. Præf. Merlin. contrav. 19. num. 14. lib. 2. Olea tit. 6. q. 6. n. 1. & cessa hypothecariâ, non censetur cessa personalis.

Bene verum est, quod si ceditur hypothecaria sine personali, dicta cessio valet ad effectum tuendi, & retinendi rem hypothecatam, quoties extiterit penes cessionarium; sed non valet ad effectum agendi. Ita Bart. in l. fidejussor. obligari, ff. de fidejuss. Alex. cons. 47. lib. 3. Jac. in l. si domus, §. si fundus, num. 15. ff. de leg. 1. Reg. Salernit. dec. 35. & potest hypotheca ad diversum finem pluribus cedi. Reg. Rovit. consil. 79. lib. 1. & hypothecaria, ut nequeat cedi sine personali; nisi ad effectum retinendi. Andreol. contrav. 16. n. 6.

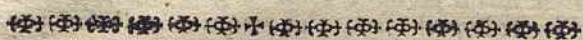
Quamobrem redeundo ad institutum, prior assensus obtentus à posteriore cessionario pro translatione hypothecariæ super feudo, efficax solum erit ad finem retinendi feudum, quatenus esset penes ipsum; & non ad effectum agendi: & exinde quando assensus supervenit in prima cessione, tunc operabitur ad effectum agendi; nam primus etiam sine assensu habebat personalem, & per assensum posteriorem, habebit etiam hypothecariam ad effectum agendi. Consequenter in concursu anterior cessionarius cum posteriori assensu præferri debet in agendo; & cessionarius posterior cum anteriori assensu, tanquam habens hypothecariam à personali separatam in retinendo feudum, quod fortè esset penes ipsum, potior foret, & præferretur primo cessionario: & id non esse novum, tradit Reg. Salernit. & per textum in l. in creditore, ff. de evict. probat Olea tit. 5. q. 4. n. 10. Ita per hæc Illustris. Episcopus de Afflict. in facti contingencia defendit jura D. Cardinalis Raggii, & aliorum cohæredum, & liberorum D. Iacobi Raggii, nepotis ex fratre D. Ioannis Baptiste Raggii, causam habentis ex jure cesso à Carolo Scripano cessionario, ex iuribus anterioribus, & potioribus Comitæ Triventis creditoris, prævio assensu super fundis Aquævivæ, & Gioyæ, Ferrarum Illustr. Ducis Adriæ: qui Domini Raggii egerunt in S. C. super pretio dictorum feudorum in concursu cum Illustr. Ducibus S. Agathæ causam habentibus à Dominabus Sororibus Cossis, præterdentibus prælationem ex priori assensu impetratione super cessione, quanvis posteriore loco facta ipsis sororibus per Comitæ Triventis.

Ad fundandam prælationem, allegantibus ex adverso Ducibus S. Agathæ anterioribus in assensu, & posterioribus in cessione, decisio-

nem 75. Præf. de Franch. D. Episcopus Afflict. voluit videre processum causæ, super qua compilata fuit decisio, & invenit non aliter controversiam fuisse inter duos cessionarios, sed inter creditores debitoris creditoris super feudo: & quod dicta decisio 75, emanata fuerit inter creditores creditoris super feudo, colligitur ex traditis num. 7. & 8. ubi fit promiscua mentio de cessionariis, ex eo quod ex hypotheca crediti feudalis inducitur quædam cessio ad beneficium creditorum creditoris, quasi juris effectum.

13 Inter creditores creditoris, & duos cessionarios, magna tamen est differentia; cessionarius enim, qui pretio comparat aliquod nomen debitoris, acquirit titulo habili emptionis dominium nominis cessi, cum cessio in incorporalibus habeat vim traditionis: & proinde postquam cedens transtulit dominium in primum cessionarium, postea cedendo alii, nequit transferre dominium, quod non habet. Quando autem sumus inter creditores, cum dominium remaneat penes debitorem hypothecantem, super nomine debitoris concurrentibus diversis creditoribus, qui prior fuit in obtinendo assensum, & acquisitione hypothecæ super feudo obligato, videtur præferendus posteriori in assensu, cum in feudis creditor cum assensu anteriori præferatur creditoribus contrahentibus cum feudatario sub hypotheca. Afflict. decis. 286. & ibi Vrsill.

ARGUMENTVM.

Per cessionem actionum an transferantur actiones utiles, & directæ? Explicatur diversus modus agendi in exercitio ipsarum. Libellus, & sententia qualiter concipiuntur. Mandatum in rem propriam an expiret morte mandantis, qui nullum habet hæredem. Consil. de Rosa satis probat pro opinione negativa; in fine tamen inspicitur varius. De directæ, & utili actione, & de earum forma, & effectu pulchra.

SUMMARIUM.

- 1 Cedens actiones, an transferat tam utiles, quam directas?
- 2 Diversus modus exercendi directas, & utiles, & libellandi, explicatur.
- 3 Mandatum in rem propriam an expiret morte mandantis sine hærede?
- 4 Recensentur Doctores affirmantes, & rationes.
- 5 Quid in mandato necessario?
- 6 Vitales Actiones manent, mandante decedente, etiam sine hærede.
- 7 Mandatum in rem propriam non expirare, satis probat Consil. de Rosa.
- 8 In finalibus verbis inspicitur varius de Rosa.
- 9 De directæ, & utili actione, & earum forma, & effectu pulchra.

QUÆSTIO XXXIII.

1 Per cessionem actionum an transferantur actiones, tam utiles, quam directæ; & ces-

sionarius per translationem directarum efficiatur procurator in rem propriam? Guzman. de evict. quæst. 35. num. 111. & seq. latè negat secundam partem: addo Cyriac. controu. 12. At Glos. in l. ult. verb. posterioribus, ff. de donat. docet contrarium, scilicet ut is, cui ceduntur actiones, dicatur procurator in rem propriam: & post plures Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 19. num. 11. ubi refellit dissidentes.

2 Diverso modo agitur per exercentem directas, & exercentem utiles. Qui exercet directas nomine principalis mandantis agit, uti procurator in rem propriam, & petit condemnari debitorem cessum nomine mandantis Carleval. de iudic. lib. 1. tit. 2. disput. 4. num. 14. ibi: Condemnari sibi procuratorio nomine cedentis. Qui movet utiles, petit sibi condemnari uti principali, & intentat ex persona propria, dum utraque actiones acquirit. Dec. consil. 102. v. 1. Carleval. ubi sup.

3 Difficultas est, utrum mandatum in rem propriam expiret morte mandantis, si is nullum habeat hæredem, vel pupillos, aut furiosos? Pro expiratione mandati, & quod per mutationem status mandatum desierit, volunt Soc. consil. 112. num. 12. lib. 1. Stracca de mercatura, in fin. tit. mandat. num. 49. tom. 6. part. 1. Gratian. discept. 342. n. 2.

4 Mandans enim quando sine hærede decedit tunc nulla imago defuncti remanet; idèdque subsiciens mandatum nequit uti titulo nominis ipsius, qui nec verè, nec fictè extat, & sic nullus extat, cujus nomine agatur; & per consequens mandatum, quanvis in rem suam, intelligatur morte solutum. Bart. in d. l. 1. n. 5. Alex. in l. fundi, n. 4. ff. de acquir. poss.

5 Prout dicitur de mandato necessario, quod licet morte non extinguatur, Bart. in cap. licet, num. 5. de offi. deleg. Roman. consil. 201. num. 4. Tamen intelligitur quando cum hærede mandans decedat, secus si absque eo objisset, l. postquam, ff. ut legat. nom. caveat.

6 Vitales tantum manent actiones, obeunte eo, qui cessit, d. l. 1. C. de act. & oblig. Cum enim cessionarius directus habet ex persona cedentis, non alter illis uti potest, quam si cedens cum hærede decedat, alioquin actio directæ ex ejus persona sublata est; quia directæ semper debent intentari nomine cedentis, l. planè, ff. famil. ercisc. Angel. consil. 334. Quod non advertisse Baldum in l. quod pauperibus, num. 46. C. de Episc. & Cleric. notar Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 24. num. 7. Vitales non expirant, ut decidit Donell. in d. l. 1. num. 46. & lib. 15. commentar. cap. 43. quem immeritò reprehendit Fab. lib. 12. conjectur. cap. 2. Ita Arias de Mesa ubi sup. Consil. Rosa consult. 20. num. 12. D. Reg. Galeot. contr. 6. n. 21. lib. 1.

7 Iuvat attamen in hac re transcribere, quæ tradit Consil. de Rosa consult. 20. num. 14. & hæc sunt: Quando exercentur actiones directæ, licet necesse esse videatur, concipiendum decretum in personam heredum principalis cedentis, qui non apparent in actis, ideoque intrare decisionem Minad. 35. & tradita per Rovitum in rubr. de procur. num. 601. Sed neque hæc oppositio subsistit; non enim video, per quas regulas probari possit, quod procuratore in rem suam actiones directas exercente, decretum sit concipiendum in personam principalis, & non ipsius procuratoris. Etenim procurator in rem suam duplici modo potest directas exercere: uno modo, si petat condem

condemnari reum ipsi principali constituenti, in sui tamen beneficium: altero modo, si petas reum condemnari sibi ipse uti procuratori in rem propriam principalis, uti docent Doctores in l. qui prædia, C. de procur. ubi Bart. Bald. Angel. Alex. & Ias. in l. si actor, C. de procur. Maranta in repet. d. l. si actor, num. 30. Carleval. de judic. lib. 1. tit. 2. disp. 4. n. 4.

Si procurator hoc secundo modo agat, prout egit Tobias, qui petiit sibi solvi, quid prohibet quo minus liberatio sui Tobie, uti procuratori in rem propriam quondam Luca, Leonardi, & Ioannis Stephani Spinola? Tunc enim decretum non concipitur in personam mortui, sed viventis, licet fiat mentio mortuorum, à quibus habuit mandatum, quod cum eorum morte non est extinctum, sicut quando liberatio fit heredi, nihil prohibet fieri mentionem defuncti, cuius est hæres. Hinc non opus est facere mentionem de hæredibus, nec quærere, an appareant hæredes, necne, juxta decisionem Minad. 35. Illa enim decisio loquitur in procuratore simplici effecto domino litis per contestationem, non autem in procuratore in rem propriam, inter quos longa est differentia. Nam procurator simplex, licet effectus dominus litis per contestationem, non tamen est dominus utilitatis, vel damni, quod ex lite provenit; sed tantum instantia judiciaria; ideoque cum utilitas, vel damnum non spectet ad procuratorem, sed ad hæredes, hinc deducitur, non posse ferri sententiam in procuratorem, vel pro procuratore, nisi facta mentione hæredum. At in procuratore in rem suam id non militat; quia utilitas, & damnum litis est ipsius, nec hæres constituentis aliquid participat; ideo non est de hærede quarendum, nisi quando constaret, cedentem decedere absque hærede, qui succederet.

8 In finalibus verbis videtur tamen varius D. de Rosa; postquam enim prius satis probat mandatum in rem propriam expirare morte mandantis, demùm restringit, nisi quando constaret, cedentem decedere absque hærede qui succederet.

9 De actione directa, & utili, & earum forma, & effectu, pulchra docent Doctores. Actio directa est, quæ datur ex verbis, & mente legis. Actio utilis est, quæ ex mente tantum datur. Glossa l. ex legato nominis, C. de legat. putà stipulatur quis sibi à Titio dari, vel fieri; ex hac stipulatione oritur actio directa stipulanti ex verbis, & mente legis contra Titium; quia dum Titius contractu se adstringit stipulanti, lex verbis, & mente producit jus quoddam quo Iudex minister legis adstringit Titium ad dandum, & faciendum in beneficium stipulantis. Instit. de obligat. §. 1. ibi: Est juris vinculum, quo necessitate adstringimur. Ex obligatione ergo nascitur vinculum juris, & ex vinculo juris producitur à lege formula quædam agendi, seu jus, quo in iudicio consequitur promissum. Instit. de action. §. 1. ibi: Est jus persequendi in iudicio, &c.

Si autem stipulans, seu dominus hujus actionis leget Caio hanc actionem, seu hoc nomen debitoris, lex concurrat quoad mentem in beneficium Caii contra Titium, non ex verbis, quia Titius non contraxit cum Caio; & ideo lex ex mente dat Caio utilem actionem contra Titium, d. l. ex legato nominis. Hinc Bald. in §. quid ergo, in fine, de investit. de re alien. fact. in usibus feud. dicit utilem, & directam nasci ex diversa forma, eadem tamen potentia: nam si utilis nasceretur aliunde, quàm ex prima materia, & sic non com-

petiisset testatori, non competeret legatario sine cessione, quia non fuisset in bonis defuncti, quod est falsum, ut in d. l. ex legato nominis, dum sine cessione datur ibi utilis actio. Pondera verba illa: Nam si utilis nasceretur aliunde, quàm ex prima materia; ex quibus verbis declaratur mens Baldi, dum dixit, oriri ex eadem potentia, id est ex eadem materia. Vtraque ergo oritur ex dominio, quod erat penes testatorem; nam datur dominium etiam incorporalium, secundum Socin. l. naturaliter, §. nihil commune, num. 1. ff. de acquir. possess. & sic nomen debitoris Titii erat in dominio testatoris, à quo dominio oritur directa actio ex verbis, & mente legis affixa ossibus stipulantis; quia verbis stipulationis de eo cantant. Oritur quoque utilis ex mente legis in beneficium legatarii, cui à creditore, qui stipulatus est, legatum fuit nomen illud debitoris, d. l. ex legato nominis: & dicitur oriri ex mente, non ex verbis, quia verba stipulationis non cantant ex legato; attamen lex ex mente legantis, qui voluit nomen debitoris dare legatario, deduci in esse actionem utilem, id est actionem, quæ utilitatem eandem afferat legatario, quam afferbat testatori: utraque ergo oritur ex eadem potentia, sive materia, id est dominio, quod erat penes testatorem; sed non ex eadem forma verborum directorem ipsi stipulanti. scilicet, promittis dare mihi: Vtilis actio ex mente, quia lex causa efficiens utriusque, deducit illam ex mente legantis, & sic ex alia forma. Dixi, legem esse causam efficientem utriusque actionis, quia omnis actio est adinventio legis; & ideo appellatur jus persequendi in iudicio. Instit. de action. §. 1. Sed dum Bald. existimat, utramque actionem, directam, & utilem, competiisse testatori; quia si utraque non competiisset, non fuisset utraque in bonis defuncti, quod est falsum, bene dicit Bald. in d. l. ex legato nominis: sed Glossa ibi videtur contradicere, dum dicit, quod actio utilis est dativa, directa vero nativa. Si ergo à lege ex mente datur utilis legatario: ergo ante legatum non erat in rerum natura, & sic non erat in bonis testatoris; unde frustratoria fuisset utilis actio testatori qui habebat directam, quæ est uberior: nec datur utilis habenti directam, ff. de superficiesibus, l. 1. §. qui superficiem, vers. Is autem, in cuius solo superficies est, non indiget utili actione, sed habet in rem. Dum Baldus arguit in d. l. ex legato nominis, utraque resistere, dum ibi existentibus directis non cessis ab hæredibus, potest legatarius agere utili actione, id est post mortem testatoris; tunc existente directa actione in manu hæreditatis, legatarius agit utili actione nomine proprio: sed hæc utilis producta est à lege ex mente post mortem testatoris. Dum textus ibi dicit, legatarium agere posse nomine proprio; si enim ex propria legatarii, & secundum Glossam dativè ex mente: ergo producta post mortem testatoris à lege ex mente testatoris ad utilitatem legatarii, ut effectus domini translati à testatore in legatarium à die mortis ipsius, l. à Titio, ff. de furtis: dominium ergo causa materialis utriusque actionis, produxit directam testatoris, tempore quo erat penes testatorem; post mortem verò translata dominium in legatarium ipso jure producit utilem legatario ut propriam, & sic dominium diverso tempore, & ex diversa forma producit actionem directam, & utilem. Nec ex d. l. ex legato, deducitur, actionem utilem fuisse translata à testatore

stator in legatarium; dicit enim textus: *Actionibus ab iis, qui successerunt, non mandatis*; & sic considerat plures actiones post mortem testatoris: an autem hæ actiones natæ sint post mortem testatoris, an antè, textus non aperit; imò obstat, dum legatario permittit suo nomine experiri utilibus actionibus: ergo utilis actio erat propria legatarii; & sic non testatoris: vel fat est ex verbis textus, non probari intellectum Baldi, scilicet actionem utilem fuisse in bonis defuncti ante legatum.

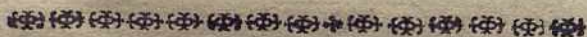
Difficultas est, an ex stipulatione procuratoris acquiratur actio personalis? Videtur dicendum, quod sic; quia per eum possessio, & dominium acquiruntur, §. *ex his, Instit. per quas person. nob. acquir.*

Adest titulus in *Instit. per quas person. nob. acquir.* & in illo non fit mentio de procuratore: dat rationem *Glos. penultima in l. 1. C. per quas person. nob. acqu.* dicens, ex stipulatione actionem esse affixam ossibus stipulantis, idque rectè intelligitur de directa, secundum *Glos. in l. 2. vers. si enim, in fin. C. eod.*

Utilem potest transmittere procurator per cessionem, secundum *Paul. de Castr. in summario d. l. 1.* Vel secundum *Glos. in d. l. 2.* etiam sine cessione acquiruntur utilis actio: & hoc modo *Glossa solvit contrarium in d. l. 1. & 2.*

Videndus *Olea tit. 4. quest. 9. & seqq.* ubi quod si ex re, sive circa rem domini stipulatur procurator, acquiruntur utilis actio domino: & si aliàs verba stipulationis concipiuntur in persona procuratoris, tunc nec directa, nec utilis queritur domino, sed cedere cogitur, nisi abesset, vel in subsidium, quia tunc utilis competit.

Si contractus verba dirigantur ad dominum, nulla actio queritur, nec procuratori, nec domino. *Glos. in l. 1. ff. de stipul. serv. quam singularem appellant Paul. de Castr. Gomez, & alii, quos Olea num. 4. refert.*

ARGUMENTVM.

Exceptio cedendarum actionum an obstat creditori agenti in solidum contra correum, vel confidejussores, si liberavit unum cum reservatione actionum, vel cessionis contra alios, vel per pactum de non petendo, vel per acceptilationem? Iudicantur antinomix legum, & Scribentium, cum resolutione Authoris.

SUMMARIUM.

- 1 Exceptio cedendarum obstat creditori liberanti unum ex correis sine reservatione solidi contra alios.
- 2 Pactum de non petendo qualiter ab acceptilatione differat.
- 3 *Præs. de Franch.* in dec. 476. pro creditore loquitur in pacto de non petendo.
- 4 Quid si liberatio contingat per acceptilationem, etiam cum dicta reservatione.
- 5 *Dom. Reg. Latr.* dubitat de opinione *Ans. de Alexand.*
- 6 Transcribuntur verba *Gratiani contra creditorem.*

7 Pactum de non petendo in personale, & reale dividitur.

8 Personale subdividitur, & quid in dubio?

9 Sensus Authoris.

10 Creditori unum gratis liberantis, an obstat exceptio?

11 An debitor possit per solutionem liberare unum ex ex fidejussoribus?

Q U Æ S T I O XXXIV.

Creditor, qui plures correos, vel fidejussores in solidum obligatos habeat, si unum liberet cum reservatione juris agendi contra alios, an possit repelli exceptione cedendarum, si totum petat?

Extra dubitationis aleam est, succurri correo, vel fidejussori, quando creditor solidum exigere intendit: si non reservet jus agendi adversus alios, tunc repellitur doli mali exceptione, dolo faciens solutionem petendo, & repellitur exceptione cedendarum, *l. rem hereditariam, ff. de evict.* Ita exploso *Fabr. lib. 11. conjectur. cap. 11.* post *Gratianum discept. 701. num. 3.* *D. Reg. Latr. dec. 112. num. 4.* & alios probat *Olea tit. 5. q. 2. num. 37.*

Distinguendum puto inter liberationem, & liberationem; quia si liberatio fiat per pactum de non petendo ab uno ex correis, & in eodem actu sibi reservet creditor jus agendi in solidum contra alios, tunc virtute reservationis videtur sibi reservasse jus cedendi actiones contra liberatum, & aliàs hæc reservatio nihil operaretur, & creditor privaretur jure suo, saltem pro medietate crediti, contra suam intentionem; cum licet sint inutiles actiones penes ipsum, tamen erunt utiles cessionario, ex textu in *l. Stichum, §. credito, ff. de solut. Ant. de Alex. in l. nisi, ff. de pact.* relatus per *Afflict. decis. 82.* qui licet in fine relinquat cogitandum, nihilominus cum sequitur *Præs. de Franch. dec. 426. & in addit.* Ita judicatum testatur *Reg. Rovit. decis. 47. num. 9;* ubi pariter judicatum in *S. C.* refert *Reg. Latr. consult. 89. num. 12. & dec. 112. num. 27.* ubi *Gizzius n. 10.*

Cogens ratio est in pacto de non petendo, quia istud non tollit actionem ipso jure, sed eam elidit, §. *præterea, Instit. de except.* tollit bene verum obligationem naturalem, eliditque civilem, & obligat partem paciscentem naturaliter ad non petendum. *Glos. in §. præterea, per textum in l. si unus, §. pactus, ff. de pact.*

Vnde notanter observat *Reg. Latr. consult. 89. num. 17.* quod in casu decisionis 476. *Præs. de Franch.* creditor promisit solum non molestare Franciscum Aconum in solidum obligatum per pactum de non petendo, & non liberavit illum purè, & simpliciter cassando ipsius obligationem.

Aut creditor unum correum per Aquilianam stipulationem liberaret, vel per acceptilationem cum expressa reservatione jurium contra alium? Et quæstio est, an liberetur alter ex liberatione unius? *Bartolus enim in l. ex duobus, num. 9. ff. de duob. reis,* ait quod stante reservatione prædicta, acceptilatio non porrigit effectum suum ad alios correos, propter protestationem, quæ dictum fuit, quod debiti divisio non inducatur: ea ducitur ratione, nam si unus verè solvat hoc acto quod tantum pro sua obligatione solvat, alter libe

liberatur, *Modestinus*, ff. de solut. Ait tamen infir-
ne, quod est subtile dubium.

Aretin. in d. l. ex duobus, num. 5. expressè tenet
contrarium, asserens non posse creditorem per
acceptilationem unum ex correis liberare, ita
quod non liberet alios; nec obstare, quod pro-
testatus fuerit, quod dicta liberatio ad correos
non extendatur: & movetur ex textu in l. 3. §.
nunc de effectu, ff. de solut. ubi si testator unum ex
duobus reis mandavit liberari ab hærede, voluit
correum non esse participem liberationis, debet
fieri ab hærede liberatio per pactum; ne si fiat per
acceptilationem, correus liberetur contra volunta-
tem testatoris: & sic datur intelligi manifestè, quod
per acceptilationem non potest creditor liberare
unum, quin liberet alios.

Convenit textus in l. non quicumque, §. qui Caio,
ff. de leg. 1. ubi I. C. ait, quod si testator unum
ex duobus reis liberet per acceptilationem, ne-
cesse est, liberatum esse utrumque; & idè dixit
Angel. in §. si quis debitori, Instit. de legat. adver-
tens ibi: Nota benè in practica, quod si habes duos
reos, & uni tantum vis gratiam facere, quod ipsum per
acceptilationem ne liberet, sed facias illi pactum de
non petendo. Et juxta hanc opinionem, non obsta-
te protestatione, judicatum in M. C. refert Moc-
cia in sylva cas. forens. c. 68. idque videtur voluisse
Reg. Latr. d. consult. 89. à num. 28. ubi quod libe-
ratio habet vim solutionis, & differt a pacto de
non petendo.

Negare non possumus differentiam inter acce-
ptilationem, & pactum de non petendo. Atta-
men cum obligatio non possit absque consensu
creditoris solvi, esto creditor liberet unum ex
correis per acceptilationem, si expressè è contra-
rio protestetur, quod nolit gratiam facere correo
pro alia parte, in hoc casu dicendum erit, quod pos-
sit agere, per doctrinam Bart. in d. l. ex duobus.

Quoad opinionem Antonii de Alex. in d. l. nisi,
illam non transire sine difficultate, ait Reg. Latr.
in d. consultat. 89. num. 16. & contradicentem ha-
bere Gurtier. in alleg. 2. num. 11. juxta Afflict. de-
cis. 182. quem ita intelligit.

Gratian. discept. 409. num. 39. in hac specie ita
loquitur: Creditor si in instrumento liberationis, &
fidejussionis reservavit sibi jura contra alios fidejuf-
sores, non potest pretendere, quod reservaverit jus
faciendi cessiones aliis fidejussoribus contra fidejufso-
rem liberatum; cum enim simul fidejusserint, videntur
facti socii, & per consequens unus contemplatione
alterius dicitur obligatus, & sub spe cessionis: unde
talis protestatio, seu reservatio creditoris liberantis
unum ex fidejussoribus, non juvat, & contra eum
datur exceptio cedendarum: & ista est verior opi-
nio, quamvis alii contrarium tenuerint, ut per Afflict.
decis. 182. in fin. licet ipse neque firmet, sed cogi-
tandum esse asserat. Hactenus Gratian. quam nun-
cupatim sequitur Rot. in decis. 10. post tract. Mer-
lin. de pignor. ubi firmari videtur, quod exceptio ce-
dendarum obstet agenti creditori, etiamsi is refer-
vaverit sibi jus agendi contra alios.

Pro clariori intelligentia supponendum est,
dividi pactum de non petendo in personale, &
reale. Reale est, si creditor paciscatur cum uno
ex correis debendi de non petenda re debita sim-
pliciter; & hoc pactum prodest omnibus l. & hære-
di 23. §. ult. ff. de pact. Aliud pactum est personale,
veluti si creditor paciscatur de non petendo ab
uno ex correis dumtaxat, tunc solum pactum pro-
dest illi, cui fit pactum. In dubio autem pactum
D. de Luca Addit ad Tract. de Cess. Jur.

conferetur reale, nisi addita fuerit illa taxativa, aliave
consimilis dictio. Bart. in l. nisi, ff. de pact.

Quando pactum est personale, rursus, subdi-
stinguendum est, an soli personæ, cui fit, pro-
sit, necne. Etenim aut correi debendi sunt socii
omnium bonorum, vel solum respectu illius de-
biti, ita ut conventum appareat inter eos, quod
omne lucrum, & damnum ex illa obligatione, quæ
sunt correi, sit commune, juxta legem si unus. ff.
pro soc. Tunc pactum etiam personale de non pe-
tendo ab vno ex sociis proficiet alteri. Alioquin
læderetur etiam ipsemet correus, cui pactum fuit,
idque de natura societatis.

Idemque est licet correi non sint socii, si il-
le, cui pactum fuit, læderetur, si alteri etiam
pactum non prodesset, veluti si pecunia mutuata,
pro qua sunt correi debendi, tota versa fuerit in
vtilitatem illius, cui pactum fuit, qui cogi aliter
posset ad solvendum Ita Bart. ubi sup. Si verd correi
non fuerint socii, tunc pactum personale pro-
dest solum pro parte ei, cui pactum fuit. Glos.
in l. 4. §. nunc de effectu, ff. de liber. leg. quam pro-
bat ibi Bart. ibidemque eadem distinctio ad hibe-
tur in liberatione à creditore legata.

Si licet meum sensum proferre, ego existimo,
non obstare exceptionem cedendarum, quoties
sumus in pacto de non petendo reali, & creditor
reservasset sibi jus cedendi, vel agendi in solidum;
nam secus inutilis esset reservatio, præsertim dum
pactum non tollit ipso jure actionem. Reg. Latr.
decis. 117. num. 26. & seqq. ubi refert conventos
fuisse condemnatos, non obstante exceptione ce-
dendarum: & decisum testantur Præs. de Franch.
dec. 476. & Reg. Rovit. ubi sup. D. Rodoër.
conf. 14. In acceptilatione idem est quod in pac-
to, quia non potest contingere liberatio absque
consensu debitoris.

Antinomiam inter legem Stichum, §. si creditor,
ff. de solut. & inter legem si stipulatus, §. si stipulatus,
ff. de fidejuss. conciliare nititur Dom. Rodoër. n. 36.
& 197. ut in §. si stipulatus, non obstante munifi-
centia, seu pacto gratuito creditoris, qui alterum
ex fidejussoribus liberavit, rectè alter ad totum,
debitum conveniatur, ne liberalitas in odium libe-
rali retorqueatur. At in d. §. creditor, contrarium
deciditur; quia vitio creditoris accidit, ne possit
actiones cedere, quia ex incuria vincti passus est.
Ita cum Fabro, lib. 11. conjectur. cap. 14. casum Ro-
doër. refert decisum pro creditore; concurrebant
autem renunciationes omni legum auxilio, & re-
servatio solidi.

Exceptio cedendarum cessat, si creditor libe-
ravit unum ex pluribus, pro quo debitor solvit,
ad ipsum liberandū, per textum expressum in l. his
vero, §. si duo, ff. de solut. ubi Glos. & Bart. Card. de
Luca lib. de credit. discept. 145. num. 2. cum Merlin
de pignor. lib. 4. quæst. 41. num. 19. Aliud sentit de
Luca si debitor non in pecunia, sed in stabilibus
solvisset, & creditor eum liberasset: vel nisi debi-
tor solvisset, factus non solvendo.

ARGUMENTVM.

Cessio solutionis causâ an inducat consti-
tutionem hypothecæ ad favorem ces-
sionarii creditoris in actione persona-
li, & exinde efficiatur ipse hypotheca-
rius, ac præferendus sit secundo cessio-
nario

nario? Expenditur Merlin. de pignor. considerans in cessione simplici medium quoddam inter dationem in solutum, & pignus: & recensentur verba hypothecam inducentia.

S V M M A R I V M.

- 1 Cessio simplex an constituat hypothecam ad favorem creditoris personalis? *Megat D. Olea.*
- 2 Cessio simplex est medium quoddam inter dationem in solutum, & pignus, juxta *Mercurial. Merlin.*
- 3 Cessio intuitu debiti inducit constitutionem hypothecæ.
- 4 Pactum de capiendo inducit hypothecam.
- 5 Recensentur verba constituenda hypothecam.
- 6 Auctores tenentes pro constitutione hypothecæ laudantur.
- 7 Declaratur illud medium quoddam traditum per *Merlinum.*

Q U Æ S T I O XXXV.

CESSIO simplex, & solutionis causâ creditor in actione personali facta, an constituat hypothecam ad favorem creditoris cessionarii? Frustruosa est quæstio; nam ex duobus consignatariis, & creditoribus, quibus communis debitor nomina debitorum cessit, extinde tunc ratione hypothecæ primus cessionarius erit præferendus: è contrario si non quæretur hypotheca, sed tantum adsit personalis actio, quæ ex contractu competeat, concurrente etiam cessione solutionis causa, ex qua nullum dominium, nec hypotheca quæritur, æquale jus habet primus cessionarius cum secundo, nullâ consideratâ prioritate cessionis: quam opinionem tenet *Gallerat. de re nuntiat. lib. 1. cap. 5. num. 66.* & post alios *Olea tit. 6. quæst. 8. num. 11.* & dixi supra, & pariter scripsi in *Gratian. discept. 310. n. 10. & seqq.*

Partes primi cessionarii suadent tradita per *Merlin. de pign. lib. 5. quæst. 5. num. 4. & 5.* ubi cessionem simplicem inquit egredi terminos constitutionis pignoris, & induci hypothecam; ideoque de personali creditore efficeret hypothecarium. *Merlini* verba sunt: *Vnde etiam inferitur, in cessione non considerari extinctionem, quando cessio ipsa formiter facta non apparet: quod si debitor simpliciter tradidisset creditori chirographum nominis debitoris, dici posset sola pignoris constitutio pro cautela ipsius creditoris: & ita tradit *Lalins Altogradus consil. 37. num. 18. & 19.* licet aliud videatur insinuare *Morot. conf. 66.* nisi tamen aliunde constare possit, vel fuisse factam dationem in solutum, vel nisi ipsa consignatio egrediatur terminos constitutionis pignoris, videlicet quia fuerit facta cum facultate exigendi ipsum nomen debitoris; videtur enim constitui ex hoc medium quoddam inter dationem in solutum, & simplicem pignori constitutionem sicuti eruditè comprobat *Altogradus dicto consil. 37. à n. 33.* cum seq. ubi scribit, quod si creditori acceptanti, præsentente debitoro cesso, sit traditio cedula cum expressa facultate exigendi, inducitur novatio & delegatio; & ampliatur conclusio jam firmata: Si verò sit traditio cedula contra debitorem absentem, cum prædicta facultate exigendi, inducitur cessio, quæ simplex nuncupatur, ex *Surd. consil. 145. num. 56. & 28.* *Rot. apud Durant. decis. 99. num. 2. & decis. 266. num. 16.**

qua idè pignus constitutionem egreditur, licet scripiat quodammodo pignus, ex quo non inducitur liberationem debitoris cedentis. Vnde simplex operatur constitutionem hypothecæ, sive per traditionem constitutionem hypothecæ, sive per traditionem chirographorum, sive instrumentorum, sive per facultatem datam creditori exigendi credita propriâ facultate, & consequenter est efficacior constitutione hypothecæ, & rectè egreditur terminos constitutionis illius, ut scribit *Merlin.*

Præterea consideratur constitutio hypothecæ, si cedens contemplatione, intuitu sui debiti cedat solutionis causâ suo creditori nomina debitorum ipsius cedentis pro cautione cessionarii, ut in puncto *Altogradus n. 18.* ubi quod cessio facta in riguardo del suo credito, pignus importat, l. *quamvis, & l. si convenerit, la 2. ff. de pign. action.* certius si fiet cautela pro securitate creditoris.

Accedit, quod pactum de capiendo, inducit constitutionem hypothecæ, l. *creditor, §. per divisionem, ff. qui potior. in pign. Afflict. decis. 221.* *Merl. de pign. lib. 2. quæst. 94. num. 10.* *Durant. decis. 40. num. 20. & 21.* & facultas concessa in cessione exigendi nomina debitorum, & sibi cessionario satisfaciendi, est efficacior, quam pactum de capiendo.

Ad hæc consideranda erunt verba in cessione apposita; nam ex pluribus verborum formulis resultat hypotheca, ut ex verbis, *Volens securum facere;* vel, *cautum reddere;* vel, *pro cautione, & securitate:* ex quibus formulis constitui hypothecam, latè probat *Merlin. lib. 2. quæst. 41. per totam.*

Convenit cum hac opinione in favorem cessionarii, *Acosta de privileg. credit. reg. 3. ampliatur. 4. num. 37.* *Salg. in labyrinth. credit. 1. part. cap. 10. num. 46.* quo refero in *discept. 310. Gratiani.*

Comprobat eandem traditionem *Card. de Luca lib. de credit. discept. 135. num. 8. & 14.* ubi quod actus assignationis bonorum, & cessionis simplicis, referendus veniet ad pignus, ex *Surd. consil. 243.*

Quapropter illud medium inter dationem in solutum, & pignus, quod considerat *Merlin.* in cessione simplici, est idem, quod mixtum; magis tamen participans de pignore, illud magis, & plus habet, quod cessionarius habet facultatem se satisfaciendi propria autoritate.

A R G V M E N T V M.

Cedens nomen debitoris in dotem, an teneatur præstare exigibile? Quid si nomen delegatum sit? Distinguuntur plures casus. Nomen si tractu temporis efficiatur non idoneum, nullum adest dotis privilegium. Quando nomen detur æstimatum? *Montanus* dubitat de decisione 108. *Præf. de Franch.* Declaratur quando privilegium dotis locum habeat, & non veniat exigibilitas Refertur casus per *Rot. Rom. decisus.*

S V M M A R I V M.

- 1 Cedens nomen debitoris in dotem, ad exigibilitatem tenetur.
- 2 Quid si maritus sciat debitorem inopem?
- 3 Delegatio in hac re utrum à cessione differat?
- 4 Distinguuntur plures casus.

- 5 Nomen si tractu temporis efficitur minus idoneum, non teneretur cedens.
- 9 Mulier si in partem dotis in pecunia constituta cedat nomen viro, an is dicatur recipere æstimatum?
- 7 Dotis privilegium quando locum habeat, declaratur.
- 8 Refertur casus decisus per Rotam Romanam.
- 9 Taxativè, vel demonstrativè nomen quando dicatur cessum, declaratur.
- 10 Relativum, qui, quando restringat dispositionem.

QUÆSTIO XXXVI.

CEdens nomen debitoris in dotem, an teneatur nedum facere verum, sed etiam exigibile, si datum sit æstimatum? Bart. in l. *Mavia*, ff. sol. matrim. negat, quia æstimatio faciat emptionem, & sufficiat præstare verum, juxta legem si nomen ff. de hered. vel act. vend. & sequuntur Fab. lib. 12. consuet. c. 8. Scifordeg. l. 3. tract. 23. quæst. 16. n. 7. volentes nullam differentiam esse constituendam inter maritum differentiam esse constituendam inter maritum, & extraneum. Contrarium tamen verius, est, ut tradit Paul. de Gastr. in d. l. *Mavia*, n. 3. Præf. Franch. dec. 108. post num. 3. licet tibi non fuit decisus articulus, ut advertit Montan. contrav. 45. n. 1 & pro dote Barbof in l. *æstimatis*, num. 11. in fin. ff. solut. matrim. ubi quod viro, & uxori in dote succurrendum sit, etiam culposa ignorantia eis imputari possit, & sufficere, si re ipsa lædantur. Reg. Galeot. lib. 1. contrav. 32. post alios Olea tit. 5. quæst. 12. n. 7. Andreol. contrav. 333. n. 7. Staiban. resol. 99. n. 27. & seqq. & ex textus in l. si cum dotem §. si mulier ff. solut. matrim. & l. promittendo, §. si a debitoribus, ff. de jur. dot. Card. de Luca lib. de dote, discurs. 62. num. 8. & disc. 157. num. 16.

2 Quid autem si sciens nomen debitoris minus idoneum, maritus acceperit? Idem favore dotis probant Reg. Galeot. & Staiban. Castell. decis. 7. At in casu insufficientiæ scienti, non subveniri viro, quasi videatur approbasse personam, tenent Costa de scient. & ignorant. cent. 1. dist. 44. n. 7. mangil. de evict. 9. 77. num. 8. & præf. de franch. n. 4. rationem aliam assignat, quasi maritus sciens voluerit donare, & ex Castrensi in d. l. *Mavia*, observat Add. ad Alex. in l. si cum dotem, §. si mulier, ff. sol. matrim.

3 Excitat difficultatem Olea d. n. 7. an procedat, si nomen delegatum sit? Et recenset Tepatum n. 2. tit. sol. matrim. Giurb. ad consuet. Messan. cap. 15. gloss. 14. n. 10. volentes idem procedere favore dotis, etsi aliud de jure communi videatur, sicce & obiter se habendo. Sed rationabiliter dubitat; nam cessionarius recipiendo obligationem debitoris, censetur approbare personam pro idoneam. Cæc. decis. 9. 72. n. 23.

4 Ad elucidationem quæstionis propositæ plures casus contingere solent super cessione nominum debitorum in dotem. Primus casus est, ubi debitori cesso maritus dotem accepto ferat, & dotis confessionem faciat; seu eidem dotanti accepto ferat, & deinde obtineat novam promissionem solvendi sub titulo diverso; & tunc si id agitur, consentiente muliere non poterit mulier, nec ejus hæres hujusmodi confessioni tunc inniti; sed obstabit exceptio dotis non numeratæ, ut post Thefaur. dec. 112. Polydor. Ripa observ. 38. num. 2.

Alter casus est, ubi mulier, vel quilibet alius dotans, pro dote viro assignat nomen debitoris, cui vir absque mulieris instantia, vel consensu debitum accepto ferat, obtinendo ab eo novam promissionem ex causa mutui, vel alia; & tunc

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. l. w.

nisi expressè constet, virum id non egisse animo novandi, sed ad alium honestum finem, ad faciliorem exactionem directum, certum est induci novationem, & acceptilationem habere vim veræ solutionis, ac si maritus denuò eandem summam eidem mutuasset: & procedunt textus in l. dotem, & l. vir ab eo, ff. de jur. dot. l. pen. §. si vir, ff. sol. matrim. Barbof. 2. p. l. 1. in princ. 12. Secus si de contrario cõstet expressè ut sæpe cõtingit, nimirum quando mulier, vel ejus pater pro dote assignet viro liquidè consequenda à Titio mille, quorum dies jam cesserit, ita ut partes mariti solæ esse debeant in adstringendo debitorem, & in exigendo, si vir contentatur in gratiam Titii accepto ferendo, absque ulla causa, quantitatem debitam, & recipere novam obligationem ex causa mutui, utique intrat novatio. Sed si nomen cessum non sit liquidum, & clarum, sive non experibile viâ exequutivâ, & idè vir ad exactionem facilitandam, & obligationem liquidam de facie ad faciem obtinendâ, concedendo etiam honestam dilationem adhibeat, dictâ cautelam, utique tunc iniquum, & asperum esset, ut vir ejus prudenti diligentia damnum sentiret, & ex bonis operibus lapidaretur, & nominis cessi exigibilitas, vel periculum cederet damno cedentis. Idemque si dotanti absque mulieris consensu maritus accepto fert summam pro dote promissam, contentus nova summæ æquivalentis promissione sub nomine mutui, vel alio titulo; tunc enim debitum dotale in novum titulum, absque animo novandi transfutum, gaudebit omnibus illis privilegiis, quibus prius debitum portebatur, cum subrogatum sapiat naturam ejus, in cujus locum facta est subrogatio. Anna. singul. 248. Reg. Latro dec. 38. ex n. 34. & dec. 200. ex n. 23. Thor. vor. 4. Si nulla subest justa causa faciendi dictum circuitum, tunc novationem induci tradit Card. de Luca de dote, disc. 159. n. 22. Excipit, si restitutio dotis faciendâ esset, cum Afflict. decis. 323. ubi si uxor se dotasset & obtenta quietantia de dote, de novo se obligasset, iniquum enim esset, ut dotem non solutam reperere posset.

Privilegium de dote quoad insufficientiam nominis cessit de tempore delegationis, seu dationis in solutum, locum habet de tempore cessionis, secus si tractu temporis nomen efficitur minus idoneum, quia in hoc dos non reperitur privilegiata. Barbof. in dict. l. si æstimatis, num. 10. in fine. & in hunc sensum recipiendi sunt asserentes, ut etiâ in dote periculû sit cessionarii, ex deductis per Pratum disc. 21. Card. de Luca de dote, disc. 157. n. 30.

Si mulier dat in dotem ducatos mille, in quorum partem cessit ducatos, quos debet consequi à Cajo, qui se obligavit marito pro summa à se debita, an dicatur maritus recipere nomen debitoris æstimatum? Præf. de franch. ubi supra, negat ex Jacob. de Arena, ex eo, quod tunc nomen debitoris dicatur accedere obligationi mulieris, seu dotantis, ita quod soluto matrimonio, si idem nomen debitoris extet non exactum, possit idem maritus, vel ejus hæres idem nomen cedere in restitutione dotis, & ita refert decisum.

Montanus ubi sup. dubitat de hac decisione, quia statuitur fundamentum in d. §. si a debitoribus, ubi debitor cessus erat debitor sub conditione, & ante conditionem purificatam debitor desiit esse solvendo; & idè maritus non fuerat in culpa.

Quid si cedatur in dotem nomen inæstimatum, an locum habeat privilegium dotis? Card. de Luca

G 2. disc.

52 Spicilegium de Cessione Iurium,

d. disc. 61. num. 9. firmat procedere privilegium dotis, quando jam quis est debitor dotis constituta in quantitate, pro cuius solutione nomen debitoris dat in solutum.

8 Casus positus per Card. de Luca, talis est. Iacobus de Castraconis nuptui tradidit Victoriam suam sororem viduatam ex Raynerio de Nolphis, Camillo de Pazzis: cui promisit pro dote scuta tria millia, aliàs per Castruccium sponsæ patrem promissa, & data primo viro, ex cuius bonis assequenda esse dixit, & deficientibus bonis Raynerii primi viri, Camillus se direxit contra Iacobum fratrem in vim apochæ dotalis, succubuit coram A.C. & introductâ causâ per appellationem in Rota coram Verospio, sub die 31. Januarii 1656. prodiit resolutio priori conformis, & præcipuum fundamentum fuit, quod ipsum debitoris nomen solum in dotem datum esset, ideoque illud præstando, ad aliud dotans non teneatur, *l. promittendo. §. si à debitore, ff. de jur. dot. barb. in l. estimatus, num. 10. vers. secundus est, ff. eod.* & firmabatur, nomen, in quo dos constituta erat, taxativè potiùs, quam demonstrativè promissum censi, dum ab eo oratio incipiebat, illudque principaliter in contractum deductum erat. Verba promissionis erant: *Prometto li scudi 3. m. altre volte promissi, è dati al quond. Ranieri;* & deinde subsequitur, *Quali scudi 3. m. si devono cavare dalli beni di detto Ranieri.*

9 Indubitatum est principium, quod ubi nomen, vel alia res taxativè in dispositionem, vel conventionem venit, non tenetur debitor aliud præstare, nisi rem, vel jus taxatum, tale quale sit, cuius cessatio, vel peremptio, creditoris, vel recipere debentis damno cedit; & taxativè dicitur, venire, quando modus, seu locus solvendi continentur sub vnicâ, & eadem oratione, taliter quod res una ab alia, absque imperfectionis nota separari non valeat. *Consil. Marcian. consil. 44. lib. 1. n. 4. Laderch. consil. 159.* Taxativè in casu proposito dicitur facta promissio, dum frater promiserat illa eadem scuta, quæ primo viro data fuerant cum dictione *li*, ad oculum demonstrativa, ex deductis per *Surd. dec. 125. num. 1.* & deinde dicendo: *Quali scudi 3. m. si devono cavare dalli beni del detto Ranieri.* Vnde non dabatur oratio perfecta, & obligatoria, quæ distingui posset, & stare de per se.

10 Relativum *qui*, vel *quos*, si adjectum est in aliqua dispositione sine copula, solet eam restringere, *l. Stichum, §. qui meus erit, ff. de l. 1. l. ea tamen adjectio, ff. de leg. 3. latè Cephal. consil. 636. Dec. consil. 183.* ubi respondendo ad Paul. de Castr. in consil. 338. inquit doctrinam istius procedere, quando essent dictæ orationes perfectæ. Secus si essent conjunctæ per relativum *qui*, vel *quos*. Nam tunc non essent orationes perfectæ, sed habentur pro una: & adducit exemplum, *Lego Titio centum, quos mihi Caius debet:* & licet Paul. de Castr. videatur tenere contrarium; atramen Dec. contra Castrensem allegat baldum, & subjungit rationem, quia relativum illud sit relativum substantiæ, quod restringit dispositionem, & propterea in casu suo Decius, ubi fuerat dictum de primis denariis, *pui exigentur à debitoribus communibus*, vult relativum restringere legatum ad illos nummos tantum, & sequuntur Cephal.

AN sine cessione mariti, vel hæredum ipsius possit mulier agere contra dotantem pro dote promissa viro, tam soluto, quàm constante matrimonio? Quid si maritus promiserit renunciationem vxoris successionibus ad favorem dotantis, an obstat vxori exceptio non impletæ promissionis? Vel solutio liberè facta sit marito, non sequuto investimento pecuniæ dotalis, convento pro cautela dotis, & vxoris? Recensentur plures Rotæ Rom. & S. C. decisiones?

SUMMARIVM.

- 1 Mulier an possit agere contra dotantem pro solutione dotis promissa viro?
- 2 Resolutio questionis.
- 3 Quid matrimonio constante?
- 4 Vxor an possit agere, si nolit renunciare successionibus, juxta promissionem mariti?
- 5 Distinguitur an promissio renunciationis sit correspectiva, vel non.
- 6 Discutitur, an vera sit distinctio.
- 7 Mulier an possit agere pro solutione dotis liberè facta marito contra formam capitulorum de investimento?
- 8 Sensus Authoris.

QUESTIO XXXVII.

Mulier dotem non exactam à marito an possit sine cessione viri, vel hæredum exigere ipsi marito promissam? Distinctio communiter recepta est, ut si ex stipulatione per maritum facta mulier velit agere executivè, & non possit sine cessione, at viâ ordinariâ possit. *Giur. in Consuetud. Massan. cap. 13. glos. 1. à num. 8. Amat. resol. 13. à num. 46.* De æquitate etiam viam executivam competere, maximè si juramentum, vel stipulatio Notarii accesserit, tenent Fontanell. *de claus. nuptial §. 6. gl. 1. p. 1. per tot. D. reg. de Marin. lib. 2. ref. 139. & ad Reg. Revert. dec. 424. Olea tit. 4. q. 8. num. 39.*

In stricta disputandi ratione, & juxta juris regulas contrarium dicendum tradit Olea *num. 39.* ex textu in *l. si focer, §. Lucius, ff. solut. matrim. & in l. si pro se pater, C. de dot. promiss. Præf. de Franch. dec. 33. Tondut. qq. civil. cap. 100. Reg. Latio. dec. 143. num. 17. Cancer. part. 2. var. cap. 7. à num. 33.*

Extendit Olea *n. 40.* ut sola circuitus vitandi ratio iusta causa non sit: ut mulieri permittatur agere sine cessione, inconsulto marito, vel ejus hæredibus, quibus expedire poterit, ne mulier dotem exigat. Et quanvis Schifordeg. *lib. 3. tract. 2. quæst. 12.* existimet de jure Codicis, *post. l. unie. §. accedit, C. de rei ux. act.* inducit tacitam stipulationem concedit adversus extraneam dotantem, quoniam non est stipularus sibi restitui, soluto matrimonio, ut dos ipsi mulieri restituatur.

Conclusivè procedendo pro muliere, in praxi est respondendum cum Fontanell. *n. 20. Reg. Latio. consil. 48. n. 47. latè Altograd. consil. 31. num. 18. Reg.*

reg. Sanfelice. *decif.* 130. Card. de Luca *lib. de dote, disc.* 163. *num.* 9. ubi quod saltem de æquitate ad inanem circuitum evitandum, vel ubi intercedit negligentia viri. Beltram. *ad Ludovis. decif.* 97. *Altogr. num.* 31. Et cessat quæstio ratione juramenti, vel stipulationis Notarii pro iis, quorum interest. *Altograd. num.* 29. Beltram. *ubi supra*, Demùm quando omnia desint, cum mulieri competat hypotheca, poterit agere mulier adversus hoc nomen, tanquam rem viri sui. Fontanelli. *num.* 18. *Altogr. n.* 32.

3 Matrimonio constante mulieri nullatenus competere exactionem dotis soli viro promissæ, ex textu in *d. l. si pater*, scribit de Luca *num.* 9. cum Carena *resol.* 63. & iterum Luca *disc.* 62.

4 Tota difficultas est, quando maritus, cui promissa fuit dos, renunciationem promiserit hæreditariam, & legatorum dotanti, an mulier agere possit, vel ei obstat exceptio non implementi, præsertim si maritus se obligaverit, etiam quod adhibuerit omnem diligentiam?

4 Negativam opinionem juxta decisionem 33. Franch. & aliorum, tenendam fore videtur ob cessantem rationem æquitatis, seu inanis circuitus; quoniam viro, vel ejus hæredibus, à quibus de stricto jure cessio mulieri facienda est, obstat exceptio non implementi, & opiniones fundatæ in æquitate, seu ratione inanis circuitus, rationabiliter in foro contra juris rigorem magis receptæ sunt, quoties jus alterius non sit deterius, neque ejus interest magis ab uno quàm ab alio exigi. Secus ubi jus alterius sit deterius, ejusque interest, cum tunc iniquitas esset exercere æquitatem, quæ læsionem produceret.

Mulier agenti pro dote consequenda, obstat potest exceptio non impletæ conditionis in constitutione dotis adjunctæ, qualis est super renunciatione per ipsam facienda successione, ut firmat Gratian. *discip.* 143. *num.* 48. & Cavaler. *decif.* 64.

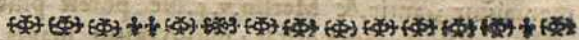
5 Verùm distinguere oportet, quod aut promissio facta est à solo viro, vel etiam à muliere. Primo casu subdistinguitur, num promissio sit correspondiva ad constitutionem dotis, necne. Si enim non est correspondiva, liberè poterit mulier agere contra dotantes, quibus tantùm actio superest agendi contra vitam, ejusque hæredes pro interesse quia non debet mulier ex viri promissione, quæ dotis correspondiva non sit, impediri, ut decidit Rota coram Celso *decif.* 21. & 28. Dunozer. *decif.* 928. Correspondiva dotis non est, quando constitutio dotis jam perfectè præcessit, & per capitulum separatum vir promissit renunciationem. Cavaler. *decif.* 64.

6 Si verò est correspondiva, seu etiam ab ipsa muliere promissa est renunctio, tunc non dubitatur, competere exceptionem non implementi. Quoties verò obstat exceptio, tunc poterit mulier adversus dictam exceptionem se tueri ex privilegio legitimæ, quia dos sit loco legitimæ. Attamen quia in contractibus conditio, quæ alias rejicienda est, non vitatur, sed vitatur, idè non poterit mulier uti contractu in parte contra voluntatem contrahentium. Cardin. de Luca *de dote, disc.* 173. *num.* 11. sive quia in eadem scriptura non datur prius, & posterius, & sic correspondiva non sit restricta ad orationis unicitatem: imò non solum contenta in eodem instrumento in capitulis separatis, sed etiam instrumentis diversis in eodem die coram eisdem Notario, & testi-

bus, consentur correspondiva. Cardin. de Luca *disc.* 62. *num.* 6. Consequenter ipsa mulier dotis constitutione uti nequit, nisi cum sua causa, seu conditione, sub qua concepta est, & potest non acceptare. Et tunc jus habebit implorandi Judicis officium pro nova dotis constitutione, & non agere ex illo contractu, per quem dotantes non nisi cum illa qualitate se obligare voluerunt, cum obligatio trahenda non sit ultra animum se obligantis. Luca *disc.* 29. *n.* 12.

Controversiam tempore meo excitari sæpè contingit, quia in tabulis nuptialibus sæpè in solutione dotis apponitur pactum investimenti in emptionem stabilium, vel annuorum introituum de pecunia dotali pro securitate dotis, & cautela mulieris; & nihilominus dos promittitur soli viro, ut moris est, in partibus: unde quoties confecta est cautela, & simplex solutio sine investimento facta marito, in hoc casu maritus non cedit actiones, nec potest cedere; idèque mulier si indigeret cessione, agere non posset; & tamen dotantes solventes sine investimento, non sunt liberati ab obligatione contracta ratione dotis promissæ, ut tradit Fab. C. *de jur. dot. defin.* 19. Rota penes Merlin. *dec.* 77. & *decif.* 99. Dunozer. *decif.* 699. Cardin. de Luca *de dote, disc.* 4. *num.* 2. ubi quod passim admittit Rota, & scripsi in *Gratian. discip.* 55. Idque si investimentum esset pro cautela mulieris, secus dotalitium in casu pacti reversivi pro ipsis adjuncti, soluto matrimonio; quia proprio favori posset renunciare.

In contingencia facti ego tenui in favorem mulieris, ut sine cessione agere possit, dum dotantes non fuerint liberati per liberam solutionem factam, ut scripsi in *Gratianum*, & in *decif.* 33. *Pres. de Franch. n.* 3. & in *decif.* 596.

ARGUMENTVM.

Creditor anterior hypothecarius an impedit possit delegatarium, quia exigat nomen cessum delegatum, si adhuc non fuerit soluta pecunia per debitorem delegatum? Hypotheca an extinguatur per delegationem? Quid si girata fuerit fides crediti, & pecunia extet in bancho?

S V M M A R I V M.

- 1 Anterior creditor hypothecarius an evincere possit nomen debitoris delegatum?
- 2 Delegatio est potentior novatione.
- 3 Contra creditorem stant Manent. & alii.
- 4 Resolutio Auctoris pro delegatario.
- 5 Girata fide crediti, an possit avocari pecunia per creditorem anteriorem?
- 6 Traditio cedula an sit ficta solutio.
- 7 Fides crediti sumi ad beneficium giratarii.
- 8 Distinctio, & resolutio articuli.

QUÆSTIO XXXVIII.

Anterior creditor hypothecarius debitoris accedentis nomen debitoris per delegationem, an possit delegationem factam impedire & exigere nomen cessum in præjudicium delegatarii?

Videtur dicendum, quod non. Delegatione enim facta, delegatus liberatur à delegante, qui etiam liberatur ab acceptante delegationem, quæ est quædam solutio facta per debitorem, alioquin essent duo rei debendi, delegans, & delegatus diversis temporibus, & introduceretur nova obligatio accessoria veteri, contra intentionem agentis; quippe intendens per introductionem novi debitoris suam extinguere obligationem: unde delegatio est quædam solutio, ut ex textu in *l. si rem, §. si duo, ff. de novat. Mantic. de tacit. lib. 17. tit. 7. num. 5.* ubi dicit, videri debitorem solvisse creditori, & creditorem rursus credidisse debitori delegato. Et quod extinguatur hypotheca prima delegantis, probatur ex *l. 3. vers. quod si, ff. de novat. Paul de Castr. in l. delegare 1. n. 1. ff. de novat. & in l. singularia, num. 21. ff. si cert. per. Burat. decis. 607. n. 2. & decis. 749. n. 17. Duran. dec. 266. n. 15. & 22. & dec. 310. n. 4. Cavalier. decis. 338. n. 4.*

Imò fortius per delegationem, quàm per novationem extingui hypothecam, dicit Mantic, quia jura Codicis, quæ prohibent, posse fieri novationem, nisi expressè, non extenduntur ad delegationem; unde jura antiqua incorrecta remanent quoad eam. Ita latè Merlin. *de pign. lib. 5. q. 12. per tot.*

Unde in terminis ita probat pro cessionario, seu delegatario, Manent. *conf. 15 lib. 1.* & faciunt in fortioribus terminis adducta per Paris. *conf. 69. lib. 4.* & Chartar. *decis. 19.*

Contrarium verius existimo, quoties pecunia non est exacta per cessionarium à debitore delegato, & possit creditor anterior exigere suum creditum à debitore delegato; quia delegatio non est vera solutio, dum verè pecunia non fuit soluta: & quod sit ficta solutio, ex textu in *d. l. si rem*, argumentantur Mantic. & Merlin. *n. 5.* Nec potest plus operari fictio, quàm veritas: multò igitur magis, ubi agitur de nomine debitoris, adhuc non exacto, attendenda est veritas pecuniæ extantis, non habitus exactæ. Ciriac. *controv. 238. & seq. Amar. resol. 51. num. 19. D. Reg. de Marin. resol. 71. n. 9. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. part. 6. num. 45. & seq. Noguierol alleg. 35. qui reprobatur Manent. d. conf. 18.*

Fortior difficultas est, quando debitor giraret fidem crediti pecuniæ extantis in banco suo creatori; utrum anterior creditor hypothecarius possit impedire exactorem giratario?

Negandum videtur, quia per traditionem illius cedulæ videtur facta solutio, & numeratio pecuniæ; & banchum tantummodò remanet obligatum, ut sic non possit evinci ab anteriori creditore. Ita D. Reg. Sanfel. *decis. 157.*

Præterea nummularius obligatur in hoc casu ex verbis in fide adjectis, in beneficium cujuscumque facta fuerit dispositio pecuniæ in fide crediti contentæ, & factâ dispositione, statim nascitur actio de constituta pecunia in persona illius, in quem fit dispositio quantitatis depositæ, *l. abenti, ff. de constit. pecun. & censetur ab initio nominare personam, in quam fit dispositio. Alex. conf. 114. lib. 1. & ex traditione chirographi, seu instrumenti crediti facta, statim transit dominium, & quasi possessio nominis debitoris, l. 2. C. de donat. ubi Glos. & ita annis elapsis per S. C. fuisse judicatum scio.*

Quinimò nec requiritur, quod fiat denunciatio giratæ banchò, quia lex 3. *Cod. de novat.* procedit in cessione nominis debitoris, qui nullo

modo potuit divinare, quod ejus nomen alteri cederetur, cum sit debitum contractum inter personas privatas, nullâ habitâ contemplatione alicujus tertii, nec publicæ fidei, aut commercii: aliter est in cedulis banchariis, quæ principaliter fiunt ad assicurandum publicum commercium sub illa publica fide; & consequenter ad commodum tertii, in quem contingat fieri dispositionem quantitatis in fide contentæ, ita ut is, qui talem cedulam banchariam habet, sit securus de consecutione quantitatis ad solam præstationem fidei.

Convenit, quod deponens summam aliquam in banchò, etiam habitâ fide crediti, si velit reperere pecuniam non restituendo fidem, asserens fuisse deperditam, controversi solet, an teneatur banchum ad iteratam solutionem alteri, cui per exhibitionem fidei originalis appareret illa girata, vel per decretum Judicis liberata, penes acta fortè præsentata fide pro solutione alicujus debiti, cum in fide nummularius dat potestatem disponendi de illa. P. axis servat, posse deponentem recuperare pecuniam depositatam, præstando fidem de existendo banchum indemne, & illæsum de fide crediti deperdita, cum decreto, quod fides crediti amissa nullam fidem faciat in judicio, vel extra, ac etiam de depositando pecuniam restituendam ad omnem ordinem. Reg. Rovir. *decis. 13. Confil. Rochus in notab. de literis camb. post tom. 1. respons. num. 102. Præf. de Franch. decis. 40.* ubi ego latè in observat.

Distinguendum puto, an fides crediti fuerit præsentata banchò, & alia confecta in facie ipsius producentis? Et tunc non posse evinci pecuniam per anteriorem creditorem; secus si fides crediti cessi non fuerit præsentata banchò, sed solum girata; quia non poterit operari fictio plusquam veritas; dum adhuc extat pecunia descripta in banchò in facie girantis, prout dicitur in delegatione.

***

ARGUMENTVM.

Cessionarius pensionis primi anni, concurrens cum cessionario pensionis secundi, vel tertii anni, habente causam ab eodem domino, & locatore, an ambo graduandi eodem loco? Explicatur textus in *l. Insulas, ff. qui potior. in pign.* de vendente, reservata sibi pensione primi anni, & cedente alteram emptori, ut potior sit conditio emptoris. In fructibus secundi anni an præferendus cessionarius pensionis ejusdem anni? Quid si venditio, putà domus, facta sit distributis diversis paghis, & sint cessæ partitæ duobus; an potior sit causa primi cessionarii.

SUMMARYM.

1 Vendens rem locatam, & reservans sibi pensionem primi anni, cedens alias pensiones emptori, an potior sit emptor pro prima pensione, dum una, & eadem est origo?

2 Expl.

- 2 Explicatur textus in leg. Insulam, ff. qui potior.
- 3 Ex mutuantibus heredi pro solvendis legatis puris, & conditionalibus, & reportatis cessionibus, quis præferatur?
- 4 Vendens rem distributis paghis, & cedens diversis, quis cessionarius sit potior.
- 5 Cessionarius posterior an præferatur in fructibus anni sua pensionis primo cessionario?

QUÆSTIO XXXIX.

1 **C**essionarius pensionis primi anni si concurrat cum cessionario pensionis secundi anni, an præferri debeat? Videtur dicendum, quod non; utrumque enim debitum originem trahit ab eodem fonte, & contractu locationis, & conductionis, & una est causa productiva totius debiti, inspecta origine. Uterque igitur eandem causam habet, ac si conjunctim contraxissent ambo cessionarii: unde nil mirum si in simul concurrant, *1. idemque, ff. si cert. petat. Marr. decis. 75. Reg. de Pont. decis. 34. Reg. de marin. ad Reg. Revert. decis. 5. do n. 3.*

2 Contrarium dic verius ex textu in *l. Insulam, ff. qui pot. in pign.* ubi agitur de casu, ubi scilicet venditur prædium, quod ad plures annos jam conductum erat sub ea lege, ut pensio primi anni esse debeat venditoris, in futurum autem emptoris: & deciditur, ut in bonis investis, & illatis à conductore quæ pro pensione hypothecata sunt, potior sit conditio venditoris, attento ordine temporis, idque ex duplici ratione. Primò, quia adsit verisimilis mens contrahentium, ut ex Alber. & Castrensi ibi Alias de Mesa lib. 3. *variar. cap. 17. num. 12.* Secundò, quia licet debitum originem trahat ab eodem contractu locationis, & conductionis, attamen in effectu videntur plura debita, etiam in substantia; quoniam in primo anno, in quo jam contractus effectum sortitus est, debitum est certum, & purum; in aliis autem sequentibus est incertum, & conditionale, etiam in substantia; quoniam ob rei peremptionem, aliosve casus, sive etiam de mutuo consensu, potest contractus evanescere, idèdque cessare causa debiti productiva.

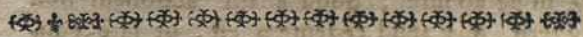
Unde quanvis sit eadem causa productiva totius debiti, inspecta origine; tamen est diversus effectus, quia nempe pars uno tempore, & pars altero tempore debita est: quo casu intrat ordo temporis, idèdque ille, qui in causam primi anni credidit, vincit alterum, qui est posterior pro credito secundi, ex deductis per Oleam *tit. 6. q. 8. n. 37. Celsam decis. 254. n. 4.*

3 Intran similiter termini textus in *d. l. Insulam*, inter mutuantibus heredi pro solvendis legatis puris, & legatariis conditionalibus, seu creditoribus, qui purificata conditione eidem heredi crediderunt pro legatis solvendis. Nam attenda dispositione dicti textus, potiores sunt partes illorum, qui prius crediderunt pro solvendis legatis puris, in quorum locum, in vim cessionis, vel pacti subintrarunt. Quamvis enim eadem sit scaturigo, seu causa productiva debiti, adèd ut magis communis, & recepta opinio sit, ut hypotheca legalis, quæ pro legato competit, purificata conditione retrorahatur ad tempus mortis, etiam in præjudicium eorum, quibus medio tempore ex facto heredis quæsitum sit jus, juxta firmata per decisionem *269. part. 5. recent. & decis. 17. part. 7.*

recent. Attamen id rectè procedit in concursu habentium causam ab herede, cujus creditores in bonis defuncti ex beneficio separationis bonorum semper vincuntur à creditoribus ipsius defuncti, quanvis lucrativis, ex causa legati conditionalis post purificatam conditionem. Quia ubi omnes concurrunt trahentes causam ab eodem defuncto, locum habet ratio dictæ legis *Insulam*, quia unum debitum sit purum, aliud conditionale, cum substantiam percutiat conditio, adèd ut possit non existere. Cardin. de Luc. *lib. de credit. disc. 3. n. 15.*

Cessat ratio dicti textus in *l. Insulam*, ubi venditur aliquid distributo pretio solvendo in diverso tempore, seu in plures paghas: si enim quis solverit pro emptore primam pagham, obtenta cessione, vel cum pacto de subintrando; & alius solverit postremam pagham, seportata etiam cessione, cum sit eadem causa debendi, causæ unitas, vel identitas attenditur, non curata diversitate temporis, juxta celebrem decisionem *34. Reg. de Pont. & deducta per Salgad. in Labyr. cred. p. 1. cap. 21.* Unum enim, & idem est debitum ex eadem causa ab initio contractum, & ex tunc certa, & pura est ejus substantia, distributa solum ejus solutione in paghas, & tempora gratiæ commoditatis emptoris, adèd ut temporum distributio solum percutiat executionem, aut facultatem cogendi, non autem substantiam debiti: & consequenter, cum una sit causa debendi, pariformis erit conditio omnium, qui in eam causam credent.

Difficultatem agnosco, si locator cessarit primo loco uni primam pensionem fundi locati, & ex intervallo alteri pensionem secundi, vel tertii, aut quarti anni, & concurrant in anno posterioris cessionarii amo, quis præferendus veniat adendum videtur, postremum cessionarium præferendum; quia si anni primi nulli fructus essent, primus cessionarius nullam habebit hypothecam tacitam ex locato. Secus ubi locator reservasset dominium, quia tunc adest ratio, quod secundus cessionarius nullum jus haberet, uti in bonis alterius, quam debitoris. In primo casu in fructibus unius anni nulla prætendi potest ipotioritas pro pensionibus annorum præcedentium. Ubald. *decis. 246.*

ARGUMENTVM.

Iura quæ sunt inutilia penes cedentem, an possint esse utilia penes cessionarium, & è contra; & sic cedens transferat plus juris, quam ipse habet, vel pejoris conditionis sit cessionarius? Nonnulli casus recensentur, ut in fidejussore cessionario, cui non obstat exceptio excussionis, quæ obstat cedenti, & è contrario. Christianus uti cessionarius Iudæi, an possit exigere usuras solutas pro Christiano actione negotiorum gestorum? Et quæritur an donator habeat beneficium. Deducto ne egeat? conventus Per cessionarium donatarii? & an exceptiones similes, competentes debitori contra creditorem competant contra cessionarium?

SUMMARIUM.

- 1 *Iura, quæ sunt inutilia penes cedentem, an possint esse utilia penes cessionarium?*
- 2 *Exceptio excussionis bonorum, quæ obstat cedenti, non obstat fidejussori cessionario.*
- 3 *Fidejussori iuri cessionario agenti non obstat regula excludens cedentem, ut bis idem exigi non possit?*
- 4 *Christianus cessionarius Iudæi an possit exigere usuras solvas Iudæo? & qualiter cum Iudæo permittantur usurae.*
- 5 *Iudæus ad fidem conversus, an restituat usuras?*
- 6 *Cessionarius, sive donatarius usurarii, non potest retinere usuras.*
- 7 *Allegatur absurdum resuleans, si Christianus cessionarius posset exigere usuras.*
- 8 *Christianus solvens usuras Iudæo, an gerat utile negotium Christiani?*
- 9 *Redimens rem alienam à manibus latronum, an repetat solum?*
- 10 *Exceptiones, deducto ne egeat, & similes competentes debitori, an competant contra cessionarium creditoris?*

QUESTIO XL.

1 **J**ura, quæ inutilia sunt penes cedentem, per sepe utilia esse in habente jus, & causam à cedente, docet Bald. in l. fin. num. 1. C. de jur. dot. Monter. decis. 25. num. 30. Et si è contrario dicatur, quod nemo plus juris in alium transferre possit, quam ipse habeat, l. nemo plus juris, ff. de reg. jur. E jura, quæ ceduntur, soleant transire in cessionarium eum suis omnibus qualitatibus, adè ut jus, quod est inutile in persona cedentis, generaliter etiam ipsi cessionario inutile sit, aliàs esset melioris conditionis cessionarius, quàm cedens: quod jura non permittunt, ut refert Nat. conf. 398. num. 3. Quibus occurrit Monter. dicens hujuscemodi oppositiones procedere, quando cessio sit de eo jure, quod per se natum est in personam cessionarii novam instantiam, & actionem producere; sed tunc locum habere, quando cessio sit de eo jure, quod aliam actionem non suggerit, quæ apud cedentem est, ut latè Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 18. part. 2. à num. 69. per tot. Olea tit. 6. Miscellan. n. 56.

2 **U**nde quanvis non liceat creditori, hypothecario intentare hypothecariam contra tertium possessorem, quin possit opponi exceptio excussionis bonorum debitoris principalis, & fidejussorum, ut in Auth. hoc si debitor, C. de pign. ibi: *Hoc si debitor possideat; alio verò possidente, inhibetur hypothecaria, donec personaliter actum sit cum reo, & intercessore.*

3 **C**æterum si fidejussor solvit principali, cessis sibi iuribus, poterit, quanvis sit in medio, uti cessionarius ex cessis actionibus contra tertium possessorem directè agere, ita ut actiones, quæ erant inutilis penes cedentem, erunt utiles penes cessionarium: sicut Sol, quanvis non habeat colores, tamen format colores, quos non habet, Monter. decis. 25. Fontanell. num. 69. & scripsi latè in observat. 58. num. 6. Pras. de Franch. At parum, & ferè nunquam deservit hæc materia excussionis, quia intentatur Salvianum, vel assistentia in Regno; ex quibus judiciis cessat dicta exceptio-

Per cessionem purgatur obstaculum regulæ excludentis cedentem, ut scilicet bis idem exigi nequeat, & proinde si creditor sit satisfactus à fidejussore, quanvis non possit amplius agere, at tamen potest ei actiones cedere, & non obstat regula prohibens bis exigi, l. bona fides, ff. de reg. jur. quæ exceptio non obstat cessionario, ut alias dixi, & tradit Merlin. de pign. lib. 4. quest. 74. num. 7.

4 **E** contrario nunc videndum, an ob immutationem qualitatis personæ, exceptiones, quæ non obstant cedenti, obstant cessionario? Exemplum est de Christiano cessionario Iudæi, an is possit exigere usuras Hebræis permissas, ut in Vrbe ex Summi Pontificis permissione, sub certis modis hujusmodi usuras exercent, atque à Christianis invitis exigunt: quod ex Apostolica etiam permissione sub Sixto V. servari in Ducatu Sabaudia testatur Thesaur. decis. 57. Nihilominus ejusmodi tolerantia provenit ex eo, quod cum ejusmodi personæ sint extra gremium Ecclesiæ, eorumque salus ex defectu fidei desperata sit; idcirco Ecclesia sollicita non est de eorum salute, cujus tanquam in casu desperato, donec ad fidem convertantur, nullam curam habet. Ricciull. de jur. person. extr. grem. Eccles. c. 19. n. 5.

5 **H**inc Iudæus ad Christianam finem conversus, extunc usuras inexactas exigere prohibetur, quinimò de stricto jure etiam exactas, quatenus vires suppetant, restituere tenetur debitori certo: & si debitores sint incerti, debet restituere Ecclesiæ universali, & ad dispositionem Papæ; qui tamen solet eas aliquando in toto, vel in parte condonare, ne ex isto motivo à fide avertantur. Azor. Instit. moral. lib. 8. cap. 12. de Iudæis, vers. decimo septimo queritur.

Si ergo Iudæi directi creditores, & cedentes, in quibus in statu Iudæico radicum est jus, seu actio hujusmodi usurarum, postquam effecti sunt Christiani, illas exigere prohibentur; quinimò exactas de rigore restituere, multò magis dicendum est, quod Christiano in statu voluntario hanc illicitam, & peccaminosam acquisitionem facienti id permittendum non sit.

6 **P**ratereà communiter receptum est, cessionarium, sive donatarium usurarii, non posset tutè conscientiam usuras exigere, vel exactas retinere, etiam si titulo oneroso acquisierit, sciendo usurariam qualitatem; quoniam est confovere peccatum, atque scienter accipere à non domino rem alienam, ad instar acquirentis à fure scienter bona furata. Less. de justit. & jur. lib. 2. c. 20. dub. 24. Lugo de justit. & jur. tit. de mutuis, & usur. disp. 25. sect. 11. n. 213.

7 **A**ccedit, quod si cessionarius Christianus Iudæi posset licitè exigere, ita de facili sub nomine, & pallio Iudæorum posset hujusmodi Iudæicas usuras exercere, fingendo scilicet mutuum à bancherio, Iudæo fieri, & deinde hujusmodi cessionem effingere.

8 **E** contrario tamen argui potest, quod Christianus solvendo pro Christiano usuras debitas per illum Iudæo per actionem negotiorum gestorum, sive de in rem verso, possit usuras solutas exigere juxta textum in §. igitur 2. in tit. de obligat. qua re contrah.

Occurrit huic motivo Cardin. de Luca lib. de usur. discurs. 5. num. 16. illud suffragari quando Christianus cessionarius sincero animo, & ex motivo charitatis id egisset in gratiam debitoris, ut ejus

ejus utile negotium gereret, eumque à graviore onere sublevarer. Secus si negotium gessit principaliter in propriam utilitatem, & locupletationem, & in odium, & gravamen debitoris, ut ita transfuso credito in personam potentiorum, adempta remaneat spes obtinendi ab ipso Hebræo condonationem aliquam.

9 Prout in simili redimens rem alienam ab hostibus, vel latronibus, an domino competat venditio, etiam pretio non soluto, juxta textum in *l. incivile, C. de furt.* Distinguitur, an ille tertius, penes quem hujusmodi bona reperiuntur, illa à latronibus, seu aliis redemit pro inferiori pretio ex motivo charitatis, bono animo, ut domino utile negotium gereret, eique restitueret, ita impediendo ne ad alienas manus irrecuperabiliter pertransfret, ipso domino absente, & non valente tunc recuperare; & tali casu concedenda non sit venditio, nisi restituto eo, quod ipse redemptor erogavit, ne pro charitatis, & benevolentiae officio impenso damnum, & jacturam de proprio sentiat. Secus si hujusmodi circumstantia cesset; quoniam cessante bona fide, restat dispositio textus in *d. l. incivile, Spada cons. 149. n. 5. & seq. lib. 1.*

10 Quæritur, an exceptio, ne quis teneatur ultra, quam facere potest, vel deducto ne egeat, sit merè personalis, tam activè, quam passivè: ut activè ex parte solum donatoris, & passivè ex parte donatarii, ita ut contra cessionarium donatarii neque possit objici? *Ias. in l. Nefennius, ff. de re judic.* firmat, soli donatario posse objici, & non alteri prætendenti causam ab eo onerosam, vel lucrativam, & sic videtur (inquit *Ias.*) quod sit in potestate donatarii privare hac exceptione donatorem, & facere quod ipse donator ex sua liberalitate factus inops periclitetur: & repetit idem *Ias. num. 6. in 3. notab.* dicens, quod sicut hæc exceptio est personalis ex parte ejus, cui competit, & sic activè, ut non transeat ab hærede; ita etiam sit personalis ex parte ejus, contra quem competit, & sic passivè, ita ut licet competat contra donatarium, tamen non competit contra habentem causam ab eo. *Lacè Gait. de credit. in appendic. p. 3. resol. 2. à n. 45. per tot.*

Distinguunt alii in materia exceptionum personalium, quæ non actionem, sed cedentis personam tantum, seu vitium respiciunt, an cessionario obstant? Prima distinctio est, attendendum esse, utrum cessionarius utilem suo nomine, vel directam nomine cedentis actionem exercent: nam primo casu cedentis vitium, seu exceptio personalis, cessionario non nocebit. In alio autem casu quæcunque exceptio personalis ei obstabit. Secunda distinctio est, quod cessionario agenti ex causa lucrativa obstabit exceptio personalis, non ex causa onerosa. Tertia distinctio est, exceptionem personalem obstare, si cessio ex causa voluntaria fit, secus si ex causa necessaria: quam distinctionem amplectitur *Gallet. de renunc. tom. 1. lib. 1. cas. 4. num. 66.* At *Olea tit. 6. quæst. 11. n. 38.* sequitur distinctionem inter cessionarium ex causa lucrativa, & onerosa. Unde si filius, vel alius, qui non potest facere carcerare patrem, vel alterum, cui reverentiam debet, vel cui non tenetur ultra, uam facere potest, cedat actionem suam alteri, in quo deficiat qualitas reverentiae, vel consanguinitatis, poterit cessionarius ad capturam procedere, si ex causa onerosa habuerit cessionem, secus si ex causa lucrativa: & hanc distinctio-

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

nem sequitur *Cancer. 2. part. variar. cap. 3. à num. 98. Cutell. de donat. tract. 1. distinct. 2. part. 10. n. 68.*

Turbat hanc distinctionem textus in *l. si maritus, ff. sol. matr.* ubi proponitur, dote mulieris publicata, fiscum non posse maritum, ultra quam facere possit convenire, ut in perniciem mulieris maritus puniatur, ut *Mafin. de confis. 9. 31. n. 45.* ergo idem videbitur dicendum in creditore mulieris, cui dos adjudicata fuerit; cum liceat arguere de contractibus ad delicta, & è contra, *l. omnem ff. de judic.* Respondet *Olea n. 44.* creditorem ex causa onerosa longè differre à Fisco; nam fiscus succedit uti hæres anomalus, *l. inter eos, §. ult. ff. de fidejuss.* ibi: *Vi hæredes.* Idem in legatario mulieris, ut excludatur per virum conventum ad restitutionem dotis per exceptionem, ne conveniatur ultra quam facere potest. *Castill. de aliment. cap. 37. §. 1. num. 12. Fontan. de pact. nupt. claus. 7. glos. 3. p. 11. n. 85.*

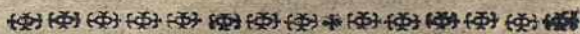
In delegatione censet *Olea n. 46* debitorem delegatum non juvari beneficio, deducto ne egeat. Sed ad instantiam cessionarii, etiam ex causa onerosa, non posse conveniri debiorem in solidum, si juvetur beneficio, deducto ne egeat, ex traditis per *Ursill. d. cis. 74. ad Afflic. n. 3. Tondut. de prevent. c. 42. n. 8. part. 2.*

Pro donante ego verius censeo, ad instantiam ejus, qui cessionem habuit à donatario, etiam ex causa onerosa, juvari beneficio ne conveniatur ultra quam facere potest, ex *Ias. ubi sup. n. 6. in 3. notab. Reg. Marcian disp. 57. n. 9.*

Ratio est, quia nedum personæ tribuitur hoc privilegium, sed etiam causæ liberalitatis, & viget ratio ingratitude donatarii hoc modo sustocantis creditorem. Et Morales alio modo considerant obligationem in donante adimplendi promissionem, alio in aliis creditoribus: in donante agnoscunt violationem virtutis liberalitatis, in cæteris violationem justitiæ.

Cessionario donatoris ex causa onerosa an competit beneficium prædictum, putà si post donationem alicui factam adjudicata sint bona donatoris, & adjudicatarius conveniatur. Similis est quæstio, prout controvertitur, an competat creditoribus donatoris habentibus nomen hypothecatum, & legalem cessionem jurium? *Gait. de credit. in appendic. p. 3. resol. 2. à n. 45.*

Articulus dependet ab alio, utrum creditor posterior ex causa onerosa præferatur donatario anteriori? Inter personales creditores citra dubium præferuntur donatario. Inter hypothecarios viget jurgium. Super his scripsi in *observ. 699. ad Præs. de Franch.* ubi me remitto.

ARGUMENTVM.

Societatem officii contrahens cum officiali dante facultatem immutandi personam, sub cujus vitæ periculo societas currere debeat? Si facultatem habens cedat societatem alteri, qui immutavit personam, utrum societas dissolvatur morte cedentis habentis nudum nomen, vel cessionarii utilitarii, & cessionarius valeat nominare personam, vel per procuratorem fieri possit mutatio?

H SUM

S V M M A R I V M.

- 1 Societas officii dissolvitur morte cedentis, non cessionarii utilitarii.
- 2 Habens facultatem mutandi personam, sub cuius vita periculo societas currere debeat, an possit exercere per procuratorem?
- 3 Mandatum an debeat esse speciale?
- 4 Cessionarius an possit mutare personam uti procurator?
- 5 Societas officii dissolvitur morte confidentiarii.

Q U Æ S T I O X L.

- 1 Nita societate officii inter Petrum, & officialem, cum facultate attributa Petro nominandi, seu immutandi aliam personam, sub cuius vita periculo societas currere debeat; Petrus societatem cessit Francisco, seu fecit instrumentum recognitionis, declarando contractum spectare ad Franciscum, qui adimpletâ formulâ præscriptâ per reformationem Pauli V. personam mutavit. Sequuta fuit deinde mors cedentis: præterit debitor locum factum esse lucro, quia societas dissolvi dicitur, atque de consequenti etiam lucrum fieri per mortem cedentis, non cessionarii, cum in illo substantia remaneat, ac duret societas, ut per Rotam post *conf. 15. Farin. n. 90. Siph. dec. 1210. num. 1. Zacchias de societ. num. 270.* ubi quod societas officii vacat, vel dissolvitur per mortem cedentis, seu ejus, sub cuius nomine inita est; non autem per illam cessionarii, seu utilitarii.
- 2 E contrario arguitur, quod sicut ipse cedens, in quod societas est substantiata, dictam sibi attributam facultatem immutandi periculum vitæ potest exercere per procuratorem, ita ejusdem cedentis nomine id facere poterit cessionarius, tanquam illius procurator in rem, & utilitatem propriam, qualis in omnibus dicitur cessionarius habilis ad exercendum omnia, quæ exerceri possunt per cedentem, exceptis iis, quæ sunt merè personalia, & alteri demandari non possunt. *Surd. consil. 22. n. 16. Reg. Latr. decis. 16. n. 4.*
- 3 Quidquid sit, an ad hujusmodi actum sufficiat mandatum generale cum libera, ut volunt Felice de *societ. cap. 35. n. 22. Zacchias d. n. 4; 5.* Vel requiratur speciale, ut incidenter, & sine auctoritate dicit Rodolphin. in *ejus prax. pari. 1. cap. 2. n. 40.* Adhuc in cessionario dicitur adesse mandatum speciale, ut tradit Olea *tit. 1. q. 2. n. 37.*
- 4 Propterea non intrat quæstio, num societas possit alteri cedi, invito socio, de qua Olea *tit. 1. q. 5.* Nam firma remanente substantia societatis in cedente, punctus consistit, an cessionarius exercere possit illam facultatem, quam cedentis simplex mandatarius, & procurator ad exercitium deducere possit, cum nulla videatur urgere ratio prohibitiva, ut quod fieri potest per procuratorem voluntarium, fieri nequeat per cessionarium, qui mandatum magis efficax habere dicitur. Ita Card. de Luca *lib. de societ. offic. disc. 7. qui n. 4.* ita ait credere fuisse judicatum.
- 5 Illud benè verum est, quod societas finiatur per mortem cedentis, & non cessionarii, etiam quod cedens immediatè recognoverit bonam fidem, declarando se nudum nomen habere, & totum commodum, & incommodum esse alterius, ut Card. de Luca *num. 4.* qui refert in his terminis in Tri-

bunali A. C. disputasse in una Romana pro Comite Marefcotto. Cum enim requisitus esset ad dandas pecunias ad societatem officii cuidam officiali ad aliud munus postea translato, congruum autem reputaret non contrahere per se ipsum, supposuit personam cujusdam ejus famuli, seu confidentiarii, ad cuius favorem societas inita fuit, qui immediatè recognovit bonam fidem, declarando se nudum nomen habere, & utilitatem, & damnum spectare ad dictum Comitem, cum ob sequutam dicti fiduciarii mortem, absque eo, quod aliquid motivaretur, plures anni decurrissent. Ortâ controversiâ super fructibus à dictæ mortis tempore citrà decursis, an scilicet non soluti deberentur: debitor, pro quo Iudex pronunciavit, fundabat suam intentionem in regula, quâ societas dissolvi dicitur per mortem cedentis, non cessionarii: & justam determinationem inquit Cardin. de Luca, esto debitor fuisset simulationis conscius, quia in officiis, & feudis, quæ emuntur in facie alterius, nil nomine alterius fit, sed substantia, tam ad effectum mutationis, quàm alias, in persona ementis residet: nec habet locum textus in *leg. quamvis, Cod. si quis alt. vel sibi* ubi plus valet quod agitur, quàm quod simulatè concipitur.

A R G V M E N T V M.

Exceptio compensationis competens contra cedentem, an possit opponi contra cessionarium? Distinguitur, si cedatur actio ante oppositam compensationem, vel non; & qualiter actio inutilis apud cedentem, sit utilis apud cessionarium. Indicatur varius sibi met Gratianus. Rationes recensentur utriusque opinionis, & commilitones, & Authoris discursus.

S U M M A R I U M.

- 1 Compensatio competens contra cedentem, an possit opponi contra cessionarium, prius non opposita?
- 2 Adducuntur rationes opinionis negantis.
- 3 Compensatio ante cessionem, vel ante interpellationem cessionarii opponenda.
- 4 Compensatio an fiat ipso jure, vel requirat ministerium hominis?
- 5 Opinio admittens compensationem etiam post denunciationem cessionis, refertur.
- 6 Rationes pro sententia aientre.
- 7 Contractâ hypothecâ per cedentem post debitum in actione personali cum debitore cesso, locum habet compensatio.
- 8 Quid si cedens contraxerit debitum cum debitore cesso post factam cessionem?
- 9 Authoris discursus.
- 10 Compensatio fit ipso jure.

Q U Æ S T I O X L I.

Exceptio compensationis competens contra cedentem, an valeat opponi contra cessionarium? Distingunt alii. Aut ceditur actio ante oppositam exceptionem compensationis, & tunc liberè

liberè transit actio, & hoc casu actio inutilis apud cedentem, fit utilis apud cessionarium; quia cessat causa inutilitatis, quæ erat apud cedentem, *leg. in princ. C. de jur. domin. impetr.* quod comprobatur Angel. *conf. 259. per tot.* ubi quod jus compensandi, antequam deducatur in actum, est in solo habitu, & potentia, quæ in actum deducta non afficit, nec afficit actionem cessam, nec inquinari potest in præjudicium cessionarii: & ita sequendo Angelum concludit Surd. *decis. 191. n. 14. & conf. 87. num. 29.* ubi quod compensatio, quanvis videatur fieri ipso jure, tamen id intelligatur, ut tunc inducatur, quando opponitur à parte, & non antè. Aut antequam agat cessionarius contra debitorem cessum, & opponi poterit. Ita Gratian. *discept. 356.* & ita intelligit de cessionem 53. Præf. de Franch. D. Reg. Latro *decis. 24.* adducens rationem decisionis, quæ fuit rejecta compensatio; quia tertius creditor prius petierat sibi satisfieri, quàm de compensatione fuisset oppositum.

2 Ratio viva est, quia post cessionem, & subsequuta denunciatione, nullum adest debitum compensabile, quia non solvibile cedenti, cum debitor cessus non possit amplius solvere cedenti hoc casu, & per consequens nec compensare. Unde facta cessione, debitor debet esse cautus in præveniendi cessionarium, antequam cessio sibi sit notificata. Ita Gratian. *n. 23.* quapropter pro debito cedentis non videtur posse opponi exceptionem compensationis contra cessionarium. Conferat quod fictio compensationis non debet operari in tertii præjudicium. Salgad. *in labyr. part. 2. cap. 28. num. 25. & part. 2. cap. 3. num. 73.* Consil. Rochus *notab. 100. de decoct. mercat. tom. 2.* Reg. de Marin *ad Reg. Revert. observ. 444.*

3 Compensationem itaque opponendam volunt gravissimi Scribentes, vel ante cessionem, vel saltem priusquam debitor cessus ad solvendum à cessionario interpelletur, ut per Alber. Bald. Angel. & alios Reg. de Ponte *conf. 95. num. 12. lib. 2.* latissime Cutell. *de donat. tract. 1. disc. 2. part. 10. num. 75.* cum Sesse, Laderch. & aliis Beltram. *ad Ludovis. decis. 121.* ubi ita dicit sensisse Præf. de Franch. *decis. 6:6* dum affirmat, debitorem cessum, nomine dotis non posse opponere viro agenti compensationem ex persona mulieris dotantis, & retardare exactionem faciendam: quem sequitur Fontanell. *de pact. nupt. elaus. 6. gloss. 1. part. 3. num. 27.* sicut neque opponi posse contra mulierem ex persona patris, vel matris dotantis, vidisse decisum refert Cutell. *num. 76.* Faber *defin. 3. C. de compensat.* qui vult compensationem non posse opponi cessionario, nisi ante cessionem cedenti objecta fuerit compensatio, & produxerit effectum extinctionis actionis ante denunciationem cessionis: & D. Reg. Latr. *decis. 24.* ita intelligit decisionem 53. Præf. de Franchis, per quam fuit judicatum, non posse opponi exceptionem compensationis, quia tertius creditor prius petierat super nomine debitoris satisfieri, quàm de compensatione fuisset oppositum: & propterea sicut non poterat solvere debitor, juxta legem 3. *C. de novat.* ita nec poterat compensare.

4 Præterea compensatio non fit ipso jure, sed mediante oppositione, secundum *Glof. in l. 4. ff. de compensat.* Unde si debitor cessus nunquam opposuerit compensationem, sequitur quod cessionarius actor, si tempore actionis ab eo intentata veniat nomen debitoris existens, & non extin-

D. de Luca *Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

ctum, consequenter rectè peter, super illo nomine cesso sibi satisfieri: & sicut ante solutionem factam potuisset creditor inhibere solutionem, ita poterit impedire, quod postea non compenset, cum solutio, & compensatio pati passu ambulent.

Contrarium sequuti sunt, qui volunt, compensationem posse opponi per debitorem contra cessionarium, etiam post denunciationem cessionis, ut Dyn. *in cap. si quis in jur. ff. de reg. jur. in 6.* Jacob. de Aren. & Cin. *in l. ejus, C. de compensat.* Thefaur. *dec. 224.* Ursill. *decis. 74. n. 7.* Costa *de ration. rata, q. 61. n. 2.* Cancr. *p. 2. var. c. 6. n. 81.* Theod. *alleg. 69.* Diana *p. 3. tr. 5. resol. 10.* & alii, quos refert, & sequitur novissime Episcop. de Afflict. *controv. 40. 41. & 42.* Gratian. *discept. 348. n. 1.* & reprobo Surd. *judicavit Rota decis. 124.* post Merlin *de leg.*

Assignant rationem, quia cessionarius representat cedentem, & ideo sicut si debitor cessus conventus esset per cedentem, posset debitor opponere contra ipsum exceptionem compensationis: ita etiam contra cessionarium representantem illam.

Altera ratio, quia compensatio fit ipso jure, sine ministerio hominis, ad textum *in l. 4. & l. si ambo, ff. de compensat. l. si constat, C. eod. & §. in bone fidei. Instit. de act.* quibus juribus post Tyndar. *de compensat.* probat Scaccia *de commerc. §. 2. gloss. 5. num. 424.* Afflict. *decis. 121. n. 2.* Gait. *de credit. cap. 4. quest. 7. n. 356.* ibi: *Ego dico mihimetipso solvisse, ex Scaccia num. 411. vers. Ergo in casu.* Accedit, quod compensare idem est, quod solvere, ad textum *in l. solutionis, ff. de solut. l. Iulianus ait, ff. de condit. & demonstr. Surd. decis. 117.* Ergo solvendo primo creditori, liberor à secundo, cui nomen meum cessum, vel obligatum est; & sic solvendo mihimet ipsi creditori, per compensationem dissolvitur obligatio nominis obligati, etiam anteriori.

Esto oporteat, ut opponatur compensatio, ut fiat, juxta Tiraq. *in l. si unquam, verb. revertatur, n. 13.* *C. de revoc. don.* & alios Verumtamen lex mox operatur compensationem, quando ex aliquo actu, vel expresso, vel tacito, saltem præsumpto, voluntas hominis compensare volentis deprehenditur; ideo compensatio fit nedum extrajudicialiter; si quis declaret velle compensare, ex Grat. *disc. 728.* sed etenim præcisâ declaratione formali, adest virtualis, & præsumpta voluntas; nam quilibet præsumitur velle commodum, & utilitatem suam, *l. solvendo, ff. de negot. gest.* unde fit ipso jure, quia expedit compensare. Ulterius quia aliàs debitor damnus pateretur, dum urgeretur ad solutionem, quando est creditor. Insuper fides fraudaretur; nam aliàs non credidisset: nisi sciens se satisfactum super eo, quod ipse suo debitori debebat. Ad hæc quanvis effectus compensationis non nisi homine opponente consumatur; tamen ortâ jam compensatione, sive jure compensandi, quanvis illius usus tantum, aut exercitium in voluntate hominis à lege repositum fuerit ad solam declarationem volentis compensare, statim effectus perficitur. Carleval. *de judic. lib. 1. tit. 3. disp. 38.* & retrahitur etiam ad præjudicium tertii. Episc. Afflict. *d. controvers. 41. n. 16.* qui respondet motivo, quod compensatio fiat inter debitorem, & creditorem, non tamen respectu anterioris. Nam extincto debito per juris ministerium ex illa radice compensationis, statim hypotheca sui creditoris evanuit, *l. fin. C. quibus modis pign. vel hypoth. solvit.*

7 Prout si Caius esset creditor in actione personali Titii sui creditoris, qui postea contraheret debitum hypothecarium cum Sempronio; nam Caius posset uti exceptione compensationis contra Sempronium creditorem hypothecarium. Bart. in l. nomen, C. qua res pign. oblig. poss. & ibi Alber. & Jacob. Butrig. Ep de Afflict. n. 23.

8 E contrario, nullatenus alii tenent, posse obijci compensationem cessionario, qui omnia bona cedentis obligata habebat, antequam debitor cessus acquireret obligationem ex contractu factum cum cedente post factam cessionem, & jus quaesitum cessionario. Cancr. n. 85. Noguera. alleg. 11. num. 139. Anna alleg. 80. post plures utiliter Salgad. in laby. p. 1. c. 19. n. 34.

9 Articulus, an debitor possit cum seipso compensare proprium debitum cum credito supervenito in praedictum creditorum anteriorum, quibus suum nomen jam hypothecatum erat. Late discutitur per Praef. de Franch. decis. 53. cum aliis fusc per Giurb. observ. 106. Una opinio tenet simpliciter negativam, juxta dictam decisionem de Franch. Altera affirmativam D. Reg. Latro, quam amplexatur Cardin. de Luca de credit. discus. 40. num. 7. cum moderatione bonae fidei: secus ista cessante.

De stricto jure negativa verior videtur; quoniam licet debitori integrum sit in statu bonae fidei, & antequam accedat inhibito legis, vel hominis, solvere debitum proprio creditori, cum sufficiat distraxisse cum eo, cum quo contractum est, neque facta solutione omnis hypotheca resolvatur, ad textum in l. tamen, C. quae res pign. oblig. poss. Attamen id intelligitur ubi accedat solutio vera per effectivam restitutionem quantitatis, vel generis, quod erat in obligatione; non autem per solutionem fictam, seu intellectualem. Verum est, eadem vulgata ratione commercii, & ne mundus litibus involvatur, ob quam in foro magis receptum est, denegari anterioribus avocationem pecuniae bona fide consumptae, & solutae posteriori, etsi de stricto jure pariter secus dicendum esset: ita pari ratione pro regula recipienda videtur benignior opinio pro compensatione, juxta secundam opinionem, de qua Reg. Latro, & Rota dec. 183. p. 9. rec. quae circumfertur uti magistralis. Ita Card. de Luca discus. 46 n. 11.

10 Praetermittenda non est potissima difficultas in hac materia, utrum compensatio fiat ipso jure, vel requirat ministerium hominis; Azo in arbore, C. de compensat. n. 13. antesignanus est opinionis, ut ministerio hominis fiat: & tenent Ias. in §. bona fidei, n. 77. Instit. de act. Surd. decis. 117. num. 5. & decis. 181. n. 5. Costa de retroract. cap. 9. cas. 4. n. 4. Fontanell. de pact. nupt. claus. 6. glos. 2. part. 6. n. 60. Azo arguit ex textu in l. quod habeo, ff. de compensat. ubi est in electione fidejussoris, an velit compensare, vel non.

Subdit bene verum Azo, posse ipso jure compensationem admitti ad evitandam poenam, vel cursum usurarum, ex textu in l. cum alter, ff. de compensat. & Gloss. in l. 4. verb. ipso jure, C. eod. Leotard. de usur. q. 84. à n. 10. Rota apud Salgad. decis. 132. n. 11. Fontan. à n. 60. Theodor. alleg. 69. n. 6. Qui generalem conclusionem inferunt, ut indistincte compensatio ipso jure fiat, quoties datum aliquod debitori resultaret, si compensatio ipso jure non permitteretur. Castill. d. cap. 40. à n. 12. Medic. de compensat. p. 1. q. 40.

Contraria e diametro sententia indistincte est,

quod compensatio ipso jure fiat: ita antiquus Glossator Martinus relatus per Gloss. in l. si constat, C. de compensat. & amplexati sunt Bart. in d. l. si verum, Tyndar. in tract. de compensat. inter tract. 10. qq. art. 6. Scaccia n. 432. Fab. de conject. lib. 5. c. 2. num. 6. Afflict. decis. 121. Reg. Latro decis. 25. Ciarlin. lib. 1. controv. 6. n. 20. Pro qua opinione se offert textus in d. l. verum, ff. de compensat. ubi Paulus loquens de fidejussore, inquit: Eum ipso jure eo minus debere, quod ex compensatione reus retinere potest. Rursus suadet ex textu in l. postea quam, ff. eod. ibi: Postea quam placuit inter omnes id, quod invicem debetur, ipso jure compensari. Idem probat textus in l. si constat, C. eod. ubi Alexander Imperator ita rescripsit: Si constat, pecuniam invicem deberi, ipso jure pro soluto compensationem haberi oportet ex eo tempore, ex quo ab utraque parte debetur. Hoc ipsum placuit Justiniano in §. in bona fidei, Instit. de action. ex quibus, & aliis ita viriliter depugnat Dom Rodoer. cons. 45. à n. 6.

Communis distinctio est, quod si agitur ad impediendum cursum usurarum, fiat ipso jure, ut ceteris relatis firmatur per Rotam decis. 409. n. 21. p. 9. rec. ubi allegantur Reg. de Ponte consil. 19. lib. 2. Fontanell. claus. 6. glos. 2. p. 6. num. 61. Card. de Luca lib. de cambis, disc. 2. n. 2. pleno calamo Rota decis. 126. post tract. Merlini de pign. n. 6. cum Reg. Latro, decis. 25. num. 15. & Rota refellit Surdum decis. 117. ex Hodiern. in addit. reprobante Surdum, uti loquentem contra communem, nullam adhibendam distinctionem, an usurae sint favorabiles, vel odiosae: & in contingencia videnda dicta decisio 126.

ARGUMENTVM.

Credens pecuniam cum pacto, ut deficiente debitore à solutione, possit creditor absque ulla interpellatione à quibuscumque etiam à seipso accipere ad cambium, & recambium per quascumque nundinas, & plateas usque ad effectivam solutionem, si deinde ad paucos dies cedat creditum in ampla forma, promittens manutenere debitorem verum, & exigibilem, & non interveniant requisita legis 3. C. de novat. an currat cambium? Quid si declaraverit habere nudum nomen, cedendo partitam? Facultas cambiandi cum seipso an transeat ad cessionarium?

SUMMARIUM.

- 1 Inito pacto, ut deficiente debitore à solutione, possit pecunia accipi ad cambium, si cedatur post paucos dies creditum, an currat cambium?
- 2 Quid si requisita legis 3. C. de novat. non interveniant?
- 3 Resolvitur contra cessionarium, post cessionem in ampla forma factam.
- 4 Facultas cambiandi cum seipso non porrigitur ad alium.
- 5 Cessio differt à recognitione bonae fidei, & veritatis, etiam cum cessione.

QUAE

Q U Æ S T I O XLII.

1 **C**redidit quis ducatos mille Sempronio, qui infra certum tempus promisit eos restituere, cum pacto ut si deficiat à solutione, possit mutuans pecuniam absque aliqua interpellatione à quibuscumque, etiam à se ipso accipere ad cambium, & recambium per quascumque nundinas, plateas, & mundi partes; atque ita continuare usque ad effectivam solutionem. Illinc ad paucos dies creditor cessit creditum unà cum fructibus Francisco suo creditori, & transtulit omnia ejus jura, *nullo retento, &c. Ponens, &c. Ad habendum, &c. Constituens, &c.* Convenit manu enere debitorem cessum verum, & exigibilem, cum amplissima jurium cessione, nihil in se retinendo, solummodò contra debitorem cessum reservante sibi cedente in casu molestiæ regressum pro indemnitate, & cum præservatione anteriorum jurium cessionario competentium, & novationis exclusionem. Cedens, quia debitor cessus statutis terminis non satisfecit, usus est facultate sibi concessa. Quæritur an debeantur cessionario fructus cambiorum una cum sorte.

2 Ratio dubitandi est, quia non intervenerunt requisita legis 3. *C. de novat.* scilicet denunciatio cessionis, litis contestationis cessionario, vel quia fuisset incepta solutio. Unde adhuc res erat integra cum cessionario, & in hoc casu cedens assultit, & jura cessa ad cessionarii commodum prosequitur, & fovet.

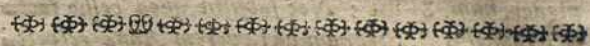
3 Contrarium verius dicitur; quia cessio amplissimis verbis facta fuit, nullo jure per cedentem retento, cum clausula, *Ponens, &c.* & aliis prænaratis, quarum vigore actiones directæ remanserunt prorsus inutiles, & inefficaces penes cedentem, earumque exercitium omninò translatum fuit in cessionarium, ut respondit, & latè probat *Surd. consil. 22. num. 34. Thesaur. dec. 101. num. 7. Barz. decis. 56. num. 9. Gratian. discept. 538. n. 39. Rota decis. 44. part. 11. rec. num. 1.* & proinde cessavit pro summa cessa in alium translata facultas cambiandi, ut in *d. dec. 44.* ubi quod cedens post factam cessionem nullum jus habet in jure cesso; & consequenter cedens, nec nomine cessionarii potest cambium girare ut per *Surd. consil. 22. n. 33. Maltrill. dec. 143. n. 11.*

4 Additur, quod facultas cambiandi cum seipso restringitur ad personam, nec potest alteri cedi: potissimum si non habet aliquam potestatem cedendi, ut ait *Card. de Luca lib. de camb. disc. 18. num. 3.*

5 Difficultas esset, quando quis post datas pecunias sub prædicta forma ad cambium, post aliquos dies declararet se habere nudum nomen, seu quos dies declararet se habere nudum nomen, seu omne commodum, & incommodum spectare ad alium, & huic omnia, & quæcumque jura cesserit, instrumentum recognitionis bonæ fidei faciens, utrum post cessionem, præfatam cesserit facultas cambiandi?

Dicitur ceterum verius, in hoc casu non verari in terminis cedentis, & cessionarii, juxta *d. dec. 44. part. 11. rec.* ita ut cambium ab initio substantiarum esset in creditore dante ad cambium qui deinde illius dominium transtulisset in cessionarium, ut in casu dictæ decisionis; sed in casu diverso, quoniam cedens propriam pecuniam non credidit, neque proprio nomine, & ad proprium commodum, sed ex tunc ab ipso initio alienum

negotium simulato nomine, ita ut ob non prohibitam simulationem personæ, actus ab initio substantiatus esset cum illo, ad cujus commodum, & de cujus pecunia initus est. Illa verò, quæ per modum loquendi, seu explicandi veritatem dicitur cessio, revera non est cessio translativa, faciens operationem immutandi personam creditoris, & transferendi nominis cessionarii ab uno in alterum; sed potius est recognitio veritatis, & bonæ fidei pro cautela domini pecuniæ, declarando id, quod ab initio gestum est, ad effectum scilicet ne tractu temporis ipsorum negotiatorum hæredes, vel creditores controverfiam movere possint: hic propterea dicta decisio 44. *part. 11. rec.* penitus ex ranea est à casu nostro. Aliud enim est cedere, ac de novo disponere, aliud verò declarare; quoniam qui declarat, nil facit de novo, nec disponit, sed tantum quid jam ab initio factum sit vel insit, aperit ad instar excipientis grana à spicis, juxta textum in *l. adco, §. cum enim grana, ff. de acqu. rer. domin.* Secus in casu, quo mercator cedens verè, & realiter cambium, contraxerit nomine proprio, ita ut suum esset nomen debitoris, quod deinde in toto, vel in parte alteri cesserit per viam formalis translationis, istud à se abdicando, & in alium transferendo; quia hoc casu cedens impeditur in gratiam cessionarii, ne in ejus præjudicium aliquid faciat.

A R G V M E N T V M.

Cessio an dividatur in extinctivam, & translativam; & an detur cessio translativa; & non extinctiva, quibus sit prohibita. Qualiter sint promiscua verba translationis; & extinctionis, & discernatur una ab altera: & recensentur verba significantia translationem, & cessionem.

S U M M A R I U M.

- 1 Cessionis verbum negat extinctionem in stricta significatione.
- 2 Gabelia debita ex cessione, non debentur ex renunciatione, & extinctione.
- 3 Diversitas finis in utraque refertur.
- 4 Dividitur cessio in extinctivam, & translativam.
- 5 Ecclesia non potest facere cessionem translativam census.
- 6 Ad discernendam unam ab altera, est notanda potestas cedentis, & an possit fieri translativa.
- 7 Qualiter cognoscatur extinctiva.
- 8 Recensentur verba, & clausula utriusque cessionis.
- 9 Quæstio tota facti, & voluntatis est, qualiter sint intelligenda verba.
- 10 Ad concordiam qualiter reduci possit utraque cessio.

Q U Æ S T I O XLIII.

Cessio an dividatur in extinctivam, & translativam, in dubium redigi potest. Negandum enim

enim videtur, quia extinctiva renunciatio à cessione differt, cum per illam jus simpliciter refutatur, per hanc autem jus ceditur, & transfertur in cessionarium. Gallerat. *de renunciat. lib. 1. cap. 4. à num. 2.* Gutier. *de gabell. qu. 63. num. 2. ibi: Et hæc est vera, & realis differentia inter renunciantem, & cedentem, quod ille nullum jus transferre, hic vero jus suum cedit.*

2 Infert idem Gutier. quod si ex cessione debeatur gabella, non tamen debebitur ex renunciatione, quia hæc nullum jus in alium transfert.

3 Differunt in fine renunciatio, & cessio; nam finis renunciationis est sola abdicatio, & privatio juris: cessionis vero finis est translatio juris in alterum; & cessio ut effectum suum operetur, cessionarii etiam voluntatem exposcit. Galler. *ubi supra*, Molfes. *ad consuet. Neap. tit. de renunciat. cap. 6. à num. 1.* Bottiller. *de success. cap. 2. theor. 2.* Qui bene verum tenent, duplicem esse renunciationem, aliam translativam, aliam extinctivam: & quando renunciatio fit cum jurium cessione, sit translativa, & à cessione differat.

4 In stricta, & propria significatione concedi potest, hæc nomina differre; tamen cessio ad renunciationem trahi solet, & è contra, ut doctissime Casanat. *consil. 10. à num. 76.* quod ex conjecturis, & præsumptionibus aliquando cessio renunciationem inducit, aliquando renunciatione cessionis producit effectum. Olea *tit. 1. quest. 2. num. 6.* & admittit Rota *dec. 67.* post Merlin. *de pignor. num. 8.* ibi: *Nec subsistit, quod cessio facta à Monachis S. Stephani ad favorem Anna respectu fructuum sit translativa; quia imò ex lectura instrumenti apparet, eam fuisse census extinctivam.* Et comprobatur Rota *in dec. 95.* post Merlin. *num. 5.* Cardin. de Luca *lib. de credit. disc. 48. n. 2.*

5 Ecclesia, vel Monasterium non potest sine beneplacito Apostolico per actum voluntarium cedere census, quia census inter stabilia computatur. Rota *decif. 81.* post Cenc. *de censib. num. 9.* & *d. dec. 93. num. 7.* post Merlin. At potest retrocedere census, cum sit actus necessarius. Cencius *q. 109. n. 9.* & *10.* Rota apud eundem *dec. 292.*

6 Vnde si non potest quis facere cessionem translativam, tunc metiendo actum à potestate, cessio resolvenda est in liberationem, & extinctionem. Ita Rota *d. decif. 95. num. 8.* Card. de Luca *lib. de credit. disc. 48. num. 3.* & *de censib. disc. 29. num. 4.*

Similiter ubi cessio fieret debitori, vel hæredi solventi, *l. nulla, C. de solut. Bart. & Castrenf. in l. Modestinus, ff. eod.* proprium enim debitum extinguens, non potest reportare jurium cessionem Præs. de Franch. *decif. 55. num. 7.* per consequens cessio intelligitur extinctivè: ita Rot. & Card. de Luca *d. num. 9. de credit. & de censib. disc. 29. n. 5.*

7 Extinctivè præsumitur quoque facta cessio, si præcesserit disdicta solutionem debiti censualis, cum in extinctione census præcedere solet disdicta, juxta formam præscriptam in Constitutione B. Pii V. ut *in dec. 173. num. 4.* post Cenc. & *dec. 176. num. 1.* in puncto Rota *dec. 67.* post Merlin. *n. 8. & 9.*

8 Verba *cessit, concessit, & transtulit,* cum veram domini translationem importent, acquisitionem prius translativam, quam extinctivam significant. Ita ad propositum D. Reg. Latr. *dec. 16. n. 14. 34.* & *45.* laudatus per Rotam *decif. 83. n. 2.* & *3.* penes Merlin.

Idem operari clausulam, *ponens in locum suum,* tradit idem Reg. Latr. *num. 55.* Nec non clausulata constituti, quæ aliàs inutilis esset, ut advertit Cencius *quest. 103. num. 17.* Rota *d. dec. 73.* post Merlin. *n. 4. & 5.*

9 Verba *retrovendit, & retrocessit,* quæ videntur importare veram census retrovenditionem, & extinctionem, intelligenda sunt secundum subjectam materiam, & possunt operari extinctionem census in redemptione facta per debitorem, vel hæredem, aut extraneum, qui in se census accollasset, vel non fuisset sollicitus de cessione jurium, & de pacto de sub intrando; sed solum de liberatione debitoris. Aliter in redemptione facta per extraneum solventem de propriis pecuniis ad effectum in specie reportandi jurium cessionem contra debitorem; quia non possunt intelligi de extinctione, seu de translatione, ut inserviant menti contrahentium, quæ potius attendi debet, quam verborum formula. Cenc. *q. 103. num. 17.* Amat. *resol. 7. num. 34.* Reg. Latr. *num. 33.* & *seq. late Rota d. decif. 83. per tot.*

Quæstio facti, & voluntatis tota est, qualiter sint intelligenda verba; nam de verbis, & clausulis retrovenditionem, seu retrocessionem importantibus, non curatur, ubi constat de substantia voluntatis, sed clausulæ; & verba, tanquam accessoria, & famulativa, non attenduntur. Potissime quia ut plurimum sunt æquivoca, utique actui congruè convenientia, ex deductis per Giurb. *decif. 87.* & Rotam *d. dec. 83.* ubi pro retrocessione translativa capiuntur verba, *redimere, retrovendere, & retrocedere.* Cardin. de Luca *de censib. disc. 295 num. 5.*

E controverso in aliis decisionibus post Merlin. non curatur de verbis, *Ponens, constituens, transferens,* & similibus,

10 Compatibilis quandoque est cessio extinctiva cum translativa in favorem mutantis, ad dimitendum creditorem cum pacto de subintrando, & de reportando cessionem jurium; quia intelligitur de cessione translativa jurium, quoad hypothecam anteriorem pro sorte, non autem pro sorte & fructibus, qui censu extincto exigi non possunt, ut tradit Amat. *resol. 7. num. 32.* Rota *decif. 189. part. 12. rec. n. 15.*

ARGUMENTVM.

Cessionario non citato, an possit creditor anterior hypothecarius directè agere contra debitorem utili personali, & hypothecaria? Declaratur utilis personalis qualiter procedat ab hypotheca, & negatur chirographario. Occurritur dissidentibus. Authoris discursus, & sensus.

SUMMARIUM.

1. Creditor anterior hypothecarius, an possit absque citatione cessionarii agere contra nomen debitoris?
2. Doctrina Alberici, & Aseclorum aientium refertur.
3. Creditor hypothecarius comparatur cessionario.
4. Debitoris principalis citatio an omitti possit, si convenitur

convenitur nomen debitoris per creditorem.

- 5 *Utilis hypothecaria an competat creditori?*
- 6 *Formula libelli contra nomen debitoris.*
- 7 *Utilis personalis an competat chirographario?*
- 8 *Recensentur dissidentes, & refelluntur.*
- 9 *Authoris discursus, & sensus.*

Q U Æ S T I O XLIV.

Creditor anterior an possit virtute sui antecedentis crediti hypothecarii exigere à nomine sibi obligato, non obstante cessione ejusdem nominis, facta à debitore in beneficium alterius creditoris posterioris?

Dubitas non cadit quando creditor anterior velit instituire iudicium ordinarium vi anterioris hypothecæ pro avocatione nominis cessi, citato cessionario pro adjudicatione sibi faciendâ uti anteriori; tunc enim nulla est difficultas, quin possit, Sed dubitatur, quando velit agere rectâ via contra debitorem sui debitoris absque citatione cessionarii

2 Alber. *in rubr. C. quando fisc. vel priv. num. 5.* docuit posse creditorem, cui nomen fuit obligatum, revocare cessionem ejusdem nominis, factam creditori posteriori, agendo rectâ viâ contra debitorem alii cessum, ut sibi solvat Nec requiri libellum, aut litis contestationem, nec contra cessionarium nec contra cedentem. Quæ resolutio (inquit Nogueroi *alleg. 35. num. 1.*) notabilis est, & rarè ad decisionem allegata, & ita refert obtinuisse, & pro hac re idem Nogueroi laudat Fontanellam, Castillum, Surdum, Tuschum-Giurbam, Pacificum, Scacciam & alios, qui ita sæpius iudicatum testantur, & in creditore habente nomen generaliter obligatum, utilis illud actionis exercitium sine excussione principalis debitoris, nec hujus citatione, concedunt Ciriaco *contro. 47. num. 1. per tot.* Fab. *in rationali ad l. si convenerit, ff. de pignor. act.* ibi: *Sed tantum ut exemplo ejus, qui nomen emit, cui actiones utiles ex ipsius persona accommodata ex rescripto D. Pii, etiam ei, cui nomen pignori datum, æquè utiles actiones accommodari debent; & loquitur de utili personali, ut lib. 8. conject. cap. 16.* Merlin. *de pignor. lib. 2. q. 30.* Cancer. *part. 2. var. cap. 6. num. 83.* Expressè probari videtur hæc sententia *ex d. l. si convenerit*, ubi creditori, cui nomen debitoris in pignus datum fuit, actio, & exactio conceditur; & concurrentibus creditore, & debitore ad exigendum, potior sit causa creditoris: & de utili personali Merlin. *num. 21.* ex persona obligantis, & quia si in obligatione venit nomen, venit etiam actio competens obliganti, quasi cessa.

3 Iuvat lex postquam, *C. de hered. vel. act. vendit.* ubi eadem actio conceditur creditori adversus debitorem nominis sibi pignoratam, quæ competeret emptori, & Nogueroi *num. 4. & 9.* peculiare ait nominis pignus, & diversum à cæteris hypothecis rerum corporalium; nam earum virtute constituitur in eis jus quoddam reale, cujus ratione possunt creditores hypothecariam adversus res corporales exercere, & ex pignore nominis transfertur in creditorem jus utile, quod est veluti cessione debitoris, cujus virtute potest directè creditum exigere: concordantes refert Olca *tit. 4. q. 4. n. 36. & seqq.*

4 Ratio primi assumpti est, quia cessionarius repræsentat ceden em, seu debitorem principalem, qui nec citandus est per creditorem anteriorem hypo-

thecarium: quàm sententiam docent Iacob. Butrig. Odofred. Alber. & Nicol. de Matarel. quos refert, & sequitur Cyn. *in l. nomen, C. qua res pign. oblig. poss.* ibidemque Iacob. de Beluif. & de Aretio, qui dicunt, posse agi contra nomen debitoris obligatum, omisso debitore principali. Rayner. *in eadem l. nomen*, qui dicit ita tenere totum mundum. Bart. *ibidem, & in l. 3. C. de hered. vel. act. vend. & in d. l. si convenerit, & in l. grege, § cum pignori, ff. de pignor.* Quibus in locis vult actionem illam utilem de qua *in d. l. nomen*, esse utilem personalem, quàm nomina possunt conveniri utiliter à credi ore creditoris, prout à primo creditore potuissent conveniri directè: & *in d. l. 3. in antiqua l. Elura*, rejicit opinionem Glossæ, quatenus actionem hanc dixerat hypothecariam utilem.

Nisi Glossa intellexerit, quod sit actio personalis, competens ratione hypothecæ, ut Bart. intelligit Glossam, eandemque sententiam docet Glossa *in d. l. si convenerit*, quam sequitur Angel. *in l. à Divo Pio, § sic quoque*, ubi etiam Imol. & Alex. *ff. de re judic.* Paul de Castr. *in d. l. si convenerit*, ubi explicat, quomodo possit creditori competere etiam utilis hypothecaria, scilicet in eum casum, quo etiam bona nominis debitoris essent obligata sub hypotheca. Tunc enim adversus personam debitoris competeret utilis personalis, & super ejus bonis utilis hypothecaria: quod & dixerunt Bart. *in d. §. cum pignori*, Salic. *in d. l. 3. & d. §. cum pignori*, ubi inquit, dari utilem personalem contra debitorem debitoris, non ex proprio jure, sed ex jure ipsius debitoris.

Et Specul. *lib. 4. partic. 3. tit. de pignor. num. 10.* docet formam concipiendi libellum, dicens: *Debeo ergo narrare in libello formam obligationis, & postea proponere actionem, quæ directâ competeat debitori*: ibique etiam Ioan. Andr., Ioan. Fab. *in §. item Serviana, num. 37.* Instit. *de act. vers. dicit talis Actor*, ubi etiam formans libellum in hac utili actione, illum concludit in hæc verba: *Quare petit dictum reum ad solvendum, & reddendum dicto Actori dictam summam per eum dicto suo debitori debitam.* Idem Speculator *tit. de procuratore, §. sequitur*, expressim docet, non esse opus, litem agi contra debitorem principalem Alex. *conf. 35. lib. 3. tit. de solv. resol. 29. num. 5.* Gratian. *discept. 509. per tot. & a num. 11.* Nogueroi *num. 4. & 8.* ubi ait, ita sæpius vidisse in praxi servari.

Differre in hac utili personali hypothecarium à chirographario, docet Cujac. *lib. 8. observ. cap. 19. & in d. l. 3. num. 2. operum*, ibi: *Agit creditor cum debitore debitoris ex speciali nominis hypotheca, vel etiam ex generali, sub qua continentur nomina, l. nomen, infra qua res pign. oblig. poss. & ideo rectè lex pen. C. de novat. significat debitorem debitoris chirographarii non posse conveniri. Nam est aliud in hypothecario.*

Et absque aliqua cessione posse creditorem agere hypothecaria utili fuse Præf. Merlin. *contro. 60. num. 25.* Capyc. *decis. 78. n. 3.* Montan. *contro. 47. per tot. & num. 3.* ponit formam libelli his verbis: *Peto per sententiam declarari Dejum debitorem Caii in tanta summa illi debita, & ex illa ad mihi solvendam tantam summam per Caium mihi debitam.* Ita etiam vult Barbat. *de assistent. glos. 10. num. 55.* Staiaban. *re. sol. 156. a num. 12 & Duran lib. 4. sui specul. part. 3. tit. de pignor. num. 14.* dicit libellum fore ineptum, si ita concipiatur: *Peto à te decem, que debes debitori meo, ad quod propono actionem hypothecariam: nam hypothecaria est actio in rem, nec datur*

64 Spicilegium de Cessione Iurium,

datur, nisi contra possessorem, aut eum, qui do-
lo desit possidere: hæc autem dirigitur contra de-
bitorum, estque eadem, quâ ille directè teneba-
tur creditori suo.

8 Cæterum Cencius *de censib. quæst. 67. à num. 59.*
asserit, quod ad hoc ut creditor census possit exi-
gere redditus à debitore debitoris, non solum re-
quiritur, ut nomen debitoris, seu alter census
sit obligatus, sed etiam quod creditori fuerit as-
signatus, & cessus pro sua satisfactione, cum per
hypothecam non acquirat titulum, neque posse-
sionem. *Fab. de err. pragmat. decis. 5. err. 10. late*
Olea tit. 4. quæst. 4. num. 38. ubi in praxi verius
dicit, creditorem adversus debitorem nominis
obligati utili personali actione directè agere
non posse, nisi simul cum hypotheca nominis
cedatur.

9 Quidquid sentiat Olea cum Fabro, & aliis,
tenendum ego existimo, creditorem rectâ viâ age-
re posse contra debitorem cessum utili personali,
& hypothecaria. Quæ opinio videtur probari *ex*
d. l. postquam, la 7. & l. 8. & 9. C. de hered. vel
act. vend. ubi creditor hypothecarius comparatur
emptori nominis, qui sicut rectâ viâ potest agere,
ita & creditor cum hypotheca, & *ex d. l. si con-*
venerit, ubi creditori conceditur facultas exigen-
di à debitore debitoris, & *Noguerol. num. 4.*
inquit, hypothecam nominis non esse ejusdem
naturæ, ac alias, & quod est veluti cessio debi-
toris, cujus virtute potest creditam exigere rectâ
viâ, ac si cessionem haberet: & concordat *Surd.*
consil. 4. num. 38.

Articulus plenissimè discussus fuit, & decisus
per S. C. in causa inter D. Ducissam Alexani, &
D. Regentem Miroballum, tunc Regium Con-
siliarium. Nam cum fuisset conventa D. Ducissa
per D. Annam Guarinam sororem, ut sibi assigna-
retur portiones debitas super bonis communis pa-
tris, non obstante renunciatione per ipsam fa-
cta ad beneficium D. Marchionissæ Campiarum
matris, quando fuit nuptui tradita dicto D. Re-
genti ob præensum defectum causæ finalis, &
alias causas: Instituit iudicium Ducissa contra ip-
sum tunc D. Consiliarium, uti promissorem in
demnitatis in beneficium dictæ Marchionissæ, pe-
tendo ex iuribus ejusdem marchionissæ ipsi Du-
cissæ obligatæ in capitulis matrimonialibus initis
cum dicto Duce Alexani, sub hypotheca om-
nium bonorum, ejusque jura exercendo, con-
demnari dictum Consiliarium ad sibi solvendum
uti creditrici hypothecariæ dictæ Marchionissæ to-
tum quod ipsemet Consiliarius reficere foret obli-
gatus eidem marchionissæ in casu victoriæ dictæ
Annæ ejus uxoris.

Excepit Dom. Consiliarius, nullam à Ducis-
sa liquidam actionem haberi contra Marchionis-
sam. Quin multæ allegabantur exceptiones, qui-
bus negabat, ipsum teneri ad refectorem in be-
neficium dictæ marchionissæ, ut proinde nullo
modo liceret Ducissæ, non condemnata prius
Marchionissæ, præmaturè agere contra ipsum
Consiliarium, uti præensum nomen debitoris suæ
debitricis. Præcipuè quia Ducissa ipsum condem-
nari petierat in actione personali, quod nullo
modo prætendebat licere contra nomen debitoris,
non obtentâ prius sententiâ contra principalem
debitorem, *ex d. l. 3. de hered. act.* Quidquid
esset quando fuisset intentata actio hypothecaria,
quæ negabatur intentata. Vnde Ducissa uti agens
sine actione, à limine iudicii veniebat excludenda.

E contrario replicabat Ducissa, quod ipsa ha-
bebat actionem contra matrem cum hypotheca
omnium bonorum, ob promissionem factam in ca-
pitulis matrimonialibus, ut bona ab ipsa Ducissa
in dotem data libera essent, & exempta à quo-
vis onere. Nec posse etiam dubitari Marchionis-
sam, cum nuptui tradidit Annam, ab ea exe-
gisse renunciationem omnium portionum ad ip-
sam spectantium, & in casu molestiæ, stipula-
tam fuisset indemnitate à D. Consiliario ejus vi-
ro. Ut proinde cum Ducissa super eisdem bonis
esset conventa ab Anna, fuisset ei concedendus
regressus contra Marchionissam matrem, ut ea
libera præstaret. Et vice versa, eadem Marchio-
nissa actionem esset habitura contra D. Consilia-
rium, ut ipsum indemnem redderet à molestia,
quæ per contraventionem Annæ renunciationi
per ipsam factæ sibi esset inferenda; & proinde
negari non posse dicebat, quin ipsi uti creditrici
hypothecariæ Marchionissæ matris, licitum esse
deberet, agere contra ipsum Consiliarium uti de-
bitorem suæ debitricis, eadem actione utili, quâ
ipse directè à Marchionissâ conveniri poterat, *ex*
d. l. nomen, ac idè non posse rejici libellum conce-
ptum in actione personali.

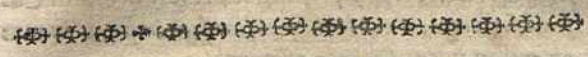
Articulo acerrimè disputato, ad relationem D.
Ioan. Francisci Marciani, tunc Regii Consiliarii,
fuit ordinatum quod *Terminus datus curreret, sepa-*
ratim tamen ab alia causa inter D. Annam, & Du-
cissam. Idque fuit decisum, non tantum licere cre-
ditori hypothecario agere utili actione personali
contra debitorem debitoris, non condemnato prius
debitore principali; sed & istud licere, etiam si ip-
se contra eundem non haberet actionem liquidam.
In qua re allegata fuit definitio 2. Fabri, *C. quando*
Fisc. vel Princeps; fuereque expensa verba textus
in d. l. nomen, ibi: *Vsq. ad id, quod sibi deberi à*
creditore ejus probaverit: & consonant tradita per
Merlin. *d. quæst. 30. lib. 2. d. num. 29. per tot.* ubi circa
requisita actionis personalis. Primò scilicet, quod
debitor debitoris fateatur debitum. Secundò, quod
principalis debitor fuerit condemnatus. Tertiò,
quod fuerit excessus. Advertit Merlinus, non re-
quiri formalem probationem circa primum, & se-
cundum, & circa tertium excussionis, hanc ces-
sare in utili Salviano, & utili personali, vel
per clausulam constituti, vel obligationem Ca-
meralem.

Creditori personali an competat utilis persona-
lis? Affirmat Montan. *ubi sup.* At videtur deceptus,
quia cum eo negotium gestum, nec per seipsum
est, nec per ministerium sui debitoris, Bene ta-
men si præcedat contra debitorem sententia, &
deinde capiatur nomen in executionem iudicati,
l. à Divo Pio, §. sic quoque, & §. sed utrum, ff.
de re judic. idque ex rescripto Divi Pii *d. §. sed*
quoque, ibi: *Posse enim nomen jure pignori capi,*
Imperator noster rescripsit. Unde colligitur ante il-
lud tempus non licuisse; idèque ratio cessat,
quando creditor nomen habet à debitore suo sibi
generaliter, vel specialiter obligatum; quia tunc
per illam pignoris obligationem debitor videtur
illi cedere actiones, quas habebat contra suum
nomen; & idè acquiritur ei utilis actio, quam
pro nomine contra illud posset exercere ad instar
cessionarii, remanente apud debitorem actionem
directa, inefficaci tamen in concursu cessionarii.

Præsertim hodie, quia in contractibus, & in-
obligatione bonorum solet apponi clausula, *Ce-*
dens, &c. Constituens, &c. Ad instantiam etiam
credi

creditoris potest inhiberi, ne solvat suo creditori debitori denunciatis, ut in d.l. nomen, ibi: Nisi ei, cui debuit, solvit, nondum certior à te de obligatione sua factus: & ibi DD.

ARGUMENTVM.

Cessio an sit iusta. si quis pro annuis scutis septuaginta pro capitali ducatorum mille debitis cessit annuos redditus pro capitali ducatorum bis mille, quos debet consequi super Communitate, promittens exigibiles, cum pacto de retrocedendo quodcumque solverit cedens scutos mille? Laudatur Rota Romana.

SUMMARIUM.

- 1 Cessio an sit iniusta, si in excambium capitalis ducatorum mille quis cedat sortem duplicatam?
- 2 Pretium iustum dicitur, quod communiter attentis circumstantiis Iudex prudens arbitratur.
- 3 Cessio quanti aestimari debet, si fiat cum credito minoris quantitatis, melioris tamen qualitatis.
- 4 Cessio facta vero creditori non subjacet dispositioni legis per diversas, Cod. mand.
- 5 Exigibilitate nominis promissa, cessionarius non eximitur à diligentis.

QUÆSTIO XLV.

PRO annuis ducatis septuaginta pro eorum capitali ducatorum mille, in quibus erat Titius debitor, cessit Caio suo creditori capitale ducatorum bis mille cum suis fructibus debitis à Communitate cuiusdam Terræ, cum promissione exigibilitatis, & cum pacto de retrocedendo ad favorem cedentis, quodcumque voluerit solvere dictum capitale ducatorum mille. Ambigitur nunc de iustitia cessionis?

2 Pro iustitia punctualis videtur decisio 44. Rotæ part. 11. rec. n. 8. & seq. ibi: Non enim subsistit objecta pretii iniustitia, ex eo deducta, quod dimidia pars crediti Alemanni, excederet summam scutorum mille per ipsum debitam Loto.

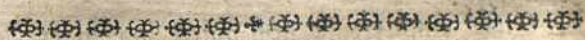
Quandoquidem ad constituendum iustum pretium nominis cessi, non est habenda ratio solius debite quantitatis, sed ejus, ac personarum qualitas, & cetera omnes casus circumstantia considerari debent. Itaque iustum illius pretium esse censetur, quo his omnibus attentis perperis, communiter vendi posse vir bonus, seu prudens Iudex probabiliter arbitratur, l. 1. §. aditiones, in fin. vers. nam dies, ubi Glof. in verb. summo, ff. de edend. l. circa legem, in 1. resp. l. in quantitate, §. magna, vers. in diem relicta, ff. ad l. falcid. Navar. in manual. cap. 17. num. 231. Mantie. de tac. lib. 2. tit. 12. num. 33.

3 In casu proposito creditum contra Communitatem est minus fructiferum, quia moderati fuerunt census ad rationem ducatorum quinque pro centenario, & super eis solvitur bona tenentia Terræ. Præterea sunt difficillimæ exactio, & converso creditum contra cedentem est magis fructiferum, quia correspondens est ad rationem annorum ducatorum septem, & Communitates, deducta ad D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

ipsarum beneficium bonatenentiâ, vix solvunt ducatos quatuor annuos. Cedens eximitur à tot diligentis pro crediti cessi exactione necessariis, quando oportebat promptam facere solutionem. Demum in casu affrancationis ex pacto de retrocedendo purgatur, & tollitur qualibet iniustitiæ suspicio. Quæ omnes circumstantiæ considerantur per Rotam in d. decis. 44. num. 10. & 11. ibi: Quam attentis in præmissis circumstantiis, tanti iustè potuisse in hac facti specie ab ipsis partibus aestimari, quanti creditum Lotti, licet minoris quantitatis, melioris tamen qualitatis, Domini sunt arbitrati, juxta theor. Cyn. in d. l. si diversas, num. 3. ibique Bald. n. 18. vers. Unde totum hoc Iudicis arbitrio moderandum est. Salic. dicens ibi esse communem, sub n. 6. C. mand. Menoch. de arbit. lib. 2. cas. 248.

Neque urget hoc casu dispositio legis per 4 diversas, Codice mand. nam quando vero creditori sit cessio, cessat dispositio, ut habetur in ipso textu, vers. ex his quascumque vel creditor: & ibi Glof. Cyn. Bart. & Bald. ibi, Menoch. d. cas. 129. n. 11. lib. 3.

Minus refert, quod cedens promiserit manutene nomen cessum verum, & exigibile. Quoniam id non eximit cessionarium omnino à diligentis necessariis pro evictione nominis cessi, ad textum in leg. si mandavero tibi, §. interdum, ff. mand. Scaccia de camb. §. 2. g. 5. num. 263. vers. ratio autem. Minusque à cæteris incommodis supra relatis, quæ iustam præferunt causam diminutionis pretii, Ciriac. contro. 170. à n. 16. Rota d. dec. 44. num. 12. & seq. Propensius, quia non fuit promissa perpetua exigibilitas, quam proinde satis est, exigibilem fuisse per tres, aut quatuor annos. Quinimò Rota d. decis. 44. judicavit in casu fortiori, quo cedens accessit uti fideiussor, & principaliter, & in solidum debitori cessio.

ARGUMENTVM.

Cessio annuo canone emphyteutico alicui pro certo pretio, utrum emphyteuta possit se liberare offerendo idem pretium pro illa emphyteusi, quamvis irredimibile, vel duret irredimibilitas? Sub cessione juris exigendi canonem, an veniant alia jura directi domini? Quamdiu duret exactio, & devoluta emphyteusi ob culpam emphyteutæ, qualiter consulatur cessionario pro exactione canonis, & quid si devolvatur, quia finita sit emphyteusis, tanquam ad certum gradum, & certam generationem concessa?

SUMMARIUM.

- 1 Cessio jure exigendi canonem irredimibilem pro certo pretio, an emphyteuta offerendo pretium se redimere valeat?
- 2 Cessionarius an possit exigere plus, quam solvit?
- 3 Pretium an faciat ad iustitiam, vel iniustitiam cessionis?
- 4 Author refert iudicatum pro emphyteuta.
- 5 Emphyteuta an habeat prelationem, vendito dicto dominio.

66 Spicilegium de Cessione Jurium,

- 9 Cessio canone an veniant jura dominicalia.
- 7 Viva ratio pro opinione negante.
- 8 Devoluta emphyteusi, qualiter consulatur cessionario?

QUÆSTIO XLVI.

1 **C**esso jure ex causa venditionis percipiendi annuum canonem emphyteuticam inaffrancabilem pro certo pretio, an possit emphyteuta se redimere pro eodem pretio, vel habeat jus retractus; & prælationis? Dicendum videtur, quod possit se redimere; quia eatenus ante cessionem non poterat, quia erat inaffrancabilis: modò post cessionem cum certo pretio censetur affrancabilis per æstimationem, & venditionem; unde emphyteuta se potuit liberare.

2 Sive dixeris, quod cessionarius, seu empror actionis, non amplius à debitore cesso exigere potuit, quàm pretium, quod reverà cedenti numeravit. *Parlador, lib. 2. ver. quotid. cap. fin. 3. part. §. 4. à num. 61. & differ. 109. § 1. num. 3. Acosta de privil. credit. reg. 3. ampl. 2. à num. 8. qui dat alios. Andreol. contr. 262. à n. 1.*

3 Vacillat benè verum hoc fundamentum, quia cedens potest etiam minimo pretio cedere, & idè non potest debitor se redimere eodem pretio soluto, quando creditum est certum. Ita ex Fillincio, Bonacina, & aliis *Noguerol. al'eg. 37. num. 60. Salgad. in labyr. credit. 1. part. cap. 13. §. 2. n. 49. Movetur, quia lex ab Anastasio & lex per diversas, C. mand. procedunt in cessionarii, qui avaritià dicti alienarum litium redemptores efficiuntur. Rodrig. de reddit. lib. 1. quæst. 9. num. 26: ibi: Non enim hoc cedere debet commodo debitoris redditus, nec poterit debitor redimere à Caso eodem pretio, quo Caini, per textum in l. per diversas. cum l. seq.*

Unde emphyteuta non potest prætere se eximi per solutionem ejusdem quantitatis, cum pretium conventum non faciat ad justitiam, vel injustitiam cessionis, & non probet valorem cessionis: & cum cessionarius repræsenter cedentem, & succedat ad locum illius, utetur etiam illà prærogativà inaffrancabilitatis canonis.

Comprobatur, quia ubi census minoris rectè, & justè emitur, nulla exceptione repelli potest cessionarius, cum respectu cedentis secutus etiam sit, ut plenissimè *Duard. de censib. §. 5. quæst. 27. n. 80. & quæst. 13. per tot. Censius de censib. q. 108. à n. 20.* ubi ex Ioan. Azor. resolvit, quod si quis censum minori pretio emerit, non satisfacit, si debitor se redimere velit, offerendo pretium, quod tertius expendit.

Pariter quando illegitimo pretio census jam constitutus extra vexandi animum comparatur, quo casu cedenti jure esset dicere de læsione, remedio legis 2. *C. de rescind. vend.* non esset jus debitori cesso aliqua exceptione census venditionem ad justum pretium inducere. *Noguerol ubi sup. Olea tit. 6. quæst. 10. num. 61.*

4 Quæstionem hanc de cessione canonis perpetui Ego tetigi in tract. de Linea, artic. 22. n. 46. ubi pro affirmativa opinione scripsi ad favorem emphyteuta, ex quo cesso fuit limitata quantitate, & possessori liceat uti jure offerendi adversus cessionarium: & equidem ita fuit pluries judicatum in S. C. & ipse vidi exempla, & ex notis facti nullam auctoritatem habui.

5 Addi potest, quod emphyteuta habet jus

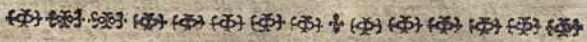
prælationis, si directus dominus, vendat proprietatem, & directum dominium, ut *Amendola in dec. 17. de Franch. Gratian. discept. 149. n. 6. Cancr. var. lib. 1. cap. 11. n. 51. Confil. Rochus tom. 2. resp. 8. Castill. de usufr. lib. 1. cap. 94. n. 44. ita refert decisum Camill. Salernit. in consuet. de jur. congr. in fin. ut in mea obser. v. 17 in decis. tras. de Franch.*

Cesso jure emphyteutico, non censetur cessum jus emphyteuticum, seu directum dominium. Unde *Monter dec. 35. num. 12.* firmat, alienato cesso emphyteutico simpliciter, vel cum omni jure quomodolibet competenti in emphyteusi, sub hac generalitate nec censetur cessum jus declarandæ caducitatis, nisi etiam alienaverit bona emphyteutica.

Evidenter demonstratur per cessionem canonis emphyteutici, non transferri directum dominium, nec jura laudemiorum; quia si concessio foret usque ad certam generationem, vel usque ad lineam emphyteuta duratura, & limitata, nonne tunc extincta emphyteusi, & finita, extinguetur etiam jus percipiendi canonem, & utile dominium consolidabitur cum directo, ad beneficium tantummodò directi domini? Ergo distinctum est jus canonis à directi domini reservatione, & sub cessione canonis non venit directum dominium.

Dices: Posito, quod ex culpa emphyteuta devolveretur emphyteusis, vel ob non solutionem canonum, & ob deteriorationem, ita ut cessaret responsio canonis, qualiter consulatur cessionario, ut contineretur solutio? Respondetur, posse iterum concedi alteri.

In simili si quis habeat usumfructum juris percipiendi annuum censum, si fiat redemptio census per debitorem censualem, & pecunia iterum collocetur in aliam emptionem, tunc novus census, si ve minoris, si ve majoris redditus sit, detrimentum, vel commodum cedit periculo, & commodo usufructuarii; & finito usufructu, si quid commodi provenit à pecunia, in beneficium usufructuarii cedit. Ita contra *Duardum tenet Olea tit. 6. q. 6. num. 2.* Ita pariter si ante novam concessionem res fuerit penes proprietarium, tunc fructus loco canonis spectabunt ad cessionarium canonis, & proprietarius post devolutionem pati poterit, emphyteusim manere apud cessionarium; attamen si prima concessio fuerit limitata ad certum gradum, vel certam generationem, tunc durabit jus percipiendi canonem usque ad illum gradum, & illam generationem, & non ultra.

ARGUMENTVM.

Cessio jurium, quamvis verbis generalibus concepta, debet tamen restringi ad jura talia qualia habebat cedens. Quid autem si res promissa fuisset libera, & exempta à canone, & servitute; & deinde fuerit detecta gravata aliquo onere, an tali casu permissum sit cessionario agere de evictione, præsertim si scientiam habebat.

SVMMARIVM.

1 Cessio jurium generaliter concepta, an restringatur ad talia qualia?

2 Maximè

- 2 Maxime si dictum fuit, jura competentia.
- 3 Quid si in cessione adjecta esset promissio libertatis ab omni onere?
- 4 Emens sciens rem oneri obnoxiam, cum promissione venditoris, quod illa esset libera, an presumatur velle emere cum tali onere?
- 5 Qui scienter rem oneri obnoxiam emit, emere censetur jus solum venditoris.

QUÆSTIO XLVII.

Cessio jurium verbis generalibus concepta, an restringi debeat ad jura talia, qualia penes cedentem de tempore cessionis reperiebantur, & quid si res cessa promissa fuerit libera ab omni canone, & censu, & deinde reperiatur gravata?

Nupsit Anna una ex tribus filiabus Petri, quibus pater reliquerat in dote scut. 1500. Francisco & in partem dotis Andreas frater Annæ nomine istius promisit dicto Francisco pro medietate dotis scut. 750. illa solvere in tertia parte domus, & vineæ, quæ per Annam cum duabus aliis sororibus pro indiviso possidebantur, vel in pecunia numerata, ad electionem Francisci sponsi, quia casu, quo elegisset pecuniam, fuit inter partes conventum, ut respectu dicti capitalis scutorum 750. idem Andreas interim solveret fructus ad rationem sex pro centenariis; & contra Franciscus maritus teneretur curare, quod Anna cederet, & renunciaret idem Andreas jura sibi competentia super domo, & vinea. Elegit Franciscus satisfieri in pecunia & Andreas obtinuit cessionem ad sui favorem de portione domus, & vineæ, quas tam Anna, quam Franciscus conjuges in actu cessionis promiserunt liberas, & exemptas ab omni onere census, canonis, & alterius servitutis, & ad ipsos pleno jure utilis dominii, & possessionis spectare asseruerunt. Exinde reperta fuit domus gravata annuo canone scutorum quatuor, favore Ecclesiæ; & vinea alio canone scut. 22. erga alterum. Andreas præten dit in debitum imputanda scuta soluta pro dictis canonibus, & non teneri ad solutionem dotis.

Pro conjugibus respondendum videtur, quia obligatio ipsorum erat solum de cedendo Andreas jura competentia super domo, & vinea: quæ promissio intelligitur de juribus, talia qualia de tempore contractus reperiebantur, l. mulier, ff. qui potior. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 10. num. 6. Alex. cons. 187. num. 9. lib. 2. Speculat. in tit. de locat. §. neque alienat. quæst. 8. Præf. de Franch. decis. 327. num. 2.

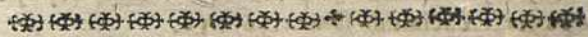
Multò magis quando dictum fuit, jura competentia; quia dictum participium, competentia, tanquam præsentis temporis, restringit promissionem ad jura, quæ competebant de tempore contractus. Glof. in Clem. 1. verb. Dignitatibus, de præbend. Surd. cons. 135. n. 101.

Promissio libertatis ab omni censu, & canone, & alia servitute, in instrumento cessionis intelligi debet de libertate ab oneribus, quæ per contrahentes medio tempore imponi fortasse potuissent; non autem à canone, & alio onere, quo gravata reperiebantur dictæ domus, & vinea: nam respectu illorum nulla legitur promissio, sed simpliciter facta obligatio cedendi jura competentia, quæ per cessionem jurium talium qualium sufficienter adimpleta fuit.

Certiùs si Andreas recipiens cessionem sciebat
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

domum, & vineam subjectas esse oneribus canonis; stante enim scientiâ. præsumitur tantum emere jus, quod cedens habebat, cum accollatione onerum in cessionarium, juxta legem qui tabernas, ff. de contrah. empt. i. qui fundum sciens. C. de evict.

Regulare est, quod emens scienter rem oneri alicui obnoxiam, jus solum venditoris emisse dicitur. Glof. & Bald. in l. 1. C. si pign. pignor. datum sit, Mangil. de evict. q. 106. n. 19 Ludovif. de cif. 90. num. 11. Vnde tali casu de evictione minime agere permittitur, secundum Castrenf. in l. emptorem, §. qui autem, n. 3. ff. de act. empt. Mantic. decis. 109. latè Rota dec. 233. p. 1. rec.

ARGUMENTVM.

Clausula, Cedens, &c. an operetur translationem actionis personalis in emptorem pro pensionibus maturatis ratione fructuum perceptorum ante venditionem? Quid si dicat venditor in cessione, pro pensionibus, quas debet assequi. Lateque edisseritur, quando competant pensiones venditori, & quando emptori, etiam maturatæ.

SUMMARIUM.

- 1 Clausula, Cedens, &c. ponens, &c. an operetur translationem actionis pro pensionibus ad favorem emptoris.
- 2 Author scripsit in antilogia ad Gratian. discept. 20.
- 3 Pensiones maturatæ ante venditionem, & maturandæ post eam, quando emptori competant.
- 4 Distinguitur inter pensiones.
- 5 Conventio qualiter in dubio sit intelligenda.

QUÆSTIO XLVIII.

Clausula cedens & ponens in locum suum, in venditione per venditorem apposita, an operetur translationem actionis personalis contra conductorem ad beneficium emptoris pro pensione maturanda pro fructibus perceptis ante venditionem? Alex. consil. 68. lib. 5. firmat requiri cessionem specialem, imò individua, ibi: Cedit omnia, & quacumque jura, & actiones, tam reales, quam personales, & quomodolibet competentes in proprietate, & directo dominio contra heredes, & conductores dictæ terræ pro annuo affectu. Et Costa de part. rat. quæst. 129. num. 10. ita loquitur: Ampliatur secundo etiam si in venditione esset præinserta clausula, Cedens, &c. quia non intelliguntur esse actiones personales, quæ ex se stant. Curt. jun. consil. 45. lib. 1. nisi verba essent generalia. Alex. consil. 45. lib. 5. opus est enim speciali reservatione ad favorem emptoris, alias non potest quidquam præten dere respectu fructuum perceptorum. Caroc. de locat. tit. de success. quæst. 10. n. 18.

In antilogia ad Gratian. cap. 20. num. 9. ego distinctionem adhibui inter pensionem maturandam pro fructibus perceptis ante venditionem, & post venditionem, ut prima spectet ad venditorem, non obstante dicta clausula: posterior ad emptorem, ex Costa de part. rat. quæst. 129. n. 3. Barbat. de divis. fruct. part. 2. c. 5.

3 Pro decisione dubii, ad quem spectet aliquis terminus pensionis, videndum est, ad quem pertinerent fructus, quorum ratione ipsa pensio debita est, nam fructus percepti, dummodò sint separati à solo, adhuc si in fundo existant, spectant ad venditorem, ut *l. 2. C. de act. empt. & ibi Bald. Sall. & alii*; & proinde si de tempore, quo facta fuit venditio, fructus erant percepti, pensio eorum ratione debita spectabit ad venditorem, etiam si nondum cesserit dies solutionis. Et è contra si non erant percepti, pertinebit ad emptorem, licet cesserit dies destinatae solutionis: imò et si actualiter exacta fuisset per venditorem, deberet emptori restitui. *Bart. in l. fin. §. fin. ff. de jur. fisc. Covar. var. c. 15. n. 3. Gratian. discept. 20. n. 46. Costa d. quest. 129. n. 1. Pacian. de locat. c. 36. n. 58.*

4 Quatenus fructus percepti sint pro parte, & pro parte non, tunc debetur pensio utrique pro rata eorundem fructuum; & si fructus percipiuntur dieterim, tunc pro rata temporis erit facienda divisio. *Præs. de Franch. decis. 79 & ab hac opinione non est recedendum, licet aliqui voluerint, pensiones non exactas reputandas esse pro fructibus pendentes, & spectare propterea absolute ad emptorem, ut signanter Roman. consil. 10. Raudens. resol. 30. n. 3. Quidquid sit in Fisco, Peregr. de jur. fiscali, lib. 6. tit. 4. n. 35.*

5 Secus si aliter in venditione fuerit conventum, cum venditor posset sibi reservare pensionem, quæ de jure ad emptorem spectaret; & è contra aliquam cedere, quæ venditori competere; sed verba debent esse clara, aliàs in dubio censeantur partes se conformasse cum juris dispositionibus; & in specie, quod non sufficiat clausula *Cedens, &c.* ad hoc ut venditor censeatur cessione actionem personalem sibi competentem pro pensione debita ratione fructuum perceptorum, probat *Costa ubi sup. & Pacian. n. 8.* Minusque sufficeret dictum esse, emptorem debere consequi omnia mobilia, quia non comprehenditur pensio. *Surd. decis. 205. n. 24.* At si expressè dictum esset, debere emptorem assequi pensiones, non poterit intelligi de futuris tantum, & sic ad debita de jure ipsi emptori extendi, sed de maturatis, & debitis ipsi venditori. *Surd. decis. 265. n. 22.* ubi allegat *l. Insulam, & ibi Bart. ff. locat. & addit rationem, quia dispositio restringitur ad præsentia, non ad futura.* Verùm quoad authoritatem *Bart.* notat per illum textum, quoad pactum prædictum, scilicet deberi pensiones emptori, intelligitur de debitis venditori. Sed textus loquitur in alia questione, videlicet ubi venditor pro certa pensione locasset, & conductor pro alia majori sublocasset: & decidit, pactum intelligi de minori emptori debita, & non de majori debita primo conductori: ita *Pacian. num. 68.*

ARGUMENTVM.

Sub cessione omnium jurium, & actionum, an veniat jus patronatus, vel sub venditione, aut cessione hæreditatis? Iuraque, & actiones, an veniant sub obligatione, vel alienatione bonorum? Iura, & actiones qualiter sint tertiæ speciei, nullam habentes vocem, vel nomen.

SUMMARIUM.

- 1 Iura, & actiones si cedantur, an veniat jus patronatus.
- 2 Distinguitur inter cessionem hæreditatis, & inter cessionem omnium jurium.
- 3 Refellitur *D. Olea*, volens venire jus patronatus cum universitate bonorum.
- 4 Sub obligatione bonorum veniunt iura, & actiones, non jus patronatus.
- 5 Nomina debitorum an censeantur cessa?
- 6 Mobilium, & immobilium appellatione an veniant iura, & actiones?
- 7 Iura, & actiones qualiter sunt tertiæ speciei, nullam habentes nomen.

QUESTIO XLIX.

Ius patronatus an veniat sub cessione omnium jurium, & actionum, in comperto non est. Sub appellatione bonorum non venire jus patronatus, nisi addantur iura, & actiones, firmat *Vivian. de jure patr. part. 1. lib. 4. cap. 4. à num. 16. Salgad. in labyr. credit. p. 3. cap. 5. n. 19. & 25. Rota dec. 104. part. 12. rec. n. 11.*

Distingunt alii inter venditionem hæreditatis, quæ est jus universale; & cessionem omnium bonorum, & jurium, quod hoc casu universalitas resolvatur in singularitates, & in primo casu jus patronatus transeat cum hæreditate vendita. Ita *Marescot. var. lib. 2. cap. 53. num. 9. Lotter. de re benefic. lib. 2. quest. 46. Riccius dec. 116. n. 1. & 4. p. 4.*

Præsertim si adita fuerit prius hæreditas, & ex intervallo, vel postea cessa; nam per aditionem radicatum fuit jus patronatus, & non comprehenditur deinde in cessione seu non transit cum universitate jurium, & actionum. *Bald. consil. 1. num. 4. lib. 3. Seraph. decis. 725. num. 1. Garc. de benefic. part. 5. cap. 9. num. 12. & seqq.* Et post aditam hæreditatem in illius cessione, licet amplissimis verbis concepta, jus patronatus non veniat. *Barbof. de offic. Episc. alleg. 71. n. 5. Molin. de primog. lib. 1. cap. 24. n. 25. Rota dec. 166. part. 11. recent. n. 2. & seqq.*

Vnde non videtur subsistere assertio *Olea tit. 3. §. 1. n. 26.* firmantis jus patronatus transire cum universitate bonorum in emptorem, cessionarium, vel donatarium, ex *Lambert. de jure patron. 2. part. lib. 1. §. 5. artic. 11. & seq. Barbof. d. alleg. 71. num. 2. & 33.* In donatione omnium bonorum, & jurium venire jus patronatus, resolvit *Seraph. dec. 725. & Rota in dec. 412. part. 2. rec. & in terminis donationis omnium jurium, dec. 1152. lib. 3. p. 3. divers.*

Si locaretur hæreditas, non venit jus patronatus, quia hæreditas si locatur, prius adita censeatur, & sic remanet locatio rerum hæreditariarum, ut in proposito venditionis, *Garc. d. cap. 9. p. 5. num. 13. & 15.* & locatio, seu venditio resolvitur in suas singularitates, & jus patronatus de per se transferri non potest titulo venditionis, vel locationis. *Pacian. de locat. c. 11. n. 44.*

Iura, & actiones tamen veniunt in obligatione bonorum, *l. grege, §. cum pignore. ff. de pignor. l. fin. C. qua res pign. Negul. de pignor. p. 2. membr. 5. n. 5. Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 29. num. 2.* prout etiam iura non modò præsentia, sed etiam futura, *l. subsignatum, §. bona, ff. de verb. signific. Cyriac. contr. 238. n. 6. Merlin. n. 18.*

Secus est in alienatione, in qua agitur de magno

SUMMARIUM.

magno præjudicio, & non veniunt, ut est textus in l. heredem, cum Glosa in verb. actiones suas, ff. mandat. ubi deducitur, jura, & nomina futura non transire in emptorem hereditatis: & in l. ea verò, ff. pro soc. ubi quod in societate non veniunt nomina debitorum. Merlin. 720.

5 Ampliatur ut sub obligatione bonorum veniant nomina debitorum, & queratur actio sine cessio- ne debitoris, l. quod procurator ex re 68. & ibi Bart. ff. de procurat. Surd. cons. 4. num. 2. Burat. decis. 913.

Ampliatur, ut sub obligatione bonorum ve- niant omnes obligationes, hypothecæ, & jura accessoria ipsi obliganti, contra bona debitoris ipsius obligantis. Ciriac. controvers. 108. Duran. decis. 40. n. 13.

6 Diversa est quæstio, an appellatione mobi- lium, & immobilium veniant jura, & actiones, quando illa hypothecantur? Affirmat Pinell. in rubr. C. de bon. matern. part. 1. num. 19. nam si actiones sunt de rebus mobilibus, veniunt appella- tione mobilium? si de immobilibus, appella- tione immobilium, Præf. de Franch. decis. 93. num. 7. Anna singul. 5. Glos. in leg. 1. Cod. si advers. transact. & quia hypotheca sit modici præ- judicii.

7 Actio de per se non est res mobilis, neque im- mobilis essentialiter; quia est res incorporalis, quæ neque tangi, nec palpari potest: & sunt qui distinguant actiones ad tertiam quandam speciem, & isti hujusmodi tertiæ speciei nullam dant vocem vel nomen. Cum ergo voce, & nomine careant, ut in commercio esse possint: necesse est, ut acce- dant alicui ex duabus speciebus, & de illis parti- cipent; & idè concedunt, quod mobilibus, & immobilibus comparentur. Videndus Merlin. dict. quæst. 29. & decis. 112. post Merlin. per tot. ubi cum ratione dictionis universalis veniant jura, & actiones; certius si geminatum sit signum univer- sale. Et videndus Reg. de Ponte cons. 115. n. 3. & seqq. lib. 2. laudatus per Rotam.

Jura, & actiones non veniunt appellatione mobilium, & stabilium. stante discretivo modo loquendi, ut si quis donet mobilia, & stabilia, & jura, & actiones, quia discretivè constituitur tertia species. Bart. in l. Centurio, n. 28. ff. de vulg. Oldrad. cons. 219.

ARGUMENTUM.

Creditor ex duplici causa si possideat bo- na debitoris pro credito posteriori, & agat contra tertium possessorem pro anteriori, an teneatur cedere jura con- tra seipsum, & differat possessor à fi- dejussore? Quid autem si in pecunia satisfactus fuerit? Contigit de his di- sceptrari cum alio articulo, utrum cre- ditor opus habeat novo libello pro no- vis annualitatibus decursus, si virtute sententiæ per solutionem de primis satisfactus sit? Discutiuntur decisio- nes Fontanellæ.

- 1 Creditor ex duplici credito, de posteriore satis- factus, an teneatur possessori cedere jura con- tra seipsum?
- 2 Cogitur creditor ad cedendum jura possessori: er- go indistinctè ad hæc cessio fit ex causa one- rosa.
- 3 Cessionarius dum subingreditur in primi locum, ergo creditor cedit contra seipsum.
- 4 Recensentur Dec. & alii affirmantes.
- 5 Idem pro fidej. s. fore contra creditorem.
- 6 Differentia inter possessorem, & fidejussorem, & inter cessiones.
- 7 Quid si possessor sit anterior creditori pro uno credito?
- 8 Possessor cessionis ratione an possit convenire alios possessores insolidum?
- 9 Excepcione cedendarum quando possessor repellat creditorem.
- 10 Creditor satisfactus in pecunia pro uno credito, an possessor ei anterior juvetur illa solutione pro alio credito anteriori?
- 11 Quid si adsit mala fides, & qualis.
- 12 Creditor qui obtinuit pro aliquibus annis cen- sus, an pro novis opus habeat novo processu?
- 13 Opinio distinguens Fontanella.
- 14 Diversa viâ discurret Author.
- 15 Resolutio prima quæstionis.

QUÆSTIO L.

Creditor ex duplici causa, si pro credito pos- teriori habuit in solum à debitore quædam bona, & pro anteriori deinde agat contra tertium possessorem Salviano, vel assistentiâ, utrum fa- cere debeat hoc casu possessori cessionem jurium; etiam contra seipsum, ratione possessionis bono- rum à debitore habitorum; & quid si in pecunia satisfactus fuerit de secundo credito?

Dec. cons. 104. per plura fundamenta consu- luit, cessionem faciendam esse per creditorem, etiam contra seipsum; nam possessor habet inten- tionem fundatam in l. mulier, ff. qui pot. ubi sta- tuitur jura esse cedenda à creditore etiam contra se possessori offerenti creditum: ergo generaliter intelligendum est etiam contra seipsum cedentem. Præterea cessio fit ex causa onerosa, consequenter debet procedere etiam contra ipsum cedentem, argumento textus in l. si culpa, ff. de rei vendic. & si reportat cessionem jurium, debet plenam reportare.

Rectius, quia cessionarius solvendo ingreditur in locum cedentis: sed si creditor non recepisset bona in solum, potuisset possessor exercere hy- pothecam adversus quoscumque possessores: ita etiam dicendum videtur respectu possessoris ces- sionarii intrantis in locum, & jus creditoris.

Opinionem Decii sequuti sunt Morot. tract. de jur. offer. num. 5. Caroc. de oblat. quæst. 20 Dom. Reg. de Ponte cons. 82. num. 27. lib. 2. Addit. ad Dec. qui reprobat Negusantium in tract. de pignor part. 5. membr. 3. num. 31. contrarium volentem, & tradit. quod ex ignorantia praxis Negusanius se intricet.

Fidejussor si conveniatur à credi- tore, & huic ille offerat quod debet debitor, adhuc cessionem tenetur facere creditor contra seipsum, si ex alia posteriori causa consequi debeat, in qua antero-

tem tenetur facere fidejussorem. Ita Negulant. *ubi sup.* n. 34. Morot. *num.* 65. Caroc. *de oblat.* q. 21. Merlin. *de pignor. lib. 1. quest. 70 num. 15. & seqq.* dummodo creditum posterius sit hypothecarium, & vel aliud creditum non sit anterius credito, pro quo accessit fidejussor. Quia fidejussor, tempore quo fidejussit, habuit respectum ad omnia bona debitoris hypothecata creditori; & Cynus *in l. 1. C. de fidejuss.* format casum quando creditor prius accepit fidejussorem, & pignora, & deinde postea iterum cum debitore contraxit eadem recipiendo pignora: hoc casu si creditor convenit fidejussorem, qui offerat creditum, pro quo intercessit, & petat cedi jura pignoris non potest dicere creditor, quod offerat secundum creditum, & vult etiam *Gloss. ind. l. 1.*

6 Distinguendum verum enim verò erit inter possessorem, & fidejussorem, ut pro fidejussore vera sit conclusio, ut creditor debeat cedere etiam jura contra seipsum ex ratione allegata. Sed aliter in fidejussore; nam uterque, scilicet creditor, & possessor, suis debet se relevare hypothecis, cum possessor non emerit contemplatione cessionis faciendæ à creditore contemplatione bonorum, quæ habebat debitor tempore contracti debiti cum creditore. Bald. *conf. 109. num. 1. lib. 3.* Præs. de Franchis *decis. 477. num. 4.* Costa *de remed. subsid. rem. 36. num. 30.* Giurb. *decis. 87. num. 6.* Merlin. *num. 8 D. Reg. Rovit. decis. 47. num. 2.* Amat. *resol. 37. per tot.* ubi notat Reg. de Ponte sibimet varium: & differentiam inter possessorem, & fidejussorem ego indicavi *in observat. ad decis. 477. de Franch. num. 7.* nam possessori fit ex æquitate, & cessio fit cum præservativa, *Dummodo cessio non officiat cedenti, nec directè, nec indirectè, nec in concursu,* ut aliàs dixi, cum hac mente possessor non censeatur acquisivisse obligationem, ut sibi jura cederentur, sed fidejussor secus, contemplatione scilicet beneficii cedendarum.

7 Unde subdit Merlin. *num. 10.* quod possessor conventus, quatenus esset anterior, pro bonis à creditore possessis, posset impetrare cessionem jurium à creditore etiam contra se. *Specul. tit. de renunc. num. 22. vers. sed pone,* Joan. Fab. *in l. jubemus, C. ad Vell. jun.* Non autem è contra, quando creditor super bonis haberet hypothecam aliam anteriorem; quia tunc non tenetur facere cessionem contra se. Ita latè Merlin. *num. 10.* etsi aliquantulum obscure loquatur, & clariùs Amat. *d. resol. 37.*

8 Quando possessor reportat cessionem jurium contra bona debitoris obligata, non poterit convenire alios possessores pro toto credito in cessione acquisito; sed agere debet demptâ suâ ratâ, quia sic locus divisioni crediti inter compossessores. Ita *Specul. d. §. 1. per textum in l. cum possessor, ff. de censib.*

9 Creditori obstat exceptio cedendarum actionum opposita per possessorem, si ille possessorem aliquem liberasset lite pendente, quia præsumitur liberatio dolose facta. *Reg. de Pont. n. 12. Reg. Rovit. n. 3. & dixi d. observat. 477. n. 8.*

10 Difficultas esset, quando creditor ex duplici causa pro credito posteriori satisfactus fuisset in pecunia, & possessor esset anterior in secundo credito ipsi creditori, utrum solutio expressè facta per debitorem in causam secundi crediti, cedere debeat in causam primi? Dicendum videtur, quod sic, quia non possit creditor ex duplici causa in præjudicium alterius creditoris intermedii solutio-

nem referre ad posteriorem causam, ad effectum experiendi creditum anterius in aliis bonis in præjudicium intermedii, ratione circuitus, quod scilicet intermedius possit eidem objicere, quod habet pecunias in manibus ad evitandum circuitum. *Ottobon. decis. 235. n. 15. Cardin. de Luca de credit. disc. 43. n. 7.*

Fundare videtur hanc opinionem Cardin. de Luca, quia possessor ex credito suo anteriore avocare posset pecuniam solutam creditori in causam posterioris crediti, & sic intraret ratio inutilis circuitus, & quod creditor petit à possessore, intus, & in manibus habeat; sed aliter est quando posteriori creditori solutio fit in pecunia; nam hæc non est avocabilis per anteriorem creditorem, juxta magistralem decisionem Afflict *dec. 190 D. Reg. de Marin. resol. 71. lib. 1. Salgad. in labyr. cred. p. 1. c. 10.*

11 Procedere posset equidem opinio, si adfuisset mala fides, vel solutio facta non fuisset in statu debitoris valido, ex deductis per Fontanell. *de pact. claus. §. glos. 8. part. 7. num. 67. & seqq. Theaur. lib. 2. quest. forens. 16. num. 3. Castill. tom 4. controvers. cap. 61. ex num. 78. & tom 5. cap. 78. vel ubi æqualis sit diligentia, scilicet possessoris, & creditoris, & solutio provenerit ex debitoris gratificatione, ut tradunt Fontanell. *num. 10. Reg. de Marin. num. 9. Burat. decis. 68. num. 1. Card. de Luca de credit. discurs. 17. num. 96.* ut ita semel in facto nuperrimè habui*

12 Disceptari de pulchro articulo mihi conti it, Casu talis est: Quidam creditor censualis ex duplici credito pro multis annualibus decursis primi crediti non solutis, se direxit iudicio assistentiæ contra tertium possessorem qui cum succubisset, ad reparandam executionem bonorum solvit annatas debitas; & cum possessor regressum habuisset contra venditorem pro recuperatione quantitatis solutæ, & adhiberet omnes exactas diligentias acriter litigando virtute suarum hypothecarum exemptione, pro quibus erat anterior creditor in alio credi o; interim iste creditor pro secundo credito recepit in solutum quædam bona, & pro maturatis aliis annatis anterioris crediti, experitur contra possessorem eundem, prætendens executivè procedere ex sententia effectuata pro primævis censibus, nec opus habere novo processu. nec subire novos sumptus pro novis annualitatibus, cum agat de eadem radicali causa crediti, & inter eandem personas; & præsertim cum sententia pro censibus habeat tractum successivum, juxta decisionem 603. Præs. de Franch

13 Verius tamen dicebatur, quod creditor instituere debeat novum processum pro novis pensionibus, quoties petuntur post compilatum processum, & causam terminatum. Ita Fontanell. *decis. 127. num. 8. ibi: Inde inolevit praxis in Senatu absolvere reum ab observatione iudicii, remittendo Actorem ad aliud iudicium quod pensiones, qua petuntur post denunciationem processus, ut quovis die practicatur, & signanter in terminis ego vidi declarari.* Aliter quando novæ annualitates peterentur ante compilationem processus, ut decisum testatur Gizzarell. *decis. 68.* ubi creditor quidam petierat in iudicio contractum rescindi ob tertias non solutas virtute pacti rescissorii in defectum solutionis per duas annatas continuas. Acciderat, quod compilato processu super rescissione, debitor solverat tertias decursas tempore litis motæ, & consequenter purgaverat moram; sed interim fue-

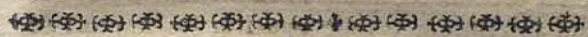
QUÆSTIO LI.

runt decursa aliæ, quæ etiam sufficiebant ad rescissionem. Instabat creditor, ex tertiis lite pendente decursis ferri sententiam, & procedi ad rescissionem. Dicebat debitor, quod illud erat novum iudicium, & habebat opus novello libello, & formatione novi processus; quia rescissio fuerat petita ex defectu tertiarum debitarum tempore litis motæ, quæ fuerunt solutæ, & per consequens cessabat iudicium illud, & si creditor ex aliis tertiis interim decursis prædendebat rescissionem, debebat novum iudicium instituere, & audiri ipse debitor juris ordine servato, per textum in l. non potest. ff. de iudic. Fuit iudicatum, non esse opus novo libello, neque novo processu: sed posse debitorem condemnari ex eodem processu, & instantia facta per creditorem, ratione tertiarum interim lite pendente decursarum.

14 Melius distinguit Fontanell. in decis. 126. n. 31. & 32. quod aut opponantur novæ exceptiones aliàs non objectæ, nec discussæ, & audiendus sit reus conventus, nec derelinquendus sit indefensus, per textum in d. l. non potest: aut aliàs rejectæ fuerunt, & nequeunt iterum opponi.

Quidquid autem edisserat Fontanell. pleno calamo super articulo proposito, utrum creditor pro novis pensionibus opus habeat novo processu, dico quoties creditor virtute sententiæ exegit census decursos. quia constitutus est in possessione exigendi, tunc in summarissimo possessorio iudicio manutentionis continua e debet possessionem, seu quasi exigendi, & in dicto iudicio rejiciuntur exceptiones requirentes altiore indagine, & à decreto de manutendo non admittitur appellatio. Rota decis. 20. p. 10. sec. & de hac re, & commodo quasi possessionis exigendi, latè scripsi in Gratian. d. script. 13.

15 Descendendo nunc ad resolutionem dubii, quando creditor recepit in solutam bona pro credito posteriori, dum possessor ratione suæ hypothecæ anterioris potest evincere bona, in hoc casu credita ad invicem, & hypothecæ sunt dividendæ, & compensandæ, & bona cedere debent in extinctionem primi crediti, & creditori obstat etiam exceptio cedendarum actionum, ut ex Merlin. n. 9. & 11. ubi quod cedit contra seipsum.

ARGUMENTUM.

Cedi an possit jus petendi renovationem emphyteusis, vel locationis? Distinguitur jus petendi renovationem, & legata re emphyteutica, an censeatur legatum jus petendi renovationem sine specifica cessione?

SUMMARIUM.

- 1 Emphyteusi, vel locatione usque ad certas generationes finita, potest fieri renovatio.
- 2 Quid in locatione ad modicum tempus?
- 3 Jus petendi renovationem an possit cedi?
- 4 Recensentur verba Gratiani.
- 5 Distinguitur in eis jus petendi renovationem.
- 6 Gabriel in consil. 84. lib. 2. declaratur.
- 7 Legata, vel donata re emphyteutica, an censeatur relictum hoc jus?
- 8 Opinio Fulginei an sit vera?

Cedi an possit jus petendi renovationem emphyteusis, vel conductionis per emphyteutam, vel conductorem ad longum tempus? Pro intelligentia præmittitur, quod descendentes emphyteuta, vel hæredes, finita concessione emphyteusis, possunt petere renovationem, ex vulgata doctrina Bart. in l. 1. §. permittitur, ff. de aqu. quodid. & astiv. quæ doctrina est communiter recepta. Clar. §. emphyteusis, quæst. 43. Marescor. var. lib. 1. c. 3. n. 1 Fulgin. de jur. emphyt. tit. de renovat. q. 1. num. 1. & Gratian. disceptat. 88. ubi ego in animadvers.

Doctrina Bart. procedit etiam in locatione ad longum tempus, propter identitatem rationis. Ludovif. decis. 45. num. 1. post alios Pacian. de locat. cap. 62. num. 37. & seq. ubi aliud est in locatione ad modicum tempus, si non fuerint facta melioramenta per conductorem, ita ut huiusmodi conductor ad modicum tempus de sterili fertili agrum reddiderit, & de inculto cultum: de qua re videndus Pacian. a num. 3. Si desint meliorationes præfatæ, cessat doctrina Bart. juxta Velam differt. 13. & vide quæ scripsi in observat. 406. in Pref. de Franch. & in Gratian. discept. 88.

Jus petendi renovationem an sit merè personale, & cedi nequeat, modò quæritur. Cald. de renovat. emphyt. quæst. 11. num. 1. & seq. negat posse cedi, idque si cessio fiat extraneo, vel alteri remotiori. Pereyr. decis. 128. num. 4. Id tamen procedit in proximioribus, qui ad petendam primo loco renovationem admittitur, ut ipse non possit in præjudicium sequentis in gradu alteri cedere, ut Pacian. n. 106.

Dubium est in ultimo conductore, an possit jus hoc petendi renovationem alteri relinquere in præjudicium proximioris, & hæredis? Affirmant Gabriel consil. 78. num. 1. & 1. l. b. & cum eo transit Gratian. d. Et cap. 88. num. 42. & 43. ibi: Adde tamen, quod licet renovandus sit in emphyteusim proximior emphyteuta, propter favorem, qui præstatur melioranti rem emphyteuticam, l. congruit, & l. fin. C. de locat. præd. civil. lib. 11. Nihilominus quando primus de re eodenter disposuit, & voluit alium renovari, tunc præferretur agnatio, cum iniquum esset, quod agnatus admitteretur ad renovationem contra voluntatem defuncti, cui voluit præferri institutum, legando illi eandem rem cum facultate petendi renovationem. Unde non debet tunc considerari representatio defuncti in agnatis, qui habent voluntatem contrariam expressam defuncti. Fab. in specie consil. 78. per tot. lib. 2. ubi dicit limitandam doctrinam Bart. in l. 1. §. Permittitur, de aqu. pluvia arc. & iterum comprobet Gratian. cap. 81. n. 34.

Distinguendum tamen est inter renovationem ex necessitate, & illam, quæ ex æquitate. Primam facit favor, qui præstatur emphyteutæ, vel conductori, qui rem meliorem fecit: finito enim locationis tempore, debet ei fieri renovatio, ut ait Castrenf. consil. 142. num. 1. lib. 1. Gratian. cap. 81.

Et licet hanc conclusionem in dubium revocaverit Rota in una Romana domus, 22. Aprilis 1644. coram Cecchino, dicendo quod Domini noluerunt eam firmare, prout non firmavit Bart. in l. quicumque, la 2. num. 1. C. de om. agr. desert. lib. 1. ibi, tamen hoc non affirmo; cum sit nimis

nimis præjudicialis Dominis directis, & Ecclesiis, & tendat ad distinctionem emphyteusis, de cuius natura est, ut res concessa melioretur, ut per Gabriel *conf. 84. n. 6. lib. 2.*

Tamen opinio pro renovatione probatur de jure civili, per textum in *l. quicumque, C. de omn. agr. desert. lib. 11.* juxta Castrenf. in *conf. 142. n. 1. lib. 2.* & de jure Canonico probatur per textum in *cap. ad aures, de reb. Eccles. non alien. ubi habetur, posse Prælatorum terras, quæ de silvis exstirpatæ sunt, arabiles factas, eis hæreditario jure concedere sub annuo censu tenendas, à quibus suo, vel parentum suorum labore constiterit exstirpatas esse: & licet textus loquatur per verbum, possit, quod est facultativum; tamen in hoc casu necessitatem importat Castrenf. *n. 1.**

Alterum jus petendi renovationem, non est ratione meliorationum factarum, sed ex quadam æquitate, & congruentia renovandi successori- bus, quod concessum fuit temporaliter ante ces- sionibus, juxta textum in *d. §. permittitur, & ibi Bart.*

Loquitur itaque Gabriel de prima specie renova- tionis ex favore, qui præstatur primo condu- ctori, qui rem meliorem fecit: & ita etiam Gra- tian.

In casu quo consuluit Gabriel, aderat legatum rei unà cum facultate petendi renovationem, ex- pressè relicta à testatore eidem legatario: & fun- dat totum jus legatarii in dicta facultate, non au- tem in legato rei. Signum evidens, quod sensit, hoc non juvare, ubi non continet dictam facul- tatem.

Emphyteuticam rem si legavit emphyteuta, non censetur legare jus petendi renovationem, etiam si emphyteusis concessa sit ad renovationem. Alex. *conf. 91. n. 11. lib. 1. Pacian. ubi sup. n. 109.*

Fulg. in *de emphyt. tit. de renovat. quest. 1. n. 39.* excitat hunc articulum, an legatarius, cui res emphyteutica legata est ab emphyteuta, possit petere renovationem, si emphyteusis esset finien- da morte ipsius? Et distinguit, quod si emphyteu- sis sit hæreditaria, possit quidem singularis suc- cessor? si autem ex pacto, & providentia, tunc fecus.

Recedit tamen Pacianus à Fulgineo, volens ad hoc ut legatarius possit petere renovationem, opus habere expressã cessione dictæ facultatis; quia Gabriel fundat totum jus legatarii in dicta facul- tate, non autem in legato rei: signum evidens, quod sensit hoc non juvare, ubi non continet di- ctam facultatem: nec prætendi possit, quod dum testator reliquit rem emphyteuticam, censetur reliquisse facultatem illam petendi renovationem: & allegat Alexand. *consil. 91. num. 1. lib. 1.* lo- quentem in casu fortiori, in quo concessio erat ad renovandum, & jus petendi renovationem non erat eventuale, sed necessarium.

ARGUMENTVM

Sine cessione jurium quando transeat hy- potheca creditoris dimissi ad benefi- cium solventis pro debitore? An vin- culari debeat pecunia in Bancho, vel penes tertium, aut requiratur expres- sa conventio de subintrando in locum,

& hypothecam creditoris, vel sufficiat in possessore solvente ratio præsumptæ intentionis subintrandi? Possessor sol-vens creditori an subintret ad effectum excipiendi tantum, vel etiam agendi, latè discutitur? Expenditur Montanus negans conventionem de subintrando æquipollere cessione, contra Baldum. Cessio jurium facta per creditorem ad beneficium mutuantis ex intervallo post pecuniam debitori numeratam ex mutuo, an valeat? Refertur de- cisiõ?

SUMMARIUM.

- 1 Emptor solvens venditori pretium conventum quod deinde vertatur in extinctionem credito- rum, an subingrediatur in locum ipsorum;
- 2 Pecunia mutua si convertatur in emptionem rei, an mutuanus sit potior in illa?
- 3 Emptor an debeat vinculare pecuniam in bancho, vel penes tertium, pro creditore venditoris di- mittendo?
- 4 Emptor, vel possessor bonorum, dimittens cre- ditores, an possit se tueri ad effectum exci- piendi, & agendi juribus illorum sine ces- sione.
- 5 Pactum de subintrando an æquipolleat cessione? Expenduntur Bald. & Montan.
- 6 Sensus Authoris.
- 7 Cessio jurium facta ex intervallo post nume- ratam liberè pecuniam mutuanam debitori, an valeat?

QUESTIO LII.

Sine cessione jurium quando transeat hypotheca creditoris dimissi ad beneficium solventis pro debitore, multoties contingit controversi, & plu- res constituuntur conclusiones?

Emptor solvens liberè in manu venditoris, & absque ullo pacto subintrandi, si venditor con- vertat pretium receptum in extinctionem credito- rum anteriorum, tunc quaeritur jus emptori ad effectum retinendi, Gasp. Thesaur. *lib. 2. quest. forens. 30. num. 3.* post alios Arias de Mesa *lib. 5. cap. 17. per tot.* Rota post Merlin. *de pign. decis. 93. n. 13.* Andreol. *controvers. 308. n. 20.*

Equidem Glos. in *l. si potioris, C. de his, qui in prior. cred. loc. & Mantica. de tacit. lib. 16. tit. 19. num. 5.* Calvin. *de acquit. lib. 1. cap. 16. per tot.* Amat. *resol. 7.* contrarium tenent, & Cancer. *lib. 2. variar. tit. de solut. quem refert, & sequitur Man- tica lib. 11. tit. 26. num. 6.* coram quo judicatum extitit.

Verior tamen est prima opinio, ut ego latè scripsi in *Gratiani dict. discept. 269.* ex traditis per eundem *num. 34.* ibi: *Quando autem essemus in de- bitore solvente, & etiam cum pecunia emptoris sa- tisfaciente creditoribus suis, non haberent locum ea, quæ supra dicta sunt de recensione, cum illa procedant in emptoribus, qui solvant dicto creditoris.* Fulgos. in *leg. 1. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv.*

Admittenda est præfata sententia, ubi quis li- berè mutuat pecuniam ad liberam dispositionem debitoris, qui ex ejus libito, ac electione illam con- ver-

convertat in extinctionem antiqui debiti ; nam id non suffragatur datori pecuniæ. Amat. *resolut.* 7. num. 46. nam hæc dimissio à casu, non autem providentia dantis pecuniam sequuta est. D. Reg. de Pont. *consil.* 87 num. 4. & 14. Gratian. *discept.* 269. n. 34 Rota post Merlin. *de pign. decis.* 93. Cardin. de Luca *lib. de credit. disc.* 2. n. 4. & *segg.*

2 Simile est de pecunia mutuò data simpliciter , si ex electione debitoris convertatur in emptionem alicujus rei , vel etiam refectionem , nulla resultat potioritas ad favorem mutuantis in refectionem , vel redemptionem , juxta terminos legis *interdum* , ff. *qui potior.* & *l. licet* , C. *eod.* Nam ut intret hæc potioritas , requiritur expressa conventio , ac destinatio , quod scilicet pecunia ad hunc effectum data sit. ita ut nihil intersit , quod concurrat erogatio in refectionem , vel emptionem ex electione debitoris. Merlin. *lib. 3. de pignor. g. 5. n. 64.* Amat. n. 47.

3 Nullibi autem in jure cautum est , ut pecunia per emptorem ita vinculari debeat in Bancho , vel penes tertium , ut adimatur possibilitas erogandi in alios usus ; sed admittitur probatio præsumptiva , seu adminiculativa , deducta ex brevitate temporis inter receptionem , & erogationem , & ex qualitate debitoris , quod verisimiliter aliunde pecuniam non habuerit in eam causam erogatam , ex deductis per Merlin. *d. g. 5.* D. Præf. Merlin. *controvers.* 26. num. 9. Præf. de Franchi. *disc.* 97. ubi ego *in observ.* & non attenditur contraria possibilitas , si desit vinculari datio pecuniæ ; sed sufficit conventio , ut ad hunc effectum data sit pecunia , quanyis rigorosa cautela vinculari non adfit. Cardin. de Luca *discurs.* 1. n. 12. Possset tamen contingere casus , quod recipiens pecuniam non erogaret in causam conventam ; idè totius erit vinculare in Bancho , vel penes tertium.

Emptor , vel possessor rei hypothecatae , solvens anterioribus , potest se tueri jure exceptionis , etiamsi jura , & actiones sibi cedi non curavit. Arias de Mesa *dict. cap.* 17. *per tot.* Andreol. num. 12. Thesaur. num. 1. Burat. & Add. *ad decis.* 410.

4 Tradit in hac specie Cardin. de Luca *disc.* 2. num. 6. quod ubi talis dimittens titulo emptionis , vel altero esset possessor bonorum , quæ hypothecis , & creditoribus alterius affecta esse sciat , resultet præsumpta probatio animi , seu intentionis solvendi , ita ut cum juribus dimissi creditoris possit se tueri : & cum hoc præsupposito loquuntur jura in *l. 1. ff. quibus mod. pignor. vel hypoth. solv.* & *l. cum qui* , ff. *qui potior.* & Mantic *lib. 11. tit. 29. num. 1.* & 5. Mesa *cap.* 17. num. 1. Gratian. *discept.* 734. Merlin. *lib. 4. g. 44. num. 8.* & Cardin. de Luca subjungit : *Adeo ut ista præsumptio , quam lex in possessore inducit , vel subintelligit , æquipollet conventioni expressa credendi in istam causam , animo subintrandi.* Et quando de tempore , quo anterioris dimissio facta est , expressa conventio inita non sit , neque dimittens possideat , tunc ipse efficitur creditor debitoris , pro quo solvit , actione de in rem verso , vel negotiorum gestorum , vel actione personali. Unde si postmodum ex intervallo contingat , ipsum effici possessorem , non exinde prætendi poterit reassumptio jurium primi creditoris jam extinctorum , vel præsumptio dicti animi , qui de tempore dimissionis nec expressus , nec præsumptus aderat.

Dabitatio ex supradictis oritur , an possessor solvens anterioribus , nedum ad effectum re-

D. de Luca *Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

tinendi , verum etiam agendi , subintret in locum anteriorum dimissorum , dum lex intelligat in possessore , possessionis ratione , animum subintrandi , ac si expressa adesset conventio credendi in ipsam causam animo subintrandi , juxta ea , quæ tradit Card. de Luca *discurs.* 2. n. 6.

Emptor si pretium solvat creditori ad finem subingrediendi , vel pretium solvat venditori non expressa conventionione de solvendo creditoribus , & eis dimittendis ad finem subingrediendi , certum est , quod juvabitur juribus eorum ad finem excipiendi. Ad finem autem agendi quando extraneus mutat debitori , ut solvat creditori , & subingrediarur in locum primi , debet quoque pacifici de hypotheca ; *l. Aristo* , ff. *quæ res pign. vel hypoth. oblig. poss.* ibi : *In jus pignoris succedere non posse , qui nil convenit sibi de pignore.* Fit enim subingressio ex dispositione legis absque cessione , dummodò sit creditor cum hypothecatis , qui solvit ; vel si non sit creditor cum hypotheca , solvat , & pacificatur cum debitore de subingrediendo , & hypotheca , vel obtineat cessionem. Ita Montan. *controvers.* 64.

Contrarium videtur dicere Bald. in *d. l. Aristo* , 5 in *lectura antiqua* , sub num. 1. in *vers.* quod non possum ex mea persona , possum ex aliena persona , & ex jure cesso ab homine , vel à jure : & in fine dat cautelam , dicens : *Fac apponi pactum , quod succedat in locum primi , & sufficit , ac se haberet jus cessum.* Igitur pactum , & cessio , etsi inter se distinguantur ; nihilominus æquiparantur : ergo quodlibet prædictorum ex se operatur subingressionem in locum creditoris.

Certa ab incertis separando , illud certum est ; quod ad hoc ut emptor , vel possessor succedat in locum primi creditoris , dum solvit ex pretio rei debitoris , requiritur pactum expressum , quod jura cedantur , ut in *d. l. Aristo* , ibi : *Etiamsi ita contractum sit , ut antecedens dimitteretur , non aliter in jus pignoris succedat , nisi convenierit , ut sibi eadem res obligata esset.* Merlin. *lib. 4. quest.* 44. num. 6.

Tota itaque difficultas est , an pactum de subintrando operetur ad finem excipiendi , vel etiam agendi ; quia nihil de hypotheca sit conventum , scilicet de subintrando in hypothecas anteriorum ? Quidquid involvat Montanus , dicendum videtur juxta Bald. in *l. Aristo* , pactum de subintrando operari cessionem , etiam ad finem agendi ; nam pactum de subintrando cessioni æquipollet. Ita Card. de Luca *discurs.* 2. n. 3. & 5.

Cessante pacto de subintrando , si simus in possessore solvente anterioribus , tunc præsumptio animi , sive intentionis solvendi anterioribus , ut ita cum juribus dimissorum creditorum possit se tueri possessor ad finem excipiendi , ego libens , & volens nolens concedo : ad finem agendi , nego , juxta ea , quæ tradit Cardin. de Luca *d. discurs.* 2. num. 6. ibi : *Ita ut ista præsumptio probatio , quam lex in possessore inducit , vel subintelligit , æquipollet conventioni expressa credendi in istam causam animo subintrandi.* Id enim , salvâ reverentiâ Card. de Luca , non admitterem , argumento etiam à simili de credente pecuniam ad rem emendam ; quia res emptæ non censetur hypothecata , si de ea non fuit conventum

Affinis est quæstio , an pactum , quod pecunia solvatur creditori , qui cedere habeat jura , fieri debeat tempore pecuniæ mutuatae , vel sufficiat fieri post ?

K Mutuaria

Mutuavit Petrus ducatos mille Paulo, absque pacto, quod solvantur Ioanni creditori hypothecario Pauli, cassis juribus in beneficium sui. Deinde pecunia existente in Bancho depositata per mutuante[m] per apocham Branchi datam, comparuit Petrus mutuans in M. C. V. petens pecuniam predictam non liberari Ioanni creditori, nisi cassis juribus per creditorem in beneficium ipsius mutuatoris; & decreto M.C. fuit provisum, quod liberetur cassis juribus, & cessio facta fuit. Dixere alii creditores cessionem nullam, quia pactum de solvenda pecunia cum cessione iurium apponi debebat tempore pecuniae mutuatae: quod cum factum non fuerit, pecunia transivit libera in recipientem, & in locum primi creditoris non successit Petrus mutuans, l. i. iuncta Glossa, C. de his, qui in primi credit. loc. succed. & l. si veniri, §. pervenisse, ff. de privil. credit. ubi sit distinctio, an ex intervallo solutio facta sit per debitorem creditori.

Contrarium suadet ex eo; nam eatenus solutio creditori debet fieri statim per mutuarium, quatenus si fiat ex intervallo, non potest iure constare de identitate pecuniae, an scilicet debitor solverit pecuniam sibi datam ab eo, qui vult subingredi in locum creditoris, an verò suam propriam pecuniam solverit; & idè dicitur attendendum esse tempus solutionis, cum si non post aliquod intervallum solverit debitor creditori, praesumetur solvisse pecuniam sibi datam ab eo, qui vult subingredi in locum creditoris; & si post aliquod intervallum solverit, potuit aliam pecuniam acquirere: & idè Iurisconsultus attendit intervallum temporis inter numerationem factam debitori, & à debitore creditori. Unde non est de essentia subingressio[n]is, dominium pecuniae tempore solutionis factae creditori esse in posse ejus, qui vult subingredi, dummodò constet identitas pecuniae, quae solvitur creditori, illius nempe fuisse, qui vult subingredi. In casu proposito constabat ex libris Branchi, quia pecunia per Banchem non fuerat numerata debitori, sed per mutuante[m] data fuit apocha ad Banchem.

Præterea dicebatur, dato quod fuisset purum mutuum sine vinculo, ex intervallo potuit avocari per mutuante[m], dum cogi potuit mutuarius ad restitutionem: consequenter supple[n]do Iudex factum debitoris, decernere rectè potuit, ut fieret cessio de pecunia, sive à cessionario obventa directè soluta cedenti, sive mediante persona debitoris. Ita per hæc defendit Montan, *controv.* 64. per tot. Qui tamen *num.* 9. refert contrarium iudicatum, scilicet cessionem non prodesse cessionario.

***

ARGUMENTUM.

Frater debitor fratris an possit carcerari ad instantiam fratris, vel cessionarii ex causa onerosa fratris? Diversæ adhibentur distinctiones, quando frater ageret de evitanda personali districtione, & esset dives; vel de congrua alimentaria, aut de causa onerosa, vel lucrativa, aut sit æquè pauper creditor. Nova dubitatio, utrum frater creditor cedens cum cessionario, possit liquidare

instrumentum? Exceptio, Tu cessisti jus tuum, an impediatur liquidationem instrumenti?

S V M M A R I V M.

- 1 Frater non potest carcerari ad instantiam fratris creditoris.
- 2 Distinguitur, an frater debitor tractet de evitanda distinctione personali: & quid si dives sit?
- 3 Quid si agatur de reservatione congruae alimentariae.
- 4 Creditor frater si æquè pauper sit, non tenetur ad alimenta.
- 5 Quid si tractetur de debito ex liberalitate, & concurrat ex utraque parte paupertas.
- 6 Fratri an competat exceptio ne carcerari valeat, vel deducto ne egeat, contra cessionarium fratris?
- 7 Variæ distinctiones adducuntur.
- 8 Frater cedens cum cessionario an possit liquidare instrumentum contra fratrem?
- 9 Exceptio, Tu cessisti jus tuum, an impediatur liquidationem instrumenti?

Q U Æ S T I O L I I I.

Frater, qui nequit carcerari ad instantiam fratris cedentis, an possit ad instantiam cessionarii ex causa onerosa?

Conclusio communiter recepta est, non posse fratrem carcerari ad instantiam fratris, ut resolvunt Theaur. *decis.* 119. & 153. Paschal. *de patr. potest.* p. 2. cap. 9. n. 10. Olea *tit.* 6. *quest.* 11. *num.* 41. ubi hanc æquiore[m] dicit, rejectis Baëza, & Hering, & juxta primam conclusionem Giurb. *decis.* 45 & alii, quos refert, & sequitur Card. de Luca *lib. de cred. discurs.* 121. n. 6 ubi quod frater non convenitur in solidum, sed beneficio, deducto ne egeat, gaudet.

Rectius distingui potest, quod aut agitur ad effectum, ne frater detradatur in carcerem, vel recurat ad miserabile beneficium cessionis bonorum, absque tamen reservatione congruae alimentariae; & tunc non impeditur exequatione in bonis, quae adsunt, agitur ad finem evitandi districtionem personalem, & non carceratur frater indistinctè, etiam quod frater sit æquè pauper; nam districtio personalis dicitur quadam luitio in corpore. Ita Cardin. de Luca n. 9 ob rationem charitatis, vel sanguinis.

Nisi frater esset pertinax, & dives; nam ratione hujus circumstantiae aliter dicitur, *ex decis.* 165. post Zacchiam *de oblig. Camer.* ubi processum fuit contra fratrem etiam ad relaxationem censurarum, quae important qui magis, quam carceratio, ob illaqueationem animae, quae nobilior est corpore.

Aut agitur ad effectum congruae alimentariae, & tunc distinguitur: vel debitum provenit ex causa onerosa, & correspectiva, ut etiam in dote, loco portionis sorori debitae in successione parentis, vel simili causa; & tunc decisio pender à qualitate creditoris, & debitoris respectivè, utrum scilicet intret ratio circuitus, necne, ob quam istud beneficium conceditur fratri, cui per fratrem idoneum debita sunt alimenta; quoniam circuitus inanis esset, eum insolidum convenire, & exinde

exinde alimenta de proprio suppeditare, & consequenter huic beneficio locus est. Ita iudicatum de anno 1669. & 167. in Rota refert Card de Luca n. 17.

4 Si creditor sit etiam pauper, ideoque non obligatus ad alimenta, cessabit absque dubio hoc beneficium, dum in pari causa potior esse debet conditio creditoris; nam charitas incipit à seipso. Castagn. in tract. de dēt. ne egeat, quæst. 1. fallent. 4.

5 Aut agitur de debito ex benevolentia, & liberalitate; & tunc indistinctè pro dicti beneficii competentia respondendum venit, dum ratio duplex concurrat, una sanguinis, & altera gratitudinis, & obligationis, quam donatarius habet alendi donatorem: & quanvis creditor esset æque pauper, pro debitore potius respondendum videtur; nam tunc in oppositum res se habet, dum creditor tractat de lucro captando, debitor autem de damno vitando. Ita Card. de Luca num. 14. & seq. ubi id restringit respectu viri, cui pro uxore per fratrem dos promissa sit, quia maritus fovet causam onerosam.

6 Deveniendū ad quæstionem, si frater cadat creditum suum contra fratrem alteri, an possit carcerari frater debitor ad instantiam cessionarii, in quo deficiat ratio fraternitatis: Caneer. pari. 2. var. cap. 3. a num. 98. concedit in cessionario ex causa onerosa, & negat si ex causa lucrativa Curell. de don. contempt. matrim. tract. 1. disc. 2. p. 10. n. 68. idem tenet si pro debito uxoris adjudicetur creditori creditum uxoris contra virum, ut ad instantiam adjudicatarii ex causa onerosa carcerari possit maritus, licet non possit ad instantiam hæredum uxoris.

De stricto juris rigore veram esse hanc distinctionem agnoscit Olea tit. 6. Miscellan. num. 46. Attamen ait, non sine dubio esse, ex traditis per Ursill. ad Afflict. decis. 74. n. 3. Tondut. de prævent. c. 4. n. 8. p. 1.

7 Coincidit altera difficultas, si frater peteret congruam alimentariam à fratre, & ageret pro alimentis, excipiendū etiam non teneri, nisi deducto ne egeat, utrum cessionarius cogatur defendere cedentem in causa conventionis? Faber lib. 12. consuet. cap. 10. per 10. distinguit, an cessionarius agat nomine cedentis, exercendo directas actiones, & affirmat: secus si ageret utilibus, nisi cessio in fraudem esset: & idem volunt Donel. lib. 18. comment. cap. 13. Cald. de empt. cap. 4. numero 29.

Aliter distinguit Olea tit. 7. quæst. 4. ut cessionarius ex causa onerosa non teneatur defendere, vel ex causa necessaria, & cessio in fraudem facta non præsumitur. Baron. de citat. in addit. ad q. 28. n. 68. tom. 1. Olea n. 3.

8 Nuperrimè controversum fuit, an liquidatio instrumenti viâ ritus per sororem cedentem unâ cum cessionario extraneo ex causa onerosa, possit fieri contra fratrem debitorem cessum? Ratio pro fratre est, quia ad instantiam fratris, vel sororis non potest liquidari viâ ritus contra fratrem, ex ratione adducta; nam frater gaudet beneficio, deducto ne egeat, & nequit carcerari ad instantiam fratris, ex Giurb. decis. 45. & dixi in observat. 366. Præs. de Franch. in fine.

9 Melius dicitur, quia liquidatio instrumenti non potest fieri per cessionarium, ut Galter. de liquid. instrum. cap. 1. 2. p. rubr. advertat credit. ad person. suam, n. 22. Montan. controvers. 43. num. 7. quia
D de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Iur.

iudicium prædictum est exorbitans à jure communi, & ritus M. C. 166. loquitur de creditore, qui propriè est habens directas actiones, qualis est cedens. Montan. ubi sup. Unde licet praxis servet. liquidationem fieri ad instantiam utriusque, attenditur tamen persona cedentis, ut illa sit potentior pro liquidatione faciendâ, l. quæritur, ff. de stat. homin. ubi mixtum denominatur ab extremo fortiori, & potentior trahit ad se debiliorem.

Ad hæc potest esse fraus in cessione, quo casu locum habet beneficium ad favorem fratris; & licet non præsumatur, nihilominus Judex poterit inclinare ad opinionem mitiorem pro fratre, & ita nunc iudicatum fuit in S. C. ubi moderata fuit pronuntiatio liquidationis factæ in M. C. contra fratrem debitorem cessum. Argui posset in contrarium, quia in concursu cum cedente ratione utilium præfertur cessionarius; ideo dici potest potentior causa. Accedit, quia cessio si fiat in ampla forma, cum clausula, Ponens, &c. constituens, &c. nihil sibi reservans, &c. actiones directæ remanent inutiles, & cedens materialiter se habet, ut dixi q. 3. n. 10.

Exceptio, Tu cessisti jus tuum, seu cessionis factæ, an impediat liquidationem instrumenti ad instantiam cedentis, vel aliud iudicium executivum, sive ordinarium, per cedentem motum? Scripsi de hac re in q. 24. num. 6. Galter. in d. rubr. advertat. credit. num. 29. firmat quod sic, cum non intersit cedentis, stante cessione alteri factâ, cui competit utilis actio, ex Gloss. & Bart. in l. servus, ff. de serv. export.

Quæstio hæc dependet à difficiliore in hac materia, scilicet an cedens post cessionem aliquid efficere possit in præjudicium cessionarii, exigendo, confitendo, agendo, & transigendo, si non intervenerit unum ex requisitis legis 3. C. de novat. Olea tit. 8. quæst. 2. num. 12. concludit, posse cedentem agere post cessionem, & exceptionem factæ cessionis non obstare, si cessio facta sit ad commodum cedentis, nempe solutionis causâ, si non intervenerit unum ex dictis requisitis legis 3. Duran. decis. 99. D. Reg. de Marin. ad Revert. observat. 290. in dicto casu potest exigere, prout agere in iudicio potest. Noguierol. alleg. 14. a n. 142. D. Præs. Merlin. controvers. 31. lib. 2. n. 9. & 38. Olea n. 15.

Rectius dicitur, quod hæc quæstio dependeat ab illa, an debitor, qui aliunde, quam ex tribus modis relatis in dict. leg. 3. scientiam habuit cessionis, vel obligationis nominis, rectè solvat creditori suo? Quia dum opponitur exceptio cessionis factæ, in necessarium antecedens præsupponitur scientia cessionis: & sufficere indistinctè volunt Carleval. de iudic. lib. 3. disp. 16. a num. 8. Fachin. lib. 3. controvers. 94. Cenc. de cens. quæst. 109. num. 35. & alii, quos refert Olea num. 17. ubi contrariam amplexatur opinionem, cum Gait. Alexand. consil. 35. & aliis.

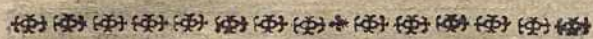
Ego conciliandas opiniones existimo: aut cessio sit in ampla forma; cum illis clausulis, constituens, &c. ponens, &c. quia tunc nihil sibi reservat cedens, & actiones proinde directæ remanent inutiles, & inefficaces, & quæ ibet scientia sufficere, & cedens agere nequit. Olea num. 17. & 29.

Idem si testator leget alicui, quod Titius sibi debet; nam si hæres agat contra Titium, potest repelli doli mali exceptione, quia actio directæ hæredi

hæredi competens est inutilis, & inefficax, ex quo testator videtur debitorem ab hærede liberalis, *l. si pecunia, ff. de leg. 1. Cald. de empr. & vendit. c. 24. n. 46. Olea n. 17.*

Quando igitur penes cedentem remanserunt inutilis actiones, vel ob amplitudinem cessionis, vel per cessionem ex necessitate, ut in hærede rogato restituere, & in procuratore, qui actionem acquisivisset nomine Domini; nam per actionem mandati potest compelli ad cedendum, *l. possessio, §. & si possessio, ff. de acquirend. possess.* in his casibus potest opponi exceptio, *Tu cessisti jus tuum.* Si autem cessio facta sit ad commodum cessionarii, quod est quando commodum est sibi remansurum, licet facta sit ex causa emptionis, & sic vertitur commodum etiam cedentis, quantum ad pretium, sed non est curandum tunc qualitercumque sciat cessionem debitor cessus, etiam non ab ipso cessionario, per aliquem de modis in *d. l. 3.* tunc debitor non potest nocere cessionario, nec etiam per solutionem, quanvis remaneret in damno; nam sibi imputat debitor, postquam sciebat cessionem. Ita Paul. de Castr. *l. 4. §. si hæres, num. 4. ff. ad Trebell.* qui in fine ita loquitur: *Liga ista ad digitum, quia illuminant tibi intellectum circa istum passum, in quo Doctores confusissime, & diffusissime loquuntur. Videte modò, quæ quotidie veniunt in factò.* Unde debitor impedit cedentem opponendo exceptionem cessionis alteri factæ, & docet Bart. *l. facta, §. si res, num. 3. ff. ad Trebell.* & ita resolvendum existimo, quidquid cum nonnullis velit Olea.

ARGUMENTVM.

Regale, quod habet Princeps tempore necessitatis, ut possit capere plaustra, & naves subditorum, & uti bonis eorum, explicatur, & an sit cessibile? Declarantur clausulæ concessionis facultatis, quam habent Barones in investituris? Vita militia an cedi possit absque assensu? Similiter an actio pro paragio, & cessionarius sine assensu agere possit, devoluto feudo?

SUMMARIUM.

- 1 Regale juris capiendi subditorum bona tempore necessitatis subditorum explicatur.
- 2 Cessibile an sit hujusmodi jus?
- 3 Differentia inter Regale Regis, & jus, quod habent Barones.
- 4 Vita militia an sit cessibilis sine assensu?
- 5 Sine assensu an cedi possit actio pro paragio?
- 6 Pro paragio qua actio competat.

QUESTIO LIV.

DE Regalibus est, quod Princeps ob utilitatem publicam possit necessitatis tempore capere plaustra, & naves subditorum, & uti bonis eorum, soluta tamen mercede, & loerio; & necessitate publica urgente, si pecuniam non habet, capiet absque pretio, faciet deinde contribui à cæteris subditis, si ex redditibus Regiis non poterit satisfacere. Præterea quoties publica necessitas ur-

get, cogit omnes subditos, etiam non solitos locare, & capit omnia plaustra, naves, & animalia ad portandum lignamina galearum, cæteraque necessaria ad usum militiæ, & defensionis Regni, nedum intra Regnum, sed etiam extra, & id toties quoties opus erit, & ad eundem finem potest uti cæteris rebus subditorum, ut incidere lignamina in nemoribus privatorum ad conficiendas tiremes, capere servos alienos ad remigium, si voluntarios remiges non inveniatur, vel bona propria non habeat ad dictos usus necessaria, nec redditus Regni sufficient. Ita latè Montan. *tract. de Regal. tit. & plaustrorum, & navium præstationes, per tot.* qui *n. 3.* ait, quod dum Rex solvit mercedem, & loerium, temperare debet hanc potestatem, ut capiat prius à solitis locare, & in defectum cogat cæteros.

Cedi non potest alteri hoc Regale capiendi naves, plaustra, & animalia non solita locari? quia in primo casu, quo urget publica necessitas, concurrunt interesse populi, qui ad publicam utilitatem præstat, & per consequens eorumdemmet præstantium, non ad particularem ejus, qui præstat. Quo fit, ut clausula solita apponi in investituris, cum lumentorum, plaustrorum, naviumque præstationibus, non transferat in Baronem concessionarium eandem potestatem cogendi, prout est penes Regem. Hinc Barones non cogent, nisi solitos locare; & tempore habili, quando vassallus non vacat propriis negotiis, cogentur soliti locare, & habiles juxta personarum conditionem, & tempore habili, scilicet ut si aliquis solitus locare vacet hodie rebus suis, non poterit cogi à Barone locare hoc tempore. Ita ex Luca de Penna in *l. 2. C. ac censit. lib. 12. Bald. in l. Præses, C. de servis. Capiblan. de Baron. prag. 16. num. 19. & 20. & Montan. num. 2.* & quod solvatur stipendium intra feudum, prout est solitum inter cives extra feudum, prout solvit Rex, quando indiget, ut in *prag. 1. de salar. cor. qui mitt. pro servit. R. Curia.*

Pariter quod soliti conducere alienas terras ad culturam seminis, cogantur conducere terras feudi, sub eo tamen canone, prout consuetum est conducere alienas terras. Luc. de Peña in *l. generalis. C. de cursor. lib. 11 in l. quisquis, C. de metall. lib. 12.* Dummodò non fiat vassallorum pejor conditio, ut si terræ feudales non essent ita fructuosæ, & uberes, & Baro vellet pensionem præstari solitam pro terris fertilibus; sed tantum habent Barones prælationem. Ita decisum testatur Capibl. *n. 20.* Est enim totum id conveniens rationi, ut vassallus absque suo dispendio locet potius domino, quam extero, idque si denegarent, ex malitia, & emulatione denegarent quibus obviandum est ut probat Cephal. *ubi sup.* Hæc igitur coactio vassallorum solitorum locare, ad locandum Baronibus dominis suis operas personales, currus, & animalia eorum, non est eadem coactio, quam facit Rex subditis suis, quia illa est ad propriam utilitatem eorum: hæc Regis est ad communem, & per consequens etiam præstantior.

Vita militia an cedi possit absque assensu, apud Nostrates controvertitur? Et requiri, tradit Montan. in *cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, n. 138. circa finem, de prohib. feud. alien.* E contrario negant Capan. *de vita militia, quest. 41. num. 5.* & Botiller. *de success. tit. de vita militia, q. 114. per tot.* ex eo, quod nullum hodie præstetur servitium per eum, cui debetur vita militia. An autem valeat jus vitæ militiæ, vel commoditas cedi, & jus

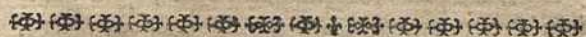
jus cessum desinat morte cedentis, videndus Bottiller.

5 Similis est quæstio, an actio pro paragio super feudo cedi possit sine assensu: Præs. de Franch. decis. 119. ait primis temporibus fuisse decisum affirmativè, quia actio cessa est personalis.

Contrarium tenet Montan. ubi sup. num. 143. cum seqq. scilicet, quod necessarius sit assensus in cessione translativa paragii super feudis, & explodit rationem ex adverso adductam, & tenet, quod non sit actio simplex personalis, sed in rem scripta, quæ sequitur quemcumque feudi possessorem, & ad petendum feudum ex causa obligationis.

6 An competat actio in rem scripta? Præs. de Franch. num. 22. affirmat, si non adsint alia bona hæredis, in quibus possit esse consultum, ita ut tertius possessor feudi teneatur in subsidium, condemnato prius hærede, facta discussione bonorum paternorum, audito tertio possessore. Theodor. allegat. 7. num. 7. pleno calamo. Præs. discept. 48. lib. 1. quæ actio in rem scripta competit super fructibus feudi ad consequendam simplicem tenutam, quæ est simplex, & allodialis, & non potest agi pro alienatione feudi, ut Reg. de Marin. ad Revert. observ. 91. n. 2.

Difficultas est, quando esset devolutum feudum ad Fiscum ob lineam finitam, an cessionarius pro paragio sine assensu agere possit contra feudum? In illo casu, deficiente assensu in cessione, difficulter obtinere poterit cessionarius, ex traditis in tract. de linea legali, tit. 7. de linea finita in feudis, n. 121. & seq.

ARGUMENTVM.

Fidejussor cessis juribus an possit repetere in solidum à confidejussore, vel quolibet eorum? Quæstio dividitur in duas inspectiones, & expenditur III. Episc. Borgia. Rejicitur distinctio, an fidejussor agat uti merus tertius, vel uti fidejussor, & cessionarius. Possessor solvens creditori, an possit in solidum agere, cessis juribus contra aliquem ex possessoribus?

S V M M A R I V M.

- 1 Fidejussor integrum debitum solvens, an cessis juribus solidum repetat à confidejussoribus?
- 2 Olea asserit cessionem faciendam esse demptà ratâ.
- 3 Cessio an possit fieri in solidum, si beneficio divisionis non sit renuntiatum?
- 4 Cessionem in solidum fieri posse per creditorem, Author sentit contra Oleam.
- 5 In duas inspectiones scinditur quæstio adversus Episc. D. Borgiam.
- 6 Inducitur difficultas quæstionis.
- 7 Fidejussor si uti tertius cessionem reportavit, solidum repetit; aliud si uti fidejussor.
- 8 Rejicitur distinctio, & fidejussor agat dempta sua parte contra confidejussorem, si unus sit.
- 9 Discursus Card. de Luca.
- 10 Quid si fidejussor agat contra unum ex confidejussoribus?

11 Possessor an cessis juribus repetat solidum ab aliis?

QUÆSTIO LV.

Fidejussor integrum debitum debitori solvens, & cessionem jurium reportans, an possit totum repetere à confidejussore, sicut potuisset cedens, sæpè contingit in praxi dubitari.

Ne in æquivoco versemur, hujus dubii, propositio supponit, creditorem in solidum actiones suas cedere debere; nam si pro rata cessæ essent, frustra quareremus, an in solidum agere possit. In solidumque creditorem suas actiones cedere debere, cum cedere debeat jus, quale ipse habet, post Bart. in l. Modestinus, num. 10. ff. de solut. probant Amat. resolut. 37. n. 42. & seq. Cancr. var. p. 2. c. 5. n. 32.

Sic accipit benè verum Olea tit. 5. quæst. 5. n. 7. ut non in solidum, prout à principio jus creditor habebat, cedere teneatur, ita ut pro ea parte, quæ ad solventem spectabat, actiones eis cedat, sed tantum in solidum pro cæteris portionibus, quæ ad alios debitores pertinent. Exemplificando sic Finge tres esse fidejussores, vel correos, quorum unus conventus solidum, hoc est integra tercenta solvit; ei creditor cedere tenebitur actionem, non in solidum pro tercentis, sed dempta parte, quæ ad solventem spectabat, hoc est in solidum pro biscentum, si centum satisfaciatur, si pro virili cedere paratus sit, id est contra quemlibet ex aliis pro singulis centum. At ad id neminem allegat Olea.

Extendit Heringius de fidejussor. p. 3. cap. 27. à num. 28. usque ad 37. etsi correi, vel fidejussores divisionis beneficium haberent, quia cessio in solidum fieri possit, licet exactio, si de divisionis beneficio opponeretur, pro virili tantum faciendâ esset: sequitur Hunnius in Encycloped. Jur. p. 3. cap. 5. à num. 7. & hanc doctrinam amplexatur Olea, quamvis alii cessionem in solidum fieri non posse doceant, si fidejussores, vel correi divisionis beneficium haberent, quos sequitur Dom. Reg. Larr. dec. 153. n. 17.

Quidquid tamen existimet Olea circa cessionem faciendam fidejussori solventi, quod creditor facere debeat cessionem demptâ parte solventi, & in solidum de residuo respectu actionis contra alium quemlibet ex fidejussoribus: ego video Oleam in hoc singularem, & tunc ille prætermisit hanc quæstionem, utrum fidejussor possit cessis juribus repetere solidum, etiam non dempta sua parte, prout acriter antiquitus longo tempore disceptatum in foro comperitur: per consequens apparet non habere notitiam hujus controversiæ.

Descendendo ad quæstionem, ego in observ. 55. ad Præs. de Franch. in duos scindi articulos dixi, scilicet aliud esse quando fidejussor cessionarius velit solidum repetere ab altero, si duo fidejusserint: aliud esse, si plures fidejusserint, & tunc valeat fidejussor agere in solidum contra quemlibet ex cæteris fidejussoribus: qui articuli toto cælo inter se differunt, etsi immeritò me notet Episc. Borgia lib. de investigat. Jur. cap. 14. num. 9. propè finem, ibi: Luca autem ad Franch. in observ. ad dec. 55. n. 4. & 5. hanc unicam quæstionem, ut duplicem ponit, & ita loquitur, ut quod sibi velit, non facile possit intelligi, nisi hoc solum quod referat Pacificum de Salvian. inspect. 3. c. 7. n. 33.

6 Fidejussor igitur, si agat cassis juribus insolidum, etiam non dempta sua parte, utrum valeat obtinere? Obscuram esse rem, colligitur ex traditis per Amat. *resol.* 37, num. 42. Cenc. *de censibus* q. 71 & posse judicavit Rota in *collectis per Farin. dec.* 62 part. 1. & *decis.* 18. in editis *post tract. Zacchia de societ. affir.* n. 17.

7 Alii volunt, quod si unus ex fidejussoribus totum persolverit creditum, & pro toto plenam habuerit cessionem jurium a creditore, si non jure proprio, tanquam fidejussor, sed ut cessionarius agat, totum exigere; & tunc possit a confidejussore uno, vel pluribus, si is solvit uti tertius creditum, reportatis juribus ab eo, & actionibus, Rota *dec.* 859. p. 4. *divers.* Secus verò si solvisset tanquam fidejussor: ita distinguit Beltram in *addit. ad Ludovif. decis.* 190. num. 3. Cenc. *ubi sup.* Unde ex hoc bonum erit solventi impetrare cessionem jurium translativè, ex quo etiam aliud sequitur commodum, ut creditum censuale acquiratur cum juribus fructuum. *Burat. dec.* 645 n. 2.

8 Recedunt alii ab hac distinctione, & volunt fidejussorem contra confidejussorem, si unus sit, dempta sua parte agere posse, & non in solidum indistinctè, sive uti fidejussor, sive uti merus tertius cessionem reportaverit: fidejussor etenim, licet per cessionem repræsentet cedentem, & subingrediarur in locum illius; tamen non est eadem ratio creditoris cedentis, & fidejussoris cessionarii; creditor enim habet obligationem insolidum contra fidejussores, non sic ad invicem confidejussores, Reportata itaque cessione, unus ex fidejussoribus non potest agere adversus alterum pro toto, cum is, qui convenitur pro toto, possit opponere exceptionem, *Frustra petis, quod restitutus es*; & hæc exceptio, quæ est in continenti per se probata, admittitur in omni judicio, quantumvis exequutivo, ac summario: imò quando solvisset confidejussor, tenetur alter qui exegit, cedere actiones acquisitas, & cessas a principali creditore: & a distinctione Beltram discedunt Fontanell. *decis.* 216 n. 6. Merlin. *de pignor. lib.* 4. q. 70. n. 39. & 40. & voluit Præf. de Franch. *decis.* 55: num. 16. & ibi ego in *observ.* ubi quod Rota recessit ab illis decisionibus. Farin. & Zacchia, ut in *dec.* 17 penes eundem.

8 In duplicem inspectionem in specie dividit hanc questionem Cardin. de Luca *lib. de credit. disc.* 95. n. 5. ibi: *Ista verò questio, quam aliqui (confundendo casus) involvunt, plena hodie videtur, illam in duas inspectiones distinguendo. Primò scilicet, ubi iste correus, qui jure cesso agit tanquam tertius, ac representando personam cedentis, exercere intendit contra aliquem ex correis actionem insolidum pro toto debito, absque detractioe propria virilis. Et secundò, ubi facta ista detractioe, reliquam ab uno, vel aliquibus tantum exigere velit, qui offerant propriam virilem, instando ut contra alios, ad evitandum circuitum, distributivè, & pro rata agatur.*

In primo casu, quamvis in stricta juris censura, procedendo cum illa ideali, seu intellectuali distinctione plurium personarum formalium in eadem persona materiali, nonnulli, præsertim antiquiores, affirmativam teneant, quasi quod cessionarius ita censeatur homo omninò diversus a correo, seu confidejussore, representando personam creditoris cedentis, atque apud Scholasticos cum summis apicibus procedere solitos, ista foris verior habeatur. In foro tamen communis omninò recepta est, ut scilicet vel ex regula, Dolo facit, &c. vel ex inanis circuitus pro-

hibitione agere non possit ad totum, sed teneatur propriam virilem detrabere, ut ceteris relatis plenè habetur apud Cencium d. q. 71. *post num.* 4 & firmavit pluries Rota apud Addit. ad Ludovif. *dec.* 190 & per Cencium atque hoc jure vivitur.

In altera autem inspectione, in qua fidejussor¹⁰ circuitus exceptione non expectatà, propriam detraxat virilem, pro reliquo autem nolit distributive contra omnes agere, sed ab uno, vel aliquibus totum eligat recuperare, tunc affirmant Rodrig. de ann. *redd. lib.* 2. *quest.* 17. num. 14. Dom. Reg. Latr. *dec.* 32. n. 7.

Advertit tamen Card. de Luca *num.* 7. licere solidum, dempta virili, ab uno ex reliquis repetere, si agat uti extraneus, his verbis: *Et tunc pariter receptum est, ut id sibi liceat, neque intret obligatio divisionis ex dicta ratione, quod non agat tanquam correus, vel confidejussor, ex divisionis beneficio a lege tributo, sed tanquam cessionarius, representans personam cedentis. Quæmadmodum enim si ipse principalis creditor ageret contra unum insolidum, sive alter extraneus cessionarius, ille qui convenitur, conqueri non posset: ita unus ex correis, vel confidejussoribus esse non debet deterioris conditionis, quam sit quilibet extraneus, ex deductis per Cenc. *dict.* *quest.* 71. num. 2. & 3. Olea d. tit. 5. *quest.* 5. Rota apud Ludovif. *decis.* 190. & in terminis plurium coobligatorum pro Communitate, Rota *decis.* 24. num. 10 & seqq. *post Merlin. de pign.* Sed ego distinctionem plurium personarum formalium faciendam non esse existimo, & absque dicta præcisione personarum posse fidejussorem uti cessionarium repetere solidum.*

Aliter si aliquis solvendo non esset, quia damnum debet communicari omnibus. Olea *num.* 15. & 29. & refellit Fabrum *lib.* 11. *conject.* cap. 14: & alios.

Distinguunt aliqui inter correos, & confidejussores, ex Ronchegall. in l. *reos, ff. de duob. reis, num.* 56. Contrarium tamen est verum, etiam si de correis agatur, ut unus cassis juribus possit ab uno, dempta sua virili, ad totum agere, ex Bart. in l. *Modestinus, num.* 10. *ff. de solut.* Felic. de *censib. lib.* 3. c. 2. n. 26. Card. de Luca n. 8.

Si plures se obligent pro Communitate, fidejussores censentur, qui se obligant, & principalis erit Communitas, ut Rota *d. decis.* 24 *post Merlin.* Card. de Luca n. 10.

Prætermittendum non erit, quod tradit idem de Luca *num.* 11. his verbis: *Bene verum quod in hujusmodi questione (quam nimirum frequenter disputavi) quod scilicet unus ex fidejussoribus, vel correis, detracta propria virili contra unum, vel aliquos tantum, ad solidum agat, quandoque pro facti qualitate in praxi obtinui, servari illam aequitatem, quæ in præcedentibus ad evitandos inanes circuitus insinuata habetur circa avocationem pecunie soluta posteriori, cum cautione de restituendo, &c. quod scilicet quamvis anterior non teneatur servare ordinem, atque ultimum excutere, sed habeat electionem avocandi etiam ab intermedio, contra quem mandatum decernitur; at tamen supersederur in relaxatione, ut intermedius pulsatus cogat ultimum, qui sit pariter facilis, ac prompta executionis, atque ita unicus sequatur actus, vel effectus, cum potius ita suggerat aequitas, per cuius exercitium primi creditoris deterior conditio non efficiatur.*

Fortior stat ratio pro confidejussore convento ad totum; quia posset accidere, ut is, qui postremo loco exigitur, melioris esset conditionis, dum

dum secundus, qui solidum solvit agendo contra tertium, non inveniret illum idoneum, & damnus confidejssoris non idonei inter omnes erit communicandum. *Cancer. d. cap. 5. num. 32. & seq.* Nam pone, quatuor esse fidejssores pro quadringentis: solvit primus totum, qui dempta virili, idest 100. à secundo recuperavit 300. secundus similiter demptis 100. quæ ad eum spectabant, à tertio 200. exegit. Tertius agit contra quartum, qui si solvendo esset, demptis suis 100. residua 100. ab eo haberet, sed si forte idoneus non esset, illorum 100. periculum suum esset, & alii, idest primus, & secundus, melioris essent conditionis: unde res aliter se habebit.

11 Quæ de confidejssoribus dicta sunt, non indistinctè in tertiis possessoribus procedunt, sed horum diversa est causa. Et distinguendum est inter tertium possessorem, qui à debitore; & inter eum, qui à fidejssore causam habet: nam si à fidejssore hypothecam haberet conventus hypothecaria, solidum creditori præstitisset. *Olea num. 19.* existimat, possessorem posse agere ad totum, absque detractioe ratae. Si verò tertius possessor, qui solvit, à debitore rem emisset, si cæsis juribus adversus aliorum possessores, qui à fidejssore alias hypothecas habuerunt, experiri intenderet, in obscuro res est, utrum aliqua actio ei competeret? Videturque negandum, quia si debitor ipse solvisset, nulla ei competeret actio adversus possessores, & proinde nec ei, qui à debitore causam habet. Si autem possessor à fidejssore causam habeat, si se dirigeret cæsis juribus contra possessorem, qui à debitore comparavit, petere posset solidum absque ullius ratae detractioe.

Quando tertii possessores diversis temporibus hypothecas habuere, tunc periculum ad posteriorem emptorem spectabit. Ratio est, quia primus emptor posterioris emptoris hypothecam obligatam habet. *Fontanell. decis. 4. de pact. nupt. gl. 18. part. 2. à num. 54. Amar. resol. 37. num. 24.* ubi dat alios: sed videndus *Olea*, ne ipsum transcribam de papyro in papyrum.

ARGUMENTVM.

Filio ducente uxorem, si pater uti principalis pro restitutione dotis se obligaverit utrique, promissa solutione dotis, an eâ soli filio post mortem patris solutâ, obligatio patris effectum habeat? An idem in fratre? Exceptio cedendarum an obstet mulieri dotem repetenti, si consenserit alienationi factæ per maritum suorum bonorum? Et plures obligati ad restitutionem dotium, an insolidum teneantur favore dotis?

SUMMARIUM.

- 1 Si pater cum filio pro restitutione dotis nurus obligetur, dote utrique promissa solvi, an soluta filio, ille teneatur, vel ejus heredes?
- 2 Adversus mulierem laudatur textus in l. si cum dote §. transgrediamur ff. sol. matr.

- 3 In fratribus simili modo obligatis idem firmatur.
- 4 Obligatio causativa dicitur, quatenus dos solvatur utrique.
- 5 Exceptio cedendarum an obstet mulieri dotem repetenti.
- 6 Specialitas dotis indicatur.
- 7 Distinguitur quando favore dotis exceptio cesset.
- 8 Magis succurritur fidejssoribus, quam possessoribus.
- 9 Correi plures pro dote an teneantur insolidum.

QUÆSTIO LVI.

Filio uxorem ducenti cum interventu, & consensu patris, cum utrique dos esset promissa, in casu restitutionis dotis pro cautela uxoris accessit pater se obligans principaliter, & insolidum: patre paulò post defuncto, relictis aliis filiis heredibus universalibus, relictâ legitimâ filio uxorato, dos soluta fuit filio, cui post aliquod temporis intervallum quædam bona propria alienandi uxor consensum præstitit cum renunciatione hypothecæ, & Regio assensu. Hinc facto casu restitutionis dotis ob mortem viri, mulier suas direxit actiones contra alios filios, & heredes patris, & tertios possessores ratione obligationis, & fidejssionis patris. Hæsitatur an rectè agat mulier.

Adversus uxorem adducitur, quod promissa dote patri, & filio ad restitutionem se obligantibus, per solutionem factam uni, sine alterius jussu, vel consensu, alter obligatus non remanet. Textus est expressus in l. si cum dote, §. transgrediamur, ff. sol. matr. ubi communiter scribentes *Barbol. ibid. num. 7. Palchal. de patr. pot. part. 2. cap. 7. n. 89. & seq. Fontanell. de pact. nupt. clas. 7. gl. 2. p. 2. num. 73. Surd. decis. 47. D. Reg. Latro decis. 36.*

Argumento dicti textus in §. transgrediamur, idem tenet *Cardin. de Luca lib. de dote, disc. 86.* in casu, quo dos promissa solvenda esset duobus fratribus, & deinde soli viro erat soluta, quòd alter frater obligatus non esset ad restitutionem, arguendo à fortiori; quia si id procedat in patre qui de jure obligatus est, dotem quæ filio constituitur, assecurare; multò magis recipiendum sit in fratre talem obligationem non habente, assecurandi dotem fratri constitutam, nec tenetur pro fratre.

Ratio est, quia dicta obligatio sit causativa, propter dote, quæ utrique solvi promissa est; ideòque obligationi prædictæ locus non est, dum impleta non fuit causa, seu conditio solutionis; & fortè obligatio non esset contracta, nisi cum præsupposito faciendæ solutionis, etiam sibi fidejubenti, qui in ejus actu de investimento sollicitus esse poterat.

Obstat etiam uxori exceptio cedendarum; quia cum in contractu matrimoniali, seu dotali, negotium principaliter spectet ad virum, qui principalis debitoris personam gerit; alii verò dicuntur correi, & principales debitores respectu uxoris, & respectu mariti fidejssores se obligantes intuitu relevationis, quam de facili ad bona mariti, cæsis juribus, obtinere possunt. Hinc proinde, ut mulier consensum accommodaverit alienationi bonorum per virum factæ, ita ut eorundem bonorum possessor adversus ipsam mulierem se tueri possit, militat exceptio cedendarum ad beneficium heredum patris, vel fratris obligati

obligati ad restitutionem dotium, ut post Cynum, Bald. & alios antiquiores in *l. jubemus, C. ad Velleian. Roman. consil. 472. num. 1. Tuschus lit. E, conclus. 386. num. 9. Castill. tom. 7. controu. cap. 168. §. unic. num. 22. Olea tit. 5. quest. 3. num. 10.*

6 Nec obstat, quod favore dotis non obstat exceptio cedendarum, ut ex Soc. Neguf. & aliis Viscont. in *conclus. jur. verb. Mulier, qua liberavit. Gratian. decis. 215. num. 13. Novar. ad Franch. dec. 55. Merlin. de pign. lib. 4. quest. 75. Tondut. qq. civil. part. 2. cap. 156. tom. 2. Nisi tamen dolo, & fraude aliquos possessores liberasset, ut si liberaret lite pendente, ut dixi *observ. 477. ad Pres. de Franch. n. 8.**

7 Quia specialitas dotis locum habet, si agitur adversus tertios possessores bonorum mariti, non autem si adversus correos, fidejussores mariti, ut contra Socin. & alios Castill. & alii relati per Amat. *ref. 37. n. 46. & 60. in fin. Olea ubi sup. Card. de Luca ubi sup.*

8 Assignat rationem differentiae Bart. in *d. l. jubemus, num. 4.* quia magis succurritur fidejussori, qui intercessit contemplatione beneficii cedendarum, quam simplici possessori convento hypothecaria; quoniam non acquisivisse censetur hac mente possessionem, ut sibi jura cederentur; istud enim venit extra considerationem intellectus, ut scripsi *d. observ. 477. n. 7.*

9 Remanet alia quaestio, utrum plures obligati pro restitutione dotis, pro virili teneantur, vel insolidam, ex privilegio dotis.

Quaelibet obligatio praesumitur divisa, & illa insolidum non praesumitur, ita ut neque inducatur ex obligatione Camerali, sed expressè adiciendum est, *l. reos, §. cum tabulis, ff. de duobus reis, Zacch. de oblig. Camer. quest. 32. num. 18.*

Doti restituendae hoc privilegium non tribuitur, ut obligati insolidum teneantur; sed sola quaestio est circa haeredes regulariter non nisi ad virilem obligatos, juxta textum in *l. 2. C. de haered. act.* de qua latissime Rota *decis. 127. post Merlin. de pign. & dec. 413. part. 9. rec.*

An haec regula limitetur favore dotis, ansem quaerendi praebet textus in *l. cum ab uno, ff. de leg. 2.* utrum hujus dispositio procedat favore dotis, vel potius ex voluntate testatoris? Super quo Doctores satis certant, ut per Surd. *dec. 90. Gizzarell. decis. 50. & ego late scripsi in observ. ad Franch. 558. ubi vide.*

Regula est, quod quando obligatio à pluribus fit, non insolidum omnes afficiat, sed quemlibet pro rata, cum ut committatur stipulatio solidi, requiratur expressio, *l. 3. ff. de duob. reis, Gratian. discept. 682.* Dos an gaudeat privilegio solidi, agitur penes Afflict. *dec. 332. Coltam de port. rat. 9. 21. qui negat cum Barbof. in d. §. transgrediamur. Cavaler. decis. 466.* At secus quando pater obligatur cum filio, vel pater consensit filio exigenti dotem; quia insolidum pater obligatur, ut latissime Merlin. *de pign. lib. 3. q. 49. n. 38.*

***

ARGUMENTVM.

Cedens concurrens in parte sui crediti cum tertio, qui pro debitore solv-

aliam partem, & cessionario, an praefertur huic? Expenduntur D. Reg. de Ponte, & Mercurial. Merlin; cum addubitatione Authoris. Quid autem si creditor vendidit, & cessit partem crediti, an hic cessionarius praefertur cedenti? Dissident Gaitus, Olea, & Dom. R. de Marin. pro quo stant D. Reg. de Ponte, & Mercurial. Merlinus.

SUMMARIUM.

- 1 Cedens partem crediti tertio pro debitore solvendi, an praefertur cessionario?
- 2 Dom. Reg. de Ponte stat pro concursu.
- 3 Authoris addubitatio pro cedentis praetatione.
- 4 Cedens partem crediti ex causa venditionis, an praefertur pro resta?
- 5 Gaitus probat concursum.
- 6 Ratiocinatio D. Reg. de Ponte pro cessionario.
- 7 Ponderatur decisio 580. D. Reg. Revert. & ibi Reg. de Marin.
- 8 D. Olea taxat D. Reg. de Marin.
- 9 Mercurial. Merlin. stat contra Oleam.

QUESTIO LVII.

Prior in tempore, an sit potior in cessione nominis debitoris? In explicanda hac dubitatione constituuntur duo casus.

Primus est, quando quis voluntarie solvit creditori, & is creditor cedit jus simpliciter contra debitorem pro parte soluti crediti, & ambo deinde agunt contra communem debitorem inter ipsum cedentem pro parte crediti, & cessionarium pro alia parte, an habeat locum regula, *Qui prior in tempore, &c.*

Secundus est respectu plurium, qui diversis temporibus reportarunt cessionem nominis debitoris à creditore; si enim isti agant contra debitorem cessionem, an locum habeat praetatio ex dicta regula, *qui prior?* Vtrumque casum amplexus est Reg. de Ponte *decis. 34. n. 12.*

In primo casu, quia cessio jurium non est facienda voluntarie solvendi, ita ut retorqueantur jura contra ipsum cedentem, cum talis cessio obtinetur ex aequitate sola, juxta regulam, *Quod tibi non nocet, & alteri prodest, concedendum est, ad l. mulier, ff. qui potior. in pign. ut probat Soc. consil. 106. Dec. consil. 104.* cessat dicta regula, *qui prior, &c.* Sed ambo habent jus aequale, & sic insimul concurrunt, quia pendet jus cessionarii ex eodem fonte; nam unica est obligatio representans ipsum cedentem; ideo rationi convenit, ut pro sua rata unusquisque concurrat, & si forte bona non sufficiant, divisio fiat pro quantitate crediti ad aequalem, & libram, *argum. l. quod autem, §. allegantur, ff. de don. int. vir. & vox.* Aliàs si cessionarius esset praefendus, cederet ad cedentis damnum, & cessio contra ipsum retorqueretur: quod tolerari nequit, quando solutio fit creditori, nullà concurrente ipsius obligatione; unde imputari debet ipsi cessionario, si redditur in damno, cum voluntarie solveret: & hunc casum esse indubitabilem, dixit Reg. de Ponte *num. 23. & seqq. Merlin. de pign. lib. 3. q. 1. n. 3.*

Hic casus, quem indubitabilem asseverant Reg. de Ponte, & Merlinus, maximam habet addubitationem,

tionem ex eo, quod tertio solventi cessio secundum eisdem Authores fit ex æquitate, quo casu tenetur facere cessionem jurium talium qualium, dummodò nec directè, nec indirectè, vel in concursu retorqueantur contra ipsum, ex Bart. in l. Aristot., n. 1. ff. qua res pign. oblig. poss. Olea. tit. 4. quæst. 3. n. 20. Card. de Luca lib. de credit. disc. 3. n. 13. Ergo cedens veniet præferendus.

4 In secundo casu major est difficultas, quando sunt plures, qui diversis temporibus habent cessionem, ut vnus hodie partis crediti, & cras alter. Et videtur locus esse regulæ, Qui prius; nam per cessionem primus efficitur possessor, & melior semper reputatur causa possessoris: & quia primus fuit in acquirendo, primus debet esse in exigendo.

5 Contrarium arguitur ex eo, quod plures cessionarij omnes succedunt in jus idem, non distinctè adversus debitorem: & quilibet qui petit contra debitorem cessum, petit repræsentativè ex persona primi creditoris: hæc autem jura sunt æqualia, eadem, & non diversa, penes vnum quemque ex cessionariis: vnde non videtur, quod sit ponenda aliqua differentia, quasi scilicet meliora debeant esse, & potiora ea illius, qui primò acquisivit, quàm ejus, qui postea, & secundo, & tertio loco: debitor enim principalis, contra quem experientum est, habet bona obligata omnibus creditoribus sui creditoris vigore cessionis illius, nam ponamus, quod creditor primus cedat partem, puta Titio, huius nominis debitoris: ratione partis Titius fuit effectus creditor: pars alia, quæ remanet penes cedentem, si deinde cedatur Mævio, Mævius est æqualis in tempore ipsi primo cessionario, quoniam successit in locum cedentis, qui erat æqualis pro parte remanente dicto Titio, cum vtriusque conditio in tempore omninò par, & æqualis consideretur: & hanc sententiam tenet Gait. de credit. cap. 4. n. 18. 42.

6 Caterum subtiliter considerat Reg. de Pont. n. 25. quod dupliciter potest considerari anterioritas respectu principalis debitoris, & hæc sit æqualis, & vniformis vniuscuiusque ex cessionarij, & altera sit acquisitionis ordinis, atque exercitij respectu cedentis, in cuius persona residet omnis actio contra principalem debitorem; quia prælatio inter creditores non provenit ex potestate domini rei obligatæ, sed ex potestate conventionis, quæ inducit huiusmodi ordinem prælationis, juxta doctrinam Baldi in l. hac edictali, §. his illud, n. 16. C. de 2. nupt. Ex conventionem autem id resultare dicitur, ut creditor quando cedit secundo, videatur cedere jura, quæ habet contra debitorem, deductâ tamen, & detractâ primâ cessione, ac jure alteri creditori concessio, & sic tacitè voluntum, ut primus cessionarius præferatur.

7 Opinionem hanc amplexantur Dom. Reg. Revert. in decis. 580. & ibi Reg. de Marin. in observ. vbi quod creditor vendens partem crediti, si deinde concurrat cedens in residuo, & cessionarius pro parte cessa, potior sit causa ejus, qui habuit cessionem, vel causam à cessionario.

8 Olea tamen tit. 6. quæst. 8. n. 24. expendendo mox laudatos regentes, ita loquitur: Periculosam esse decisionem Revert. 580. quam novissimè sequitur Anton. de Marin. in observ. ad eam, nempe quod vbi creditor censualis dimidiam, vel aliam partem census titulo venditionis cedit, & ipse, & cessionarius ad bona debitoris cessi, qui idoneus non est, concurrunt, cessionarij potior est causa, vel ejus, qui à cessionario rursus
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

habet causam, & cessionem. Quæ assertio, simul & distinctio Anton. de Marin. inter eum cui sponte vendit, & cedit partem crediti, vel census, & eum qui solutionis causâ cedere cogitur, ut ille pro parte census, quæ apud eum remansit, postponatur cessionario; hic vero cum eo pro rata concurrat, salvâ tanti viri pace secuta non est, & in vtroque casu inspiciendum fore arbitror, an cedens evictioni maneat adstrictus; nam vbi de evictione, & securitate nominis cessi tenetur, cessionarius eo potior erit; sin autem non concernatur de evictione, & exigibilitate, æquale jus eorum erit, & pro rata concurrent.

Quidquid velit Olea, Ego supra q. 5. solidam esse scripsi decisionem Reg. revert. in casu, de que disputatum fuit, scilicet de cessione partis crediti censualis, ex ratione per me assignata. de quæst. 5. & in obser. 260. ad Franchum. Quando autem agitur de cessione quotæ simplicis nominis debitoris, an cessionarius præferatur cedenti, juxta opinionem Reg. de Ponte, stat Merlin. de pign. lib. 4. quæst. 11. num. 6. & 7.

ARGUMENTVM.

In cessione nominis debitoris, an ob læsionem habeat locum remedium legis 2. C. de rescind. vend. Quid autem in cessione jurium, & actionum. Distinguitur inter cessiones, & cessiones.

SUMMARIVM.

- 1 In cessione nominis debitoris an locum habeat lex 2. C. de rescind. vend.
- 2 Consil. de Rosa pro affirmativa opinione expenditur, nam per venditionem dicitur venditi, & ita in similibus?
- 4 Pro negativa sententia snt textus in l. si nomen, C. de hered. vel act. vend. & occurritur.
- 5 Resolvitur articulus.
- 6 Cessio ex pacto gratuito, an ob læsionem rescindatur?
- 7 Census an minori pretio possit vendi?

QUESTIO LVIII.

IN cessione nominis debitoris an locum habeat remedium legis 2. C. de rescind. vendit. ut rescindi ob læsionem possit cessio, anceps quæstio videtur.

Pro affirmativa opinione stant Cagnolin. d. l. 2. n. 200. Giurb. decis. 117. num. 6. Consil. de Rosa consil. 47. n. 26.

Rectius, quia si agitur de cessione ex causa venditionis, tunc dicitur venditio nominis, l. fin. C. de prud. minor. glossa in l. apud Celsum, §. sed cum legitima, verb. pretio, ff. de dol. mal. except. Gutier. de gabell. quæst. 60. num. 1. & 2. Olea tit. 1. quæst. 4. n. 40. & seq. & in venditione ob læsionem militat remedium dictæ legis 2. Ita similiter permirationis erit contractus, si ex dicta causa cessio nominis facta fuerit, vel si ex causa dationis in solutum, hæc causa vicem habet emptionis, venditionis, & ob læsionem rescindetur cessio; licet aliter sit in cessione facta ex causa liberalitatis, vel donationis: nam erit donatio. Gattierez vbi sup. n. 1. & in donatione non habet locum læsio. Vnde cum
L cessio

cessio sortiatur naturam contractus, cui accedit, & sit accessoria ad titulum, à quo dependet, si in principali contractu habet locum læsio, ita patiter dicendum erit in cessione, & qualiter locum habet læsio, tota judicabitur juxta naturam contractus, ex cujus causa sit cessione: quapropter si ex causa transactionis, erit transactio, ut Olea num. 41. & proinde eo modo, quo transactio rescinditur, ob læsionem rescindetur cesso.

4 Contrarium suadet lex si nomen, C. de heredit. vel actione vendit. ubi cedens solum tenetur præstare nomen cessionum solummodò verum, & non exigibile, ita ut inopia debitoris cessi ad cedentem non pertineat. Occurrit de Rosa ubi supra, n. 26. respondendo, quod remedium dictæ legis 2. erat ignotum tempore dictæ legis si nomen, & noviter introductum fuit tempore Diocletiani.

5 Difficultatem hanc omisam comperio per Oleam, ni fallor, quæ consistit circa inopiam debitoris cessi, an illa spectet ad cedentem, vel cessionarium? Vulgatas distinctiones, scilicet ut præsens periculum, & inopia: si cessionarius probabilem ignorantiam habuit, ad cedentem pertinet, & succurratur cessionario, qui de damno vitando agit. Cencius de cens. quest. 72. num. 25. Olea num. 5 & seq. quidquid sit in dote; nam maritus, etiam si fuerit in culposa ignorantia, retrocessione nominis liberatur. Si cedens, vel vendens actionem inopiam sciverit, de dolo tenebitur, & ad restitutionem pretii: & cedens non tenebitur, si cessionarius sciverit debitorem inopem, de quibus latè Dom Reg de Marin. lib. 1. resolut. 42. Olea ubi sup. & Ego in observ. 108. de Franch. & scripta etiam supra.

6 Vtrum ex læsione enormi, vel enormissima rescindi possit cessione jurium? individualiter tangit Olea tit. 8. q. 1. num. 23. ubi recurrendum esse ait ad titulum, ex quo cessæ fuerunt actiones; nam si ex venditione, permutatione, transactione, aliòve contractu correlative cedantur, dubium non esse, quin cessione jurium prætextu læsionis enormis, vel enormissimæ possit rescindi, ut in terminis Menoch. consil. 848. num. 27 & 34. Faber. definit. 11. C. de rescind. vendit. Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. glos. 2. p. 6. num. 59. & 60. vers. idem postea, ibi: Idem postea in alia causa respectu ejusdem cessionis, & renunciationis pro modico facta, declaravit idem Senatus, relatore egregio Senatore Joseph Rosa, 14. Octobris 1619. in causa Antonii Solera contra Franciscum Toralla, Actuarius Agramunt, cum hoc motivo, quia constabat mulierem renunciantem remansisse longè plus ultra dimidiam, & enormissimè læsum.

7 Cessione autem, si fuerit ex pacto gratuito, veluti ex causa donationis, quæ ex pura, & mera liberalitate processit, tunc propter enormem læsionem non poterit rescindi remedio dictæ legis 2. Ita Faber definit. 8. C. de rescind. vendit. Castil. de testis, c. 18 num. 74. Morotius respons. 28. num. 5. & Hermosilla in l. 56. gl. 4. num. 107. in fine, ampliat, etsi donatio esset correlative, si constat de animo donandi: & in facti contingentiâ videndi sunt Castil. & Hermosilla ubi supra, D. Præf. Merlin. contr. 100. tom. 2. num. 67. Barbof. vot. 25. n. 65. qui donationem ex enormissima læsione rescindi posse probat.

8 Diversa res est, an census jam constitutus minori pretio possit distrahi? Nam alii volunt attendendum esse consuetudinem locorum, in quibus minori pretio cedi solent ut Noguerol

allegat. 37. num. 77. ubi testis est de consuetudine plurium Regnorum, & alii, quos refert Olea tit. 6. quest. 10. num. 11. & seq. ubi distinguit inter censum securè collocatum, & censum incertum: ut ille minoris cedi non possit, hujus verò cessione ratione difficilis exactionis, & periculi minori pretio facta consistit. Castro Palao de justit. & jur. disput. 6. par. 22. §. 2. per totum, & in occurrentia casus consulendi sunt Card. de Lug. resp. moral. lib. 6. dub. 18 & alii, quos cumulat Olea num. 14. ubi supra & seqq.

Passim dubitari contingit in cessionibus, quas majoratum possessores pretio accepto facere solent, redditus Regii ipsius majoratus, ut cessionarius pro eorum vita redditus percipiat, quas cessiones impugnant ex modicitate, & injustitia pretii, & contendunt pro nullis declarandas, & fructus excomputandos in sortem, & residuum restituendum, vel saltem cessiones ad legitimum, & justum pretium reducendas: & eadem questio est circa annuos vitalitios cessos.

Remedio dictæ legis 2. dictas cessiones rescindendas esse, tenent Salzedo, & Avendan- nus de cens. quos recenset Olea num. 2. qui dicta quest. 10. latissimè discurret, omninò videndus, ne transcribam per ipsum tradita, Nogue- rol. alleg. 18. n. 67. D. Amaya in l. univ. n. 16. C. ne nemi. lic. in empr.

ARGUMENTVM.

Cessione qualiter distinguatur à delegatione, quàm difficulter agnoscat: ostenditur cum diversitate effectuum: argumenta excludentia delegationem recensentur, & laudatur D. Hodierna.

SUMMARIUM.

- 1 Cessione qualiter à delegatione distinguatur.
- 2 Difficultas agnoscendi discrimen ostenditur.
- 3 Debitor cessus per delegationem, nullam habet exceptionem contra creditorem.
- 4 Intercessionem, & delegationem differentia.
- 5 Requisitum potissimum delegationis.
- 6 Promissio solvendi fit per stipulationem in delegatione.
- 7 Stipulatio an suppleatur per solutionem censuum.
- 8 Expenditur doctrina Bartoli.
- 9 Recensentur requisita delegationis, juxta Rotam Rom. & alios.
- 10 Argumenta excludentia delegationem cumulantur.

QUÆSTIO LIX.

Cessione qualiter à delegatione distinguatur, res obscura est, & Olea tit. 7. quest. 3. n. 27. ita scribit: Et quanvis in hoc articulo aliquantulum calamum extendere possem, tamen quia plenè à plerisque disputatum video, in eo scribere supersedeo. Et difficulter agnosci potest differentia: nam delegare, pro cedere, sumitur in l. 1. C. contr. act. int. ubi Gothofred. idem Olea tit. 1. quest. 2. num. 12.

molestia agnoscendi discrimen inter cessionem, & delegationem, manibus contrahatur, ex his, quæ tradit Cancer. p. 2. var. c. 6. n. 84. ubi quod si debitor

debitor cessionario simpliciter solvere promississet, cum ex eo debitor jus excipiendi, & compensandi non amittat, quia promissio intelligitur facta de solvendo cessionario, ita tamen ut possit ei opponi quidquid cedenti objici possit. Cui opinioni favere videtur Gasp. Thesaur. *qq. for.* 111. lib. 3. ubi decisum refert, debitorem, qui de mandato creditoris sui alteri solvere promissit, posse se aliqua legitima exceptione tueri, si vera delegatio non intervenit.

3 Et tamen verum est, quod debitor cessus, qui cessionario absque protestatione solvere promissit, nullam potest se exceptione defendere, quia promittendo simpliciter solutionem, remisisse censetur exceptionem. Textus est in *l. si quis delegaverit, ff. de novat.* Cyriac. *contro.* 214. num. 6. latè D. Præs. Merlin. *contro.* 91. lib. 1. per tot. Leotard de *usur. quæst.* 71. num. 30. & *quæst.* 94. à num. 77. qui loquitur de exceptione reali, metus & usuræ, quas remissas probat, & de compensationis exceptione Thesaur. *dec.* 221. n. 3.

4 Inter cessionem, & delegationem hanc differentiam eleganter expendit Fab. *lib.* 12. *conject.* cap. 11. per tot. ibi: *At si exceptionem sibi competentem ignoravit debitor, cum cessionem expressim consensit, non est æquum, ut eodem jure censeatur, quo si facta esset delegatio.* Et facta delegatione, nec scientiam ab ignorantia distinguendam ait Faber; nec ignorantiam probabilem ab improbabili, sed omni modo tuendus erit is, cui delegatio facta est, ut nulla exceptione repelli possit.

Inter differentias elegans est discrimen inter cessionem, & delegationem; nam cessio nominis non solum ignorante, sed invito debitore cesso fieri potest. Guzman. *de evict.* q. 35. n. 5. Delegatio autem non nisi consentiente, & promittente debitore *l. 1. C. de novat.* Galer. *de renunc.* tom. 1. lib. 1. c. 4. num. 8.

5 Potissimum requirit delegatio, ut debitor cessus, seu delegatus expressè spondeat, & se efficaciter obliget creditori delegantis, quod ei in locum primi debitoris statuto tempore solvet. Textus est in *l. delegare, la 7. ff. de novat.* Ludovil. *dec.* 217. n. 3. Burat. *dec.* 486. n. 11. Rot. *decis.* 392. n. 28. part. 5. rec. ubi in fortioribus terminis, quia contrahentes vbi fuerant verbis: *Assignaverunt, delegaverunt.* Mansus *consult.* 19. n. 9.

6 Imò nec satis esse, quod hujusmodi promissio fiat à debitore delegato simpliciter, & nudo pacto, sed oportere insimul, quod promissio sit stipulatione vallata, est textus *ad literam in l. 1. C. de novat.* ibi: *Delegatio debiti, nisi consentiente, & stipulante, & promittente debitore, jure per fieri non potest.* Bart. in *l. delegare, la 1. n. 2. ff. de novat.* Afflict. *decis.* 353. Scaccia *de commerc.* §. 2. *glos.* 5. n. 281. Turr. *de cambiis, disp.* 2. *quæst.* 8. n. 41. & *seqq.* reprobaris Ferrer. in *consil.* 119. contrarium tenentem, cujus opinio fortè servaretur, vbi servaretur Jus Canonicum, non civile. Hodiern. *ad Surd. decis.* 164. n. 4. Vel inter mercatores, qui sequi solent æquitatem, & inter eos nulla est differentia inter stipulationem, pactum nudum. Mansus n. 13. Neque requiritur, quod delegatus suam promissionem emittat in eodem instanti cessionis. Alber. in *d. l. delegare, n. 1.* Soc. in *l. singularia, ff. si cert. per. num.* 17. ibi: *Tertia conclusio sit, quando Campsor circa stipulationem.* Burat. *dec.* 749. n. 20. Merlin. *lib.* 5. *de pign.* q. 12. num. 9.

7 Promissio debitoris delegati, mediante stipulatione suppleri nequit per solutionem reddituum
D. de Luca *Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

Merlin. *de pign. lib.* 5. *quæst.* 11. n. 9. *Cancer. part.* 2. *var. cap.* 6. n. 80. ibi: *Nec obstat Joanni, quod inceperit solvere partem debiti.* Mansus. n. 15.

Id inter delegationem, & cessionem docet Bart. in *l. si donaturus, §. si quis indebitum, ff. de condit. caus. data,* quod agens ex delegatione agit ex obligatione, & promissione sibi facta per debitorem delegatum; non autem ex prima obligatione delegantis, prout in simplici cessione. Ita Mansus num. 15.

requisita delegationis recenset Rota *decis.* 150. post Merlin. *de pign. n. 2.* verba sunt: *Nulla enim potest in hac cessione ponderari delegatio, dum ejus requisita non intersuerunt, formatis scilicet stipulatio inter debitorem cessum, & cessionarium; nec cedentis mandatum directum debitoribus cessis, ut cessionario persolverent, juxta dispositionem textus in l. 1. C. de novat. & in l. 3. §. quod si, ff. eod. ut advertit Alex. in *consil.* 173. n. 3. lib. 7. Gabriel *consil.* 155. num. 14. & *comm. conclus. de novat.* n. 22. & 26. Nec ulla legitur facta venditio, nec datio in solutum verbis expressis, qualia requiruntur ante cessionem, ut illa dicatur intercessisse, prout advertit Surd. *consil.* 145. num. 10. Paris. *consil.* 59. num. 10. lib. 1. *Cartar. dec.* 12. num. 2.*

Necessaria in delegatione tria requisita ponit Merlin. *de pign. lib.* 5. *quæst.* 12. n. 9. Primum, quod cessus debitor sit vere debitor delegantis. Secundum, quod cessus debitor promittat solvere ei, cui facta est delegatio de mandato delegantis. Et tertium, quod creditor principalis delegatum acceptet debitorem, *l. 1. & 3. C. de novat.* At primum rejicit Hodiern. *dec.* 187. n. 4.

Delegationem excludentia argumenta sunt promissio manutentionis exigibilitatis debitoris cessi; quia in delegatione periculum totum rejicitur in creditorem, *l. si mandante, §. ab ipso, ff. mandat.* Item reservatio domini, donec fuerit facta solutio. Merlin. num. 13. Item judicium motum per cedentem contra debitorem cessum, ut videtur est penes Merlin.

Alluminatè edisserit de hac re Hodiern. *ad Surd. dec.* 187. n. 4. qui adducit quinque requisita delegationis, & post illa recensita, tradit pacta contraria esse, veluti quod delegans teneatur bonum facere nomen debitoris delegati: vel quod ipse delegans non sit liberatus, nisi actuali solutione sequuta, vel quod sint salva jura, & hypothecæ contra delegantem; quia tunc potius dicatur cessio, quam delegatio. Comprobat hodiernam laudando Noguerol *alleg.* 36. num. 12. qui requirit, ut debitor delegans liberetur. At vide omnino Hodiern.

ARGUMENTVM

Cedens nomen debitoris sub conditione, vel in diem, & promittens illud exigibile, si ante purificatam conditionem, vel diem inopia supervenerit debitoris, an cessionarius regressum habeat contra cedentem? Quid autem, si non totaliter redditus fuerit impotens debitor cessus. Arguitur à venditione conditionali, in qua specie notatur Larrea per D. Reg. de Marin.

SUMMARIUM.

- 1 Cedens sub conditione nomen debitoris, & promittens exigibile, an teneatur, si ante conditionis eventum debitoris inopia supervenerit?
- 2 Res vendita sub conditione, perit venditori, ea pendente.
- 3 Quid si debitor non reddens si in totum impotens, vel res vendita facta sit deterior?
- 4 Distinguitur inter deteriorationem.
- 5 Quid si cessio facta sit ad diem, & ante diem inopia supervenerit?
- 6 Periculum an sit venditoris, quoties in mora emptor non fuerit?
- 7 Inter peremptionem totalem, & deteriorationem, discrimen.
- 8 Explicatio Fabriani textus in l. necessariò, §. sanè, ff. de peric. & commod. rei vend.
- 9 Limitatio Feliciani in cessione conditionali.
- 10 Quid si nomen sub conditione cessum, exigibile non fuerit promissum.

QUÆSTIO LX.

Cedens ex causa dationis in solutum, aut venditionis, vel alio titulo, nomen debitoris post mortem ipsius cedentis, & promittens exigibile, si inopia debitori superveniat post cessionem ante obitum cedentis, an periculum sit ejusdem cedentis? Pro cessionario respondendum videtur ex textu l. promittendo, §. si à debitore, ff. de jur. dot. ibi: Si à debitore mulieris, sub conditione dos promittatur, & post eam antequam maritus petere possit, debitor solvendo esse deserit, magis periculum ad mulierem pertinere placet. Nec enim proderis, maritum nomen consequutum eo tempore, quo exigere non potuerit. Quod si jam tunc debitor, cum sub conditione promittere, solvendo non fuerit, periculum viri esset, quod sciens tale nomen sequens videatur quale initio obligationis fuerit. Ita in specie firmat Felicianus de cens. tom. 2. lib. 2. cap. 1. num. 16. post Barbof. in l. estimatis, num. 10. ff. sol. maritim. Consil. Rosa consul. 47. num. 20. Rationem assignant, quia sit contra omnem æquitatem, ut periculum cessionarius subeat, quando ad solutionem debitorem cessum urgere non potuit.

2 Præterea facit textus in l. necessariò, §. sanè, ff. de peric. & commod. rei vendit. ubi pendente conditione, si res vendita pereat, perit periculo venditoris. Gomez var. tit. de empt. & vendit. num. 32. vers. item prædicta, D. Reg. de marin. lib. 2. var. resol. 239. Ratio est, nam quando est purificata convitio, emptio habetur ac si contracta esset in præteritum, & ac si purè contractus fuisset initus Ita notabiliter Gregor. Lopez in l. 26. tit. 5. part. 3. Reg. de marin. ubi sup. Proinde habetur, ac si tempore cessionis debitor cessus fuisset impotens.

3 Difficultas esset, quando debitor cessus, pendente conditione, deterioris conditionis effectus fuisset in aliqua parte, nempe inexigibilis, non tamen in totum. Et dubitandi argumentum præstat idem textus in d. §. sanè, ibi: si res exeat, licet deterior effecta, potest dici, dānum esse emptoris. Et cum hac distinctione illum textum intelligunt Glossa in l. penult. in verbo suspenderit, C. de peric. & commod. rei vendit. & ibi Salyc. num. 2. Paul. de Castr. in l. 2. num. 1. C. de peric. & commod. rei vendit. sub illis verbis: Aut loquimur de periculo deteriorationis, &

tunc venditio perficitur, postquam res exeat, licet deteriorata; ideo pertinet ad emptorem, ut teneatur ad integrum pretium, licet deterior res facta sit, ut hæc habentur in d. l. necessariò.

benè verum id procedit cum declaratione, ut aliter sit quando pendente conditione deterioratio sequuta adeò excessiva esset, ut ex ea læsio oriretur; emptori enim succurritur; nam quanvis inspecto tempore contractus [quod in materia læsionis attendendum est, juxta communem Scholam Scribentium in l. 2. C. de rescind. vendit.] non possit considerari læsio; attamen quia executio contractus ad tempus futurum, differtur, tunc ad finem cognoscendi, an læsio subintret, non dies initi contractus, sed executionis illius, & sic purificatæ conditionis, erit attendenda; Cancr. var. resol. part. 2. tit. de minor. n. 247. & aliis, quos refert Larrea dec. 69. n. 10. & seqq. ubi in puncto principali elegantem disputat quæstionem, quam in facto habuit de illo, qui rem pro certo pretio vendiderat, non tamen emptori tradendam, nec ab eo pretium solvendum, nisi post venditoris mortem, nam cum post initum contractum rei venditæ valor nimis excrevisset, adeò ut venditor ipse læsionem in pretio pateretur, cum dubitatum esset, an contractus esset rescindendus? Affirmativè respondit, non alia principaliori, & efficaciore ratione, nisi quia contractus executio in futurum protracta esset.

Dubitatio succrescit, quando quis cederet creditum post aliquem diem maturandum, & tempore cessionis non posset cessionarius urgere debitorem cessum ad solutionem, quia dies solutionis non venerit, & ante diem inopia debitoris supervenerit? pro eodem cessionario videtur dicendum, ut possit habere contra cedentem regressum, ex æquitate considerata in textu in d. §. sanè, quia non sit æquum, ut periculum subeat cessionarius, æquando ad solutionem urgere non potuit debitorem, ex illis verbis: Nec enim proderis maritum nomen consequutum eo tempore, quo exigere non potuit; & in hanc opinionem videtur inclinare Larrea, ut ratione protractæ executionis contractus tunc damnum si venditoris, dum emptor non est in mora, quo minus res ipsi tradatur, quasi ex hoc velit Larrea inferre, quod dum in casu suo per emptorem non stabat, quod minus rei emptæ dominium assequeretur; sed per venditorem, qui voluit ejus mortem expectari, quod periculum medii temporis emptoris esse non poterat, & sic nec etiam commodum.

Ducitur quoque Larrea ex l. 12. & l. quod si 14. ff. de peric. & commod. rei vendit. quibus cavetur, rei venditæ periculum emptoris non esse, sed venditoris omnino, quando emptor non est in mora, quominus ipsi tradatur.

Nihilominus distinguendum erit inter peremptionem totalem rei venditæ, & inter deteriorationem, & diminutionem illius, seu decrementum, aut incrementum, ante diem, vel conditionem. Quia si ante moram emptoris, vel ante diem & conditionem casus peremptionis evenerit, res tunc venditori perit; si verò contigerit diminutio, decrementum, vel augmentum, in hoc casu deterioratio cedit damno emptoris, nec consideratur, quod desit mora emptoris in assequutione rei emptæ, cum à principio ira est conventum, ut non fiat traditio, nisi purificata conditione, vel cum dies præscriptus advenerit; nam cum contractus sit perfectus, & res non aliter sit perem-

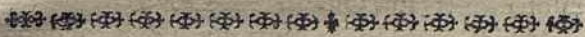

pta, statuit I. C. in dict. l. necessario, ut periculum, seu diminutio sit emptoris, nisi deterioratio totam rem absorbeat, ut dixit Gregor. Lopez in l. 26. tit. 5. p. 5. per hæc verba: *Rei venditæ sub conditione damnus, & lucrum, pendente conditione pertinet ad emptorem, nisi deterioratio totam rem absorbeat.* Ita fusè Reg. de Marin. ubi sup. improbando Larream. In quo casu videtur rescindi posse contractum ex remedio legis 2. Cod. de rescind. vend. ob læsionem, ut supra dixi.

8 Silentio prætereundum non est quod Faber in rational. ad d. text. in l. necessario, tradit Iuriscultum non constanter refellere periculum emptoris, sed dubitative, ex verbo forte, ut dixi in observ. 24. in Præs. de Franch.

9 Limitat Felician. d. num. 16. si pendente conditione nomen, & jus annui redditus sit traditum; quia tunc inopia superveniens post cessionem sit emptoris, vel cessionarii, ex Covar. præct. cap. 6. num. 6. qui alios congerit.

10 Potest dici, si cessio sit conditionalis, vel in diem, esto quod nomen non sit promissum exigibile, posito quod tempore cessionis debet esse exigibile, & idoneum, ut aliàs dixi in observ. 108. Præs. de Franch. quando conditio purificatur, quia tunc censetur nomen cessum; idèd si non sit idoneum, quod teneatur cedens, si ex causa onerosa facta sit cessio, & succurratur cessionario.

ARGUMENTVM.

Cessio in corporalibus an possit præscindi à traditione, dum vim habet illius? Elegans quæstio deserviens ad sciendū, an cedens ex causa donationis teneatur de eviçtione, & facere nomen cessum verum? Expenduntur casus, in quibus præscindi intelligatur, & de eviçtione teneri valeat. Ex duobus cessionariis, si primus sit sub conditione, secundus purè, an potior sit secundus? Rotæ Romanæ decisio ad trutinam revocatur. Quid autem si quis sibi reservet annualitatem vitæ suæ durante, & postmodum cedat absque reservatione nomen debitoris censuale, quæ cessio sit potior? Mulier cedens nomen debitoris ex causa donationis, an juvetur Vellejano? Adducitur formula cessionis nominis debitoris ex causa donationis nuperrimè habitæ.

SVMMARIVM:

- 1 Cessio in incorporalibus an præscindatur à traditione?
- 2 Cedens ex causa donationis, jus quod habet, censetur donare.
- 3 Donatio si incipiat à promissione, an teneatur donator de eviçtione?
- 4 Cessio subsequuta post pactum de cedendo, à promissione incipit.
- 5 Cessio nominis debitoris an à promissione incipiat, post obitum cedentis facta?

6 Constitutum post mortem collatum non operatur translationem possessionis.

7 Ex duobus cessionariis si primus sit sub conditione, alter purè, an secundus præferatur?

8 Rota Romana pro primo judicavit.

9 Addubitatio Authoris contra decisionem.

10 Cessione post mortem cedentis facta, cum reservatione annualitatum vitæ durante, si purè deinde fiat alteri cessio, primus est potior.

11 Aliud est cedere post mortem, aliud reservare annualitatem, vitæ durante.

12 Cedens creditum à se exactum, tenetur ad tantundem.

13 Mulier cedens nomina debitoris, an juvetur Vellejano.

14 Recens formula cessionis adducitur.

QUÆSTIO LXI.

Cessio an possit præscindi à traditione in incorporalibus, elegans quæstio est, utilis ad plures effectus, quorum primus est, utrum cedens nomen debitoris ex causa donationis, & pacto gratuito, de eviçtione teneatur, & facere verum debitorem cessum? Ratio dubitandi est, quia donatio quoties incipit à traditione, tunc donans de eviçtione non tenetur, sed tantum quando à promissione. Mangil. de eviçt. quæst. 68. & 69. Monter. decis. 13. num. 27. Cancr. variar. part. 3. cap. 4. num. 22. D. Reg. de Marin. ad Revert. decis. 433. num. 2. Quod autem de donatione traditur, idem de cessione ex causa donationis dicitur, quia cessio ex causa donationis est donatio, ut in specie eviçtionis Olca tit. 7. quæst. 92. n. 19. in fin. & num. 20. ubi scribit, non invenire discriminis rationem inter donationem rei corporalis, & cessionem; & propterea idem in donatione, quod in cessione, tenendum existimatur. Sed cessio nominis debitoris habet vim traditionis, cum idem operetur circa incorporalia, quod traditio in rebus corporalibus. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 7. num. 12. Cencius de sensib. quæst. 42. n. 9. D. Reg. de Ponte decis. 34. num. 22. Olca tit. 1. quæst. 4. Ergo dum cessio habet vim traditionis, non potest præscindi à traditione, & semper quod sit ex causa donationis, à traditione incipit, & per consequens cedens ex titulo gratuito de eviçtione non tenetur. Unde regulariter primus cessionarius nominis debitoris præfertur secundo ratione traditionis, juxta legem quoties, C. de rei vendic. Reg. de Marin. ad Revert. observat. 107. & Ego in observ. 75. in Præs. de Franch.

Confirmatur ex iis, quæ in terminis tradunt Guzman de eviçt. quæst. 35. num. 31. Odd. ad l. 3. C. de novat. §. 7. vers. quæro decimotertio, scilicet quod cessa actione titulo gratuito, nullum periculum ad cedentem spectet, quia jus tantum, quod habebat, cessisse intelligatur, l. qui tabernas. ff. de contrab. empt. Olca num. 20. Indistinctè igitur verum erit, quod cedens nomen debitoris ex causa lucrativa, non teneatur de eviçtione; quod coincidit cum asserto, quod non teneatur facere verum nomen debitoris, & in hoc erit differentia inter cessionem ex titulo oneroso, & gratuito; nam primo casu cedens tenetur facere verum, juxta legem nomen, ff. de her. vel act. vendit. aliter in secundo casu, quia non tenebitur.

Suffragatur, nam quanvis sit in quæstione, an donans de eviçtione teneatur, etiam quod dona-

tio à promissione incipiat, ut ex utraque parte Donatores cumulat Guzman. *quæst.* 25. *num.* 31. ubi in stricta juris ratione disputando, veriorum firmat opinionem pro donante. Bene tamen magis receptam ait in foro opinionem contrariam. Nihilominus in cessione ex pacto gratuito securè videtur posse dici, ad nihilum teneri cedentem, dum cessio ipsamet, uti habens vim traditionis incorporalibus, non præcinditur à traditione, & per consequens donatio, & cessio nominis semper è traditione incipit.

4 Dari tamen possunt casus, in quibus cessio à promissione incipiat, & secundum distinctionem allatam cedens de evictione tenebitur: & esse poterit, quando fit pactum de cedendo, & postea subsequatur cessio, nam cessio inchoare dicitur à promissione, quemadmodum similiter donatio incipit à promissione, si præcedat pactum de donando. At in hoc casu pactum de cedendo non est cessio, ut latè Guzman. *quæst.* 35. *num.* 83. Olea *tit.* 1. *q.* 6. *n.* 37.

5 Alter potest figurari casus, quando fit cessio sub conditione, utputa post mortem, vel simili conditione; nam ante eventum conditionis cessio non poterit operari traditionem, cum per conditionem suspendatur principalis dispositio. Textus est in *l. qui absenti*, §. 1. *ff. de acquir. poss.* ibi: *Neque aliter accipientis sunt, quam conditio extiterit, leg. cedere diem*, *ff. de verb. signif.* Fontanel. *de pact. nupr. claus.* 4. *glos.* 3. *n.* 18.

6 Hinc constitutum post mortem collatum, ante purificatam conditionem nihil operari, nec possessionem aliquam transferre posse verè, vel fictè, aut inducere, priusquam donator decedat, docet Celsus Hugo *conf.* 53. *n.* 6. & Oldrad. *conf.* 139 docentes ante conditionis eventum non adesse obligationem aliquam. Dec. *consl.* 247. *in* 1. *dub.* Fontanell. *ubi sup.* *n.* 18. & scripsi *in observat.* 213. *in* *Præs. de Franch.*

7 Hæsitatur in cessione facta duobus, prius Titio sub conditione, deinde Sempronio purè, utrum Sempronius præferatur ratione traditionis sibi prius factæ? Pro opinione affirmativa arguitur, quia idem in donatione rei corporalis deciditur, per textum in *l. quoties*, *C. de rei vendit.* ubi secundus donatarius præfertur primo, cui res non fuit tradita, sed prius secundo donatario. Ergo idem in duobus cessionariis dicitur, si cessio facta sit prius sub conditione Titio, & postmodum purè Sempronio.

8 In casu proposito Rota penes Farin. *part.* 2. *decis.* 769. *num.* 6. iudicavit priorem cessionem conditionalem posteriori puræ esse præferendam, quia in contractibus conditionalibus retrotractioni sit locus, quoties conditio casualis, vel mixta fuerit: & decisionem refert, & sequitur Olea *tit.* 6. *q.* 8. *n.* 29.

9 Concedo retrotractionem in conditione mixta, vel casuali, quoties sumus in hypotheca, in qua locum non habet dicta *lex quoties*, *C. de rei vendit.* sed primus creditor, licet conditionalis, præfertur secundo creditori puro, conditione purificata, ut latè Merlin. *de pignor. lib.* 4. *quæst.* 22. *per tot.* At in donatione diversa est res, dum non transfertur possessio, nisi sequuta morte, vel conditione: & si non manet res in eodem statu, sed sit alteri jus quæsitum, non fit retrotractio. Amar. *resolut.* 26. *n.* 7. & 11. Reg. Revert. *decis.* 451 & scripsi latè *in observ.* 213. *in* *Præs. de Franch.* *num.* 45

Contingit nunc disceptari, si quis reservata sibi annualiter vita durante, cesserit post mortem sua nomen debitoris censuale, & deinceps alteri purè cesserit absque ulla reservatione, utrum potior sit secundus cessionarius. Respondi, præferendum primum, quia per reservationem usufructus translata fuit possessio nominis in primum cessionarium, ex textu in *l. quisquis*, *C. de donat. Fontan.* *claus.* 4. *glos.* 3. *n.* 17.

Diversa res erit inter duos cessionarios, quorum primus est cessionarius ex causa donationis nominationis debitoris censualis post mortem cedentis, & secundus reportavit purè, & sine conditione cessionem; quia secundus consequitur dominium, & possessionem, quam habebat cedens, & consequitur statim fructus census, & retrotractio cessare videtur, purificata conditione, tam respectu acquisitionis fructuum præteritorum, qui spectarunt pendente conditione ad secundum, & quoad alios effectus, nec datur retrotractio in præjudicium juris quæsitum secundo. Costa *de retrotract.* *cap.* 8. *cas.* 19. *num.* 19. Merlin. *dict.* 9. *n.* 21. *num.* 58. Proinde suspecta videtur decisio 679. penes Farin. *ubi sup.*

Si quis creditum à se exactum, vel quod alteri iam cesserat, vel jus, quod sciebat ad se non pertinere, cesserit, ad interesse cum eo agi poterit, quod in alienatione rei alienæ scienter donare similiter observatur. Olea *tit.* 7. *q.* 2. *n.* 20.

Mulier cedendo ex causa donationis aliquod nomen debitoris, si non incipiat à traditione, jurebitur Vellejano, sicut jurebitur, quando donatio à promissione incipit. Præs. de Franchis *decis.* 279. *num.* 3. & 16. Consil. Marcius *conf.* 12. *num.* 10. latè Reg. de Marin *lib.* 2. *resol.* 238. *n.* 12. & Ego *in observat.* 279. *in* *Præs. de Franch.*

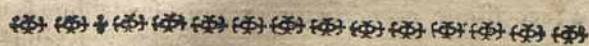
Noviter de mense Aprilis 1671. sub hac formula donatum fuit ad beneficium D. Cardin. Spinolæ creditum 23. millium scutorum, his verbis subjunctis: *sed alterius verioris summa, tale quale, & quantum, & cedens non teneatur neque judicialiter, neque extrajudicialiter ad aliquam justificationem dicti crediti, neque ad exhibitionem quarumvis scripturarum, tamen necessariorum pro executione donationis: minusque teneatur manutene, quod dictum creditum sit verum, seu credita sint vera, bona, exigibilia, ac summa instrumenti, neque ad exhibitionem apochæ, literæ cambii, aut alterius scriptura, nec mandata, & brachium, ut supra, obtenta fuerint, vel sint valida, rite, vel rectè facta, & obtenta, ac subsistentes, vel subsistentia; sed tantum teneri voluit dictum creditum, & jura, ab ipso non fuisse exacta ex dato, & facta proprio, non autem suorum Authorum.*

Hac formula sibi bene consulere donatores existimo, ne ex propria liberalitate pœnam, vel molestiam patiantur. E contrario donatarios ante donationem de juribus cedendis seiplos instrui, ac jura, & scripturas opportunas, & necessarias indicari facere, vel habere.

Pactum ne donans teneatur, si creditum à suis Authoribus fuerit exactum, sed à se tantum, juri consonum est, quia etiam quando donatio incipit à promissione, tunc donans neque tenetur de evictione ob hypothecas ignoratas. Mangil. *de evict.* 9. *q.* 69. *n.* 45.

Bene verum hæc formula in contingenti facti cumulabatur cum præsumptionibus, & conjecturis aliis solutionis, de quibus Præs. de Franch. *decis.* 361. ubi ego *in obs.*

ARGUMENTVM.

Conventio de obrinenda cessione à creditore anteriore, an excludat cessionem legalem? Quando Provisio hominis faciat cessare illam legis. Renunciatio, & cessio juribus paragii competentis in bonis paternis, ob promissionem dotis ad favorem fratris facta, an resolvatur, non soluta dote? Cedi an sine assensu possit actio pro paragio super feudis?

SUMMARIUM.

- 1 Conventio de obrinendo cessionem, an excludat cessionem legalem?
- 2 Provisio hominis an excludat provisionem legis?
- 3 Provisio à jure communi descendens, non excluditur per conventionalem.
- 4 Expressa provisio non facit cessare tacitam, si hæc est compatibilis.
- 5 Tacita hypotheca pro dote non excluditur per expressam.
- 6 Refutatio feudi in proximè successurum cum assensu, non mutat antiquum in novum.
- 7 Tacita hypotheca pro locatore non excluditur per conventionalem.
- 8 Filia creditrix pro paragio, si ob promissionem dotis renunciaverit ad favorem fratris successioni, & juribus super bonis paternis, an deinde possit illa cedere extraneo solventi dorem?
- 9 Cessio corresponsiva ad promissionem dotis resolvitur, non soluta dote.
- 10 Actio pro paragio competens sorori super feudis contra fratrem primogenitum, an possit cedi sine assensu?
- 11 Discursus super hujusmodi actione pro paragio competente.

QUÆSTIO LXII.

- 1 Conventionalis provisio de obrinendo cessionem jurium ad beneficium putà emptoris, an excludat subingressionem legalem, concurrentibus requisitis, nempe conventionem, ut solvatur pecunia creditori anteriori ad finem subintrandi in locum dimissi creditoris, si reverà pecunia devenit ad eum, ita ut non reportata cessione cõventa, possessor, vel extraneus, qui credidit cum hac conventionem, juvetur juribus anterioribus dimissi creditoris?
- 2 Ratio dubitandi est, quia provisio hominis facit cessare provisionem legis, l. fin. & ibi Bald. Cod. de pact. convent. l. pen. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. solv. ubi convenerat conductor invecata pignori esse, donec merces soluta locatori esset: & Labeo dicit, quod dum deinde locator mercedis nomine fidejussorem accepit, satisfactum ei videtur: & idem illata pignori esse desisse. Tusch. litt. P. conclus. 951.
- 3 Contrarium verius puto, quia præcedens conclusio plures limitationes recipit, inter alias, quando provisio à jure communi descendit, non à spe-

ciali extraordinario, l. 4. §. si ex conventionem, ff. de e. judic. Tusch. ubi supra, n. 29.

Præterea provisio hominis non facit cessare provisionem legis, si cum illa est compatibilis illa; neque adversatur, sed est famulativa, seu corroborativa, ad majorem firmitatem inducta; ideoque illa hominis, quæ facta est in augmentum, non debet operari diminutionem, ut ex Glof. in l. fin. C. de pact. convent. Boër. decis. 33. Reg. Latr. decis. 36. n. 10.

Conducunt ea, quæ tradit Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. glof. 2. part. 2. num. 15. & seqq. ut scilicet expressa hominis, & conventionalis provisio non faciat cessare tacitam à leg. inductam, nec per expressam censeatur renunciatum tacitæ, si illa est in aliquo casu utilior expressâ. Fab. C. de rei uxor. act. def. 3. Unde si maritus pro restitutione dotis obligaverit omnia mobilia, & stabilia in hac expressa hypotheca, licet non veniant nomina debitorum, cum hæc constituent tertiam speciem; l. à Divo Pio, §. in venditione, ff. de re judic. & proinde in vim expressæ nequeat mulier agere adversus nomina debitorum; nihilominus tunc utilius sit agere tacita, quæ etiam illa comprehendit, & per tacitam poterit, quod non poterat per expressam. Ita ex Glof. in l. fin. C. de pact. convent. Bald. Novell. de dote, part. 6. privil. 68. ubi per dictam glossam dicit, sibi contigisse de casu adducto disputare, & refert fuisse declaratum, quod sic, & sequitur Alex. cons. 58. n. 3. lib. 7. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. n. 41. Fontan. n. 18.

Conferunt tradita per Reg. Latr. cons. 140. n. 37. & 40. ubi si quis refuter fundum in personam proximè successuri, & sibi voluerit consulere de impetratione assensus, apponendo clausulam, Salvo assensu impetrando, etsi obrinuerit assensum, tamen feudum non dicitur novum, sed antiquum, & juvatur tacito assensu legis permittentis refutationem in proximè successurum, dum pinguior est provisio legis in hujusmodi casu.

Nec obstat textus in d. l. pen. Quia in locatione, etiam si de aliquâ hypothecâ expressâ sibi consuluerit locator, adhuc tacita non cessat. Bald. in l. certi juris, num. 17. C. locat. Gratian. discept. 117. num. 11. ibi addo Merlin. de pign. lib. 2. q. 77. num. 98. Pacian. de locat. cap. 40. num. 158. ubi laudat textum in litem liberaretur, in fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv.

Filia creditrix in certa quantitate sibi legata à patre pro paragio sibi competente in bonis paternis, & maternis, si ob promissionem dotis, etiam in majori summa, in capitulis matrimonialibus per fratrem sibi factam, renunciaverit successioneibus, & omnibus juribus competentibus pro paragiis, & omni alia ratione, utrum valeat deinde cedere jura sui crediti ad favorem extranei solventis sibi quantitatem dotis, & possit juvari cessionarius juribus primævis competentibus cedenti, attentata juris censura, & Constitutionibus Regni.

Arguitur adversus extraneum, quod cum filia semel cesserit sua jura fratri ab beneficium ipsius, nequiverint rursus cedi; quia actio semel cessa, rursus cedi non possit. Ciriac. controvers. 157. num. 14. Et cessio fieri debebat cum clausula reservativa jurium, pendente solutione dotis.

Cæterum motivo facile occurritur, quia cessio ad beneficium sororis, & fratris est corresponsiva ad promissionem dotis. Imò expressè post implementum solutionis, quæ non sequitur, nequit

nequit dici facta cessio, dum frater ex sua parte non implevit, ut judicavit Rota Romana *de: cis. 138. post Metlin. de pign. num. 9. & 10. ibi Nec demum obstare visa fuit renunciatio à patre recepta in ipsa dotis constitutione; cum enim in eodem dotis instrumento incontinenti stipulata fuerit renunciatio, hac corresponsiva censetur ad dotem promissam. Bald. in leg. petens, Cod. de pact. num. 49. ubi etiam Bologn. num. 28. Soc. Sen. consil. 273. num. 4. lib. 2. Corn. consil. 303. n. 2. lib. 3. Anchar. consil. 434. num. 3. Menoch. consil. 650. num. 11. Beccius consil. 92. num. 2. Consequenter resoluta ob dotem non solutam, quæ eius mentione sibi fuerat à patre promissa. Aymon. cons. 270.*

10 Remanet inspicere, quale jus competat fœminis ad feuda pro paragio, ad sciendum, an sit feudalis, & in cessione requiratur assensus.

Nullò jure feudali cautum est, fœminam feudatarii filiam, vel sororem, ex feudo dotandam esse. Cur. jun. cons. 21. num. 12. Arthman. Pistor. lib. 3. 99. jur. 9. 37. num. 1. Rosental. de feud. c. 7. conclus. 47. num. 2. Ideoque feudi corpus affectum non remanet, neque actio realis quaritur, sed tantum actio personalis, per quam ex fructibus feudi cogendus est feudatarius ad hujusmodi dotem constituendam. Pistor. d. quaest. 37. Rosental. num. 6.

11 Elle tamen quandam actionem personalem in rem scriptam, exercibilem quoque contra tertium in subsidium, facta excussione, eo quia debitum provenit, non occasione personæ dotantis, sed ipsius feudi, quod propterea persequi posse censet Pistor. numero 9. At non placet Rosental. num. 8.

Per Constitutionem Regni *In aliquibus, sub tit. de success. Comit. & Baron. d. aletatum* est ius commune feudorum; nam *in d. Constitutione*, paragium censetur debitum, aded ut fœmina petat paragium conditione ex lege, nempe ob dictam Constitutionem. Afflict. *decis. 162. Reg. Rovit. prag. 25. de feud. Reg. Marcian. disput. 76. n. 8. Amat. cons. 42. Staiban. resol. 102.*

Unde propterea paragium esse onus feudi, plerique dicere solent, relati per Marcian. num. 8. Amat. *resol. 2. n. 43. Staib. n. 4.*

Verum in hoc sistendum est, quoniam verius est, pro eo non competere hypothecariam, vel aliam actionem realem, ut probant Afflict. & Reg. Rovit. num. 64. Rochus *resp. 78. num. 13. Giurb. observat. 28. n. 30. Reg. Tapia decis. 48. Marcian. disp. 76. n. 10.*

Dicitur tamen onus feudi improprie, quia nempe actio personalis pro hujusmodi paragio competens, est quandoque exercibilis contra tertium feudi possessorem, tanquam ad debitum occasione feudi: & sic cum feudum sit occasio debiti, propterea dicitur onus feudi, non quod illius corpus aliquo reali onere affectum sit: igitur contra successorem feudi universalem, tanquam habentem qualitatem hæreditariam, datur actio personalis ad factum, vel per tenutam in feudo, vel per coactionem ad illud vendendum; sed contra successores particulares datur actio tantum super fructibus feudi, ac in subsidium, ut quoad fructus non negat Rovit. n. 71. Giurb. Reg. Marc. & alii.

Apud quos etiam habetur, tertios possessores plurium feudorum, non in solidum, sed pro virili conveniri possunt, neque ad ratam feudis convenientem. Siquidem paragium fœminæ exclusæ

à successione non debetur ex solis feudalibus, sed ex integro patrimonio feudali, & allodialium, per æs & libram, eodem modo, quo in solvendis feudatarii debitoribus fit concursus inter hæredem paganicum, & militarem. In qua divisione facienda non attenditur valor feudorum in fructu, sed in proprietate, attento tempore mortis feudatarii, de cujus successione agitur.

Soror autem pro paragio an præferenda sit creditoribus fratris hypothecariis anterioribus, & privilegiatis? Hæsitandi ratio est, quia nulla competit hypotheca. Nihilominus quia bona paterna sibi in radice affecta sunt; ided competere videtur beneficium separationis bonorum, seu quædam actio personalis in rem scripta, unde præferenda veniet quibuscumque fratris, vel alterius descendens creditoribus hypothecariis, & privilegiatis, juxta Afflict. *decis. 162. D. Reg. Tapia decis. 48. Thor. in supplem. verb. filia pro dote, Card. de Luca de dote, discours. 4. n. 11.*

Et quanvis super feudis non inter beneficium separationis bonorum, unde propterea hæredis creditores cum assensu vincant simplices creditores sine assensu defuncti: Attamen favore filiarum venientium pro paragio intrat quædam actio rei persequutoria, redolens speciem dominii, seu rei vendicationis: qua mediante, quæcumque hypothecæ contractæ per hæredem vincuntur; in filiis enim lex magis jure dominii, quam crediti in bonis paternis defert legitimam, & respectivè paragium, vel vitam militiam. Aliter in aliis creditoribus, ut idem Cardin. de Luca *lib. de credit. discours. 17. num. 4* Si demum actio sit feudalis, vel burgenatica, & ex gratia Regno concessa cedi possit sine assensu, dixi supra, *questione 52. & in observat. 41. 75. & 599. Pres. de Franch.*

ARGUMENTVM

Monialis professæ an possit cedere annuam vitalitiam subventionem? Laudatur Sacra Rota Romana. Præstationes inexactæ per Monialem post hujus mortem, an possint per Monasterium cedi, edifferitur.

SUMMARIVM.

- 1 Monialis an possit cedere vitalitiam subventionem, quæ reputatur pars dotis?
- 2 Cessio videtur contra votum paupertatis.
- 3 Monialem malè utentem Monasterium impedire potest.
- 4 Monasterium patitur interesse ex cessione.
- 5 Rota Romana pro negativa opinione judicavit.
- 6 Distinguitur inter cessionem juris, & substantiæ, & cessionem fructuum.
- 7 Donatori inopi effecto an possit cedere Monialis?
- 8 Pro præstationibus inexactis an Monasterium post mortem Monialis possit agere?

QUÆSTIO LXIII.

Monialis professæ an possit cedere annuam vitalitiam præstationem, seu subventionem, quæ pro communi stylo pro ejus extraordinariis

nariis usibus sibi constituta fuerit, dubitatur per Scribentes.

Pro opinione negativa arguitur, quia ista vitalitia subventio constituta Moniali, dicitur dos, seu ejus pars, & proinde mulier non potest facere deteriorem conditionem suæ dotis.

2 Præterea, nam etiam ubi assignatio fiat præcisè pro usu alicujus particularis Religiosi, vel Monialis, cum prohibitione, quod Monasterio non acquiratur, neque se ingerat, atque dispositio validè apponenda sit, & ex consuetudine Ecclesiæ tolerata servari debeat: Adhuc tamen ad evitandam incompatibilitatem, ne religiosus professus contra votum paupertatis dicatur habere aliquid proprium, lex præsupponit dominium in Religione, vel Monasterio, cum obligatione permittendi Religioso usum, & administrationem, non quidem per speciem usufructus, prout juris est, cum illius quoque religiosus sit incapax; sed per quandam speciem, seu imaginem commoditatis, ut est nudi facti, aded ut substantiam non percuriat.

3 Quinimò si religiosus malè utatur, ipsa Religio, seu Monasterium impedire potest, imò disposita retractare, ut resolvit Rota coram Bichio *decis. 508. repetita in decis. 253. p. 11 rec.* & consequenter nulla in ipso Religioso potestas residet cedendi, remittendi, vel retrodonandi.

4 Adhæc dum hæc vitalitia subventio dicitur dos, seu dotis pars, Monasterium habet interesse, cum per illam eximatur ab expensis, & oneribus, quæ in infirmitate, vel in vestiario, sive in aliis usibus de necessitate, vel de congruentia Moniali suppeditare oporteret.

5 Atque descendendo ad magis speciale, adducuntur ea, quæ individualiter tradit Rota in *decis. 100. part. 3. recent. num. 6 & 7. ibi: Respectu vero scutorum 702. ut asseritur, solutorum à Livia sorori Julia Moniali ex causa legati annuorum scutorum quadraginta, ipsi à Catalano relictæ, & debiti à fratribus de Bussis, removeretur ex quo Livia illa persolvit, & cessionem reportavit à sola Moniali, quæ non poterat jura cedere in præjudicium Monasterii, cui legatum ipsi relictum delatum fuerat, ut ex dispositione textus in cap. de Monachis, 16 quæst. 1. in cap. de lapsis, 19 q. 6. in cap. in præsentia, de probat. & cap. cum ad Monasterium, de statu Monach. aliisque pluribus relatis respondit Rota in Romana censuum, 27. Maii 1652. coram bon. mem. Bichio, §. 1.*

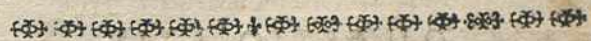
Et licet Monialis sit capax retentionis annuæ præstationis pro suis necessitatibus, absque participatione Monasterii; hoc tamen procedit, quando in concessa, seu relicta fuit, ut concedens, vel relinquens noluerit illam in Monasterium transferri, sed omninò cedere in Monialis usum, & eadem Monialis accipientis fuerit intentio. Secus quando de tali voluntate non constat; hoc enim casu acquiritur Monasterio, ut bene probat Sanch. in præcept. Decal. lib. 7. c. 22. n. 16. quem refert, & sequitur Barbof. de potest. Episc. alleg. 103. n. 10.

6 Unde distinguendum videtur. Aut agitur de remittendo, & cedendo jus percipiendi annuas præstationes in futurum, & hoc jus est in substantia, & in radice; & non possit, quia dicatur pars dotis, & religiosus sit incapax hujus juris per votum paupertatis, & lex præsupponat dominium in Monasterio, & commoditas sit penes monialem: Aut de fructibus debitis, & illi cedi potuerint. Sanch. lib. 7. Decalog. cap. 22. num. 16. dum de D de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

facto ex tolerata Ecclesiæ consuetudine Monasterium non impedit hujusmodi præstationem, ubi ille non sit illicitus Bichius *dec. 508. repet. dec. 253. part. 11. recent. Cardin. de Luca lib. de Regular. discurs. 56.*

Donatori, qui se ad hanc subventionem obligaverat, si conditionem suam deteriorasset, ita ut non posset se decenter sustentare, tunc Monialis recognoscendo veritatem, & bonam fidem, & exercitium virtutis gratitudinis, dictam præstationem remitteret, & ipsa aliter se possit subvenire, vel ex honestis laboreris, vel ex bonis aliunde obventis: secus esse probat Cardin. de Luca *num. 16.*

Imò si decederet monialis, relictis præstationibus inexactis, ex justo, & honesto motivo charitatis erga conjunctos, in hac voluntate usque ad obitum perseverans, fructus decursi non exigendi erunt per Monasterium, juxta eundem Card. de Luca *n. 16.*

ARGUMENTVM.

Cessa hæreditate alicui per cedentem, qui reperitur gravatus per fideicommissum in casu mortis, si deinde cedens in Monasterio incapaci profiteatur, an substitutus succedet, professione sequutâ, non expectatâ morte naturali? Testamentum an confirmetur per hujuscemodi mortem civilem? Quid autem si alienata fuisset res aliqua fideicommissi, an emptor, vel cessionarius non possit molestari, vivente professore? Discutitur opinio Fusarii, contra receptiorem opinionem, quæ dura ostenditur. Si cedatur spes fideicommissi conditionalis, quod purificetur post professionem in monasterio incapaci, an cessio valeat? An filii ingressi monasterium incapax faciant deficere conditionem fideicommissi, si decesserit sine filiis, si gravatus cesserit hæreditatem? Demùm an monasterium habeatur loco filii, favore tertii cessionarii?

SVMMARIVM.

- 1 Professione gravati in Monasterio incapaci bonorum sequuta, substitutus in casu mortis, an possit molestare cessionarium hereditatis?
- 2 Substitutus post mortem an admittatur, emissâ professione gravati?
- 3 Testamentum an recipiat perfectionem à professione testatoris?
- 4 Asecla Saliceti contra substitutum recensentur.
- 5 Mors civilis professionis non operatur effectus, quos mors naturalis.
- 6 Fusarius decernat contra substitutum.
- 7 Monasterium substitutum post mortem alicujus, succedit gravato professo.
- 8 Cessionarius hereditatis, vel emptor, an possit molestari vivente cedente, aut venditore professo?

M

g Indican

- 9 Inducantur fructus questionis.
 10 Quid si hæres gravatus alienasset unam rem?
 11 Substitutio an caducetur ob præcedentiam substituiti, gravato professo?
 12 Diversitas inter perfectionem testamenti à professione testatoris, & perfectionem substitutionis?
 13 Intermedium commodum inter professionem, & mortem naturalem, ad quem spectet?
 14 Successurus in fideicommissio, si cedat spem, & deinde profiteatur, & purificetur substitutio, an succedat cessionarius?
 15 Filii ingressi religionem incapaces, an faciant deficere conditionem fideicommissi, si decesserit sine liberis,
 16 Quid cessa per gravatum hereditate, vel alienatis bonis?
 17 Hæres gravatus sub conditione, si decesserit sine liberis, si cesserit hereditatem, & deinde professus decedat in religione capaci, an substitutio purificetur?

QUÆSTIO LXIV.

- 1 Cessa hereditate alicui per hæredem repertum gravatum fideicommissio post mortem, si cedens exinde professus fuerit in Religione incapaci bonorum an substitutus statim admittatur, emissa professione, vel expectanda sit mors naturalis cedentis; quinimò præcedente substituto ante cedentem, an caducetur substitutio?
 2 In plures scinditur inspectiones hæc quæstio. Prima est, dato quod non adsit cessio hereditatis, & hæres gravatus sit post mortem, an scilicet post professionem in Religione incapaci succedat substitutus? Alii volunt, non expectandam mortem naturalem, & sufficere hanc civilem per professionem, ut substitutus admittatur. Ita Bart. in l. cum pater, §. hereditatem, & ibi Bald. num. 3. ff. de leg. 2. post alios Honded. consilio 62. lib. 1. Peregrin. de fideicom. art. 28. n. 63. ubi hanc opinionem receptiorem, & in practica servari ait Præf. de Franch. decis. 14. num. 7. ubi Ego in observat. num. 4. ex recentioribus Sesse dec. Aragon. 44. Gaspar. Thesaur. lib. 12. quæst. for. 36. Thoro verb. mulier hæres, part. 3. compend. Straib. resol. 97. num. 20. D. Reg. de Marin. ad Revert. observat. 492. Morotta discept. 19. num. 37. Card. de Luca de testam. discurs. 53. num. 7. D. Reg. latr. consult. 63. n. 27. & 30. cum seqq.
 3 Unde si quis faciat testamentum, & deinde ingrediatur Religionem, tunc emissa professione admittitur hæres, non expectata morte naturali, & legata debentur. Bart. & communiter Doctores in l. 1. ff. de testam. idem Bart. in Auth. si qua mulier. num. 10. C. de sacros. Eccles. post alios Fusar. de substit. 9. 4. 30. n. 6. Card. de Luca de testam. discurs. 45. & lib. de Regular. disc. 1. num. 116. & disc. 62. n. 4. qui quod testamentum recipit perfectionem à morte civili, quoties contrarium cautum non sit. Ergo sicuti succedit hæres institutus, emissa professione in Monasterio incapaci, ita similiter substitutus admittetur,
 4 Extrema altera opinio est, quod immò substitutus non admittatur, nisi post mortem naturalem Monachi ingressi Religionem incapaces, & quod bona remanere interim debeant, vel apud hæredem scriptum, vel legitimum professi. Ita Sallie. in l. 1. col. 4. C. de hered. instit. Imola in l. cum pater, §. hereditatem, ff. de leg. 2. Roman. sing. 434. Valq. de success. creat. lib. 3. §. 21. n. 171. ubi dicit

hanc esse communem opinionem Moderniorum. Alex. cons. 35. de substit. part. 4. cap. 6. n. 6. Fusar. consil. 88. & 95. & de substit. d. quæst. 430. n. 16. ubi dicit hanc veriorum D. Reg. de Maria. lib. 1. resol. 166. Castell. lib. 3. controv. cap. 12. D. Præf. Merlin. lib. 1. controv. 60. n. 14. Molfes. ad consuet. Neapol. part. 1. tit. de bon. n. 6.

Moventur, quia dispositio de morte hæredis gravati intelligenda sit de naturali, l. ex ea parte, §. insulam, ff. de verb. oblig. Glof. in cap. placuit, & cap. suscepit, de rescript. in 6. Præsertim quando mors civilis non producit effectus omnes, quos mors naturalis, Cyn. Bald. & alii in l. Deo nobis, C. de Episcop. & Cleric. Bart. & alii in d. §. insulam, ubi Iason dicit communem opinionem. Atqui alius est effectus mortis naturalis, alius mortis civilis; nam tardius potest conveniri gravatus pro fideicommissio, & fructus medii temporis erunt hæredum gravati. Præterea substitutus potest præmori gravato, & resultabit caducitas.

Utramque opinionem, & rationibus & auctoritatibus munitam inquit Fusar. n. 20. Cæterum existimat, postremam opinionem veriorum, ob effectum caducitatis, & ut facilius quis ingrediatur religionem, ut monachus ante ingressum possit habere solatium, quod hæredes sui fruuntur illis bonis, quibus ipse frueretur, si religionem non ingrederetur.

Quidquid sentiat Fusar. Ego primam opinionem receptiorem agnosco, dum idem Fusar. n. 16. refert se patrocinante contra substitutum succubuisse, & pro substituto iudicatum, pro quo tenet Cancr. part. 1. var. cap. 14. num. 31. Cenfal. ad Peregr. art. 28. vers. ..

Sine dubio si fuisset substitutum Monasterium, quod non potest præmori, & caducitas evenire, prout substituto loca pia, vel Universitate, sustentabiliorem opinionem esse tradit Fusar. d. n. 16.

Altera inspectio est, quando hæres cesserit hereditatem alicui, utrum substitutus, emissa professione in Monasterio incapaci, admittatur? Dicendum videtur, quod non, prout in simili quando agitur contra emptorem bonorum ab hærede gravato, non possunt ab eo vendicari bona, nisi morte naturali Monachi sequutâ. Bald. cons. 280. lib. 2. Decian. cons. 31. num. 13. lib. 5. Peregrin. de jur. fisc. tit. de deportat. num. 31. & de fideicom. art. 28. num. 93. in fin. ubi dicit, ita fuisse iudicatum, Fusar. ubi sup. num. 10. cap. 21. ibi, Limitatur prima opinio pro substituto, quando professus antea vendidisset, & alienasset bona; nam emptor durante vita illius non posset molestari, ut tenent Bald. Peregrin. & alii citati supra, num. 10. qui in his terminis loquuntur: & ita ego tenui in cons. 88. num. 15. addo Reg. de Marin. ad Revert. ubi supra & scripti d. observ. 14. n. 4.

rationem assignat Fusar. cons. 88. n. 10. quia professionis factam operatur expropriationem, & abdicationem bonorum, quæ tunc à professio possidebantur; non autem ad præjudicium tertii, ut ita obtinuisse ait Peregr. d. art. 28. n. 6. in fine. Et nimis durum esse inquit Fusar. quod cum gravatus possit alienare bona suâ vitâ durante, valeat postmodum molestari emptor, quod post factam alienationem ingrediente religionem hæredi gravato, esset in sua libertate facere alienationem statim revocabile, quæ ex juris dispositione est irrevocabilis.

Dices: Mortuus, & non mortuus censetur hæres gravatus professus in Monasterio incapaci. Mortuus, si condiderit testamentum, quia istud per se

perfectionem recipiet in professione, & hæres scriptus adibit hæreditatem ex testamento, ut supra dictum est? Cæterum non mortuus, quia substitutus, non succedet, quali vita durante Monachi: ita similiter dicitur mortuus, etiam quod hæres gravatus professus testamentum non fecerit, quia succederet emissa professione in Monasterio incapaci hæres ab intestato, & è contrario non succedet substitutus, ut possit vindicare bona fideicommissaria ab emptore, vel cessionario hæreditatis. Unde hæc opinio pro emptore, vel cessionario concordare videtur cum illa, quæ dicitur, substitutum non admittendum, nisi post mortem naturalem Monachi ingressi religionem incapacem, & quod bona remanere debeant interim vel apud hæredem scriptum, vel legitimum professi: quam tenent Salic, & alii relati per Fular. *dict. q. 430. n. 16.*

10 Augetur difficultas, quando hæres tantummodo alienasset unam rem, vel aliquas fideicommissi, & deinde profiteretur in religione incapaci; quid dicendum, an emptor possit molestari vivente Monacho professo? Ratio dubitandi est quia aut non posset, & tunc si admitteretur substitutus, morte naturali non expectata quoad bona non alienata, substitutus admitteretur quoad ista, & non admitteretur quoad alienata, & sic admitteretur, & non admitteretur: quod aut implicaret, vel saltem esset absurdum.

11 Succrescit etiam dubitatio in casu, quo ante professionem essent bona alienata, utrum præcedente substituto, vivente monacho, caducaretur substitutio? Salyo Imol. Cror. & alii idem tenent contra substitutum, ut non sit admittendus vitæ naturali Monachi durante, quia mors civilis professionis non operetur eundem effectum, quem mors naturalis, cum possit præmori substitutus & caducari substitutio, quæ opinio Salic, & asseclorum non est recepta in foro, juxta Præf. de Franch. & alios

Pro emptore bonorum expressè tenet Fular. *d. conf. 88.* ut nequeat molestari vitæ gravari durante, quia habet beneficium, quod substitutus possit mori ante professum. Quæ opinio positâ, quid erit dicendum si tantum aliqua res alienata essent, & non omnes, utrum possit succedere substitutus quoad res, quas possidebat Monachus tempore professionis, & quoad alienatus non posset; quia si ita responderetur, tunc substitutio purificatur per professionem & caducaretur forè per præcedentiam substituti, vivente professo, quod contradictionem involveret. Rectius igitur indistinctè dicendum videtur, quod substitutus non admittatur, vitæ profelli durante, sive ad alienata, sive ad non alienata; quia mors civilis non operetur eosdem effectus, quos naturalis, dum substitutus potest præmori, & substitutio caducari; & hæc opinio favorabilis est Religioni, cum facilius quis alliciat ad ingressum; nam potest ingressus habere solatium, quod hæres sui habeant bona ob caducationem substitutionis, & decedentiam substituti, vivente Monacho.

12 Habet nihilominus suam duriciem præfata opinio, quia testamentum profelli perfectionem recipit ex professione, & morte civili, & non substitutio; & tamen hæres institutus potest præmori, & caducari testamentum.

Nisi dixeris, ex diversis non fieri illationem, & diversum esse casum testamenti conditi per ingressum, ante professionem in Monasterio incapaci. *D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. lur.*

pati, & recipientis confirmationem ex professione, à casu substitutionis; nam primo casu, cum Monasterium, tanquam incapax non possit possidere, neque monachus, qui se expropriavit, possidere debet hæres scriptus juxta voluntatem testatoris; sed in casu substitutionis abest mens profelli, cum agatur de ipsius gravamine, & solatium recipiat ex caducatione fideicommissi, & successione sui hæredis. Ita Fular. *n. 15.*

13 Quando intermedium commodum inter professionem, & mortem naturalem cedat privato extraneo, cui proficens, dum adhuc esset in sæculo, ejus bona, & jura cessisset, seu legasset, ubi sequitur ingressus in Religionem incapacem in communi, agit Card. de Luca *lib. de success. disc. 66.*

Si hæres gravatus cogitando ingressum in religionem, legasset bona fideicommissaria, tunc pro legatario videtur stare voluntas ingressi, idemque si non cogitando, sciens testamentum non revocaverit, seu legatum; iste autem casus ferè est metaphysicus, & vix contingibilis.

14 Dubitari contingit, an proxime successurus in fideicommissio, vel alio jure, possit ante professionem in religione incapaci hanc spem cedere alteri personæ capaci? respondetur negativè, quia voens profiteri in hujusmodi religionibus, potest quidem in personam capacem ante professionem transferre nedum bona, & jura in proprietate, sed etiam jura personalia, & vitalicia, duratura ad ejus vitam naturalem, ex deductis per Reg. de Ponte *conf. 159. lib. 2.* & juxta casum Card. de Luca *lib. de testam. discurs. 36.* Secus autem ubi agitur de jurebus quærendis, & in spe, pro quibus assequendis requiritur existentia, & capacitas de tempore, quo illa aperiuntur; ad id ut extrema sint habilia, cum cessionarius dicatur procurator cedentis, ejusque personam repræsentet. Card. de Luca *d. discurs. 36. & lib. de Regular. disc. 63. n. 5.*

Limitatur quando fideicommissum, vel jus de futuro transmitteretur ad hæredes, quia vocati, & substituti adhuc essent hæredes, tunc tenet cessio, cum non agatur de præjudicio hæredis gravati, sed solum de præjudicio hæredum fideicommissarii cedentis. Zach. in *l. hæredes mei, §. cum ita, n. 363. ff. ad Trebell.* Fular. *quæst. 524. num. 18.*

15 Affinis est quæstio, utrum filii ingressi religionem incapacem bonorum, faciant deficere conditionem fideicommissi, si sine filiis decesserint?

Si in universum, & in particulari religio sit incapax, tunc non facere deficere, scribunt Bart. in *l. filius familias, §. cum qui, ff. de leg. 1. Mant. de conject. lib. 1. tit. 8. n. 28. Call. §. fideicommissum, q. 32. n. 3. Alex. conf. 35. de substit. p. 4. cap. 7. n. 66. Bær. decis. 354.* Ratio est, quia profillos in religione, mortuo est similis. Et in tacita conditione à lege subintelligitur, idem censet Bald. in *l. um acutissimi, C. de fideicom. Menoch. conf. 388.* & alii relati per Fular. *q. 428. n. 5.*

Contrarium in conditione expressa tenent alii, volentes conditionem fideicommissi deficere, licet filii sint ingressi religionem incapacem, quia verba naturaliter sumi debeant, & in conditionibus implendis mors civilis non æquiparetur morti naturali. Decian. *confil. 31. lib. 5. n. 21.* Odd. *de compensat. part. 6. quæst. 2. art. 5. num. 8.* qui dicit primam opinionem communiter reprobari; alios refert Fular. *num. 6.* Qui bene verum existimat, non esse recedendum à prima opinione, tan-

quam

quam communiter recepta. Ita ut substitutus admittatur, statim non expectata morte naturali.

Filii insuccessibiles, quando faciant deficere conditionem, *si sine filiis*? Distinguit Bart in d. l. *filius familias*, §. *cum quis*, num. 2. & 3. ff. de leg. 1. inter incapacitatem resultantem à lege, qualem exemplificant in religiosis Religionis incapacis etiam in communi; & alteram resultantem à voluntate testatoris, exheredantis putà filios, vel ipsiusmet filii voluntate. Ut primo casu superexistencia naturalis, & de facto, non sufficiat, sed talis filius incapax, seu insuccessibilis habeatur pro naturaliter mortuo, ac si in rerum natura non existeret; secus in secundo, ut sola existencia de facto sufficiat, licet non succedat. Ita Crass. d. §. *fideicommissum*, q. 32. n. 3. Fofar. d. *quest.* 428. num. 1. Card. de Luca de *fideicommissis*, disc. 65. num. 3. ubi dissidentes refert. Anchar. *consil.* 396. in prima scilicet parte distinctionis, cujus opinionem veriore dicunt Decian. *consil.* 31. num. 16. & 21. lib. 5. ex professo Giovagn. *consil.* 89. lib. 1. cui opinioni, licet obiter, adhærere videtur Rota dec. 151. num. 2. p. 3. rec.

Idem Cardin. de Luca num. 6. recenset Rotam dec. 313. p. 10. rec. num. 15. & 17. explicitè firmantem idem esse, filios esse naturaliter mortuos, vel religiosos de religione incapaci. Advertit autem Cardin. de Luca in decisione, id potius incidenter dici. Et in religiosis posse dari etiam casum capacitatis, ex assumptione ad Episcopatum, transitu ad religionem capaceam, seu ex Apostolica dispensatione: quæ capacitas sapit aliquid de eventualitate.

Contra substitutos magis stringit decisio Carrill. 266. repetita apud Manzum *consul.* 80. ut sufficiat existencia harum personarum ad impediendam purificationem substitutionis.

16 Retenta opinione, quod substitutus statim admittatur, intelligit Intriglio. de *substit.* cent. 3. *quest.* 51. num. 19. respectu bonorum possessorum tempore ingressus, non autem respectu bonorum alienatorum: unde si hæres gravatus cesserit nomn hæreditarium, & deinde obiisset cum filiis professis in Monasterio incapaci in universum, tunc cessionarius non posset molestari, & sequitur Decian. *consil.* 31. num. 23. lib. 5. At Fofar. d. *quest.* 428. num. 10. advertit Intrigliolum se confundere, nam Bald. Peregr. & alii, quos allegat, loquuntur cum gravatur quis, si decesserit, & ille ingreditur Monasterium incapax, & dicunt casum fideicommissi non evenisse quoad bona alienata.

17 Pulchrior est dubitatio, an monasterium habeatur loco filii, ad exclusionem substituti in casu mortis hæredis sine filiis, nedam ad favorem suum, verum etiam commodum tertii cessionarii, cui ingrediens Monasterium hæres gravatus jura cesserit? Card. de Luca de *fideicommissis*, disc. 66. num. 10. negativè resolvit ex Giovagn. *consil.* 55. lib. 1.

***

ARGUMENTVM.

An cessibilis sit prælatio competens venditori pro pretio ratione specialis hypothecæ? Refellitur D. Staibanus ne-

gans. Prælatio venditoris an anteponatur doti? Extenditur Afflictas. Quid demùm sit dicendum de concursu inter mutuantes ad rem emendam, reficiendam, & conservandam, & dotem, edisseritur.

SUMMARIUM.

- 1 Prælatio venditoris pro pretio in re vendita, ratione specialis hypothecæ, an sit cessibilis?
- 2 Hypotheca distinguitur à prælatione in ratione cessionis.
- 3 Privilegium dotis an sit majus illo venditoris.
- 4 Resolvitur quæstio, an cedi possit prælatio venditoris?
- 5 Prælatio venditoris an sit major illâ mutuantis ad rem emendam?
- 6 Mulier pro dote an præferatur mutuanti?
- 7 Litera textus in §. hls consequens, Authent. de qualit. dotis, stat pro muliere.
- 8 Ratio naturalis, & legalis suffragatur mutuanti.
- 9 Refellitur Staibanus, negans cessibilitatem prælationis venditoris.

QUÆSTIO LXV.

Prælatio competens venditori super re vendita cum speciali hypotheca pro pretio, an sit cessibilis, & transeat cum cessione omnium jurium, ita ut venditoris cessionarius præferatur omnibus hypothecariis creditoribus anterioribus, noviter dubitari vidi. Et ex Frecia, Tiraquell. & Gratian. *discept.* 149. n. 11. & *segg.* expressè negat Staib. *resolut.* 81. num. 2. in observ.

Comprobatur dubitatio, quia distinguenda est hypotheca à prælatione illius, veluti in causa dotis dicitur privilegium prælationis, & antelationis hypothecæ, non transire in extraneos hæredes, nec cedi posse: sed transit sola simplex hypotheca absque prælatione, ut ex Rota Rom. merlin. de *pignor.* lib. 4. *quest.* 132. num. 1.

Confirmatur; nam si privilegium prælationis competens mulieri est majus, & distinguitur prælatio ab hypotheca: Ergo debet etiam à fortiori distingui in venditore, & ejus cessionario: quod etenim mulier præferatur venditori, volunt Specul. in *tit. de solut. & oblig.* num. 54. Cepha. *consil.* 131. per tot. lib. 1. verba Speculatoris sunt: *Quid si vendidi fundum Titio, & tradidi, & conveni, quod esset mihi specialiter obligatus? Habebat uxorem, cui erant pro dote bona obligata, nunquid sum ei præferendus in fundo? Et videtur, quod sic. C. de pignor. l. quamvis, C. qui potior. in pign. hab. l. licet, ff. de privil. credit. Argumentum contra, de tribus procuratoribus, §. pen. & §. in tribus, Insti. de rer. divis. §. vendita, C. qui pot. in pign. hab. Auth. item si quid, C. de jur. dot. l. in rebus. Dic. quod præferatur aliis creditoribus, non uxori, ut in prædicta l. licet, & notatur in eo, ex cuius pecunia res empta est, ff. qui pot. in pign. hab. l. interdum, C. eod. l. fin. §. 2. & post Specul. hanc opinionem tenet. Afflict. dec. 306. num. 5.*

Verius autem dicendum erit, quod hypotheca venditoris cum prælatione sit cessibilis, & cum cessione omnium jurium transeat ad hæredes, & extraneum; quia idem traditur in privilegio, & prælatione ejus qui mutavit ad rem emendam, de quo in l. licet, C. qui potior. Amat. *resol.* 3.

Acosta

Acosta de privileg. credit. reg. 2. ampl. 5. Carleval. de judic. lib. 1. tit. 3. disputat. 28. per totam; nam quod factum, & mutuo, aut venditioni cohereret, transfertur in cessionarium cum ipsa actione. Olea tit. 6. quæst. 2. n. 17. D. Præf. Merlin. lib. 2. contr. 50. num. 29.

Præterea major est prælatio venditoris super re vendita, quam mutuantis cum pacto expresse, ut ex pecuniis mutuatis aliqua res ematur cum hypotheca super illa re; nam cum tempore traditionis rei suæ venditor potuerit apponere illud onus, & illas conditione, quoad, & quas voluerit: infertur, quod cum res illa non sit acquisita, nec effecta debitoris liberè, nec absolute, sed demùm cum illo onere hypothecæ pro solutione pretii ejusdem, non solum præferatur aliis anterioribus creditoribus privatis sed etiam doti anteriori, ex supradicta ratione, & aliter est in terminis dictæ legis licet, in specie quæstionis in re empta ex pecuniis in id expresse mutuatis cum speciali hypotheca; nam hæc si posterior sit doti, illa præcedenti non præjudicat, quia non fuit constituta ad instantiam Domini ejusdem rei, sed mutuantis nullum jus habenti, nec dominium in re emenda. Sed in casu venditionis cum speciali hypotheca pro pretio pactam celebratur inter venditorem dominum rei, & emptorem; antequam dominium transferatur in emptorem, & sic tempore, quo res erat venditoris, qui potuit tempore traditionis rei suæ illud onus apponere in sui favorem, ut cum eo transfret in emptorem, cæterosque ejusdem rei possessores, donec pretium solvatur: nec ex eo præjudicium considerabile sit creditoribus anterioribus, neque doti præcedenti, cum in hac re sic vendita, & in venditione isto onere affecta, nullum antea, nec creditores, nec mulier jus haberent.

Verum est, quod mulier præferatur creditori mutuanti ad emptionem, ex §. his consequens, Auth. de aequalitate dotis. Fontanell. de pact. nupt. claus. 7. glos. 2. part. 9. num. 28. qui tamen pro venditore contra mulierem probat cum Negulant. Gutierrez, Vrsill. Ad Afflict. & aliis num. 18. & seqq. & judicatum refert in suo Senatu num. 33.

Scimus, quod attentâ literâ textus in d. l. §. his consequens, ac etiam attentò calculo Doctorum, magis recipiatur opinio, quod mulier pro dote præferatur mutuanti ad rem rescindendam, seu conservandam, ut ob dictum textum tenet D. Præf. Merlin. contr. 26. lib. 1. n. 3. Merlin. de pign. lib. 3. q. 31. Medic. examin. 11. à n. 22. Reg. de Pont. decis. 34. n. 6. Rot. decis. 338. n. 22. part. 5. recent. Buratt. decis. 223. num. 2.

Nihilominus etiam pro mutuanti ad rem rescindendam, vel emendam, juxta terminos textus in d. l. licet, contra dotem firmant Gratia. discept. 616. n. 16. & relati per Amat. resolut. 3. n. 22. Reg. Latr. consult. 117. num. 41. & 42. Ferentill. ad Buratt. decis. 62. n. 9. ob rationem probabiliorem, nedum legalem, sed etiam naturalem, quod aliàs bona in debitoris patrimonio non adessent, vel non fuissent conservata: nec videtur, quod esse debeat melioris conditionis creditor, quam sit dominus in re sua, in qua vincit quamcumque hypothecam, quantumvis privilegiatam, & favorabilem; & tamen dominus rescicere tenetur melioramenta necessaria, ac etiam utilia possessori, etiam malæ fidei, [majori] ratione præferri debeant mutuantes ad refectionem, vel em-

prionem: & hanc opinionem vetiorem probat Card. de Luca de dote, discurs. 166. num. 57. & seqq. stante motivo majoris utilitatis ipsius mulieris, quorum nisi constituatur ista potioritas, non de facili reperientur mutuatores, idque in damnum crediti dotalis. Absque dubio si adjiciatur pactum hypothecæ acquirendæ mutuanti in præambula hora, vel momento acquisitionis rei emendæ, quæ prius affecta, ipsi creditori; unde propterea, quando transit in dominum debitoris, jam impressa sit dicta hypotheca, cum qua res ita affecta debitori acquiratur. Igitur si id fieri potest per mutuantiem ad rem emendam, multò magis fieri poterit per venditorem in re propria: quæ prælatio non conceditur ex privilegio venditori, sed quia potest in re propria legem ad sui libitum apponere.

Erroneum erit nunc assertum Staibani, qui Tiraquell. Freccia, & gratian. non loquuntur de prælatione venditoris ratione specialis hypothecæ, quòd dicta prælatio non sit cessibilis; sed loquuntur de prælatione, quam habent Domini & Barones in emptione fructuum, quando coloni, vel vassalli aliis vendunt, idque toto cælo distat à prælatione, de qua loquitur Staibanus.

***

ARGUMENTVM.

Cedere an possit venditor jus consequendi usuras recompensativas, ex æquitate legis curabit, C. de act. empt. & argui possit ab usuris dotalibus ex æquitate debitis marito propter sustentationem onerum matrimonii? Expenduntur D. Card. de Luca cum decisionibus Rotæ Romanæ, Cancer. Leotard & aliis & recensentur opiniones pariformiter distinguentes inter antedictas usuras, cum opinione Authoris negantis argumentationem ab usuris dotalibus ad usuras venditori debitas.

SUMMARIVM.

- 1 Cedi an possunt in futurum usura compensativa venditori debita?
- 2 Ab usuris dotalibus, ad usuras ex æquitate legis curabit, C. de act. empt. an arguatur?
- 3 Opinio D. Card. de Luca, cum decisionibus Rotæ Rom.
- 4 Usura dotales an cedi possint?
- 5 Distinctiones plures in specie usurarum dotalium.
- 6 Rotæ Romanæ decisiones de usuris, ex dicta lege curabit juxta easdem distinctiones intelligit D. Card. de Luca.
- 7 Cancerii resolutio de fructibus, ex dicta lege curabit.
- 8 Leotardi opinio pro cessionario venditoris.
- 9 Author negat argumentationem ab usuris dotalibus ad illas per emptorem debitas.

QUÆSTIO LXVI.

Cedere an possit venditor jus consequendi fructus recompensativos ex æquitate legis curabit, C. de act. empt. sibi debitos, re tradita emptori ob pretium non solutum?

- 2 Argumentum pro parte negativa præstat, quod de usuris dotalibus dicitur ex æquitate debitis marito, non receptæ dote, ob supportationem onerum matrimonij, seu ob alimenta, quæ præstat uxori, matrimonio durante; quia conclusio procedit favore ipsius viri, non autem tertij, qui esset viri cessionarius, cum hoc privilegium sit personale, non cessibile. Bald. in rubr. C. de usur. n. 5. Dec. consil. 571. n. 1. Gratian. discept. 43. num. 9. ubi Ego in antilog. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gl. 8. part. 15. n. 14. Seraph. dec. 123. Boll. de dote, cap. fin. n. 65. Olea in. 6. q. 2. n. 40. plenè Rota dec. 182. part. 4. rec. tom. 2. Card. de Luca de dote disc. 123. n. 10. & disc. 161. n. 17. Quod autem pari passu ambulent dictæ usuræ recompenfatiuæ ex æquitate debita, & sint affines, & doctores ab vna specie ab aliam arguunt, propter identitatem rationis, quæ in eis militat. Gabriel consil. 145. n. 12. lib. 2. Rol à Valle consil. 65. n. 4. lib. 4. Paul. de Castr. in l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de act. empti Fontanel de pact. nupt. claus. 6. gl. 2. part. 6. n. 16. 44 & 46.
- 3 Unde in puncto Card. de Luca lib. de dote, disc. 161. n. 37. ab usuris dotalibus arguit ad usuras huiusmodi, ex æquitate dictæ legis curabit, ut sicut illæ non sunt cessibiles, ita nec istæ, his verbis: *Quod etiam in fructibus recompenfatiuis debitis ex æquitate legis curabit, ut scilicet debeantur venditori, vel ejus heredibus, non autem tertio cessionario, dixit Rota in Romana pecuniaria, 8. junij 1646. coram Verospio, decis. 2. §. n. 3. part. 1. rec. & dec. 129. n. 92. p. 12. rec.* Verba huius decisionis sunt: *Respectu enim dispositionis dictæ legis curabit, illa applicari non potest, quia ut in ultima decisione responsum fuit, æquitas dictæ legis favet soli domino rei venditæ, ejusque heredibus, qualis non erat Alphonsina, non autem Tertio, sive creditor sit, sive aliâ causam habeat à Domino, ut dixit Rota Romana fructuum census, 16. Novembris 1648. coram R. P. D. meo Verospio, confirmata 1. Februarij 1649. coram eodem, §. neque suffragatur.*
- 4 Responderit poterit, plures negare id, quod de usuris dotalibus traditur, ut cessibiles non sint, & firmant posse ecdi, ut volunt Salic. in Auth. ad hæc, n. 12. C. de usur. Paris. consil. 64. n. 5. lib. 4. Sesse decis. 68. n. 24. plures cumulat Boll. cap. 10. n. 65. Merlino, de pign. lib. 1. quest. 80. à n. 16. qui hanc plenè tuetur, & contraria solvit.
- 5 Distinguit cum Leotardo Card. de Luca d. disc. 161. num. 7. Aut cessio est principaliter circa ipsas usuras, vel fructus; quia nempe tertius ex titulo oneroso, vel etiam lucrativo, quæsierit illud jus, sive commoditatem percipiendi dictos fructus ad instar cessionis, quam pensionarius facere posset de commoditate pensionis Ecclesiasticæ, ac feudatarius de commoditate fructuum feudi: & tunc non videtur dubitandum, ut etiam tertius licitè tanquam nudus viri procurator in rem propriam dictos fructus, sive usuras percipere possit, dum ita considerantur non tanquam accessoria ex pecuniæ dilata solutione resultantes; sed tanquam fors, seu jura principaliter in contractum deducta, durante tamen jure viri, eodem modo, quo statuitur de cessionario pensionis, ut in specie post Rodriq. de ann. redd. lib. 3. quest. 7. num. 59. Leotard quest. 29. n. 19. Nisi contractus ita sit conceptus, quod fraudem usurarum contineat, quia scilicet pretium pro dicto jure solutum remaneat saluum, ac repetibile, dicto jure vel commoditate cessante; cum tunc in effectu esset allequi usuras ex retardatione pecuniæ per huiusmodi tertium viro mutuatæ, quod

percuteret jus, vel interesse viri, non autem debitoris dotis, fructuum dotalium. Adde Cincer. part. 3. var. cap. 7. de pact. num. 46. & ita iudicatum refert.

Aut verò cessio est circa sortem, quia scilicet vir ipsum nomen debitoris dotis tertio cesserit cum dicto jure percipiendi usuras; & tunc si agimus de tempore, quo cessantibus matrimonij oneribus, neque ipsi viro usuræ deberentur, cessat omnis difficultas, quia nequit consistere majus jus in cessionario, quam in ejus authore.

Si verò de tempore, quo principalis conclusio locum sibi vendicaret, & usuræ deberentur, tunc si cessio facta sit in solam gratiam viri, ejusque commodum, & utilitatem principaliter respiciat, non videtur pariter de jure cessionarii dubitandum; quia in effectu eas exigere poterit uti viri procurator. Viriputà vir est tertij debitor in aliqua summa legitimos fructus, vel usuras producente: si loco istius crediti fructus, si vir cedat dicto ejus creditori suum creditum fructiferum à dotante consequendum, tunc nulla videtur subesse ratio prohibitionis, quoniam neque cedens, neque cessus sunt in damno, minusque cessionarius est in lucro. Item vir, qui sit tertij debitor pecuniarius, dat suo creditori in pignus nomen debitoris dotale cum jure usurarum, utique neque videtur huiusmodi cessionario deneganda facultas exigendi à dotante usuras, dum istarum exactio respicit principale commodum viri, qui per ipsarum imputationem in sortem, ita per diminutas solutiones liberationem à proprio debito consequitur, ut laicè probat Leotard. ex n. 11. Olea tit. 6. quest. 2. n. 4. & seq.

Vbi verò cessum est tertio simpliciter nomen debitoris, tanquam creditum pecuniarium, loco æquivalentis debiti, vel ex alia causa, ita ut cessionarius aliam non gerat personam, quam creditoris pecuniarii, & vir cedens exierit de scena; tunc recipienda sit limitatio denegans tertio usuras. Ita Card. de Luca d. n. 7.

Ita similiter intelligendas venire allegatas decisiones in terminis dictæ legis curabit, usuras tertio denegantes, tradit Card. de Luca d. disc. 161. num. 37.

Tangit quæstionem de fructibus vigore dictæ legis curabit, Cincer. p. 3. var. cap. 7. de pact. n. 45. ubi quod si Petrus vendidit Joanni fundum pretio centum ducatorum, cum dictum pretium Ioannes nunquam solveret Petro, licet ei fundus statim fuisset traditus; Petrus cessit Francisco omnia ejus jura sibi competentia adversus Ioannem pro exigendis centum ducatis, & eorum interesse; nam licitum erit de Francisco Petri cessionario usuras exigere, nedum quæ cucurrerunt tempore cessionarii, verum etiam cedentis: Responder, partem affirmativam esse claram, cum cessio facta est ex causa onerosa, ab notata in terminis per Paris. consil. 94. & 74. num. 17. & 18. lib. 4. Roman. consil. 135. Bertazol. claus. 29. gl. 11. num. 1. Covar. lib. 3. var. cap. 4. ad finem, Afflict. dec. 306. & ibi Ursil Joseph. Ludovil. dec. Lucens. 21. Velalc. consult. 8. num. 6. p. 1. Rodriq. de ann. redd. lib. 3. quest. 7. num. 59. ubi idem tenet si cessio fieret ex causa voluntaria: & num. 87.

Ius exigendi usuras pro modo, & ratione fructuum, in cessionarium transire, & eodem jure vi, quo venditor cedens circa usuras uti potest, ex Afflict. ubi sup. tradit Cagnol. in l. curabit, num. 44. Leotard. de usur. quest. 41. num. 33. Rationem assignat, quia nihil interit emptoris, cui solvet istiusmodi

modi usuras, venditori scilicet, vel ei cui facta est cessio, & solvens cessionario jussu venditoris, huic solvere intelligitur: & ita censuisse Senatam de anno 1642. se referente, testatur Leotardus d. num. 33.

9. Simpliciter, & indistinctè Ego censeo, cessionario venditoris competere fructus compensativos, ex d. l. curabit, prout ipsi cedenti; quia cum omnes concedant fructus spectare, & transire ad hæredes venditoris, proinde infertur etiam transire ad cessionarium; nam quod est transmissibile ad hæredes, est cessibile. ex lex pluribus, ff. de admin. tut. Faber de error. pragmat. decad. 30. err. 1. Molfes. ad Consuet. Neap. part. 5. quæst. 10. num. 3. Tarrea allegat. 220. num. 6. Olea. tit. 3. quæst. 8. num. 4. in puncto firmat D. Præf. Merlin. cent. 2. contr. 50. num. 29. & seq.

Neque conturbat, quod de usuris dotalibus traditur, quod illæ cedi nequeant, ex quibus argumentum procedat ad usuras, ex d. l. curabit.

Præsertim quia usuræ ex d. l. curabit, locum habent in omnibus contractibus correlative; unde etiam procedit ad favorem mariti sustinentis onera matrimonii, Cancr. var. p. 3. cap. 7. de pact. num. 28. Leotard. quæst. 27. num. 31. & seqq. & quæst. 91.

Peccare argumentum verius puto, quia usuræ dotales, quamvis debeantur marito, non tamen debentur matrimonio constante, si maritus non sustineat onera matrimonii, vel matrimonio soluto, neque si per mortem uxoris extent liberi, etiam quod filii reputentur inter onera matrimonii. Leotard. quæst. 30. num. 1. & seqq. scripti latè in cap. 244. Gratian. n. 1. & 2. Gait. de credit. cap. 4. quæst. 8. num. 1034. & seqq.

Afferunt denique Cancr. d. n. 54. quod usuræ mercantiles non debentur cessionario mercatoris, prout neque debeantur mercatori, si desierit negotiari, ex Rodriq. de ann. reddit. lib. 3. quæst. 4. num. 32. non facit ad rem, quia interesse in his casibus non justificatur, cum non concurrant requisita pro justificatione illius, neque debeat, nisi ratione lucri cassantis; quia scilicet creditor negotiatus fuisset, & lucratus fuisset tantam summam. Aliter enim est in fructibus re-compensativis, ex d. l. curabit, qui semper debentur, etiam si non concurrant aliqua requisita; quia non licet emptori retinere rem, & pretium.

ARGUMENTVM.

Debitor pecuniarius dotantis, si marito fuerit cessus, an citra denunciationem teneatur ad usuras restaurativas in re-compensam onerum matrimonii? Expenduntur jura in debitore cesso Fisco, & Leotardus, Olea, & D. Cardin. de Luca: Author demùm distinguit.

SVMMARIVM.

- 1 Debitor dotantis cessus marito, an absque denunciatione teneatur ad usuras cessionario?
- 2 Marito debentur usura compensativa onerum matrimonii.
- 3 Creditor cedendo, an faciat conditionem debitoris deteriorem?

- 4 Scientia cessionis debitoris cessi an requiratur?
- 5 Debitor cessus Fisco solvit usuras majores, quas non præstabat cedenti
- 6 Debitor non solvendo creditori, an teneatur ad damnum emergens, quod patitur ille cum suo creditore?
- 7 Leotardum tenentem contra debitorem cessum marito, impugnat Olea
- 8 Intellectus legis Fiscus, ff. de usuris.
- 9 Mora debitoris an debeat esse immediata damnis quod patitur creditor?
- 10 Discursus D. Cardin. de Luca, & qua sit praxis Curia Romana.
- 11 Distinctio Authoris inter cessionem, & cessionem.

QUÆSTIO LXVII.

Debitor pecuniarius dotantis, si marito fuerit cessus, an teneatur ad usuras in restorationem damni emergentis, quod cessionarius patitur ratione retardatæ dotis, & quando minores usuras solveret cedenti, post cessionem majores debeat cessionario solvere; & si nihil de usuris conventum sit cum cedente, teneatur ad illas, quæ juxta consuetudinem, vel statutum, aut de jure debentur marito? Exactius de hac re differendum nunc erit, ceterum tenigi suprâ, q. 25. num. 5.

Certum si quidem est, marito ferenti onera matrimonii deberi à dotante usuras viro, qui ita damnum sentit ob moram sui debitoris, in re-compensam onerum matrimonii, ut advertit Leotard. de usur. quæst. 29. num. 4. & 7. & 9. 30. num. 60. Merlin de pignor. lib. 3. quæst. 51. num. 82. Rota dec. 527. n. 1. p. 5. rec. ubi firmatur, quod si debitor cessus agnoscendo bonam fidem, solvat viro usuras, eas non repetit, vel si pignus fructiferum dederit, non possit fructuum imputationem prætere, juxta consilium 128. Bart. lib. 1. quia ita videtur se habuisse pro interpellato.

Difficultas est, an citra denunciationem, & interpellationem viri, ad usuras debitor teneatur, vel citra cedentis denunciationem? Negandum videtur, quia non possit creditor cedendo debitorem pro dote facere illius conditionem deterio-rem. Gabriel conf. 151. num. 7. lib. 1. Pacific. de Salviân. inspect. 4. cap. 1. num. 56.

Præterea denunciatione opus est, ut debitor sciat, quod mutato creditore, ipse subjectus est usuris, ita ut excusetur ad solutionem, quam aliàs, bona fide negligere potuit, quia sciebat ejus debitum erga cedentem non esse usurarium, soluturus fortè, si scivisset.

Argui potest contrarium ex l. fiscus, & l. cum quidam. §. debitores, ff. de usur. in quibus juri- bus si is, qui minores semilibus usuras præstabat, fisci debitor esse cœperit, postquam ad fiscum transivit, semilles præstat usuras.

Stringit, quia ex hac cessione non fit debitoris conditio deterior, dum ex quo non solvit dotanti debitum, tenetur creditori in id, quod interest ratione damni, quod ipse patitur propter usuras, quas solvit ratione retardatæ solutionis dotis, juxta legem licet, C. de sentent. qua pro eo, quod interest: sufficit enim quod creditor dotans patiat damnum, ut ei sit restaurandum, juxta Ruini consilium 104. num. 6 lib. 4. & aliorum, quos refert Leotard. quæst. 75. num. 10. qui hanc opinionem defendit, & verior probare nititur.

nititur, & illam amplexatur Frantkius *var. lib. 2. resol. 10. n. 113.*

7 Cæterum expressè Leotardum impugnat Olea *tit. 6. quest. 2. à num. 49.* ubi occurrit iuribus contrariis, respondens quod speciali privilegio sit indultum Fisco, unde alii præter Fiscum eo jure potiri non debeant.

8 Aliter ego respondeo, quod in dictis iuribus privilegio est locus, ex quo inter nomina debitorum relatum est nomen, ut in *d. l. Fiscus*, ubi *Glof.* exemplificat, his verbis: *Fiscus succedit creditori Titii, qui Titius ad usuras modicas tenebatur, ex tunc incipient deberi fiscales, idest semisses, ex quo Fiscus convenit in iudicio Titium debitorum, privilegii autem aliis, ut in hypotheca, & aliis, ex tunc vivit Fiscus, ex quo nomen Titii receptum inter nomina debitorum Fiscis: & declarat Peregrin de jur. Fisc. lib. 6. tit. 7. num. 3.* Aliter est pro Fisco in debitoribus suis, qui etiam citra interpellationem, si non solvunt, ipso jure, & ipso facto in mora sunt, cum illius favore contrahatur mora irregularis.

9 Ad rationem in contrarium adductam, scilicet quod dotans patiatur damnum in retardatione solutionis dotis, ideòque debitor ad illud damnum emergens teneatur, respondetur non sufficere, quod creditor passus sit damnum in solutione usurarum marito suo creditori, nisi accedat probatio specialis, quod mora debitoris fuerit causa præsis, & immediata damni, ob incertitudinem, seu possibilitatem, an creditor pecuniam à debitore moroso, suo debito tempore non solutam, in istam, vel aliam causam erogaturus esset, necne, juxta opinionem, quæ tribuitur Mohedan. *dec. 103. aliàs dec. 2. sub tit. de usuris*, quem sequitur Rota, & Curia Roman. apud Coccin. *decis. 498. & 304. num. 28. part. 9. rec. Cyriac. contro. 252. num. 62: Hodiern. contro. vers. 17.*

10 Scio D. Card. de Luca replicare huic responsioni, quod satis habeatur intentio creditoris extinguendi creditum ex cessione, & voluntas destipnandi illam pecuniam in extinctionem debiti dotis usurarii, & fructiferi, dum in effectu cessit viro; ideòque videtur sentire, non esse necessariam denunciationem. Replicatio equidem ingeniosa, sed salvâ reverentiâ tanto purpurato debita, ego non illi acquiesco. Nam per cessionem liberatur creditor cedens, ac amplius non patitur damnum usurarum, juxta eundemmet Eminentissimum Authorem firmantem, quod culpa in non denunciando sit mariti, & proinde se liberet dotans cedens ab interesse futuro.

Plausibilior itaque opinio videtur, ut sit necessaria denunciatio, ut debitor cessus ad damnum usurarum dotalium teneatur, & hanc sententiam practicari in Curia Romana, refert D. de Luca *num. 35* ad hoc ut sciat se passurum damnum, & per solutionem evadere illud valeat.

11 Substantabilis esset opinio Leotardi adversus Oleam, quando dotans cederet suum nomen pro solvendo, & non pro soluto, & in cessione simplici; quia hoc casu non liberatur cedens per mandatum ad exigendum, & tunc utrumque habetur requisitum pro refectione damni emergentis, quod pateretur cedens in solutione usurarum dotalium, nempe damnum solutionis realis interesse dotalis, & intentio, & voluntas extinguendi debitum dotis usurarium citra aliquam denunciationem. Neque obstaret illud quod etiam factâ

simplici cessione solutionis causa, imputaretur culpa marito cessionario in non denunciando, ratione suscepti mandati ad exigendum; quia hæc culpa imputaretur ad finem, ut stante ipsius negligentia non teneatur cedens, si debitor cessus effiatur non solvendo, non ad hunc finem, ut debitor cessus non teneatur ad usuras dotalis post cessionem simplicem decurrendas, quod censetur voluisse dicere D. de Luca *num. 34.* ibi: *Dici posset, ut data mora in debitore cesso erga dotantem, teneri debeat ad interesse à die assignationis in dotem, etiam ante denunciationem, quovis versamur in casu, quo ante exactiorem, non obstante dicta cessione, dotans teneatur viro ad usuras, ut proxime infra, quasi quod vigeat eadem ratio restorationis damni emergentis, quod sufficit à creditore pati, ut sit restaurandum, juxta sententiam Ruin. consil. 104. num. 6 lib. 4. num. 10. & seq.* Qui Em de Luca postmodum non exemplificat casum, in quo, non obstante cessione, dotans teneatur viro ad usuras. Quinimò sibi videtur contradicere, quando n. 36. ita loquitur: *Sed quando etiam diversa sententia tenenda esset, quam omnino improbabilem credo, ut scilicet tertius ante interpellationem non teneatur ad usuras, tunc damnum esset viri non autem dotantis, etiamsi non versaretur in terminis delegationis, ac cessionis pro soluto, sed in simplicibus terminis cessionis, qua censetur facta pro solvendo; licet enim cedens per hanc non liberetur, cum importet nudum mandatum ad exigendum; attamen cessionarius ex hujusmodi mandati susceptione videtur se obligasse ad diligentias, sine quibus contra cedentem agere non potest, ut in sua materia; idcirco sibi imputet, cur hanc diligentiam interpellationis saltem non adhibuerit.* Subobscura equidem locutio, dum primo loco admittit, citra denunciationem debiti in aliquo casu post cessionem per debitorem cessum interesse compensativum marito, si cedens post assignationem pateretur damnum: & deinde firmat cedentem, sive per cessionem pro solvendo, sive pro soluto, non amplius passurum damnum.

ARGUMENTVM.

Promittens correo pendere censum, vel cedere nomen debitoris, ante electionem non transfert periculum nominis. Promissio de cedendo, si fiat uni, & deinde alteri cessio fiat, quis præferatur? Assensus super pacto de cedendo an roboret cessionem factam sine assensu?

SVMMARIVM.

- 1 Promittens alternativè solutionem census, vel cedere nomen ante electionem, non transferri periculum nominis.
- 2 Pactum de cedendo, si fiat uni, & deinde alteri cessio, quis præferatur?
- 3 Quid si pro observantia pacti adesset hypotheca bonorum?
- 4 Assensus super pacto de cedendo an roboret cessionem subsequenter?
- 5 Quid omisâ nominatione persone?
- 6 Cessionario sciente pactum factum de cedendo alteri, an cessio valeat?

QUÆSTIO LXVIII.

Promittens pro aliquo debito correspondere annum censum, vel cedere creditum censuale contra aliquem, ante electionem ipse periculum nominis subit; nam creditor prius quam elegerit, promittens non potest agere contra debitorem, cujus promissa est cessio. Felician. *de censib. tom. 2. lib. 2. cap. 1. n. 16.* Et si una ex rebus alternativis promissis perit, promissoris est hoc periculum. Gratian. *discept. 164. num. 15.* D. Rosa *consult. 47. num. 37.*

Præterea promittens de cedendo aliquod nomen, non transfert dominium, nec exercitium illius ante cessionem. Menoch. *consil. 92. num. 6.* Ludovif. *decif. 72.* Rosa *n. 40.* Promissio etenim de cedendo differt à cessione. Dec. *cons. 502.* Guzm. *de evict. q. 35. n. 83.* Olea *tit. 1. q. 6. n. 37.* Probatum ex l. Modestinus *ff. de solut.* ubi agitur de cessione facta virtute pacti de cedendo, quæ necessaria non esset, si promissio esset ejusdem effectus, ac cessio; & condemnatus ad cedendum præcisè compellitur cedere, etiam per captivam personam. Giurb. *observ. 109. n. 17.* & scripsi *in observ. 310. Præs. de Franch.*

Promissio de cedendo si fiat uni, & postea cessio fiat alteri, an præferatur posterior? Exemplificatur, ut si quis recipiat mutuum aliquam summam, & promittat restituere tali die, vel cedere nomen debitoris cum specificatione illius, si deinde ex causa emptionis cedat idem nomen, an cessionarius iste præferatur primo, cui promissa est cessio? Respondendum videtur pro cessionario, prout in simili si promissa est venditio uni, & postmodum venditio fiat alteri, postremus præferatur. Addit. ad Gammam *decif. 374.* Monter. *d. c. 47. n. 22.* Gutier. *de tutel. part. 5. n. 66.* Olea *tit. 1. q. 6. n. 34.* Eo fortius in cessione, quæ in incorporalibus loco traditionis habetur.

Contrarium argui potest quando pro observantia promissionis de cedendo adesset hypotheca bonorum; quia tunc præferendus esset primus, dum ipsum nomen est obligatum, & præsertim si juratum esset pactum de cedendo. Cancr. *part. 2. var. c. 8. à n. 110. usque ad 123.* Olea *ubi sup. n. 72.*

Assensus super pacto de cedendo roborat sequentem cessionem absque alio assensu, ubi requiritur assensus, prout interpositus super pacto de vendendo fundo, firmat sequentem venditionem. Camerat. *in repet. cap. Imperialem, litt. 8. cap. 5.* Afflic. *in Constit. Constitutione divina memoria, n. 30.* & dixi *observ. 75. n. 19. in Præs. de Franch.*

Extenditur doctrina Camerarii etiam si assensus interponatur super pacto de cedendo, absque nominatione personæ. Montan. *de regal. offic. fol. 171. & 185.* D. Reg. Galeot. *resp. fiscal. 12. c. 5. n. 136.* & dixi *d. obs. 75. n. 16.*

Promissa cessione uni, si deinde fiat alteri cessio, si cessionarius sciebat promissionem, videtur anteferendus primus promissarius, prout in venditione pluribus facta dicitur. Paul. de Castr. *in l. si cum venderet, n. 6. ff. de pignor. act.* Costa *de fact. scient. & ignorant. dist. 67. n. 3.* Merlin. *de pignor. lib. 4. q. 30. n. 25.*

ARGUMENTUM.

Cedere an possit procurator cum libera? Refertur decisio S. R. Consilii? Edisceritur fusè de facultate cedendi, quando procurator eam habeat, cum pulchra decisione Rotæ, an valeat censum extinguere, si habeat facultatem cedendi, & recipiendi depositum.

SUMMARIUM.

- 1 Cedere an possit habens mandatum cum libera?
- 2 Speciale mandatum requiritur ad cedendum, & num. 5.
- 3 Hujusmodi procurator potest anticipatè exigere.
- 4 Cedere non posse talem procuratorem ad utilitatem suam, per S. C. nuper fuit decisum.
- 6 Cedere nequit, nec habens mandatum ad transigendum.
- 6 Cedere nec valet liti.
- 7 Procurator exigens à fidejussore, potest actionem cedere contra debitorem principalem.
- 8 Cedere potest extraneo solventi pro debitore.
- 9 Habens potestatem cedendi, exigendi, & recipiendi deposita, non potest extinguere censum.
- 10 Donare an possit habens mandatum cum libera.

QUÆSTIO LXIX.

Cedere an possit habens mandatum generale cum libera ad exigendum etiam census maturandos, vel credita maturanda? Questionem hanc noviter tangit D. Altimar. *in tract. de nullit. tom. 2. rubr. 11. q. 25. à n. 22.* ubi inquit, an habens potestatem exigendi fructus maturandos ab aliquo attendamento, possit cedere fructus maturandos per aliquod tempus, receptâ pecuniâ, & valore illorum, si talem valorem converterat, non in usum domini, sed sui, vel alterius, licet habeat mandatum generale cum libera, nullâ penitus exclusâ, tanquam *alter ego*, & ut vulgariter dicitur, *à carta bianca*?

Pro negativa opinione arguit, quia ad cedendum, & alienandum requiritur speciale mandatum, nec sufficit cum libera, l. *procurator, C. de procur. Navar. in rubr. pragmat. de procur. n. 53.*

Et quamvis ex dictis clausulis possit quis alienare, & exigere anticipatè, Gratian. *discept. 127. num. 33.* tamen nulliter alienat, si cum dolo, & non ad commodum principalis alienet, l. *creditor, §. Lucius, ff. mandat.* Rota post Cenc. *de censib. dec. 190.*

Imò habens liberam bonorum administrationem, quamvis possit dici, quod habeat alienandi potestatem, l. *procurator cui, ff. de procur.* tamen id intelligitur, quatenus exigit utilitas illius, cujus sunt negotia; nam procuratores cum libera administratione non idèo dantur, ut patrimonium minuant, sed ut augeant: minuitur autem per alienationes, solâ exceptâ permutacione, quæ facit, ut nihil videatur abesse à domino, qui vice permutati domini tantundem accipit, l. *sed quod, ff. de leg. 2. d. l. procurator cui.* Faber *in*

98 Spicilegium de Cessione Jurium,

Rational. super Pandect. in l. procurator tutorum, ff. de procur. & ita iudicatum refert in S. C. Altim. ubi sup. n. 25. in causa vertente inter DD. Trojanum Marullo Ducem Civitatis Asculi, cum Josepho Amodeo, & Francisco Guerriero, relata per meritissimum tunc Judicem M. C. D. Carolum Brancaccium in Aula R. Consil. D. Scipionis de Martino, cum interventu Spectabilis Præsidis. Nam cum fuisset facta venditio, & cessio à procuratore cum libera, fuit habita pro invalida cessio, & fuit factum sequestrum die 8. Junii 1679. licet fuisset datus terminus in causa, & ordinatum præstari cautionem respectu præsentotum per dictum D. Trojanum, impugnantem cessionem.

- 5 Descendendo tamen ad rem magis in terminis in confirmationem adducitur, quod Procurator cum libera administratione cedere non potest. Jacob. de Aren. de cession. jur. rubr. 3. à n. 34. Bertazol. claus. 27. glos. 1. n. 6. Golin. de procurat. part. 2. cap. 4. n. 25. Quod ampliat Riccius part. 3. var. resol. 163. n. 4. quamvis procurator haberet mandatum ad transigendum. Olea tit. 2. quest. 6. n. 25. ubi quid si habeat speciale mandatum. Odd. in l. 3. C. de novat. quest. 1. Galler. de renunc. tom. 1. lib. 2. cap. 4. num. 97.
- 6 Neque talis procurator liti cedere valet. Virgil. de legitim. person. cap. 16. n. 30. ex Borrello in summa, tit. 66. de procurat. n. 196. Olea d. n. 25.
- 7 Procurator bene verum ad exigendum constitutus, cedere potest actionem sine speciali mandato contra principalem debitorem, si à fideiussore exigat. Odd. ubi supra, vers. Quæro decimoquar. vers. quintus est. Olea tit. 5. quest. 3. n. 19. nam mandatum extenditur ad connexa, & ad ea sine quibus commodè non potest expediri mandatum. Merlin. decis. 17. n. 13.
- 8 Idem censo si procurator cederet extraneo solventi pro debitore cedentis, quia nihil interest, an exigat à tertio, & cedat actionem, quia commodius expeditur mandatum. Card. de Luca lib. de credit. disc. 84. n. 5. & 6. & lib. de camb. disc. 14. n. 8. & 9. & creditor solutionem extranei admittere cogitur, si ad sui damnum solutio non tendit. Olea tit. 4. q. 3. n. 20.
- 9 Facultate procuratori concessa exigendi fructus, cedendi jura, recipiendi deposita, aliaque peragendi, quæ ipsemet constituens facere posset, etiam additâ clausulâ, cum libera, non censetur concessa facultas censum extinguendi, & sortem principalem recuperandi. Rota decis. 188. post Cencium de censib. Merlin. deci. 462. & part. 13. rec. dec. 27. n. 10. & 13. ubi quod clausula, cum libera, licet præbeat facultatem procuratori ea omnia expediendi, quæ facere posset idem principalis; semper tamen restringitur ad contenta in mandato, non ad ea, super quibus constituens non habuit intencionem concedendi mandatum. Barbol. de clausul. claus. 35. num. 2. Baratt. dec. 66. num. 1.
- 10 Præmittendum non erit, quod firmat Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 110. n. 89. de procuratore generali cum libera, scilicet ut possit ea, quæ Dominus, in his etiam quæ speciale mandatum requirunt, ex Dec. consil. 407. num. 7. Thesaur. quest. for. 1. num. 11. lib. 4. ubi quod etiam possit remittere hypothecam in præjudicium Domini, ex textu in l. sicut, § si procurator, ff. quib. mod. pignor. vel hypoth. solv. At contrarium verius, ut post alios tradit Tuschus lit. P. conclus. 937. & poterit solitas donationes modicas facere; & textus

contrarius intelligendus de procuratore in rem propriam.

ARGUMENTUM.

Cedente socio fundaci, vel tabernæ, ratam suam socio, an creditores cedentis possent agere hypothecariâ, vel Salviano super rata cessa? Distinguntur merces à fundaco, vel taberna: qualiter fundacus sit individuus, & merces dividuæ, & cessio an sit abstentiva, vel translativa? Difficultas probationis identitatis mercium an impediat exercitium hypothecæ? Agitur de intellectu textus in l. cum taberna, ff. de pign. quando intrent termini dicti textus.

SUMMARIUM.

- 1 Cedente socio fundaci suam ratam socio, an creditor hypothecarius cedentis agat super illa rata Salviano?
- 2 Emptor à socio convenire potest à creditore hypothecario venditoris.
- 3 Difficultas probationis identitatis mercium fundaci, an impediat creditorem.
- 4 Corpus universitatis fundaci est obnoxium hypothecæ.
- 5 Termini textus in l. cum tabernam, ff. de pign. explicantur.
- 6 Fundacus constituit jus universale, & incorporatur.
- 7 Cessio rata facta per socium, dicitur abstentiva, ad excludendum creditorem cedentis.
- 8 Merces à fundaco qualiter distinguantur.

QUESTIO LXX.

Societate inita inter plures mercatores fundaci alicujus fundaci, cum omnibus mercibus, si deinde unus recessit à societate, pretio recepto, seu cessit partem suam, utrum ad instantiam creditorum illius possint socii molestari, & pulsari hypothecaria, vel Salviano?

Affirmandum videtur, quia ubi agitur de re corporali, ut sunt domus, prædia, & alia hujusmodi, tunc si socius emat à consocio ejus portionem, reputatur tanquam tertius, & extraneus emptor, illaque portio retinet priores hypothecas exercibiles contra quemcunque tertium; quoniam licet possidens rem pro communi cum altero, dicatur eam possidere totam, & insolidum; nihilominus id intelligitur pro ejus portione habitualiter divisibili, & stante credito cum hypotheca, & possessione rei conventi, intrat Salvianum.

Neque obstat defectus probationis identitatis mercium in fundaco existentium, quod scilicet nequeat probari, esse easdem merces extantes de tempore, quo fundacus pro ejus quota possessus fuerat per debitorem; imò quod ex aliquo, & præsertim longo intervallo, attentâ naturâ, seu qualitate mercium, probata remaneat negativa. Quoniam id rectè procedit quando merces singulariter, ac de per se venditæ fuissent, cum in eis tunc non intret subrogatio. Quinimò ex recepto usu fundato in æquitate, seu ratione commercii, neque ad ipsamet merces singula

singulariter distractas est exercibilis hypotheca contra tertium bonæ fidei emptorem. Bald. in l. adhuc, C. de jur. dot. Gizzarell. dec. 62. D. Reg. Latro dec. 24. num. 12. Gannaver. decis. 5. Rota dec. 107. n. 6. post Merlin. de pignor.

4 Secus autem ubi agitur de universitate fundaci, seu tabernæ; quoniam tunc attenditur ipsum corpus universale, quod semper est unum, & idem: neque per variationem mercium variatur, sed intrat subrogatio novarum loco antiquarum, juxta terminos legis cum taberna, ff. de pignor. Gravian. disp. 897. n. 16. Merlin. de pignor. lib. 2. g. 44. Merlin. decis. 224. n. 8. & 9. Cavaler. dec. 259. num. 3.

5 Termini textus in d. l. cum taberna, intrant quando penes emptores continuaret eadem taberna, quæ suam primævam naturam retineret, atque universitatem de se constitueret. Secus ubi illæ merces, quæ prius tabernam, & corpus universale constituebant, ab altero emptæ sunt, qui aliàs majorem tabernam habebat, in quam illas immiserat; tunc enim primum corpus, uti universitas extincta, vel suppressa dicitur, atque effectum membrum, seu pars alterius corporis. Ita Card. de Luca lib. de credit. disc. 10. n. 26.

6 Difficultas est in hujusmodi juribus mercimonia, quoniam ipsius juris universalitas non consistit in ipsis mercibus materialibus, sed in ipso jure incorporali, seu intellectuali, ut jura incorporalia dicuntur individua, quæ resident penes quemlibet insolidum; ad id ut aliis negligentibus suum jus exercere, illud in uno tantum sit considerabile: unde propterea resulrat, quod licet juris patronatus translatio fieri non possit de uno in alterum sine consensu Ordinarii, rectè tamen fieri potest in compatronum; quoniam non est alienare jus suum, illudque in alterum transferre, qui ex jure alienantis illud de novo acquirere dicitur; sed solum ille, qui alienat, dicitur se tollere de medio. Atque hinc sequitur, quod ille, cui fit alienatio ex beneficio juris non decrescendi, tanquam per remotionem obstaculi, obtinet totum jure suo.

7 Huc sequitur, quod pretium solutum per socium consocio, dicitur præmium illius voluntarii recessus à participatione juris individui communis, & ne alter, qui in solidum dominus remanet, locupletetur de alieno: non autem ut dicatur dari eum idem jus ejus, qui se sustulit de medio: cum verò alienatio isto casu non importet formalem translationem sui juris in alterum, sed potius negationem sui ipsius, & sic magis cessionem, seu renunciationem extinctivam, vel abstentivam, quàm translativam.

8 Distinguantur enim merces à fundaco mercium; nam merces sunt materiales, & singulares: fundacus autem universalis, & intellectualis, & incorporeus: illæ divisibiles, iste individuus: illæ infructifera, iste fructiferus, & consideratur tanquam universitas: illæ constituunt fundacum, seu mercimonia, tanquam universitatem; & ratione juramenti hujusmodi fundacus reputatur fructiferus, ita ut deduci possit in locationem pro annua pensione, ut de taberna D. Card. de Luca lib. de usuris, disc. 15. & 16.

ARGUMENTUM.

Cessionarius qualiter dicatur recipiens litteras cambii, explicatur. Et cum majore rigore procedatur pro negligentia in exigendo contra recipientem litteras cambii, quàm cum aliis cessionariis: concluditur quod sit quæstio potius facti, quàm juris, Judici, & Mercatorum arbitrio judicanda. Negligentia recipientis in exigendo quando ei noceat, & quando imputanda mora, & quando non. Expenduntur Pragmaticæ de litteris cambii, & an sit diversa praxis inter Civitates Neapolis, & alias Regni. Et protestus litterarum post acceptationem, an decoctione sequatâ sit necessarius?

SUMMARIUM.

- 1 Cessionarius qualiter dicatur recipiens litteras cambii.
- 2 Majori cum rigore proceditur contra recipientem litteras, quàm contra alios cessionarios.
- 3 Quæstio facti est regulanda arbitrio Judicum, & Mercatorum.
- 4 Negligentia in exigendo quando noceat.
- 5 Mora non imputatur recipienti litteras, si scribens non sit creditor camporis, cui diriguntur.
- 6 Mora recipientis litteras quot modis consideretur.
- 7 Praxis regni.
- 8 Protestus litterarum pro regressu contra Scribentem, secutâ decoctione acceptantis, an sit necessarius?
- 9 Pragmatica de litteris cambii, an serventur solum in Civitate?
- 6 Decoctio scribentis quando cedat damno acceptantis.

QUÆSTIO LXXI.

Cessionarius dicitur recipiens litteras cambii; susceptæ enim censentur pro solvendo, non pro soluto, seu sub condicione, quatenus solutio sequatur, & non aliàs; unde recipiens litteras, non aliter habere potest regressum contra cedentem, seu datorem litterarum, nisi factis diligentis. Latè Fontanell. decis. 124. & seq. Merlin. decis. 639. n. 7. D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 42. n. 5. & ad Reg. Revert. observ. 430. n. 2. Ad id ut si accipiens litteras negligens fuerit in exactione nominis, ex qua debitor effectus fuit non solvendo, scriptor liberetur, quia periculum nominis ad eum pertinet, cujus culpa deterius factum est. Hodiern. ad Surd. decis. 187. Carleval. de judic. tit. 1. disp. 6. à n. 27. qui in contrarium refert Marefeotum, & alias Rotæ Rom. decisiones: & docere debet susceptor litterarum, se implevisse partes mandatarii. Merlin. decis. 639. D. Cardin. de Luca de cambii, disc. 26. n. 6.

Majori autem cum rigore proceditur contra recipientem litteras cambii, quàm contra alios cessionarios simplicis cessionis factæ pro solvendo, ratione communis usus, ac negotiationis,

100 Spicilegium de Cessione Jurium,

& publici commercii ita exigente, attentis etiam in iis aliquorum Principatum rigorosis legibus particularibus desuper editis, non in ratione auctoritativa non egrediente limites, & potestatem legislatoris, sed in ratione interpretativa. Ita D. Card. de Luca n. 9. & 12. ex D. Reg. Rovit. prag. 2. de cess. bon. & aliis.

3 Quæstio non est juri, sed facti, certam regulam generalem, sive uniformem decisionem non recipiens, sed decidenda juxta Fontanell. *decis.* 125. num. 17. & Oleam *tit.* 7. *quæst.* 3. num. 39. pro Judicis prudentis arbitrio regulando ex facti qualitate, & singulorum casuum particularibus circumstantiis, quæ solent esse difformes, ob locorum diversos usus, necnon personatum, & temporum qualitatem: quibus attentis, juxta generalem regulam, quam in arbitrariis, & conjucturalibus habemus, unum, & idem temporis spatium in uno casu erit modicum, in alio verò erit magnum, importans negligentiam notabilem, potissimè attendendo maximam differentiam militan-tem inter casum litteratum cambii, & alterum simplicis assignamenti, quod debitor faciat suo creditori de aliquibus rebus, vel nominibus debitorum, aded ut clarus error videatur tractare hos terminos litterarum cambii inter negotiatores, cum aliis terminis generalibus simplicis cessionis, vel assignationis, quæ sequatur inter privatos creditores, & debitores. Potissimùm attendendo, an scribens, vel cedens verisimiliter exegisset, & se reintegrasset, si fuisset certioratus. Card. de Luca n. 12. & Gizzius in *obs.* ad Reg. *Litr.* *dec.* 20. num. 12. & Thor. *part.* 2. *compend.* *verb.* *periculum decoctionis*, loquuntur in eo, qui litteras cambii accepit, & resolvant, moram in exigendo ei nocere, si longa sit, & talis, ut ex ea constituatur in culpa. Reg. de Marin. *lib.* 1. *resol.* 80. n. 6. Dom. Rochus *resp.* 8. à n. 6. *tom.* 1. *Olea tit.* 7. *quæst.* 3. n. 39. Ac rectius dic, esse judicio mercatorum judicandum, ut Barar. *decis.* 490. n. 8. & apud eundem ponderatur, moram viginti & septem dierum non esse notabilem, quia concurrebat qualitas militaris in debitore, ita non facilis conventionis, & cum eodem præsupposito moræ non notabilis, vel aliàs excusabilis proceditur, *decis.* 49. & 50. post Pacific. de *Salvian.* & *dec.* 260. *part.* 20. *rec.* Card. de Luca n. 4.

4 Negligentia non est imputabilis suscipienti litteras, si mercator, ad quem litteræ directæ sunt, non esset debitor scribentis, dum nullam sibi ingerit præjudicium. Merlin. *lib.* 4. de *pignor.* q. 150. *num.* 62.

5 Mora pluribus modis considerari potest, primò in non præsentando litteras mercatori, ad quem directæ sunt, & ulterius recipiens sinivit labi tempus considerabile, & scribens erat creditor mercatoris: tunc si mora est valdè considerabilis, de negligentia tenetur scribenti. Fontanell. *dec.* 124. num. 9. & *seq.* Merlin. num. 65. Rochus *resp.* 3. *tom.* 1. *scripsi observ.* 303. n. 7. in *dec.* *Præs.* de *Franch.*

Diligentiæ pariter sunt faciendæ contra illum qui litteras accepit: quo non facto, non potest rediri ad scribentem. Ita Fontanell. & Gizz. & tenetur remittere protestum. Novar. *lib.* 1. q. for. 53. & *scripsi d.* n. 7.

6 De jure Regni maturato usu, creditor protestum facere tenetur post quatuor dies, ex *pragmat.* 6. §. de *lit. camb.* aliàs non habet regressum contra scribentem, & duplici modo fiunt, nem-

pe *nd* usum, & à *vista*. Primo modo maturant infra Regnum post dies octo, & extra Regnum post dies quindecim, nisi alius terminus sit limitatus, ut dixi latè n. 8. *d. observ.* 303. ubi quod *pragmatica præscriptiva termini non comprehendit Clericos*, ex Reg. de Marin. *ad Revert. observ.* 232. Cardin. de Luca *lib.* de *cambii*, *disc.* 22. n. 7.

Pragmaticas disponentes, ut recipientes litteras teneantur infra quatuor, vel respectivè, octo dies post acceptationem, seu maturatam acceptationis terminum, facere debitas, & consuetas protestationes, sine quibus regressus competere non potest contra Scribentem, intelligit Card. de Luca non procedere, si cortesponsalis minister, cui litteræ erant directæ, per diem antequam usus illarum maturaret, detectus fuisset, decoctum, ac latitantem esse, unde sumus extra casum Pragmaticarum, quæ pro fundamento principali habent negligentiam adjecti, cum hæc adesse non dicatur, quando notorium est, diligentiam non fuisse profuturam, ut per Romam *Genuens.* *decis.* 91. n. 27. Decoctus enim assimilatur mortuo, atque ita notoria effecta est insufficientia ad litteras implendas, & solutiones faciendas.

Præterea *pragmaticæ loquuntur de termino currere debente in Civitate Neapolis, & mercatores hinc residentes circa litteras, quæ ab intra, vel extra Regnum respectivè eis diriguntur, ut liquet ex ejus verbis, ibi: E l'uso de pagamenti s'intende in questo modo, cioè per lettere, che vengono di Regno otto giorni; Roma, Firenze, &c. quindecim giorni: unde remanet omissus casus litterarum, quæ ab hac Civitate ad alias partes ejusdem Regni diriguntur.*

Decoctio Scribentis quando contingit post 9 acceptationem litterarum, sed ante maturatum usum, an cedat damno acceptantis? Adest *decisio* 303. *Præs.* de *Franch.* pro affirmativa opinione, juxta *Casarum q. peregrin.* 41. *Dom. Reg. Lacro consult.* 42. & *dec.* 190. Sed vide quæ scripsi in *d. obs.* 303. *per tot.*

ARGUMENTUM.

Jus prælationis novo inquilino competens veteri ex Statuto, vel consuetudine, an sit cessibile, vel transeat ad hæredem, vel socium, deinde admissum, aut subconductorem? Tiraquellus pro cessibilitate sentiens declaratur. Addubitationes Authoris contra Pacianum, & alios. An reviviscat conductio, si conductor emerit cum pacto de retrovendendo, & sequatur reemptio? Jus expellendi conductorem competens locatori pro superveniente necessitate usus proprii, an sit cessibile? P. Molina notatur.

SUMMARIUM.

- 1 Jus prælationis competens inquilino contra novum conductorem ex statuto, an sit cessibile?
- 2 An transeat ad hæredem hujusmodi jus?
- 3 Per admissionem in socium an transferatur?
- 4 Renunciari an valeat dictum jus.

- 5 An reviviscat conductio, si conductor emerit cum pacto de retrovendendo, & sequatur retrovenditio?
- 6 Tiraquellum pro cessibilitate sentientem declarat Rota Romana.
- 7 In subconductorem an transeat dictum jus prælationis?
- 8 Jus expellendi conductorem competens locatori pro necessitate sui usus, an sit cessibile?
- 9 Refellitur P. Molin. affirmans.

QUÆSTIO LXXII.

1 **J**us prælationis competens ex Statuto, vel Consuetudine inquilinis, ut præferantur novis colonis, an cedi possit? Dic esse personale, & propterea cedi non potest, prout est regulare in juribus competentibus ex aliqua dispositione particulari, contra regulas juris communis. Ita Surd. *conf. 205. num. 10.* & de dicto jure competente inquilinis in Urbe ex decreto Camerali, agit Rota *decis. 546. num. 2. p. 2. recent. Merlin. decis. 386. num. 1.*

2 Comprobatur, quia nec transit ad hæredes. Barr. in l. verum, *num. 1. ff. pro soc. Imola in leg. maritum, ff. sol. matrim. Surd. conf. 103. num. 14. Pacian. de locat. cap. 20. num. 87.* Sed contrarium Ego dicerem, quia hæres est eadem persona, quando conductio transit ad hæredem, quia tempus conductionis non expiravit.

3 Mediante cessione, sicut non potest dictum jus transferri, ita nec poterit per viam communicationis, assumendo alium in socium; imò nec voluisse communicare tale jus, qui alium in socium assumpserit. Ludovis. *decis. 115. num. 1. Pacian. num. 88.*

4 Renunciari potest tamen dictum jus, ut quotidie praticari in Urbe tradit Pacian. *num. 89.* ubi quod renunciatum censeretur à conducente, cum pacto factis in antecedenti conductione, si inter ea aderat talis renunciatio.

Care ùm non censeretur renunciatum ex eo, quod conductor promiserit, finita locatione, domum expeditam, & vacuam restituere; quia adhuc intelligitur juxta dispositionem statuti, quatenus velit Dominus pro se retinere, non autem aliis locare. Potius *decis. 161. lib. 1. Rota post Zachiam de oblig. Camer. dec. 90. n. 10.*

5 Si conductor emerit rem conductam cum pacto de retrovendendo, & deinde venditor redemerit durante primo conductionis tempore, tunc resurgit jus inquilinatus, & habet locum prælatio. Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. glos. 7. num. 73. Pacian. n. 101.*

6 Argui posset in contrarium pro cessibilitate juris prælationis competentis ex dispositione particulari inquilino, ex Tiraquell. *de retract. lignag. §. 22. glos. 30. num. 30.* ubi expressè id firmat pro conductore, & colono.

At Rota in Romana Inquilinatus, 1 Junii 1598. coram Lancelloro, relata per Merlin. *decis. 386.* responderet, Tiraquellum non loqui de jure Inquilinatus personali, sed de pertinente colonis patriarialis, vel aliis conductoribus, ex dispositione juris communis: ita Pacian. *n. 87.*

7 Uterius posset argui ex eo, quod jus conductionis potest cedi, & sic mediante cessione potest, qui eam reportat, effici conductor. Rota Januens. *decis. 14. num. 25. Gratian. discept. 547. num. 53.* ubi quando sublocatur cum cessione omnium ju-

rium. Pacian. *cap. 32. n. 29.* Ergo mediante cessione conductionis, poterit cedi unà cum re conducta jus inquilinatus: faciunt tradita per Oleam, *tit. 3. quest. 2. num. 29. & 30.* At obstabit, quia nec transit ad hæredem: ergo fortius nec in subconductorem.

Personalissima patitur est, & incessibilis facultas competens locatori expellendi conductorem in casu supervenientis necessitatis; nam hæc facultas transferri non potest in alium, prout neque potest usus rei. Surd. *conf. 103. num. 12. vers. sed quia, Barbol. in cap. propter scribentem, num. 26. de locat. & conduct. Gratian. discept. 117. num. 19.* ubi Ego scripsi, & Pacian. *cap. 56. num. 24. & dubitativè licet, Scapuccin. de singul. success. limitat. 5. Giurb. decis. 31. & 59. Cancr. part. 1. variar. cap. 24. num. 2. Olea ubi sup. numero 25. cap. 26.*

Intellige in successore singulari, in casibus, in quibus tenetur stare locationi, in quibus terminis loquitur Surd. *num. 10.* & firmatur per Valasc. *de jur. emphyt. 9. 22. num. 20.* Secus autem in hærede; quia iste, cum representet personam locatoris, ejusdem juris esse debet, ut censuit in specie Magon. *decis. Lucens. 75. n. 4. Matt. Medic. exam. 28. num. 26.* ubi etiam ulterius declarat, limitationem non procedere, si filius, aut pater locatoris sit ejus successor, quamvis singularis, cum facultas expellendi conductorem extendatur, ut procedat etiam propter horum necessitatem. Pacian. *n. 26.*

Erit tamen merienda necessitas à persona defuncti, non autem ipsius hæredis, ut videlicet competat istud jus expellendi, si defunctus domo indignisset ille, sed indigeat aliqua particulari causa hæres, prout subdeclarat Molin. *disp. 499. num. 7.*

Quatenus tamen idem Molin. addit, posse etiam successorem particularem expellere conductorem, si totum jus suum expellendi in eum transfulerit, hæc opinio non caret difficultate; imò oppositum est verius, quia hoc jus cedi nequit, ex Surd. *conf. 103. Cancr. var. part. 1. cap. 14. n. 21. Pacian. n. 27.*

ARGUMENTUM.

An filia, vel soror possit cedere, de perditâ primâ dote absque culpa sua, vel dotantis, jus cogendi parem, vel fratrem ad constituendam novam dotem? Similiter an filius, consumptâ legitimâ per patrem assignatâ, cedere valeat jus legitimam iterum petendi? Edisseritur fusè in materia redotationis, quando ei sit locus. Expenduntur Noalis, D. Card. de Luca, & alii.

SUMMARIUM.

- 1 Cessibile an sit jus filie, vel sororis, petendâ novam dotem, primâ deperditâ?
- 2 Filia, vel soror ex necessitate dotata, est redotanda, dote primâ deperditâ.
- 3 Differentia constituitur inter filiam, & sororem.

102 Spicilegium de Cessione Jurium

- 4 Culpâ latâ filia dote deperditâ, non est rursus danda.
- 5 Requisita pro nova dote constituenda.
- 6 Jus hujusmodi an transmittatur ad heredes?
- 7 Quid si vidua implorasset officium Judicis pro redoratione, an possit cedere hoc jus?
- 8 Dom. Card. de Luca sensus.
- 9 Andreolus contrarium tenet.
- 10 Legitimâ consumptâ, an possit iterum peti, vel cedi jus petendi?

QUÆSTIO LXXIII.

- 1 **C**essibile an sit jus petendi novam dotis constitutionem, competens filia, vel sorori, primâ dote deperditâ ex mero casu, vel absque aliqua dotantis culpa?
- 2 Supponendum est, quod filia, vel soror dotata ex necessitate, si dotem amiserit absque aliqua sua culpa, vel etiam dotantis, & ex mero casu, tunc est redotanda, ad textum in *Auth. quod locum, C. de collat. Barbos. in l. 1. part. 4. num. 190. ff. sol. matr. Mangil. de ev. et. cap. 74. num. 50. Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. glos. 1. part. 1. num. 69. Giurb. decis. 5. n. 39. Gratian. discept. 65. n. 7. & ibi Ego in discept. 446. n. 1. & 689. n. 9. Pratus observ. 99. n. 6 Card. de Luca lib. de dot. disc. 4. n. 6 & disc. 142. n. 27.*
- 3 Differentiam nullam constituendam esse tradit Gratian. *disc. cap. 65.* inter patrem, & fratrem dotantem de bonis paternis. Mangil. *cap. 74. num. 11.* Andreol. *controvers. 332. num. 6.* Extenditur, si pro parte dos sit deperdita. Alciat. Gratian. Michalor. & alii, quos cumulo, in *cap. 65. Gratiani, num. 5.* ubi aliter si frater ex liberalitate dotat.
- 4 Consumptione dotis sequuta dolo, vel culpâ mulieris, cessat hujusmodi jus redorationis. Boër. *decis. 131. n. 5.* Pratus *ubi sup.* Boss. *de dote, cap. 4. n. 218.* D. Card. de Luca *discurs. 142. n. 28.* ubi intelligit de culpa lata, non autem levi, & levissima. Giurb. *decis. 5. n. 39.*
Intelligit præterea Card. de Luca, nisi substantia patris sit diminuta, quia tunc ad rationem præsentis status nova dos danda sit. Mangil. *num. 18.* Gratian. *cap. 446. num. 3. & cap. 792. num. 2.* Ulterius, nisi mulier habeat aliunde; quia cum hoc sit auxilium subsidiarium gratiâ miserationis concessum, non convenit aliunde; provisa enim cessat misratio.
Rursus procedit in casu novi matrimonii contrahendi; durante siquidem matrimonio, cujus occasione constituta est prima dos post matrimonium deperdita, est viri, nisi hic ad onera matrimonii impotens sit. Giurb. *dec. 5. & 6.* Boss. *n. 212.* seu durante primo matrimonio, potius actio est ad alimenta, ut probat Giurb. *ibid.*
- 5 Hujusmodi officii Judicis imploratio eatenus locum habet, quatenus ipsa, dum matrimonium dissolutum est, alias nuptias contrahere velle, & viduitatem pati nolle; quoniam dos non datur sine matrimonio, à quo ille nomen, & essentiam recipit. Ideoque mulieri, quæ dotem amisit in statu viduitatis existens, donec aliud matrimonium contrahere velit, aliud jus non competit, nisi ad alimenta, pro quibus officium Judicis implorare potest. Giurb. *dec. 5. & 6.*
- 6 Mulier si in statu viduitatis deceffit, ad ejus heredes nihil transmittit; quia Judicis officium pro dote constituenda non transmittitur ad hæ-

redes. Noal. *de transmissione, capite 19. numero 18.*

Difficultes est, quando mulier in statu viduitatis petiisset dotem, & judicium inchoasset, seu officium Judicis implorasset pro nova dotis constitutione, an deinde cedere possit? Dicendum videtur, quod sic; nam Judicis officium pro dote constituenda ad hæredes transmittitur, si ipsâ vivente inchoatum est judicium. Ruin. *consil. 131. lib. 4. Noal. disc. cap. 19. n. 20.* quos refert Card. de Luca *d. disc. 4. n. 20.*

Intelligit Cardin. de Luca, ut debeatur dos, quatenus sequutum esset matrimonium; quia sola petitio nullius sit operationis, sed deserviat solum ad cogendum dotare debentem, ut parer dotem, eamque promptam habeat pro matrimonio contrahendo, & sub illius conditione, quâ non purificatâ, nihil remanet ad hæredes transmissibile; quia nullum jus acquisitum sit, ex quo non datur dos sine matrimonio.

At Andreol. *controv. 332. n. 12.* ex Gratian. *discept. 689.* firmat, quod filia, vel soror, etiam quod velle stare in viduitate, potest petere novam dotem, & etiam post celebratum secundum matrimonium, ut dixi in *cap. 65. Gratiani.* Facit, quia dos datur loco legitimæ, quæ semel tradita, si amittatur, est reficienda à patre, ut hanc rationem assignat Bæza *de non melior. dot. rat. fil. c. 16. num. 32.*

An autem filius, qui in vita patris legitimam consumptam deperdidit, eam iterum petere valeat? Negant Menoch. *de arbitr. cas. 182. num. 56.* Peregr. *de fiduciom. art. 36. n. 43.* Merlin. *de legit. lib. 2. tit. 2. q. 30. num. 4.* Michalor. *de fratr. part. 3. cap. 32. n. 22.* Sed contrarium tenet Cancr. *part. 1. variar. cap. 3. de legit. n. 30.* quem reveri in *cap. 65. Gratiani, num. 6.* & videndus Fontanel. *ubi sup. à n. 70. usque ad 77.*

ARGUMENTUM.

Dos à patre, vel alio constituta, si per virum exacta non fuerit, & sit locus restitutioni dotis, an sit in electione viri, vel ejus hæredum cedere actiones contra dotantes, vel dotem solvere? Ponderantur verba textus in *l. si socer, §. Lucius Titius, ff. sol. matrim.* Distinguitur inter patrem, & fratrem ex necessitate, vel liberalitate dotantem, & extraneum. Quando autem adsit culpa viri in exigendo, utrum sit necesse, ut dotans sit defectus facultatibus, ad hoc ut teneatur maritus? Rejiciuntur Olea, & alii.

SUMMARIUM.

- 1 Dos à patre, vel alio constituta, si per virum non sit exacta, an liberetur maritus actiones cedendo?
  - 2 Expenduntur verba textus in *l. si socer, §. Lucius Titius, ff. sol. matr.*
  - 3 Quid si adsit culpa viri in exigendo?
  - 4 Frater quando censeatur extraneus dotans.
- 5 Quæstio

- 5 Quæstio facti est, an adsit culpa in exigendo, & qualiter judicanda.
- 6 Si dotans sit idoneus, & adsit culpa, an possint cedi actiones? Recensentur affirmantes.
- 7 Negat D. Card. de Luca.
- 8 Declaratur idoneitas.
- 9 Maritus de qua culpa teneatur? Rejiciuntur Olea & alii.

QUÆSTIO LXXIV.

1 **D**Os à patre, vel alio constituta, si per virum non fuerit exacta, & sit locus restitutioni dotis, vel in casu divortii ex culpa viri, vel in casu soluti matrimonii, utrum sufficiat cedere actiones contra dotantes?

2 Quæstio hæc tractatur per DD. in l. si socer 45. §. Lucius Titius, ff. sol. matrim. ubi textus agit de casu divortii sequenti culpa viri cum muliere, cujus dos per patrem constituta, adhuc exacta non erat, & alternativè disponit: Quod necesse habebit maritus, aut exactam dotem aut actiones ei præstare. Hinc proinde disputant DD. cujus sit electio, an viri, vel mulieris? Et Petrus de Bellapert. dicit esse mulieris. Sed in contrarium stat communis opinio, ut electio sit viri, solvere dotem, vel cedere actionem, ut ibidem firmant Bald. ante n. 1. Alex. n. 3. Angel. n. 1. & Imola n. 10.

3 Omnes tamen illi procedunt cum præsupposito, quod vir dici non possit in culpa, eique imputari nequeat, cur non exegerit, stante quod agebatur de dote constituta per patrem, quem urgere non debebat: contrarium è converso sentientes, ubi exactio ejus culpæ tribui posset: quod explicite advertit P. de Castr. in d. §. Lucius Titius, n. 9. in fin. ubi quod tunc liberatur cedendo actiones, atque sua est electio, quando ei imputari non potest, cur non exegerit: si verò potest imputari, tunc non liberatur cedendo, sed erit debitor dotis, qualem semper indistinctè Rota tenuit juxta D. Card. de Luca lib. de dote, disc. 71. n. 9.

4 Quoties agitur de dote ab extraneo constituta ex liberalitate, idem est, quod traditur de dote constituta à patre, cum non possit imputari viro, cur non urserit, ex textu in l. si extraneus, ff. de jur. dot. ubi hic dotans patri assimilatur. Præf. de Franch. decis. 424. num. 7. ubi ego in observat. & relati per Fontan. de pact. nupt. claus. 6. gloss. 1. p. 2. n. 77.

5 Cæterùm Card. de Luca n. 4. tam in casu patris, quam fratris, vel alterius dotantis ex liberalitate, sentit esse potius facti quæstionem, quam juris, decidendam ex particularibus circumstantiis, an vir excusatione dignus reperiat, necne; quia si maritus, uti legalis administrator dotis, obligatus ad exactionem, in culpa fuerit lata, vel levi, tunc ipse teneatur ad solutionem dotis, ut inferius dicitur.

Dos autem si constituta fuit per fratrem ex necessitate, tanquam hæredem patris, tunc maritus non excusatur, sed ipse cogitur in casu negligentia dotem solvere. Ita Bald. in d. l. si extraneus, Medic. decis. Senens. 36. n. 23. Præf. de Franch. ubi sup. Fontanell. claus. 6. gloss. 1. part. 2. n. 63. & 77. Fab. Cod. de jur. dot. def. 9. Et sic generaliter de dotante, qui non sit pater, semper sentit Rota decis. 114. n. 16. p. 7. & dec. 203. n. 6. post Zacchiam de oblig. Camer. decis. 63. n. 7. & post Merlin. de pignor.

Punctus consistit, utrum quando idoneus sit dotans, & maritus fuerit negligens in exigendo, hoc casu maritus, vel ejus hæredes liberentur cedendo actiones?

Ratio dubitandi est, quia textus in dict. leg. si extraneus, loquitur contra virum, quoties agitur de debitore extraneo, qui facultatibus sit defectus; atque ita etiam exemplificat Glossa in positione casus; unde propterea eatenus vir ad dotem inexactam solvendam teneatur, quatenus dotantis conditio immutata sit; secus autem si ipse, vel ejus hæres sit idoneus, quia tunc sufficit viri hæredibus cedere mulieri actiones. Ita Medic. exam. 36. n. 17. Andreol. controvers. 136. n. 15. Altograd. consil. 31. numero 2. lib. 1. quasi quod ratio dicti rigoris legalis consistat, ne mulier indotata remaneat.

Verùm istam traditionem refellit Card. de Luca num. 8. siquidem licet textus in d. l. si extraneus, ponat casum, in quo extraneus dotans defectus esset facultatibus, ita ut quæstio sit de omnimodo periculo, non inde tamen per necesse resultare videtur argumentum in contrario sensu, quod si vir neglexit, ac fuit in culpa exigendi, non debeat teneri, quamvis dotans non esset defectus, quoniam nullus ex senioribus nostris hoc dixit. E contra Bald. & Bald. Novell. p. 8. privil. 24. & alii allegari simpliciter dixerunt, ut excepto casu patris, vel dotantis ex liberalitate, vir ad restitutionem dotis teneatur, & Medices incidenter potius referendo tenorem textus, ita loquitur, cum ipse se referat ad casum positum in decis. 59. cujus præcipuus punctus consistebat in cessante culpâ viri: atque Altogradus aliam non adducit rationem, vel autoritatem, nisi illam Medices ubi sup. magisque stringere videtur autoritas Andreol. qui pariter parum digessè loqui videtur.

Præsertim maritus, vel ejus hæres nequibit eligere, si non sit prompta dotantis, vel non æqualis sit utriusque exactio, qualis erat casus Altograd. d. consil. 31. ubi de hærede existente cum bonis hæreditariis in eodem loco, quo casu videtur intrare æquativa ratio evitandi inanes circuitus, dum mulieri promptè, & æquè benè consultum est contra dotantem, sicut contra virum. Aliter si dotans alibi domicilium contrahat, & ratione difficultatis exigendi non sit ita consultum mulieri; nam ita de facili, saltem de facto, remanebit indotata: ideòque intrare videtur illa ratio, ob quam datur hæc actio mulieri contra virum, ratione negligentia, quæ mulieri attulit præjudicium.

Porro si edisserit Olea tit. 5. g. 13. n. 21. qualis negligentia esse debeat mariti in exigendo nomina dotalia, ut teneatur? Nullum attingisse hunc articulum ait: existimat autem, non quamcunque negligentiam nocere marito, nec quamlibet levem culpam, sed considerabilem negligentiam, præcipuè cum debitores semper benignè, & salva honestate conveniri oporteat, l. si benè, ff. de usur.

De lata culpa teneri maritum solummodò, censet Gratian. discept. 125. n. 20. At ego ibi n. 6. scripsi de levi culpa virum teneri, cum Campog. de dot. part. 2. cap. 67. n. 1. Bossio de dote, cap. 11. n. 121. & c. 19. num. 140. Cardin. de Luca disc. 71. & 163. ubi quod si negligentia sit talis, quæ potius scordia dici valeat, lata, vel levis culpæ gradum attingens, tunc non videtur, quæ legalis, vel humana ratio exposcere debeat, cur mulier sub legali viri administratione diu vivens, atque

104 Spicilegium de Cessione Jurium,

atque de suis juribus tempore habili sub viri fiducia non sollicita, ita debeat ab ipsa lege elusa remanere; & ratio altera est, quia exactio dotis est in gratiam ejusdem viri; unde tenetur de suo facere expensas in exactioe nominis dotis. *Cancer. p. 1. c. 9. de dote, n. 151.*

ARGUMENTUM.

Cedenti suo juri, & à lite recedenti super beneficio, vel re spirituali, an possit aliquid dari, vel promitti citra labem simoniæ? Ita similiter dari, vel promitti, ut quis cedat liti super nullitate professionis, & ad evitandam simoniam requisita, ut quis licitè possit se redimere à vexatione facti: & requisita recensentur.

SUMMARIUM.

- 1 Cedenti juri suo, & liti super beneficio, an possit aliquid dari, vel promitti citra labem simoniæ?
- 2 Cedenti nullitati promissionis, an aliquid possit dari?
- 3 Conventio quando non est simoniaca.
- 4 Resignanti, ad hoc ut cedat liti super nullitate resignationis, an possit solvi pensio?
- 5 Secundogenitus an possit allicere muneribus primogenitum ad statum religiosum?
- 6 Conventio alia est super cessione liti, alia super re spirituali.
- 7 Cessio sine autoritate Superioris an valeat?
- 8 Periculosa demonstratur cessio sine requisitis recensitis.

QUESTIO LXXV.

Cedenti suo juri, & à lite recedenti, an ex iudicio Episcopi, seu Arbitrorum, seu aliàs per transactionem bona fide, & sincerè citra fraudem initam, possit per eum, cui remanet beneficium, dari, vel promitti aliquid temporale citra labem simoniæ? Per textum *in cap. nisi essent, de præbend.* permitti videtur; attamen juxta veram, ac receptam dicti canonis interpretationem intelligitur, ubi daretur, vel promitteretur aliquid temporale, parà pecunia, vel alia res, seu annua præstatio vitalitia recompenfativa commodi, quod dimittens saltem in parte cum justa æstimatione incerti eventus litis obtinere possit cum obligatione colligantis, seu alterius pro eo se obligantis merè temporaliter in persona, & bonis propriis, absque tamen aliquo beneficii ipsius gravamine. Non tamen imponi potest pensio super beneficio, absque Apostolica autoritate. *Lambert. de jurepatr. lib. 3. q. 9. art. 9. Dunozer. dec. 982. n. 9.* ubi in specie ita distinguendo respondetur ad textum *in d. c. nisi*, D. Cardin. de Luca *lib. de benefico. disc. 79. n. 3. & 4.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 10. cap. ult. n. 59.* ubi quod per viam transactionis Prælati arbitrio potest promitti aliquid temporale cedenti juri suo ob bonum pacis, quod est temporale, & non habeatur, nisi cedendo juri; nec in transactione habetur ratio juris spiritualis, sed commoditatis temporalis, quod est permissum, per textum *in d. c. nisi essent.*

Conventio neque est simoniaca, si frater manens in statu religioso, pro cedendo liti nullitatis professionis aliquid acciperet, vel aliquam professionem, ad effectum, ut deferendo litem perseveraret in statu regul. Nam quamvis conventio, vel datio rei temporalis ad hoc, ut quis habitum monastic. vel statum religiosum habeat, dicatur simoniaca, ut *in cap. veniens, de simon.* Bald. Cast. Salic. & alii *in l. fin. C. de transact. Navar. consil. 85. l. 5. de simon.* Suar. *de relig. tom. 1. lib. 4. de simon. c. 17. n. 5. & 6.*

Procedit tamen quando ex pacto, vel conventionione voluntaria datur res temporalis, quæ aliàs debita non sit, ob finem assequendi rem spiritualem. Secus autem ubi jam debitum erat; quoniam pactum, vel implementum, quod est debitum, atque juri consonat, non inducit simoniam. *Tondut. quest. civil. 96. tom. 2. D. c. consil. 118. n. 5. Burat. dec. 444. n. 2.*

Ac etiam quia intrat simonia, ubi datur res temporalis ad finem assequendi rem spiritualem, quæ sit principalis in intentione. Secus autem ubi alius sit finis ejus, qui dat, vel promittit.

Si resignatarius beneficii, intuitu resignationis Apostolica autoritate legitime se obligat solvere resignanti annuam pensionem, vel aliam summam; negat autem obligationem implere ob litem ab eodem resignante motam super nullitate resignationis, à qua consequitivè ipsa resignatio corruit; resignans verò paciscendo renunciet, & cedat liti, & ita obstaculum tollat, sive impedimentum, ob quod justè debitor negabat debiti solutionem, tunc si pensionis solutio fiat, vel promittatur, nullum malum fieri dicitur, vel infertur, & nequaquam est simoniacus.

Si filius secundogenitus possessoris alicujus majoratus, vel principatus curet cum muneribus, vel oblationibus pinguium provisionum, aliisque artificii, etiam dolosis, inducere fratrem primogenitum, ut assumat ordines sacros, vel ingrediatur religionem, ibique profiteatur, ad effectum, ut ita se inhabilitet ad successionem majoratus, vel principatus, seu feudi, in quo propterea secundogenitus efficiatur primus, non exinde poterit dici, quod ita committatur simonia dando rem temporalem, vel promittendo pro spirituali; quoniam nihil datur, vel promittitur pro spiritualitate, quam nihil interest datoris, vel promissoris obtinere; sed datur ad dictum effectum temporalem, pro cujus assequutione allicitur quis ad assumendum statum spirituale, tanquam medium, idèoque attendendum est id, ob quod principaliter alia res temporalis datur, vel promittitur, quamvis spiritualitas incidenter admixta sit. *Sanchez conf. moral. lib. 2. c. 3. dub. 16. Rota dec. 28. p. 4. rec. tom. 2. D. Cardin. de Luca lib. de regular. disc. 68.*

Hinc habemus, quod aliud est conventio super ipso jure, vel alia re spirituali principaliter in contractum deducta; & aliud est conventio super ipsa renunciatione litis, tanquam per remotionem obstaculi, juxta *decis. 15. de renunc. in antiq. cum concordantibus*, apud Garziam *de benef. p. 1. c. 3. §. 3. n. 253.* Suar. *lib. 1. tom. 4. de simon. c. 5. n. 5.* ubi quod conventio sub obligatione non litigandi, non dicitur percutere jus spirituale, quod uni datur, alteri tollatur; quoniam quilibet remanet in suo statu, solùmque est species suspensionis armorum, quodque interim res remanent in suo statu, in quo reperiuntur, atque eatenus in litibus, quæ sunt super beneficiis ecclesiasticis, cum aliqua circumspectione in hac materia proceditur, quatenus subsit ratio fraudis, quæ simoniæ fieri posset,

posset, ut ita ille, qui agnoscit alterius jus in beneficio, illud mediante pecuniâ obtineat, & sic ubi res spiritualis est principaliter in lite, aded ut ob eius assecutionem bona temporalia dentur, vel promittantur; non autem ubi conventio est principaliter super re temporalis hinc inde. Ita Card. de Luca n. 10. & 11.

7 Cessio facta absque autoritate Superioris, an valeat? Affirmant Abb. *in cap. nisi, n. 5. de renunc. Paris. de resignat. lib. 7. q. 2. num. 8. Rota decis. 177. n. 20. part. 11.* Cessio debet fieri post jus quæsitum ex provisione Apostolica, vel Ordinarii, & possessionem liberè captam; quia tunc nullatenus potest dici commissa simonia, eo minùs quatenus emanasset ad vexationes, quas provisor, & possessor de facto habere potuisset à cedente. Sanchez *resp. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 30. numero 9. Barat. decis. 307. n. 5.* quidquid sit in aliis casibus, quia periculosum esset, sub prætextu redimendi vexationes evitare simoniam absque beneplacito Apostolico. Ita Rota *ubi sup. numero 24. & 25. & seq.* ubi fortius, si Prælati publico bono pacis approbasset cessionem ad componendas inimicitias. Bonacin. *de simon. disput. 1. q. 1. §. 1. n. 11.*

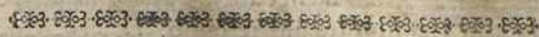
8 Riccius *in praxi for. Eccles. decis. 226.* tradit, quod potest Judex officio providere, ut una pars cedat liti super spiritualibus, ac pro bono pacis recipiat expensas ab alia parte, & sic præcedente ipsius Judicis decreto; aliàs non sufficit fieri id inter partes absque dicto decreto, quia id posset continere simoniam, ex Abb. *in cap. cum quidam, de pact.* necnon ait requiri, quod præsentatus habeat jus in re per confirmationem, vel institutionem; quia poterit tunc dari aliquid adversario: & Felin. & alii *in cap. dilectus, in l. 1. de simon.* concludunt, quod non est licitum in spiritualibus redimere vexationem, nisi vexatio sit omninò de facto, & redimens habeat plenum jus, & non debeat dubitare de jure suo; quia si dubitat, committit simoniam, & ille qui recipit propter vexationem facti, turpiter accipit, & tenetur restituere.

Quando quis habet literas apostolicas super provisione vacantis beneficii, & dum petit illarum executionem coram Exequutore, & alius injustè eum providendum vexat expensis, vexatus licitè potest dando pecuniam, se ab injusta vexatione redimere, nempe restituendo vexanti expensas factas. Ita Vivian. *lib. 12. de jur. patr. c. 12. n. 15.*

Nihilominùs circa hoc est plurimùm invigilandum, ut dicitur penes Barat. *decis. 307.* quia materia redimendi vexationem est nimis periculosa sine beneplacito apostolico. In illis casibus, in quibus liquidò constat, hujusmodi redemptionis vexationem licitè fieri posse, ad illam nihilominus non nisi de consensu Episcopi deveniendum est. Quare gloriosæ memoriæ S. Carolus Borromæus, Archiepiscopus Mediolanensis, ne redimendæ vexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercederent, nemini licere id voluit, nec in casibus quidem jure permissis pecuniam dare, vel quidquam pacisci, aut transigere, nisi Episcopi consensus accesserit, cujus partes erunt perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus, ut latè comprobatur Pyrr. Corrad. *in prax. benefic. lib. 4. c. 5. n. 59. & 60.*

Demùm dicitur, quod non licet dare pecuniam pro jure quærendo, sed ut quæsitum retineat, & redimat vexationem de facto. Abb. *in cap. Mart. D. de Luca Adâit. ad Tract. de Cess. Jur.*

ebaus, n. 5. de simon. An cum autoritate Superioris? Videnda Gloss. *in cap. dilectus, de simon.*

ARGUMENTUM.

Cessionarius exequutivè exigens, si cessio sit nulla, an exequutivè restituat? Articulum excitat Dom. Cardin. de Luca. In simili fidejussor exequutivè exactus, an exequutivè contra principalem agat? Cessionario an competat via exequutiva competens principali creditori? Rejiciuntur negantes, & distinguentes, si agatur nomine creditoris, vel proprio nomine, & quid si præventum sit de nullitate cessionis.

SUMMARIUM.

- 1 Cessionarius exequutivè exigens, si nulla sit cessio, an exequutivè restituat?
- 2 Fidejussor exequutivè exactus, exequutivè restituit.
- 3 Resolutio Dom. Card. de Luca.
- 4 Nullitas an consistat in jure, vel habeat mixturam facti, distinguitur.
- 5 Cessionario competit eadem via exequutiva cedenti competens, rejecti dissidentibus, & Fabro distinguente.
- 6 Quod in cessionario census Bullaris, & quæ praxis in Regno.
- 7 Quid si præventum sit super nullitate cessionis, an cessionarius agat viâ exequutivâ.

QUÆSTIO LXXVI.

Cessionarius si exequutivè aliquid exegit, & nulla sit cessio, utrum etiam exequutivè cogendus sit ad restituendum exactum? R. solvendum videtur, quod sic, ex regula, *Quod quisque jûris in alium statuerit, eodem jure utatur. l. 1. ff. quod quisque jur.* Tuschus *in lit. Q. concl. 49.* D. Card. de Luca *lib. de dote, disc. 58. n. 3.*

In simili fidejussor exequutivè exactus, exequutivè exigit. Barr. *in l. fin. in fin. C. de usur. rei judic.* Hering. *de fidejuss. c. 26. n. 8.* Rota *dec. 345. part. 4. recent. & decis. 221. n. 4. part. 6.* Dom. Card. de Luca *ibid. n. 3.*

Contrarium tamen verius videtur, quia propositio supra tradita locum haberet in simplici procuratore, & exactore, non proprio, sed alieno nomine, atque ad commodum principalis; idè quæ cum nullam habeat retinendi causam, merè calumniosa videtur quæcumque exceptio, vel appellatio. Secus autem ubi recuperatio facta est ad commodum, seu utilitatem propriam, & ex jure, quod licet alias alienum, effectum erat proprium; unde propterea fit resolutio hujus domini, seu acquisitionis, ita ut cessionarius procurator in rem propriam, resoluta isto populo, efficiatur simplex procurator in rem alienam; implicitum enim habere videtur punctum petitorii super rescissione, vel annullatione cessionis. Ita concludit Cardin. de Luca n. 4.

Sine dubio ordinariè procedendum erit, si nullitas habeat mixturam facti, quia ordinariè dandus est

106 Spicilegium de Cessione Jurium,

terminus in causa, etiam ex Judicis officio. Præf. de Franch. *decis.* 628. D. Reg. Rovir. *in pragm.* 7. de *ordin. judic.* Aliud si esset merus articulus juris: quo casu deciditur res sine termino. D. Reg. Sanfelice. *decis.* 17. ut per textum *in cap. sapè, de appel.* D. Reg. de Marin. *lib. 2. resol.* 231. Consiliat. D. Petraric. 69. n. 12. D. Reg. Larr. *dec.* 189. n. 3.

Benè verum si pars aduersa velit terminum, quia velit probare in factò, in hoc casu inspiciendum est, an sit rationabile illud, quod vult probare. Reg. Rovir. n. 12. ut dixi *in append. ad observ.* 628. Præf. de Franch.

5 Pro pleniori intelligentia materiæ supponendum est, quod cessionarius potest executivè agere, sicut cedeas, ut veriores dicunt D. Mesa *lib. 1. var. c. 21. à n. 1.* Merlin. *decis.* 309. Cancr. *part. 1. var. c. 17. n. 40.* Olea *tit. 6. q. 5. n. 3.* exploris Præf. de Franch. & ibi Armendol. Thor. Giurb. & aliis, & rejecta distinctione Fabr. *C. de oblig. & succes. def. 1. & C. de hered. vel act. vendit. def. 10.* negantis jus executivum in cessionario agente proprio nomine, & concedentis in agente nomine principalis. Caterùm competit via executiva instrumento coherens, juxta Oleam n. 5. & seq. & Fisci speciale esse, ut ejus cessionarius utatur viâ executivâ, prout in conductoribus gabellarum, & in fidejussore solvente Fisco pro principali debitore.

6 Extendit Olea n. 6. ut ad instantiam cessionarii, qui cessionem obtinuit à creditore Bullati, possit exequi etiam contra tertiam possessorem, juxta formam Bullæ, quia lex privilegiavit contractum, & ejus executionem, & non sit privilegium personale, sed reale: ideoque non militet doctrina Baldi *in c. 1. § si quis verò, n. 3. tit. de pac. firm.* ubi vult, quod facultas faciendi aliquid propria auctoritate, licet possit in alium transferri; tamen quando competeret contra regulas juris communis, puta privilegio, vel statuto, non potest cedi. At in regno contra tertium non practicatur via executiva, nisi tertius possessor inceperit solvere.

7 Adò verum est, cessionario executivè agere licere, ut etsi super nullitate cessionis in via ordinaria lis pendeat, id impedimento non sit, quominus cessionarius adversus debitorem cessum executionem perat. Giurb. *decis.* 100. n. 1. Guzm. *de evict. q. 32. n. 36.* Barbof. *de penson. part. 1. q. 2. n. 6.* Olea n. 14. Giurba ampliat, etiam si sententia contra instrumentum prolata esset, dammodò ab ea appellatum fuerit, & sequitur Olea. Id tamen ego intelligo, si sententia per inferiores Judices prolata sit, à quibus appellari potest; non si per Supremos Magistratus, à quibus nequit appellari, ut idem Giurba, & habetur ex Præf. de Franch. *decis.* 191.

ARGUMENTUM.

Cessibile an sit jus revocandæ donationis ob ingratitudinem, vel revocetur donatio ipso jure? Pulchrior quæstio, an revocata censeatur per secundam donationem? Adducitur decisio in tertia instantia negans, primarum sententiarum moderativa. Resolutio Authoris. Agitur de jure declarandæ caducitatis,

an cessum censeatur cesso canone, vel alienata re emphyteutica, an subsistat opinio Oleæ? Demùm an jus revocandæ donationis ob ingratitudinem ad hæredes transeat?

SUMMARIUM.

- 1 Donatio an revocetur ipso jure ob ingratitudinem, & que actio competat?
- 2 Donatarius an teneatur restituere fructus?
- 3 Tertius possessor rei donatae an possit conveniri?
- 4 Per secundam donationem an censeatur cessum jus revocandi donationem? Refertur decisio aïens.
- 5 Jus declarandæ caducitatis domino directo competens, an cedi possit?
- 6 Donationes à principio validæ, expressè sunt revocandæ
- 7 In donationibus causâ mortis, inter virum, & uxorem, & legatis aliter statuitur?
- 8 Refertur decisio.
- 9 Alienata re emphyteutica post incursum caducitatem, an censeatur cessum jus declarandæ caducitatis?
- 10 Senatus Cathalonie in tertia instantia se retractavit.
- 11 Jus revocandæ donationis ob ingratitudinem, an transeat ad hæredes.
- 12 Limitationes congeruntur.
- 13 Conquestus voluntatis revocandi donationes an extrajudiciales sufficiant?
- 14 Discursus, & resolutio Authoris.

QUÆSTIO LXXVII.

Cessibile an sit jus revocandæ donationis inter vivos, ob ingratitudinem donatarii? contingit quandoque dubitari. Pro intelligentia præmittitur, quod donatio inter vivos, propter ingratitudinem donatarii non revocatur ipso jure, prout voluit Ripa *in l. fin. C. de revoc. donat.* & Andr. de Angulo *de meliorat. l. 1. gloss. 12. n. 12.* Nam contrarium verius esse probat Fontanell. *de pact. nupt. claus. 4. gloss. 28. n. 16.* ex Chartar. *decis. Genuæ 75. à n. 15.* ubi quod nec revocatur ipso jure per ingratitudinem, nec competit rei vindicatio, sed tantùm actio personalis, ut declarat Glos. *in d. l. fin.* & Tiraq. *in repet. l. si unquam, verb. Revertatur, n. 327.*

Hinc revocata donatione, non tenetur donatarius restituere fructus antea perceptos; quia donatio valida est à principio, ac donatarius bona fide percepit fructus usque ad litem contestationem super revocatione donationis, quæ non censeatur ipso jure revocata. Ita Gutier. *de juram. confirm. part. 1. cap. 10. num. 7.* Faber *Cod. de revocat. donat. def. 15.*

Facit textus *in l. his solis, C. de revocat. donat.* ubi si donatarius ante ingratitudinem, & ante litem super revocatione donationis, rem donatam alienaverit, vel donando, vel vendendo, aut in dotem dando, aut aliàs, non poterit à tertio revocari. Fontanell. *ubi sup. n. 14.*

Hæsitatur, an per secundam donationem, quando revocari potest prima ob ingratitudinem, revocata illa censeatur? Videtur affirmandum per legem

legem cum maritus, la 2. C. de donat. inter vir. & uxor. l. cum hic status, §. qui quasdam, ff. eod. & l. si ex toto ff. de leg. 1. in quibus habetur, donationem quæ revocari potest, censi revocatam ex impignoratione rerum contentarum in donatione, & per hæc jura, quod ob ingratitudinem censeatur revocata donatio per secundam donationem, censeat Roman. consil. 284. & Rip. ubi sup. & ita declarasse Senatum refert Fontanell. d. claus. 4. glos. 9. part. 5. n. 192. ubi tradit expressissimè declarasse Senatum censuisse, patrem primam donationem per eum filia factam revocasse, propter ingratitudinem contra eum commissam ex eo, quod secundam donationem de eisdem rebus alteri filio postea fecisset.

5 Convenit quæstio, an jus declarandæ caducitatis, competens domino directo, cedi possit? In quo articulo Olea tit. 4. quæst. 7. num. 26. firmat, quod si dominus vendat, vel cedat censum, non veniat, nec in cessione jurium jus caducitatis præteritum, nisi nominatim exprimat. Aliud esse tamen ait, si dominus non venderet censum emphyteuticum, sed ipsa bona emphyteutica, quia in necessariam consequentiam videtur cessisse: & transulisse in emptorem jus declarandæ caducitatis. Barbof. in collect. cap. potuit, de locat. Ergo similiter per secundam donationem censeatur revocata prima donatio, ob ingratitudinem primi donatarii, sive cessus jus revocandæ donationis propter ingratitudinem.

6 Cæterum Romanum, Ripam, Angulum, & alios deceptos esse, probat Fontanell. d. glos. 9. part. 5. n. 193. nam jura in contrarium allegata procedunt in donationibus, quæ à principio sunt invalidæ, & aliquid aliud expectant ad confirmationem, ut mortem donantis, veluti donationes causâ mortis, inter virum & uxorem, & legata; nam per aliam donationem, vel alienationem censeantur revocata. Aliter est in donationibus à principio validis, quia necessarius est expressus actus revocationis. Ita Glos. in l. fin. §. Lucius Titius, verb. perfectum, ff. de donat. Fab. C. de revoc. donat. def. 11.

7 Conducit doctrina Peregrin. de jur. Fisc. lib. 2. tit. de ingrat. circa defunctos, num. 7. ubi reddens rationem, quare ob ingratitudines commissas in vita testatoris, relicta ipso jure revocentur, non sic si mortuo testatore: dicit idem, quia testatore adhuc vivente, relicta non receperant suam confirmationem; idcirco facilius ex præsumpta contraria voluntate revocantur; post mortem verò testatoris, quia jam suam confirmationem receperunt, non sic esse.

8 Idem Fontanell. d. glos. part. 5. num. 196. comprobatur ex simili decisione Senatus in causa pupillorum Descallars contra Alemandum Tord, ubi agebatur, nunquid per secundam donationem filii secundi matrimonii factam, de quibus per matrem fuerat in primis nuptiis facta donatio, censeatur prior revocata vigore facultatis, quam ad id mater habebat, & an secundæ esset standum, necne? Et fuit resolutum quod non, sed quod priori erat standum, quia non constabat de revocatione.

9 Unde suspectam habeo conclusionem Oleæ de re emphyteutica alienata post incursum caducitatem, ut per alienationem censeatur declarata caducitas; nam requiritur expressa declaratio, prout non facta expressâ declaratione, dictum jus non transit ad hæredes, ut dicitur infra.

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

Et contra decisionem Senatus Cathaloniz, qua per secundam alienationem censeatur cessum jus revocationis ob ingratitudinem, supplicasse tradit Fontanell. num. 196. & in supplicatione in tertia instantia decisum fuit, secundam donationem non habuisse vim revocationis primæ, quantumvis revocandi potestatem ex ingratitudine donator habuisset. Ita Fontanell. claus. 4. gl. 28. num. 34.

10 Apud omnes pariter est in confesso, nec hanc donationis revocationem licitam esse hæredibus donatoris, ut probant manifestissimè l. fin. C. de revoc. donat. & cap. fin. extr. de donat. Guido Pap. dec. 213. ubi etiam Addentes, Hermosill. in l. 10. glos. 8. à n. 1. tit. 4. part. 5. Barbof. in collect. c. fin. de donat. & lib. 3. vol. 126. n. 109. Colta de fact. scient. & ignor. dist. 53. num. 14. Olea tit. 4. quæst. 7. num. 25.

11 Ratio est, quia cum id consistat in declaratione animi, id hæres efficere non potest, l. si ita legatum, §. illi si volet, ff. de leg. 1. l. unum ex familia, §. rogo, ff. de leg. 2. Glos. communiter recepta in l. inter artifices, §. si Stichum, ff. de verb. signif. Cancr. part. 3. cap. 21. n. 259.

12 Transit tamen ad hæredes, si querela per donatorem viventem instituta fuerit. Ita Ranchin. in addit. ad Guid. Pap. Fontanell. claus. 7. glos. 2. p. 10. n. 45. Item si donator mortuus fuerit sciens ingratitudinem, & si scivit, repentina tamen morte obiit, taliter quod non potuerit revocare, & auditus fuerit dicere, quod volebat revocare donationem. Ita Fontanell. d. claus. 4. glos. 28. num. 35.

13 Si donator conquestus fuerit de ingratitudine, tunc hæredem posse revocationem perficere, tradunt Ranchin. & Matthæus ad Guid. Pap. decis. 214. An conquestus debeant esse judiciales, in dubium vertitur. Affirmativa opinio arguitur ex d. l. fin. C. de revoc. don. ibi: Ex his tantummodò causis, si fuerint in iudicium dilucidis argumentis cognitio-naliter approbate: & tenet Joseph. Ludovif. decis. Perus. 93. n. 40 part. 2. Sed id esse communiter reprobatum, firmat Fontanell. claus. 4. glos. 28. n. 36. dummodò cum conquestibus concurret declaratio voluntatis, quod volebat facere revocationem; aliàs primum sine secundo non sufficeret. Ripa in d. l. fin. quæst. 68. C. de revoc. don. & opinionem Ludovici reprobat Surd. de alim. tit. 1. quæst. 45. n. 14.

14 Quando itaque Senatus Cathaloniz variavit in titulo, utrum per secundam donationem censeatur cessum jus revocandæ primæ donationis ob ingratitudinem, rectius erit distinguere. Aut donans conquestus est de ingratitudine, & extrajudicialiter declaravit animum suum revocandi; & tunc per postremam donationem intelligitur cessum jus donationis revocandæ: & ita similiter si directus dominus post caducitatem incursum rei emphyteuticæ declaravit incursum emphyteutæ in caducitatem, & velle privare illum; quia tunc per alienationem rei cessum jus censeatur. Secus si desit hæc declaratio animi, dum sicut jura præfata non transeunt ad hæredem sine declaratione animi, ita neque in extraneum transferuntur absque hujuscemodi conquestu, & declaratione.

in l. 2. & l. cum debitori, ff. de hered. vel act. vendit. ita Card. de Luca ubi sup.

A R G U M E N T U M.

Cessio per viam emptionis, vel donationis hereditatis an referatur ad tempus delatae hereditatis, ac si cessionarius ex tunc successisset, & teneatur cedens ad debita à se contracta ante cessionem, & solvere cessionario, quod cedens ipse debebat defuncto, & consequi à cessionario, quod consequi debebat à defuncto? Similiter qui de cessionario omnium bonorum, & jurium maternorum? Cessionarius, & donatarius hereditatis, an teneatur ultra vires hereditatis cessae, non confecto inventario? Demum quid de donatario omnium bonorum, & jurium paternorum, vel maternorum, edifferitur.

S U M M A R I U M.

- 1 Emptor hereditatis an teneatur solvere debita per venditorem contracta?
- 2 Emptor solvendo an servandus sit indemnus?
- 3 Cessio, & emptio referuntur ad statum delatae hereditatis.
- 4 Venditor si creditor sit defuncti, recuperat ab emptore creditum?
- 5 Actio extincta per aditionem, reviviscit per venditionem.
- 6 Emptor consequitur à venditore, quod iste debebat defuncto.
- 7 Quid de donatario hereditatis?
- 8 In donatario omnium bonorum paternorum, vel maternorum, idem resolvitur.
- 9 Donatarius hereditatis an teneatur facere inventarium?
- 10 Quid de donatario omnium bonorum.

Q U A E S T I O LXXVIII.

- 1 Cessionarius hereditatis an teneatur solvere debita contracta per donantem ante delatam hereditatem cum hypotheca, & si solverit, an possit recuperare à cedente? Sine difficultate juxta primam partem dicitur, quod gesta per heredem antequam cessionem faceret, profunt creditoribus, cum quibus contraxit cedens; in eorum enim praesudicium nihil facere potuit, ut D. Card. de Luca lib. de censib. disc. 18. n. 3.
- 2 Punctus consistit, utrum cessionarius indemnus servari debeat per cedentem, & solutum repetere valeat à cedente? Tenendum videtur quod non, vel quia donans non teneatur de evictione, vel quando teneretur, si evictio sequatur pro debitis per donatorem contractis; attamen cessare videtur evictio in cessione hereditatis, si evincantur singula bona, & corpora hereditatis, l. 1. G. de evict. Mangil. de evict. q. 51. n. 25.
- 3 In cessione per viam emptionis hereditatis res est in comperto, emptorem posse repetere solum pro debitis à venditore contractis, quia cessio hereditatis referatur ad eum statum, in quo erant bona de tempore delatae hereditatis, perinde ac si ex tunc in ea successisset, juxta terminos textus

Hinc si cedens creditor sit hereditatis, emptorem possit convenire, sicut extraneum quemlibet heredem potuisset, d. l. 2. Mantio. de tacit. lib. 4. tit. 10. à n. 16. Schifordeg. lib. 3. tract. 3. q. 3. Olea tit. 3. q. 9. n. 20. nisi aliter constet.

Obligatio autem, quae per hereditatis aditionem confusa est, juxta l. Stichum, §. aditio, ff. de solut. facta venditione, ad venditoris favorem, quando creditor existit, renascitur; quoniam in hoc emptor hereditatis locum heredis tenet, l. 2. §. cum quis debitori suo, ff. eod. etsi obligatio regulariter extincta non reviviscat, l. qui res, §. aream, ff. de solut. Mangil. de evict. q. 51. à n. 19.

E contra si emptor hereditatis aliquid à defuncto consequi debeat, recuperat à venditore totum id, quod venditor defuncto debebat. Capon. de pact. quest. 18. à numero 8. Mangil. & Olea ubi supra.

In donatio hereditatis idem quod de emptore, sentit D. de Luca: militat eadem ratio, quia cessio referatur ad statum delatae hereditatis, ac si ex tunc successisset donatarius. Etsi distinguendum videatur inter cedentem ex causa onerosa, & lucrativa; nam primo casu procedit conclusio, quod contra seipsum cedere censeatur. Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 196. num. 3. Sed in contrarium facit, quod conductor gabellae, si cedat jus conductionis, etiam contra se cessisse intelligitur jus exigendi gabellam. Olea tit. 5. q. 2. n. 24. ubi aliud scribit in Fisco.

Idem quod de cessionario, & donatario hereditatis, de donatio omnium bonorum, & jurium paternorum, vel maternorum, tradit D. de Luca d. n. 3. ut scilicet dicta donatio referatur ad tempus, quo delata fuere dicta jura, nisi aliter de mente donantis arguatur.

Donatarius hereditatis, si nec cedens, nec ipse cessionarius confecerit inventarium, an teneatur ad solutionem debitorum ultra vires hereditatis? Affirmant Cravet. conf. 129. n. 5. Catoc. decis. 125. num. 10. Cancer. var. part. 1. cap. 8. n. 73. & part. 2. cap. 7. n. 129. Antonell. de tempor. legal. lib. 4. cap. 30. n. 15. Giurb. observ. 104. n. 20. & D. Card. de Luca lib. de donat. disc. 44. n. 4.

Difficultas est in donatario omnium bonorum, an is teneatur ultra vires bonorum donatorum, non confecto inventario? Ratio dubitandi est, quia donatarius omnium bonorum non dicitur haeres, saltem propriè, sed successor bonorum, quia hereditas non datur ex contractu, licet quandoque ad dictum effectum pro herede habeatur. Ita volunt Cravet. conf. 139. num. 5. part. 1. Ursill. decis. 237. num. 7. Balihaf. Thomas. in tract. var. tom. 1. tract. de inventar. tit. 15. numero 91. & 104. Cancer. part. 1. cap. 8. n. 73. & part. 3. cap. 7. n. 128. Amat. resolut. 58. num. 3. Hodiern. controvers. 15. num. 8.

Contrarium volunt alii, scilicet donatarium omnium bonorum, non confecto per eum inventario, teneri persolvere debita donatoris ultra vires bonorum donatorum. D. de Luca lib. de donat. disc. 44. n. 2. Rota decis. 31. n. 13. part. 1. rec. quia licet donatarius ad inventarii confektionem non arctetur praesens, adstringitur tamen causativè, ad effectum rei scilicet, ut ex eo dignosci valeat status hereditatis, seu donationis: alioquin concurrentibus alienationibus semper urget mala fides, & praesumptio subtractionis, occultationis, &

& alienationis aliorum bonorum, donec ab ipso, seu ab eo causam habentibus doceatur de contrario, D. de Luca, & Rota d. decis. 31. n. 12. Licet omissionem inventarii in donatio universalis solum caperetur, quod ipse non possit repellere creditores donatoris ex propriis iuribus, quæ habet contra donatorem; non autem quod creditores possint agere contra eum directe contra personam, & bona propria: declarat idem D. de Luca disc. 45. n. 18.

Inventarium confectum à cedente an proficit cessionario, & è contra factum à cessionario, proficit cedenti, & quid si cedens non teneatur facere inventarium, uti Ecclesia, dicam alibi, & scribit Oleat. 6. q. 3. à n. 11.

***

ARGUMENTUM.

Cedens genero pro interesse dotis annuum canonem, si deinde vendat directum dominum cum pensionibus decursis, an censeatur cedere jus luendi, vel etiam jus exigendi pensiones maturatas, & non exactas, & non obstet impignoratio? Agitur latè, quando non obstet exceptio, Tu cessisti jus tuum, & emptori ementi rem affectam solutioni census, utrum suffragetur præscriptio census?

SUMMARIUM.

- 1 Cesso canone pro interesse debiti, & postmodum vendito directo dominio cum censibus, an veniat jus luendi?
- 2 Exceptio, Tu cessisti jus tuum, an sit permissa?
- 3 Cessionarius pensionum si non exegit, an possit exigere directus Dominus?
- 4 Si opponatur de jure tertii, an replicetur de extinctione.
- 5 In dubio an sit extinctum, an adhuc replicatio valeat?
- 6 Jus tertii nequis allegari per eum, cujus non interest, & exemplificatur.
- 7 Possessor solum opponit de jure tertii, non alius.
- 8 Ementi rem affectam solutioni census, an proficit census præscriptio, vel vendenti.

QUÆSTIO LXXIX.

Cedens genero pro interesse dotis ducatorum mille annuum canonem ducatorum quinquaginta, si deinde vendidit directum dominum Petro cum omnibus censibus venditis, an emptor emisse censeatur jus luendi canonem, vel potius possit agere contra emphyteutam pro pensionibus omnibus decursis, & non solutis? In contingenti casu emptor in vim emptionis egit contra ultimum dominum, ut recognosceret ipsum in dominum, & solveret pensiones censuum debitas.

Difficultatem faciebat, quod præsupposito, quod census erat impignoratus tempore venditionis factæ, in ea non potuit venire, nisi jus illud, quod venditor tunc habebat, l. qui tabernas, ff. de contrab. empt. Gomez var. tom. 2. cap. 2. de empt. n. 12.

quod cum non esset, nisi jus luendi, hoc jus tantum videtur venditum, & ex consequenti videbatur dicendum, quod emptor non poterat facere aliud, quam redimere canonem, & redemptione facta pensiones recuperare, aliàs plus esset dicendum translatum fuisse in emptorem, quam venditor haberet, contra regulam legis *nemo plus juris, ff. de regul. jur.*

Secundò obstaret emptori prædicta impignoratio, & cessio facta genero, quæ impedit, nedum quod ipse emptor, sed etiam quod ipse venditor, si non vendidisset, non posset censum exigere, quia per illam cessionem omne jus cedentis translatum fuit, l. si aula, ubi DD. C. de jur. delib. Barz. dec. 25. n. 4.

Et quamvis opponatur, hanc esse oppositionem de jure tertii, quæ regulariter non est permessa, l. loci corpus, §. competit, ubi Barr. ff. si servit. vindic. Verùm quia in totum jus agentis excludit, & emphyteutæ debitoris multum interest, poterit opponi, juxta Thesaur. dec. 4. & in terminis Barbosa in l. si alienam, n. 62. ff. sol. matrim. Chartar. dec. Genue 128. ubi dicit, rectè posse opponi agenti, Amice tu cessisti jus tuum alteri; nec id esse opponere de jure tertii, sed de defectu juris agendi, & de carencia actionis.

Tandem opponebatur de præscriptione, dum gener cessionarius pensionum ultra annos triginta non curavit exigere canonem; unde res quoad debitorem libera manebit ab isto onere, l. sicut, C. de præscript. 30. annor. Gabriel consil. 144. n. 1. lib. 2.

Pro emptore allegatur è contrario, quod ille contractus initus inter socerum, & generum, erat pignoris; idòque dominium remansit penes directum dominum, l. pignus, ff. de pignor. act. idque est adedò verùm, ut creditor in pignore dicatur procurator veri domini, & hujus imaginem gerat, & pro isto possideat, l. cum notissimi, §. sed illud, C. de præscript. 30. vel 40. annor. Ex consequenti quando socer vendidit, cum omni jure, quod habebat, transulit sine dubio dominium, & pensionem in emptorem, quæ habebat; quia omnis venditor censeatur transferre in emptorem omne jus, quod habet in re vendita, per dictam legem qui tabernas; & falsum est, venditum esse solummodò jus luendi.

Benè verum est, quod obstet impignoratio: sed impedimentum prædictum non obstat; quia præscriptum fuit dictum jus, quo casu licet replicare de præscriptione, ad tradita per Thesaur. decis. 4. ad finem, ubi loquens de uno ex tribus hæredibus, qui solus petebat hæreditatem, cui fuit oppositum de jure tertii, nempe aliorum cohæredum, concedit hæredi agenti replicationem, quod jus illorum fuerat extinctum, quia non adiverant hæreditatem infra legitimum tempus: additur Barbosa ubi sup. num. 62.

Idque non solum procedit, ubi clarè docet actor esse extinctum, sed etiam quando potest esse, quod sit extinctum. Cancr. part. 3. var. cap. 22. de jur. accresc. n. 208.

Præterea quando sua non interest, non potest quis opponere de jure tertii. Hoc casu nihil interest; cum non possit debitor evadere solutionem uni, aut alteri faciendam: sufficit, quod reus releverat à periculo solvendi bis per cautionem, ut docet Barr. in l. 2. ff. de except. rei judic.

Ulterius solum possessor alicujus rei opponere potest de jure tertii, non alius, juxta Andream de

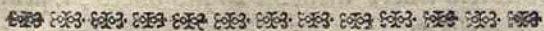

110 Spicilegium de Cessione Jurium,

Georg. allegat. 25. n. 22. emphyteuta debitor non possidet.

- 8 Punctus consistit, utrum possessor non solvendo per spatium longissimi temporis, præscripserit liberationem in sui favorem, vel in favorem emptoris? Dicendum videtur, quod præscriptio operetur solum in favorem præscribentis adversus eum, contra quem præscribitur, non contra præscribentem in favorem tertii, cum quo nihil fuit actum. Præf. de Franch. decis. 169. n. 9.

Verius tamen est, præscriptionem prodesse impignoranti, & in favorem emptoris commodum cedere, per textum in l. emptori, ff. de hered. & act. vend. Et quando quis emit rem affectam aliquo onere, si creditor differt per longum tempus illud exigere, id emptori prodest, qui consequitur liberationem rei obligatæ, absque eo, quod debeat aliquid venditori reficere. Textus est in l. in arbitrio, C. de act. & obligat. ut per hæc latè Fontanel. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 9. p. 15. à num. 43. usque ad 70. ubi scribit, quod res videbatur clara pro emptore; non potuisse tamen illum post infinitas de hac re cum egregiis Senatoribus habitas disputationis obtinere declarationem movente, & quasi impellente, & cogente Senatu partes ad concordiam, & Senatui semper videbatur durum, velle emptorem exigere pensiones sine solutione quantitatis impignorationis, & partes se concordantur.

ARGUMENTUM.

Cedens jura sua, an possit eadem alteri cedere? Metuens pecuniam cum pacto dimittendi anteriorem creditorem, & acquirendi hypothecas illius; si deinde absque vinculo det cedula bancariam, an recedere censeatur à pacto? Præsertim si debitor describat in sui facie pecuniam. Intra quot dies potest dici, quod eadem pecunia mutuata pervenerit ad creditorem dimissum. Cedens non censeatur cedere contra seipsum. Requisita subingressionis legalis recensentur, & an hæc suffragetur, si mutuans convenerit de expressa cessione? Cessio legalis qualiter sit potentior eâ, quæ fit per scripturam. Soror pro paragio an præferatur creditoribus fratris cum assensu, & debeatur illud etiam devoluto feudo? Actione feudali sine assensu cessa, qualiter jus pignoris vivat in feudis?

SUMMARIUM.

- 1 Proponitur casus.
- 2 Cedens jura sua uni, nequit alteri cedere.
- 3 Dans pecuniam sine vinculo debitori, an recedat à conventionem de dimittendo creditorem anteriorem?
- 4 Quid si adhuc debitor describat fidem crediti in sui facie?
- 5 Pactum de cedendo, facta solutione, non

impedit cessionem ad favorem tertii solventis.

- 6 Cessio corresponsiva ad solutionem dotis, resolvitur eâ non solutâ.
- 7 Cessio non potest fieri debitori.
- 8 Cedens non intelligitur cedere contra seipsum.
- 9 Dans cedula bancariam sine vinculo, relative ad conventionem vinculi, censeatur dare vinculatam.
- 10 Rigorosa est cautela vinculi in solutione pecunia.
- 11 Debitor tenetur vi pacti dimittere creditorem anteriorem.
- 12 Requisita subingressionis legalis, & tacita cessionis recensentur, & in fine.
- 13 Intra quot dies dici valeat, quod eadem pecunia mutuata soluta sit creditori dimisso.
- 14 Cessio legalis est potentior eâ, quæ fit per scripturam.
- 15 Scientia creditoris dimissi, conventionis inter debitorem, & mutuantem, an sit necessaria? & in fine.
- 16 Promissio de cedendo non tollit cessionem legalem.
- 17 Paragium super feudo solvendum est ab agnato, & an per Fiscum?
- 18 Soror pro paragio præferatur creditoribus fratris cum assensu.
- 19 Soror an agat contra tertios possessores?
- 20 Cedentis sine assensu jus qualiter vivat in feudis?

QUÆSTIO LXXX.

Ucidam facilè demonstratur esse justitiam petitionis hæredum Laurentii Inurca, Nicolai Odone, & Catherinæ Adurno, instando graduari creditores anteriores, & potiores patrimonii Ducis Sicignani, de anno 1578. ex juribus Dianæ Caracciolæ, Marchionissæ Briensis, uti cessionarios Lucretiæ de Summa pro rata eorum crediti ducat. tredecim millium capitalis, cum tertius, seu interesse: quod adumbrari non posse, probamus ex oppositis pro concreditoribus ejusdem patrimonii, quibus brevissimè respondendo, ex annexa facti, & juris serie demonstratur cessionario tum potioritas.

In anno 1578. moriendo Jacobus Caracciolus sentor, Dux Sicignani, pater Barnabæ Caraccioli, hæredem universalem plurium feudorum scripsit in suo testamento aperto sub die 2. Febr. 1578. dictum Barnabam ejus primogenitum, legatis duc. quindecim millibus pro portione singulis filiis, & ducatis decem millibus expresse pro dotibus singulis trium ejus filiarum, inter quas erat Diana Caracciola, postmodum Marchionissa Briensis, solvendis tempore eorum nuptiarum, declarando in dicta quantitate includi paragium, & portiones ad eas spectantes, ut ex dicto testamento.

Dictus Dux Barnabas hæres nuptui tradidit dictam Dianam ejus sororem die 9. Novembris 1590. Joan. Baptistæ Caracciolo, Marchioni Briensi, promittendo pro dote in capitulis dicto die stipulatis duc. 35. mil. scilicet ducatos bis mille corredalium, & restantes ducatos 33. mil. de in contanti in pluribus ratas satisfaciendis, scilicet duc. 16. mil. cum duc. 2. mil. corredalium, statim sequuto matrimonio, & restantes ducatos 17. mil. infra quatuor annos, singulis annis ratam,

ratam, declarando intra dictos ducatos 35. mil. promissos, esse comprehensum etiam legatum paternum duc. 10. mil. relictum pro dotibus, & paragio.

Per duos dies ante stipulationem dictorum capitulorum, quod fuit die 7. dicti mensis Novembris 1590. cum debuisset dictus Dux primam adimplere dotium solutionem ducat. 16. mil. promissorum, coactus fuit habere à Lucretia de Summa duc. 13. mil. faciendo pro eis venditionem annuorum introituum in forma, cum expressa conditione, & pacto illos solvendi Dianæ Caracciolæ ejus sorori, ad finem obtinendi cessionem, & acquirendi jura, & hypothecas feudales, & privilegiatas, dictæ Dianæ competentes præcipuè pro dicto legato paterno, ut ex instrumento: accessit etiam obligatio in solidum Hippolytæ Caracciolæ matris dicti Ducis, & Dianæ Caracciolæ pro majori cautela dictæ Lucretiæ de Summa, ratificando promissionem, & obligationem factam per dictum ducem ejus filium, cum iisdem conditionibus, & pactis de verbo ad verbum per Notarium ipsi Hippolytæ declaratis, ut ex dicto instrumento legitur.

Eodem tempore stipulationis instrumenti fuit tradita à dicta Lucretia de Summa apocha Banchi Olgiani, effectiva dictorum ducatorum 13. mil. ut cum dictus Dux, & Hippolyta ejus mater declaraverunt in instrumento: quam apocham in ejus faciem descripsit in Bancho dictus Dux infra biduum, ut ex partira Banchi, & ejusdem Banchi bilancio: & quamvis in dicta apocha non fuit adhibita illa rigorosa cautela, ut essent in Bancho vinculari pro solutione dictarum dotium, & cessione jurium dictæ Dianæ Caracciolæ, prout erat expressum in instrumento; attamen in prædicta apocha expressè se remisit in instrumento, & cum effectu iisdem ducat. 13. mil. statim infra triduum fuerunt per dictum Ducem soluti dictæ Dianæ Caracciolæ ejus sorori pro dictis dotibus, prout erat conventum.

In anno postmodum 1591. die 5. Martii, à Procuratore Laurentii Inurea, Nicolai Odone, & Catherinæ Adurno Genuæ residentium, fuerunt dati in emptionem dicto Duci Sicignani duc. 23. mil. vinculari pro solvendo ejus creditoribus, & inter alios ad finem solvendi dictos ducatos 13. mil. dictæ Lucretiæ de Summa, cum pacto obtinendi cessionem omnium ejus jurium anteriorum, & hypothecarum contra dictum Ducem, ut ex instrumento, cum obligatione ejusdem Hippolytæ Caracciolæ in eodem instrumento, cum qua conditione fuerunt duc. 23. mil. soluti dicto Duci Sicignani per Banchum Citarella, & Rinaldi, & per ipsum Ducem eodem etiam Bancho soluti ducat. 13. mil. dictæ Lucretiæ de Summa, quæ fecit jurium cessionem, ut apparet in calce dictæ Apochæ Banchi, & ex fide cessionis cum Regio assensu super dicto instrumento, & cessione.

Ex hoc supponunt concreditores patrimonii, olim Ducis Sicignani, dictos Inuream, & socios non acquisivisse jura, & hypothecas quondam Dianæ Caracciolæ, Marchionissæ Brienfis, per intermediam personam Lucretiæ de Summa, tria opponendo.

² Primò, quod tempore, quo fuit dotata dicta Diana à Duce ejus fratre, jam fecerat amplam, & generalem renunciationem in beneficium ejusdem Ducis, omnium successionum, jurium, & in

forma solita; ideoque postmodum eadem jura transferti non poterant dictæ Lucretiæ de Summa, & proinde nec à dicta Lucretia de Summa in beneficium dicti Inurea, & sociorum. Nam cedens jura sua uni, non potest eadem alteri cedere. Bald. *conf. 126. lib. 2. Oleva de cession. jur. tit. 6. quæst. 8. n. 11.*

Secundò dicunt, quod etsi fuerit pactum inter dictum Ducem Barnabam, & dictam Lucretiam de Summa, instrumento venditionis annuorum introituum, quod capitale ducatorum 13. mil. solveretur dictæ Dianæ Caracciolæ Marchionissæ Brienfis, ad finem acquirendi ejus jura, & hypothecas, fuit recessum à tali conventionione, quoniam ex apocha solutionis factæ à dicta Lucretia de Summa dicto Duci, non apparet expressum vinculum, aut conditio pacti, quod ab eodem Duce esset solvenda pecunia dictæ Dianæ Caracciolæ, ut cederet sua jura dictæ Lucretiæ de Summa, prout dicta pecunia cum effectu fuit soluta à dicto Duce dictæ Dianæ Caracciolæ ejus sorori, nullà factà mentione dictæ conditionis, nec facta mentione, esse penuniam dictæ Lucretiæ de Summa ab ea solutam, ad finem acquirendi dicta jura Dianæ Caracciolæ, juxta conventionem, & proinde præsumi, fuisse à Lucretia de Summa tacitè remissam dictam conditionem acquirendi dicta jura, & eo magis esse præsumendum, fuisse tacitè recessum à dicta conditione, dum vice dictæ conditionis inspicitur in instrumento obligationis inter dictam Lucretiam de Summa, & dictum Ducem Barnabam, accessisse obligationem in solidum Hippolytæ Caracciolæ ejus matris in beneficium dictæ Lucretiæ de Summa.

Tertiò validiorem dictam conjecturam appa-⁴ rere dicunt, recedendi à dicta conventionione, seu pacto subingrediendi jura dictæ Dianæ Caracciolæ; & magis patet fieri, dum dictus Dux Barnabas descripsit liberos in Bancho in ejus faciem dictos ducatos 13. mil. ei perventos à dicta Lucretia de Summa, per quam descriptionem in Bancho acquisivit dominium dictæ pecuniæ, eam postmodum solvendo dictæ Dianæ Caracciolæ ejus sorori, uti propriam pro dotibus, nil exprimendo de dicto pacto habito cum dicta Lucretia de Summa subingrediendi in ejus jura; ideoque non posse amplius dictam solutionem operari jurium translationem in beneficium dictæ Lucretiæ de Summa, nec etiam subingressionem legalem; cum deficient talis subingressionis requisita. Montan. *controvers. 62. & dixi quæst. 52.*

Sed singulis prædictis oppositionibus distinc-⁵ tè respondendo, illas omnino facile diluimus: & quoad primam, quod cum jam cessisset dicta Diana Caracciola ejus jura legati, seu paragii dicto Duci ejus fratri dotanti in capitulis matrimonialibus; nequiverat postmodum eadem ejus jura cedere dictæ Lucretiæ de Summa, cum eadem cessio duobus fieri minime possit: dicimus recensendum esse ex facto, quod in dictis capitulis matrimonialibus interveniendo, tam dictus Dux dotans, quam Marchio Brienfis sponsus, quilibet eorum per capita separata promisit, quod ad unumquemlibet spectabat; nam primò Dux dotans ex parte sua promisit quantitatem dotium, designando tempus solutionis; & expedita dicta promissione dotantis, è contra dictus Marchio Brienfis futurus sponsus ince-
pit

pit ejus promissionem, dicendo: *Item il detto Signor Marchese promette al tempo se li sodisfaranno li dritti docati 16.m. in contanti, e se l'assegnarà detto Corredo d'altri docati 2000. per la prima paga, e se li farà cautela di mutuo per li restanti docati 17.mil. di quelli sodisfare nel modo predetto all'hora cancellare.*

Ex quibus verbis apparet, dictum Marchionem Briensem promississe renunciationem expressè tunc, cum fuerit sequuta, & satisfacta prima solutio dotium de contanti, & adimpletis aliis cautionibus conventis pro reliqua summa solvenda: ex quo oritur alia juris dispositio pro nobis inconcussa, quod tunc renunciatio, sive cessio de futuro, habetur pro facta à fœminis dotatis contracto matrimonio, quando nil aliud remanet agendum, prout decisum refert D. Præf. Merlin. *cap. 4. controvers. lib. 1. n. 13. & 17.* post disputatum articulum, dissidentes opiniones concordat novissimè citatus Olea *d. tract. tit. 1. q. 6. num. 46.* post Cancr. *part. 3. cap. 6. n. 125.*

Ideoque cum in casu nostro ex forma ipsiusmet instrumenti erat prius adimplendum per Ducem Barnabam dotantem, solvendo primam ratam dotium promissarum in termino convento, non poterat haberi pro facta dicta renunciatio, seu cessio, dum tenebatur adimplere prius dotans ex parte sua, ut idem D. Præf. Merlin. *ibidem, num. 18.*

6 Solutio dotium, quia renunciatio fuit respectiva ad promissam solutionem, resolvitur, & remanet nulla, prout in puncto probat Præf. de Amato *consil. 42. n. 6. 7. & 8.* & habetur in *decis. 147.* impressa post tractatum Merlini *de pignoris, n. 2.* itaque quousque non erat adimpletam per dictum Ducem, non poterat haberi pro facta renunciatio in ejus beneficium, & dum erat in suspenso dicta renunciatio, supervenit conventio dicti Ducis, cum dicta Lucretia de Summa, acquirendi dicta jura Dianæ Caracciolæ satisfactæ ex pecunia dictæ Lucretiæ de Summa; quia quousque non adimpletur promissum ad perf. ctionem actus, talis actus remanet in suspenso, l. 2. ubi *Glof. ff. de in diem addit. & ibi Castrensis, & alii DD. Tiraquell. in l. si unquam, in verb. recusando, C. de revocandis donat. n. 293.*

7 Dicimus etiam, dictum Ducem, ut hæredem universalem ejus patris, fuisse obligatum solvere dictos ducatos decem mille, legatos dictæ Dianæ pro dote; idè in ejus beneficium nil poterat operari promissa cessio, cum debitori non fiat cessio, *vulgar. l. nulla, C. de solutionib. respectu translationis jurium;* sed tantum operabitur liberationem, & extinctionem crediti: ex multis probat Casanate *consil. 10. n. 2.* etsi in cessione exprimeretur fieri ad finem agendi. Peregrin. *in tractat. de fidei. commiss. art. 52. n. 34.* & citato *consil. 10. Casanate num. 76.* & etiam volente creditore erit inefficax cessio pro debitore, ex multis adductis per Oleam *tit. 4. q. 1. n. 4.*

8 Observandum est denique, dictam cessionem non potuisse operari in exclusionem ipsiusmet Dianæ cedentis pro ejus juribus posterioribus, ad consequendam quantitatem ei promissam pro ejus legato; nam regulariter non præsumitur cessisse contra se ipsam in perniciem ejus crediti dotium exigendarum, prout probat Reg. de Marin. *lib. 1. quorid. cap. 158. n. 3. & 4.* Merlin. *in tract. de pignoris, lib. 4. tit. 2. quest. 69. n. 8. & 9.*

9 Secunda oppositio ex facti observatione facilè

dilatatur; supponit enim adversarius, quod dum in apocha duc. 13. mil. facta per Lucretiam de Summa, non fuit repetita conditio apposta in instrumento solvendi Dianæ Caracciolæ, ad finem acquirendi ejus jura, præsumendum est, tacitè recessum fuisse à dicta conditione, eo magis dum in ejus locum accessit obligatio insolidum Hippolytæ Caracciolæ matris dicti Ducis Barnabæ, in beneficium dictæ Lucretiæ de Summa, de qua obligatione nil erat tractatum in instrumento.

Sed quàm facilis præsumptio. Primum, quia in instrumento non fuit conventum, quod pecunia expressa remaneret vinculata in Bancho, sed tantum dicitur, fuisse in eodem Bancho relaxatos, ut pro quavis causa non amovendos, nisi pro illis solvendis, prout dictus Dominus Dux solvere promisit dicto Domino Marchioni pro causa supradicta: & sic dictus Dux se obligavit solum solvere dictæ Dianæ Caracciolæ ejus sorori, ut ab ipsa cederentur jura Lucretiæ de Summa, & quamvis in apocha non fuit expressa per extensum conditio; attamen dum fuit in totum relativa ad instrumentum continens dictam conditionem, habetur ac si fuisset expressa talis conditio, etiam in apocha prædicta relativa; dictam enim fuit in dicta apocha, *sin come più ampiamente appare per cautela stipolate per Notaro, alle quali s'abbia relatione.* Dicit enim Bart. quod paria sunt, aliquid nominatim exprimi, vel per relationem, *vulgar. l. asse toto, ff. de heredibus instituentis, & l. ait prætor, §. 1. de re judicata,* ubi Bart. & DD. citati per Barbof. *in tract. axiomat. juris, axiomat. 261. per totum latè:* nec nova obligatio in solidum facta per dictam Hippolytam Caracciolam, matrem dicti Ducis, fuit in vicem dictæ conditionis conventæ, ut adversarius supponit, ad finem recedendi à dicta conventa conditione in instrumento, sed per dictam novam obligationem dictæ Hippolytæ fuit expressè confirmata eadem conditio in instrumento contenta, solvendi pecuniam dictæ Dianæ Caracciolæ, ad finem acquirendi ejus jura, dum in dicta nova obligatione dictæ Hippolytæ enunciatur à Notario, *audito tenore ipsius, & per me sibi lecto, & divulgato pro pleniori intelligentia:* & sic continuando dicit, *proprio su. radito du. 13. mil. in receptorum, ut supra, & cum omnibus illis pactis, clausulis, cautelis, & conditionibus in supradicto instrumento appostis, & descriptis, quæ habentur hic pro repilogatis.* Ex quo certius inspicitur, Hippolytam Caracciolam in dicto novo instrumento ejus obligationis insolidum confirmasse eandem cautelam, & condiciones appostas in beneficium Lucretiæ de Summa, in primo instrumento dicti Ducis, acquirendi jura dictæ Dianæ Caracciolæ in beneficium dictæ Lucretiæ de Summa, quæ dedit ejus pecuniam ad finem prædictum.

Nec ab homine sani judicii præsumi potest, fuisse novatam, & recessum à dicta conditione jam contenta in dicto instrumento, ex eo, quia in apocha nil erat explicatum de illa, dum tempore dicti instrumenti jam erat tradita apocha prædicta per Lucretiam de Summa, prout confessus fuit dictus Dux, directa Bancho Olgiati, prout etiam confessus fuit dicta Hippolyta ejus mater, & statim ex dicta apocha recepta sub die 7. Novembris in instrumento, descripta fuit in Bancho pecunia in faciem dicti Ducis, sub die 9. ejusdem mensis, ut ex bilancio Bancho; nam si contrahentium intentio erat recedendi à dicta conventionem, poterant eodem actu in instrumento nullam explicare conditionem

tionem, proinde inutilis omnino remanet prædicta adversarii ponderatio in facto, ac etiam in jure, dum sufficit probari pecuniam pervenisse creditori ad finem prædictum, quamvis non vinculatam, ut in sequenti oppositionis resolutione demonstrabimus, nil curando de tam rigoroſa cautela vinculandi pecuniam in Bancho, ut advertit Dom. Card. de Luca *tract. de debit. & credit. disc. 1. num. 12.* & alios citat D. Carolus de Luca in *novissimo tractat. de cessione jurium, quæst. 52. num. 3.*

11 Tertia eliditur oppositio, in qua ex adverso supponitur, quod per descriptionem in Bancho, in faciem dicti Ducis Barnabæ Caraccioli, pecuniæ ei solutæ à dicta Lucretia de Summa, sit translatum illius dominium ad dictum Ducem, & proinde evanuerunt vincula, & conditiones, nec spes remansit subingressionis legalis in iuribus Dianæ Caracciolæ, virtute vulgatæ legis *Aristo, ff. quæ res pignori obligari possunt.* Nam respondemus, quod quamvis dictæ conditiones, uti non suspensivæ, non impediant pecuniæ dominii translationem; attamen semper remanet onus, & obligatio efficax adimplendi conditiones; & vincula appositæ in apocha, vel instrumento, prout in simili specie, post maximas, & multiplices discussiones, septies per sententias S. C. refert declaratum, & statutum in anno 1624. & 1625. Reg. Rovitus, omninò revidendus in *decis. 35. à num. 12. usque ad finem,* & sic continè observari in S. C. testatur Reg. Capyc. *Latr. decis. 17. n. 3.*

12 Idè ex hoc non impeditur, ut adversarius supponit, subingressio legalis, si dicta legis requisita concurrant, quæ effectivè post *Gloſ. ad tria reduci,* probat ex communi sententia late R. S. Conf. Carleval. in *tract. de judic. tom. 2. dispur. 35. à num. 12.* & jam omnia, etiam quatuor demonstrantur in casu nostro, dum primum, & secundum requisitum habemus ex facto, fuisse à Lucretia de Summa solutam pecuniam, præcedente pacto, quod illa solveretur Dianæ Caracciolæ creditrici, ad finem acquirendi ejus jura, & hypothecas, etiam pro legato paterno, prout satis apertè in instrumento. Tertium requisitum solutionis factæ dictæ Dianæ Caracciolæ creditrici, etiam adimpletum inspicitur; nam apocha ducat. 13. mil. à dicta Lucretia de Summa fuit tradita dicto Duci Barnabæ sub eodem die 7. Novembris, quo fuit instrumentum stipulatum, & sub die decimo ejusdem mensis fuit in Bancho descripta in faciem ejusdem Ducis, qui sub die 13. solvit dictæ Dianæ Caracciolæ creditrici, ut apparet ex bilancio Banchi.

13 Qua solutione sic celeriter facta infra tres dies, evidentè probatur, fuisse eandem pecuniam Lucretiæ de Summa in executionem pacti acquirendi jura solutam, ut in proprio casu Franchis *decis. 97. n. 4. & 5. cum seqq. D. Reg. Galeota contr. 49. n. 15. tom. 1. quamvis esset solutio infra dies octo, D. Joseph. de Vela dissert. juris 38. n. 51. & post Consiliari. de Mesa novissimè Olea de cessione jurium, tit. 4. quæst. 1. n. 18.* nec deficit quartum requisitum in specie nostra, scilicet obligatio ejusdem pignoris, ut legendum est in instrumento, ibi: [Facta cessione omniam ejus jurium, & actionum, ac anteriorum, & priorum hypothecarum ei competentium, & competitorum contra ipsam Ducem, & alios quoscumque, & super eorum
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

bonis etiam feudalibus, & titularis quocumque titulo, præsentibus, & futuris, tam ratione paragii, quàm legitimæ dictæ Domine Marchionissæ, ac legati eidem factæ per quondam Jacobum Caracciolum, communem patrem, prout ex instrumento.] Ex quibus nimis profusis verbis, in vanum in æquivocis laborasse in hoc motivo doctum adversarium, demonstratur: nec decisio ex controversia 64. Montani, citata ab adversario, ad rem facit, in qua non fuit ab initio conventum de acquirendis iuribus creditoris, imò potius nostra jura confirmat, dum in nostro contractu fuit conventum de pecunia solvenda pro subingressione jurium, & hypothecatum Dianæ Caracciolæ creditricis.

Hinc nil remanet dubitandum, dictam Lucretiam de Summa, per cessionem per effectum juris, seu per subingressionem legalem, concurrentibus omnibus requisitis, acquisivisse jura, & actiones dictæ Dianæ Caracciolæ, Marchionissæ Brientis, deficiente cessione per scripturam, ut novissimè distinguit Olea citatus *tit. 1. quæst. 5. n. 1. & 2.* quæ cessio legalis potentior est cessione per scripturam. Antonius Faber in *ejus Cod. lib. 8. tit. 9. definit. 2. 3. & 4. Franchis decis. 97. n. 2. cum sequent. & alii per Consil. Carleval. citata disput. 35. n. 12. tom. 2. & per dictam legalem subingressionem efficacius radicanatur, & transferuntur jura creditoris, & judicari potest de ea, tanquam de procuratore in rem propriam, ut post Consil. Carleval. loco citato, Anton. de Amato *resolut. 7. n. 21. & DD. in d. l. Aristo.**

Nec in dicto casu ad finem acquirendi jura, opus est scientiâ creditoris pacti conventi, succedendi in ejus jura; nam ei nihil refert, dum ejus creditum solvitur, ut ita communiter per Doctores probatur, ut post Anton. Fabrum, Oleam, & alios Andteolus *controvers. 348. num. 15. & 16. & Franchis citata decis. 97. & latissimè per Consil. Theodorum, Consil. Anas de Mesa, & alios citatos per Oleam citato tit. 4. quæst. 1. n. 20. 21. & 22.* nec dicta scientia creditoris numeratur inter requisita dictæ legis *Aristo, & l. 1. C. de iis, qui in proprium creditorum locum,* ut ex Bart. & DD. observat dictus Consiliarius Carleval. *d. disput. 5. n. 12.*

Inutile denique esset opponere, quod electa à dicta Lucretia de Summa, cessione jurium per scripturam, minimè possit juvari eadem Lucretia in subsidium ex subingressione legali, regula legis finalis, *C. de pæctis conventional. tam super dote,* ubi *Gloſ. cum l. & habet 15. §. cum quis 3. ff. de precario,* cum concordantibus disponentibus, quod provisio hominis facit cessare provisionem legis; quoniam dicta regula declaratur, & limitatur, nisi provisio hominis sit eadem cum provisione legis, & dirigatur ad eandem finem, prout habetur *ex l. in alio loco 1. ff. de eo, quod certo loco, & l. si se non obtulit 4. §. ex conventionem 4. vers. sed si pignora, ff. de re judicata,* quæ allegantur uti notabiles, per Modestinum Pistorium *quæst. juris part. 1. quæst. 47. num. 57.* præcipuè si provisio, aut subsidium legis sit de jure communi, & non de jure speciali, prout ibidem citatus Pistorius *n. 60.* ex multis probando, & Episcopus Barbosa in *tract. de axiomat. juris, axiomat. 195. circa finem,* cum conventi faciendi cessionem per scripturam, fuerit ad majorem cautelam, non potest esse in diminutionem cautelæ, prout observat Gratian. *discept. forens. cap. 376. num. 3. cum sequentib.* nec præsumitur tacitè renunciatum per unicum actum beneficio legis: regula legis *si unus, §. ante omnia, ff.*

114 Spicilegium de Cessione Jurium,

*de pactis, l. si Dominus, ff. de serv. r. urban. pradio-
rum, & l. ex pluribus, de solut. cum similibus.*

17 Denique opponit adversarius, quod datâ pro
vera, subiogessione, nec Regius Assensus super
ea producitur, nec verisimiliter expeditum fuisse
præsumitur, dum non aderat jurium cessio expressa
per scripturam, super qua erat Regius Assensus
obtinendus; proinde non esse dictos Inurea, &
socios declarandos creditores super feudis, ex
juribus dictæ Dianæ Caracciolæ, non producto
Regio Assensu in favorem dictæ Lucretiæ de
Summa, quamvis ejusdem Lucretiæ sint cessiona-
rii cum Regio Assensu. Sed nos difficultati occu-
rendo, ne prima facie articulo summis labiis
de gustato, oppositio animum turbet, advertimus
creditum dictæ Dianæ Caracciolæ, pro quo gra-
duari instatur, esse ex causa paragii, & portionis
ad eandem Dianam spectantis in omnibus bonis
feudalibus Jacobi Caraccioli ejus patris, etiam
juxta legatum à patre factum: quod paragium
uti onus intrinsecum feudi habebatur ab ipso
Duce Barnaba ejus fratre, uti hærede in feudali-
bus communis patris. Ifern. in cap. 1. num. 3. tit. an
agnatus, & in cap. 1. §. quid ergo, et de investit. de re
aliena facta, & in Constit. Regni, si quis post litem:
pro cujus paragii solutione fuit contractum debi-
tum cum dicta Lucretia de Summa, expressè ad
finem solvendi dictæ Dianæ, ejusque jura paragii
acquirendi: hoc itaque debitum pro dicta causa
paragii, de jure feudorum solvendum est ab
agnato successore in feudo; imò etiam à domino
directo, si feudum esset devolutum antequam sol-
veretur ab ultimo successore, prout in puncto
docuit Ifern. in cap. 1. §. quod ergo, n. 6. tit. de investi-
tur. rei aliena facta, Carmer. in cap. cap. Imperialem,
fol. 13. lit. F, & concludit à tergo, lit. T, Reg. de
Ponte dec. 4. n. 28. Montanus in d. cap. Imperialem,
n. 226. Conf. de Anna conf. 75. n. 17. & 18.

18 Concludit Præf. de Amato revidendus conf. 42,
n. 27. ubi n. 28. sororem, aut filiam præferri cæ-
teris creditoribus cum Regio Assensu pro para-
gio, & sic decisum refert per S. C. junctis Aulis
in fine: similem decisionem iisdem terminis per
S. C. adducit Conf. Theodorus alleg. 7. in fine, &
dari actionem in subsidium super feudo, tradunt
Anna, & Anellus de Amato locis citatis, Cumia
in cap. volentes, verbo antiquis, n. 469. Intrigliolus
de feudis, centur. 1. quest. 57. n. 37. & 43. de qua
communi doctrina non fuit dubitatum, decocto
patrimonio fratris possessoris feudi, prout in
casu nostro, ubi habemus graduationem, &
concursum creditorum cum Regio Assensu ejus-
dem Ducis Sicignani Barnabæ Caraccioli, para-
gii dictæ Dianæ debitoris, in cujus patrimonio,
distractis jam aliis feudis Balvani, & S. Grego-
rii, per creditores, remanet ad præsens feudum
Sicignani, absque aliis bonis.

19 Disputatum solum fuit, si soror, aut filia ean-
dem haberet prælationem pro paragio contra ter-
tios possessoris in feudis alienatis: in quo articulo
non potuit obtinere pro tertio possessore, Reg.
Rovitus, uti advocatus, proprias allegaciones
inserendo in ejus comment. super prag. 24. de feu-
dis, à n. 63. cujus motiva discutit D. R. Tappia,
affectando decisionem contra Rovitum, per quam
fuit condemnatus tertius possessor feudi ad favo-
rem sororis pro paragio, ut Dom. Reg. Tappia
in ejus decis. S. C. 48. in fine, ubi sub n. 12. & 13.
asserit ex Afflicto, & Anna, sororem pro paragio
habere tacitam hypothecam super feudo. Nec

contra dictam doctrinam Ifernæ aliquis ausus
fuit negare, quando feuda sunt in patrimonio
fratris debitoris, cujus patrimonium sit deco-
ctum: limitatur solum favore tertii possessoris,
quando alienatis feudis, remanent alia bona penes
fratrem, cum debeat in subsidium tantum actio
prædicta paragii contra tertios possessoris: quo-
rum opinionem in casu prædicto, favore tertii
possessoris, dispungit Conf. Præf. discept. forens.
lib. 1. cap. 48. à n. 28. cum sequentibus. Sed in casu
nostro, dum feudum permanet adhuc in patri-
monio debitoris, nil remanet dubitandum, sum-
ma illa ratione ponderata à DD. ne aliàs concre-
ditores locupletentur cum aliena jactura; habe-
rent enim feudum liberum ab onere paragii, quo
non soluto, nec acquirendi, aut venire poterat in
patrimonio debitoris: quod nec bona fides, aut
æquitas permittit, vulgata lege nam hoc natura, ff.
de condit. indebiti, & satis ad propositum verba
legis si cum mulier § 1. ff. de donat. inter virum, &
uxorem, ibi: [Facta autem locupletior intelligitur,
quæ ære alieno suo interventu viri liberata est,
quod potuisset adhuc debere, si vir pecuniam
exsolvisset:] quæ æquitas etiam in decisione cau-
saram feudalium locum habet. Camerac. fol. 21. à
lit. H, usque ad lit. M, Baldus in c. 1. §. penult. col.
penult. tit. de his, qui feudum dare possunt.

Nec pro dicto credito paragii agimus jure 20
formato tangente corpus, aut substantiam feudi;
sed cum feudum distrahatur ad instantiam con-
creditorum cum Regio Assensu, agere intendi-
mus utendo tantum actione ex persona Dianæ
Caracciolæ, quamvis in ejus cessione, aut sub-
iogessione legali, non adsit Assensus Regius;
quia ut fateatur Franciscus de Amicis in ejus repetit.
feudali, fol. 76. col. 1. circa medium, per hæc ver-
ba: [Nam si actio feudalis cedi potest sine assen-
su, saltem cessum intelligitur jus distrahendi, ut
Baldus notat in l. in solutum, cum l. sequenti, si
à creditore, in primo notabili, C. de action. &
oblig. & hoc non potest habere difficultatem, post
quam jus debiti vivit in pignote, & super feudis
vivit etiam jus cedentis, non adhuc resolutum,
neque extinctum: & sic obtinuisse in Regia Ca-
mera in ardua causa, restatur fol. 71. col. 1. circa
finem;] & hoc ad finem exigendi pro credito
paragii dictæ Dianæ Caracciolæ pecuniam perve-
niendam ex fructibus feudi locati decretis S. C.
vel ex pretio venditionis feudi faciendæ iisdem
decretis; cum fructus non sufficient ad creditum
dicti paragii, ut observat Reg. Galeota lib. 1. contro-
vers. c. 28. n. 32. usque ad n. 37. tradendo regulam
sub n. 36. & notat novissimè Dom. D. Carolus de
Luca ad decis. 75. Præf. de Franchis, præcipuè n. 8.
exercetur enim actio personalis, ad finem conse-
quendi pecuniam, non autem acquirendi jus for-
matum super feudo, ut in similibus propriis ver-
bis Reg. de Ponte, tit. de Assensu Regio, §. 3. n. 32.
in principio: imò quia paragium est onus feudi,
non deficit opinio, quod pro paragio feudum
bonè dari in solutum possit, prout dicit Intriglio-
lus citata centuria 1. de feudis, q. 5. n. 217. & 218.
& incumbit etiam ementi feudum, ut ex pre-
tio dimittatur creditor, ex juribus paragii ejus
pecuniâ soluti. D. R. de Marinis lib. 2. quotid.
cap. 61. n. 7. & 8. ubi loquitur de casu subiogres-
sionis, aut cessionis effectu legis; nam postmo-
dum à n. 9. cum seqq. loquendo de cessione ex-
pressa per scripturam, ponderat clausulam soliti-
tam, constituendi procuratorem in rem propriam,
prout

prout in casu nostro fuit appofita postmodum in cessione iurium facta per dictam Lucretiam de Summa, in beneficium dictorum Inarea, & sociorum cum Regio Assensu. Et hæc sub censura. Die 15. Februarii 1682.

Hactenus D. Hieronymus Valdetarius, ex primis primus Sacri Consilii Advocatus, me recensito, contra creditores patrimonii Ducis Sicignani, pro cessionariis dictæ Lucretiæ de Summa.

De subingressione legali plura scripti in *observat. 97. Pras. de Franchis*, ubi tria requisita congeffi, scilicet: Primum, ut adfit pactum de dimittendo creditorem: Secundum, sic pactum de subingrediendo pro dante pecuniam in hypothecas creditoris dimittendi: Tertium, ut ex pecunia illa creditor sit dimissus.

An autem requiratur scientia creditoris dimissi, negativam firmavi sententiam, quæ secuta est, quando agitur adversus creditores intermedios, vel etiam dimisso æquales, ut Cardin. de Luca *lib. de credit. disc. 4. n. 16*. Quidquid sit quando ageretur de præiudicio creditoris dimissi in concurrente in eo. De his vide *sup. q. 62. & obs. 97.*

***

ARGUMENTUM.

Verbum *cedere*, si jungatur cum dativo, & ablativo, vel accusativo, an differat? Cessio promissa intra certum tempus, an possit fieri post illud? Ex pacto de cedendo qualiter quis agat? Quid sit cedere jus bonum, melius, & optimum. Conclusio libelli in utili, vel directa actione, qualiter differat, & differentia effectus. Cessionarius an propriè dicatur creditor debitoris?

SUMMARIUM.

- 1 Cedere verbum si jungatur cum dativo, & ablativo, vel accusativo, quantum differat.
- 2 Stipulatus de cedendo, nequit petere jus uti cessum.
- 3 Cessio potest fieri post tempus, si promissa sit intra certum tempus.
- 4 Obligatio de cedendo est incerta.
- 5 Cedere jus bonum, melius, & optimum, quid sit.
- 6 Utilis actio est propria cessionarii, directa aliena.
- 7 Libellus de directa, vel utili assignatur.
- 8 Differentia utriusque forme.
- 6 Cessionarius an dicatur propriè creditor?

QUÆSTIO LXXXI.

Cessio utrum sit extinctiva, vel translativa, qualiter dignoscatur, distinguunt Nostrates. Aut verbum *cedere*, jungitur cum dativo, vel ablativo casu, aut cum accusativo. Ubi accusativo, significat transferre, & cessionem translativam. Ubi cum dativo, vel ablativo, accipitur pro renunciare, & pro cessione extinctiva. Ita Gallerat. *de renunc. lib. 1. c. 4. n. 1*. Rota in *Auximana dotium*, 26. Maii 1655. coram Bichio. D. Catdin. de Luca *lib. de fideicommiss. disc. 172. n. 3*.
D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

Promissio de cedendo non est cessio, juxta 2 al'as per me dicta, nec transfert jus. Bertazol. *clausul. 27. gloss. 9. in fin.* & dispositio loquens de cessione, non habet locum in promissione de cedendo. Gallerat. *ubi sup. n. 5*. nisi causa promissionis sit perpetua. Ruin. *const. 135. n. 5. & col. fin. lib. 1*. Unde lex per diversas, C. mandat. locum habet etiam in promissione. Gallerat. *n. 25*. Stipulatus de cedendo aliquid jus, non potest petere illud jus uti cessum, sed ut cedatur. Pater *ex l. Modestinus, ff. de solut.* ubi non valet cessio contra correum facta post solutionem, nisi præcesserit pactum de cedendo; nam si pactum de cedendo haberetur pro cessione, frustra quæreretur de validitate cessionis factæ post solutionem. Galler. *ubi sup.*

Colligitur etiam *ex d. l. Modestini*. quod si cessio 3 fieri debeat intra certum tempus, tunc potest fieri post illud tempus, si præcesserit pactum de cedendo. Barr. *in d. l. Modestinus*, Galler. *n. 25*.

Obligatio de cedendo est incerta, quia factum 4 est de se incertum, unde inest obligatio de interesse. Gallerat. *d. n. 25*.

Interdum quis promittit cedere jus bonum, 5 aliquando melius, quandoque optimum, ut Gloss. *in l. 1. C. quando, & quare pars, lib. 10.* & Barr. ibi: [Cedere jus bonum, est ex quo tantum oritur exceptio: melius ex quo petitio est] Judicis officio: optimum quando ceditur actio efficax.] Bertazol. *claus. 27. gloss. 6. n. 1*. Galler. *n. 25*.

Per cessionem transfertur utilis actio, non 6 propria, quæ directa dicitur; & quia habens directas, non habet utiles, & nemo transfert jus, quod non habet, utilis à lege conceditur. Gallerat. *n. 48*.

Cessionarius an teneatur declarare, utrum agat 7 utili, vel directa, ut instrui possit reus? Affirmat Gallerat. *n. 72*. ubi tamen, quod in dubio intentare videtur utiles. Olea *tit. 6. q. 1. n. 19* Securè, si petierit condemnari sibi proprio nomine. Exercitium directæ actionis potest quis intentare, simul & utilem ex persona sua. Directa est aliena: utilis propria est. Exactio semper est propria, & commodum litis est proprium, quocumque modo concipiatur libellus; nam licet procurator in rem suam agat procuratorio nomine, id verum est in narratione, sed in conclusioe debet dicere: *Peto condemnari dicto nomine ad dandum, & solvendum mihi pro mea utilitate*. Galler. *n. 76*. Guzm. autem, & alii, quos adducit Olea *n. 17*. resolvunt, quod si cessionarius procuratorio nomine petat condemnari debitorem, tunc intendet utiles: si suo nomine, & sibi obligatum dicat debitorem, utilibus agere dicatur.

Magna est differentia, an quis agat directa, vel 8 utili? Nam si intendet utilem, potest quodcumque docere de cessione: secus si directam. Galler. *n. 74*. Intentans utilem nequit repelli, si cedens sic excommunicatus: aliter si directam. Abb. *in cap. licet, de offic. deleg.* Olea *tit. 6. q. 11. n. 48. & 52*. cum Gallerat. Mesa, & aliis; ceteri *n. 48*. referat, volentes indistinctè, non obstat exceptionem excommunicationis. Eadem distinctio procedit, si petatur compromissam; nam si intendet utilis, petitio locum non habet. Aff. & *decis. 74*. Galler. *n. 74*. Sed Olea *tit. 6. q. 11. n. 47*. vult, cessionarium ex causa onerosa non compelli ad compromittendum.

Cessionarius an dicatur propriè creditor debitoris cessi? Et an statutum loquens de creditore,

116 Spicilegium de Cessione Jurium,

intelligatur de cessionario? Affirmant Gallerat. n. 48. & Oleatit. 6. q. 4. n. 17. cum Maranta, Bertazol. & aliis; quia licet non sit directus, tamen sit utilis creditor. Nec obstat, quod cessionarius non potest liquidare instrumentum viâ ritus. Quia ritus M. C. 166. loquitur de debitore, & creditore nominis in instrumento; & sic interpretatur de creditore habente directas actiones, ex verbis, & mente instrumenti; & sic de creditore, & ejus hærede, pro quo stipulatus est defunctus. Præterea præsentatio instrumenti est strictè intelligenda, uti pœnalis, & est accusatio ad pœnam contentam in d. ritu. Montan. *controvers.* 43. n. 7. & 10. Obstat tamen, quia actio utilis est propria cessionarii, directa aliena, ut supra dictum est. At dic, quod sit utilis creditor.

***

ARGUMENTUM.

Cedere jus luendi censum, an sine solemnitatibus valeant minor, Ecclesia, Universitas, & similes personæ, & etiam censum imponere pro extinguendo censum ad graviolem, æqualem, aut minorem usuram, sine solemnitatibus? Pactum, ne cedi possit jus luendi, an valeat? Quid si addatur, nisi ipsi census domino? Pactum denique, ut debitor ad requisitionem creditoris cedere teneatur jus luendi, an subsistat? D. Reg. Marcian. aiens, an meritò improbetur?

SUMMARIUM.

- 1 Cedere jus luendi an possit minor sine solemnitatibus?
- 2 Cessio jurium utrum valeat fieri per minorem sine decreto?
- 3 Pupillus potest delegare debitorem suo creditori.
- 4 Minor nedam non patitur damnum, sed lucrum ex cessione juris luendi.
- 5 Thoro per Oleam haud rectè recensetur.
- 6 Resolutio Authoris.
- 7 Minor an sine decreto possit constituere novum censum pro extinguendo antiquo.
- 8 Opinio Salgadi, & distinctio Authoris.
- 9 Pactum, ne jus luendi cedi valeat, nisi domino census, an subsistat?
- 10 Pactum, ut debitor ad requisitionem creditoris cedere debeat jus luendi, an teneat?
- 11 D. Reg. Marcianus, an jure improbetur per Oleam?

QUÆSTIO LXXXII.

Cedere jus luendi censum an possit minor, vel Ecclesia, sine solemnitatibus? Contingibilis, præsertim nostris temporibus, est quæstio; nam frequens est cessio juris luendi censum, & supponitur validè fuisse constitutum censum per minorem, vel Ecclesiam debitam, sive cum solemnitatibus, sive per parentes minoris, aut eum, cujus sunt hæredes minor, vel Ecclesia.

Pro negativa opinione argumentum præstant lex sed si pecunia, §. si jus, ff. de reb. cor. lex si ad

resolvendam, C. de præd. minor. in quibus juribus ad alienationem rerum minoris prætoris decretum expresse desideratur, aliterque alienatio, vel cessio per minorem facta, aut curatorem, non subsistit.

Præterea cum virtute pacti de redimendo in contractu census minor, & Ecclesia habeant actionem pro compellendo creditorem census ad retrovendendum, actio per minorem, vel Ecclesiam cedi nequit sine decreto, vel assensu. Ripa in l. 1. §. fuit questum, ff. ad Trebel. num. ult. Galler. de renunciat. tom. 1. lib. 1. c. 4. n. 97. Facit Roman. consil. 386. num. 4. quia tradit in cessione jurium Judicis decretum accedere debere, licet per eum minor à solutione alicujus oneris liberetur; & Ceval. *commun. contra comm. quest.* 56. id firmat, sive actio ad mobilia, sive ad immobilia competat.

His tamen non obstantibus, contrarium videtur dicendum, per textum in l. potest pupillus, ff. de auctor. & cons. tut. ubi habetur, posse pupillum, nullo interveniente decreto, tutore auctore, debitorem creditori suo delegare, & sic actionem cedere, ut ibi notat Accurs.

Uterius, quia nullum patitur detrimentum minor, vel Ecclesia cedendo jus luendi, cum nihil intersit, an solvat uni, vel alteri, dum non potest effugere solutionem.

Ad hæc libertas redimendi censum nullo pacto coarctari potest, ita ut nec valeat pactum constitutione census, ut cedi nequeat jus luendi, uti gravosum, & quodammodò impediens redemptionem, ut post alios Duard. de censib. §. 5. q. 5. o. Olea in 3. q. 5. n. 44. & facultas cedendi tolli nequit, juxta Maltril. ad Petr. Gregor. Pap. Bulla Nicolai 9. 9. num. 40. nam cedendo jus illud redimendi, posset lucrum aliquod consequi, ratione cujus minores usuras solveret, ut sæpè contingit. Ita Duard. ubi supra.

Jus luendi cedi posse, probat Olea tit. 3. q. 2. n. 45. ex Gratian. Giurba, Farinac. & aliis, & signanter ex dec. 16. D. R. g. Latr. & demùm ex Thoro in 3. p. compend. verb. cessio juris luendi; subjungitque his verbis: [Ubi in controversiam adducit, an pupillus sine solemnitatibus hoc jus luendi, & redimendi censum, cedere possit, qui affirmativè resolvit.] At accuratè ego legens Thor. reperi, quod is nihil tradit de hac quæstione.

Omnem movi lapidem pro comperiendo aliquam particularem doctrinam, & non inveni, & arguendo de similibus ad similia, necnon quia cessione juris luendi factâ, solent debitores cedentes, de novo se obligare ad correspondendum cessionario ad solutionem annui redditus, & recognitionis instrumentum facere. Attingit quæstio, utrum venditio annui census pro extinctione alterius ad majorem rationem, seu graviolem, seu æquè, aut minùs gravem, valeat fieri ab Ecclesia, vel Universitate, seu minore, absque solemnitatibus? Gratian. *discept.* 45. n. 14. ita loquitur: [Unde si Ecclesia faciat censum ad septem pro extinguendo censum ad octo, seu decem, licet census sit nullus absque debitis solemnitatibus; tamen restituenda est pecunia, quia non fuit factus census ex causa necessitatis.] Hactenus Gratian.

Distinguit Cencius de censibus q. 15. n. 32. inter censum noviter impositum super bonis Ecclesiæ pro extinguendo alio censu ejusdem quantitatibus, tam respectu sortis, quàm redditus; & inter censum impositum pro extinctione alterius census

census jam impositi majoris quantitatæ, tam in sorte, quàm in usuris. Ut in primo casu necessarium sit novum decretum, seu novus assensus, ex eo, quod licet bona minoris possint pro ære alieno alienari; tamen cum creditores censuum non possint pro redemptione instare, non debet permitti alienatio sine decreto. In secundo autem casu non sit necessaria facultas Regia, ex Rodrig. de ann. reddit. lib. 1. quæst. 54. num. 31. Gratian. num. 47.

8 At Salgad. in labyr. credit. part. 2. cap. 17. n. 21. declarat, ut primus casus non procedat, si secundus creditor mutuat ad finem extinguendi primum censum æqualem in sorte, & in redditibus, cum pacto subingrediendi in locum illius.

Inferri igitur potest, quod possint minores, & similes personæ jus luendi cedere, & se obligare ad minorem, & leviolem usuram, sine solemnitatibus; an verò ad æqualem, probabiliter dici poterit, quod sic, quia fortè expedientius sit novum creditorem habere, qui sibi molestus, & rixosus non sit, & quamvis cedatur jus luendi respectu antiqui creditoris, salvum remanet cedenti respectu novi creditoris.

9 Pactum absolutè conceptum, ut non liceat alteri cedere jus redimendi censum, quamvis non valeat, juxta Duardum, & Oleam d. quæst. 2. n. 44. controversatur atamen, an valeat, si ita concipiatur, ut volente debitore hoc jus alteri cedere, teneatur potius ipsi creditori, & domino census, quàm alteri? Duard. affirmat. Sed Olea eum impugnat, quia hoc idem importaret quod pactum absolutum, & redimendi facultas coarctaretur, debitorque deterioris conditionis fieret, cum fortè illi longè expedientius esse posset, cum creditorem habere, qui sibi molestus non esset: & adducit Amat. resol. 54. n. 26. cui opinioni ego adhæreo; nam manente libertate cedendi, invenitur facilius, qui ad extinguendam graviolem usuram dat pecuniam.

10 Major est difficultas, an validum sit pactum adjectum in fundatione census, ut ejus venditor, seu debitor, teneatur ad requisitionem emptoris, seu creditoris, cedere alteri jus, quod habet luendi censum? D. Reg. Marcian. disp. 75. per tot. viriliter defendit validitatem pacti, ut non sit contra substantiam, & naturam contractus censualis, neque ex eo impediri liberam facultatem redimendi censum, quæ debitori illæsa debet manere. At Olea ex alio capite improbat, uti injustum, & illicitum; quia ejus finis in id præcipuè tendat, ut census transferatur liber ab hypothecis, & oneribus contractis per dominum census, & sit evidens calumnia in perniciem creditorum, qui medio tempore contraxerunt, & censum habent obligatum; quia licet domino census liberum sit censum, cui voluerit, cedere; tamen census transibit affectus, & cum onere hypothecæ contractæ per cedentem. E contrario quando census virtute cessionis juris luendi factæ per debitorem transfertur in alterum, tunc transit in eum liber ab omni onere, & hypotheca, ut Reg. Latr. d. decis. 16. ex quo detegatur injustitia pacti prædicti, cum dominus census fraudet suos creditores, & debitor census absque proprio commodo compellatur fovere fraudem.

Verùm enim verò leve conspicitur motivum
11 Oleæ, qui fraus non præsumitur, cum esset præsumere delictum, l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præf. 3. Fontanel. de

pact. nupt. claus. 14. & fin. glos. unic. part. 1. num. 43. & actus potius debet referri ad licitum, quàm ad illicitum: & similiter motivum fraudis non facit injustam cessionem debitoris censualis juris luendi: & domini census quando contraxere æs alienum, tunc inhibere faciunt eorum creditores debitoribus censualibus, ne redimant: & sicuti debitoribus census possunt cedere aliis, ita & domini census. Præsertim quia passim cessio juris luendi fit ad hoc, ut domini census rehabeant pecuniam, quæ census fuit emptus; & manet novum jus luendi apud cedentem. Propensius, quia juxta suam opinionem Reg. Marc. refert decusum.

***

ARGUMENTUM.

An cedatur nomen debitoris in dotem inæstimatum, vel æstimatum, quantum intersit, explicatur in specie, si maritus cedere alteri nomen valeat, vel retrovendere censum? Si jura cessa instrumentum receperint, vel diminutionem? Si in restitutione dotium liberetur retrocedendo nomen? Si evictio nomine, de evictione habeat regressum? Si dominium transeat in maritum, vel maneat apud uxorem. Et qualiter cognoscatur, an sit æstimatum, vel inæstimatum nomen.

SUMMARIUM.

- 1 Quæstio, an cedatur nomen debitoris in dotem, æstimatum, vel inæstimatum, quantum deserviat.
- 2 Nomen æstimatum cessum transit in dominium viri, & potest cedi alteri per virum, & liberari debitor.
- 3 Regula cognoscendi, an cedatur æstimatum.
- 4 Sentis tot promissis, tot videlicet in censu, an hic census sit æstimatus?
- 5 Promissa quantitate cum pacto, ut nomen cessum stet pro fundo dotali, an illud sit inæstimatum?
- 6 Nomen censuale emptum ex pecunia dotali, an sit inæstimatum?
- 7 Æstimatio quando sit propria, & impropria.
- 8 Evictione nominis cessi in dotem sequuta pro regressu, eadem attenditur distinctio.
- 9 Æstimationem, vel inæstimationem nominis quo faciant.
- 10 Si cedatur nomen æstimatum, & debitor solverit viro, an in subsidium teneatur iterumolvere mulieri.

QUÆSTIO LXXXIII.

Mlle pendent quæstiones à cognoscendo, an cedatur marito nomen debitoris in dotem æstimatum, vel inæstimatum. Hinc enim resolvuntur quæstiones, an minor possit cedere dotis nomine sorori nomina debitorum? An maritus cedere possit alteri nomen debitoris in dotem sibi cessum? An possit maritus solus retrovendere censum dotalem sibi cessum? An periculum nominis cessi sit mariti? Dominium nominis cessi in dotem an sit mariti? An maritus liberetur à restitutione dotis cedendo idem nomen

118 Spicilegium de Cessione Jurium,

sibi cessum, vel teneatur ad solvendum in pecunia? Et sexcenta alia pendent, & dirimi possunt controversia, & quoque respectu evictionis.

2 Comprobat hæc omnia noviter D. Card. de Luca *lib. de dot. disc. 21. num. 1. & 2. ibi*: [Ex eo potissimum fundamento quod, aut census prædictus datus erat in dotem inæstimatus, & cum tali casu perseveraret in dominio mulieris, non poterat cum socero, vel viro fieri extinctio: aut datus erat æstimatus, unde transisse diceretur in dominium viri, vel soceri, ac obstabat nullitas ob non servatas solemnitates, sine quibus bona minoris etiam pro seipsa dotanda dari non possunt in dotem.] Barr. *in l. si constante, n. 77. ff. sol. matr.* quem cæteri sequuntur congesti per Surd. *in dec. 278. ubi Hodiern. ex dec. 287. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gl. 7. n. 24. Leo dec. Valent. 31. n. 2. lib. 1. Cyriac. controu. 29. n. 40. & controu. 508. num. 5. Altograd. consil. 31. n. 3 lib. 2. Boss. de dot. cap. 8. n. 70. eo addito, ut id procedat etiam in censibus, qui licet tertiam speciem constituere dicantur; attamen connumerantur inter stabilia, ad effectum solemnitatum, quæ in alienatione requiruntur. Gratian. *discept. 367. n. 26. Rota decis. 411. n. 2. post Cenc. de censib.**

3 Subjungit deinde idem Cardin. de Luca *n. 4. in casu suo, tam censum, quam cætera bona data fuisse æstimata, cum dos inciperet à quantitate, pro cujus solutione assignabantur bona, vel nomina, aut jura: qui est modus cognoscendi, quod dos æstimata data esset, ex deductis decis. 52. part. 6. rec. dec. 114. n. 2. & decis. 144. n. 10. post Merlin. de pign. Addent. ad Burat. decis. 361. Boss. de dote, cap. 16. per tot. Quo posito infert, quod vir, uti census dominus, poterit illum cedere alteri, cum quo perinde ac si cum ipso viro, poterit fieri extinctio, cum eadem sit persona cedentis, ac cessionarii.*

4 Constituta dote in pecunia, in cujus partem assignatus fuerat quidam redditus super datio quodam pro certa summa, in dicto casu discutit idem Cardin. de Luca *disc. 57. quod jura erant data æstimata, & exinde resultabat effectus, ut in casu incrementi non poterat mulier à viro invito petere dotis restitutionem in ipsis juribus redditibus melioribus, nec è converso cogi deberet mulier ad illa recipienda deteriorata.*

5 Si dictum fuerit, promitti scuta 6. mil. in tot bonis, dictio videlicet, declarat, & restringit dispositionem ad speciem, derogando generi, & nomen debitoris dicitur inæstimatum, & consistere in specie. Bellon. Jun. *conf. 56. num. 5. & seqq. Ludovif. decis. 286. n. 9.*

6 Conventione inita, ut nomen debitoris debeat stare pro dote mulieris, tunc dos dicitur consistere in specie, & nomen dicitur inæstimatum. Gratian. *discept. 745. num. 89. Cavaler. decis. 645. n. 2. Addit. ad Burat. dec. 361. Rota post Merlin. de pign. dec. 39. Et licet istud adminiculum de per se non sufficiat, neque omninò concludat, dotem consistere in specie, quando aliunde probabilius appareat, consistere in quantitate, quia illa verba, pro fundo dotali, sunt compatible ad specialem hypothecam, seu ad subsidiariam vendicationem, quæ in bonis æstimatis conceditur; unde si maritus cessisset nomen suo creditori anteriori, tunc mulier potior esset, per textum *in l. in rebus, C. de jur. dot.* Bossius *cap. 16. n. 40. Nihilominus ubi casus est dubius, & alia urgent speciem potius denotantia, tunc illa verba videntur pariter considerabilia Card. de Luca de dote, disc. 55. n. 4.**

Promissa quantitate, si adjectum sit præterea de illum investiendo in emptionem annui redditus, facto investimento virtute pacti præcedentis, nomen censuale dicitur species, & inæstimatum, præcipue si dictum sit, pro fundo dotali. Gratian. *discept. 745. n. 89. Cavaler. ubi sup. Rota apud Merlin. de pign. decis. 144. Merlin. dec. 792. Dunozet. dec. 517. & 593. Præsertim quia magis interfit mulieris nomen esse inæstimatum, ne vit legitime rehabeat sortem, si esset æstimatum.*

Regula volitans per ora Pragmaticorum, ad cognoscendum quando dos dicatur consistere in specie, vel quantitate, & æstimatio sit propria, vel impropria, ut nempe attendatur, à quo dos incipiat, & an species, vel quantitas deducatur à parte ante, vel à parte post, non est semper tota cum dari facile possit, ut quantitas præcedat, & tamen species sit in obligatione. Verbi gratiâ, promitto dotem scutorum 4. mil. hoc est, mille in pecunia, domum valoris scutorum mille, & prædium scutorum bis mille, quæ bona manere debeant pro fundo dotali, tunc licet quantitas præcedat, attamen bona dicuntur data tanquam species, ac esse principaliter in obligatione; quantitas vero initio specificatur, ut sciatur quanta sit dos, quæ constituitur. Secus si prævia quantitate, bona non stent in contextu obligationis, sed respiciant solutionem, & sic non explicativè, sed executivè, præterea pro dote scuta 3. mil. solvenda in talibus bonis; tunc enim bona dantur in solutum pro quantitate, idè transeunt in venditionem.

Evictio intrat de plano, quando nomen debitoris æstimatum viro ceditur in dotem, quia cedatur pro quantitate in dotem promissa; quia tunc iste non dicitur dotis, sed dationis in solutum, seu emptionis, ut est textus ad litteram *in l. 1. C. de jur. dot.* Dom. Card. de Luca *de dote, disc. 157. n. 18. ubi aliter si nomen sit inæstimatum, & evincatur non ex debito dotantis, sed alio, citra culpam illius, si dotans sit extraneus, dum hoc casu dos initium per cessionem sumit à traditione, quæ non meretur evictionem. Monter. decis. 13. n. 27. Cancr. part. 3. cap. 4. de servit. num. 22. & donator censeatur solum jus, quod habet, dedisse. Card. de Luca *disc. 157. n. 27. ubi declarat differre, ubi pro credito consistente in quantitate, pro ea detur ex intervallo nomen debitoris; tunc enim habet locum evictio. Barbol. in l. æstimatis, n. 10. ff. sol. matrim. Secus si directè, & ab initio promitteretur, vel cederetur in dotem nomen debitoris, vel annuus redditus, seu aliud jus; nam tunc aut hujusmodi nomen de jure, & de facto verum cessat, quia per alium evincatur, habentem causam ab eodem dante, vel alio, cui ipse antecederet cesserit; & intrant termini evictionis, de qua dotans indistinctè tenebitur, dum sciens alteri cessisse, vel hypothecasse, in dotem dedit, dicitur in dolo, & mala fide, ad textum *in l. 2. C. de jur. dot.* Si verò pariter utroque modo verum, seu exigibile de jure, & de facto evincatur à tertio absque facto dotantis, seu etiam absque ejus culpa, neutro modo verum detegatur, vel sit verum de jure, non autem de facto, tunc inspiciendum est, an promittatur, vel detur tanquam species, ut præterea, *Do in dotem talem, censum, tale creditum; vel potius loco quantitatatis, quia nempe dicatur, Promitto mille, quæ consequenda sunt à Titio, vel sunt debita per Sempronium. Primo enim casu intrant termini evictionis eodem modo, quo in qualibet alia specie. In secundo autem intrant termini exactiois, vel demonstratio-***

nis, an scilicet locus, vel persona, vel modus, unde promissa quantitas retrahi debet, fuerint adjecti taxativè, vel demonstrativè; nam primo modo dotans cedendo jus tale, quale habet, liberatur, neque ad aliud tenetur, si non existere detegatur, quoties culpa ejus non intercedit. Secundo casu tenetur, quia obligatio est personalis, & generica; illa verò qualitas, demonstratio- nis tantum gratiâ est adjecta, neque substantiam dispositionis respicit. Card. de Luca *d. discurs.* 157. n. 27. & 28.

9 *Æstimatum ceditur nomen, ubi promissio incipit à quantitate, & species non esset certa, ut quia dictam, debere dari domos, aut census. Burat. dec.* 287. *num.* 4. & videndus Fontanell. *claus.* 5. *gloss.* 8. *part.* 13. *n.* 74. Aut ubi census, & jura deducta sint in facultate solvendi. Burat. *ubi sup.* Si adit stipulatio viri pro se, & hæredibus, si pactum sit de restituenda dote simpliciter: aliter si partes convenerunt dotem restitui in iisdem rebus. Fontanell. *n.* 31. Giurb. *ad Consuet. Messan.* c. 5. *gloss.* 1. *part.* 1. *n.* 25. Addit. ad Burat. *dec.* 361.

Difficultas esset, quando conventum esset, ut sit in electione viri ipsas res restituendi, vel æstimationem? Hoc casu dominium esse uxoris, tradunt Fontanell. *n.* 64. D. Reg. de Marin. *lib.* 1. *resol.* 91. *num.* 6. At ego contrarium firmo, ubi maritus cessisset nomen alteri, quia censetur ele- gisse restitutionem in pecunia: & de his videndi Fontanell. Boss. & Cardinal. de Luca *disc.* *discurs.* 158.

10 Cesso nomine debitoris in dotem æstimato, putà post remissionem dotis in quantitate in solu- tum dato nomine, si debitor constante matrimonio annuum censum redemerit cum marito, si deinde supervenerit inopia mariti, utrum debitor libera- tus per lutionem, & affrancationem, in hoc casu teneatur iterum solvere, seu reviviscat creditum mulieris? Ratio pro muliere est, quia dote data æstimata, si hæc fuerit alienata, tunc stante viri inopiâ, mulier est privilegiata, ut in subsidium possit vendicare, & vincat omnes creditores viri in rebus originariè ipsius mulieris, *l. in rebus, C. de jur. dotium*, Fontanell. *claus.* 5. *gloss.* 8. *p.* 19. *n.* 45. Alex. *conf.* 13. *lib.* 3. *variar. tit. de jur. dotium, resol.* 1. *n.* 45.

Idque est adè verum, ut in casu inopiæ viri datio bonorum in dotem cum vera alienatione irritatur, & habetur pro non facta, cum vi retractiva ad suum initium, quod scilicet talis datio in dotem remaneat infecta, perinde ac si juxta hanc formam æstimatio facta non esset, juxta Barbof. *in l. 1. solut. matrimon. part.* 6. *num.* 6. & *leg. æstimatis*, *n.* 26. Gizzarell. *dec.* 1. *num.* 42. Fontanell. *num.* 78. Boss. *de dote*, c. 18. *s.* 4. *n.* 89. Medices *ex amino* 30. *n.* 44. & actus alienationis irritatur ratione lationis, & indotationis.

Quamvis neminem potui comperire tangentem hunc articulum; ego nihilominus cenfeo libera- tum fuisse debitorem, nec posse per supervenien- tem inopiam mariti molestari; quia diversa res sit ad effectum vendicandi bona stabilia per verita- tem, quæ à viro distracta sunt; aliud ad effectum liberandi debitorem bona fide extinguentem de- bitum mulieris cum viro, quem videt dominum, & possessorem census, seu crediti in dotem dati, cum promptiora, & faciliora sint jura ad liberan- dum solventem, quàm ad sustinendam alienationem formalem bonorum verè stabiliam, cum

tunc sufficere videatur, soluisse bona si de credi- tori omninò, ex deductis per Casanat. *conf.* 9. *n.* 30. Salgad. *in labyrim. part.* 1. *c.* 27. *n.* 111. unde aliud esset quando maritus nomen æstimatum dotis alteri cessisset; nam in subsidium uxor age- ret ad illud nomen, per textum *in d. l. in rebus, de jure dotium*.

***

ARGUMENTUM.

Cessio jurium inest in locatione Gabella- rum, & Arrendatores sunt cessionarii Regii Fiscii. Incorporalia qualiter pe- reant? Et periculum an cedat damno conductorum, sicut periculum nominis cessi damno cessionarii? Pro negativa opinione expenduntur antiquiores, & noviores, & exempla rerum judica- tarum, & occurritur autoritatibus contrariis, præsertim decisioni 171. D. Reg. Latr. D. Reg. Galeot. Larrea, & aliis, & agitur de gabellis ex ces- sione.

SUMMARIUM.

- 1 Locatio Gabella habetur pro jurium cessione.
- 2 Arrendatores sunt cessionarii Regii Fiscii.
- 3 In locatione Gabellarum an damnum cedat Ar- rendatoribus, sicut periculum nominis cessi cessionario.
- 4 Jura incorporalia habent suos interitus, & qualiter fiat remissio mercedis in locatione Gabellarum.
- 5 Commercio prohibito, substantia Gabella pe- rit, & expenduntur exempla rerum judica- tarum.
- 6 Declaratur Menochi.
- 7 Occurritur Riminaldo juniori.
- 8 Respondetur ad decisionem 171. Dom. Reg. Latro.
- 9 D. Reg. Galeot. expenditur.
- 10 Larrea contra Arrendatores explicatur.
- 11 Vendito jure gabelle, cur periculum cedat venditori?
- 12 Explicatur lex Hispania circa jura gabelle.
- 13 Ex computum an peti possit, aucto jure ga- belle.
- 14 Gabella an debeat ex cessione annui census pro pretio rei empta, & duplex ex permutatione cum re stabili?

QUÆSTIO LXXXIV.

IN rebus incorporalibus locatio habetur pro jurium cessione, *in l. creditor, in princ. ff. de act. empt.* Claper. *caus. fiscal. caus.* 49 *quest. unio. n.* 1. Et in incorporalibus emptio, & venditio dicitur cessio. Brill. *de verb. jur. verb. Cessio in jure*, Felic. *de censib. lib.* 3. *c.* 1. *n.* 3. Ideò omne periculum nomi- nis transire in conductorem, voluit Bart. *in l. si mercet, si vis major, n. 6. C. locat.* Bald. *in l. licet certis, q. 3. C. locat.*

Similis est quæstio, quid intelligatur transla- tum

120 Spicilegium de Cessione Jurium,

tum in conductorem gabellarum, an scilicet jus eas exigendi, vel potius sola commoditas illas percipiendi? In qua Bertachin. *de gabell. part. 2. num. 2.* post adducta jura pro translatione juris facientia, dicit quod eis non obstantibus, ipsa commoditas percipiendi videatur locata, per leg. *si usufructu, ff. de jur. dot.* In locatione gabellæ venit jus illam exigendi, & quidquid est ad talem exactionem necessarium, puta capanna, vel domus, in qua exigitur. Bertachin. *n. 65. Surd. decis. 201. num. 1.*

- 2 Conductore gabellarum, & aliarum rerum fiscalium, an acquirant privilegium Fisci procedendi contra debitores, incipiendo à captura? Negant Boër. *decis. 180. n. 10.* Guid. Pap. *sing. 287.* quia per mutationem personæ mutatur conditio, & perditur privilegium.

Contrariam opinionem tenent post alios Peregr. *de jur. fisc. lib. 6. tit. 5. num. 35.* Mauson. *de caus. exequat. ampl. 30. num. 22.* Castill. *decis. 120. num. 12.* quæ opinio est verior, præsertim quando Fiscus jura sua cedit, & transfert, prout consuevit in instrumentis locationum fieri. Girond. *de gabell. part. 4. in princip. num. 19.* Nec obstat, quod privilegium personale non egrediatur personam, quia dictum privilegium dicitur personale, ad differentiam realis; quia videlicet non comperat ratione rei; sed non est personale, ita ut cedi non possit. Castill. *num. 13.* Et seclusa cessione, isti conductores statim uti possunt juribus Fisci, tanquam ejus procuratores, etiam ante eis concessum mandatum, ut ex Bart. *in l. in provinciali, §. si ego, ff. de oper. nov. nunciat.* Avendañ. *de exequend. mandat. reg. part. 2. cap. 12. n. 15.*

- 3 Sententiam volentium, in locatione incorporalium cessare mercedis remissionem, quia periculum nominis cessi spectat ad cedentem, reprobat Roman. *in l. cotem ferro, §. qui maximos, n. 4. ff. de publican.* Paul. de Castr. & alii, quos refert, & sequitur Claper. *n. 2. cum Gravet. conf. 95.* ubi concludit, fieri debere mercedis remissionem conductori Scribarus Viennensis, propter edictum publicarum finiendarum litium, & causarum, etiamsi expressè renunciatum fuisset remissioni ex causa belli, pestis, vel alia legitima causa.

- 4 Jura enim incorporalia etiam habent suos interitus, & ipsis pereuntibus in totum, vel in parte, locum habet remissio. Ita Bald. *conf. 465. n. 3. & 4. lib. 2.* Impedito igitur usu rei locatæ, licebit gabellariis, sicut cæteris conductoribus, implorare remissionem, cum nullum in hoc inveniatur discrimen inter gabellarum, & cæterarum rerum conductores. Mozzius *de contract. tit. de locat. vers. accidentalia, num. 22.* & Menoch. *conf. 671.* firmat debere remissionem mercedis emptori vectigalium lanarum, quia ex Regis decreto cum aliquibus Provinciis interdictum fuerat commercium, & majori ex parte lanarum transportatio prohibita; & proinde *n. 6. in fine, sic concludit: Et hinc etiam sequitur, quod jure dici potest, sublatam, & extinctam fuisse ipsam vectigalis substantiam.* Et *n. 7.* sic loquitur: [Nec obstat, quod objicitur, totam ipsam navigationem, & commercium sublatum non fuisse, ex quo constat, non obstantibus dictis sequestris, advectas fuisse multas lanas. Nam respondetur, quod etsi lanæ aliquæ fuerint advectæ, non tamen sic, quin Sacra ipsa Regia Majestas fuerit in causa, quin aliæ adveherentur, & quoad eam partem non advectam, dicitur vectigalis deper-

ditæ substantia.] Post alios Mansus *orfil. 26. num. 74.*

Substantia gabellæ locatæ dicitur perempta, si prohibita sit commercium. Mastrill. *decis. 299. n. 110.* Pacian. *de locat. cap. 49. n. 123.* ex Menochio *conf. 671. n. 6.* & Mastrill. *n. 15.* dicit conductori allatum fuisse damnum in substantia rei locatæ fundatum, dum ita loquitur: [Naves esse substantiam, à quibus merces erant asportandæ, quarum adventus cum fuerat prohibitus, & per consequens conductor impeditus uti frui re locata, & sic etiam non dato magno damno, esse faciendam remissionem mercedis.]

Facit decisio 84. D. Reg. Revert. in casu prohibitionis nundinarum Salerni, Lanciani, & Luceriæ, ob timorem pestis in Civitate Messanæ, & locis Calabriæ: in qua decisum fuit, deberi excomputum, facta relatione in Collaterali Consilio.

Imò decisio 509. ejusdem Reg. Revert. stante prohibitione commercii in Regno Neapolitano, ob bella Catholici nostri Regis cum Rege Christianissimo; quanvis adesset pactum petitionis excomputi in casu belli, dummodo damnum sit intolerabile: idè in principio judicii fuit suspensa solutio, & demùm compilato processu, ordinatum extitit, dictos ducatos 50. mil. cedere debere pro omni excomputo.

In casu Joan. Baptistæ de Angelis, cum Illustrissimo Marchione Vasti, ubi scripsit Consil. Rochus *respons. 87. tom. 1.* in qua probationibus factis impediti usus Taperi ob revolutiones, & sic facto tertii, quamvis non esset liquidata quantitas, die 29. Januarii 1649. per S. C. fuit condemnatus Illustr. Marchio Vasti, ad faciendum excomputum liquidandum usque ad diem litis motæ super resolutione contractus, & ex tunc affectus intelligatur resolutus.

In causa inter Arrendatores Gabellæ del Reale, cum Gabernatoribus A. G. P. in qua prætendebant Arrendatores excomputum ob impedimentum præstitum à Superiore in usu affecti locati, & ob mutationem monetæ. Adversus quos scripsit D. Reg. Latro *in consultat. 40.* defendendo non esse locum remissioni mercedis, quia damnum non erat intolerabile, dum non erat reprobata, nisi certa moneta, quæ alias evenerat, & ob defectum denunciationis impediti. Tandem die mensis Julii 1625. per Regiam Cameram, quamvis Arrendatores prætenderent restaurum pro ducatis 40. mil. & plus: [Fuit decisum pro omnibus præsentis esse deducendos à summa per ipsos debita ducatos 12. mil. tantum, salvis juribus contra Civitatem, & Regiam Cameram.]

Substantia vectigalium consistit in commercio; quapropter si ex facto Principis locationis usus impediatur ex edicto, nempe rerum delatio ob timorem pestis in vicinis locis grassantis, licet hujusmodi factum videatur justum, imò necessarium pro conservatione Status; nihilominus respectu conductoris dici posset injustum, cum locans non possit facere in aliquo deteriore conditionem conductoris. Latè D. Reg. de Marin. *lib. 2. resol. 187. in fin. Amat. resol. 18. num. 24.* Alrograd. *conf. 21. n. 91.* Cum enim ex talibus edictis impediatur commercium, & impediatur Arrendatores ex sibi locata gabellarum exactione fructus percipere, æquum est, quod etiamsi factum Principis sit justum; quia tamen tollitur rei locatæ substantia, debet remitti pensio; non enim

enim ex quo factum locatoris sit justum, afferre potest damnum conductori, sed operatur, ut excusetur à totali interesse. Ita distinguunt Doctores ex *l. qui insulam*, & *l. hæc distinctio*, ff. locati, R. de Marin. d. resol. 187. per tot.

Præcisè in puncto D. Reg. de Ponte *consil.* 88. lib. 2. ubi post venditam gabellam oleorum, Princeps ob timorem pestis impediverat oleorum extractionem, & resolvit, quod licet impedimentum esset justum, nihilominus ad excomputum damni Fiscum omninò teneri. Cæterùm solummodò dubium erat quoad lærum, quod gabellarii amiserant, ad quod etiam obtinendum plures non spernendas assignat rationes. Et in similibus impedimentis promulgatis à Principe ad evitendam pestem, consuluit Medic. *consil.* 141. & 223. n. 6. ibi: [Ex his concludo hanc prohibitionem factam à Regia Curia locatrice, & sic justam pro bono publico, ne pestis Regum affligeret; non tamen illa excusat à remissione mercedis.] In finitimos recenset Castill. à n. 26. Mangil. de *subhastat.* q. 139. Manent. *decis.* 38. Larrea *alleg.* 17. n. 27. & *allegat.* 20. n. 2. Christophor. Cresp. *observ.* 104. ex n. 24.

6 Menoch. *consil.* 671. firmat deberi mercedis remissionem emptori vectigalium lanarum, quia ex Regis decreto veritum fuerat commercium, & majori ex parte lanarum transportatio, & exinde necesse erat extinguere extinctam vectigalis substantiam.

Neque præmissis adversatur Bald. *consil.* 465. lib. 2. asserens, quod per bannum Principis non est locus remissioni mercedis. Quia ille negat, quod sit locus præstationi interesse: concedit autem quoad remissionem pensionis.

7 Non obstat Riminald. jun. *consil.* 282. in fine, quia in casu suo putat, factum potiùs debuisse adscribi conductoribus, dum agebatur de Pistoribus, qui conduxerant facultatem coquendi panem venalem: & cum prætenderetur postea restaurum propter passus clausos ex causa pestis, dicit nullam potuisse adscribi culpam Civitati, & satius fuisse arcere forenses venientes ex locis infectis pro conservatione civium, quàm permittendo adventum omnium, corrumpere totam Civitatem, in quo perpendit interesse eorundem Pistorum; quia si lues in Starum, & Civitatem irrepisset, longè minorem quantitatem panis expedire potuissent.

8 Ad decisionem 171. D. Reg. Latr. in qua firmatur, causam justam, & necessariam in bono regimine excusare à remissione mercedis: Respondetur, contrarium esse verius. Et Larrea *alleg.* 70. quem adducit, totum contrarium firmat. Ipseque Reg. Latr. in *decis.* 162. n. 30. dixerat, quod ex causa pestis, vel belli solum debet conductori fieri mercedis remissio.

9 D. Reg. Galcor. *respons. fiscal.* 18. & Joseph. Ludovif. *decis. Perus.* 50. tenentes, quod Gabellariis nunquam fiat mercedis remissio per quodcumque factum Principis, vel tertii justum, moventur ex eo, quod ibi Gabellarii celebrant contractum sortis, & fortunæ, in quo non datur mercedis remissio, *l. si factum reris*, ff. de act. empt. Quinimò, licet primo loco pro sua opinione reportasset sententiam favorabilem; in reclamatione tamen decisum fuit pro excomputo, ut in decisionibus post dictum volumen, in ducatis nempe 60. mil.

10 Larrea in *allegat. fiscal.* 17. qui in contrarium D. de Luca *Addis. ad Tract. de Cess. fur.*

allegari solet, loquitur in eo, qui conduxit regia vectigalia juxta leges Hispaniæ, ex quarum dispositione cogebatur conductor in instrumento conductionis suscipere in se casus omnes pestis, & belli, & alios quoslibet cogitatos, & incogitatos, quamvis bellum excitaretur à Rege, vel ab ipso impedimentum derivaret. Imò Larrea, & singulis ejus fundamentis se objicit Christoph. Cresp. d. *observ.* 104. n. 3.

Minus refragatur, quod contractus denominatur emptionis, & venditionis gabellæ, & damnum à casu fortuito dimanans post perfectam venditionem, cedat periculo emptoris. Præsertim quando venditur jus percipiendi gabellas, prout in dubio semper præsumitur venditum dictum jus, & emptor videtur quodammodò emisse aleam, seu spem gabellarum, *l. nec emptio*, ff. de *contrah. empt.* Quia cum emptionis, & locationis contractus sint valdè similes, & fraternizent, *l. 2. ff. locat.* secundùm effectum est locatio, & mentio pretii exponitur pro mercede. Gratian. *disceptat.* 755. num. 26. Surd. *decis.* 326. num. 10. Mansus *consil.* 26. n. 36.

Solent vendi gabellæ juxta caput 116. *reform.* lib. 3. juxta morem, & leges Hispaniæ: quod capitulum continet amplam renunciationem omnium casuum fortuitorum insolitorum, sive aliorum, qui quovis modo possent exprimi, ad hoc ut cessent lites computi. Circa præfatum capitulum vult Vasq. de *success.* num. 1. lib. 2. §. 11. n. 18. ad hoc ut sit firmum, necesse inferi tenorem illius in conductione, nec sufficiat, quod conductione fiat relativè, & servata formâ illius. Unde Vasq. lib. 1. §. 20. part. 2. n. 67. tradit, cum esset in S. natu Regalis patrimonii, maximè ipsam curasse prædictas leges specificè significari Gabellariis, & earum tenorem insinuari, ut tradit Larrea *alleg. fiscal.* 17. n. 1.

Quod capitulum juri communi adversari ait Castill. lib. 3. *controvers. cap.* 3. n. 23. illis verbis: [In primis superiora, omniaque numeris præcedentibus tradita, atque observata fuere, & alia, quæ inferiùs observabuntur, non otiosè, aut extra propositum; sed idèd à me dicta, aut præmissa, ut ostenderem evidentiùs *l. 1. tit. 9. de las condiciones generales*, lib. 9. novæ collectiones Regiæ, decisionem superiùs dictis, & juris communis regulis contrariam omninò; idcirco maturè, & rectè accipiendam, rationem ejusdem considerandam, atque ipsius dispositionem, utpotè juri communi contrariam, ultra limites, & terminos, de quibus loquitur, non trahendam: sic potiùs interpretandam, ut mente, & intentione illius impleta, ejusdemque dispositione observata, quantum minùs possit, juri communi, & etiam contrahentibus inferatur.]

Adhuc si fieret renunciatio casuum fortuitorum à conductore, non intelligitur de insolitis, & inopinatis. Imò etsi in specie omnibus casibus inopinatis pestis, belli, & similibus, ut Dom. Reg. de Marin. *ad Revert. observat.* 84. & 509. & decisum in S. R. C. de anno 1641. retali in *addit. ad Gratian. discept.* 195. n. 24.

Ex impositione novæ gabellæ, seu alterius augmenti, an possit peti mercedis remissio? Consiliarius Marcianus *consil.* 7. lib. 2. probat quod sic, & ita refert in Regio Collaterali judicatum, & de his omnibus, & aliis cum rationibus vide, quæ scripsi in dicta *observat.* 195.

Gabella an debeatur ex datione in solum pro pretio debito ex re emptæ? Affirmat Felician. 14

122 Spicilegium de Cessione Jurium,

lib. 3. cap. 1. n. 4. & seq. ubi etiam quod debeatur una gabella ex permutatione annui census cum re stabili, quidquid cum Gurierr. de gabell. q. 58. n. 7. dicat Olea tit. 7. q. 5. n. 9. pro duplicata gabella.

***

ARGUMENTUM.

Domino directo petenti devolutionem rei emphyteuticæ ob culpam illius, an cessionarius juris luendi opponere possit jus affrancandi? Refertur opinio distinguens, & ornatur decisio 267. Præf. de Franch. & discutitur, an vi pacti de affrancando, emphyteusis contractus dicatur emptionis, & venditionis? Jus prælationis competens directo domino, an possit cedi, quando ille in concessione sibi reservaverit ad instar retractus conventionalis? Nova quæstio cum opinione Authoris.

SUMMARIUM.

- 1 Cessionarius juris luendi an opponere valeat dictum jus domino directo petenti devolutionem?
- 2 Refertur opinio distinguens.
- 3 Quid si emphyteusis concessa sit à venditore rei sue?
- 4 Recensentur Doctores adversus opinionem distinguentem.
- 5 Contractus conceptus sub nomine emphyteusis, an dicatur emptionis?
- 6 Opinio negativa Authoris.
- 7 Jus prælationis reservatum per dominum directum, an cedi possit, uti conventionale?
- 8 Resolutio Authoris.

QUÆSTIO LXXXV.

- 1 **C**oncessione emphyteusis facta cum pacto, affrancandi, seu jure luendi, si hoc jus ab emphyteuta vendente, vel alio titulo transferente rem emphyteuticam cedatur alteri, utrum domino petenti devolutionem, & commissum ob aliquam culpam emphyteutæ, possit objicere cessionarius jus luendi, scilicet velle affrancare, & luere, & facere depositum pretii ad excludendam devolutionem?
- 2 Glossa Parisiensis ad Alexand. consil. 228. lib. 6. distinguit, quod si pactum affrancandi appositum sit in eodem contractu emphyteutico, ab eo, qui rem suam concessit, tunc quia pactum hujusmodi sit pars contractus emphyteusis, seu individuum cum ipso contractu, si emphyteuta cadit ab emphyteusi, etiam cadat à jure luendi, & per consequens emptor rei emphyteuticæ, & cessionarius juris luendi, non possit jus luendi cessum objicere directo domino petenti devolutionem. Si autem pactum appositum esset separatim à contractu emphyteusis, si cadat ab emphyteusi, non cadat à jure luendi, sed illo poterit uti cessionarius. Non tamen dicitur separatim fieri pactum, quando sit in continenti coram iisdem Notario, & testibus, l. lecta, ff. si cert. petat. & hanc distinctionem approbavit Sacrum Consi-

lium apud Præf. de Franch. decis. 267. Montan. controvers. 75. numero 12. Fulgin. de emphyt. tit. de solut. canon. q. 5. Ego in observat. 267. de Franch. num. 6.

Quando emphyteusis concessa est venditori rei suæ, puta *Emo à te domum, vel fundum, quem tibi concedo, cum pacto affrancandi, seu luendi*, quod jus luendi hoc casu pars est venditionis domus mihi factæ à te; nam non vendidisses mihi rem, nisi eandem tibi concessissem in emphyteusim, sub pacto luendi; & sic emphyteuta luens dicitur redimere rem suam, quam vendiderat, & est pars venditionis cum emphyteusi; merito si venditor emphyteuta cadit à jure emphyteutico ex aliqua culpa, non cadit ab hoc jure luendi, & ita in hac facti specie judicatum refert de Franch. ut se declarat n. 5. illis verbis: [Ita in specie, quando quis rem vendit, & postea recipit ab emptore in emphyteusim, & apponit pactum de luendo, ut erat casus, de quo agebatur.] Ita & Montan. ubi sup. n. 12.

Adversus distinctionem Glor. Parisiens. alii 4 indistinctè volunt, emphyteutam cadentem ex culpa sua ab emphyteusi, nunquam cadere à pacto luendi, quo pacto dicunt posse uti emptorem, & cessionarium juris luendi. Ducuntur viva ratione, quia pœna legalis non sit trahenda ad pactum affrancandi, tanquam diversum, & separatum. Ita Gozadin. cons. 86. n. 26. Jason, & alii, quos congerit Bursat. consil. 60. lib. 1. n. 3. Alciat. in l. petens, n. 11. C. de pactis, & cons. 104. n. 61. Corn. cons. 288. lib. 3.

Præterea, quamvis contractus sit conceptus sub 5 nomine emphyteusis, cum pacto luendi; nihilominus judicandus sit contractus emptionis, ita ut non sit considerabilis emphyteusis, sed ipsa domini translatio, quæ sit per conventionem luendi, quæ repugnat substantiæ contractus emphyteusis, dominium utile tantum transferentis, directo penes concedentem remanente: sed per pactum luendi utrumque dominium in casu affrancationis transfertur, & emphyteusis extinguitur, & pactum apponitur pro translatione utilis, & directi domini. Gratian. discept. 447. unde facta concessione emphyteusis cum pacto affrancandi, habet locum jus congrui, prout in venditione. Afflict. decis. 72. Præf. de Franch. decis. 392. R. Marcian. disp. 98. à n. 39.

Benè verum Præf. de Franch. decis. 610. tradit, 6 quod respectu concessionarii, affrancatione pendente, contractus dicitur emptionis, & venditionis; sed non respectu concedentis, penes quem dicitur residere dominium directum, & concedenti competit jus prælationis in casu venditionis rei emphyteuticæ; nam pactum de affrancando non inducit venditionem, & emptionem, sed in concessionarii voluntate, & libertate sit, uti illo pacto: & licet Reg. Marcianus adversus prædicta insurgat, ut non possit concedens, & concessionarius ex correlativorum natura ad imparia judicari, & in citata decis. 610. concedenti fuit data prælatio; nam aderat pactum expressum, quod præferendus esset concedens: quamvis positum esset pactum affrancandi. Ego autem verius sentio, quod emphyteusis cum pacto de affrancando non sit emptio, & venditio; nam pactum est in voluntate concessionarii, & interim sit emphyteusis: & in praxi video in casu alienationis solvi landimia.

An vendita emphyteusi cum pacto de affrancando, 7

cando, & cum cessione juris luendi, competat prælatio directo domino, vel potius præferatur cessionarius juris luendi? Tondutus *resol. civil. cap. 83. per totum*, probat cessionarium retractus conventionalis ex pacto luendi præferendum esse domino directo, vel ejus cessionario, volentibus uti jure prælationis ex directo dominio competentis. Olea *tit. 3. q. 2. n. 39.*

Cessionarius juris luendi præferatur ei, cui fundus erat venditus cum pacto de retrovendendo. Gizz. *ad Regent. Latr. decis. 39. n. 14. D. Reg. de Marin. lib. 2. resol. 117. à n. 12. & resol. 161. à n. 4. Prat. discept. 2. num. 12. tom. 2. Olea ubi supra, num. 40.*

Concors est DD. sententia, jus prælationis, domino directo competens, esse inaccessibile, cum hoc jus personale sit, & ratione communionis, & congruitatis concedatur, & in cessionario illa qualitas, & æquitas deficiat, quæ retractum induxit, ut ex *l. fin. C. de jur. emphyteutico*, ibi: *Ipsium dominum omnino hoc comparare.* Verbum enim, ipsum, aliam personam excludit, ut post sexcentos probat Olea *n. 21. & seqq. & scripsi latè in obs. 242. D. de Franch. quidquid sit in Catalonia, & in aliquibus Regnis.*

Difficultas oritur quando in concessione emphyteutis, in casu alienationis expressè directus dominus jus prælationis sibi reservaverit; quia in hoc casu retractus nedum est legalis, verum etiam conventionalis: & retractus conventionalis est cessibilis, quia ex partium conventionem descendit, ut probat expressus textus in *l. si creditor, in principio, ff. de distract. pign. l. si cum venderet, ff. de pign. act. Reg. Latr. decis. 16. & 104. Amar. resol. 54. n. 26. & resol. 67. n. 8. latè Olea d. quæst. 2. n. 39.*

8 Hanc quæstionem à nemine vidi tactam: at ego existimarem, hoc jus prælationis cedi non posse; quoniam reservatio directi domini, & juris investiendi, laudandi, aut retinendi jure prælationis, dandi de commissio, & similes reservationes, sunt de substantia contractus juris emphyteutici; *l. cum manu facta, §. fin. & ibi Gloss. finalis, ff. de contrahend. empt.* ubi nominatim hoc notat. Bald. idè semper apponuntur in contractu emphyteutico, nec benè comparantur pacto redimendi, venditioni adjecto, quod pactum est accidentale, nec est de substantia contractus; accidentalia namque pacta dicuntur, sine quibus contractus subsistere possit. Barr. *l. pacta conventa, ff. de contrahend. empt.* unde cum tacitè insit jus prælationis pro domino directo in concessione emphyteutis, licet expressè postmodum in concessione reservetur, non ultra operatur, quam ille legalis retractus ex directo dominio descendens, & non possit comparari pacto de retrovendendo in venditione appposito, quod est cessibile, & ad hæredes transit; cessat enim ille favor unionis domini utilis cum directo, quæ unio est radix juris prælationis domino directo competentis.

ARGUMENTUM.

Debitor cessus, qui promisit cessionario solvere, an amittat jus opponendi exceptiones competentes contra cedentem? Expenduntur Gasp. Thesaur. *D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

Cancer. & Faber, ac traditur resolutio Authoris. An inter cessionem, & delegationem adsit differentia? Ponderantur Faber, D. Præf. Merlin D. Card. de Luca, & alii hinc inde certantes. Demum an debitor cessus, vel delegatus habeat conditionem indebiti contra cedentem, vel delegatarium?

SUMMARIUM.

- 1 Debitor cessus promittens solvere cessionario, an huic exceptiones contra cedentem competentes objicere valeat?
- 2 Opinio pro cessionario.
- 3 Distinguitur inter debitorem cessum, & delegatum.
- 4 Exceptio superveniens post delegationem contra delegantem, an opponi possit contra delegatarium?
- 5 Andreol. & Dom. Cardin. de Luca affirmant.
- 6 Debitor cessus, vel delegatus, solvens indebitum, adversus quem habeat conditionem?
- 7 Authoris sensus.

QUÆSTIO LXXXVI.

Debitor cessus an amittat jus excipiendi, si promiserit solvere cessionario sui creditoris, & nequeat opponere exceptiones, quas objicere possit cedenti? Cancer. *part. 2. var. cap. 6. n. 84.* distinguit inter delegationem, & cessionem. Aut solum debitor cessionario simpliciter solvere promiserit, & non ex hoc jus excipiendi, & compensandi amittat debitor, sed opponere valeat quidquid cedenti objicere posset, & huic opinioni favet Gasp. Thesaur. *lib. 3. quæst. for. 111.* ubi decisum refert, debitorem, qui de mandato creditoris sui alteri solvere promiserit, posse se aliqua legitima exceptione tueri, si vera delegatio non interveniat. Debitor autem delegatus uti nequibit exceptione aliqua, quam haberet adversus delegantem, *l. si quis delegaverit, ff. de novat. l. si non debitorem, & l. doli, ff. eod.* latè D. Præf. Merlin. *controv. 91. cent. 1. Cancer. part. 1. cap. 2. n. 65. Leor. de usur. q. 71. n. 30.* ubi in specie asserit, cum qui promisit marito ex causa dotis aliquam quantitatem, quam putabat se debere sponsæ, sequuto matrimonio non posse se tueri exceptione adversus maritum, quod indebitum promiserit.

Rectius tamen puto distinguendum. Aut debitor cessus cessionario solvere absque protestatione promisit, & tunc nulla possit se exceptione defendere, quia promittendo simpliciter solvere, exceptionem remisisse censetur, quam sciebat sibi adversus cedentem competere, ne alioqui fraudandi debitoris causâ consensus adhiberetur. Ita Thesaur. *decis. 221.* qui de exceptione compensationis loquitur. Merenda *controv. lib. 17. cap. 30. Guzm. de evulsion. quæst. 60. à num. 27. & quæst. 5. num. 41.*

Meliùs quæstio resolvitur ex Fabro *C. de act. & oblig. def. 1. & lib. 11. conjectur. cap. 11. per totum*, quod si debitor cessus tempore promissionis sciat sibi exceptionem competere, tunc nequeat debitor uti exceptione contra cessionarium; secus si ignoraverit, et si in delegatione ignorantia ratio non habeatur. Fabri verba sunt: *At si*

exceptionem sibi competentem ignoravit debitor, cum cessione expressim consensit, non est equum, ut eodem jure censeatur, quo si esset facta delegatio. Assignat rationem Faber pro debitore cesso, qui per ignorantiam cessionem consensit, quod ejus facilitatem, & imprudenciam circumvenire non oporteat, adeo ut nec distinguendum sit, an probabilis ignorantia fuerit, necne, hoc est, an ex proprio, an ex alieno facto descendat? In delegatione autem scientiam ab ignorantia non distinguendam, nec ignorantiam probabilem ab improbabili, cum per delegationem liberatus fuerit debitor delegatus. Aliter in cessione, quia per cessionem cessionarius non liberat cedentem, qui tenetur facere nomen cessam verum.

- 4 Inspiciendum nunc est, an verum sit discrimen inter cessionem, & delegationem? Et recentiores disputant controvertiam, si venditor delegaverit pretium ab emptore tertio solvendum, an iste tertius possit repelli exceptione, quod evictio imminet, prout exceptio admitti deberet, si ipse venditor egisset? Opinione pro delegatario tenent Macerates. *variar. c. 60. cas. 17.* Faber *conjectur. dict. cap. 11.* Dom Præs. Merlin. *controverf. 9. per tot. lib. 1.* Ducuntur, quia primus debitor delegando creditori suo videtur solvere; nam delegatio est simili venditioni, *leg. inter causas, §. abesse, ff. mandat.* Et delegans non potest amplius conveniri per creditorem. Paul. de Castr. *in leg. si usufructus, n. 7. ff. de novat.*

Præterea sibi imputare debet emptor, qui correspectivè alienum debitum purè, & absque reservatione fecit proprium, atque pro ipsius relevatione ager contra venditorem Ciriac. *controverf. 214.* Roman. *consil. 89.* Et exceptiones competentes contra delegantem, non competunt contra delegatarium. Thesaur. *dict. quest. 111. n. 3.*

Contrarium tenent Andreol. *controverf. 279.* & Angel. & Salic. *in l. doli mali, ff. de evictio. Staib. ex observ. ad resolut. 185. n. 8.* Cardin. de Luca *lib. de empt. & vendit. discurs. 23.* quos retuli *in noviss. append. ad observat. 369. Præs. de Franch.*

- 5 Movetur Andreolus; nam cessante causa delegationis, cessare debet delegatio: & ita in terminis laudat Decium *in consil. 421. n. 4.* Rotam impressam post Zacchiam *de obligat. Camer. decis. 113. n. 8. per tit.* Similem adducit rationem Cardin. de Luca de obligatione ad annum censum correspectivum ad Castrum ab obligato possessum, ut cessante Castro, cesset. Roman. *consil. 417.* Et ratio ob quam obligatio emptoris cesset, non provenit ab aliqua exceptione personali, vel simili competente adversus cedentem, sed resultat à cessante consensu contrahendi ab initio, seu à cessante correspectivitate. Rota *decis. 428. part. 1. recent.* quæ juxta eundem Dom. de Luca, est solennis, & magistralis, sæpius canonizata: & idem occurrit autoritatibus contrariis, ut intelligendæ sint, ubi causa debendi cessaret voluntariè, & culposè ex parte emptoris.

- 6 Conditionem indebiti, quæ competeret adversus creditorem cedentem, competere adversus cessionarium, cui indebitum solvit is, qui quasi debitor esset, cessus fuit, scribunt Cancr. *part. 1. var. cap. 2. n. 65.* quem sequitur Mazin. *de confiscat. quest. 50. n. 55. & 56.* qui aliter vult in delegatione, scilicet non dari conditionem indebiti adversus creditorem delegatarium, qui recepit quod sibi debebatur.

Obstare videtur textus *in leg. repetitio, ff. de*

condict. indeb. & in l. servus, §. 1. ff. eod. & leg. de hereditate, C. de petit. hered. in quibus legibus generalis regula traditur, quod repetitio nulla est adversus eum, qui suum recepit. Igitur is, qui cessus fuit, quamvis reverà non fuisset debitor cedentis, non poterit quod solvit repetere à cessionario, qui suum recepit, nempe quod ei debebat cedens.

E contrario, scilicet ei, qui solvit, quod ipse non debebat, conditionem competere adversus eum, qui recepit, quod sibi debebatur, probatur *l. si pene, §. 1. l. in summa, §. fin. ff. de condict. indeb. l. si à patre, C. eod.* Unde Osuald. *ad Donell. lib. 14. comment. cap. 13. lit. A,* post alios distinguit, aut debitor solvit nomine cedentis, & non habeat repetitionem; aut nomine proprio, & habeat. Larrea *decis. 75. n. 14.* Colcia *differ. jur. in miscellan. resol. 8. n. 9. ubi n. 13.* quod in dubio præsumitur facta solutio, non proprio, sed nomine veri debitoris.

Cæterùm Olea *tit. 6. q. 11.* amplexatur opinionem Cancr. & Masini, ut is, qui cessus fuit ut debitor, cum reverà non deberet, si cessionario solvat, habeat conditionem indebiti, si per imprudenciam haberet se pro debitore; quia potius solvisse intelligitur suo nomine, ut se liberaret, & non cedentem. Diversam rem esse in debitore delegato, probat Cancr. *n. 67.* quod nulla competat condictio contra delegatarium.

In delegatione adhuc distinguit D. Joseph. Retes *de donat. cap. 5. n. 8. & 9.* Aut delegatarius est creditor delegantis ex causa onerosa, & nulla competat condictio adversus delegatarium: aut ex causa lucrativa, & competat, per textum *in l. Julianus, ff. de dol. mal. & met. except. Olea n. 36. vers. ex his, in fine.*

Distinguerem ego in delegatione. Aut delegatus adhuc non solverit delegatario, & sic per probabilem ignorantiam solutionis factæ à suo auctore se obligaverit delegatario, & valeat exceptionem satisfactionis objicere; quia facilius competit exceptio, quàm actio, & nulla adsit differentia inter cessionem, & delegationem. Aut debitor delegatus solverit, & nulla competat condictio, nisi adesset dolus.

Minus turbat, quod per delegationem penitus extinguitur obligatio inter delegantem, & debitorem delegatum, & hic novæ obligationi se astringit erga delegatarium. Fab. *C. de oblig. & act. diff. 1. Olea tit. 1. q. 2. n. 51. & 52.* & propterea debitori delegato nulla poterit competere exceptio adversus delegatarium, quæ competere posset contra delegantem, & sibi debeat imputare delegatus, si novam contraxit obligationem. Quia debitoris delegati facilitatem, & imprudenciam circumvenire non oportet; & cum nova obligatio innitatur falso præsupposito, purè quod primum debitum non fuerit solutum, vel legitimum sit creditum, & dictum præsuppositum sit falsum, per consequens infirmabitur delegatio, & se tuebatur delegatus adversus delegatarium, & è contrario delegatarius regressum habebit adversus delegantem.

ARGUMENTUM.

Hæres cum beneficio inventarii an possit reportare cessionem à creditore hereditatis contra creditores posteriores? Expenditur decisio relata per Montanum. In simili, an tutor, vel curator contra pupillum, vel minorem? Ponderatur dissidium inter DD. Pratum, Rochum, Oleam, & inter Andreol. cum resolutione Academia Lovanienfis. Occurritur demùm contrariis?

SUMMARIUM.

- 1 Hæredem cum inventario posse reportare cessionem contra hereditatem, refertur decisum.
- 2 Possessor pro modico potest reportare cessionem.
- 3 Contra hæredem arguit D. Cardin. de Luca.
- 4 Tutor, vel Curator an possit reportare cessionem contra minorem?
- 5 Quid si debitum sit clarum? Affirmant DD. Pratus, Rochus, & Olea.
- 6 Negat Andreolus.
- 7 Rationes opinionis negantis, & argumenta opinionis aientis?
- 8 Creditor certus pupilli an possit esse tutor?
- 9 Intellectus Novella 72 an sit rectus?

QUESTIO LXXXVII.

1 **C**ESSIO facta hæredi cum beneficio inventarii à creditore hereditario, an valeat ad excludendum posteriores creditores? Montan. *controv.* 60. n. 2. pro hærede tenet, & decisum in S. C. refert, nempe lucrum cessum esse proprium hæredis adversus creditores, & scripsi supra, q. 19 idque si hæres solvat de sua pecunia, & transigat; secus si dederit pecuniam hereditariam, vel aliam rem hereditariam; quia cessio tunc proficiat hereditati, non hæredi; nec creditor cessisset, si hæres sibi non dedisset rem illam hereditariam: & ita consuluisse tradit Montan. n. 2.

2 Præsertim ubi cessio reportatur à possessore, & reo se tuendi gratiâ, quia tunc non potest repelli cessionarius oblatione, & solutione summæ solutæ, ut docet Gabriel *consil.* 67. lib. 1. numero 7. Olea *titulo* 6. *quæst.* 10. Reg. de Ponte *consil.* 67. lib. 1.

3 Contrarium arguitur ex eo, quod hæres beneficium dicitur legalis administrator, prout etiam hæres gravatus, ut D. Reg. Rovit. *decis.* 48. n. 11. & seq. D. Reg. Latio *consult.* 63. n. 67. unde non intrat actionum confusio, & in una persona actio, & passio datur. Consequenter non potest reportare cessionem ad proprium commodum pro supplantata hereditate, prout neque tutor, vel alius administrator contra pupillum, vel alium sub ejus administratione viventem, ex deductis per Craver. *consil.* 129. numero 10. & 11. Menoch. *consil.* 1225. n. 3. D. Reg. Galeor. lib. 2. *controvers.* 63. n. 5. & alios, & ita argumentatur in specie D. Cardin. de Luca *de fideic. discurs.* 172. n. 6.

Non obstat, quod cessio potest reportari à possessore, ad effectum se tuendi in possessione pro summa cessa, etiam modico dato; nam procedit quando quis justo titulo reperitur in possessione rei, in qua timeat molestias, ad confirmandam suam possessionem: secus in hærede beneficiato, qui consideratur uti administrator, vel in hærede gravato affectante cessionem ad evitandum fideicommissum. Ita de Luca n. 10.

Solemnia est quæstio de tutore, vel curatore, an reportare possit à creditoribus minoris juriam cessionem contra pupillum, vel minorem, solvendo debitum minoris, vel redimendo censum per minorem debitum?

Regula est certissima, quod tutores, vel curatores non possunt recipere cessionem à creditoribus pupilli contra eundem. Auth. *minoris debitor*, C. *qui tut. dar. poss.* desumpta ex Novella 75. c. 5. & ex epigraphæ, ibi: *Curatores nullo modo recipiant cessiones.*

Acerrimè disputatur, an procedat regula quando debitum pupilli esset clarum? Et licet tam esse cessionem, defendunt Pratus *ad Pascha*, de *par. potest.* *part.* 1. *cap.* 3. n. 13. Olea *tit.* 2. *quæst.* 6. n. 13. *Consil.* Rochus *respons.* 63. n. 1. Oliban. *de act.* *part.* 2. *lib.* 1. *c.* 4. n. 32.

Contrarium vir licet sustinet Andreol. *controvers.* 419. à *num.* 3. qui *num.* 4. pro hac opinione recenset Bart. Bard. Salicet. Angel. Montan. de *tutor.* Galgan. Parlador. Fabrum, & alios, & ita resolvit adversus Oleam, & alleclas Academia Lovanienfis, impressa penes Andreol. & post Oleam *decis.* 51.

Moventur Andreolus, & alii, quia dicta Novella 72. indistinctè prohibet omnem cessionem, & etiam ex justis causis, ibi: [Et infirmum esse volumus, quod agitur, & non posse ullam actionem cessam valere, sed prorsus infectam esse, & lucrum fieri adolescentis, licet hæc cessio pro vetis causis facta sit.] Præterea licet appareat de credito claro, & liquido à principio, id concludit de tempore crediti constituti; non autem sequitur, quod illud debitum postea non fuerit solutum, & potuit extinguì per apochas de recepto: & finis dictæ Authenticæ fuit, non solùm obviare actui, sed etiam potentiæ actus, & nedum vitare fraudem, sed etiam fraudis periculum.

Ad hæc, quia aliàs pro minori summa posset fieri cessio tutori, quæ regulariter in debitis claris permittitur, secundum Doct. in l. *ab Anastasio*, & l. *per diversas*, C. *mandat.* Et tamen in persona tutoris cessio pro minori summa prohibetur, ut dicitur in principio dictæ Novellæ, ibi: *Aut parvo precio cessiones accipientes.*

Ultetiùs, quia debitor, aut creditor pupilli tutor esse nequit. Authent. *minoris debitor*, Cod. *quando mulier tut. offic. fungat.* Et licet plures limitationes adducant scribentes, & signanter Montan. de *tutor. tractat.* 1. *tit.* 9. *num.* 75. & *cap.* 35. numero 10. & *capite* 10. ubi tamen declarat eas non procedere in debito ex cessione, indistinctè negans, posse creditorem esse tutorem.

Senatus Lovanienfis n. 29. extendit prohibitionem reportationis cessionis ad tutorem, & curatorem non administrantem, ex Accurs. in *dict.* Auth. *minoris*, *verb. suscipiat*, ex Angel. Salic. & aliis.

Laudat idem Senatus *num.* 30. Bart. in d. Auth. *minoris*, n. 7. docentem, quod si creditor pupilli

126 Spicilegium de Cessione Jurium,

taceat, præter actionis jacturam, priveretur etiam tutela, ibi: [Quia est suspectus suspentione juris, & de jure. Nec obstat, quod cessante causa, cesset effectus. Nam hoc est falsum, quia privatur propter suspensionem.]

Ampliat, ut tutor suscipiendo cessionem, ipso jure, & facta actione cadat, adeo ut si pupillus solverit, possit condicere.

- 9 Neque conturbat, quod Authentica prohibito sic intelligenda de cessione juris controversi tantum, non indubitati, & clari, in quo nulla sit occasio delinquendi. Quia clara, & indubitata dici nequeunt, quoties de feudo potest dubitari, & debet removeri potentia fraudis: & licet æquum sit, ne quis cum aliena jactura locuplertur; attamen æquus est, ut fraudis nulla superfit occasio.

Doctores contrarii intelligendi sunt, quando tutor palam, & bona fide cessionem reportaverit, hoc est cum decreto Judicis, vel autoritate contutoris, vel consanguineorum, juxta legem 5. C. de contrah. empt. & sunt qui dicunt, copulativè requiri interventum contutorum, & decretum Judicis. Surd. consil. 9. num. 40. Gutier. de tutel. part. 2. cap. 5. num. 6. ita loquitur Pratus. Præsertim si non voluntariè cessionem susceperit, sed coactus fuerit pupillasolvere, & tutor suis pecuniis propriis solverit, & cessionem habuerit.

Facit, nam quando tutor post susceptam tutelam succedit creditori pupilli, tunc adjungendus erit curator, juxta Novellam 72. §. sed & si quis, ut decidit Senatus Lovaniens. n. 74. & 84. Et non potest argui ex credito ex hæreditate ad creditum ex cessione; non enim quia per successionem tutor potest fieri creditor, ita pariter per cessionem.

ARGUMENTUM.

Creditore simpliciter cedente ratam sui crediti, & cessionario cedente cum clausula, *Ut non officiat cedenti directè, nec indirectè, nec in concursu*; utrum secundus cessionarius graduetur eodem loco, quo cedens, dum primus cessionarius antefertur secundo cessionario? Cedens jura anteriora, an cessisse intelligatur prælationem contra se ipsum? Solvens primo cessionario post cessionem factam secundo, an liberetur, vel solvat cedenti post cessionem in ampla forma, translativa omnium jurium, per quam cedens expressè nihil sibi reservaverit? Quid tandem si per plures annos solverit census cessionario?

SUMMARIUM.

- 1 Cessio qualificata secundi cedentis an suffragetur primo creditori, qui simpliciter cessit?
- 2 Cessionarius uti procurator cedentis, an etiam censeatur qualificatè cessisse?
- 3 Jura minus fortia cessa sunt secundo cessionario.

- 4 Primus cessionarius censetur sibi prospexisse, etiam ad utilitatem concurrentis cum ipso.
- 5 Secundus cedens, ut vincit secundum cessionarium, ita primus vincet secundum cessionarium.
- 6 Cessio anterioritatis an importet prælationem cessionarii respectu cedentis?
- 7 Solvens secundo cedenti an iterumolvere teneatur secundo cessionario?
- 8 Solvens cedenti post cessionem in ampla forma, utrum liberetur?
- 9 Quid si per plures annos debitor solvit census cessionario, an validè extinguat census cum cedente?

QUÆSTIO LXXXVIII.

Cessione primo loco facta simpliciter per cedentem partis crediti, si deinde cessionarius alteri cedat cum præservativa, *ne cessio non officiat cedenti, nec directè, neque indirectè, neque in concursu*; concurrente postmodum secundo cessionario cum primo cedente, an præferatur primus cedens eodem modo, quo vi dictæ clausulæ præferretur primus cessionarius secundo? Adversus secundum cessionarium facit, quod sicut primus cessionarius non transfert in secundum, nisi jura, quæ à primo acquisivit: ita secundus non poterit habere plus juris contra primum cedentem, quàm habeat contra primum cessionarium, ex regula legis *nemo plus juris, ff. de reg. jur.* Et sic si cum primo cessionario non concurrat, neque concurrat cum primo cedente.

Præterea quando primus cessionarius cessit cum dicta clausula præservativa, tunc repræsentat personam cedentis, & cessionarius dicitur procurator sui cedentis, quamvis in rem propriam, & ad sui utilitatem. Dec. consil. 349. n. 10. Surd. consil. 34. n. 38. Gratian. discept. 50. n. 12. Itaque si apposuit clausulam, *quod non officeret cessio in concursu*; illam etiam uti procurator primi cedentis apposuit, ideoque repræsentans jura vigore illius cessionis, non repræsentabit, nisi absque concursu cum primo cedente, qui illa clausula jurobitur, ut à suo procuratore adjecta, *l. quacunque, ff. de procur.*

Argumentari posset secundus cessionarius contra primum cedentem, quod iste concursus exclusus per dictam clausulam sit cum primo cessionario, non autem cum primo cedente, neque debeat suffragari alteri, quàm primo cessionario cedenti, qui sibi cavet, vel alteri, qui ab eo habeat causam. Atqui primus cedens non habet causam à cessionario, nec primus cedens potest uti juribus cessionarii, nisi ad utilitatem ipsius cessionarii, non verò ad beneficium ipsiusmet cedentis, ut docet D. Præf. Merlin. cent. 2. controvers. 31. num. 13. & 20. Carleval. de judic. tom. 2. disp. 26. n. 8. Olea tit. 8. q. 2. n. 17. & seq.

E contrario replicari poterit, quod si primus cessionarius non habet fortiora jura cedente, secundus cessionarius, qui non concurrat cum primo cessionario vi dictæ clausulæ, neque concurrat cum cedente. Adhæc, jura quæ primus cessionarius cessit, sunt minus fortia juribus, quæ apud ipsum primum cessionarium remanserunt; & ea, quæ remanserunt, sunt æqualia juribus primi cedentis. Jura nunc quæ habet secundus cessionarius, semper erunt minus fortia juribus primi cedentis; & licet jura eadem primi cessionarii transeant

transcant in secundum vigore cessionis, transeant tamen cum qualitate limitata, & restricta, ac affectione illius clausulæ, cujus vigore jura, quæ transeunt, sunt minus fortia: proinde sicut habet jura minus fortia juribus primi cessionarii, ita etiam habebit minus fortia primi cedentis.

4 Primus cedens licet si quæstionem haberet solam cum secundo cedente, cum ipso concurreret, tamen quia primus cessionarius voluit jura secundi cessionarii esse minus fortia, eandem prælationem, quæ sibi prospexit primus cessionarius per cessionem cum dicta clausula præservativa, prospexit etiam intelligitur in utilitatem concurrentis cum ipso, scilicet primi cedentis, ex rexta in l. 2. §. obicitur, in p. n. & §. si sit consanguinea, ff. ad Terryllian.

Conducit, quod primus cedens non vincitur à secundo cedente, & iste vincit secundum cessionarium. Ergo pariter primus cedens vincet secundum cessionarium, cum æqualis gradus, & virtutis sit secundi cedentis.

5 Convenit, quod si concurrerent simul primus, & secundus cedens, & secundus cessionarius, tunc resultaret absurdum, si primus cedens graduaretur eodem loco cum secundo cedente, & iste haberet antelationem secundo cessionario, cum quo etiam pro eodem credito, eodemque jure etiam graduaretur primus cedens, & adesset repugnantia; nam primus cedens haberet, & non haberet eundem locum, secundo cedente. At profundius pro decisione est examinanda quæstio.

6 Cessa anterioritate per creditorem cedentem, an cessio anterioritatis importet, ut cessionarius præferatur cedenti? Dicendum videtur, quod sic, ex leg. Paulus, ff. de remiss. pign. Salgad. in labyr. p. 2. c. 4. & part. 3. c. 13. §. unico, n. 85. & cello jure anteriore, ita videtur cessum jus anteriori, ut posteriora jura infœcuada, & sterilia penes cedentes pro reliqua summa remaneant. Dom. Reg. de Ponte consil. 84. n. 11. & seq. tom. 2. Maltrill. decis. 28. n. 11. Ac me judice, hoc est manifestum æquivocum; nam ex eo, quod aliquis mutuet ad dimittendum creditorem, & adquirendum jura anteriora illius, non idem subingrediens antelationem habebit creditori cedenti pro reliqua summa, in qua remanet creditor.

7 Dubitari potest in materia cessionariorum, an solvens secundo cedenti post cessionem alteri factam, liberetur per solutionem factam primo cessionario? Ratio hæsitandi est, quia primus cessionarius habet solum utiles actiones, quibus cessis, nihil penitus remansit, ut de hac differentia inter cessionem primi, & directi creditoris, & secundi cessionarii, Olea tit. 8. quæst. 2. n. 27.

8 In casa fortiori solvens cedenti post cessionem factam alteri, conceptam per verba ampla, & prægnantia, omnium actionum translativa, malè solvit, & ad iteratam solutionem cogitur à cessionario, remanente solventi actione contra cedentem ad indemnitatem, seu relevationem, ut explicitè firmat Salgad. in labyr. part. 1. cap. 27. n. 62. Surd. consil. 22. n. 46. Cencius q. 67. n. 6. & quæst. 109. n. 31. D. Præl. Merlin. contr. 32. tom. 2.

Contrarium verius probat Card. de Luca lib. de credit. q. 70. n. 8. & per tot. ex receptissimo principio ut cessante inhibitione legis, vel hominis, sufficit distrahere cum eo, cum quo contractum est, & solutio facta procuratori revocato, liberat solventem ignarum revocationis, ut fusè hæc omnia comprobat Olea tit. 1. quæst. 1. n. 45. & seqq.

9 Major difficultas esset, si debitor cessus per plu-

res annos solvisset census, utrum deinde redimendo censum cum cedente, & principali creditore, illum extinguat, & liberetur?

Effectiva solutio plurium annorum, an inducat scientiam cessionis, & malam fidem, & probabilem suspicionem supplantandi tertium? Dicit potest, debere esse explicitam scientiam speciei cessionis; quia possunt cedi fructus census per aliquot annos sine cessione sortis. Similiter potest esse cessio simplex pro solvendo, & cessio in solam gratiam cedentis, & quod nihil intersit, an nomen cessum exigatur, necne; vel quod interesse sit modicum, quale considerari solet in exactore, vel administratore. Et his casibus parum refert hujusmodi quæstiones assumere, quoniam sive per veram, sive per fictam solutionem debitor cessus liberetur, nihil, vel parum interest cessionarii; idèoque non subest congrua ratio denuò molestandi debitorem jam liberatum. Unde potius imputandum est cessionario, si obtenta cessione fortiter inhibere neglexerit. Ita Card. de Luca disc. 70. de credit. & debitor.

ARGUMENTUM.

Novus census creatus ex pecunia extranei dantis pecuniam ad subingrediendum, & reportandum cessionem jurium, an possit allegari nullus, si antiquus exceptionem patiebatur? Certant Molina, Capiblanco Nogueroles, Salgad. & Dom. Reg. Rovitus, & refertur decis. R. Camer. Conciliatio Oleæ, an novus contrahens sit cessionarius, vel non? Et Dom. Regentis de Marin. declaratio.

SUMMARIUM.

- 1 Novum censum pro extinguendo antiquo nulliter creato, judicavit Regia Camera, juxta Molin. & alios validum.
- 2 Novus contrahens non debet esse curiosus, an primi census patiantur defectum.
- 3 Salgadus militat contra Nogueroles, & alios.
- 4 Avendañus stat pro Salgado.
- 5 Recensentur impugnantes Molin. & decisiones.
- 6 Distinguit Olea, si novus contrahens sit cessionarius, vel non.
- 7 Declaratio D. Reg. de Marin.
- 8 Componit dissidium Salgadus.

QUÆSTIO LXXXIX.

Nullitas contractus, quæ possit opponi contra cedentem, an obstet cessionario, & jura cessa transeant cum sua qualitate, & causa? Negativam opinionem probat Nogueroles, allegat. 2. à num. 55. & allegat. 32. à num. 84. qui ex Farin. & Capibl. firmat, nullitatis exceptionem, quam primus census patiebatur, adversus novum censum allegari non posse, & sufficere, ut tempore redemptionis, & subrogationis census validus judicaretur: additur Seraphin. decis. 1109. Exemplum est, si possessor Majoratus Regiam facultatem habeat, ut possit ad aliorum censuum extinctionem mutuas accipere pecunias, subrogare mutuantem in locum priorum creditorum: si census aliquis fuerit redemptus ex his, quos Majoratus solvebat, qui nullitatem aliquam patiebatur, nullitatis

128 Spicilegium de Cessione Jurium,

nullitatis exceptio non poterit opponi illi, qui in sui favorem transtulit censum. Simile exemplum est in censu vendito per Universitatem, ad finem affrancandi census antiquos, & subingrediendi in locum antiquorum; quia licet nulli sint primi contractus, tamen nova censuum constitutio valebit, si cum assensu Regio inita fuerit, ut decisum per Regiam Cameram refert D. Reg. Rovit. in cons. 64. lib. 1. ipso pro Universitate patrocinante in casu fortiori, quo non aderat assensus in antiquis creditis censualibus; & nihilominus judicatum fuit contra Universitatem, quæ fuit condemnata an solvendum suo creditori, nedum terras in futurum, sed etiam pro præterito, idque ex doctrina Molinæ de primogeniis, lib. 4. cap. 3. n. 20.

2 Creditores dimissi an habeant assensum, vel non, seu an validi sint contractus, vel non, novus contrahens non tenetur inquirere, nec debet esse curiosus, ut docet Molin. ubi supra, quem referunt, & sequuntur Gratian. discept. 45. n. 25. Surd. decis. 156. & ibi Hodiern. Giurb. decis. 88. n. 15. Castill. decis. 204. D. Card. de Luca lib. de credito, discurs. 59.

3 Contrarium defendit Salgad. in labyr. credit. part. 2. cap. 17. à num. 46. ubi nominatim contra Farin. Capibl. & Nogueroles, vult nullitatem, quam patiebatur primus census impositus super bonis Majoratus, obstare ei, qui cum Regia facultate dedit pecunias pro illius extinctione, ut sibi novus census crearetur ad minores redditus, nisi probaretur primum censum in utilitatem Majoratus versum fuisse, vel nisi nullitas primi census expressè, vel tacitè per Regiam facultatem suppleretur.

4 Accedit Avendañ. de censib. cap. 64. à num. 8. ubi quod ad hoc, ut qui virtute Regiæ facultatis dant pecunias, ut dimittantur creditores super bonis Majoratus, securi sint, & in eorum jura succedant, debent curare, ut pecuniæ in eum finem convertantur, & quod credita sint certa, & verissima.

5 Impugnant similiter Molinam, & Surdum plures, ut Manent. in decis. 31. referens ita decisum, & in consil. 17. Rot. penes Bich. in decis. 175. n. 12. ubi etiam refertur aliàs de anno 1641. judicatum in Bononiensi fideicommissi, improbara Surdi sententia: & facit decisio Rotæ 28. num. 5. & 6. post tractatum Cencii de censib. & decisio 383. part. 12. recent.

6 Componit dissidium Olea tit. 4. quest. 1. n. 55. vers. cui verissima resolutioni. Aut qui emit censum à creditore, ut in ejus locum & jus succedat, mutuavit sine Regia facultate pecunias possessori majora pro dimissione primi creditoris, cum pacto de subingrediendo in ejus locum; quia tunc verè cessionarius esset prioris census, consequenter in eum transiret cum sua qualitate, cum sit translatarius, & cessionarius illius prioris census; & proinde debet ei obstare nullitas, quæ obstaret cedenti, & transferenti. Aut prior census cum Regia facultate creatus, novæ facultatis virtute extinguatur, & alter ad minorem reddituum rationem fundatur ad favorem ejus, ex cujus pecuniis dimissus fuit primus creditor: hæc nova census impositio non dependet à prima facultate, seu secunda; quia non debet esse curiosus, in quam causam convertantur pecuniæ, sed securus manet, licet postea accipiens pecunias, eis abutatur, ut ex Molina, & aliis Castill. de

alim. cap. 36. §. 3. à num. 6. & 34. Barbof. in votis decisivis, lib. 3. voto 118. à n. 17. Larrea allegat. 75. n. 4. §. 16. & 17.

D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 77. num. 11. & seq. defendit Reg. Rovit. d. consil. 64. adducta differentiâ inter eminentem ab Universitate privilegiata, & inter eminentem à possessore Majoratus non privilegiato. Universitas enim est privilegiata ad instar minoris, quæ cum læditur, in integrum restitui potest, & proinde cautus debet esse cum illo contrahens, l. 1. & 2. C. si advers. credit. Salvat benè verum decisionem Regiæ Camere contra opinionem Reg. Rovit. si in facto constabat, quod pecunia illius creditoris, qui sine assensu contraxerat, & qui deinde fuit dimissus, verè conversa erat in utilitatem Communitatis; nam licet assensu carebat, attamen impetrari potuisset, & sic ex æquitate saltem Universitas tenebatur.

Ita etiam distinguit Salgad. part. 2. cap. 17. num. 63. aut pecunia creditoris dimissi probatur versa in beneficium Universitatis, vel minoris; & tunc secundus census ad effectum extinguendi primum non habent in assensum sit validus: & ita procedant Rotæ decisiones, & Capiblanc. & Nogueroles.

ARGUMENTUM.

Cessiones jurium, quæ per Fiscum, vel Regiam Cameram Apostolicam fiunt, an subjaceant Constitutionibus Anastasii, & Justiniani, & cessionarius pro modica summa nequeat exigere totum? Constituuntur exempla, & refertur praxis. Cumulantur limitationes, in quibus non procedunt lex per diversas, & lex cum ab Anastasio, C. mandati. Quid de possessore injusto, vel emptore hæreditatis opulentæ pro modico pretio?

SUMMARIUM.

- 1 Cessionarius jurium Fisci, vel Camera Apostolica, pro modico an possit exigere totum?
- 2 Exemplificatio questionis.
- 3 Quid de extraneo cessionario.
- 4 Rationes sententiæ aientis pro cessionariis.
- 5 In debitis claris cessant lex per diversas, & lex ab Anastasio, C. mand.
- 6 Possessor, vel emptor injustus pro modico, non agit pro toto.
- 7 Fidejussor pro modico agit.
- 8 Emens opulentam hæreditatem pro modico pretio, an sit litium redemptor?
- 9 In cessione futura litis an militet Anastasiana Constitutio?

QUÆSTIO XC.

Cessiones jurium, quæ per Fiscum, vel Regiam Cameram Apostolicam fiunt, an subjaceant Constitutionibus Anastasii, & Justiniani, caventibus, ut cessionarius pro modica summa numerata, nequeat exigere totum creditum, & integram

integram summam, sed solum pro quantitate vere numerata, ut in *l. per diversas*, & *l. ab Anastasio, C. mandat.* Necessaria est quaestio, nam frequentissima sunt hujuscemodi cessiones Fisci, & Regiae Camerae Apostolicae.

2 Passim fit per Camerae Apostolicam occasione spolii, vel successionis Camerae in fructibus beneficii inexactis per defunctum beneficiatum, vel Praelatum, quod provenit ex eo, quod fructus inexacti dicantur pars ipsorum bonorum, ideoque pertineant ad Ecclesiam illorum dominam, ubi agitur de illis fructibus, in quibus beneficiarius (qui vivens assimilatur usufructuario, mortuus autem usufructuario) fovet causam lucrativam, non autem onerosam, ut in distributionibus quotidianis. Porissime vero, & facilius, ubi agitur de hujuscemodi fructibus civilibus inexactis, in quibus beneficiario diligentias adhibente, in quibus videretur admittenda transmissio ad haeredes, cum non urgeat illa ratio, quae intrat in naturalibus, ut sint pars bonorum. At quoniam Camerales in praxi has distinctiones non admittunt, hinc proinde usus invaluit, quod beneficiarii haeredes curant se componere, atque cessiones jurium Camerae reportare, ut etiam aliqua privilegia Camerae competentia obtineant pro iisdem fructibus recuperandis. Unde propterea non videntur subjacere praefatis Constitutionibus, tanquam actus dicantur potius necessarii, quam voluntarii, ad redimendas molestias, & accedat probabilis, & ista causa, & cessio jurium modicae summae solutione obtineatur, potius juris proprii confirmandi gratia, & ad tollenda impedimenta, quae de facto praestarentur a Camera Apostolica.

3 Ceterum ubi etiam de penitus extraneo cessionario ageretur, qui nullum jus habens in hujuscemodi fructibus, vel juribus, voluntarie, atque ad industriam soluta certa summa, jurium Camerae cessionem obtinere curaret: Adhuc tamen inconcussus est notorius Camerae Apostolicae stylus admittendi hujuscemodi compositiones, quoties id consanguinei haeredes negligant. Neque unquam praxis docuit, ut hujuscemodi legum dispositio admitta fuerit, juxta Dom. Card. de Luca *lib. de credit. d. sc. 149. n. 6.*

4 Rationes sunt, quoniam agitur de concessione Principis, qui jure privatorum metiendus non est, cum etiam aliena bona donare possit, adeo ut ejus cessionarius etiam a domino tutus reddatur, ad terminos textus in *l. bene a Zenone, C. de quadrienn. prescript.*

Praeterea eatenus harum legum dispositio intrat, quatenus adapteretur ratio, cui innixae sunt, ut scilicet illae lites, quae penes minus potentem, sive ad eas minus aptum quiescerent, ita excitentur per cessionarios, magisque potentes, vel magis litibus aptos. Haec autem ratio non congruit Fisco, vel Camerae Principis, quae longe potentior est, magisque privilegiata in litium prosecutione; ideoque pro hujuscemodi cessione nullum colliganti praedictum infertur, neque ejus conditio deterior efficitur, sed potius melior, atque propterea cessat istarum legum ratio, unde de consequenti cessare debeat dispositio, ex vulgata regula, ut per Barbosa *axiomat. 197.*

Uterius, quoniam cum hujuscemodi jura Camerae delata, ut plurimum eidem, ejusque Officialibus, tanquam accidentaliter obventa, ignota esse soleant, atque eatenus detegi, quatenus

D. de Luca Addit. ad Tract. de C. ff. Jur.

id agant frequentius illi, qui se componere velint, atque cessiones reportare cum aliquo lucro, quod ad hunc finem studiosè per Camerales libenter conceditur: Hinc proinde si ista aperiretur porta practicandi hujuscemodi legum dispositionem, id tenderet in magnum ejusdem Camerae praedictum; quoniam nemo haec jura detegeret, neque cum ea se componeret.

Imò ad hunc finem Camerales in hujuscemodi occultis juribus late se agunt, ut etiam simplicibus denunciatoribus notabilem quotam condonent: quod etiam pia loca praticate solent; ideoque ex pluribus in hac specie cessionis dictarum legum dispositio non est practicalis, & merito dictus usus inolevit. Sibi que impotent colligantes, cur hanc etiam viam non tenerint, atque ita se liberare a lite non curaverint, cum solutione illius modicae summae, quam cessionarius, seu transactarius solvit. Ita Cardin. de Luca *ubi sup. per tot. & n. 2.* tradit hoc jure uti, nec usu receptam dispositionem dictarum legum in cessionibus jurium Fisci, vel Camerae Apostolicae.

Si debitum sit clarum, cessant dictae Constitutiones late ad coercendos voluntarios litium redemptores, qui chartas veteres revolvendo, pro modico pretio jura turbida, & litigiosa de facili obtinentes, aliena captare, & lites suscitare student: quae ratio cessat in juribus certis, cum tunc nulla injuria fiat debitori. Cardin. de Luca *disc. 60. Olea tit. 6. q. 10. n. 55. D. Reg. Larr. dec. 137. n. 55.*

Possessor, qui emit habitam fide de pretio, sine solemnitatibus, si deinde pro modico cessiones obtineat, nequit eis uti pro integra summa; nam violata fide, jure intrusi, vel spoliatoris habendus est, ita fraudulenter aliena captando, & proprio auctori quaestionem refricando, contra legem *si quis conductionis, C. locat.* Cardin. de Luca *disc. 60. n. 13.*

Fidejussor qui cassis juribus, totum creditum non solvit, potest integrum exigere. Reg. de Pont. *consil. 76. & 77. Cencius de consibus q. 72. n. 12. Olea n. 53. & 62.* nam suspecta non est haec cessio, & sufficit confessio de recepto: nec audiendus erit debitor principalis, si velit probare; pecuniam non fuisse numeratam. Gratian. *disc. 286 n. 8.*

Emens minimo pretio opulentam hereditatem, si hanc non possideat, dicitur redemptor litium, secundum Bart. in *d. l. per diversas, n. 23.* & Parlador, quos refert, & sequitur Olea *n. 59.* contra Bald. & alios, quos sequitur Cancr. *part. 3. var. c. 1. n. 164.*

In cessione futurae litis, quia incerta, & dubia actio transfertur, locum habet Anastasiana Constitutio, & non poterit cessionarius aliud consequi, quam quod revera, numeravit. Menoch. *lib. 3. pres. 129. a num. 11.* post alios Olea *d. q. 10. n. 66.*

Proxima dictae legi *ab Anastasio*, est materia pacti de quota litis, ut docet Fontanel. *decis. 179. n. 8.* qui refert casum, in quo uni Advocatorum opponeretur in Senatu, fecisse pactum cum quodam clientulo per mediam personam fratris, quo is promittebat suscipere onus movendi, & ducendi causam contra quendam suis expensis, cum hoc, quod obtenta victoria, in primis illae restituerentur ex massa communi, & reliquum quod inde proveniret, divideretur aequaliter inter eos, & non

130 Spicilegium de Cessione Jurium,

apparebat inter fratres deinde aliquis contractus, vel aliqua declaratio. Benè verum Advocatus frater patrocinator fuit causam, & alius frater nomen præstitit, & proinde erat supposita persona: & sicut advocatus nequit per se, ita nec per personam interpositam, *l. hæc ratio, §. ult. ff. de don. inter vir. & uxor.* ubi prohibetur donatio inter virum & uxorem: ita etiam si supponat conjux aliam personam, & est regula generalis, ut latè Fontanel. *claus. §. gloss. 8. part. 4. n. 10. & 11.* Eo magis, quia frater Advocati erat rusticus, & absens à tribunali. Addebatur, pactum reprobati in quolibet tertio, juxta Menoch. *de arbitr. cas. §. 22.*

Applicabantur dictæ lex *per diversas*, & lex *ab Anastasio*; quia iste pacificus, sub prætextu sumptuum, quos promisit expendere ad consequendam victoriam, licet obtinuerit promissionem de dimidia lite, tunc de medietate ejus, quod resultabat ex lite, id non licebat; sed verus dominus absolvendus veniret restituendo expensas.

Occurrit tamen singulis Fontanel. *in decis. 180.* signanter quod in casu proposito non adfuerit cessio; nam lis agitata fuit nomine veri domini, unde non militant Constitutiones Anastasii, & Justiniani.

Advertit benè verum Fontanel. *n. 10.* exceptionem injustitiæ pretii, & cessionis contra dictas Constitutiones, non fuisse oppositas per reum, ad quem solum spectabat. Rectius, quia debebat opponi, vel ante litem contestatam, juxta Fabrum *C. mandat. de fin. 10.* Arias *de M. sa lib. 1. c. 24. n. 7.* vel ante sententiam, juxta Oleam *d. q. 10. n. 73.* Ratio evidens est, quia latâ sententiâ favorabili pro actore, non potest dici lis injusta, nec usus malis artibus fuit, ut vinceret. Fontanel. *n. 20.*

— — — — —

ARGUMENTUM.

Renunciatio sæpè trahitur ad cessionem translativam, nunquam repudiatio. Quæstio valdè utilis ad dignoscendum, an prosit acceptanti solummodo, vel omnibus, ut si soror renunciavit uni ex fratribus præsentibus, & acceptanti hæreditatem paternam, & maternam, an acceptatio inducat donationem sororis ad favorem præsentis, & acceptantis, dum donatio fit præsentibus. Quid si renunciaret gratuito contemplatione unius, aut fiat renunciatio per modum pacti? Quando cessio sit translativa? Declaratur decisio 14. Præf. de Franch.

SUMMARIUM.

- 1 Cessio translativa dicitur renunciatio, si hæc tanquam repudiatio non valeret, quod exemplificatur.
- 2 Cessio translativa dicitur renunciatio, que fit post aditam hæreditatem.
- 3 Verbum, repudio, nunquam denotat translationem jurium.
- 4 Frater ante aditionem renuncians uni ex fratribus acceptanti, an prosit aliis, vel sit cessio, aut donatio?

5 Quid si ex conjecturis constet, velle prodesse acceptanti?

6 Renunciatio per viam pacti an prosit solum paciscenti?

7 Verba cedo, vel dono, an sint translativa?

8 Occurritur decisione 14. Præf. de Franch.

QUESTIO XCI.

Renunciatio quando trahatur ad cessionem, & è contra, cessio ad renunciationem? Illustris, & fructuosa est quæstio. Filia si renunciavit patri acceptanti pro se, & hæredibus bona materna, quia respectu patris esset inutilis renunciatio, si tanquam repudiatio valeret, cum pater uti extraneus; nec simul cum filiis ad uxoris hæreditatem vocetur, nec per consequentias potest habere jus accrescendi; quippe quod illis tantum competit, qui aliquam portionem habent. Ideò renunciatio hæc valet jure cessionis, & donationis, & consequenter cedit commodo patris, & hæredum illius, qualescumque illi sint. Paul. de Castr. *consil. 252. n. 2. lib. 1.* Boër. *decis. 184. n. 4.* Gabriel *consil. 135. n. 1. lib. 2.* Menoch. *consil. 6. n. 16.* Surd. *consil. 244. n. 7.* Itaque si filia primi matrimonii renunciaret patri pro se, & suis hæredibus acceptanti bona materna post patris obitum, proficit illa renunciatio, non solum aliis liberis primi matrimonii, verum etiam secundi; quia cum renunciantis portio fuerit in hæreditate patris, tanquam ei acquisita, debet per consequentias inter omnes hæredes pro portione hæreditaria distribui. Ita Doctores supra citati, & Bellon. *de jur. accresc. c. 5. q. 5. n. 21. & seq.*

Quoties actus, qui per viam simplicis renunciationis geritur, talis est, ut ex eo contrahentes finem suum non consequerentur, nisi renunciatio simul translativa juris esset, renunciatio pro cessione habetur. Quia propter verba liberationis, & remissionis, juxta contrahentium præsumptam voluntatem, cessionem, & translationem jurium important. Elegans est textus in *l. si actionem, C. de pact.* ubi renunciatio legati, quæ propter merita unius ex hæredibus fit, non simplicem abstentionem inducit, sed potius translationem in favorem hæredis benemeriti; & cessionem translativam inducit, quoties fit contemplatione alterius. Casanat. *consil. 10. à n. 75.* Olea *ist. 1. q. 2. n. 26.*

Rectius distinguendum est. Aut renunciatio fit post quæsitam à renunciante hæreditatem, & tunc omnes fateatur, portionem renunciantis deberi, quasi donatam, & illi tantum applicari, cui facta est. Paul. de Castr. *in l. si actionem, n. 2.* & ibi Alex. *n. 2. C. de pact.* Guid. *consil. 446.* Bellon. *ubi supra, n. 1.*

Planè concipi debet per verbum *renuncio*, vel *cedo*, aut id genus aliud, quod denoter translationem: nam si fieret per verbum *repudio*, nullius esset momenti renunciatio; quia nec ut repudiatio valeret, cum id, quod acquisitum est, repudiari nequeat, *l. 1. §. decretalis, ff. de success. edict.* Bellon. *n. 5.* nec possit valere ut donatio, cum aliud sit repudiare, aliud donare. Paul. de Castr. *in l. sicut, n. 3. C. de repud. hered.* Bellon. *n. 5.* At ego aliud sentitem, si repudiaret quis ad favorem alicujus, *ex d. l. si actionem.*

Alter casus est, quando frater renunciavit uni ex fratribus præsentibus, & acceptanti, hæreditatem paternam, vel maternam, quam ipse nondum acquisierat,

acquiritur, & non ex verbis, neque ex conjecturis constat, eum voluisse donare fratri præfenti, aut ejus contemplatione, & affectione particulari talem fecisse renunciationem. Et tunc verius, & receptius est, portionem renunciantis, non solum fratri recipienti, sed etiam aliis omnibus accrescere. Bald. in l. pactum, n. 6. & ibi Paul. de Castr. n. 6. C. de collat. Costa de portione rata, quæst. 49. n. 4. & habetur pro repudiatio. Bellonus n. 4.

Difficultas oritur ex eo, quod renuntiatio facta præfenti, & acceptanti, non debeat censei jure repudiationis, sed potius jure donationis; cum donatio est, quæ requirit præfentiam donatarii, quippe quæ absenti, & ignorantis fieri nequit, l. absenti, ff. de donat. Secus in repudiatione. Respondetur, non esse donationem, quia hæc requirit præcedentem aditionem, & acquisitionem, cum nemo det quod non habet. Fratris autem præfentia adhibita ex abundantia, non alterabit naturam renunciationis. Ita Paul. de Castr. in d. l. 1. §. inde Neratius, n. 2. & in consil. 252. lib. 1. n. 1.

5 Alius casus est, quando renuntiatio fuit quidem facta ante hæreditatis aditionem, sed constat ex verbis, vel conjecturis, unum ex fratribus renunciasse contemplatione solius fratris recipientis, & ei tantum voluisse prodesse. Et tunc verius, & receptius est, illi soli partem renunciantis applicari. Bald. in l. pactum, n. 7. & ibi Paul. de Castr. n. 8. C. de collat. Surd. consil. 133. n. 23. & consil. 244. n. 1. Boër. dec. 184. n. 4.

Ratio est, quia talis renuntiatio non valeret ut repudiatio hæreditatis; quoniam hoc modo non sortiretur effectum, quem renuncians cogitavit; voluit enim suam renunciationem prodesse recipienti; & tamen prodesset omnibus, si valeret uti repudiatio: sed valet ut donatio, & translatio jurium, quæ quia fieri non potest, nisi post jus quæsitum, idè per necessarium antecedens supponit renunciantem prius adidisse hæreditatem, deinde renunciare. Paul. de Castr. in d. l. 1. §. inde Neratius, n. 2. Bellon. n. 13. & seqq.

6 Dicitur autem de tali voluntate constare ex verbis, non solum si renuntiatio fiat per modum donationis, aut cessionis, sed etiam si per modum pacti; nam hoc non nisi paciscenti proderit, l. si actionem, ubi Bald. num. 2. Alex. n. 2. Jas. n. 2. Dec. num. 3. C. de pact. Boër. n. 4. Surd. consil. 244. num. 10.

Ex conjecturis dicitur etiam de tali voluntate constare, si renuncians se obligaverit de evictione, secundum Alciat. in d. l. si actionem, n. 9. Bellon. n. 18.

Hæsitatur quando post hæreditatem delatam ait, Renuncio tibi; & tunc si appareat præsumptio donationis collatæ in recipientem, non abdicatio, sed acquisitio, & translatio dici debet. Bald. in d. l. pactum, q. 8. Anna n. 13.

7 In renunciatione hæreditatis delatæ, si adsunt verba dono, vel cedo, tunc per unicum actum duo in uno instanti inducta esse, ait Montan. contr. 5. n. 1. acquisitionem scilicet ex parte donantis, vel cedentis, & translationem domini in donatarium, vel cessionarium. Paul. de Castr. in l. si avia, C. de jur. delib. relatus per Præf. de Franch. dec. 14. n. 21. Quando dicit cedo, conclusionem prædictam sequitur Cravet. conf. 200. n. 1. Alciat. resp. 339. Anna consil. 45. n. 14. ubi reddit rationem, quando dicit dono, Paul. de Castr. consil. 135. in fin. lib. 1. quia cum materia donationis, & cessionis sit juris translativa, non repudiativa, à proprietate

verborum in dubio non debet recedi, l. non aliter, ff. de leg. 3. & de verbis cedo, dono, loquitur Montan.

Non obstat sententia Socini relata per Præf. 8 de Franch. n. 25. & 26. ubi de verbis prædictis, quod inducant repudiationem, quia in dicta decisione 14. de Franch. quæstio est an Constitutio Paulina in extravag. Ambitiosa, de reb. Eccles. non alien. locum haberet in cessione hæreditatis facta per Religionem Paulinorum. Quia fundatur validitas in eo, quod momentanea illa acquisitio non habeatur in consideratione, & Paulina loquatur de rebus incorporatis, & dedicatis an usum divinum, & ibi valida fuit declarata donatio; unde fuit vera acquisitio, sed non ad effectum prohibitionis alienationis, ex verbis in d. decis. 15. debet haberi perinde, quæ sunt verba abusiva, & impropria, & denotant in veritate aliud esse, quod ponitur, & late Montan. n. 6. & 7.

Renuntiatio hæreditatis an operetur translationem jurium renunciantis competentium in beneficium renunciatarii? Vide Annam consil. 45. Molfes. incensuetud. Neap. lit. de renunciat. q. 6. per tot. & quæ scripti q. 43.

ARGUMENTUM.

Legatarius nominis debitoris an possit agere adversus debitorem sine cessione actionum? Tiraquell. dubitat: at distinguitur. Emptor, vel donatarius, vel fideicommissarius nominis, an agat sine cessione? & alii casus congeruntur. Directæ actionis cessio cum utilibus à lege cessis, an sit superflua? Commune assertum aïens examinatur.

SUMMARIUM.

- 1 Legatarius nominis an sine cessione actionum agat?
- 2 Quid favore pia causa.
- 3 Utiles actiones in legatarium transferuntur.
- 4 Hæredem teneri agere adversus nomen, vel cedere actiones, quæ jura statuunt.
- 5 Opinio distinguens.
- 6 Directa actio qualiter sit cessibilis.
- 7 Emptor, donatarius, vel fideicommissarius nominis, an agant sine cessione?
- 8 Usufructuarius hæreditatis an sine mandata hæredis agat?
- 9 Emptor an possit exigere pensionem à conductore, sine cessione.
- 10 Cessio directarum an sit superflua ad beneficium habentis utilem?

QUESTIO XCII.

Verbis loquuntur linguis Interpretes in quæstione, utrum legatarius nominis debitoris possit agere sine actione adversus debitorem? Tiraq. de privi. pie caus. priv. 46. ita ait: [Licet dubium sit, an legatarius nominis contra debitorem agere possit sine cessione, per textum in l. ex legato nominis, C. de leg. Tamen in legato pie causæ minimè dubiū est, quin possit agere, ut consuluit Bald. in consil. 151. lib. 3. per l. ult. C. de sacros. Eccles.]

132 Spicilegium de Cessione Jurium,

- 2 Comprobat Riccius *in adass. ad Tiraquell.* ut sicut in maritum transit utilitas sine cessione in nominibus debitoris datus in dotem, l. 1. & 2. & ibi *Glof. C. de act. & oblig.* addo post Fabrum, Montanum *ad Oliban. Caldas*, & alios, *Oleam tit. 4. Miscellan. n. 7.* ubi recenset Lambert, *de jure patron. lib. 1. artic. 8. quest. 5. principali*, ubi quod datur utilis actio sine cessione Ecclesie adversus nomina debitorum in dotem data; est enim validum argumentum de dote ad piam causam.
- 3 Altera est sententia, ex legato nominis utilem actionem in legatarium transferri, per textum *in d. l. ex legato*, *Surd. dec. 265. n. 34.* *Virgil. de legitim. person. cap. 20. num. 29.* *Sesse decif. 398. n. 2.* *Olea tit. 4. miscellan. n. 8.* ubi quod potest legatarius etiam executive convenire debitorem; imò hæres nequeat cogere debitorem, ut sibi solvat, etiam si non interveniat unum ex requisitis legis 3. *C. de novat.* ut *Olea n. 12.* Qui legatarius nominis à lege dicitur habere cessionem, & dicitur procurator in rem suam, ut *ex d. l. ex legato*, *Olea tit. 7. quest. 1. n. 4.* Ideoque consignandum est ab hærede instrumentum crediti. *Gratian. discept. 286. num. 18.* *Mangil. de evict. quest. 81. n. 12.* *Barry de success. tit. de legat. nomin. n. 1.*
- 4 Alii tradunt, quod hæres teneatur cedere legatario nominis actiones, l. *si sic legatum*, §. 2. & 3. *ff. de leg. 1.* ubi asseritur, quod si Titio nomen debitoris legetur, hæres dumtaxat tenetur legatario actiones suas præstare. *Dom. Reg. Rovit. dec. 57. num. 5.* & *D. Altimar. Morot. resp. 5.* *Olea tit. 5. quest. 14. num. 7. & 8.* ubi quod nec ad expensas litis tenetur hæres. *Morot. n. 2.* *Cyriac. controu. 336. & seq.* Ratio est, quia ubi testator legat, quod sibi Sempronius debet, ut si dixerit: *Dicem, quæ mihi Sempronius debet, lego*; si nihil debeat, nullum est legatum, l. *servus filii*, §. 2. *ff. de leg. 1.* Nihilque legatum censetur, quam actio adversus Sempronium, quæ si nulla est, nil legatum intelligitur; & ubi Sempronius debet, hæres adversus eum actionem haberet, & legatarius in id agere poterit, ut hæredem adversus eum experiri compellat; & idcirco hæres cedendo actiones suas, liberabitur. *Barry num. 1. & seqq.* *Dom. Reg. Rovit. ad Revers. observ. 582.*
- 5 Distinctione tamen res componitur, distinguendo inter actiones utiles, & directas, ut utiles sine cessione hæredis competant legatario, directæ non, nisi cedantur, ut expresse textus *in d. l. ex legato*, ibi: [Ex legato nominis actionibus ab iis, qui successerunt, non mandatis, directas quidem actiones legatarius habere non potest, utiles autem suo nomine experietur.] *Fusè Montan. controu. 43. n. 2. & 3.* ubi quod existentibus directis in massa hæreditatis non cassis ab hæredibus, legatarius agit utili actione nomine proprio post aditam hæreditatem, & hæc est dativa, quæ utilis producta est ex mente testatoris à lege; non nativa, quia testator solum habebat directam, non utilem.
- 6 Directa actio licet à persona inseparabilis sit, & à cedente avelli nequeat, ejus exercitium solummodo transferret, l. *quis ergo*, *in fin.* & ibi *Glof. ff. de privil. credit.* *Olea tit. 3. quest. 1. n. 5.* *Montan. controu. 43. n. 9.* ibi: *Sed quia cedunt illas, id est exercitium directarum.*
- 7 Per multi inveniuntur casus, in quibus speciali ratione citra cessionem actio quaeritur. Primus casus est in emptore nominis, vel actionis, in quem utilis competit sine cessione, l. *emptor*, *C.*

de har. vel act. vend. *Faber lib. 2. conject. cap. 2.* *Gomez var. tom. 2. c. 2. num. 6.* *Gratian. discept. 252. n. 53.* *Olea tit. 4. miscell. n. 2.* ubi aliud si vendatur fundus, qui est penes tertium; quia sine cessione non transit actio, assignando differentiam inter venditionem nominis, & prædii.

Hæreditate vendita, utiles actiones sine cessione transferuntur, & emptor potest convenire debitores hæreditarios. *Marant. in l. si actor, ff. de procur. Olea n. 4.*

In donatione nominis, & venditione utilis actio citra cessionem quaeritur, ex *Glof. in l. 1. C. de act. & oblig.* post *Parlador. Alex. Trentacin.* & alios, *Olea n. 5.* Bene veram tenent oppositum *Faber*, *Schifo:deg.* & *Noguerol alleg. 26. n. 359. & 363.* sed ab his recedit *Olea n. 6.* Nominis in solutum dato, vel pignorado, utiles transeunt. *Olea tit. 4. quest. 10. n. 22.*

In legato nominis, & datione nominis in dotem, utiles sine cessione transeunt, ut dictum est supra, quamvis in legato nominis transeat utilis actio. In dubium revocatur, quando ab hærede nomen debitoris per fideicommissam relinquatur, an fideicommissarius agat citra cessionem? *Faber lib. 12. conjectur. cap. 10.* & *in Rational. in l. pater, ff. de procur. negat.* E contrario affirmant *Osuald.* & *Cujac.* quos refert *Olea d. tit. 4. miscel. n. 9.* In restitutione hæreditatis per fideicommissum utiles actiones in fideicommissarium transeunt. *Olea n. 14. & seqq.* & videndus *Fufar. de substis. quest. 603.* Nisi actiones sint quaeritæ per hæredem, & originem ab eo habeant, l. *si hæres pecuniam, ff. ad SC. Trebell.* Legatarius nominis, si gravatur in eo, & nolle acceptare legatum, potest fideicommissarius agere citra cessionem legatarii contra hæredem. *Cancer. part. 3. var. cap. 20. n. 39.* *Olea tit. 4. quest. 10. n. 20.* respondens ad textum *in l. Imperator, ff. de leg. 3. & l. si legatarius, ff. de leg. 3.* in directis actionibus, non in utilibus procedere.

Usufructuarius an possit sine cessione, & mandato hæredis exigere nomina debitorum, controversia est. Affirmant requiri cessionem *Cavalc.* & alii, quos sequitur *Grass. in §. legatum, q. 34.* & *Castill. de usufr. cap. 59. à n. 27.* Oppositum tenet *Glof. in l. 1. §. ult. ff. de op. nov. nunciat.* *Salgad. in Labyr. p. 1. cap. 27. n. 1.* & si in quasi possessione usufructus sit usufructuarius, sentit *Cancer. part. 3. cap. 20. n. 241.* ubi ita vult post satisfactionem præstitam, & ita accipiendos *Thor. voto 84. n. 200.* *Virgil. de legit. pers. cap. 4. n. 104.* tradit *Olea n. 26.*

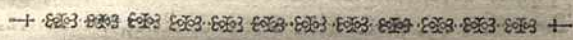
Emptor, & singularibus successor, an in casibus, in quibus tenetur stare colono, possit absque cessione venditoris agere ad exactionem pensionis? *Negant Amat. resol. 13. num. 20. & ref. 29.* *Cancer. part. 1. cap. 13. n. 96. & cap. 31. n. 10.* & alii, quos adducit *Olea n. 26. & 27.* ubi limitat, si venditio sit facta cum omni jure. *Qui n. 29.* advertit, in his casibus singularem successorem teneri stare locationi, ad æquitatem, & æqualitatem servandam. *Vela dissert. 12. à n. 28.* *Latreæ allegat. 44. num. 4.*

Dices superfluum esse actionis directæ cessionem faciendam per hæredem legatario nominis, dum utilis actio, quæ transfertur per legem, in effectu nihil differt à directâ, & cessio legis ejusdem est potestatis, l. *actio, ff. de negot. gest.* & directâ, quæ remansit penes hæredem, inutilis est, quia hæres non potest agere contra debitorem, etiam si

etiam si non interveniat unum ex requiritis legis 3. C. de novat. Cancr. part. 3. variar. cap. 20. n. 231. Olea tit. 4. miscellan. numer. 12. & tit. 7. quæst. 1. num. 4.

11 Verius, directarum actionum cessionem posse deservire, & non sufficere aliquando utilium cessionem, quæ sit à lege. Poterit enim legari creditum super feudo, & quia actio esset feudalis, in translatione, & legato requiritur assensus, qui si non sit, legatarius vigore utilium non poterit agere super feudo, præcisâ gratiâ Regno concessa: sed sine assensu poterit legatarius exercere directas, quando haberet cessionem directarum ab hærede, ut docet Reg. de Marin. lib. 2. resol. 61. & dixi sup. in quæst. 32. Præterea potest legatarius nominis agere contra hæredem, ut cogat debitorem: nec hæres liberabitur cessione directarum, si debitor sit obligatus cum instrumento garantigato, & agatur de liquidatione instrumenti viâ ritus, in Regno; cum legatarius ipse non posset virtute cessionis directarum, exercendo nempe directas; sed necesse sit, ut idem legatarius unâ cum hærede agant viâ ritus. Montan. controv. 4. num. 21.

ARGUMENTUM.

An cessionarius dotis sit potior, quia prius præsumatur instrumentum dotis ex pluribus eodem die confectis? & quid si mulier habeat scripturam privatam? Soc. junior refellit Soc. senior. Instrumentum cessionis an præsumatur anterius illo liberationis debitoris? Ex duobus cessionariis ejusdem diei, quis censeatur prior? Privilegium dotis agendi super fideicommissio, an sit cessibile, & aliud dotis vendicandi in subsidium bona æstimata in dotem data.

SUMMARIUM.

- 1 Cessionarius mulieris, an prior judicandus in concursu creditorum habentium instrumentum eodem die confectum?
- 2 Quid si mulier habeat scripturam privatam?
- 3 Ex duobus instrumentis, uno cessionis, altero liberationis ejusdem diei, quod sit prius?
- 4 Quid si cessio sit per scripturam privatam.
- 5 Ex duobus cessionariis ejusdem diei quis censeatur prior?
- 6 An cessionarius dotis agat super fideicommissio?
- 7 Verum vendicet in subsidium bona æstimata, alienata per maritum?

QUÆSTIO XCIII.

1 Inter alia privilegia dotalia connumerantur, quod si de prioritate unius ex instrumentis non appareat, vel ex eorum tenore, aut ex hora, aut restibus, causa dotis efficit, ut si uno die instrumentum dotale, & aliud in favorem privati, vel etiam Fisci, sit receptum, dotale anterius præsumatur, ut post Barbof. Menoch. Andreol. Gait.

Acost. Thesaur. & alios Larrea decis. 85. num. 2. Olea tit. 8. quæst. 3. num. 17. Boss. de dote, cap. 18. num. 60. Et si pro Fisco, & dote unius diei instrumenta concurrerent, ut dotis favore anterius præsumatur, D. Reg. de Marin. ad Revert. obs. 378. D. Card. de Luca lib. de dote, discurs. 166. n. 105. Extenditur etiam, ut locum habeat dictum privilegium contra possessorem, ut ex Alfar. Merlin. de pignor. & aliis Olea d. n. 17. adhuc si possideat Fiscus.

Privilegium prioritatis instrumenti dotalis transit in cessionarium. Barbof. in l. 1. n. 2. part. 2. ff. sol. matrim. Gait. de cred. c. 4. n. 174. Merlin. lib. 3. de pign. q. 78. ubi quod transit in hæredes. Card. de Luca ubi supra n. 104.

Diversa est quæstio, an dicta præsumptio procedat, ubi mulier non habeat instrumentum publicum, sed scripturam privatam ejusdem datæ, non habentem requisita textus in l. scripturas, C. qui potior. Et Soc. in l. 1. ff. sol. matrim. n. 10. tenet contra mulierem habentem scripturam privatam: & sequuntur Maranta consil. 91. n. 6. Boss. n. 62. Sed Soc. jun. in eadem l. 1. n. 49. impugnat dictam doctrinam alterius Socini, quasi quod etiam istud privilegium locum habeat, & admittit Card. de Luca n. 105. si scriptura privata careat suspitione antidatæ.

In materia prioritatis instrumentorum dubitatur, si una die appareat confectum instrumentum cessionis, & aliud liberationis debitoris, quod præcessisse præsumatur? Bald. consil. 74. n. 2. & Tiraq. de jur. primog. q. 17. opin. 11. n. 11. asserunt, debitoris cessi potioem esse causam, quia potiora iura sunt possessoris. Olea tit. 8. q. 3. n. 27. & seq. ubi verissimam ait dictam opinionem, si nulla prioritatis probatio vera, vel præsumpta adsit, & debitor cessus nullo privilegio potiretur, sed privata essent personæ: unde aliud pro dote videtur sentire, quia possessoris in hoc casu potior non est conditio.

Sub dubitatur, si cessio in publica scriptura fieret, & liberatio in privata scriptura? Tenendum videtur, anterius præsumi illud cessionis. Fœnne. de moment. tempor. cap. 18. num. 25. Vela dissert. 38. num. 17. Merlin. lib. 3. quæst. 77. de pignor. num. 20. Sed Olea maturo ait iudicio, id in contingencia casus cogitandum; & ego idem sentirem, quod supra scripsi ex Cardin. de Luca, si scriptura privata sit trino teste notata, vel careat suspitione antidatæ.

Ex duobus cessionariis ex cessionibus eodem die reportatis, si ambo agunt, partibus dimidiis admittendi sunt, si ejusdem summæ sint creditores; si vero diversarum quantitatum creditores essent, & debitoris communis bona omnibus non sufficerent, unusquisque pro rata sui crediti concurreret. Gomez in l. 45. Tanri, num. 147. in fin. post alios Olea d. q. 3. tit. 8. n. 25. Si unus vero exegisset, ratione possessionis præfertur: si vero esset causâ dotis, tunc secus dicendum erit.

Si duæ cessiones apparerent, una in favorem privati, alia in Fisci commodum una die confectæ, Amaya in l. 1. C. de jur. fisc. & alii diversas recenserent sententias. Nam si uterque agat, tunc causa onerosa præferatur lucrative: si ambo ex causa lucrative, vel onerosa, tunc utrumque concurrere volunt. Amaya sup. Merlin. lib. 3. q. 92. Reg. de Marin. ad Revert. observat. 378. Sed Fiscum tueretur Olea dict. tit. 8. q. 3. n. 18.

Concurrentibus Fisci, & dotis instrumentis

134 Spicilegium de Cessione Jurium,

unius diei, præsumitur antequam instrumentum dotis, ex Negul. & D. Reg. Marin. d. observ. 378. Olea d. n. 18. in fin.

6 Beneficium, ut dos in subsidium extrahi possit de bonis fideicommissis subjectis vigore Authentice res qua, C. comm. de legat. an sit cessibile, & transmissibile ad hæredes extraneos, affirmant Seraph. decis. 678. n. 11. & seqq. Fular. quest. 532. num. 58. de subst. D. Reg. de Marin. lib. 2. resol. 19. num. 7. Card. de Luca de dote, discurs. 145. n. 102. Fortius ubi mulier vivens cœpit agere. Rota decis. 232. n. 18. post Zacchiam de obligat. Camer. de Marin. n. 7. Idque si agatur de dote restituenda. Si de constituenda, & fuisse expressè constituta in bonis fideicommissi, tunc semel extracta dos ad quoscunque transmittitur, & est cessibilis: Si autem non expressè, tunc super illo jure usufructus censetur constituta, si data est dos congrua in bonis liberis: secus si dos congrua postulat omnia bona. Rota apud Merlin. decis. 192. Card. de Luca d. n. 102.

7 Subsidiario vindicatio competens mulieri bonorum æstimatorum alienatorum per maritum, ex beneficio legis in rebus, C. de jur. dot. an cessionario dotis competat?

Tenendum videtur, quod sic; nam beneficium dictæ legis in rebus, non est speciale, & exorbitans, prout illud concessum per textum in l. assiduis, C. qui potior. scilicet, ut mulier pro dote præferatur omnibus anterioribus tacitam hypothecam habentibus, ut Card. de Luca de dote, discurs. 166. n. 4. Et quod bona ex propria, vel impropria æstimatione transeant in dominium mariti, id magis proveniat à formalitate verborum Notarii, vel in quadam juris subtilitate, quàm ab intentione mulierum has distinctiones non calentium.

Sine dubio si cessio respiciat commodum ipsius mulieris, jura cessæ privilegium sortiri, quia tunc privilegium redundat in favorem cedentis: nam tunc etiam privilegio dictæ legis assiduis, gaudet cessionarius. Reg. de Marin. ad Revert. observ. 377. n. 7. & resol. 19. lib. 2. per tot.

— ✠ —

ARGUMENTUM.

Cedere an valeat creditum censuale minor, vel Ecclesia, vel annuum interesse conventum, aut loca Montium, vel jura fiscalia, sine decreto, vel Ecclesia? Quid si promissa sit perpetua exigibilitas? Expenduntur textus in Auth. perpetua, C. de sacros. Eccles. & leg. in fraudem, ff. de jur. fisci. Duo fratres si cesserunt annuum censum fideicommissi subjectum, remanente vinculo fideicommissi, utrum frater superstes possit vindicare partem defuncti jure fideicommissi?

SUMMARIUM.

- 1 Cedere an possit minor, vel Ecclesia creditum censuale?
- 2 Quid de cessione annui interesse conventi, & locorum Montium?

3 Ecclesia an possit acquirere cum accollatione oneris, & census?

4 Quid si promissit manutenere censum semper exigibilem?

5 Minor lasus in conductione, an restituatur in integrum?

6 Cesso censu per fratres, remanente vinculo fideicommissi, an frater superstes vindicare possit partem fratris defuncti?

QUÆSTIO XCIV.

Cedere an valeat creditum censuale minor, vel Ecclesia, modò quæritur. Dubitandi ratio est, quia census dicuntur constituere quandam tertiam speciem, & non sunt stabilia. Rota decis. 235. & 311. p. 7. recent. & Eugen. consil. 100. lib. 1. Attamen in contrarium est magis recepta opinio, ut pro stabilibus habeantur, ut decis. 235. part. 7. recent. Burat. decis. 474. Cenc. de censib. 930. n. 6. Barbol. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 45. & sub legato stabilium veniunt. Cenc. num. 8. D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 11. n. 4. In puncto in specie cessionis census minoris, vel Ecclesiæ, requiri solemnitates bonorum immobilium, ait Barbol. n. 45. ex Castill. Surd. & aliis, Olea tit. 2. q. 1. n. 32.

Difficultas potior est, an interesse annui redditus conventionalis, minor creditor, vel creditor valeat cedere, vel Ecclesia, sine assensu, vel decreto? Diversi esse videntur isti annui redditus, & fructus, à censu, quia agitur de pecunia tradita alicui privato, vel etiam Bancho, seu Monti, ex qua per retinentem, pro ejusdem pecuniæ usu correspondetur quoddam annuum lucrum, ut v. g. Banchum insignis Hospitalis Sanctissimæ Annuntiatæ Neapolis, quod relinquentibus penes ipsam pecunias, sub quadam specie annui redditus, correspondet fructus ad rationem quatuor, plus, vel minus pro centenario: quæ conventio non importat verum censum, neque sit constitutio super certo fundo, neque sors est demortua.

Aliud si sors sit irreperibilis durante solutione interesse, & aliud si inveniatur pecuniæ super Montibus Florentiæ, Venetiæ, & similibus; nam hæc investmenta pro stabilibus habentur. Barbol. allegat. 95. n. 4. Rojas decis. 66. n. 10. Reg. Rovit. pragmat. 1. de jur. & exact. fiscal. num. 66. & 80. ubi de cessione jurium fiscalium.

Imò si sors esset repetibilis, & creditum esset ingentis summæ, adhuc nec posse cedi per minorem, vel Ecclesiam, tradunt Genuens. in prax. Archiep. cap. 60. num. 14. ubi quod Prælati non potest alienare magnam quantitatem pecuniæ, etiam convertendam in utilitatem Monasterii, sine solennitate: & loquitur Genuens. de magna quantitate duc. 4. mil. quia est in proprietate.

Dubitari potest, an Ecclesia, vel minor possit emere stabilia, ut domum, vel fundum, cedendo annuum redditum ad rationem septem pro centenario conventum? Ratio hæsitandi est, quia taxa legalis stabilium est ad rationem quinque pro centenario, juxta Glossam in Auth. perpetua, C. de sacrosanct. Eccles. & decisum bis est in Rota de anno 1633. die 4. Julii, & 23. Junii 1664. ut refert Dom. Card. de Luca lib. de usur. disc. 17. n. 2. Unde sicut alienatio Ecclesiæ interdicitur, ita prohibetur ne qua sterilis ei detur possessio, vel aliàs onerosa. Textus est in Auth. sicut, C. de sacrosanct. Eccles. ubi Bald. in summano, ita docuit: Alienare, vel

vel acquirere damnosa Ecclesia, pariter sunt prohibita. Et textus ibi: [Sicut alienatio rerum Ecclesie interdicitur, ita prohibetur, ne qua sterilis ei detur possessio, vel aliàs onerosa, veluti fiscalium nomine, vel onere.]

4 Certius si minor, vel Ecclesia in excambium rei stabilis promiserit manutene re annuum redditum semper, & perpetuò exigibilem, ad rationem conventam, & bona omni tempore sufficientia; quia gravius, & majus est onus, sub quo fundum, vel domum in permutationem habuit. Nam damnus, & casus super re stabili cedit minori, vel Ecclesie post acquisitionem, & casus sequitur dominum. E contrario cessionarius, seu assignatarius, non subiacet periculo nominis cessi, & in tali casu adest evidens læsio minoris, vel Ecclesie.

5 Suffragatur textus in l. in fraudem, ad fin. in fin. ff. de jur. fisco. ubi habetur, minoribus locari non debere vectigalia, nec prædia Fisci. Redditur ratio, ne adversus ea beneficio ætatis utantur: quod intelligitur, ne petant restitutionem in integrum, eis etiam adversus Fiscum competentem, si læsi sint. *Glof. ibi, in verb. Utantur, latè Narbon. de ætate, anno 25. quæst. 10. num. 1. & seqq.*

6 Duo fratres possidentes quædam loca Montium subiecta fideicommissò, illa in solidum vendiderunt Petro, cum vinculo fideicommissi eis annexo in testamento patris reciproci, scilicet fideicommissi inter ipsos, & post mortem ipsorum ad favorem tertii. Uno fratre defuncto, alter ex venditoribus superstes jure reciproci fideicommissi ad ejus favorem aperti medietatem dictorum locorum Montium vendicabat, & Rota in duabus decisionibus Rotalibus, editis in Romana locorum Montium, 16. Januarii 1662. & 23. Januarii 1664. coram Ninot, pro fratre superstite respondit, non obstante promissione evictionis, ex ea ratione, quòd hæc esset evictio ex natura rei de jure non præstanda, quòdque in effectu quilibet ex dictis fratribus jus propria vitæ in propria portione vendiderat juxta communem usum contractionis hujusmodi locorum Montium vinculatorum. At ego hæsitarem de his decisionibus, dum venditio, seu cessio facta fuit in solidum per fratres, unde frater superstes censetur renunciassè reciproco fideicommissò, & videretur teneri de evictione ex facto proprio cedentis: & de his videndus D. Card. de Luca lib. de censib. discurs. 22. n. 5.

— ¶ —

ARGUMENTUM.

Cessio actionum inducitur per cessionem bonorum, & longa differentia inter primam cessionem, & cæteras. Cedens bonis quando possit pœnitere, acriter disputant Salgad & Olea, & laudatur decisio 346. Præs. de Franch. Contractus gestus per debitorem post cessionem bonorum, an valeat, & debitor ignarus solvens, qui cessit bonis, an liberetur. Et quid de solvente hæredi, aut creditori putativo. Expenditur assertum Oleæ, an pactum de non alienando rem specialiter hypothecatam

pro censu, operetur viam executivam coram Judice laico?

SUMMARIUM.

- 1 Cessionem jurium, & actionum inducit cessio bonorum.
- 2 Cessionis actionum virtute cessionis bonorum, discrimen à cæteris cessionibus.
- 3 Cedens bonis an possit pœnitere ante venditionem bonorum?
- 4 Opinio Olea.
- 5 Resolvitur contra Oleam.
- 6 Contractus gestus post cessionem bonorum, an valeat?
- 7 Solvens ei, qui cessit bonis, an liberetur?
- 8 Pactum de non alienando rem hypothecatam pro censu, an operetur viam executivam contra Clericum coram Judice laico?

QUÆSTIO XCV.

Cessio jurium, & actionum fit per cessionem bonorum à debitore alieno ære oppiello; nam debitor, qui cedit bonis, creditoribus actiones suas cedit. Bald. in l. item si unus, in addu. n. 4. ff. de recept. arbit. Aosta de privil. credit. in præfat. n. 96. in fine. Hinc agere amplius non potest, nec cessas actiones exercere, ut expressè in d. l. item si unus, in princip. Exceptio cessionis bonorum litis ingressum impedit. Virgil. de legitim. persona, cap. 12. à num. 15. Olea tit. 1. quæst. 1. num. 7. & seqq.

Cessio actionum virtute cessionis bonorum factis differt à cæteris cessionibus actionum; nam actio directa, quæ remanet apud cedentem bonis, aded è inefficax, & inutilis, ut ab eo non possit intentari, prout possunt exerceri directæ, quæ remanent penes alios cedentes, prout in l. 3. C. de novat. advertit Olea ubi supra, n. 11. cum Paschal. de patr. potest. p. 2. cap. 9. n. 57. Nogueroi alleg. 16. n. 101.

Acriter disputatur, an cedens bonis, si pœnitent, possit actiones exercere, & prosequi in judicio? Concois est DD. sententia, re integra posse eum, qui cessit bonis, pœnitere, & actiones suas prosequi, ex l. 15 qui bonis, & l. quem pœnitent, ff. de cess. bonor. l. 2. C. qui bonis cedere possunt. Tota difficultas est in resolvendo, quando res sit integra? Rem integram tunc dici, antequam cessionem bonorum, & concursum acceptassent creditores, dicit Paschal. n. 57. Cancr. part. 2. variar. cap. 9. num. 54. post alios Olea dist. quæst. 1. n. 16. & n. 56. ibi: At concursu, vel cessione acceptata per creditores, certum est pœnitentia locum non esse.

Alii verò tenent, post concursum, & cessionem bonorum, debitorem actiones, bona, & dominium retinere, bonis nondum adjudicatis, vel distractis, ut Virgil. n. 14. Consil. Marcan. consil. 37. num. 7. tom. 1. Salgad. in labyrinth. p. 1. cap. 14. à num. 22. & cap. 40. num. 1. & 27. Consil. Rochas de decoctor. post tom. 1. respons. num. 289. Paschal. n. 57.

Adversus citatos Authores se defendit Olea à num. 51. concedendo, post concursum, & cessionem, debitorem actiones retinere usquequò adjudicentur creditoribus; sed interim amittere earum exercitium, & transferri in administratorem bonorum,

norum, cui utiles actiones competant ad exigendum nomina debitorum ad concursum pertinentia, per textum in leg. 3. § 2 ff. de curat. bonis dandis, quia instituendo concursum creditorum, vel cedendo nomina debitorum, & bona sua, petens ut ex actionibus, & aliis bonis satisfiat creditoribus, astringitur dimittere, & cedere creditoribus bona, & nomina: & officium deinde administratoris, vel curatoris, vel alterius deputati per Judicem, est debita exigere, ad quod per judicium concursus subsequens extinguitur mandatum datum per debitorem ad exigendum. Rochus à n. 132. & 147.

Punctus itaque consistit, quando res sit integra? Gratian. discept. 486. num. 25. primo loco declarat, scilicet quando post cessionem nihil est venditum, sed omnia jura sunt in eodem statu. Postmodum n. 26. alio modo intelligit, scilicet quando cessio esset facta solenniter coram Judice approbante, & creditoribus acceptantibus, ut non possit tunc pœnitere.

Paschalis ubi supra, n. 57. & Antonius de Amat. decis. 93. num. 3. resolvunt, cedentem non posse pœnitere, postquam bona fuerunt vendita, & tradita creditoribus. Noviter D. Marefc. in tract. de reconvent. enarrat. 1. à n. 207. viriliter ita sentit ex litera textus in dict. l. item si unus, ex illis verbis, ante rerum venditionem; & porissimum ex decis. 346. n. 9. Pras. de Franch.

Ratio cogens est, quia cessio bonorum est actus favorabilis debitori, ex se non obligatorius: & quando debitor instituit judicium concursus, & dimittit bona creditoribus, & deinde decernitur curator bonis, & ad exigendum credita, actus illi sunt validi; sed tamen retractabiles per pœnitentiam debitoris, & solummodo post venditionem bonorum irretractabiles; & antea fas sit debitori favori suo renunciare.

Comprobatur in simili casu, quo victor, qui jus congrui petiit, & obtinuit; adhuc post sententiam possit pœnitere, ut judicavit S. C. teste Dom. de Franch. in d. decis. 346. ubi cum Scacc. Gratian. Rendell. & aliis, Ego ibi in observatione, & Reg. Rovit. decis. 24. n. 12. ex textu leg. si Judex circumvento, ff. de minoribus, ubi minor potest renunciare sententiæ restitutionis in integrum obteatæ, si eâ uti nolit: & in facti contingencia vide quæ scripsi observ. 346.

6 Succedit articulus de contractu gesto ab eo, qui cesserat bonis, an iste valeat, si contrahens cum eo ignorasset cessionem, vel concursum? Olea dict. quest. 1. n. 34. respondet, nullum esse contractum, quia per cessionem debitor dimittit bona sua creditoribus, per consequens ei præjudicare non posset, non aliter, ac si bona sua alienasset, vel donasset.

Argui potest in contrarium ex illa sententia, quâ firmatur, posse debitorem pœnitere ante venditionem bonorum. Præterea argui potest ex textu in l. is cui bonis, ff. de verb. obligat. ubi contractus nullitatem solum inducit interdictio bonorum, nullâ habitâ consideratione ignorantia, vel scientia: quo argumento utitur Olea d. n. 34.

Nec obstat, quod ex Noguero. allegat. 16. n. 102. tradit Olea n. 36. ut statim, quod quis amittit bonorum administrationem, vel quovis modo mutavit statum, ipso jure, & absque aliqua intimatione revocatus censeatur procurator ab eo constitutus, & gesta per eum ab illo die nullius sint momenti, ex Gomez, Ann. & aliis. Quia

prodigus etiam notorius contrahere potest, nisi Judex interdicit bonorum administrationem; item detur curator, & id publicè præconizetur, ut nullus de cætero contrahat, & prohibeatur Notariis, & Actuariis, ne obligationes recipiant. Dom. Reg. Sanfelice. decis. 148. Prat. discept. 15. n. 20. quidquid in contrarium scribat Dom. Reg. Latr. consult. 35. n. 6. Ego tamen circa validitatem contractus initi per debitorem, qui concursum instituit, & ad cessionem bonorum admitti petiit post dimissionem bonorum factam creditoribus, dum res est in obscuro, an possit pœnitere debitor, credo quod aliâ viâ etiam poterunt creditores se tueri, nempe quia contractus sint gesti in fraudem ipsorum creditorum, ex dicto, ne quid in fraudem creditorum.

Successivè quærit Olea n. 41. quando debitor 7 solveret ei, qui cessionem fecerat, vel concursum; ejus tamen ignorans, an consequatur liberationem? Affirmativè resolvit confirmando pluribus similibus, & assignando diversitatem rationis inter contractum, & solutionem, ut ille sit nullus, ista verò liberet; quia justam habuit ignorandi causam, prout solvens filiofamilias, prædoni, monacho, cum quibus contraxit, liberatur: similiter solvens creditori bannito, si ignoravit bannum, etiam si debitor solvisset ante diem. Guazz. de confisco. conclus. 34. prout de solvente tutore, vel creditori putativo. Cancr. part. 2. cap. 6. n. 37. Giub. decis. 78. n. 20. & hanc distinctionem inter contractum, & solutionem, amplectatur Salgad. part. 1. cap. 28. à n. 31. & cap. 14. à n. 1. & cap. 23. à n. 83.

Benè verum est, quod idemmet Olea n. 47. ita loquitur: Et non liberari solventem creditori, aut heredi putativo, ex l. si quid possessor, §. fin. ff. de petit. hered. Ciriac. controvers. 168. lib. 1. n. 37. & 38. & contrav. 336. lib. 2. n. 24. & 25. At mendosa est impressio.

Concurrente scientiâ debitoris, ut quia notoria sit decoctio, & debitor ejusdem patriæ, ego contra debitorem solventem sentirem; quia ad probationem scientiæ sufficit notorietas facti, quando is, cui solvitur, in nundinis publicis fuit declaratus decoctus, & facilius inter mercatores ad notitiam pervenisse præsumitur sine alia probatione. Merlin. de pignor. lib. 4. q. 136. n. 9.

8 Pactum de non alienando rem specialiter pro censu hypothecaram, an producat viam executivam contra possessorem, etiam clericum, in foro sæculari, ac si res maneret pœnis debitorem, si prohibitio alienationis etiam in Clericum apposta sit? cum Noguero. alleg. 3. & aliis Olea tit. 1. quest. 1. num. 76. At quætionem dependere indicat Olea ab articulo, utrum prohibitio alienationis impediatur dominii translationem, & possessionem. Unde de utroque articulo ego scripsi latè in animadvers. ad cap. 16. & 150. Gratiani, & in observat. 302. & 365. Pras. de Franch. in quibus locis recenseo Salycet. D. Reg. Rovitum, & alios volentes non impediri translationem dominii, nec possessionem. Et quia dictum pactum non vidi apponi, sed in Regno potius adjicitur pactum rescissorium in casu alienationis, res profundè examinanda erit.

~ ~ ~ ~ ~

ARGUMENTUM.

Cessio jurium, quæ fit autoritate legis, à cessione hominis an differat? Per illam hominis an directæ transferantur? Actiones mandare, & mandare ad agendum, an sit idem? Cedi potest omnis actio. Directa non directè, sed obliquè. Ususfructus an possit cedi, & quid pro dote? An sit vera opinio Marantæ, & D. Reg. de Marin. Et quid de usu pascendi? Resolutio Authoris.

SUMMARIUM.

- 1 Cessio jurium legalis an differat à cessione hominis?
- 2 An utiles tantum actiones ex cessione transferantur?
- 3 Actione mandare, & ad agendum mandare, differunt.
- 4 Cessibilis est omnis actio, & quæ sint incessibilia.
- 5 Ususfructus an cedi possit, & utrum pro dote?
- 6 Ususfructus, vel ipsum jus si cedatur, vel fructus, quantum sit discrimen in dote.
- 7 Usus an cedi valeat?
- 8 Jus pascui an cedi possit?
- 9 Barones an vendere, vel cedere valcant jus pascui?
- 10 Resolutio Authoris.

QUÆSTIO XCVI.

1 **C**essio actionum, quæ fit autoritate legis, differt à cessione expressa nominis. Prima etenim utiles actiones tantum transferuntur; secundà verò nedum utiles, verum etiam exercitium directarum. Ita Bertaz. *claus. 28. glos. n. 49. Olea tit. 1. q. 2. n. 40.*

2 Sunt etiam qui volunt, per cessionem utiles actiones tantum transferri, & non exercitium directarum; & ubi actio mandatur, solum exercitium directarum mandatur: cum enim directæ actiones directæ transferri nequeant, obliquâ viâ transeunt, ad hoc ut ex mandantis persona, ejusque nomine exercentur. Faber. *C. de hered. vel act. vend. def. 2. n. 2. Glos. in l. 3. ff. pro soc. D. Præf. Merlin. centur. 4. controuv. 31. n. 3. & defendi posse, ut per cessionem utiles tantum transferantur actiones, non verò exercitium directarum, cum Bart. probat Carleval. de judic. tom. 2. lib. 1. tit. 2. disp. 4. n. 16. & tradit Olea *dist. quæst. 2. tit. 1. n. 47.* Verius tamen est, cessionario, in quem transferretur actio cum clausula cessionis jurium, non solum utiles competere actiones, quas suo nomine exercere potest, sed etiam exercitium directarum, quibus nomine cedentis experitur: post alios Cujac. *ad l. ult. ff. de transact. & lib. 2. 99. Papinian. Olea d. q. 2. n. 44. & cessionarius ex eo, quod sibi cessæ sunt actiones, procurator in rem propriam efficitur, l. si procuratorem, §. fin. ff. de procur. Cancr. p. 2. var. cap. 9. n. 79. Arias de Mesa lib. 1. var. c. 19. n. 12.**

3 Actiones mandare, & ad agendum habere mandatum, differunt; nam per mandatum ad agendum quis constituitur simplex procurator: si *D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

mandantur actiones, constituitur quis procurator in rem propriam, & ad suum commodum directas actiones in judicio exercet. Ita rejectis Parlador. & Carleval. *sumat Olea n. 34. & 15. cui mandata sunt actiones, procurator in rem propriam efficitur. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 5. n. 256. post quamplures Olea *dist. quæst. 2. n. 36.* Utiles tamen actiones non transferuntur. Ita rejectis Bald. Bertazol. & Guzman. verius probat Olea n. 34.*

Cedi potest regulariter omnis actio, cum cessio jurium sit de genere permissorum, & nihil sit tam contrarium naturali æquitati, quam voluntatem domini volentis rem suam in alium transferri, non sequi, *l. ult. & per tot. ff. de hered. vel act. vend. Cencius de censib. quæst. 72. num. 13. Ciriac. controuv. 298. n. 18. Olea tit. 3. quæst. 1. Actio in rem pariter cedi potest, ut rei vindicatio, quæ actione cessâ, non transfertur dominium in cessionarium. Reg. de Ponte *consil. 54. n. 32. tom. 2. Olea ubi sup.**

Aliqua tamen jura, & actiones cedi nequeunt, ut quia personæ cohæreant. Quarum princeps est directæ actio directâ viâ, licet obliquâ per translationem exercitii directarum. Olea n. 6. Utilis tamen quæsitâ ex cessione cedi alius potest, & sic ulterius per secundum, & posteriorem cessionarium, *l. 1. §. de illo, ff. ad S. C. Trebell. ita, quidquid fabuletur Schifordeg. tradit Olea d. tit. 3. q. 1. n. 7. Faciunt verba textus in l. sed ubi, ff. de minor.*

Ususfructum an cedere possit usufructuarius? Non leviter controvertitur, ut fuscè Olea *tit. 3. q. 1. num. 8. & seqq. & noviter D. Cardin. de Luca lib. 1. de dot. discurs. 148. num. 2. Prima est sententia negans, adeoque rigorosa, ut nedum firmer actum nullum, verum etiam amissionem, ut per textum in l. si usufructus, ff. de jur. dot. & §. finitur, Instit. de usufruct. ex congestis per Castill. de usufruct. cap. 69. num. 5. Bellon. de jur. accresc. cap. 10. quæst. 28. num. 68. & 97. Affirmativam alij tenent, per textum in l. arboribus, §. usufructuarius, ff. de usufruct. & ex adductis per Castill. num. 61. Salgad. in labyr. cred. part. 1. cap. 43. num. 28. Boss. de dote, cap. 15. num. 26. Ita tamen, ut desinat per mortem cedentis, & pertransit Rota *decis. 195. & 238. part. 2. recent.* Tertia est opinio Glos. in l. si usufructus, ff. de novat. ut postquam est agnitus, & in persona usufructuarii inceptus, cedi nequeat, per textum in d. §. finitur. Secus ante agnitionem, quia tunc actio ad usufructum cedi valeat. Maranta in suis singular. verb. usufructus, & Dom. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 346. Quarta est opinio Baldi Novell. in l. 1. ff. sol. matrim. num. 10. & Joan. Bapt. de Blasio, relati per Barbof. in l. usufructus, ff. sol. matr. ut vera sit opinio negativa, sed speciali favore dotis aliter sit. Ultima, & quinta opinio distinguens inter ipsum usufructum, tanquam jus, & ipsius commoditatem, seu fructuum perceptionem, ut prima opinio negans sit vera primo respectu: ac secunda affirmans, vera secundo respectu; & ita volunt Barbof. n. 2. & seqq. Salgad. num. 30. Boss. num. 27. Cardin. de Luca n. 3. & à Castillo cavendum ait Salgad. n. 35. Merlin. *decis. 843.* In dubio capienda est interpretatio, ut usufructus alienatur censeatur, non tanquam jus, sed ejus commoditas, & fructuum perceptio pro validitate actus, nisi expressè jus cedeteret; ubi enim jus clarè deductum est in contractum, in prænarrato casu, cum præsum-*

prio, vel interpretatio non admittatur in claris, hinc pro nullitate actus respondendum est, ut docent Barbof. n.3. Salgado n.34. In dubio cadit interpretatio pro validitate actus, & sic pro translatione commoditatis. Maximè stantibus clausulis de stylo adjici solitis, nempe, *Licuisse, & licere facere cessionem, illamque esse bonam, & validam*: & repugnaret justitiæ, ex actu malè gesto reportare rem, & pretium.

In duobus autem dotem ab aliis differre, advertit Card. de Luca. Primò quoad pœnam amissionis, juxta illam opinionem rigorosam, de qua relati per Castill. & de qua Bellonus; quia nullatenus admittenda in causa dotis, tanquam in actu necessario. Secundò quoad utilitatem; nam in aliis casibus jus à persona cedentis non abdicatur, & ejusdem cedentis erit emolumentum. Non sic in dote, quia mariti erit emolumentum, etsi marito inutiliter in dotem datus sit usufructus.

6 Effectus sunt plures istius inspectionis, an ipsum jus usufructus, vel ejus commoditas deducantur in contractum. Quia ubi validè jus in alium transfertur, vel per consensum proprietarii, tunc hic translatus, tanquam ex priori usufructuarius extinctione, ac alterius nova creatione, usufructus ex integro constitui dicitur, & per translatus mortem finitur usufructus. Secus ubi commoditas translata sit, quia in persona cedentis residet. Olea tit. 3. q. 5. n. 25. & 27. Card. de Luca disc. 148. n. 9. Idque verum sive cœptus sit in cedente, sive non, usufructus. Quidquid dicant Maranta, & Dom. Reg. de Marit. quia eorum opinio destituitur ratione, & jure, cum textus in *l. si usufructus, ff. de novat.* loquatur in casu delegationis, quæ supponit consensum proprietarii. Alter est effectus in casu validæ translationis ipsius juris; nam tunc non potest amplius facto cedentis præjudicari. Non sic est in translatione commoditatis; nam si cedens tale quid agat, ob quod finiatur usufructus, præjudicat cessionario. Salpad. c. 43. per tot. licet cessionarius agat de evictione, ut aliàs dictum est.

Quando in dotem ceditur usufructus simpliciter, seu ipsam jus productivum fructuum, aut commoditas productiva fructuum, tunc fructus constante matrimonio pertinent ad vitum, qui ad retrocessionem soluto matrimonio tenetur; quinimò nec retrocessione opus est, cum jus resideat penes mulierem. Aut dati sunt fructus ex dicto jure percipiendi; & tunc isti fructus principaliter in contractum ceduntur, & uti fors veniunt restituendi, & dos in eorundem fructuum fructu, seu commoditate consistere dicitur. Boss. c. 15. n. 43. Merlin. decis. 843. Et si verba contractus non sunt ita clara, totum pender à facti circumstantiis, nec multùm est immorandum in cortice verborum, quæ ex partium, vel Notariorum imperitia concipi solent. Si enim conditio conjugum est talis, quod fructus matrimonii onera æquarent, tunc spectabunt ad maritum: secus si commodum resultans ex emolumentis fructuum posset congruum censei, ut Menoch. lib. 3. præsumpt. 9. n. 5.

7 Usus cedi nequit, quia usus non dicitur, si alia persona mutatur. Giurba decis. 59. n. 12. Olea n. 17. ubi limitat in usu sylvæ, vel montis, quia æquiparatur usufructuario, vel nisi usus aliàs inutilis foret, vel ex conjecturis aliud appareret, *l. plenum, §. equitii, ff. de usu, & habit. leg. Divus, ff. de usu, & habit.* Menoch. de præsumpt. lib. 4. præf. 135.

n. 6. Vel nisi relictus sit usus magnæ domus ei, cui parva pars sufficerebat, *l. ceterum, ff. de usu, & habit. pulchrè Richard. in princ. Instit. de usu, & habit.*

Hinc vicini, & incolæ non possunt cedere 8 jus pascendi; vel vendere, quod habent in pascuis Universitatis. Reg. de Ponte de potest. Pro-reg. de elect. Official. tit. 3. §. 26. Novar. de gravam. vassall. gravam. 31. & seq. nec possunt ad foccidam capere animalia à non convicino, ut scripsi in observ. 489. D. de Franch. n. 5. & Reg. Sanfel. decis. 7. Nec possunt incolæ ex sylvis scindere lignamina, ut aliis vendant, sed tantùm ad usum proprium, ad calefaciendum, & ædificandum.

Difficultas est in Baronibus, an possint usum 9 cedere, si propria animalia in aliis pascuis depascere? Novar. in d. gravam. 31. affirmat, & de Baron. pragmat. 12. n. 12.

Distinguendum est de domanialibus: aut agitur 10 de domanialibus ipsorum Baronum; & ipsi possunt ultra usum civium exteros fidare: Secus in domanialibus Universitatum. Reg. de Ponte ubi sup. tit. de elect. official. §. 2. n. 4. Reg. Sanfel. n. 2. & dixi d. observ. 489.

ARGUMENTUM.

An cedi possit jus futurum? Notatur Olea. In cessione jurium an veniant jura de futuro ex causa de futuro, & qualiter concipi debeat cessio juris futuri. Mansus refellitur. Cessiones jurium invicem factæ inter fratres cohæredes in divisione, an valeant, & operentur fideicommissi renunciationem?

SUMMARIUM.

- 1 Jus futurum dividitur in plures species?
- 2 Jus futurum delatum cedi posse, ait Olea. An rectè?
- 3 Jus futurum ex causa de presenti, vel de præterito, an cedi possit?
- 4 Jus futurum ex causa de futuro, an repudiari, vel cedi possit?
- 5 Jura futura ex causa de futuro an veniant in cessione jurium?
- 6 Cessione actioam vicissim facta inter cohæredes, an valeat, & operetur fideicommissi renunciationem?
- 7 Spes fideicommissi conditionalis an cedi possit?

QUESTIO XCVII.

Jura futura an cedi possint, aut veniant in cessione 11 jurium, utilis est indagatio? Et pro clara explicatione jus futurum triplex est, aliud dicitur jus delatum, quia futurum est, quando acceptabitur: alterum est jus futurum ex causa de presenti, vel de præterito, ut debitum in diem, vel sub conditione. Aliud jus futurum ex causa de futuro, quod speratur acquiri superveniente aliquâ novâ causâ, veluti hæreditas viventis, cujus spes est fallacissima, & dicitur somnium vigilantium. Ita post alios distinguit Olea tit. 3. q. 10. à n. 1.

2 Jus futurum primæ speciei, consistens ist facultate accipiendi, cedi posse, tanquam certum firmat Olea ex l. 1. & seq. ff. & C. de hereditat. vel action. vendit.

Obicem habet resolutio Oleæ, quia delata hereditate, jus ad eundem cedi non potest. Bald. in l. 1. C. de jur. fisci, lib. 10. Monter. decis. 35. & Olea tit. 2. q. 3. n. 9. proinde regulariter jus ad eundem non transmittitur ad hæredes, nisi ex capite suarum, vel sanguinis, & deliberandi. Quamvis hæreditas possit cedi, quia per necessarium antecedens censetur ex cessione acquisita hæreditas, ut idem Olea d. q. 3. n. 47.

3 Jus futurum secundæ speciei, ex causa de præsentem, vel de præterito cedi potest, si jus conditionale sit ex contractu, & non ex ultima voluntate, quoties agitur de cessione translative juris ex ultima voluntate, sicut jus conditionale, vel in diem ex contractu transmittitur ad hæredes, non illud ex ultima voluntate. Cutell. de donat. tom. 2. tract. 2. discurs. 1. special. 37. Olea tit. 3. q. 10. n. 4. & seq.

4 Postremum jus futurum ex causa de futuro repudiati non potest, quia vires non habet de præsentem; tamen renunciari, vel cedi potest per viam pacti de non petendo, seu per donationem, vel cessionem. Giurb. decis. 66. n. 30. Olea d. q. 10. n. 13. Consil. Theodor. alleg. 13. n. 28. ibi: [Quia repudiatio sola juris querendi non valet, maxime in deferendis, l. qui superstitis, ff. de acquir. heredit. idcirco introducta est cautela, ut fiat per pactum de non petendo, sive per donationem, aut cessionem, si renunciatio sit generalis; sed si particularis, de consensu ejus, de cujus successione agitur, si cessio sit translative, l. fin. C. de pact.]

5 Successivè queritur, an jura futura ex causa de futuro veniant in cessione jurium? Communis resolutio est, non venire, l. 2. ff. de statu liber. Cancr. part. 3. variat. c. 15. à n. 32. Ciriac. controuv. 292. à n. 8. Extenditur si renunciatio esset jurata. Olea à n. 20. Nisi facta esset de omnibus juribus ex causa de præsentem, præterito, & futuro, vel juribus ex nova causa supervenientibus; nam comprehenditur qualibet hæreditas postea obveniens. Cutell. tom. 1. tract. 1. discurs. 2. p. 6. n. 99. Menoch. conf. 249. n. 11.

Jafon consil. 173. lib. 1. n. 6. consuluit, non venire futura in casu, quo aderant verba sequentia: [Dantes, & cedentes omnia, & singula jura, & actiones, quas habent, & habere potuissent, & possent quoquo modo in futurum, ita & taliter, quod etiam ad imaginaria referantur, etiam si talia forent, quæ de jure essent necessariò exprimenda.] Latè Mansus consult. 2. n. 28. De hac re vide Andreol. controuv. 399. n. 15. ubi renunciatio comprehendit jus futurum ex causa de futuro, facta ad favorem alicujus, & ejus hæredum in perpetuum, cum pacto de non contraveniendo ullo tempore ex quavis causa.

Ego non convenio cum Manso consult. 2. n. 28. & 29. firmante, quod si unus ex collivellariis cedat, aut vendat alteri partem emphyteusis, quam possidet, cum cessione, & remissione omnium jurium, tam in præsentem competentiam, quam in futurum competitorum, si post dictam cessionem moriarur cessionarius absque liberis, non obstante cessione tam ampla, & futuri temporis; liceat nihilominus cedenti portionem cessam, tanquam sibi devolutam vendicare. Ipse enim oppo-

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

situm posse argui censo, quia dicta cessio jurium competentium in futurum debet operari in hoc casu contra cedentem, quia jus istud futurum est ex causa de præsentem, & non de futuro, dum tempore cessionis aderat investitura, cujus virtute succedit collivellarius superstes, altero prædefuncto sine liberis. Ita Michelor. de fratrib. p. 3. c. 41. n. 45.

Quando enim jus futurum habet originem ex causa de præterito per contractum, aut per ultimam voluntatem, & jus futurum non ex lege nititur deferente lucram successione de futuro per mortem alicujus, in primo casu dicitur jus futurum ex causa de præsentem, & in secundo casu jus futurum ex causa de futuro, quod in contractu deduci non potest citra consensum ejus, de cujus hereditate agitur, ad textum in l. fin. C. de pact. & cap. quamvis, de pactis in 6. Ita Peregr. de fideicom. art. 52. n. 34.

Cessio actionum vicissim facta inter cohæredes, si ampla sit, in controversiam redigitur, an operetur fideicommissi conditionalis renunciatio-nem. Tractant Peregrin. ubi sup. Fular. de substis. q. 593. n. 120. & seq.

Alii dicunt, quod si verba renuncie sint, quia diceretur, quod remittebant, & vicissim cedebant omnia jura sibi in rebus divisis competentia, & competitura, & eo magis si adderetur, quomodocumque competitura, præsupposita semper fideicommissi scientia, quæ in specie renunciatio-nis fideicommissi, & legati est necessaria, ex l. de his, C. de transact. tunc fideicommissum conditionale includi, præsertim si alia jura de futuro ex causa de præsentem non haberent cedentes. Ita Decius consil. 178. n. 16. & conf. 495. n. 2. Craver. consil. 42. col. penult. Et quamvis cessio actionum vicissim facta non possit operari translationem actionum contra debitorem cessionarium, quia sibi ipsi non potest esse obligatus; operatur tamen effectus liberationis, ut cessionarius à cedente conveniri nequeat, si cessio ex verbis contractus non appareat restricta ad jura sibi competentia. Salyc. lib. 1. n. 21. C. de act. & oblig. Ruin. consil. 119. n. 16. & seq. tom. 2. quos congerit Peregrin. in d. art. 52. n. 33. & seq. Fular. de substis. q. 594. n. 124. Si verba in sint, ut quis cedat omnia jura, quæ quovis modo habet, vel habere sperat, vel transferens omni modo omne jus, & renuncians omnibus juribus sibi quomodolibet spectantibus. Quod invicem dederunt, & cesserunt omnia jura, actiones reales, & personales, sibi spectantia, & pertinentia, & quæ spectare possent, & potuissent, nunc, & in futurum, in his casibus lenit Fular. non censi renunciatum fideicommissum conditionale per dicta verba apposita in divisione, si in alio jure non possunt verificari.

Barr. in l. qui Roma, §. duo fratres, n. 21. ff. de verb. oblig. tradit, quod si in instrumento divisionis fuit dictum, quod unus facit alterum, & alter alterum in rebus divisis procuratorem, tanquam in rem suam, ita ut amodò possit pro dictis rebus agere, & se tueri, & omnia facere, quæ ipse dominus constituens faceret, vel facere posset, si præsentem interesset; vel fuit dictum, quod concesserunt invicem dictas res ad habendum, tenendum, vendendum, alienandum; si quidem alienatio esset sequuta, puto quod emptor non possit postea inquietari jure fideicommissi, sive fratres dividentes fuerint scientes, vel ignorantes, l. si man-

140 Spicilegium de Cessione Jurium,

dato, ff. mandati: sed an habeant regressum contra alienantem, dic ut *in leg. si fundum, ff. de legat. 1.* Si verò alienatio non est sequuta, tunc ex illa promissione de alienando paratur ei aliquod præjudicium.

7 Spes fideicommissi conditionalis ex contractu cedi potest, *leg. spem, Cod. de donat. Bart. in leg. 1. Codice de pact. Crass. §. fideicommissum, q. 49. Hodiern. latè ad l. hac edictali, q. 34. per tot.*

In divisione, seu renunciatione includi fideicommissum in casibus, in quibus ipsi loquuntur, quando fideicommissum esset reciprocum, tradit Theodor. *alleg. 1. §. n. 42 Gratian. discept. forens. c. 5 67. Fontanell. decis. 398. per tot.*

ARGUMENTUM.

Promittens nomen debitoris facere antèrius, & exigibile an teneatur declarari facere antèrius, & procurare exactionem intra certum terminum? Quæstio acriter disputata per Montanum, Consil. Hodiern. Andreol. & Consil. Staiban. qui totus est in defendendo Montanum. Author conciliat opiniones: Staibanus viriliter defendit Gratianum volentem, ad perpetuam exigibilitatem annui census teneri promittentem illum exigibilem: & ita decisum in S. C. testatur. Sed contrarium tenet Author.

SUMMARIUM.

- 1 Promittens nomen antèrius, & exigibile, an teneatur declarari facere, & procurare exactionem intra certum terminum?
- 2 Post cessionem amplam cedens non potest agere, idè non tenetur.
- 3 Cessionarius ob susceptum mandatum debet agere.
- 4 Cedens idè cedit, quia non intendit per se agere.
- 5 Cedens tenetur tradere instrumenta: ergo cessionarius aget, & an sufficiat solum indicare Notarium?
- 6 Cedentis obligatio est conditionalis, & qualiter.
- 7 Si cedens teneretur, esset in potestate cessionarii contra cedentem, & debitorem agere.
- 8 Montanum pro cedente militantem defendit Staibanus contra Andreolum.
- 9 Praxis præfigendi terminum cedenti ad procurandam solutionem.
- 10 Novus terminus an sit dandus, compilato processu post cessionem per cedentem. Expenditur S. C. decisio.
- 11 Promittens annum censum exigibilem, an teneatur de perpetua exigibilitate. Staiban. depugnat pro Gratiano; sed languidè.
- 12 Resolutio Authoris super principali quæstione.

QUÆSTIO XCVIII.

1 Cesso nomine debitoris vero, bono, cum promissione faciendi illud potius, & antèrius, si debitor, vel aliquis alius creditor opponat

exceptiones, an cessionarius denunciando oppositiones valeat agere contra cedentem, ut declarari faciat creditum cessum verum, antèrius, & exigibile, & procuret intra certum terminum exactionem?

Quæstionem hanc tetigi *in q. 6.* & contingit de hac sæpius disputari. Et partes cessionarii tueretur Montan. *controvers. 44. n. 3.* ita judicatum per M. C. referens, Consil. Staib. *in observ. ad resol. 67.* Partes è contra cedentis tueretur Dom. Hodiern. *controv. 37. n. 18. & seq. & plena manu Andreol. controv. 275. per tot.*

Pro cedente edisseritur, quia cessione facta, utiles transferuntur actiones cum exercitio directarum, & sine dubio remanent inutiles penes cedentem ob amplitudinem clausularum, quibus cessionarius ponitur in locum cedentis, juxta usum Notariorum, ut pulchrè post D. Præf. Merl. *centur. 2. controvers. 31. Salgado in labyrinth. part. 1. c. 27. n. 62.* & alios supra dixi. Consequenter post cessionem, & translationem actionum in cessionarium nullas poterit exercere actiones cedens, penes quem non remanserunt, vel inutiles, vel inefficaces sunt. Et quod cessione in ampla forma facta, cedens non possit agere, Olea *tit. 8. q. 1. n. 29.* Staib. *in observat. ad resol. 15. n. 23.*

Præterea cessionarius suscipit mandatum ad agendum, & constituitur procurator in rem propriam, *l. 3. C. de novat. l. penult. & ult. C. mandati.* Ergo ipse tenebitur exequi mandatum susceptum, & vi mandati diligentias facere pro exigendo, *l. 21. C. mandati.*

Ulteriùs ad cessionem idè devenitur, quia mens cedentis sit non agere, nec movere lites per se, sed per cessionarium; aliàs vix practicarentur cessiones. Consequenter velle cogere cedentem, ut agat, esset contra finem cessionis, & contra intentionem cedentis.

Ad hæc, cesso nomine debitoris, si cedens teneretur agere, & cogereretur experiri, & declarari facere suum creditum verum, & antèrius, & solvendo, seu procurare exactionem, frustra quæreretur, an cedens tradere teneretur cessionario instrumenta, vel ea solum indicare. Unde quia per cessionem nominis omne jus cedentis, & utilitas actionum in cessionarium transfertur, dum cedenti inutile jam sit instrumentum, & cessionario proficit, ipsi tradendum erit, *l. non est novum, l. fin. C. de edendo,* post alios Pareia *de instrument. tit. 9. resol. 1. n. 8.* ubi quod non liberatur cedent ostendendo Notarium, & convenit cedenti tradere scripturas, quia sola cessio non sufficit. Cencius *de cens. q. 72. n. 23.* Olea *tit. 7. q. 1. n. 7.* qui *n. 9. & seq.* refert contradicentes, præsertim *decis. 1477.* Seraph. à *num. 8.* testantem, judicatum in Rota, cedentem solum teneri declarare, & notum facere Notarium de instrumento rogatum. Idem vult Hermosil. cum aliis, quos congerit Cencius *n. 23.* ubi distinguit, an creditum cessum justificandum sit per instrumentum publicum, vel chirographum privatum, ut primo casu sufficiat indicare Notarium, & sumptibus cessionarii sit extrahendum: aliter in secundo, quia tradendum erit chirographum? Nihilominus Olea *n. 13.* resolvit, ubi nomen debitoris ex causa venditionis, vel in solutum dationis ceditur, indistinctè tenendum esse, traditionem scripturarum præcisè, & cum effectu sumptibus cedentis faciendam esse, quidquid sentiat Seraph. *ubi sup.*

Insuper

6 Insuper, quia cedens nomen bonum, & exigibile, censetur promittere solum, quod nomen à cessionario possit exigere, & quod erit solvendo, & censetur se obligare ad solvendum, quod à debitore cesso exigere non potest, & solvere, si bona cessa non sufficiant, & illud minus, quod solvi à debitore non potest, ut tradit Fontanell. *de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. part. 5. n. 31. & seqq.* & cedens non pure, sed conditionaliter obligatur: non ex eo, quod debitor negat debitum, vel exceptiones opponat, cessionarius agere poterit contra cedentem; sed prius habet necesse contra nomen agere, & omnem adhibere diligentiam, ut excutatur. Ita Artman. Pistor. Baron. *de citat. Hodiern. & alii*, quos cumulat, & sequitur Andreol. qui omnes ampliat, etiam si renunciatum sit beneficio excussionis; qui ita velit natura contractus cessionis nominum debitorum. *Cancer. part. 2. tit. de fideiuss. n. 54. Andreol. à n. 1. per totum.*

7 Suffragatur alia ratio; nam aliàs esse in potestate cessionarii à principio cessionis convenire utrumque, tam cedentem, quam debitorem cessum: ita arguit Hodiern. *ubi sup. n. 31.* & cedens per cessionem efficeretur reus, & subiret litis onus, quod effugere studuit.

8 Partes cedentis defendunt Montanus, & Staibanus expressè contra Andreolum. Moveretur Montan. quia promittens facere debitorem exigibilem, videtur promittere se facturum, & curaturum, ut cum effectu solvatur creditum cessum, *juxta l. fin. §. Labeo ait.* & ibi Dec. *n. 8. & 10. ff. si cert. per.* & promittens se facturum, quod alius solvet, cum effectu tenetur pure ad id, quod interest stipulantis, idest ad eandem summam. *Dec. in d. l. fin. §. fin. n. 8.*

Ducitur Staib. *in resol. 67. n. 1. & seqq.* nam promittens nomen esse exigibile, tunc tale debet esse, ut nihil opponi possit, ex notatis per Bart. ex illo textu *in l. fin. in fin. ff. ad Macedon. Dec. consil. 102. n. 1. Mangil. de evict. quæst. 79. n. 12.* & ob promissione exigibilitatis cedens debet manutenere cessionarium in ista qualitate exigibilitatis, ut docet Gratian. *disc. 527. n. 14.* Et exigibile non dicatur, quod difficulter exigitur, quo casu rediri potest ad cedentem. Ita post Barz. *in dec. 110. Monachi. in decis. Bonon. 35. num. 19.* Imò quando ceditur annuus redditus cum promissione cedentis, quod sit solvendo, tunc idem sit, ac si venditor, seu cedens ipse ad continuationem redditus se obligasset; & sic idem erit, ac si constitueret novum redditum, & novam obligationem in personam ipsius cedentis. Ita Roder. *de ann. reddit. lib. 1. quæst. 8. n. 23.* sequitur Giub. *decis. 117. n. 14.* Hinc Staiban. *in observ. n. 27.* ita loquitur: [Nullo tamen modo est tenendum, nec sustinendum assumptum per dictum Andreolum factum in d. *controv. 275. n. 1. versic. Thomar. cum num. seqq.* ubi conatus fuit ampliare dictam opinionem, ut procedat etiam quando per cedentem fuit promissum nomen cessum esse exigibile; quo casu etiam teneatur cessionarius ad excussionem dicti nominis, cum declaratione Judicis, illud fuisse excussum, & repertum non solvendo. Repugnat enim in hoc dicta sua opinio veris, & indubitatis juris fundamentis à me in hac resolutione mentionatis, & latius in hac *observ. n. 1. cum seqq.* Et signanter nihil facit ratio per cum inventa in dicta *controv. 276. n. 7.* quod promittens nomen cessum exigibile, promittat solum, quod illud

nomen poterit à cessionario exigere, non autem quod nomen prædictum cessum constituto tempore solvat, vel quod cedens promittat se futurum, & curaturum, ut solvat: & longis verbis conatur dare differentiam inter unum, & aliud, quæ nullo modo mihi arridere possunt: imò salvâ suâ pace, videtur confundere terminos simplicis cessionis cum cessione, in qua in specie est promissa exigibilitas; nam in simplici cessione cedens tenetur nomen cessum facere verum, non autem quod sit solvendo.]

Prosequitur idem Staib. *n. 71.* his verbis: [Solemus tamen aliquando ex æquitate præfigere aliquod breve tempus cedenti ad procurandam solutionem nominis cessi, quo elapso, statim executionem facimus contra cedentem in beneficium cessionarii, prout similiter fuit decisum in S. C. in Aula mea, & ad mei relationem de anno 1664. in beneficium Monasterii S. Severini, contra Illustr. Ducem Gravinæ.]

Audaçter Staibanus impugnat Andreolum, adversus quem defendi Montanum: sed motiva contraria non ponderat, potissimum quia idemmet Staiban. *in observ. ad resol. 15.* firmiter fundat, post cessionem actionum directarum, & utilium, vel quando cessio est valde ampla, ut quia positus sit cessionarius in locum cedentis, non posse amplius agere cedentem, ita ut si ipse iudicium contra debitorem cessum prius ceptum prosequutus fuerit, & compilaverit processum, si deinde cessionarius voluerit uti illis actis, & processu compilato cum cedente, expediri facere causam in ejus beneficium ex eisdem actis, sit dandus novus terminus in iudicio moto per cessionarium: & refert hunc articulum in puncto accidisse in S. C. inter Gabrielem de Naini, cessionarium pro dotibus uxoris, vigore cessionis ei factæ per fratres de Mastrillo, contra hæredes Martii Capani debitoris illorum de Mastrillo; & fuisse per S. C. ad ipsius relationem in anno 1663. iudicatum, quod datur novus terminus.

Cæterum ego distinguerem, an terminus novus dandus sit ad instantiam cedentis, vel cessionarii, si petatur per cessionarium: & tunc dandus erit, quia ei non obstat lis formata per cedentem in sui præjudicium, si actiones remansere apud cedentem inutiles, & inefficaces. *Paul. Christianus deo. Cur. Belgic. 137. lib. 1.* Secus si cessionarius velit prosequi iudicium ceptum per cedentem, quia poterit continuare instantiam, & petere sententiam exequi, si fortè prolata fuisset contra debitorem. *Olea tit. 8. quæst. 2. n. 32.*

Authoritati Gratiani multum deferre semper competitur Staibanus: unde *in d. observ. 67.* ipsum se statuit *in discept. 527.* volentem, ad perpetuam exigibilitatem teneri cedentem annuum censum; cum census cessus sit conditionalis, & debeatur non tempore cessionis, sed futuris successivis temporibus; & illa promissio exigibilitatis non possit intelligi, nisi secundum tempus exactio-num faciendarum: & Staibanus nominatim refellit Andreolum *in controvers. 155.* impugnatorem Gratiani, & *n. 75.* tradit à sua opinione recedendum non esse, & scriptus in Sacro Consilio practicatam testatur, & signanter de anno 1665. At Staiban. non debuit esse adeo tenax in sua sententia; nam juxta Andreolum etiam scribit *Consil. de Rosa consil. 7. n. 25.* cum in contractu census ematur jus formale percipiendi censum, & non emanatur fructus census, ut scripsi *quæst. 5.* adversus Gratianum.

142 Spicilegium de Cessione Jurium,

12 Deveniendū ad principalem quæstionem, an promissa exigibilitate crediti cedens possit cogi, ut infra brevem terminum procuret solutionem, ut judicatum refert Staib. *in d. observ. 67. n. 71.* & scripti supra *in quæst. 7. n. 12.* Distinguendum esse puto, an bona sint involuta, & affecta multis creditoribus, ut faciliè disbrigari non possint sine longa indagine, & non levi impensa; & tunc recursus haberi valeat contra cedentem, idemque si difficulter debitor conveniri possit, vel executio contra debitorem cessum fieri. Rota Genuæ *dec. 156. n. 6. & seqq.* Hering. *de fidejuss. part. 1. cap. 27. n. 12.* & hoc casu ex æquitate detur terminus ad procurandam solutionem, & procedat opinio Staibani, ex traditis per eundem *in d. resol. 67. num. 22. & seqq.* & in specie firmat Hodiern. *ubi supra, n. 49.* Secus vera sit opinio Andreoli.

Difficultas est, quando cedens promittendo exigibilitatem, se obligavit in seipsum omnem litem assumere, defendere, & reficere omnia, & singula damna: & hoc casu pro opinione Staibani faciunt tradita per Marant. *in sua prax. part. 6. rubr. & solet laudari Author, num. ult.* ubi Foller. *in addit. contrarium tenet, & vide Mangil. de evict. quæst. 184.*

Nec obstat, quod cedens non possit agere, stante cessione facti, & translatione omnium actionum. Responderi potest, quod cedens agit ad beneficium cessionarii, & non ad beneficium suam: ad hæc agit de consensu ipsius cessionarii, coactus ab ipso, & agit pro sua indemnitate in casu molestiarum, directis actionibus incessibilibus, seu coadjuvando jura cessionarii, potest pro suo interesse secundario prosequi iudicium, & inhære instantiis ipsius cessionarii, & victorem, & anteriorem ipsum reddendo, prout potest venditor coadjuvando jura emptoris, in quem etiam translata sunt jura pro suo interesse secundario in casu evictionis.

Cessionarius an teneatur se defendere suis expensis, & agere contra debitorem cessum? Affirmat Jas. *in l. qui stipendia, C. de procur.* & Bald. *in l. 1. C. de evict.* Tu distingue, an cessio fiat gratiâ cedentis tantum, & teneatur cedens, *l. sicut certo, §. nunc videndum, ff. commod.* Secus si gratiâ cessionarii. Guzman. *de evict. cap. 35. num. 63.* Vide Thesaur. *dec. 118.*

Advertendum est, promisso nomine exigibili, si cessionarius possit exigere partem crediti ex nomine cesso, adhuc poterit habere recursum contra cedentem; quia non debet cogi accipere partem solutionis, & pro residuo remanere creditor. Rota Genuens. *decif. 259. n. 6.* Staiban. *resol. 67. n. 23.* Unde cedens promittendo exigibilitatem, non dicitur obligatus ad quanto minus exigere potest à debitore cesso.

ARGUMENTUM.

Cessio jurium an sit stricti juris, & cessa actione personali, an transeat hypothecaria, vel è contra, & cessa contra debitorem, transeat contra fidejussorem, aut correum? Legatum annuum an sit cessibile? Remissè tetigit Olea. Distinguit Author. Alimenta an cedi

possint. Quid de alimentis patrono debitis? Nova quæstio excitatur. Jus primogenituræ an cedi possit? Referatur Guiljelm. de Benedict. Operæ famulorum an cedi valeant? Quid de jure vindictæ, & actione injuriarum? Legatum dotis à patre relictum, vel paragium, an cedi possit, etiam quoad excessum legitimæ usque ad virilem?

SUMMARIUM.

- 1 Cessio jurium an sit stricti juris, & probetur solum per scripturam?
- 2 Cessa actione hypothecaria, non intelligitur cessa personalis.
- 3 Cessa actione contra debitorem, an transeat actio contra fidejussorem?
- 4 Cessio contra unum ex correis an extendatur contra alium?
- 5 Cedi an possit actio contra fidejussorem, & non contra debitorem?
- 6 Legatum annuum an sit cessibile?
- 7 Alimenta an cedi possint?
- 8 Alimenta patrono Ecclesia, vel beneficii debita, an cedi valeant, & quid si relicta sint per Fundatorem?
- 9 Jus primogenitura an cedi valeat?
- 10 Opera famulorum, vel per alios debita, an cedi valeant?
- 11 Jus vindicta an sit cessibile?
- 12 Quid de actione injuriarum?
- 13 Cessio in potentiorum qua dicatur.
- 14 Cessio simulata quando nulla.
- 15 Legatum dotis à patre relictum an cedi possit per filium, etiam quoad excessum legitimæ alteri ante matrimonium?

QUÆSTIO XCIX.

Cessio jurium an sit stricti juris, ita ut extendatur ad suas consequentias? Distinguunt aliqui, an cessionis titulus sit contractus stricti juris, vel bonæ fidei. Tu dic, esse stricti juris. Faber *C. de heredit. vel act. vendit.* post Ciarl. de Mesa, & alios *Olea tit. 6. quæst. 6. num. 9.* Staiban. *resol. 97. n. 21.* ubi quod non probatur, nec per testes, nec per juramentum suppletorium, & ultra expressa non prorahitur. Nisi quinque testes deponerent.

Juxta hanc opinionem, cessa actione hypothecaria, non intelligitur cessa personalis. Bald. & Salic. *in l. certi, C. de hered. vel act. vendit.* Alex. Trentacinq. *lib. 2. var. tit. de act. resol. 5. num. 2.* Olea *tit. 6. quæst. 6. n. 8.* Diversa res est, utrum actione personali cessa, intelligatur cessa hypothecaria? Nam licet Faber *desinit. 1. n. 1. & desinit. 13. n. 2.* argumentetur, quod non, *ex l. venditor, ff. de hered. vel act. vendit.* ubi asseritur emptori nominis cedendam esse pignorum persequutionem: Contrarium tamen volunt Hieron. de Leo *decif. 26. num. 14.* Merlin. *de pign. lib. 4. à n. 28.* Olea *n. 9.* idque ex vi comprehensionis, & non extensionis.

Pariter cessa actione contra debitorem, an transeat actiones contra fidejussorem? Et si juri magis consentanea sit opinio negans, juxta Zafium

Zasium *in d. l. venditor*, per textum ibi, & Bald. *in l. doctorem*, notabil. 4. ubi Imol. *ff. sol. matrim.* Oppositum tamen probat verius Olea *n. 9.* ex vi comprehensionis.

4 Porior difficultas est, an cessa actio contra unum ex correis, videatur cessa actio contra alterum? Negat Olea *n. 10.* Nam alia est causa correi, alia fidejussoris, nisi cessio concessa sit in rem, vel simpliciter nomen cederetur. Indistinctè autem affirmant Faber *desinit.* 20. Nogurol *allegat.* 11. *n. 53.*

5 An cedi possit actio contra fidejussorem sine cessione actionis contra principalem debitorem? Negant Guzman. *de evict.* cap. 35. *n. 97.* Galler. & alii, quos refert, & sequitur Olea *num. 11.* quia repelleretur cessionarius exceptione cedendarum. Aliter ego censeo, si renunciatum est huic exceptioni, dum fidejussor acceptavit dictam cessionem.

Legatum annuum an sit cessibile? Cyriac. *controv.* 298. *n. 11.* per totum, tenet quod sic, si transmissibile esset ad hæredes: & eum refert Olea *tit. 3. Miscell.* qui remissè, & remissivè scribit. Exemplificat Cyriacus in legato annuo per testatorem relicto, donec præteretur fundus, vel domus. Rectius dic, quod si legatum hujusmodi relinquatur diviti, tunc legatum est simile legato usufructus, *l. in singulis, ff. de ann. legat.* Bellon. *de jur. accresc.* 10. *quest.* 19. *n. 26.* Idèd erit dicendum, quod de cessione usufructus dicitur, ut quoad commoditatem cedi possit, & morte legatarii finiator. Si pauperi sit relicto, tunc comparatur legato alimentorum, & idem quod de cessione alimentorum dicendum erit.

7 Alimenta an cedi possint? Distinguit. Aut agitur de cessione jure formalis, quod habet alimentarius; & hoc cedi non potest, sive descendat à jure naturæ, & sanguinis, sive ex contractu, sive ex testamento; nam alia sunt alimenta in persona unius, alia in persona alterius. Carleval. *de judic.* lib. 1. *tit. 3. disput.* 2. post alios Olea *tit. 3. q. 13. n. 26.* prout usufructus, vel pensio, quoad jus formale cedi non potest. Aut agitur de commoditate alimentorum; & tunc vel alimenta debita sunt jure sanguinis, & subdistinguitur, an sint præterita, vel futura. Præterita cedi nequeunt; nam præstantur ratione urgentis necessitatis, quâ præteritâ, amplius non debentur, nisi ad certam summam essent redacta. Dom. Præf. Merlin. *controv.* 10. *centur.* 2. *num.* 19. vel si filius, vel frater alendus esset extra domum, & mutud accepisset pro alimentis. Carleval. *n. 7.* Olea *num. 27. & seq.* Alimenta futura ad certam quantitatem taxata cessibilia sunt pro tempore, quo alimentatio deberentur. Carleval. *num. 8.* Merlin. *de pig. lib. 2. quest.* 24. *n. 4.* Si cessio fiat ex aliquo contractu corresponsivo in utilitatem cedentis, & alimenta debeantur jure sanguinis, utputà extra domum, aliter si merè gratuita esset cessio. Aut agitur de alimentis ex contractu, vel jure actionis, seu de alimenti ex testamento debitis, & ad certam quantitatem, & quoad commoditatem cedi possunt, tam præterita, quàm futura: copiosè Olea *tit. 3. q. 13. num. 30. & seqq.*

8 Jus alimentorum, quod habet Patronus Ecclesiæ, vel beneficii, ex dispositione juris, juxta caput nobis, §. *fin. de jure patr.* cum inhæreat personæ patroni, cedi non potest, quia non potest ali patronus, mediante personâ alienâ. Lam-

bert. *de jurepatr.* art. 15. *part. 1. lib. 3. num. 1.* Aliter ego censeo, si fiat cessio ex contractu corresponsivo.

Hæritari potest quando fundator in fundatione ordinasset alimentationem patroni in casu inopiæ, prout in fundatione Capellaniæ Ecclesiæ Beati Andreæ Apostoli, sitæ in Civitate Melitani, cavuit fundator familiæ de Judicibus, ut patroni pauperes haberent pro alimentis certa bona, & dos pro oneribus Ecclesiæ, & Missatum constitueret in designatis bonis pro capellano. Dicendum videtur, posse cedi: nam licet attentâ suâ primæva causa, ex dispositione juris alimenta debeantur patrono inopi; aliter tamen in prædicto casu, quia ex testamento debentur, ut adhuc idem traditur de alimentis, quæ consequitur filius à patre, si ex contractu, & jure actionis debentur, ut ex Giurb. Salgad. & aliis Olea *d. q. 13. n. 30.*

Jus primogenituræ an cedi possit, pulchra est quæstio? Negandum videtur, quia privilegium est personale, & est qualitas, quæ in cessionario respectu aliorum fratrum verificari non potest, nec vivente, nec defuncto patre, cum primogenium sit naturæ, & ætatis nomen, cujus prærogativa personalissima est, ut cedi nequeat. Galler. *de renunciat.* tom. 1. *lib. 1. cap. 4. n. 124.* Giurb. *ad consuetud. Messan.* §. 2. *glos. 10. à n. 1.* considerato etiam effectu respectu futuræ hæreditatis expectationis, nec cedi poterit, cum viventis non sit hæreditas; neque pactum iniuri, etiam inter fratres, nisi in manibus patris, si filios non haberet, *l. fin. C. de pact.* Molin. *de Major.* lib. 2. *cap. 3. num. 2.* Giurb. *de success. feud.* §. 1. *gl. 3.* Cyriac. *controv.* 88. Cutellus *de donat. tract. 1. discurs.* 3. *part. 6. n. 118.* & hanc opinionem veriore fatetur Giurb. *ad consuetudines Messan.* §. 2. *gl. 5. num. 45.* Tiraquell. *de primogen. quest.* 29. *per totam*, ubi interpretatur textum contrarium in *cap. quàm periculosum 7. quest. 1.* innumeros laudat Castill. *tom. 3. cap. 12. num. 107.* Aliud jus primogenituræ, quod in certa re jure particulari ex contractu, vel alia dispositione competit, veluti ex fundatione majoratus: & hoc jus cedi potest, cum in vita parentis considerabile sit, & invariabile; & idèd cedi potest. Gratian. *discept.* 456. *num. 8.* Giurb. *d. gl. 1. n. 47.* Theaur. *lib. 1. quest. forens.* 34. Dummodo cessio fiat in sequentem successorem, non in alium. Olea *tit. 3. quest. 3. n. 10.* Gratian. *discep.* 603. *per totam.* Nec obstat, quod agatur de futura viventis successione, quia sit super primogenitura, in bonis primi institutoris jam defuncti. Cancr. *part. 1. var. cap. 2. num. 190 & part. 3. cap. 7. num. 141.* fusè Olea *tit. 3. quest. 3. num. 12.* Securè cedi potest jus primogenituræ in majoratu delato. Olea *num. 25.* Michelor. *de fratribus, part. 3. cap. 31. per totam*, ubi distinguit privilegium personale ratione qualitatis personæ, ut ætatis, & non possit cedi; aliud personale, quod tamen juri cohæret, scilicet succedendi, & istud possit cedi: & *n. 9.* restringit patre mortuo, & in favorem secundogeniti; secus patre vivente: nam esset facere pactum de futura successione; & etiam secus, si primogenitus habeat filios, in quorum præjudicium non potest cedi. Primogenitus si filios non habet, de consensu patris potest renunciare feudis. D. Roch. *in tract. de offic. rubr. Sextus est casus,* §. 6. *n. 188.*

Diverso modo edisserit Guillelm. de Benedic.

144 Spicilegium de Cessione Jurium,

in repet. cap. Raynuius, de testam. verb. duos habens filios, num. 244. & seq. ubi in fine concludit, jus primogenituræ in abstracto consideratam, & separatum à cessione, per pactum posse tolli, sed non unà cum ipsa successione. Argumentatur etiam quod sit cessibile; nam tale jus est quodammodo contra jus naturale, quo æqualiter deferretur successio filiis, non inspecto ordine nativitat. Nil ergo mirum, si tale jus competens jure speciali, facilius tollatur, quàm jus succedendi competens de jure communi. Et quod cedi possit, vult Angel. in l. si stipulatio hoc modo concepta, verb. obligat. Motus autoritate veteris testamenti, in quo Esau renunciavit Jacob fratri suo jura primogenituræ, vivente eorum patre Isaac, ut patet Genesis 25. ex cap. Licet, de vot. Oppositum vult Bald. in consil. 144. & seq. lib. 1. & quod illud Esau factum fuerit ex sola Dei miseratione, & voluntate, qui per Prophetam dixerat, Malachia cap. 1. Jacob dilexi, Esau verò odio habui; ut loquitur Apostolus ad Roman. 9. & Rebecæ matri fuerat revelatum, Frater major serviet minori.

Frater primogenitus an possit cedere fratri secundogenito feudum delatum sine assensu? Dic resolvi in refutationem, si filios non habeat. Amicangel. qq. feudal. quest. 9. n. 24. Nisi dixeris, cessionem resolvi in repudiationem, quæ licita est sine assensu, juxta Præs. de Franch. decis. 14. ubi ego in observ.

10 Cedere an possit quis operas famuli sui, vel debitoris operarum? Flor. de Mena lib. 1. var. quest. 8. §. 2. num. 20. tenet quod sic, cedendo æquè idoneo. Et licet Paul. de Castr. in l. 2. n. 5. ff. sol. matrim. expostulet consensum famuli favore operarum; verior tamen est opinio contraria, juxta Alex. in d. l. 2. & Oleam tit. 3. quest. 4. num. 12.

11 Jus vindictæ an cedi possit? Hodiern. controuv. 3. num. 65. de jure vindicandi propria autoritate adulterium uxoris, vel filix, tradit cedi illud non posse, nisi in filium, cui possit mandare, quod occidat, & impunis erit filius. Ita post Farin. Caball. resol. crimin. cas. 300. num. 54. Paschal. de patr. potest. part. 1. cap. 5. num. 28. ubi intelligit, si filius matrem, & ejus adulterum ex mandato patris occidat; secus si absque mandato, & potestas hæc personalis sit respectu patris, vel mariti, ita ut avo non comperat. Sed an possit committi extraneis? Clar. §. homicidium vers. dubium est, dicit in practica servari opinionem affirmativam, licet de jure contraria opinio sit verior. Alii distinguunt, ut liceat marito, vel patri associare sibi alios, si solus non confidit, ut latè Paschal. num. 22. & 26. scribit, associantes debere abstinere ab offensione, seu assistere tantum, ut maritus, vel pater tutius possit vindictam perficere. Vide Thor. part. 1. compend. verb. maritus. Hæc quoad impunitatem. Aliter quoad peccatum.

12 Actio injuriarum an cedi possit, remissivè se habet Olea tit. 3. miscell. n. 2. Tu dic, cessibilem non esse, quia non dicitur in bonis nostris ante litem contestatam, nec transmittitur ad hæredes. Surd. decis. 89. n. 14. & 15.

13 Cessio jurium non potest fieri in potentiores, & facta nullius est momenti, ita ut eorum virtute agi non possit, l. 1. & 2. C. ne lic. potentior. Ayllon ad Gomez. var. cap. 2. n. 3. Olea tit. 2. quest. 4. à num. 1.

Punctus consistit in explicando, qui dicantur potentiores? Dic illum venire, qui jurisdictionem habet de jure, & de facto, qui adversario metum inferre potest. Abb. in cap. 2. n. 2. de alien. judic. mut. caus. fact. Menoch. de presump. lib. 3. pres. 129. n. 37. Senatores, & Magistratus, qui jurisdictionem habent solum circa, ea quæ sunt juris potentiores non dicuntur. Olea tit. 2. q. 4. n. 23. Benè verum cessiones, & donationes, tanquam ambrosæ, invalidæ sunt, sive sint de juribus litigiosis, sive non, si non transferantur in testamento. Præs. de Franch. dec. 493. ubi ego in observ. Institutio autem hæredis facta de Imperatore, vel de Rege, in rebus litigiosis non valet. Dom. Reg. Galeot. lib. 1. controuv. 2. Benè verum pro Rege scripsit Dom. Reg. Rovit. consil. 11. lib. 1.

Cessionis jurium litigiosorum in potentiores materia cessat, si lis sit in Civitate, ubi residet Princeps. Bald. consil. 151. in princ. lib. 1. Tuschus lit. P. conclus. 463. num. 18. D. Rodoër. consil. 2. num. 15.

Rursus valida est, si fiat per mulierem, quia hæc cogitur sua jura deserere. Gratian. discept. 826. n. 22. & seqq. & consuluit Rodoër. ubi supra, num. 17.

Præterea si liquida sint jura, & actio cessa indubitabilis sit, quasi cessat in cedente calumnia. Dom. Reg. Sanfel. decis. 120. num. 3. Pratus tom. 3. discept. 26. n. 31. Olea tit. 2. q. 4. n. 34.

In alienationibus coactis, & ex causa necessaria, & similiter ex ultima voluntate, cessat dicta prohibitio. Olea n. 26.

Prætermittendum nec erit, quod Olea n. 16. & seqq. opinatur titulum Codicis ne lic. potent. ejusque pœnam solum procedere, quando quis potentiori in fraudem transfert actionem, ut potentior non ad suum commodum, sed ad utilitatem cedentis litem suscipiat. Solebant enim potentiores hæc pacta inire ea conditione, ut tertia, vel quarta pars litis sua esset: quod prohibitum extat in l. item, C. de procur. & has conventiones uti iniquas prohibet Claudius in l. 1. C. ne lic. potent. ne vel per viam patrocini, sive simulate cessionis, potentiores actiones alienas in se transferrent: & probat ex verbis textus in l. 2. C. eod. ibi: *Aperta enim credentium videtur esse voracitas, qui alios actionum suarum redimunt exadtores.* Ubi non dicitur, cedentium, sed credentium; quasi pœna non cedentibus, sed solum credentibus actiones suas imponatur.

Cessio, quæ fit pro pecunia solvenda cedenti post exactionem, est simulata, & nulla. Menoch. lib. 3. pres. 129. n. 5. Staiban. in observ. ad ref. 83. n. 9. Gabriel comm. conclus. tit. de act. conclus. 5. n. 3. & 44. Cessio si est simulata, cedens non ager, nec cessionarius ultra illud, quod donatur. Gratian. discept. 26. n. 33. Staib. n. 10.

Legatum dotis relictum filix, solum transmitti ad hæredes filix innuptæ usque ad legitimam, non addit amentum, sive jus parilitatis, probat Petr. Gregor. de dote, de parag. quest. 39. Barbar. de assist. glos. 12. n. 69. & dixi in observat. ad Franch. decis. 618. n. 7. Giurb. observ. 28. n. 38.

Additamentum allequi non potest mulier, nisi cum effectu nupserit, ita ut tale jus alteri, quàm marito, & nuptiarum tempore cedi nequeat. Hodiern. controuv. 31. num. 83. D. Altimar. ad Reg. Rovit. consil. 27. n. 35. lib. 3. Nisi cessionarius pro additamento summam aliquam mulieri dedisset. Cutell. de donat. tract. 1. discept. 2. part. 14. n. 46. lib. 1.

lib. 1. ut noviter probat ingeniosus Dom. Nicolaus Riccius in tract. de renunciat. parag. art. 4. n. 42. & art. 5. num. 76. ubi recedit à Consiliat. de Rosa consuet. 6. à n. 1.

ARGUMENTUM.

Actio litigiosa an cedi possit, & specialitas legati hujus actionis, & cessionis Fisco factæ. Instantia an transeat, cessa actione? Et quid cassis omnibus iuribus. Agitur de cessione facta Advocato, & de cessione actionis iudicati. Rescriptum ad litem pro cedente an suffragetur cessionario? Nomen debitoris an possit pro parte cedi? Cedens hæreditatem, vel transigens pretio accepto, an teneatur creditoribus, & legatariis? Expenditur textus in l. non vult hæres esse, ff. de regul. jur. & Decius taxans Glossam taxatur. Cessio iurium impugnatur, prout titulus est impugnabilis. Cessio iurium facta an revocari valeat? Debitore cedente pro satisfactione, cum promissione evictionis, si creditor cessionarius noluit novare, & reservavit electionem agendi contra cedentem, & debitorem cessum, an cessio sit simplex? Debitor solvens virtute cessionis nullæ, vel falsæ, an liberetur? Donatio contemplatione matrimonii an possit cedi alteri? Clausulæ ex quibus cedens præferatur cessionario, & è contra. Reducto censu ad minorem rationem cessionis per Principem, an cedens teneatur?

SUMMARIUM.

- 1 Actio litigiosa an sit cessibilis?
- 2 Specialitas legati actionis litigiosa.
- 3 Fisco an possit cedi hæc actio?
- 4 Cessa actione, an transeat jus instantia: & quid cassis omnibus iuribus.
- 5 Cessio actionis litigiosæ Advocato an fieri valeat?
- 6 Actio iudicati rectè ceditur.
- 7 Rescriptum ad litem pro cedente an suffragetur cessionario?
- 8 Nomen debitoris an pro parte cedi possit.
- 9 Fideicommissarius, vel cohæres, aliquo accepto cedens, an teneatur creditoribus, & legatariis?
- 10 Expenditur textus in l. non vult hæres esse, ff. de regul. jur.
- 11 Cessio impugnari potest, sicut titulus, & in carceribus facta an valeat?
- 12 Cessio iurium facta an possit revocari?
- 13 Gabella an debeatur per creditorem, cui cessum est jus candela per licitationem?
- 14 Cessionarius an teneatur defendere cedentem reconventum?
- 15 Debitor annui redditus cedens pro satisfactione D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

nomen debitoris, cum promissione evictionis & protestatione creditoris cessionarius non novandi, & agendi ad debitum, an directè possit conveniri?

- 16 Cessio an sit simplex, vel pro soluto, est questio facti.
- 17 Cessionarius privilegiatus an habeat electionem fori?
- 18 Cessionis nulla, vel falsæ vi solvens, an liberetur?
- 19 Cessionarius an jurare debeat de calumnia?
- 20 Cedens an respondere debeat positionibus partium?
- 21 Thesaurarii, administratores, & procuratores ad solvendum, & exigendum, an possint modico soluto, cessionem reportare in ipsorum beneficium?
- 22 Donationem contemplatione matrimonii an possit donatarius donatori, vel alteri cedere?
- 23 Cessionarius præferatur cedenti, qui cessit iura potiora omnibus?
- 24 Cedens præferatur cedenti per clausulam, Dummodo cessio non officiat cedenti, nec directè, nec indirectè.
- 25 Cedens nomen cessum an liberetur?
- 26 Jus nominandi Capellanum an possit cedi?
- 27 Cedere an possit jus luendi debitor censualis sciens nomen suum creditoribus sui creditoris hypotheatum, & peccet novus creditor, vel emptor cessionarius exercendo scienter jus?
- 28 Reducto censu per Principem ad minorem rationem cessionis, an cedens teneatur?

QUÆSTIO C.

Actio litigiosa, seu in iudicium deducta, an cedi possit: controversatur. Giurb. decis. 107. indistinctè tradit, cessa actione cum iure instantiæ, in cessionarium instantiam transire, ipsumque agere posse, quin ei obstat litigii vitium. Mota decis. 14. tenet, cedi non posse actiones in pupillos, viduas, & similes privilegiatos. Petegr. de jur. fisci, tit. 6. n. 19. probat, Fisco non posse quem cedere actiones, quas ad iudicium iam deduxerat. Idem Giurb. num. 1. & Amar. resol. 86. n. 41. post alios volunt, litem, & instantiæ utilitatem in alium posse transferri; ita tamen, ut iudicium cæptum ipse cedens prosecuatur.

Confusè, & obscurè Interpretes de cessione actionis litigiosæ scripserunt, tradit Olea tit. 3. quæst. 11. n. 13. Cæterum idem Olea à n. 1. probat actionem litigiosam, sive jus litigiosum, cedi non posse, per textum in l. 2. C. de litigios. & firmant Hodiern. contrav. 37. n. 18. Regens de Marin. resol. lib. 1. c. 256. n. 1. Merlin. decis. 769. qui limitat si cederetur cum universitate bonorum.

Nihilominus sunt aliqui casus, in quibus licita est actionum cessio, quos refert textus in l. censemus, C. de litig. & Cancet. 2. var. cap. 12. à n. 48. Olea d. quæst. 9. à n. 16.

Quandoque cedens, qui litem inchoavit, illam protequi tenetur, juxta Innoc. & Abb. quos sequitur Gratian. discept. 906. n. 15. Cutell. de donat. tract. 1. disput. 1. special. 20. num. 23. veluti si actio litigiosa legatur, tunc non ipsa transfertur in legatum, sed tantum ejus utilitas. Auth. nunc si hæres, C. de litigios. & hæres litem finire debet expensis suis. Crespi de Valdaura observ. 107. n. 10. Olea ubi supr. n. 15. & 20.

Speciale in re, vel actione litigiosa legata id esse tradit Olea n. 20. In aliis autem casibus, id

quibus licita est cessio actionis litigiosæ, cessionarium ipsum litem suscipere posse, si jus instantiæ, vel expressè, vel tacitè cum actione cedatur, ut in alienatione necessaria, vel indubitata, ut in actione iudicati, vel si debitor judicialiter confessus est, debitorem esse.

- 3 In Fisco tamen speciale est, ut neque ex causa necessaria ei liceat actionis litigiosæ cessionem habere, l. 1. & 2. *C. ne fiscus, vel privatus*, R. Galeor. lib. 1. *controv.* n. 18. Olea n. 20.
- 4 Cessa simpliciter actione, jus instantiæ non transibit; nam instantia nec activè nec passivè transit in singularem successorem, sed ut transeat in cessionarium, vel singularem successorem, specialis cessio est necessaria, vel saltem, quod generaliter, & verbis universaliter comprehensivis instantiæ cessio fiat, veluti si cedatur actio cum omnibus, & quibuscumque juribus, vel si cessionarius constitueretur in locum cedentis. Reg. Latr. *decis.* 23. n. 20. Reg. de Marin. d. cap. 135. Amat. *resol.* 86. à n. 31. alios refert Olea n. 18. Simpliciter cessa actione litis, utilitas in cessionarium transfertur & consentiente reo, cessionarius litem prosequi poterit. Olea n. 19. Amat. n. 41.
- 5 Cessio omnibus juribus, & actionibus competentibus super lite, instantia sine dubio transit. Straiban. *resol.* 15. n. 2. & seq. ubi idem si cessionarius in rem propriam constituatur, & nullum jus reservetur: & *resol.* 84. n. 11. ubi quod instantia, quæ specificè cedi potest, intelligatur cessa, quando fuit cessio generalis omnium jurium, maxime cum juramento, ex Giurb. *dec.* 107.
- 6 Actio iudicati ex sententia rectè ceditur, quia lis finita dicitur per sententiam. Cancr. *part.* 3. *var.* cap. 17. num. 434. Olea n. 23. & seq. ubi edisserit, quando appellatum fuerit à sententia, & rejicit Farin. *in fragmentis, verb. Litigiosa res*, contrarium volentem, ut non dicatur lis finita, nisi fiat executio sententiæ.
- 7 Rescriptum impetratum ad litem, de cujus cessione agitur, putà delegationis, ad cessionarium non transit, *cap. fin. de rescriptis*: & licet rescriptum ad lites transmissibile sit ad hæredes, tamen cedi non posse, tradunt Galler. *de renunciat.* lib. 1. cap. 4. n. 122. Reg. Valenzuel. *consil.* 38. probat titularem debitorem pensionis non posse pro decursis pensionibus conveniri per hæredem pensionarii coram Iudice exequutore pensionis, sed esse conveniendum coram Iudice ordinario, quem refert Olea n. 28. quod mihi non arridet respectu hæredis pensionarii, sed bene respectu cessionarii.
- 8 Nomen debitoris, vel census, an possit pro parte, vel in partes cedi, in comperto non est, quando inter vivos fiat cessio per contractum: nam si in testamento fiat, proculdubio legatum, vel institutio hæredis tenet, cum ipso jure dividantur actiones inter hæredes, & unusquisque pro rata sibi competente agit, l. 1. *C. si certum petatur*, Amat. *resol.* 13. n. 27.

Quando verò inter vivos, si cessio ex causa necessaria fiet, impugnari nequit, quemadmodum neque cessio juris litigiosi facta potentiori. Olea *tit.* 3. *quest.* 12. n. 20.

Quæstio igitur est, si cessio fiat ex causa voluntaria? Et nullam cessionem esse, firmat Rebuffus ad tom. 2. ad leg. Gall. *tit. de cess. act. art.* 2. *glos.* 9. *cu. ca. princip.* Hannius *resol. jur.* lib. 4. *tract. de act. part.* 7. *quest.* 4. n. 4. Arias de Mesa lib. 1. *var. cap.* 11. n. 2.

Contrarium probat Cencius *de cens. quest.* 72. n. 12. Olea d. *quest.* 12. n. 22. movetur, quia indis-

inctè permilla est cessio nominis, & actionis. Præterea aliàs nimis restringeretur effectus domini. Observantiam Orbis pro hac opinione refert Cencius, & Olea n. 37. tradit, nunquam vidisse oppositam hanc exceptionem contra cessionarium.

Bene verum obstat, quod sicut repelli possit creditor, si pro parte ageret, ita repelli poterit ejus cessionarius, cui obstant exceptiones, quæ obstant cedenti. Thesaur. *dec.* 121. Monter. *decis.* 25. Quæ ratio tanti fuit apud Cencium, ut eum coegerit à sua sententia declinare, & profiteretur veram esse contrariam, si debitor reclamaret, & non assentiret cessioni. Sed Olea n. 38. à sua opinione non recedit, & occurrit objectioni, ut ea militet, quando in creditoris potestate esset integrum debitum exigere, & hodie partem peteret, intendens postmodum alteram partem petere in iudicio, tunc sit æquum, ut non audiatur, nisi totum petat. Sed in nostro casu hoc cessionario partis imputari non potest, quia unusquisque integrè, quod sibi debetur, exposcit.

Fideicommissarius, vel cohæres, qui aliquà pecunià acceptà transegit super hæreditate, vel fideicommissio, dimissione factà apud hæredem, qui possidebat hæreditatem, cessit, & transtulit iura in hæredem, an teneatur ratione pretii, quod accepit, creditoribus, vel legatariis. Olea *tit.* 6. *quest.* 7. n. 30. negat, per textum in l. 3. *ff. de transact.* Contrarium verò tenet Surd. *consil.* 92. cujus meminit Fusar. *de substit. quest.* 521. n. 18. nempe fideicommissarium teneri solvere legata à se relicta, perinde, ac si verè, & realiter casus substitutionis ejus evenisset, & in possessione bonorum fideicommissi esset. Ego distinguerem, an verbo cessionis adjungatur dativus casus, vel accusativus: ut primo casu possit censi absentio, & simplex privatio: aliter in secundo casu, quia cessio est translativa.

Diversa est quæstio in cessione hæreditatis, quando hæres, vel cohæres cedit hæreditatem hæredi ab intestato, vel cohæredi, an ex cessione adita censeatur hæreditas, quia cessio in consideratione non fit, cum non ad acquirendum, sed ad renunciandum fiat. Gratian. *decis.* 17. n. 16. Cancr. *part.* 3. *var.* c. 15. n. 160. & cap. 22. à n. 209. Qui n. 160. id verum asserit, tamen si pecunià acceptà hæres repudiasset hæreditatem. Præf. de Franch. *dec.* 101. n. 3. ubi quod creditores solum habent jus in id, quod ex causa renunciationis debitor accepit. Barry *de success.* lib. 11. *tit.* 13. n. 3. Imò creditoribus hæreditariis nullam actionem competere adversus hæredem ratione lucri, seu pretii, quod accepit, probat Olea *tit.* 2. *quest.* 3. n. 45. ex Jacobo Gothofredo in l. non vult *ff. de reg. jur.* quia non ut hæres, vel ex hæreditate habuit, sed occasione hæreditatis, proinde neque teneatur legatariis, neque fideicommissariis.

Casus enim prænarratus satis differt ab illo transactionis cum cessione jurium in hæredem; nam ex illa cessione cum adjuncto accusativi, & præpositionis *In*, cessio intelligitur translativa, & agnita fideicommissum: quando autem quis cedit hæreditatem legitimo hæredi, vel cohæredi, & non extraneo, tunc cedendo hæreditatem, putà Titio cohæredi, potest rectè intelligi cessio extrinseca per viam renunciationis. Quia verbo *Cedo*, adjungitur dativum.

Obstat textus in l. non vult hæres esse, *ff. de reg. jur.* ubi hæres non est, qui ad alium transferre voluit hæreditatem: ac textum expendit Olea *tit.* 2. *q.* 3. n. 45.

Laborat Glof. in exemplificando dictum textum in d.l. non vult, & exemplum ponit, quando quis fuit gravatus restituere, & cogitur adire ad instantiam fideicommissarii, ut tunc restituendo non remaneat hæres quoad commodum. Sed quia remanet hæres saltem nomine; idè Decius in dicto textu refellit exemplum Glossæ.

Verbum *transferre*, de quo textus loquitur, intelligi de totali abdicazione, sentit Decius n.2. Sed hæc expositio non est tuta; nam qui se abdicat de medio, neque potest dici transferre; nemo enim transferre potest, quod non habet, & videtur confundi termini cessionis, & renunciacionis extinctivæ, & translativæ. Hinc quemadmodam Decius in principio taxat Glossam, scribens his verbis: [Ista regula meliùs quàm Glossa dicat, exemplificari potest in casu legis, si quis ita hæres instituitur, ff. de hered. instit. ubi hæres institutus sub conditione, si legitimus hæres hæreditatem vendicare nolit; nam si legitimus consentiat, quod hæreditas in hæredem institutum transferatur, apparet quod non possit esse hæres, ut hîc dicitur: qui enim in alterum transfert, illam nolle habere ipse dicitur.] Ita pariter eadem notâ inuri potest Decius, quando exemplificat in casu dictæ legis si quis ita hæres; nam legitimus hæres, si nolit hæreditatem, in hoc casu repudiat, & repudiando non potest dici transferre hæreditatem in hæredem institutum, quam non adivit.

Rectiùs explicari potest ex l. Senatus, §.1. ff. de donat. caus. mort. ubi qui donat, illum potiùs, cui donat, quàm se habere mavult: quam intellectum etiam idem Decius n.1. assignat, & tunc donans donando transferre dicitur rem, quam habet.

Pro nostra opinione stat Gloss. Parisiens. tit.1. §.9. glof.4. n.4. cujus verba penes Salgad. in labyr. credit. p.2. c.14. hæc sunt: [Aliud est absolute abstinere, & repudiare: aliud verò cedere jus suum in alium, quia tacite se gerere intelligitur hic cedens pro hærede sic cedendo, sive illa gestio fiat tacite, sive expressè.]

Recensere juvat Cancr. part.3. var. cap.15. n.160. verba: [Aut renunciatio fit per viam repudiationis, intendo principaliter à se abdicare hæreditatem; & tunc licet pretium ob eam accipiatur, dicitur repudiatio, l. fuit quæstionis, ff. de acquir. hered. Est tamen verum, quod talis repudiatio, quia regulariter continet cessionem juri, importat aditionem, cum alias cessio non valeret, l. si Avia, C. de jur. delib. facit text. in l. illud, ff. de repud. hered. Notat Paul. in l. si actionem, C. de pact. & Bald. in l. pactum quod dotali, C. de collat. Illa tamen acquisitio, ut momentanea, non habetur in consideratione, & tantùm inducitur ad validitatem cessionis; non tamen, quod aliter censetur adivisse hæreditatem, & sic quod possit conveniri à creditoribus hæreditariis, ut per Cravet. consil.700. n.2. allegat Castrenf. consil.252. lib.1. videndi Vincent. de Franch. decis.14. & Mantie. de conjec. ult. vol. lib.2. tit.12. à n.17. Aut renunciatio fit per viam donationis principaliter, & tunc importat procul dubio aditionem, ut Mantie. ubi supra.] Hoc loco Cancr. distinguit inter renunciacionem, quæ fit per repudiationem, quamvis in illa concurrat cessio juri, ab ea, quæ fit principaliter per donationem. Priore casu, licet concurrat cessio, idè quæ præintelligatur aditio facta hæreditatis cessæ; nihilominus quia reverà hæc renunciatio fuit facta per repudiationem, illa acquisitio ordinata ad validandam cessionem, con-

D. de Luca Addis. ad Tract. de Cess. Jur.

sideranda non est. Si verò renunciatio fuerit facta translative per viam donationis, tunc reverà fuit animus ad eundem, & transferendi. Doctrina primi casus fuit Socin. consil.53. circa finem, lib.4. cum quo refert decisum Præs. de Franch. dec.14. In secundo casu per textum in l. qui sic, ff. de solut. D. Rochus de offic. rubr. sextus est casus, §.5. n.178.

Traditio illa nunquam mihi arridet, quâ asseritur, ut acquisitio momentanea non habeatur in consideratione, ad effectum, ut possit conveniri cedens à creditoribus hæreditatis. Refragatur enim textus in l.3. §. huic sententia, ff. de donat. int. vir. & uxor. ubi ita scriptum est: [Si donatorum mihi jussu uxori meæ dari, ait Julianus, nullius esse momenti; perindè enim habendum, atque si ego acceptam, & rem meam factam, uxori meæ dedissem.] Ubi idè quod donatio inutilis est, quia fingitur donatio priùs marito quærita, deinde ejus jussu in uxorem collata. Idem comprobatur in l. idemque, ff. de donat. int. vir. & uxor.

Doctrinæ Socini resistit communiter recepta sententia in l. si tibi, ff. si cert. pet. ubi Barr. Bald. Paul. de Castr. Jason, & alii, volentes, ut quoties dominium momentaneum est in consideratione, sit attendendum, ut in casu nostro, quo resultat effectus perpetuus; quia semel hæres, nunquam desinet esse hæres, l. sicut, C. de repud. hered.

Cessio juri de nullitate argui, vel impugnari potest ex causis, quibus potest titulus cessionis, scilicet venditionis, permutationis, tractionis, aut donationis, aliùve similis, quo perficitur cessio, cum tunc velut umbra, & corpus sine anima, remaneat cessio. Nogueroi allegat. 10. n.73. Gratian. discept. 479. num.72. post alio Olea tit.8. q.1. num.3.

Sicut falsa causa vitia contractum, legatum, aut aliam quamvis dispositionem, Cyriac. contr. 65. n.21. Merlin. de pign. q.52. ita cessionem juri falsa causa vitabit. Amend. ad Franch. decis.1. n.25. Olea dict. quæst.1. n.6.

Cessio juri facta in carceribus in favorem ejus, qui eum carcerari fecit, invalida est. Paris. consil.5. n.175. Olea n.8. Idem dicendum videtur, si facta sit cessio in domibus magnatum. Monter. decis.45. n.4. Scober de ratiocin. cap.1. n.2. Olea num.7.

Cessio juri ex donationis titulo vitabitur in excessu quingentorum solidorum, ex textu in l. sancimus, C. de donat. probant Gratian. discept. 409. n.19. post alios Olea n.16.

Sicut venditio, permutatio, aliùve contractus rescindi possunt, aut ab eis discedi: ita etiam rescindi possit cessio juri venditionis, alteriùve tituli, facta, & cedens poterit ad primæva jura redire, etiam ex capite non adimplementi. Guzman. q.35. n.128. latè Olea n.19. & segg.

Unde cessio juri prætextu læsionis enormis, vel enormissimæ, poterit rescindi, quemadmodum contractus, ex quo cessæ fuerunt actiones. Menochius consil.848. n.27. & 34. Faber & Fontannell. & alii, quos Olea sequitur n.23.

Cessio juri si fuit facta, an revocari possit, præsertim si cessionarius constitutus fuit procurator in rem suam? Dic quod non per revocationem expressam, sed per tacitam; quando cessionarius exigit à debitore cello, si nondum intervenit unum de requisitis in l.3. C. de novat. D. Præs. Merlin. lib.2. contr. 31. n.15. revocari tamen potest cessio simplex ante acceptationem Cancr. part.1. var. cap.6. n.180. Similiter si quis constitutus fuit

procurator in rem suam sine cessione, & mandatum ei fuit exercitium directatum, si non intervenit unum de expressis in d. l. 3. etiam quod mandatum factum sit creditori, Olea tit. 8. quest. 1. n. 28. & seq. videndus tamen est Salgatus in *Labyrinth.* p. 1. cap. 27. n. 74.

13 Licitorum in subhastatione judiciali ex causa executionis, si res addicta fuerit, & is cedat omne jus suum creditori, & cessione statim fiat, gabella non debetur. Posth. de subhast. inspect. 44. n. 84. & inspect. 48. n. 4.

14 Cessionarius agens adversus debitorem cessionum, an cogatur defendere cedentem in causa reconventionis? Distingunt alii, an cessionarius agat utilibus actionibus suo nomine, an verò mandatum actionum exerceat: ut primo casu non possit cogi cedentem defendere. Aliud est in secundo casu. Cald. de emp. & vendit. cap. 24. n. 29. Alii etiam plures distinctiones adhibent.

Indistinctè autem Olea tit. 7. quest. 4. n. 21. distinguit: Aut cessionarius ex causa lucrativa agit, & tenetur defendere, per textum in l. si servum, §. fin. ff. de legat. 1. sive cessionarius directas, sive utiles actiones exerceat. Si cessio sit ex causa necessaria, tunc ejus defensionem suscipere non cogitur, nisi cessio in fraudem debitoris facta fuisset; fraus tamen non præsumitur. Ita Olea n. 21. & seqq. Quando autem cessionarius tenetur defendere cedentem, si nolit, vel non possit cedentem defendere ad agendum, non admittitur, l. mutus, §. pœna, ff. de procurat. Olea n. 27.

15 Debitor annui redditus, si cedat creditori nomen censuale debitoris in sorte similis summæ, & promittat evictionem, citra tamen novationem primævorum jurium, & creditor, cui facta sit cessio, reservaverit sibi electionem ad libitum agendi contra cedentem, vel debitorem cessionum, utrum hæc cessio dicatur simplex, seu solutionis causâ, vel pro soluto?

Pro opinione, ut cessio censeatur datio in solutum, argumentum subministrat promissio evictionis, quæ debetur solum in casu dationis in solutum quæ censeatur venditio: & quia in casu evictionis non potest agi ex primævis juribus, idèd creditor cessionarius sibi prospexerit reservatione antiquorum jurium; nam quando cessio est simplex, tunc dominium nominis cessi non transit in cessionarium. Surd. consil. 145. n. 6. Duran. dec. 266. n. 17. Staiban. in observat. ad resolut. 96. n. 7. & consequenter frustratoria, & incongrua esset promissio evictionis.

Similiter incongrua fuisset reservatio primævorum jurium, & frustra apposta esset, quia cessio simplex non liberat debitorem cedentem, & actio primæva remanet in suo robore, & efficacia. Scaccia de commerciis, & cambiis, §. 2. glos. 5. n. 250. & 251. Staiban. ubi sup. n. 1.

16 Quæstio hæc facti potius, & voluntatis dicenda, quàm juris, ut non cortex, & figura verborum, sed substantia verisimilis voluntatis attendi debeat pro facti qualitate, ut in hac materia advertitur per Rot. apud Duran. decis. 266. Rojas decis. 362. n. 16. Leotard. de usur. q. 39. n. 52. Card. de Luca lib. de credit. discurs. 27. & 64.

Unde ex facto pendere, an cessio simplex sit, vel in solutum, ait Leotardus n. 51. quem laudat Olea tit. 7. q. 3. n. 10. In dubio tamen simplicem cessionem præsumi, proficitur certius quando novatio excluditur.

Quin imò cessio cum facultate agendi ad libi-

tum adversus cedentem, vel debitorem cessionum, est in facto in meliori forma, quàm cessio simplex; nam cedens solutionis causa non potest directè agere contra cedentem, sed priùs agere debet contra debitorem cessionum, aliàs contra eum habet excussionis exceptionem, cum hæc simplex cessio habet tacitam conditionem, ut creditor cessionarius, cui facta fuit cessio, habere possit regressum contra cedentem, si à debitore cesso non possit suum creditum consequi. Scaccia n. 252. Staiban. d. observ. 96. n. 4. In casu proposito creditor cessionarius absque aliqua excussione debitoris cessionem reservavit sibi facultatem agenti contra cedentem, consequenter sibi prospexit cessionarius potiori formâ cessionis: & sicut per cessionem simplicem non liberatur cedens, ita nec in facto præ-narrato, & juxta hanc formam debitor cedens se constituit debitorem principalem, & remansit principaliter obligatus cum debitore cesso.

Uterius si cessio pro solutione facta fuisset per assignationem nominis cessi, jam extinctum esset debitum cedentis, licet revivisceret in casu evictionis: attamen ante evictionem non competeret actio contra cedentem, prout sibi consuluit cessionarius, ut ita manu sua sibi satisfaceret in causam crediti, & salva foret electio agendi ad libitum contra cedentem: & hic modus cessionis conformis est cessionis, quâ promittitur nomen exigibile, & accedit cedens uti principalis respectu sortis principalis, & fructuum in posterum decurrendorum, juxta Cencium q. 72. n. 231. & scripti quest. 7. num. 6.

Nec obstat, quod cessio facta fuit in satisfactionem debiti, quapropter dicatur datio in solutum: & verbum cedendi significat in solutum dationem. Staiban. resol. 190. a n. 12. ad 25. Et de datione in solutum, conjuncta cum cessione, loquitur Duran. decis. 266. n. 25. & Surd. consil. 145. n. 28. ibi: [Nec etiam movet, quod cessio nominis non liberet debitorem cedentem; illud enim procedit ubi sola intervenit cessio. Secus autem quando præter cessionem extrat datio in solutum.] Cumque cessio facta sit in satisfactionem, per consequentias satisfactio, tanquam solutio, liberat debitorem.

Dationi in solutum expressè repugnant nova obligatio cedentis, protestatio contraria novationi, & reservatio ad libitum cessionarii creditoris agendi contra cedentem semper, & in omni futuro tempore; & sic repugnat meus, & intentio contrahentium, quæ omnibus prævalere debet, l. ut. C. qua res pign. oblig. poss. signum evidens, quod debitum per cessionem non erat extinctum, imò nova contracta obligatio. Ita Consil. de Rosa consult. 7. n. 18. & 20. pulchrè Rota dec. 20. n. 9. & 10. post Oleam, ubi quod hoc casu non potest imputari negligentia in exigendo à debitore cesso; verba enim debent deservire menti, non autem intentio verbis, cap. humana aures, 22. quest. 5. Menoch. cons. 97. n. 44.

17 Cessionarius si privilegiatus sit, an habeat electionem fori ex juribus cessi, quæstionem tractat Olea tit. 2. quest. 4. n. 57. & adest decisio 195. Præf. de Franch. & dic. quod indistinctè privilegiatos, sive ex causa lucrativa, sive onerosa, trahat, ut D. Reg. Latr. dec. 54. Consil. Roch. c. 79. tom. 2. ubi ita decisum testatur pro cessionario per viam donationis.

Restringitur si cessio sit cum fraude, ut Reg. Latr. n. 9. licet fraus non præsumatur: tamen si agitur,

agitur, ut lucrum sit cedentis, cessio dicitur fraudulenta, nisi aliud appareat. *Glos. in l. per diversas, C. mandati, Alex. Trentacinq. lib. 2. variar. resol. 2. de act. & semper improbat illa cessio cum pacto, ut quod percipitur, dividatur inter cedentem, & cessionarium. Fontanell. decis. 189. & seq. ut in observat. dicta decis. 189. de Franch. Si cessio facta sit ad commodum cedentis, cessionarius non gaudet suo privilegio, vel si directam actionem intentaret. Arias de Mesa lib. 1. variar. c. 21. n. 28.*

18 Invalida cessionis virtute debitor cessus solvens cessionario, an liberetur respectu cedentis, si nullitatis, vel injustitiæ cessionis exceptionem nullatenus opposuerit, si cedens non potuerit cedere, quia minor, furiosus, vel alia persona illegitima ad cedendum?

Debitorem non posse opponere cessionario injustitiam cessionis, ex multis probat Noguero *alleg. 37. num. 60.* etenim est jus tertii allegare, cessionem nullam dicere, & proinde regulariter non permittitur. *Giurba de success. feudorum, §. 2. glos. 9. n. 81. ibi, nec cessionem esse nullam, quia jus tertii est.*

Adhæc debitoris cessi arbitrio videtur relinqui opponere vitium cessionis, juxta *Fabrum C. mandati, definit. 10.* qui asserit agenti ex cessione vitiosa exceptionem opponendam esse ante litem contestatam, & postmodum non posse inniti, quasi contraxisse videatur cum cessionario. *Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 24.*

Distinguit *Olea tit. 5. quæst. 10. n. 9.* aut nullitas cessionis est clara, apparens ex ipse facie instrumenti: & tunc si debitor solvat non opponendo exceptionem nullitatis cessionis, non liberatur: aut nullitas non est clara, & liberatur. Exemplificat primum casum, si cedens minor esset, vel alter, qui sine solennitate cedere non potest. Unde *Rot. post Cencium decis. 18.* nullam judicavit affrancationem census factam cessionario per filium familias, patre ad suam commodum auctorizante.

Neque turbat, quod excipere de nullitate cessionis, sit jus tertii allegare; nam potius est allegare jus, & interesse proprium, cum aliàs solvendo liberationem non consequatur. Ita *Olea n. 31.*

Excipere de cessionis vicio tunc voluntati debitoris relinquatur, ubi nullitas, vel exceptio tendit in favorem debitoris cessi, qualis est illa, quod cessionarius sit potentior, vel quod non justo pretio cessionem non comparaverit. Ita loquitur *Faber dicta definit. 10.* non verò in nullitatis exceptione in favorem cedentis inducta, quæ ex ventre cessionis resultat, necessariò opponenda erit; & nihilominus si Judex præcipere debitori tali cessionario solvere, reclamare debet debitor: quo non obstante, si compellatur per Judicem, securus erit. *Prat. observat. 5. & 6. Olea n. 12.*

Succedanea difficultas est, an liberetur solvens cessionario virtute cessionis falsæ, & satisfaciatur cedendo actiones suas, & conditionem furtivam contra eum, qui dolosè exegit pecunias?

Plures casus figurandi sunt. Si creditor mittit cessionem, vel litteras contra campforem, cui jubet solvi Petro mille, ipse autem Petrus falsificat litteras, reponendo bis mille, & falsitas sit obscura, ut falsitas non possit dignosci, tunc solvens liberatur. Idem si quis solvat virtute giratæ falsæ, quia in his casibus imputari debet creditori, quia primo casu non cautè scripsit characteres,

& in secundo casu non custodivit apocham. Alter casus est in solvente vigore cessionis falsæ virtute instrumenti publici, quod intrinsicè falsum esset; tunc enim non liberatur solvens, juxta *Oleam cap. 5. quæst. 9. n. 21.* Benè verum contrarium tenet *Casanat. consil. 9. n. 33.* quem comprobat *Giurba decis. 79. n. 20.* De iis articularis videndi sunt *Olea, & Præf. de Franch. decis. 304.* ubi ego latè, & observavi dissidium inter *Oleam, & inter Præf. de Franch. & latè discurre Amat. resol. 20. à n. 44.* ubi quod is, qui falsæ cessionis virtute pecuniam à debitore exegit, non liberatur, etiam si famulus ipsius creditoris esset, qui solitus erat mittere pro pecuniis. Aliud si dominus mittere soleret famulum sine schedula, vel cessione.

Juramentum calumniæ in animam suam recusare nequit cessionarius, & potest etiam in animam cedentis, & ad id mandatum habet, *ex l. 1. §. 1. C. de jur. calum. Olea tit. 6. Miscellan. n. 13. & 16.*

Positionibus adversarii tenetur respondere cedens ad instantiam debitoris, vel rei conventi, si is allegaret cedentem legaliorum. *Thor. in supplement. decis. verb. Cedens an teneatur.* Hieron. de Leon. *decis. 411. lib. 2. à n. 11. Olea n. 17.*

Procurator constitutus ad exigendum, simulque ad solvendum, si cessionem partis crediti in sui beneficium recipiat, & partem solvat, dominus non tenetur admittere, nisi partem reverà solutam. Ita decisum refert *Giurba observat. 58. D. Reg. Latio dec. 194 à n. 36.* qui loquitur in conductoribus vectigalium, qui minori pretio obtinuerunt cessiones à creditoribus, quibus consignata erant. Et quamvis *Trullench. in summa, lib. 7. cap. 20. dub. 10. num. 3. Bonacin. disput. 3. quæst. 3. punct. 10. propos. 1. vers. hinc colligitur,* limitent quando Regii Administratores cum malis actibus pro minori summa obtinuerunt cessiones à creditoribus; tamen hujus limitationis casus difficiliter potest accidere, quia aut inopia, aut imminens pecuniarum necessitas, aut Administratorum malitia cogit creditores, ut recepta aliquâ parte sui crediti, pro integra summa cedant actiones suas Administratoribus, nec fatuitas præsumenda.

Pater utram in præjudicium filiorum possit cedere alteri, vel retrocedere donationem sibi factam contemplatione matrimonii? Quæstio procedit, quando donatio acquiritur filiis uti hæredibus, non si expressè pro filiis uti filiis stipulatum esset, ut ostendit *Gizzarel. ad R. Latr. decis. 43. à n. 7. Dom. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 89. & lib. 2. resol. 68. à n. 7. Olea tit. 2. quæst. 7. n. 34. D. Præf. Merlin. controvers. 34. Quidquid censetur Andreol. controvers. 127.*

Posito igitur, quod donatio acquiritur filiis uti hæredibus, dicendum videretur, posse patrem cedere donationem, dum filii tenentur creditoribus patris: post alios *Dexarte decis. 7. Noguero alleg. 37. n. 24.*

Distinguit *Olea tit. 2. quæst. 7. n. 39.* Aut agitur de cessione donationis facta alteri, & valeat cessio: aut de facta donanti, & non valeat; nam, inquit non obstat, quod si patri permessa est alienatio, vel cessio donationis in alterum, non idèd possit retrocedere donanti, sed sit manifestum discrimen, cum secundo casu invalida sit retrocessio, uti facta in fraudem donationis, quæ vera, & simulata esse non debet. *Hodiern. ad Surd. dec. 322. n. 79. Dexat. n. 16. Diversum est in cessione*

in alteram facta, quam in donantem; quia cum jam bona donata pervenerint ad donatarium, is poterit cedere, alienare, & disponere, sicut de aliis bonis. Laudat Olea pro hac distinctione Dom. Reg. de Ponte *consil.* 80. n. 15. *lib.* 1. Hodiernam n. 33. Cancer. *part.* 2. *var. cap.* 8. à n. 15. At juxta rationem, quam assignat Olea, confunduntur termini retrocessionis donationis; potuit enim esse vera donatio, & ex intervallo, præsertim post longam intervallum, retrocedi, si non adsit antepocha indicata per eundem Oleam n. 39. Videnda sunt in contingentia facti, quæ scripta sunt in *observ. ad dec.* 205. *Præs. de Franch.*

- 23 Cedens jura potiora omnibus, an cedere censeatur etiam contra seipsum, ita ut cessionarius præferatur etiam cedenti in concursu? Staiban. *ubi supra*, in *observ. num.* 96. tenet quod sic, ex Negof. *de pignor. membr.* 3. *part.* 5. *num.* 42. At ego oppositum sentitem ex eo, quod in sermone universali non veniat persona loquentis; vel strictius, quia simpliciter cedens, adversus se cedere non intelligitur, *l. si peculium, §. sicut, ff. de pecul. Glor. in l. emptor*, ubi Bald. *C. de hered. vel act. vend. Olea tit.* 5. *quest.* 2. n. 22. & 24. ubi quod dominus, qui locavit jus exigendi gabellam, contra se actionem cessisse non videtur, *l. licitatio, §. fiscus, ff. de public. & vectigal.* Noguerol. *allegat.* 39. n. 36. & *scripti quest.* 28. n. 9. D. Reg. de Marin. *lib.* 1. *resol.* 158. n. 3. & 4.

Hinc quæstio hæc dependere viderur ab alia, an simpliciter cedens intelligatur cedere contra seipsum? Articulum disputat Arias de Mesa *lib.* 1. *var. cap.* 23. ubi pro utraque parte jura, & auctoritates recenset. Pro cedente recenset textum in *d. l. si peculium, §. sicut, & d. l. licitatio, §. ult.* Reg. de Marin. & alios. Pro cessionario autem textum in *l. si culpa, ff. de rei vendic. l. mulier ff. qui potior. l. 2. in princ. C. de fidejussor.* Præs. de Franch. *decis.* 260. n. 1. Dom. Reg. de Ponte *consil.* 82. n. 25. & *seqq.* ut secunda opinio locum habeat, si cessio sit necessaria, vel ex causa onerosa; secus si ex æquitate. Dom. Reg. Rovit. *consil.* 53. *lib.* 1. à n. 7.

- 24 Cedens an præferatur cessionario, si cessit cum clausula, *Dummodo cessio non officiat directè, neque indirectè?* Affirmat Staiban. *res.* 130. n. 106. idque probat ex *decis.* 260. *Præs. de Franch.* & allegat pro se Thor. *part.* 1. *compend. verb. cedens.* Ego nihilominus in *observat. ad d. dec.* 260. n. 2. aliter scripsi, quando apponitur simplex pactum per cedentem, quod *cessio non officiat cedenti directè, nec indirectè;* additis etiam verbis, *Et non aliter, nec alio modo:* omittis verbis, *Neque in concursu.* Idque secutè procedit, si cedens ex causa voluntaria cessit, ut quia vendidit nomen debitoris, quia cedens non afficitur damno, cum acceperit ab eo partem crediti, & pro concursu in dicto casu judicatum refert Thor. *verb. graduari, in supplem. compend.* & hodie passim adduntur verba, *Neque in concursu cessio officiat cedenti.*

- 25 Cedens nomen alii priùs cessum, an liberetur insimul, etiam cum fidejussore, si fortè quis intercesserit? Arias de Mesa *lib.* 1. *var. cap.* 43. n. 19. articulum resolvit his verbis: [Quod locum obtinet, etiam si propter dolum debitoris solventis creditor non potuerit cessum nomen exigere, ut putà quia priùs alii fuerat irrevocabiliter assignatum. Nec etsi debitor de dolo actione possit conveniri, adhuc tamen vetus obligatio perimitur, ut docet Bald. in *l. si cum dorem* 22. §. si

mulier, *ff. sol. matr. ubi Angel.* extra causam dotis id verum esse proficitur: sequuntur Jason in *l. singularia, in.* 49. Cagnol. n. 190. *ff. de reb. cred. Stracca in tract. de mercatur. tit. de decoctor. part.* 5. n. 4. Surd. *consil.* 145. n. 32. *lib.* 2. *Marta voto* 144. n. 5. Neque enim propter dolum cedentis ipso jure datio in solutum nulla est, sed solum de dolo actio adversus eum competit, *l. sub prætextu, C. de transact. l. dolo, C. de inutil. stipul.* Unde etiam intelligitur in hac specie, fidejussores pro prima obligatione acceptos inquietari non posse, juxta ea, quæ tradit Barr. in *l. si quis aliam, n. 1. & ibi Castrenf. ff. de solut. Cepoll. cautel.* 123. Surd. *consil.* 145. n. 32. Gratian. *discept.* 117. n. 14. ubi n. 18. id quoque recipiendum asserit, etiam si creditor protestetur, se nomen debitoris in solutum recipere citra novationem, & præjudicium priorum fidejussorum; nam nihilominus cum fidejussoribus, nisi de novo consenserint, nullo modo agi poterit.]

Comprobare videtur idem D. Reg. Galeot. *lib.* 1. *controv.* 32. *num.* 80. ubi quod cessio nominis ob dolum nulla non est, sed actione de dolo rescinditur. Facit quod cedens, dum tenetur facere verum nomen cessum, si verum non sit, de evictione tenetur; & idèd si primæva jura non sint in casu evictionis reservata, non reviviscant evictione sequuta, ubi agitur de creditore non privilegiato, cum à privatione ad habitum non detur regressus, & consequenter competit actio de evictione, non autem primæva ex credito, pro quo facta est cessio. Barr. & Alber. in *l. eleganter ff. de pignor. Medic. dec. Senens. exam.* 47. à n. 27. Fab. *C. de solut. definit.* 49. Arias de Mesa *lib.* 1. *variar. cap.* 40. n. 3.

Contrarium suadetur, quia nomen cessum rursus cedi non potest, quia jus extinctum, vel quod non est, cedi non potest. Viscont. *ad Franch. decis.* 75. Cyriacus *controv.* 137. *num.* 14. Olea *tit.* 6. *quest.* 8. n. 3.

Accedit, quod cessio illa, utpotè propter dolum facta, est nulla. Mascard. *de probat. lib.* 1. *conclus.* 531. & *seq.* & *lib.* 2. *conclus.* 1315. Patif. *de resignat. benef. lib.* 13. *quest.* 3. *num.* 20. Noguerol *allegat.* 29. *num.* 205. Mans. *consult.* 29. *num.* 23. & *seq.*

Facit, quod dans fidejussorem in locum primi, si dolosè procedit, non liberatur primus. Additio ad Barr. *l. 3. ff. de fidejuss.* & ibi Angel. *ad finem*, Noguerol *ubi sup.* n. 200.

Confert, quod primus contractus non innovatur per secundum, si per dolum fuit initus secundus. Gratian. *discept.* 290. n. 13. Muta *decis.* 11. n. 9. Noguerol n. 201.

Nec turbat, quod cessio nominis alii priùs cessi veniat rescindenda, & non sit nulla; nam potius dicitur inutilis, & nulla mero jure, & rescissio non ad juris effectum, sed ad factum refertur, quasi cessio, quæ de facto præcessit, de facto quoque revocetur. Redoan. *de reb. Eccles. quest.* 77. *cap.* 1. n. 16. in quo sæpè verbum *rescindere*, in jure usurpatur, *l. si dolo, & ibi Glor. verb. rescindi, C. de rescind. vendit.* Idem Arias de Mesa *lib.* 3. *cap.* 23. n. 30.

Jus nominandi Capellanum, an cedi possit? Respondendum videtur negativè, quia electio sit personalis, limitata ad industriam personæ, *l. si quis arbitrari, ff. de verb. obligat.* Olea *tit.* 3. *quest.* 1. n. 49. ubi quod licet cedi non possit hæc facultas, potest tamen ipse cedere officium suum alteri. Carpius *de execut. testam. lib.* 2. c. 19. Præs. Merl. *controv.* 86. *lib.* 1. Olea *ubi supra*, n. 50.

Cæterum

Cæterum quidquid dicat Olea, distinguendum est, quia si crecta sit Capellania, sive Ecclesiastica, sive laicalis, & reservatum sit jus nominandi Capellanum alicui, vel censeretur reservatum pro hæredibus fundatoris, & Capellania sit Ecclesiastica, & jus nominandi hæreditarium, tunc absque dubio poterit donari alteri cum consensu Ordinarii; & si capellania fuerit temporalis, seu legatum pium cum onere Missarum cum facultate alicui relicta nominandi Capellanum, quia facultas est perpetua, & hæreditaria; potest alteri cedi, & donari sine consensu Ordinarii: & ita in utroque casu practicavi; nam primo casu idem erit dicendum de donatione juris patronatus, quæ potest fieri cum assensu Ordinarii. Quinimò patronus potest cedere jus præsentandi pro una vice tempore vacationis.

Convenit quæstio excitata per Joan. Nic. Delph. *de jurepatr. lib. 2. n. 192.* ubi inquit, an præsentandi facultas delegari possit? Respondet quod sic, per textum in *cap. constitutus, de concess. præbend. in cap. stutunimus, 15. quæst. 1. c. cum in generali, de offic. Vic. lib. 6.* arguendo à facultate conferendi beneficia, quæ delegari potest.

Jus eligendi Episcopum, vel Abbatem, quod competit Canonice, vel Monachis, cedi posse, tenet Jason in *l. si stipulatus fuerim, n. 1. §. 2. ff. de verb. oblig. per textum in cap. causam, de elect.*

27 Debitor censualis an possit redimere censum creditori, licet sciat creditori esse obligatum, affirmant Cencius *de cens. quæst. 72. n. 6.* & pariter Larrea *alleg. 22.* & in terminis D. Salgad. in *labyrinth. reditor. 1. p. cap. 27. à n. 44. §. 2. part. 6. 28. n. 5.* Castro Palao *de just. §. jur. disp. 6. punct. 37. §. 5. p. 7.*

Major difficultas est, utrum in dicto casu debitor possit cedere jus luendi extraneo volenti emere censum, ut securus sit ab hypothecis creditorum cedentis? Garzia *de hypotheca post contractum, n. 13.* ubi cum in principio resolvisset, censum jam constitutum posse vendi, & alienari, ut alia quælibet bona, infert ex hoc, posse dominum census procurare illum extinguere, & resolvere hoc agendo cum venditore, etiam in præjudicium hypothecæ ex illo censu constitutæ.

Et in hoc dolus non committitur, ut patet ibi: [Tunc ipse emptor, vel quia sibi expedit habere suam pecuniam potius, quam annuos redditus, & vel dolo, vel fraude sollicitet antiquum venditorem, ut offerat pecuniam, & recuperet, aut extinguat annuos redditus: planè hæc tam aperta, & explicita voluntas nihil ad rem facit, quominus venditio resolvatur, ac subinde pignus, quia emptor facit sibi rem utilem; nemini autem denegatum est suam sibi querere utilitatem, si id sibi liceat: nec etiam dolo facit, qui suo jure utitur, l. nullus 66. ff. de reg. jur. idque in propriis terminis expendebat Jurisconsultus in d. l. vectigali, & nemo debet nocere sibi, ut aliis profit, nec omittere suam utilitatem, etiam si aliis noceat, l. Proculus, ff. de damno infecto.] Et *n. 14. §. 15.* Garc. idem persequitur, & *n. 16.* addit: [Hoc procedere, etiam quod cum utilitate emptoris sit immixtus dolus, quia iste non est dolus illicitus, sed diligentia, l. qui autem, §. sciendum, ff. quæ in fraud. cred.] Et *n. 17.* confirmat hanc resolutionem Garc. ex eo, quod non obstante dolo, redemptio remanet facta quia originem habet ab anteriori causa, ut ipse census: & fortius in Regali jure, quod habet qua-

litate, & privilegium illud expediendi per novam venditionem; & tunc intentari non poterit actio hypothecaria, quia hypotheca per redemptionem evanuit; sed actio personalis ex edicto, *Quæ in fraudem creditorum:* & quod etiam cessabit quando in dolo est admixta utilitas emptoris.

Garciam in his omnibus conclusionibus sequitur Rodriq. *de ann. reddit. lib. 6. g. 18. n. 55* ad finem, confirmando suam resolutionem ex traditis à Cyn. Alberic. & Salic. in *l. 1. C. si antiquior creditor,* qui dicunt licere mihi emere pignus pluribus obligatum, à primo creditore vendente jure creditoris, quamvis ex hoc cæterorum pignus extinguatur, nec dolo facio, quia jure meo utor. Sequitur Gregor. *l. 46. tit. 13. part. 5. glos. 2. Casanat. conf. 6. n. 64.* ubi probat, quod nemini facit injuriam, recipiendo pretium ex contracta præambulo. Guiarb. *decis. 79. n. 27. ad fin.*

Hoc confirmatur ex traditione Reg. de Ponte *decis. 28. n. 17. §. 18.* ubi in resignatione officii facta à debitore, & ab eo, qui tenebatur observare contractum, probat tali resignationi fraudem non inesse, quia est res usitata, & emptor ad nihil tenetur sic contrahendo, quia usus est jure suo, & contraxit eo modo, quo lex mandat ad sui beneficium: ex quo si secundario læditur conductor, lex hoc non attendit, sed succurrit remedio actionis ad interesse in beneficium conductoris contra locatorem, pro quo est facta regula legis nullus, ff. de regul. jur. & materiam prosequens, cum *n. 18.* loquutus fuisset de novis venditionibus, quæ Neapoli, usitantur ad extinctionem onerum anteriorum, ait *n. 19.* quod in hoc casu non est curandum de interesse secundario tertii: & *n. 20.* tradit, quod cum sint hi contractus liciti, & soliti, non est curandum de mala fide, vel dolo. Ponte refert Amato *consil. 19.* & melius *consil. 49. n. 4. vers. premissa,* & *n. 5. §. 9.* ubi in individuo respondet fraudi: quod non consideratur in illo, qui suo jure utitur, *n. 14.* fuse Noguerol. *allegat. 4. n. 127. usque ad 130.*

In conscientia quid autem sit dicendum, distinguendum est, utrum cessionarius ad suam commodum cedat jus luendi, puta ad faciendam novam venditionem census ad minorem rationem antiqui extinguendi: & puto cessionarium esse tutum, aut ad transferendum antiquum censum in novum emptorem in præjudicium creditorum sui primi creditoris, sine aliqua sua utilitate, & tunc cogitandum erit: de quo videndus Castri. Palao *ubi sup.*

Cello aliquo censu imposto super bonis Universitatis, ad rationem puta septem pro centenario, aut cassis locis Montium, vel S. Georgii ad rationem quandam pro centenario, cum promissione perpetuæ exigibilitatis, de jure, & de facto, si post cessionem census, & redditus ex speciali Principis sanctione moderati fuerint, ut contigit in Regno nostro, & extrà, an cedens teneatur? Dignum hoc elegans appellat Olea *tit. 79. n. 31.* qui refert Tondut. *resolut. civil. cap. 40 post n. 53.* inclinantem in opinionem negativam. Dicitur ea ratione Tondutus, quia cedens non præstet casum, qui ex facto Principis accidit, l. Lucius, ff. de evict. & periculum reductionis factæ à Principe, spectare ad cessionarium, voluit Carena *resol. pract. 118.* Guzman. *de ev. et. 9. 30. n. 9. §. 9. 52.* Admittit hanc opinionem Olea quando voluntate Principis facta sit reductio, vel propter bellum, vel aliam calamitatem. Aliter si ob impotentiam Universitatis supervenientem

supervenientem reductio facta sit. *Leotard. de usur. q. 30. n. 31.*

Reductione ex facto Principis sequuta, considerat D. Card. de Luca *lib. de credito, discurs. 64. n. 15.* etiam in exigibilitatem de jure, quia non debetur amplius annualitas ad majorem rationem per Communitates, quæ solvunt ad rationem reductionis; & nihilominus illud accidens cedere debeat in damnum cessionarii, his verbis: [Aut posita tunc veritate, seu exigibilitate de jure, postmodum in toto, vel in parte resulter inexigibilitas, etiam de jure, puta quia Princeps, vel alter supremus Magistratus, quia ad id sufficientem potestatem habeat, edicto, seu lege caveat, quod census, vel alii redditus ad minorem summam reducantur, seu per aliquod tempus suspendantur, ut in censibus cum Communitatibus frequenter contingere solet, ex deductis per Cenc. de cens. q. 3. Rovit. prag. 5. de cens. plenè Olea de cess. jur. tit. 3. q. 7. sub tit. de cens. in suppl. sive quod debitoribus moratoriam concedantur ex causa belli, vel sterilitatis, aut alterius accidentis, ad ea, quæ ad materiam moratoriam habentur collecta per Grass. de effect. cler. cap. 3. 2. cum similibus: & tunc ubi etiam cedens utramque exigibilitatem, facti, & juris promississet, cum verbis denotantibus tractum successivum, ac perpetuum, adhuc istud accidens cedere debet in damnum cessionarii, cum sit casus, qui sequi debet dominium eodem modo, quo ejus damno cedere deberet amissio census in toto, vel in parte ob casualem peremptionem fundi, vel deteriorationem, ut benè probat Olea ubi suprâ, idque nimium probabile videtur.]

Nisi (ut quandoque in facti contingentia praticavi) esset cessio, vel assignatio pro solvendo, non autem pro soluto; quia nempe debitor annui census impositi super ejus bonis ad majorem ejus commoditatem, ac ad evitandum, circuitum, sive (ut frequentius) ob qualitatem creditoris, in quo facilior sit exactio fructuum, vel reddituum à Communitatibus, vel à debitoribus potentibus, talem assignationem tanquam per speciem mandari faciat, cum totam pendeat à dominio, cujus sequela est periculum; ideoque istud esse debet ejus, qui est dominus, & cujus esset commodum, quod ab incremento resultaret, dum tali casu cessionarius, vel assignatarius subjaceret periculo peremptionis fundi, super quo ejus census fundatus est.]

E contrario Ansaldo, *conf. 26.* decernat pro cessionario, quoties cedens promissit manutene bonum nomen, ex Barzio *de cis. 110. n. 20.* Mart. de *claus. p. 1. claus. 305. n. 1.* edisserens, quod reductio de ordinaria potestate Papæ, vel Principis procedat, & quod casus non sit inopinatus, & insolitus, cum passim fiant reductiones; ideoque non possit argui, quod casus post cessionem contingens cedat in damnum cessionarii, cum non sit casus.

Præterea, sive inexigibilitas quantitatis cessæ ultra summam moderatam, sit de jure, vel de facto, dum cedens utramque promissit, teneri debet de parte reducta per Principem, juxta communem distinctionem ab eodem etiam Card. de Luca approbatam in *eodem disc. 64. n. 21.* ut latè suprâ dictum est in *q. 6. n. 14.* Consequenter tradita in presenti articulo pugnare videntur cum illis, quæ in *disc. q. 6.* scripta sunt.

Ad conciliandam repugnantiam, & contrarietatem, dicitur quod si promittitur creditum cessionomni futuro tempore idoneum, & capax, prout in

q. 6. tunc verba promissionis referuntur ad exigibilitatem de facto, & superveniens inopia debitoris cessi potest cedere in damnum cedentis prout si cessionarius sibi consulisset fidejussione, & principali obligatione cedentis Quatenus demùm deducto censu per Principem post cessionem, consideratur inexigibilitas de jure, & per consequens stante promissione, videtur teneri debere cedentem. Verius enim erit, hanc inexigibilitatem superveniens de jure non fuisse consideratam in promissione exigibilitatis, quia non tenetur cedens de evictione, quæ ex facto Principis sequitur.

— — — — —

ARGUMENTUM.

Cedens, & cessionarius, qualiter in simul concurrant? Clericus an cedat franchisiam? Privilegium quando transeat per cessionem jurium. Melioramenta an possint peti sine cessione? Jejunium, vel opus bonum, an possit cedi? Decimæ an possint cedi laicis? An jus sepulchrorum cedi possit? Cedens an possit transigere post cessionem? Actio dotis repetendæ, constante matrimonio an possit cedi? Exigibilitas quando censeatur promissa, & quibus formulis? Actiones passivæ, & jus excipiendi de adulterio uxoris, an possint cedi? Legatum dotis ante nuptias, vel post, in dotem non datum, an possit cedi? Cedendo jura conventus ut agat, an liberetur? Cumulantur nonnullæ assertiones in materia cessionis?

SUMMARIUM.

- 1 Cedens, & cessionarius, quando concurrant per as, & libram.
- 2 Clericus an possit cedere franchisiam?
- 3 Privilegium heredibus, & successoribus concessum, an per cessionem jurium transeat ad singularem successorem?
- 4 Prohibitus cedere, vel eligere, potest procuratorem constituere.
- 5 Melioramenta an possint peti sine cessione?
- 6 Cedere alteri an quis possit jejunium, vel bonum opus?
- 7 Jus formale decimarum an laicis possit cedi?
- 8 Jus sepulchrorum an possit cedi?
- 9 Cedens an possit transigere post cessionem?
- 10 Actio dotis ob decoctionem viri, an possit cedi, & quid si ob divortium, vel deportationem viri?
- 11 Exigibilitas perpetua quando censeatur promissa?
- 12 Exigibilitas ex quibus clausulis censeatur promissa?
- 13 Formula cessionis recensetur.
- 14 Actiones passivæ an cedi possint.
- 15 Maritus an possit cedere jus excipiendi de adulterio uxoris, si dotem donaverit, vel vendiderit?
- 16 Cessibile ante matrimonium, vel post, utrum sit legatum relictum mulieri pro dote, si non fuerit in dotem traditum?
- 17 Cedendo jura conventus ut agat, an liberetur?
- 18 Asserta nonnulla cumulantur in materia cessionis jurium.

COLLECTANEA.

1 Cessione facta sine clausula, dummodo cessio non retorquetur contra cedentem, cedens, & cessionarius tunc concurrunt per æs, & libram. Ita D. Reg. de Ponte *decis. 34. n. 73.* ubi sic ait:

[Nec ex cessione, & concursu damno afficitur cedens, si habuit à cessionario partem crediti, pro quo cessionem fecit; & si non cessisset, plus non consequeretur: & è contra cessionarius, cum repræsentet cedentem, & habeat eandem obligationem ex eodem jure, & fonte, non potest prætere jus antierius, sed concurrat insimul cum cedente contra debitorem ad suum creditum consequendum, unusquisque pro sua rata; & si bona non sufficerent, dividetur per æs, & libram pro quantitate crediti uniuscujusque, ad textum in l. quod autem, §. eleganter, ff. de donat. inter virum, & uxor. ubi text. elegans ad hoc: Aliàs si cessionarius præferretur, damno cedens ex cessione afficeretur, & operaretur contra ipsum: quod ut dixi nullo jure procedit, quando non præcedit obligatio cedendi, & sumus in extraneo, & sit cessio ex æquitate juris, fundata in dicta regula, Quod tibi non nocet, & alteri prodest: voluntariè enim quis solvit pro debitore ad obtinendam cessionem; unde sibi imputet si erit in damno, & dum aliud non acquirit, quàm jus creditoris pro parte, quomodo vult excludere creditorem in residuo, si parem causam cum eo habet? Et hoc videtur de indubitabili, quia ex cessione non plus juris consequi potest, quàm quod est penes cedentem, mediante quâ succedit in locum illius.]

2 Clericus an possit cedere in parte, vel in toto franchisiam suam? Olea *tit. 6. quest. 3. n. 5.* agens de cessionario Ecclesiæ, an gaudeat immunitate, qua Ecclesia gaudet, contra plures pro negativa opinione, demùm ita loquitur: [Unde non probo, quod tradit Marc. Anton. Thomat. *decis. 299. part. 2.* Clericos posse cedere laicis franchisiam suam, & in cessionarios laicos transferre immunitatem laicorum.] E conerario Ventrigl. *in prax. notabil. Eccles. tit. de immunit. Clericorum à datis, annos. 14. §. unico, n. 12.* affirmat, quando franchisia est taxata, ut possit tunc Clericus cedere, vel vendere in toto, vel in parte eam laico, ex Quaranta *in Sum. Bullar.* & ita refert praticari in Regno.

Rationem assignat Dom. Cardin. de Luca *lib. 14. de regul. tit. miscel. Eccles. discurs. 5.* quia non omnibus Ecclesiasticis, aliisve exemptis suppetit commoditas conficiendi panem propriæ domi. Unde propterea emere coguntur panem usuaalem, cujus pretium est mixtum: partim scilicet intrinsecam, & naturale pro valore tritici, expensis molituræ, cocturæ, & compositionis; partim extrinsecam, & accidentale, ratione gabellæ. Hinc ait inolevibile usum, quo Ecclesiasticis permittitur facultas vendendi, ut ita se reintegrent de illa gabella, quam solvant ex occasione vendendi panem usuaalem: sed in hoc articulo me relatores gero, & videndus Dom. Reg. de Marin. *lib. 2. resol. 159. & ad Revert. decis. 314.* cum aliis congestis per Oleam *dicto n. 5.*

3 Privilegium immunitatis alicui per supremum Principem concessum pro se, & hæredibus, & successoribus suis, ita quod ipse, & successores sui ad aliquod onus, vel ad aliquod præstandum minimè teneantur, an extendatur ad emptorem bonorum, si privilegiatus in eam jura sua per cessio-

D. de Luca *Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

tionem transtulerit? Tondut. *resol. civil. cap. 44.* probat, quod sic, quia privilegium sit reale. Sed Dom. Reg. de Marin. *ubi sup. n. 7. & 8.* negat; nisi superadderetur universalis dictio, *Quibuscumque hæredibus.* Larrea *alleg. 11. n. 18. & 19.* & Ciriacus *controv. 151. n. 55.* Distinguit Ciarlin. *controv. 110.* inter privilegium, & contractum onerosum, ut in privilegio clausula, *pro se, hæredibus, & successoribus,* non extendatur ad singulares successores; secus in exemptione à Principe titulo oneroso habita: & in hanc distinctionem inclinatur Olea *ubi sup. n. 6.*

Prohibitus cedere, vel eligere, vel procuratorem suum constituere, potest tamen simplicem procuratorem constituere. Ita probat Lambert. *de jure patron. art. 1. q. 4. lib. 2. p. 1. n. 6.*

Melioramenta an possint repeti absque cessione, ab eo, qui ipsa fecit; seu utrum qui melioramenta non fecit, pro eis jus retentionis habeat, si cessionem ab eo, qui melioraverit, non habuerit? Sord. *conf. 183. à n. 19.* negat h's verbis: [Et ad hoc ut melioramenta peti possint, vel pro eis fundus retineri, necesse est, quod actor probet, se ea fecisse, vel ab eo causam habuisse universali, vel singulari titulo, cum cessione jurium, qui ea fecit, aliàs obtinere non potest.] Et quod possessor probare debeat, quod ipse ea fecerit, vel saltem alius, cu jus sit ipse successor universalis, vel particularis. Paul. de Castr. *consil. 270. part. 2.* Honded. *conf. 85. n. 41.* Et quamvis ubi constet melioramenta fuisse facta, intret præsumptio, quod ab eo sint facta: Tamen dicta præsumptio non sufficit, ut Gratian. *disc. 193. n. 1.* quem refert, & sequitur Pacian. *de locat. & conduct. cap. 34. §. 4. n. 4.*

Et licet sufficiat, repetere volentem melioramenta esse successorem ejus, quem constat illa fecisse, etiam singularem; Requiritur tamen, quod talis successor singularis reportaverit jurium cessionem, aliàs sine nihil acquireret, ut post Gratian. *n. 2.* idem Pacian. *n. 5.* Qui tamen advertit, non acquirere actionem pro repetitione melioramentorum post restitutionem rei meliorata: secus autem si adhuc possideat rem, & velit retinere. Mantie. *de tacit. lib. 11. tit. 29. n. 5.* Cancer. *part. 2. cap. 6. n. 41.* Coccin. *decis. 359. n. 1.* Octobon. *decis. 129. n. 15.*

Quæ assertio vera itaque est; nam qui succedit titulo particulari in re meliorata, vel qui melioramenta facta alteri solvit, si rem possideat, retentionem etiam citra cessionem pro melioramentis habebit, ut probat expressus, & individualis textus in l. hoc iudicium, §. impendit, vers. sed his qui, ff. commun. divid. Alex. Trentacinq. *lib. 3. var. tit. de pign. resol. 1. n. 1.* multis relatis Guzman. *de civit. quest. 20. n. 29.* Hermosil. *int. 9. glos. 3. n. 115. tit. 3. part. 5. & in l. 36. tit. 5. part. ... glos. 7. n. 6.* Olea *de cess. jurium, tit. 4. q. 7. n. 32.*

Unde in casu occurrenti decisum refert Garbias *de expens. cap. 7. n. 13.* emphyteutam, à quo dominus directi domini emphyteutica bona vindicare intendit, vel quia emphyteusis sit finita, vel aliter ad ipsam devoluta, posse bona retinere ratione melioramentorum, quæ non ipse, sed colonus ejus fecerat; neque audiendum esse dominum, si sine expensarum refusione fundum petat, opponendo alium, idest colonum, non emphyteutam, à quo bona vindicantur, meliorata. Hæc ego in animadu. in Gratian.

Cedere, & donare alteri quis potest jejunium, vel aliud bonum opus, quod facit in remissionem pænæ pro peccatis cessionario debitorum, dummodo

154 Spicilegium de Cessione Jurium,

uterque sit in gratia. D. Thom. in *Supplem. quæst. 13. art. 2.* Suar. *disput. 37. sect. 2.* Tolet. in *Summa, cap. 9. tit. de satisfact. n. 6.* Duo etenim considerantur in jejunio, vel alio bono opere: unum est meritum jejunantis, qui per illud meretur, si est in gratia. Alterum est satisfactio; nam ultra meritum meretur remissionem pœnæ: quod est meriti, non potest quis alteri cedere: quod autem satisfactio- nis, potest: at purus homo non potest mereri de condigno pro alio, sed solus Deus. D. Thom. 1. 2. q. 114. art. 2.

7) Jus formale decimarum Episcopi, vel Ecclesiæ cedere laicis non possunt; incapaces enim sunt laici ex prohibitione Concilii Lateranensis sub Alexand. III. Tiraquell. *de retract. lignag. gl. 1. n. 46.* Rot. *decis. 5. part. 11. recent. per totam,* ubi num. 8. extendit, etiamsi concessum sit jus decimandi, & concessa sit exactio, quæ importat commodita- tem; nam etsi concessio commoditatis valeret, tamen dum principaliter cessum fuit jus deciman- di, nec ratione commoditatis substat. Prohibi- tio fuit circa annum 1215. quo anno Alex. III. ademit Episcopis facultates faciendi concessiones. Papa verò potest derogare Sacris Canonibus, Apostolicis Constitutionibus, & decretis; quini- mò Conciliis generalibus, quorum respectu aliqua specialis mentio desideratur, ut habeatur certa voluntas Pontificis. Cardin. de Luca *lib. de regul. discurs. 2. n. 20.* & *tit. de decimis, discurs. 6.* Unde in Catalonia, & Hispania concessiones Regibus factas refert Fontanel. *de pact. nupt. claus. 4. gl. 19. part. 1. n. 83.* cum Mauros expellere susceperent, & laicales effecta fuere decimæ, & profanæ. Unde ex privilegio Apostolico, & ex immemorabili laici sunt capaces dicti juris activi; an autem nedum immemorabilis requiratur, vel etiam debeat esse fama concessionis ante Concilium Lateranen- se, discurrunt Rota, & Card. de Luca *ubi supra.*

8) Jus sepulchrorum an possit cedi? Negat Tira- quell. *dicta gl. 1. n. 55.* quamvis transeat ad hære- des. Sed contrarium probat Olea *tit. 3. quæst. 8. n. 22.* & de consuetudine ita latè scripsi in *Grati- anum, cap. 110.* vendi enim potest, & adjudicari creditoribus, pro eo, quod concernit cæmentia, ornamenta, ipsumque sicut materialem. Cardin. de Luca *lib. 16. tit. miscell. Eccl. discurs. 28. n. 12.* & *lib. de præminent. discurs. 40. n. 8. & 9.*

9) Cedens an possit transigere, & pacisci cum debitore cesso in præjudicium cessionarii, si ad hæc non denunciata fuerit cessio per unum ex requisitis in l. 3. C. de novat. Resolvitur affirmativè, si cessio facta sit ad commodam cedentis, l. fin. ff. de transact. Si autem facta sit in commodum cessionarii, Olea *tit. 8. quæst. 2.* tangit articulum n. 25. & deinde immemor prætermittit: & n. 24. refert Cancerium p. 3. var. cap. 1. à n. 126. usque ad 136. asserentem posse debitorem, qui nomen debitoris sui pignori dederat, antequam creditor faciat unum ex tribus annotatis in l. 3. transigere, & pacisci cum debitore, nisi id in necem creditoris ex mera voluntate fuerit factum.

Post cessionem validam esse transactionem inter cedentem, & debitorem cessum, si non intervenit unum ex requisitis legis 3. volunt Afflict. *decis. 335. num. 21.* Butat. *decis. 534. n. 4.* Rot. post Cencium *decis. 161.* ubi firmat, ad hunc effectum nec sufficere simplicem denunciationem, non exhibito instrumento: & iterum Rot. *decis. 245. n. 4. part. 9. recent.*

Punctus difficultatis consistit in casu, quo

penes cedentem non remanserunt actiones, ut quia habebat utiles, vel si habebat directas, illæ inutiles, & inefficaces remanserunt præsertim quoties in cessione adjecta sunt illa verba, *ponen- do, & substituendo eum in locum suum,* & cessio facta est in amplissima forma; tunc enim volunt Recen- tiores, debitorem non posse cedenti solvere, etsi non intervenit unum ex requisitis dictæ legis, ut probat Arias de Mesa *lib. 1. var. cap. 19. num. 6.* D. Præf. Merlin. *lib. 2. contr. 3. 2.* & per alios supra dictam est. Quamvis etenim traditionem hanc de solutione resellant Cardin. de Luca *lib. de credito, discurs. 70. n. 13.* ubi quod solvens bona fide libe- rari possit, Mansus *consul. 1. à n. 11. per tot. & n. 18. & 19.* ubi etiam si sciverit cessionem transi- gendo, ut sustentabilis sit opinio, de qua Arias de Mesa, & D. Præf. Merlin. At in contrarium ita textus in l. fin. ff. de transact. Mansus n. 34.

Actio dotis ob decoctionem viri, an possit cedi per uxorem alteri? Olea *tit. 3. quæst. 7. n. 22.* pro certo statuit, mulierem non posse jus repen- di dotem, ob vergentiam viri ad inopiam cedere in præjudicium mariti, & filiorum, & post alios Amat. *resol. 83. n. 9.* Gratian. *discept. 427. n. 16.* Dom. Hodiern. *concr. 3. n. 74.*

Ducantur, quia hoc sit merum privilegium mulieris, ejusque personæ inhæreat, ita ut nec transeat ad filios, mortua matre. Gratian. n. 15. Amat. *resol. 86. n. 9.* Rot. *decis. 607. n. 53. part. 4. recent. tom. 3.* Card. de Luca *lib. de dote, discurs. 87. num. 12.*

Insuper quia dotis affectuatio non sit vera res- titutio, sed quædam affectuatio, seu sequestratio in manibus uxoris, cum fructus dotis obnoxii maneat alimentis viri, & filiorum, dotibus filia- rum, & quoad excessum creditoribus mariti, ut Dom. Reg. de Marinis *lib. 1. resol. 20. & ad Revert. decis. 29. & 180.* & alii, quos refert Olea n. 21. ita ut non competat creditoribus posterioribus mariti jus offerendi. Giurb. *decisione 16.* Præf. de Franch. *dec. 54.*

Argui potest in contrarium, quod privilegium repetendi dotem mortua uxore, suot qui tenent transire ad filios, ut Signærol. de Homodeis *cons. 135. per totum,* dicens quod etiam non subsit ratio civilis, infargit tamen ex æquitate officium Judicis: cum sequantur Tufchus *conclus. 762. n. 16.* Muta *decis. 23. n. 13.* Fontanell. *de pact. nupt. clausul. 7. gl. 2. part. 4. n. 76.* Ulteriùs, nam adhuc in controversia est, utrum dos affectuata sit vera dotis restitutio, & admittatur jus offerendi contra mulierem. Pro creditoribus, ut liceat eis offerre dotem in pecunia consistentem, & implorare ces- sionem juris crediti dotalis, volunt Gaspar The- saur. in *dec. 207. in addit.* Merlin. *de pign. lib. 3. quæst. 73.* quia viro competit jus offerendi, l. mutus, & ibi Gloss. ff. de jur. dot. consequenter & creditoribus.

Certius si affectuatio peteretur super mobili- bus, vel in vim pacti in instrumento dotali appo- sici de restitutione dotis, tam in casu soluti matrimo- nii, ut Reg. de Marin. *d. resol. 20.* Morot. *discept. 4.* Restitutio enim conventionalis est plena unà cum fructibus, & creditores viri in eis jus non habent. Reg. de Marin. *ubi supra.*

Cessio crediti dotalis adest constante matrimo- nio, quoties competat jus offerendi creditoribus mariti, qui offerant pecuniam, quæ investiri poterit in stabilia, vel in jura fructifera pro alimen- tis

tis mariti, & filiorum : & ingeniosè Card. de Luca lib. de dot. discurs. 77. appellat irrationabilem conclusionem contra creditores, de exclusione à jure offerendi, quia semper creditoribus competit jus petendi bona exequi, & subhastari, ad effectum ut ex pretio ipsi mulieri, aliisque creditoribus, juxta eorum ordinem satisfiat, ad terminos textus in l. à Divo Pio, ff. de execut. rei judic.

Possit hæc ratio confutari, quia valor bonorum ad effectum assecurationis fit per appretium, & non per subhastationem, ut in terminis Præs. de Franch. decis. 54. Procedit discursus, si pro parva dote mulier vellet rem assecurationis jure retinere, quæ esset magni valoris, & indivisibilis; quia tunc locum habet jus offerendi, juxta Glossam in l. quandiu, C. de distract. pign. Faber C. de jur. dotium, definit. 27. & decisum refert in R. Coll. Conf. D. Reg. Revert. decis. 240. & nupetrimè in R. C. S. ut latè scripti in Gratian. cap. 38. n. 9. ubi judicatum refert, quod vendantur bona, & in pretio audiantur omnes. Item jus offerendi locum habet, si maritus ob vergentiam restituisset dotem cum clausulis translatis domini. Giurb. decis. 24. n. 18 Amat. resol. 83. n. 12. Reg. de Marin. d. resol. 20. n. ult. Card. de Luca de dote, discurs. 88. n. 5.

Qualitercumque tamen sit, quamvis respectu creditorum jus offerendi habentium adsit subingressio in locum, & jus mulieris, aut respectu emptoris bonorum viri: Cæterum bona, quæ ex pretio emuntur, remanent pro alimentis viri, & filiorum, & fructus excrecentes pro creditoribus. Et quando est plena restitutio conventionalis, licet creditores viri jus non habeant in fructibus excrecentibus, benè verum fructus ad onera matrimonii deputantur. Consil. Rola consult. 53. n. 16. D. Reg. de Ponte conf. 123. lib. 2. & scripti in observ. 617. in Præs. de Franch. n. 20.

Quæ omnia omisit considerare Olea tit. 3. q. 7. n. 23. dum tradidit, semper inspiciendum, an sit vera dotis restitutio, ut cessio tunc consistet; secus si foret sequelstratio, vel positio in tuto: nam erit inutilis cessio.

Marito ad perpetuum carcerem, vel ad tritremes in perpetuum damnato, deportato, vel bannito, uxor dotem repetere potest. Fontan. claus. 7. glos. 2. p. 10. n. 91. vel divortio facto sine sua culpa, aut si maritus furore captus sit, ut post innumeros probat Olea n. 24. & 25. Tamen hoc jus alii mulierem cedere non posse, firmat Olea n. 5. quia vera dotis restitutio non fit. D. Præs. Merl. cent. 2. contr. 52. per tot.

11 Exigibilitas perpetua censetur promissa à promittente manutene creditum certam, & tutum omni tempore in perceptione sortis, & fructuum. Cenc. de censib. q. 82. n. 23. Merlin. de pign. lib. 5. q. 21. n. 7. Rot. decis. 49. p. 12. recent.

Cedens creditum censuale, verum, & exigibile, pro onere perpetuo celebrationis Missarum, intelligitur promittere perpetuam exigibilitatem, cum quævis promissio, sive quilibet alius actus, recipiat interpretationem à materia subjecta, l. si insulam, ff. de præscript. verb. Menoch. cons. 778. n. 7. Rot. ubi sup. n. 8.

12 Exigibilitas censetur promissa per cedentem ex clausula præservativa, [Citra præjudicium omnium, & quorumcumque aliorum jurium, & actionum ipsi cessionario quomodocumque, & qualitercumque competentium contra debitorem, & alios fortè obligatos, & super quibuscumque eorum bonis, quibus per præsentem nullum fiat

D. de Luca Addis. ad Tract. de Cess. Jur.

præjudicium, novatio, nec derogatio aliqua, sed ad majorem cautelam, cautelam cautelis addendo, & cumulando, & omnia alia meliori via, & firmis remanentibus primævis actionibus, quibus liceat uti, etiam variando ad ejus electionem.] Ita D. R. Galeor. controu. 32. lib. 1. n. 8. & seq. ubi refert Surd. in decis. 23. firmantem ex dicta clausula præservativa excludi novationem, & remanere in primævo statu rem, quasi potentialiter sequatur liberatio, scilicet si debitor cessus solvat, & non aliter: quæ tacita conditio impedit novationem fieri, & idem Reg. Galeor. n. 14. ponderat pactum inter partes conventum, quod salva sint jura, & hypothece contra principalem debitorem.

Inter formulas cessionum hanc recenset Mansus consult. 1. n. 17. si promittit cedens manutene nomina cessa vera, exigibilia, & etiam promittit curare infra certum tempus illorum exactionem ad favorem cessionarii, aliàs de proprio solvere.

14 Actiones passivæ cedi non possunt, quia in bonis nostris non sunt, sed creditorum, l. raro, C. de hered. & act. vendit. Cancr. 3. p. var. cap. 2. n. 42. Amat. resol. 58. Merlin. de pign. lib. 5. q. 8. n. 4. Olea tit. 3. q. 9. n. 20. Hinc creditor hæreditatis non potest convenire emptorem hæreditatis, etiam quod iste promississet solvere creditoribus, l. 2. C. de hered. vel act. vendit. Donatarius nequit conveniri à creditoribus donatoris, etiam ex pacto à donatore adjecto, ut donatarius satisfacere teneretur, l. cum res, C. de donat. Gratian. discip. 204. n. 34. Quinimò in divisione hæreditatis inter hæredes, si onus debiti transferatur in unum hæredem, adhuc hæredes proportionibus hæreditariis sunt conveniendi. Salgad. part. 2. cap. 26. n. 15.

Alii, & verius, censent posse conveniri hæredes, vel conveniri emptorem hæreditatis, qui promissit solvere creditoribus. Glos. in d. l. 2. Suid. decis. 90. num. 8. Rot. decis. 127. n. 59. post Merlin. de pignor. D. Reg. Tappia in decis. S. C. 9. num. 29. quando emptor promissit omnem hitem ipse suscipere. Merlin. de pignor. lib. 5. quest. 11. & stante juramento, tenet D. Reg. Latr. decis. 44. n. 10. & ibi Gizz. Et causâ evitandi circuitum, non ex rigore, dict. l. cum res: sed ex æquitate, per leg. dominus, ff. de condit. indebit. S. C. accommodavit actionem creditoribus contra donatarium, qui de rigore non tenebatur actione personali. Alias de Mesa lib. 3. variar. cap. 50. num. 58. Gratian. discip. 332 & vitandi circuitus gratiâ. Cancr. ubi sup. n. 68. Giurb. decis. 62. num. 38. Merlin. de pignor. lib. 4. q. 142.

Si creditor egerit contra emptorem hæreditatis, & deinde vellet agere contra hæredem, repellitur exceptione taciti pacti de non petendo ab ipso, l. 2. C. de pactis. Salgad. ubi sup. n. 34. ubi limitat quando emptor non esset solvendo, quæ, & alia scripta sunt in observatione 274. in Præs. de Franch.

De æquitate canonica emptorem posse conveniri, tenet Gratian ubi supra, numero 36. Reg. Latr. decis. 15. num. 4. maxime si venditor hæreditatis solvendo non sit. Olea ubi supra, dict. num. 20.

Emens à Fisco, à creditoribus jure speciali conveniri potest, ex l. 1. C. de hered. vel act. vend. Alfar. de offic. fisci. glos. 34. special. 9. num. 57. Caponus de pact. quest. 11. num. 14. Olea d. num. 20. Idem in emente ab Ecclesia, scripti in Gratian. cap. 204.

Venditor hæreditatis, vel aliter rei cum onere, si conventus solverit, potest id quod præstite-

156 Spicilegium de Cessione Jurium,

rit ab emptore recuperare, l. 2. c. de pact. Gomez tom 2. var. cap. 2. n. 5. Olea d. n. 20.

85 Cessibile an sit jus, quod habet maritus accufandi, vel excipiendi de uxoris adulterio, ad effectum lucranda dotis, ut si maritus dotem donaverit, vel vendiderit, aut alio titulo transtulerit?

Affirmat Noalis de transmiss. casu 46. n. 20. Olea tit. 3. q. 7. n. 34. quia hoc jus non tam vindictam, quam pecuniarium commodum respicit: secus si vindictæ jus tantum respiceret.

16 Cessibile an sit legatum relictum mulieri pro dote, si cedatur ante contractum matrimonium? Distinguentur sunt plures casus: aut legatum sit ita conceptum, si nupserit, vel cum nupserit, aut postquam nupserit, seu in subsidium nuptiarum; & conditionale est, proinde non est cessibile, neque transmissibile. Idemque si legetur contemplatione certi matrimonii. Olea tit. 3. q. 7. n. 35. Aut legatum est pro dote, vel causâ dotis, vel pro contrahendo matrimonio; & tunc dubium est, an sit modale, vel conditionale? Castil. tom. 8. de aliment. cap. 36. §. 10. n. 23. & Noalis casu 17. n. 4. volunt conditionale esse. E contrario Olea ubi sup. n. 35. firmat esse modale. Bene verum est nuptiis non sequentis restituendum esse legatum, quod mulieri innubili, præstita cautione solum fuit. Legatum pro dote respectu hæredis potum esse, & statim peti posse, præstita cautione de modo implendo, scribit Olea num. 36. in fin. per textum in l. quibus diebus, §. Thermus, cum aliis, de condit. & demonstr.

Alii volunt, quod ubicumque legatum est pro dote, annexam habeat conditionem matrimonii, ex Bart. in l. Titio genero, ff. de legat. 1. ita ut actio denegetur puellæ, quæ in propria domo vitam coelibem ducere velit. Reg. Sanfel. decis. 87. Card. de Luca lib. de dote, disc. 127. n. 3.

Aliqui distinguunt, an verbum dotis, dispositioni, vel executioni adjectum sit, ut in secundo casu dispositio sit pura. Bald. consil. 286. n. 4. lib. 3. Cyriac. controu. 72. n. 42. primo verò casu sit conditionalis.

Indistinctè Card. de Luca lib. de dote, discurs. 14. n. 7. quoties agitur de legato, vel dispositione per ultimam voluntatem, dicit semper esse conditionalem dispositionem, quidquid sit in contractibus, in quibus hæc distinctio adhiberi solet. Mant. de conject. lib. 11. tit. 18. n. 20. & seqq. Noalis casu 17. n. 54.

Et ipso, quod legatum est pro dote, verbum dotis, adjectum dici substantiæ, sentit Cardin. de Luca ubi sup. Et ubi alia non urgent adminicula, semper erroneum existimat, ex sola contextura verborum inadvertenter per Notarios, vel scriptores testamentorum uno, vel altero modo concipi solita, destrui debere substantiam voluntatis, quæ est non relinquendi, nisi pro dote præsupponente de sui essentia matrimonium carnale, vel spiri- tuale. In summa quæstionem esse ait voluntatis, & ponderandæ præsumptiones, illa præsertim ex intermedia provisione alimentorum, vel altera affectionis testatoris, qui verisimiliter esset etiam sine nuptiis relicturus. Ita Card. de Luca n. 10. d. disc. 14.

Si agitur de dote succedente loco legitimæ, & adsit conditio expressa ex legato dotis relicto; tunc purum est legatum, ad limites legitimæ, non in excessu. Ita Cardin. de Luca discurs. 14. num. 4. Unde cessibile est legatum ante contractas nuptias quoad legitimam. Ita susè Olea tit. 3. q. 3. n. 37.

Cyriacus controu. 72. in legato relicto à patre, vel avo.

Si consanguineus legavit puellæ pro subsidio sui maritagi, quam postcè pater competenter dotatam collocavit in matrimonium, nullâ factâ mentione legati, an valeat cessio facta per filiam in patris favorem? Paschal. de patr. potest. part. 2. cap. 6. n. 43. notabilem dicit hanc casum, & sentit cessionem esse nullam. E contrario Olea ubi supra, n. 38. probat valere, quia legatum pro dote certæ mulieris, vel incertæ de certis, debetur, etiam si puella contraxisset matrimonium sub spe consequendi legatum, sive nullâ ejus factâ mentione, sive protestatione Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 33. n. 32. Cancr. part. 3. cap. 20. n. 175.

Nec obstat, quod filia nubens non petiit legatum, nec illud in dotem dedit: unde tanquam relictum in subsidium nuptiarum, non potuit cedi ad favorem patris, dum nupsit sine commemoratione legati, prout ita argumentatur Paschalis. Oppositum enim verius est, quando certæ personæ legatur, vel certæ de incertis. Ita Olea n. 40. ubi infert validiorem esse cessionem alteri factam post contractum matrimonium, cum per adimplementum modi, vel conditionis jam quæsitum sit legatum mulieri. Alia vide sup. q. 20.

Dotis mentio, quando faciat dispositionem conditionalem, videndus Fontanell. de pactis nupt. clausul. 6. gl. 3. part. 2. per totam, qui n. 45. & seqq. putum dicit legatum relictum mulieri, ad hoc ut præstanda sit cautio de nubendo, & peti possit etiam ante nubilem ætatem & transmittatur ad hæredes mulieris innuptæ defunctæ, quamvis n. 59 referat præxim contrariam, & vide quæ scripsi n. Grat. c. 254.

Cedendo actiones, quandoque quis liberatur, si 17 convenitur, & quandoque non: unde operæ pretium est exempla recensere.

Si fidejussor prius solvat, & solutionem notam debitori non faciat, propter quod iste iterum solvat; unde ex solutione fidejussoris debitor nihil commodi sit consequutus, & fidejussor deinde actionem mandati habeat, sufficere quod tunc indebiti conditionem cedat fidejussori contra creditorem, cujus cessione liberatur, l. fidejussor. ff. mandati. Aliter est quando prius debitor solvit, & solutionis ignarus fidejussor iterum solvat, cum divinare non debuerit solutionem factam à debitore; nam actione mandati poterit agere contra debitorem; sed tenebitur cedere debitori conditionem indebiti ex æquitate, argumento legis in creditore, ff. de evict. Faber. lib. 18. conject. cap. 20. quia debitor certiorare debebat fidejussorem de solutione à se facta, l. si fidejussor, §. si cum debitor, ff. mandati. Fontanell. decis. 216. n. 15. Olea tit. 5. q. 14. n. 11. & seqq.

Altera species est ex textu in l. Titio fundus, ff. de condit. & demonstrat. ubi testator Titio legavit fundum sub conditione, si in Asiam non veniret, & si veniret, fundum legavit Sempronio. Titius præstita cautione Mutiana de non veniendo in Asiam, fundum consequutus est, si postmodum Mutiana stipulatio commissa fuerit; quia Titius pervenit ad Asiam, & hæres debeat præstare Sempronio fundum, tunc sufficit, quod cedat actionem contra Titium, & fidejussores. Olea n. 7. ubi supra.

Aliud exemplum est, si Titio nomen debitoris legetur, vel testator dixerit: Decem, quæ mihi Sempronius debet, lego; tunc enim nihil aliud legatum censetur, quam actio adversus Sempronium, quæ si nulla est, nihil legatum intelligitur, l. si sic

fit legatum, § 2. & 3. ff. de legat. 1. & hæres tenetur dumtaxat actiones suas legatio præstare, si compelleretur experiri aduersus debitorem, l. seruum filie, §. cum qui chirographum, & §. sed etsi, ff. de leg. 1. Morot. respons. 5. D. Reg. de Marin. ad Revert. decis. 582. Idque adeò verum est, ut nec sumptus litis præstare hæres teneatur. Angel. & Jason in d. l. cum qui chirographum.

Procedit bene verum, si nomen, vel actio legatur. Ciriac. controu. 336. & seq. Alia res est, si res, vel species aliqua legatur, quæ penes alium reperitur; quia hæres tenebitur ad expensas litis ante traditionem, & si moveatur lis post traditionem, sumptibus legatarii sustinebitur, l. his verbis, §. fin. ff. de legat. 3. Garz. de expens. cap. 17. n. 10. Olea ubi sup. n. 8.

Si res vendita nondum tradita subripitur, vel in ea damnum iniuriâ fit, venditor qui extra culpam damni, vel furti est, cedendo actionem emptori, liberatur, l. quod saepe, §. si res vendita, ff. de contrahend. empt. Similis est textus in l. lectos, l. cum qui, ff. de periculo, & comm. res vendita. Olea ubi sup. n. 29. quæ conclusio adaptatur ad alium quemlibet casum furti, vel damni contingentis in rebus, & mercibus venalibus, post perfectam earum venditionem; quoties enim ad unum ex contrahentibus spectat periculum, tenetur alteri damnum passo præstare actiones suas. Ut tamen venditor cedendo liberetur, & retinere possit pretium, vel exigere, requiritur ut actiones habeat, quas cedat; nam si nullas haberet, quia vendiderat rem alienam, quæ furto periit, damnandus erit: idem si publicaretur res ex facto Principis. Olea n. 29.

In materia legis Aquiliæ est alia species; si enim dominus convenitur noxali iudicio, electionem habet, utrum præstet animal, quod noxam fecit, aut litis æstimationem: animali deinde occiso, cum dominus facultatem tradendi non habeat, quia noxæ dedere, tradere est animal vivum, tunc cedendo actionem, quæ sibi competit pro quadrupede occisa, ipsam quadrupedem præstare videtur, idque procedit, si dominus in bona fide fuit; quia sibi non constiterat noxam fecisse: de qua re videndus Olea à n. 29. usque ad finem.

Regulariter quoties quis ex eo tenetur, quod actionem habeat contra alium, tunc eam cedendo liberatur. Exempla sunt in l. Julianus, §. penultimo, ff. de act. empt. ibi: [Emptorem ex empto agentem cogere posse venditorem, ut ex locato cum colono experiat, ut quidquid fuerit consequutus, emptori reddat, l. cum in plures, §. messem, ff. locati, ibi: Concedere tibi frumentum dominum posse, Labeo ait, & ut id faciat, colonum ex conducto cum domino acturum, l. si sic legatum 77. §. fin. ff. de legat. 1. ibi: Per quam actionem compellat heredem experiri.] Olea d. tit. 5. q. 14. n. 10.

Qui obligatus est ad agendum ex contractu, non satisfacit, etiamsi actiones suas cedere offerat, & præcisè ad agendum compellitur, ut ex Glof. in l. quod deberur, ff. de pecul. Præs. de Franchis in decis. 311. & ibi Ego de obligato ad favorem alterius ad liquidandum instrumentum viâ ritus contra debitorem; quia non liberatur si offerat cedere, cum instrumentum viâ ritus nequeat liquidari per cessionarium solum. Olea n. 25.

Qui verè debitor est, non liberatur cedendo actiones contra suum debitorem, quia inuitus creditor debitorem mutare cogi non debet. Olea num. 24.

Condemnatus ad fructus perceptos, an teneatur

ad fructus perceptos per cessionarium? Affirmant Duran. decis. 266. Christin. decis. Belgic. 240. tom. 1. faciunt tradita per Gravian. discurs. 240. num. 38. quia non desinit possidere, qui dolo desinit possidere; & fructus censentur percepti per condemnatum, & sic firmat Olea n. 28. etsi alii contrarium sentiant, quia sententia est stricti juris, & fidei dicitur possedisse, qui desinit possidere.

Vendita re cum pacto ut pretium pro securitate evictionis converteretur in emptionem alicujus census, vel fundi, si venditio rescindatur ob læsionem, vel annulletur, liberabitur venditor cedendo jus census, vel fundi ex pretio comparati. Capiblanco, de Baron. lib. 2. pragmat. 1. cap. 8. Olea n. 39. Extendit si minor distraxerit rem cum pacto, ut pretium convertatur in emptionem census, vel fundi, & venditio, siue ex parte venditoris, siue emptoris rescindatur, vel annulletur.

Conductor adjectus per tertium à re conducta, potest compellere locatorem, ut agat contra illum, qui deiecit. Gratian. discurs. 174. num. 26. ubi quod liberatur cedendo actionem. Fontanel. decis. 137. n. 21. Ego tamen in Gratian. n. 17. limito si requiratur magna impensa, ex Giurba deo. 12. n. 8. Pacian. de loc. c. 56. n. 27.

Conventus ratione actionis, quam habet, si agitur contra ipsum, ut agat, cedendo liberatur. Bart. in l. Julianus, §. penult. ff. ad l. Rhod. de iactu: hoc remedium subsidiarium appellat Præs. de Franch. decis. 41. n. 6. ubi tamen tradit, quod hic modus agendi sit fragilis, dum conventus cedendo liberatur.

Speciem recenset Præs. de Franch. in actione competente mulieri pro dote recuperanda super feudalibus, in qua succedebat filius primogenitus, quemadmodum si esset corpus feudi per matrem emptum: tenetur autem primogenitus ad partem pretii, prout in feudo novo ad favorem secundogeniti, juxta Andr. in cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. in 1. Addit. & propterea cum non posset agere secundogenitus super feudo, etsi nollet primogenitus agere, refert decisionem Præs. de Franch. quod posset compelli per secundogenitum. Quæ decisio an hodie procedat in Regno vigore gratiæ concessæ, scripsi latè Ego in observ.

Stringit exemplum in actione ad feudum competente primogenito, emptum à patre cum assensu, si possessio feudi sit penes venditorem, & primogenitus nolit adipisci possessionem feudi tempore, quo debet conferre partem pretii feudi novi secundogenito, dum pretium sit solutum per patrem: in quo casu compellatur primogenitus agere: nec videtur, quod liberari possit cedendo actionem, nisi dixeris, posse cedere actiones directas, vi quarum secundogenitus uti procurator posset agere.

Controvertitur demùm in hac re, an scilicet ubi quis liberatur cedendo mihi actionem contra aliquem, possim ego contra eum absque ulla cessione agere? Pro opinione affirmativa facit, quia inutiles circuitus sunt evitandi. Carleval. de iudic. lib. 1. tit. 2. disp. 8. n. 5. & hanc sententiam in individuo tenet Bart. l. cum fundus, §. servum tuum, ff. de condit. indebiti, Cancr. part. 1. var. cap. 2. num. 64.

Amplexatur hanc sententiam Olea n. 44. quando aliqua iusta causa id suaderet, & iusta causa foret, si absens esset, qui agere tenetur, vel

158 Spicilegium de Cessione Jurium,

decessisset sine hærede ; nam utilis actio hoc casu intentari posset.

Extra terminos feudales probabilior est hæc opinio , potissimum ubi proceditur solâ facti veritate inspectâ, ut scripsi in dicta observ. 41. n. 4. ubi id etiam tenui in actione crediti super feudo. Alia res est , si agendum esset actione ad feudum ex empto per primogenitum successorem emptoris , juxta exemplum relatum : & videnda quæ scripsi in d. observ. 41. n. 4.

Condemnatus pro delicto , vel culpa famuli , Officialis , vel substituti , non liberatur cedendo actionem contra eum , quem substituit. Cancr. part. 2. var. cap. 2. num. 95. Thesaur. decis. 85. Olea tit. 5. q. 7. n. 36. ubi quod solum per substituentem potest repeti.

Conductor , qui sublocavit , conventus ad solutionem pensionis per locatorem , an liberetur cedendo actiones contra subconductorem ? Negant Caroc. de locat. par. 3. tit. de locat. vel ligal. q. 10. n. 1. Olea tit. 5. q. 4. n. 5. addo Manent. dec. 39. n. 5. Navar. q. for. 64. n. 4.

Dic aliter , si conductor non simpliciter sublocavit , sed cesserit omnia jura subconductori de consensu locatoris Gratian. discept. 7. 19. num. 3. Merlin. dec. 356. n. 3. Pacian. de locat. c. 32. n. 63. Alia vide infra.

18 Cessio ex intervallo post solutionem correi debendi fieri non potest , nisi pactum de cedendo præcederet. Ita utraque manu omnes in hanc sententiam convenire , ostendit Olea tit. 5. quest. 4. n. 2. Extendens etiam si correus , qui solvit , nullum commodum percepisset ; quia nimirum omnis pecunia ad alium pervenisset. Hodiern. ad Surd. decis. 308. à n. 6. Quidquid dicat Amat. resol. 37. à quo cavendum tradit Olea n. 5. nam sicut respectu partis , quæ ad correum semper pervenit , cessio ex intervallo post solutionem inutiliter fit , ita etiam respectu totius. Cæterum potest correus actione negotiorum gestorum , vel de in rem verso agere contra correum. Thesaur. decis. 191. Cencius quest. 110. à num. 30. Amat. n. 36. Olea n. 36. refellens Grivellum dec. 80. & Fabrum lib. 11. con-ject. c. 1. n. 8.

Limitatur ubi correorum dispar , & diversa est obligatio. Nogueroi alleg 55. n. 56. Hodiern. n. 16. Olea n. 8. Probat ex textu in l. si minoris , ff. de admin. tut. ubi cessio utilis fuit post solutionem , quia tutores ex mala administratione tutelæ erant obstricti ; curatores verò erant debitores pupillo , quia minùs à tutoribus exegerant. Similia sunt jura in l. Papinianus , ff. mandat. l. Stichum , §. si mandato , ff. de solut.

Restringitur pariter si correus suo nomine expressè solvisset. Paul. de Castr. in l. Modestinus , n. 2. ff. de solut. D. Reg. Latr. dec. 32. n. 5.

19 Cessione actionum in delictis locus non est , si unus ex reis condemnatus ex delicto , pœnam pecuniariam , vel salarium insolidum solvit. Gl. fin. in c. si quis presbyterorum , de reb. Eccles. non alienand. Bart. in l. 1. §. si plures , in fine , ff. de eo , per quem factum erit ; quia maleficiorum nulla est societas , & ita judicavit Rot. apud Merlin. decis. 589. Olea tit. 4. quest. num. 12. ubi refellit Guazzinum ad defens. reorum , cap. 23. defens. 33. n. 3. contrarium volentem : etsi aliter sit in foro conscientiæ , in quo si unus solvat , alii partes rescarcire tenentur. Bonacin. in sum. tom. 2. disput. 1. quest. 8. puncto 1. num. 21. Refert tamen Olea in foro exteriori , etsi actio non competat , cedi

nihilominùs actiones contra consocios ; idque æquitate niti.

Beneficium cessionis uni ex pluribus condemnatis ex quasi delicto , vel culpa solidum solventi an competat ? Carleval. de judic. lib. 1. tit. 1. disp. 5. n. 45. probat quod non.

Contrarium defendit Olea n. 34. distinguendo inter maleficium , & quasi maleficium , veluti quando ex cœnaculo quid dejectum fuit , §. item is , Instit. de obligat. quæ ex quasi delicto : quo casu cessio actionis prohibita non est. Gl. l. ex maleficio , §. is quoque ff. de obligat. & act. Bart. d. l. 1. §. si plures , Olea ubi supra , n. 13. & seqq. ubi etiam distinguit inter Judicem dolo , vel propter sordes injustè judicantem , ut non possit tunc impetrare jurium cessionem contra eum , pro quo judicavit , secus si per imperitiam.

Descendit ex eadem distinctione , quod in locis ubi viget statutum , ut Universitas teneatur pro furto , damno , vel delicto commisso in ejus territorio per suos cives , damnum passus teneatur Universitati actiones suas cedere contra delinquentem ; absque cessione enim utiliter agit. Olea n. 37.

Infertur etiam , fidejussorem , qui solvit pro debitore ex causa maleficii , posse impetrare cessionem jurium contra confidejssorem , ac etiam ei actionem comperere absque cessione , quia respectu plurium delinquentium cessat actionum cessio , & actio , ac tunc solutio in pœnalibus parit tantum liberationem , non actionem ad repetendum ; non verò cessio actionum cessat in pluribus fidejssoribus ex causa maleficii , cum inter se non ex delicto , sed ex contractu teneantur , & mutui periculi respectu intercessisse intelligantur. Quidquid dixerint Merlin. de pign. quest. 70. lib. 4. n. 41. Solorzan. de jur. Indiar. lib. 6. cap. 15. vers. y yo lo tube en terminos.

Remedium legis 2. C. de resc. vendit. cessibile est. 20 Chartar. decis. 8. Olea tit. 4. quest. 3. n. 1.

Hæsitatur bene verum , an creditores habentes venditorem debitorem obligatum cum bonis omnibus , & juribus , ex recte valeant dictum remedium sine cessione ? Fab. de error. pragmat. dec. 1. ita loquitur : [Necesse est , ut actionem , quæ debitori competit adversus emptorem , accipiant à debitore per cessionem , ut debitoris jure uti possint ; non enim ex eo solum , quod debitorem habeant obligatum cum ipsius bonis omnibus , & juribus , videri possunt habere jus exercendi actiones , sed tantum jus petendi , proposita in actiones ipsas hypothecaria , ut sibi cedantur ; proindeque eo demum casu permittendum his est , ut petant , & impetrent cessionem , quâ debitor ipse agere possit.] Ratio patet , quia remedium dictæ legis 2. contrahentibus inter se tantum comperere poterit , seu jus , & actio de una in aliam personam , sine cessione non transferatur. Unde Olea n. 5. tutius esse existimat , ut creditor agat adversus debitorem , ut ei dictum remedium cedat , & actiones suas , quas si cedere recusaret , vel absens esset , admitteret , ut creditor ageret remedio dictæ legis 2.

Facit in simili , quod creditor missus in possessionem rei conductæ per debitorem , non aliter potest agere remedio dictæ legis 2. contra conductorem , & rescindere locationem ratione læsionis , quàm si à debitore jura cessa habeat , ex textu in l. in venditione , §. 1. ff. de bon. auth. judic. poss. Olea ubi supra , n. 11. cum Pinell. in d. l. 2. part. 2. c. 3. n. 36. quem defendit contra Amat. resol. 68. n. 7.

Verius

Verius ego puto, quod pro creditore probat Amatus, quia si debitor rem pignoratam vendidit, & enormiter fuit laesus, adhuc ejus creditores agent ad supplementum, & beneficio dictae legis 2. uti possunt. Ita Chazondas lib. 1. var. cap. 35. n. 26. & contra opinionem Oleae Ego scripsi in observ. 224. in Praef. de Franch. n. 3. prout etiam idem Olea stat contra Mainard. & alios, quos refert n. 2. volentes hoc remedium concedi creditoribus venditoris, qui ultra dimidium laesus fuit, si eis aliter satisfieri non possit.

23 Alia quaestio est, an debitor, vel secundus creditor possint agere remedio dictae legis 1. contra emptorem, qui emit à creditore viliori pretio cum laesione? Praef. de Franch. in decis. 224. tenet, quod sic, & probat Mainard. & alii, quos refert Arias de Mesa n. 25.

Contra Praef. de Franch. stat Morocius de jur. offerendi, n. 25. pro quo etiam depugnat Olea n. 6. cum Fabro ubi supra, errore 6. & 8. ubi per totum defendit contra pragmaticos, emptorem, si fraudis particeps non fuit, esse securum, tamen laesio enormissima in venditione interveniat, consequenterque neque debitorem, neque ex ejus persona posteriores creditores quicquam petere posse: & si creditor solvendo non existat, in nova additione Olea tit. 5. q. 9. n. 23. carpit opinionem Arias de Mesa, qui erunt videndi.

24 Cessione deficiente, debitor dominus pignoris distracti, vel secundus creditor utilibus acti onibus experietur, juxta sententiam Ar. de Mesa cap. 35. num. 20. ubi quod opinio haec non solum nititur aequitate, ne emptor cum jactura debitoris locupletetur: sed efficaciter probatur ex l. rescriptum, §. 1. ff. de distract. pign. l. Iulianus, §. si procurator, ff. de act. empr. Neque obstat, quod actio, quae nascitur ex contractu venditionis, sit personalis, quae competit ei, qui contraxit. Quia haec ratio viger in directa actione, non in utili, quae aequitate dictante aliis accommodatur.

25 Jus pacti de retrovendendo, seu retractus conventionalis, cedi potest, ut dictum fuit quest. 85. num. 7. Sed utrum sine cessione possit exerceri per creditorem, diversa res est. Affirmat Cutellus de donat. contemp. matrim. tract. 1. discurs. 2. part. 6. n. 184. ex Rodrig. & Mastrillo probans, creditorem posse exercere pactum de retrovendendo ad favorem debitoris sui appositum, & Cutellum refert Olea tit. 4. q. 3. n. 2. in fine.

26 Cessionarius pacti de retrovendendo praefertur domino directo, vel ejus cessionario, volentibus uti jure praelationis ex directo domino competentis. Tondut. resol. civil. cap. 83. Olea tit. 3. q. 2. n. 39.

27 Cessum tamen jus retrahendi rem stabilem, competit vicino cedentis, seu consanguineo, ubi ex jure municipali huic competit jus retractus. Giurba observat. 80. Olea ubi supra.

28 Cessibile non est hoc pactum, si actum fuit, ut venditor tantum possit redimere, quod ita pacisci potest. Cancer. part. 3. var. cap. 7. n. 254. Olea latè n. 41.

29 Pulchra quaestio est, an cedendo actionem haeres liberetur, si legatum fuerit jus redimendi, vel retrahendi? Faber C. de legat. definit. 12. tenet quod haeres tenebitur actionem suam praestare legatario, & simul pecuniam ad redimendum; licet non referat quid decisum sit.

Contrarium consuluit Cancer. lib. 3. var. cap. 20. n. 208. & sequitur Olea tit. 3. q. 2. n. 8.

Notabile illud est pro intelligentia supradictorum, quod directa actio ei tantum competit, cujus persona in contractu comprehensa est, neque alias transit sine cessione. Arias de Mesa ubi sup. c. 35. n. 18. Exclusa cessione, tunc quaeritur de utilibus actionibus, an competant, ut tradit idem Mesa n. 20.

31 Ex contractu gesto per procuratorem, negotiorum gestorem, institorem, vel aliam administratorem; tunc utilis actio quaeritur contra cessionem domino, seu principali, quando procurator, vel similis persona decessisset, vel abesset, aut aliter domino consultum non esset, & in subsidium, l. damni, §. fin. ff. de damn. infect. Costa de remed. subsid. rem. 91. post alios Olea tit. 4. q. 9. n. 5. Alias non quaeritur actio sine cessione. Ita idem Olea n. 4. Nisi ex re, vel circa rem, aut supra rem domini contraxisset. Golin. de procur. part. 2. cap. 5. n. 197. in fin. Cancer. p. 2. var. c. 14. n. 104. Olea n. 6. & 12. Fab. lib. 5. coniect. cap. 4. idemque si extraneus paciscatur super re mea, si in mei favorem pactum concipiat. Praeterea ex instrumento jurato procuratoris quaeritur utilis actio, vel ex contractu procuratoris Ecclesiae. Olea tit. 4. q. 9. n. 25.

32 Ex contractu tutoris, vel curatoris utilis actio quaeritur minori. Olea tit. 4. q. 9. n. 27. Item ex stipulatione Notarii. Et hoc jure utimur.

Venditione, vel donatione facta cum onere, ut solvat certam quantitatem, Petro puta, vel Paulo, an utilis actio competat Petro, vel cessione opus sit? Negant Acofta de privileg. credit. reg. 1. consil. 4. à n. 35. Olea tit. 4. q. 9. n. 29. Arias de Mesa lib. 3. var. c. 50. n. 14.

33 Quid autem de aequitate Canonica? Magis receptam eandem opinionem esse, habetur ex Vela dissert. 27. à numero 21. Cancer. p. 1. var. cap. 1. num. 138.

34 Distinguendum puto inter validitatem stipulationis, & inter competentiam actionis sine cessione. Si vendo tibi rem, vel dono cum onere, ut solvas aliquam quantitatem meis creditoribus, tunc stipulatio proculdubio valet, cum mea interfit, ut liberet à meis creditoribus, quod efficit, ut stipulatio alteri facta subsistat, l. stipulatio ista, §. si stipulor, ff. de verb. obligat. §. sed & si quis, Instit. de inutil. stipulat.

35 Dubium versatur, an creditores ex ea promissione directe convenire possint emptorem, vel donatarium? Et agere non posse, nisi eis cedatur actio, probatur ex l. hereditatem, ff. de donat. l. cum res, C. eodem, l. servo invito, §. si restator, ff. de legat. 2. Monter. dec. 36. Vela dissert. 27. Cancer. part. 2. var. cap. 6. n. 115. & cap. 7. n. 259. Giurb. decis. 2. Hodiern. ad Surd. decis. 32. n. 17. Amat. resol. 13. n. 28. & resol. 45. à n. 22. & resol. 58. n. 9. D. Reg. Latr. dec. 44. n. 10. ubi Gizz. D. Reg. Marcian. disput. 41. & seqq. & alii, quos refert Olea ubi sup. n. 36.

36 Plures concedunt circuitus vitandi causam actionem creditoribus sine cessione. Surd. consil. 32. n. 7. Thor. part. 1. verb. Creditores an possint, Bortiller. de success. cap. 2. ibidem. 42. n. 19. Hodiern. contrav. 15. n. 80. & quamvis Olea hanc sententiam non probet, nisi aliqua excusanda cessionis, vitandi circuitus justa causa subesset; tamen Ego contra Oleam sentio ex Cancerio part. 3. var. c. 2. n. 68. Merlio. de pignor. lib. 4. q. 142. Giurb. dec. 62. n. 38. & scripsi in observat. 273. num. 4. in Praef. de Franch. & ex aequitate per l. dominus, ff. de cond. indeb. Arias de Mesa lib. 3. var. cap. 50. n. 58.

Propensius

160 Spicilegium de Cessione Jurium,

37 Propensius si iuramentum interuenit; nam ex promissione jurata tertio facta licet agere sine cessione. Cencius *de cens.* q. 67. n. 28. & 38. & q. 95. n. 11. Cancr. *part. 3. var. cap. 7. n. 265.* Arias de Mesa n. 13. Reg. Larr. *ubi sup. n. 12. & 17.*

38 Diuersa res est, an ex confessione illa in instrumento venditionis, vel donationis facta, possit tam emptor, vel donatarius, quam venditor, vel donator conveniri? Verior resolutio est negativa, nisi alia concurrant, ex quibus census probetur, *l. si quis, §. si in venditione, seu l. si in venditione, ff. comm. prædior. D. Reg. de Marin. lib. 1. resol. 102. Gizz. ad Reg. Larr. dec. 70. n. 7. Olea ubi supra, n. 38. ubi pro opinione contraria allegat Hodiern. controu. 15. n. 98. Fontanell. decis. 460. n. 18. si in donatione dictum fuit, quod donatarius teneretur ad debita, & quod donatio facta sit cum onere solvendi, ideoque duo concurrant, & donatio cum onere, & promissio donarii. Olea n. 39.*

39 Dato nomine debitoris in dotem, an debeatur evictio, vel dans teneatur facere verum? Pro opinione affirmativa argumentum præstat assertum communiter receptum, quod cedens nomen debitoris in dotem teneatur, nedum facere verum, sed etiam exigibile, ut tradit Paul. de Castr. *in l. media, ff. sol. matrim. n. 3. Montan. controu. 45. D. Reg. Galeot. lib. 1. controu. 33. Staiban. resol. 99. n. 27. & dixi in q. 36. n. 1.*

40 Pro dotante arguitur, quia cessante promissione evictionis, si dotantis dolus, vel mala fides intercessit, tunc indistinctè præstat evictio, siue sit pater, siue extraneus, siue dos incipiat à promissione, siue à traditione, *l. evicta, C. de jur. dot. ubi Bald. Salye. & alii, fuse Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gl. 8. art. 14. n. 33. Mala fide cessante, vulgaris est distinctio. Aut dos incipit à traditione, & evictio non præstat: aut à promissione, & secus, l. 1. C. de jur. dot. ubi Glos. Bart. Bald. & alii, Fontanell. n. 17. Boss. de dot. cap. 17. n. 19. Merlin. de pign. lib. 3. q. 44. n. 3. Burat. decis. 745. n. 1. Et licet hanc distinctionem plerique impugnent, & alii distinguant inter patrem, & extraneum, ut constat ex latè deductis per Fontanell. & Bossium: Attamen in foro hæc distinctio est receptissima, à qua non esse recedendum, ait Card. de Luca *lib. de dot. discurs. 157. n. 3.**

41 In patre, vel avo Fontanell. n. 20. & seqq. adhæ- rere videtur mediæ opinioni distinguendum inter dotem existentem infra legitimam quantitatem, ac aliam excedentem, ut priore casu præstanda sit evictio tanquam ex donatione ob causam, in secunda verò secus; quia liberalitas est, & donatio, & firmat Merlin. *d. q. 44. n. 7. & 10.* Sed ab hac opinione recedit Gardin. de Luca, morus quia vivo patre, vel avo dotante, non intrant termini legitimæ, quæ non datur in vita, licet reguletur paragii terminus; & si filia dotem amisit, novam dotem pater constituere tenetur: & satis differt, novam dotem constituere debere, & ex capite evictionis deberi: & suam conclusionem probat Card. de Luca *ex l. 1. C. de dotis promiss. ubi indistinctè expressa conventionione cessante, vel fraude, non debetur evictio.*

42 Ad tollendam æquivocationem, quæ resultat ex traditis supra in q. 36. ubi quod cedens nomen in dotem, tenetur præstare exigibile: Distinguendum est inter nomen debitoris æstimatum, vel inæstimatum; quia primo casu procedit illud assertum, ut si cedatur in dote pro quantitate promissa, tunc non dicatur dotis, sed dationis in solutum, seu emptionis, & venditionis contractus,

ex textu *l. 1. C. de jur. dot. & scripti supra in q. 83. n. 8. ubi aliter si nomen sit inæstimatum, & eodem n. 8. ego declato, quando evictio debeatur, nomine in dotem dato inæstimato.*

Suboriri potest difficultas in casu, quo pater promittit in dotem nomen debitoris, & hoc dedit inæstimatum, & reportavit renunciationem successionis, & paragii, ac aliarum hæreditatum; ideoque dos data videtur intuitu renunciationum, quas pater à filia obtinet: unde filia dotem quasi emere dicatur, ac de suo dotari; & datio dotis neque fuit merè voluntaria, neque gratuita, & proinde de evictione patrem teneri probat Fontanell. *d. p. 14. n. 24.*

Ulteriùs prætenditur evictio per virum pro suo interesse fructuum dotalium, durante matrimonio, dum pro dote suscepit in se onus alendi mulierem, quod aliàs patri incumbere debebat, quo casu propter hanc circumstantiam evictionem deberi per patrem, & intrat æquitas. His objectionibus occurrit Card. de Luca, & firmat nihilominus non deberi evictionem per patrem, quia etsi pater reportet renunciationem legitimæ, nihilominus de legitima tractari non potest, nisi post mortem patris, & tunc insurget alia quæstio, quæ procedit evictis bonis pro legitima assignatis, quod debeatur evictio. Quoad onus alimentorum inspicendum erit, an mulier alia bona habeat, ex quibus sit alenda.

In contingentia facti, quo pater obrinuit cessionem legatorum filia relictorum, & dos data erat ex causa onerosa, ego defendi evictionem deberi per patrem, dum legata erant ingentis quantitatis, faciunt tradita per Fontanell. *n. 24. & seqq.*

Inter promissionem nominis debitoris, & nominis cessionem, an sit adhibendum discrimen? dubitandum est, quia cesso nomine debitoris in dotem, dos incipit à traditione, cujus vicem sustinet cesso: sed quando promittitur nomen in dotem, incipere videtur dos à promissione, ideoque debeatur evictio, licet dato nomine in dotem, transeat utilis actio in virum: sicut vendito, vel dato in solutum nomine sine cessione, ut dictum est supra.

Mulier se ipsam dotando, cedens nomen debitoris in dotem inæstimatum, an teneatur de evictione? Affirmandum videtur, cum non sit in datione merè voluntaria, & sit in causa cor- respectiva, & onerosa, ob susceptionem onerum matrimonij.

Bald. Novell. *de dote, part. 7. privil. 42.* quem approbant, ac sequuntur Merlin. *de pign. lib. 3. quæst. 44. num. 16. Surd. de alim. tit. 7. quæst. 20. n. 1. Monter. decis. 13. n. 59. & 64.* volunt, per indirectum de evictione teneri, quamvis non directè, cum ex voluntate se mulier dotet, & incipiat à traditione, indirectè scilicet; quia tenebitur ad novæ dotis constitutionem, cum alimentorum denegatione, si possideat alia bona.

Contrarium firmant Barbof. *in l. æstimatis, n. 18. ff. sol. matrim. & cum eo Bossius de dote, cap. 17. n. 25.* nominatim reprobantes Bald. Novell. & cum Barbof. Card. de Luca *de dote, disc. 157. n. 5.* ut sufficiat, quod maritus applicet fructus aliorum bonorum extradotalium ad ratam dotalium ob evictionem amissorum, & non expellat sub evictionis prætextu uxorem aliunde non provisam, neque cogat ad novam dotem constituendam, adhuc si alia bona possideat.

Dotantes ex necessitate iure actionis, ut sunt suprador, raptor, homicida patris, hæres adimplens legatum

legatum, & similes, indistinctè de evictione tenentur: cum isti non possint dici donatores, neque exercente opus charitatis.

51 Si mulier emit ab aliquo fundum, & nupta dedit viro, utrum evicto fundo maritus agat de evictione contra eam? Glossa in l. ex promissione, ff. de act. & oblig. tradit quod sic. At Fontanell. claus. 5. glos. 8. part. 14. declarat, ut mulier liberetur cedendo actionem viro adversus venditorem, ex textu in l. si pro re, §. fin. ff. de evict.

52 Pater si pro filia fundum æstimatum in dotem dedit marito, & fundus fuerit evictus, si mulier, quæ patri hæres non existit, soluto matrimonio, fundi æstimationem ab hæredibus mariti reperat, doli mali exceptione poterit submoveri, quasi dolo faciat agens ex parentis dolo, quem marito nocere æquum non est, l. Maria, §. fin. ff. solut. matrim. Olea n. 18.

53 Maritus retrovendendo nomen debitoris acceptum æstimatum, liberatur in casu repetitionis dotium, si à principio inexigibile fuit; aliter si constante matrimonio supervenisset inopia; nam periculum ad maritum spectat, ideoque non satisfacit cedendo actionem contra debitorem. Olea tit. 5. q. 12. n. 5. & seqq.

54 Nomine debitoris in dotem æstimato dato, maritus tenetur suis sumptibus agere, etiamsi magni sint: aliter si nomen sit inæstimatum, quia repetit expensas, si magnæ sint; non tamen exiguas. Costa de rat. rata, q. 219. Olea n. 27.

55 Nomine debitoris in dotem inæstimato dato, si inexigibile culpâ mariti non sit redditum, soluto matrimonio liberabitur maritus, vel hæres ejus, retrocedendo actionem, licet pacto reservata sit electio uxori, ut possit vel pretium accipere, vel retrocessionem. Thor. in compend. verb. nomine debitoris in dotem, part. 1. Olea ubi supra, num. 26.

56 Cessionarius debet requirere cedentem, ut exhibeat instrumentum, quo doceat cedens creditum esse verum, & pariter ut liti assistat; aliàs sententia non nocebit cedenti. Paul. de Castre. conf. 170. lib. 2. in fine, Guzman de evict. cap. 35. n. 38.

Scripturæ validæ exhibendæ sunt, & assensus, vel decretum contra Universitatem, vel minorem, vel quod pecunia sit versa in utilitatem. Reg. Rovit. conf. 45. lib. 3.

57 Anni spatium ad pecuniæ restitutionem, quod conceditur marito, an locum habeat, quando nomen debitoris est retrocedendum? Negant Amat. resol. 49. n. 48. Cancer. p. 2. var. c. 7. n. 33.

58 Creditore vendente pignus jure creditoris, distinguendi sunt duo casus. Aut evincitur pignus à creditore anteriore, & quia creditor tenetur se facere potiorum, ipse evictionem præstat. Arias de Mesa lib. 1. var. cap. 44. n. 6. Dom. Reg. de Marin. decis. 121. & 430. & 442. Mangil. de evict. q. 44. Latrea decis. 75. Aut evincitur jure domini, & tunc debitor de evictione tenetur, l. si plus, §. 1. ff. de distract. p. gn. latè Olea tit. 5. q. 13. n. 14. Competit emptori actio ex empto, ex d. l. si plus, absque ulla cessione, l. rescriptum, §. 1. ff. de distract. pign. & est utilis actio. An competat utilis pignoratitia contraria sine cessione, dissidium est. Olea n. 18. refert, & sequitur Fabrum negantem de error. pragmaticorum decad. 22. error. 9. circa finem, nisi creditor absens esset, vel cedere recusaret. Contrarium tenet Donell. ad tit. C. creditor. evict. p. gn. non debet, n. 3. & 4. Differentiam inter istas actiones explicat Olea n. 19. scilicet ut major sit utilitas actionis

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

pignoratitiæ; nam si emptor contraria pignoratitiæ experitur, primævas creditoris actiones habebit, non autem si agit utili ex empto.

Tota difficultas consistit, quia creditor ex pretio pignoris venditi fuit satisfactus; unde cessio actionis post solutionem nullius erit momenti.

Faber lib. 18. conject. cap. 20. in solutione hujus difficultatis cruciatur: demùm id nudæ æquitati tribuit.

Contra Cujacius ad tit. C. credit. evict. pignor. non deb. vers. nunc tractemus, juris subtilitatem in hoc considerat, ut creditor, qui pignoratitiam contrariam non habet, habeat tamen, ut eam alteri præstare possit, ut accidit in l. cum is, in fin. ff. de fidejuss. & in materia cessionarii frequens est, ut licet quis non habeat actionem, habeat tamen, ut alteri cedat. Olea tit. 5. q. 13. n. 22.

Nomen debitoris in causam judicati capi potest, & adjudicari, vel subhastari, & vendi, juxta textum in l. à divo Pio, §. item quod dicens, ff. de re jud. Olea tit. 4. q. 4. n. 15. Quinimò sunt qui volunt, quod ad hoc, ut creditor possit agere contra debitorem debitoris, quod prius fiat executio, & additio, vel adjudicatio. Parlador. & alii, quos refert Olea ubi supra.

In facto contingit, quod in causa judicati pro credito ducatorum octingentorum adjudicatum fuit creditori nomen debitoris censualis in sorte ducatorum mille, cum pacto de retrovendendo per decem annos: dubitari nunc potest, an creditor, qui habuit assignationem majorem summâ sui crediti, intelligatur cessionarius de integro capitali ducato mille, & valeat exigere census ad majorem rationem. Quinimò potest dari casus, in quo fructus sortis adjudicatæ majoris summæ excederent rationem decem pro centenario, contra formam Constitutionum Pontificiarum, dum primum creditum est minoris summæ, quantum creditum censuale adjudicatum.

In favorem creditoris, cui additum, & adjudicatum est capitale majoris summæ, poterit argui, ut cum pacto de retrovendendo poterit licite creditor, seu adjudicationem reportare pro sua minori summa, quam sit creditum adjudicatum; quia pactum de retrovendendo ad beneficium creditoris minuit valorem crediti ejusdem debitoris, cum pactum istud sit pretio æstimabile, & diminuat juxta aliquos de justo valore quartam partem, & juxta alios minus tertiam parte, taliter quod res, quæ justo pretio valet centum, licet cum pacto de retrovendendo ematur septuaginta, ut de his, & aliis opinionibus latè Fontan. in decis. 83. & seq. prout ita practicatur in emptione stabilium, quæ semper minoris venduntur cum dicto pacto, quam si liberè venderentur, & absolute, & absque aliqua spe, quod aliquando possent redire ad ipsum venditorem.

Unde jura Regia, & redditus Fiscales ob jus luendi competens Regiæ Curiæ, minori pretio venduntur, ut Gizz. ad Reg. Latr. dec. 16. pulchrè Dom. Bil. Consuet. Neap. tit. de contrah. empt. fol. 176. n. 88.

Insurgeret alia difficultas, quando infra spatium temporis quo possit exerceri pactum de retrovendendo, debitor censualis adjudicatus recemeret capitale ducatorum mille, cui videlicet restituenda sit integra summa sortis principalis; quia debitor assignatus, & cessus, si restitueret creditori assignatario, & cessionario, iste solùm erat creditor ducatorum octingentorum, unde restam debitor debet restituere primo domino habenti jus affrancandi

162 Spicilegium de Cessione Jurium,

- 66 Hinc difficultatem à nemine vidi tactam, & magis me cruciat, cum simus in censualibus, in quibus semper apponitur pactum de retrovendendo, & pro eo parum diminuitur de justo valore, ut docet Fontanell. *decis.* 84. n.7. & cessionarius semper tenetur retrovendere debitori censuali jus census celsum.
- 67 Præterea in controversia est in materia censuum, an censualia possint vendi minori pretio, quam constituta sint? Giurb. *decis.* 13. negat, tradens non esse licitum ea emere minori pretio, quam sint justè constituta; & si id fiat, rescindendam esse venditionem pro rata census venditi minori pretio, quam fuerit constitutus.
- 68 Posset resolvi difficultas, quod infra tempus exigendi pactum appositum in subhastatione, debitor celsus, si reemeret capitale, tunc non posset solvi creditori assignatario ultra summam, quam verè debet consequi, & reliquos ducatos bis centum restituere primo domino; & ita similiter respectu fructuum census. Si verò efflaxerit tempus pacti de retro, tunc assignatarius efficiatur dominus totius capitalis ducatorum mille, cum antea adstringebatur, tam pacto de affrancando pro debitor censuali, quam pacto de retro, pro debitor condemnato. Sed vide quæ scripsi q. 58. n.7.
- 69 Exceptio excussionis bonorum debitoris principalis, ac fidejussorum, quæ obstat creditori agenti hypothecariâ contra tertium possessorem, non obstat fidejussori cessionario, juxta ea quæ scripsi n.2. & 3.
- 70 Aliter si adessent alii fidejussores; nam eo casu fidejussor, qui cessionem obrinnit, agens contra tertiam, exceptione non factâ excussionis in bonis aliorum confidejssorum repelleretur. Olea *tit.* 6. *quest.* 11. n.14.
- 71 At si vera est doctrina Oleæ, tunc fidejussor cessionarius contra fidejssores aget, demptâ suâ ratâ.
- 72 Cedendarum actionum beneficium habens, si omiſsa exceptione solvat, & creditor culpâ, vel facto suo cedere non possit, an habeat conditionem indebiti, ac si solvisset indebitum. Faber *lib.* 11. *conject.* c.20. negat; nam exceptionem sibi competere, ignorare non potuit, nisi per juris ignorantiam, quæ conditioni viam non aperit. Olea *tit.* 5. q.7. n.27. Varius tamen videtur idem Olea *tit.* 5. q.4. n.46.
- 73 In tutore dubitatur, omittente exceptionem cedendarum contra alium tutorem, utrum ille repetere possit, quod solvit tanquam indebitum, in casu, quo pupillus liberasset contutorem? Negat Faber *ubi supra*, & sequitur Olea *tit.* 3. q.7. n.27.
- 74 Aliter inquit Olea n.26. si tutor obtrata cessione competiret postea pupillum liberasse contutorem, quia haberet conditionem indebiti, ex Guzman *d.* q.35. n.53. & idcirco Olea ponderat cessionis utilitatem.
- 75 Illud tamen verum est, quod ob solutionem, reportata cessione, si deinde constaret, cedentem liberasse eum, adversus quem cessit, posset cessionarius contra eum recursum habere, & repetere, quod solvit, tanquam indebitum, eumque destellionatu accusare. Olea *tit.* 5. q.7. n.26.
- 76 Alimentorum commoditas cedi potest. Merlin. *de pign.* lib.2. *tit.* 1. q.23. licet jus alimentorum non possit cedi, & alimentis legatis, quia debentur legatario jute actionis, potest commoditas ipsorum exequi ad instantiam creditorum. Merlin. *ubi sup.* ego *lib.* 2. *de linea legali*, *art.* 28. n.3. quamvis in contrarium arguit ex doctrina Bald. *l. legatum in annos, in secunda lectura, vers. quidem tenetur, ff. de capit. diminit.* ubi inquit esse cautelam, ut legatum declaratur relicto pro alimentis, ne subjaaceat creditoribus. Reg. Sanfel. *in prax.* *sect.* 60. n.32. Confil. de Vargas Machuc. *decis.* 53. n.121.
- Commoditas ususfructus penes debitorem existens, venit in hypotheca bonorum. Cyriac. *controv.* 319. n.22.
- Legato nomine debitoris censuali cum omnibus emolumentis, veniunt census decursi vivo testatore, & non exacti. Aliter quando simpliciter legatur. Ego *d.* lib.2. *art.* 23.
- Censu legato, an censeatur legatus ususfructus tantum vita durante, vel dominium sortis, scripsi *latè d.* *art.* 23.
- Cello, & resignato Episcopatu, vel feudo titulato resutato, an titulus remaneat? Olea *tit.* 3. q.3. n.17. præsertim n.24. resolvit, quod sic. Reg. Marin. *ad Revert.* *decis.* 303. De Episcopo, qui resignavit, ego scripsi *latè in Gratian.* *cap.* 291. n.10. & 11.
- Socius an proprio nomine possit sine cessione utiles actiones exercere, quæritas ex contractu alterius socii? Ego copiosè scripsi *in Gratian.* c.336. cum distinctione, an socius acquisiverit proprio nomine, vel societatis; & cum distinctione in secundo casu, an verba concepta fuerint in personam socii contrahentis? Licet Amat. *resolut.* 13. n.36. asserat, quod si contractus unius ex sociis, societatis nomine confectus sit, possit quilibet sociorum absque cessione pro sua parte instrumentum exequi.
- Conductores vectigalium, si assumpserint alios in socios, an isti possint agere contra conductores vectigalium sine cessione, sicut ipsi principales conductores? Affirmat Gratian. n.41. & quamvis Tondutus *resol.* c.59. contrarium velit; tamen Card. de Luca *de credit.* *disc.* 88. n.9. concedit utiles actiones sociis, & non directas; & vide quæ scripsi *in Gratian.* *ubi supra*.
- Debitor cello habente dilatorias, & peremptorias actiones, cedens tenetur. R. Rovit. *cons.* 45. n.1. *lib.* 3.
- Exceptio invaliditatis cessionis ultra summam pretii numerati, an sit dilatoria, vel peremptoria, controversatur apud Oleam *tit.* 9. *quest.* 10. *in fine*. At esse dilatoriam, & opponendam ante litem contestatam, volunt Fab. *lib.* 4. *C.* *tit.* 26. *def.* 10. Arias de Mesa *lib.* 1. *resolut.* 24. n.7. Rota *decis.* 228. n.5. *part.* 13. *rec.*
- Cessio rei litigiosa in transactione sustinetur. Gabriel *de action.* *conclus.* 5. n.24. Rota *dec.* 208. n.4. *ubi sup.*
- Confessio emissa post cessionem non præjudicat cessionario. Surd. *dec.* 256. n.9. Gratian. *discept.* 287. *num.* 12. Ludovif. *dec.* 311. & ibi Beltram. Rota *dec.* 294. n.10. & 11. ubi quod cessionarius non repræsentat cedentem, prout hæres, *d.* *part.* 13.
- Pactum de retrovendendo, reservatum ad beneplacitum venditoris, uti personale cedi nequit. Rota *decisione* 669. *part.* 1. *recent.* & *decis.* 189. *part.* 4. *rec.* Idem si reservatum sit distrahentibus, & non hæredibus. Cravet. *conf.* 98. n.8. & Rota *d.* *dec.* 189. n.5.
- Cessio cum obligatione cessionarii in casu victoriæ tradendi partem, valet juxta Puteum *decis.* 307. *part.* 2. & pluries dixit Rota, ut *decis.* 328. *part.* 1. *rec.*

89 Cessio fundata in credito resoluto, non extinguit debitum, sed remanet illa actio pro consequatione crediti, l. si quis ante, §. si quis, ff. de acq. possess. Giurb. decis. 63. n. 1. & 2. Rota dec. 215. n. 5. p. 12. rec.

90 Promissio manutenendi verum, & bonum jus Regium cellum, an referatur ad crediti substantiam, dum notorium est, Regem solvendo esse. Menoch. consil. 778. n. 5. quem sequitur Mastril. decis. 240. n. 11. tenet, quod sic. Contrarium firmat Rota decis. 49. p. 12. rec.

91 Cessione facta cum clausula, dummodo non retorquetur directè, nec indirectè, cessionarium secundum priorem esse, probat Cutell. decis. 3. §. part. 2. n. 12. ex Præf. de Franch. decis. 260. Thor. part. 2. compend. verb. Creditores cessionarii, Addit. ad Costam conf. 68. Giurb. dec. 87. n. 19. & ita practicari tradit Cutel. à n. 12. & convenit Staib. contra ea, quæ scripsi supra.

92 Cessionem partim in pecunia, & partim titulo donationis non valere, deciditur in l. per diversas, & l. ab Anast. C. mand. & nullam rationem habendam, nisi vindictæ, ait Cujac. & cum ipso Leonard. de usur. q. 39. n. 22. Etiam si pro parte venderetur uni, & pro parte donaretur alicui interpositæ personæ, Cancr. lib. 1. variar. cap. 13. num. 76. Giurb. observ. 58. n. 13. & scripsi in Gratian. c. 286.

93 In cessione census an requiratur pecunia numerata, prout in creatione? Negant Olea tit. 6. q. 10. n. 65. Cenc. de censib. q. 72. n. 16. ubi quod sufficit confessio de recepto. Salgad. & Andreol. contra Giurb. decis. 117. & observ. 58. & vide latè ea, quæ cumulavi in Gratian.

94 Fidejussor an à confidejssore solum reperat sine cessione? Affirmant de æquitate Fontanell. dec. 216. Olea tit. 5. q. 4. n. 38. Costa, & alii, quos cumulo in Gratian. c. 281. & in observ. 55. ad Præf. de Franch. Rejiciunt hanc sententiam Andreol. controu. 360. Reg. Latr. dec. 32. n. 2. Hodiern. Ciriac. & alii, quos vide in Gratian. d. c. 281.

95 Cessione actionum ab hæredibus mariti an indigeat uxor pro exigenda pensione rei dotalis locatæ? Affirmat Gratian. discept. 20. Olea tit. 5. q. 10. n. 25. At contrarium volunt Barbol. in l. 6. §. non solum. n. 18. solut. matrim. Ayllon ad Gomez variar. tit. de locato, n. 9. & scripsi in Gratian. d. c. 20. n. 13.

96 Cessio fidejssori principaliter, & infolidum obligato, etiam ex intervallo post solutionem fieri potest. Rota apud Merlin. decis. 512. Card. de Luca de credito, discurs. 104. n. 16. ubi quod hæc opinio sit ubique recepta.

97 Cedens creditori nomen debitoris, cum pacto, ut cessio non faciat emptionem, neque dationem in solum, non liberatur, l. quoties, C. de iure dotum, Glossa magna in l. legati, in fine, ff. de libert. donat. Alex. in l. si cum emptore, n. 4. ff. de pact. Duran. decis. 409. n. 3.

98 Cessione facta minori pretio, utrum id, quod plus est in debito, peti possit ab ipso cedente, vel cedat lucro debitoris, dum nil aliud peti potest per cessionarium, nisi quod reverà solum est? Procedente stant Bart. Alber. & alii, quos refert, & sequitur Alex. Trentacinq. var. lib. 2. tit. de act. c. 2. n. 12. Faber desin. 23. C. mandati, Salg. p. 1. c. 27. n. 68. Reg. de Pont. conf. 76. Contrarium pro debitore volunt Cyn. Roman. & alii, quos referunt Cancr. lib. 1. var. c. 13. n. 26. Giurb. observ. 58. n. 8. Andreol. controuers. 262. n. 16. qui n. 24. certius asserit id verum, quando actio pro parte venditur, & pro parte ponatur. Scripsi in Gratian. in c. 286. n. 7.

D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.

Cessionario ex persona cedentis competit manutentio in quasi possessione exigendi. Olea tit. 6. q. 5. num. 20. Posthinc de manuten. observ. 51. à n. 3. Gratian. discept. 310. n. 1. & ibi ego.

100 Conventio, ut non possit cedi pactum de retrovendendo, valet. Olea tit. 3. c. 2. n. 44. Gratian. discept. 258. n. 10. & ibi ego. Unde si fraudis conjecturæ adsint, quod quis reemat ad alterius commodum, excluditur à reemendo, & inter conjecturas hæc est, si posteaquam reemerit, rem cesserit, ut scripsi in Gratian. n. 10.

101 Actiones si transeant cum universitate rerum venditarum, vel restitutarum, putà si hæres gravatus hæreditatem restituerit, vel non gravatus hæreditatem vendiderit, tunc si debitor hæreditarius restitutionis, vel venditionis hæreditatis notitiam habuerit, non potest ab hærede liberari in præjudicium fideicommissarii, vel emptoris. Textus est in l. fin. ff. de transact. ubi Glossa in verb. ignorabat, Mansus consult. 1. n. 10. ubi aliter quando ceditur actio pro aliqua re particulari; quia nisi intervenit unum ex tribus requisitis in l. 3. C. de novat. potest liberari à creditore. Afflict. decis. 335. in fine, & ibi Usill. n. 16. & sola scientia non sufficit. Mansus ubi sup. & n. 18. Glossa in l. nomen, C. qua res p. gn. obligari possint; nec cessionarius conqueri potest, quia sibi imputare debet negligentiam propriam. Odd. in d. l. 3. q. 2. Quod dictum est de cessione generali per restitutionem, vel venditionem hæreditatis, idem procedit in cessione generali per donationem omnium bonorum, & jurium, in qua sola scientia sufficit. Mansus ubi supra, n. 27. Aliter si debitor cessus ignoraverit cessionem, leg. fin. ff. de transact. Glossa in l. si cum emptore, verb. dolis exceptio, ff. de pact. Fachin. consil. 68. lib. 2. num. 2. Mansus n. 34.

102 Liberatio gratuita debitori ignorantia facta à cedente post cessionem, an valeat? Affirmat Fachin. ubi supra, Alex. Trentacinq. resol. 14. n. 4. Mansus n. 35. si non constet esse solvendo cedentem: faciunt Dom. Reg. Royit. consil. 69. lib. 1. in fine, & scripsi in Gratian. c. 132. in fine. Contrarium Card. de Luca de credit. discurs. 70. n. 13. ubi quod debitor cessus contendit de lucro, cessionarius autem de damno: & quamvis bona fides in debitore cesso concurrat, ideoque non adsit fraus consilii, adsit tamen fraus, quæ dicitur re ipsa. In cessione ad commodum cedentis notanter asserit Cancr. part. 3. variar. cap. 1. num. 126. posse debitorem, qui nomen debitoris sui pignori dederat, liberare debitorem, antequam creditor faciat unum ex tribus annotatis in dicta leg. 3. nisi id in necem creditoribus ex mera voluntate pactum esset. Convenit Fatin. de restib. q. 60. n. 356. ubi quod si cedens solvendo non sit, & dolosè liberatio facta fuisset, non tenet. Olea tit. 8. q. 2. num. 24.

103 In cessionem omnium jurium hæreditariorum per hæredem factam, cadit legatum repudiatum per legatariam. Rota post Oleam in decisione 47. numero 2. quæ sanè neminem allegat; sed possum comprobare, quia in legatis, & fideicommissis pars vacans accrescit emptori, & cuilibet alii successori singulari, & cessionario. Barrol. in leg. re conjuncti, num. 26. & ibi Alciat. numero 43. Gomez tom. 1. variar. cap. 10. num. 44. Bellon. de jur. accresc. cap. 7. quest. 67. numero 14. Præterea, nam cessio est generalis, & legatum caducatum censetur à tempore cessionis comdecessisse cedenti: & in puncto Olea tit. 4. q. 7. n. 22.

164 Spicilegium de Cessione Jurium, &c.

- ubi quod si venditor transtulisset emptori omnes suas actiones hereditatis ratione competentes, venit portio deficiens.
- 104 Obstat, quod jura directa remanere penes cedentem, & semel hæres non desinit esse hæres: ergo legatum caducatum non transit in cessionarium, præsertim quia cessionarius non successit ex voluntate defuncti, nec hujus personam repræsentat. Ad hæc illa tantum jura censentur cessa, quæ tempore cessionis competebant, non etiam quæ postea supervenerunt, *l. hæredem*, & ibi Gloss. *in verb. actiones suas, ff. mandat.* Nisi cessa fuerint jura competentia, & competitura. Bellon. *n. 142.* At vide Bellon. *d. q. 67. per tot. & Oleam.*
- 105 Associatio competens creditori vigore pacti pignorum, & precarii, ut propria autoritate ingredi possit possessionem, comperit etiam cessionario, & adhuc negotio non liquidato, præsertim si adsit pactum de capiendo propria autoritate, & sine licentia Judicis, & citatione, & consequenter ante liquidationem. Barr. *in repet. l. 3. C. de pign. n. 16.* Gozadin. *conf. 95. n. 4.* Merlin. *dec. 104. n. 6.* Rota *dec. 48.* post Oleam, ubi etiam quod comperit contra singularem successorem. Cenc. *de cons. 9. 94. n. 16.*
- 106 Hæres cum inventario, si absque jurium cessione recemat censum, præsumitur de pecuniis hereditariis luere. Merlin. *dec. 715. n. 7. & dec. 50.* post Oleam *n. 8.*
- 107 Cessionarius non tenetur excutere bona à tertiis possessoribus possessa. Add. ad Burat. *dec. 436. n. 18. in fin.* Rota *dec. 35.* post Oleam *n. 6. & 7.* ubi quod sufficit relatio exequutoris, non invenisse bona debitoris. An autem citari debeat cedens, ut indicet bona debitoris, super quibus fieri possit exequutio, qui est modus probandi inexigibilitatem? videnda Gloss. *in fin. l. à Divo Pio, §. in venditione, ff. de re jud.* Rota *dec. 49. n. 1.* post Merlin. *de pign. & dec. 31.* & post Oleam *n. 12.*
- 108 Fidejussor debitoris civitatis solvens civitati, in ejus juribus succedit, etiam absque cessione, *l. 2. C. de jur. reipubl. lib. 11.* Merlin. *decif. 444. n. 10.* Rota *decif. 24.* post Oleam *n. 9.*
- 109 Cedens tenetur tradere instrumenta crediti cessi: si verò debitor cessus debitum non neget, sufficit ut indicet Notarium, *l. Titius hæres, ff. de act. empr. ubi Gloss. verb. & fines ostendere.* Cencius *q. 71. n. 13. prope finem*, Rota *decif. 18. n. 11.* post Oleam.
- 110 Debitor cessus dicitur sufficienter excussus eo ipso, quod debitor non habet pecuniam, & hujus bona posita sub hasta non repertiunt oblatorem, quia creditor non tenetur ea accipere in solutum. Ciriac. *controv. 327. n. 79.* Rota *dec. 24.* post Oleam *n. 58.*
- 111 Debitori cesso si ad instantiam creditoris anterioris fuerit inhibutum, ne solvat cessionario, inhibitione intimata cedenti, is debet curare eam revocari, & moderari facere. Felin. *in cap. Venerabilis, n. 7. de judic.* Rota *decif. 31.* post Oleam *n. 5. & 6.*
- Cessionarius pro cautela, & securitate stipuletur promissionem mantenendi verum, & exigibilem de jure, & de facto debitorem, & obligationem cedentis, uti fidejussoris principaliter, & insolidum obligati, contra quem reservet jus in quocumque tempore agendi, cum præsertione anteriorum jurium, & exclusionem novationis, & renunciatione cedenti, & fidejussoribus competenti, ut de hac formula partim *ex decif. 15. Rot.* post Oleam *ex Cencio*, & aliis colligitur.
- Obstare poterit, quod videtur excusandus cedens, dum agere non potuit, neque valer ob cessionem factam, cum inefficaces sint suæ actiones. At cessionarius poterit cessionis tempore, vel post permittere eidem cedenti, quod agere possit in utilitatem ipsius cessionarii, & procurare exactiorem, & ad hunc effectum potest etiam retrocedere idem nomen cessum, ut decidit Rota *decif. 15.* post Oleam.
- Subhastatio nomine debitoris, illius dominus perdidisse dicitur ad illud actionem. Thor. *in compend. part. 4. sect. 2. verb. Liquidatio instrumenti.* Mangil. *de subhastat. in addit. ad inspect. 53. n. 4.*
- In adjudicatione, & datione in solutum judiciali nominis debitoris Judex vice partis cedit. Cessionarias plus etiam consequitur, quam pars poterat; nam si agatur de credito, pro quo immediatus creditor carcerare non poterat, id possit cessionarius hujusmodi. Cutell. *de donat. tract. 1. disc. 1. part. 10. n. 73.* Mangil. *ubi sup. n. 5.* Nisi acquisitio hujusmodi fuerit simulata, ut ex Mangil. *n. 7.*
- Census cessus si non subsistit, & sic non est verum in sua substantia, uti impositus super re aliena, vel non capace, tunc debetur evictio statim, nec habet locum exceptio excussionis debitoris censualis cessi, neque necessariæ sunt diligentia. Rota *decif. 124.* post Mangil. *de subhastat. in tom. addit. ad tract.*
- Legante testatore centum, quæ Titius debet, si is nihil debeat, legati substantia deficit; secus si erratum sit in nomine, puta quia centum non Titius, sed Sejus debeat; quia hæres tenetur cedere actionem contra verum debitorem. Merl. *dec. 456.* Gabriel *conf. 105. lib. 2. n. 6.* ibi: [Ita si erratum sit in nomine debitoris, quia leger centum, quæ Titius debet, si centum non Titius, sed Sejus debeat, valet legatum; quia satis est constare de corpore, quod legare testator voluit; & idcirco cedere actionem debet hæres contra verum debitorem, quamvis is, cujus mentio sit, debitor non sit.] Hæc, & alia vide in *Gratian. c. 251.*
- Plura ex his, quæ scripsi, mutuatus fui J. C. D. Josepho Materna, amico meo. Soli autem Deo honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

I N D E X

O M N I U M R E R U M,

E T V E R B O R U M N O T A B I L I U M,

Q u æ i n h o c O p e r e c o n t i n e n t u r.

Prior numerus paginam, secundus marginalem numerus designat.

A

Absent.

ABSENTI ex contractu inter alio ad suum commodum facto, an quæratur actio sine cessione? p.159. n.31. & sequent.

Absenti an requiratur actio ex stipulatione Notarii? ibid.

Actio.

Actiones utiles transeunt in fideicommissarium, per restitutionem hæreditatis, & quid si quæsitæ sint per hæredem? p.132. n.7

Actiones, an transeant in emptorem hæreditatis sine cessione? p.32. n.8

Actio hypothecaria an possit separari à personali, & separata, quem effectum operetur? p.45. n.10. & seq.

Actio directa describitur. p.47. n.9

Actio utilis describitur, & exemplificatur. ibid.

Actio utilis, an sit dativa? ibid.

Actio directa, an sit nativa? ibid.

Actio utilis, an sit penes habentem directam? ibid.

Actio utilis exercetur nomine proprio. ibid.

Actio utilis directæ, & utilis lex est causa efficiens? ibid.

Actio personalis, an acquiratur ex stipulatione procuratoris? ibid.

Actiones utiles, an maneat cedente decedente sine hærede? p.46. n.6

Actiones directæ, an possint exerceri cedente obente sine hærede? ibid. & seq. n.6. & 8

Actio utilis hypothecaria, an competat creditori hypothecario contra debitorem debitoris, & quæ forma sit libelli? p.63. n.5. & 6

Actio utilis personalis, an competat creditori chirographario contra nomen debitoris, seu adversus debitorem debitoris? p.63. n.7

Actiones, & jura an sint tertie speciei distinctæ à mobilibus, & immobilibus rebus? p.69. n.6. & seq.

Actio, quæ competit pro paragio, an sit in rem scripta? p.77. n.6. & p.88. n.10

Actio extincta per aditionem hæreditatis, an reviviscat per venditionem hæreditatis? p.108. n.5

Actio utilis est propria cessionarii, & directa alie-

D. de Luca Addis. ad Tract. de Cess. Jur.

na, & explicatur? p.115. n.6

Actio utilis, & directæ qualiter sit concipiendus libellus. ibid. n.7. & 8

Actiones utiles an transferantur in legatarium nominis sine cessione expressa hærede? p.132. n.5. & seq.

Actio directa qualiter sit cessibilis. ibid. n.6

Actio utilis sine cessione transit in emptorem nominis, vel donatarium? ibid. n.7

Actio omnis est cessibilis, idque juxta naturalem æquitatem, quâ dominus potest rem suam in alium transferre. p.137. n.4

Actio in rem, ut rei vindicatio, cedi potest, sed cessione non transfertur dominium. ibid.

Actio directa, viâ directâ non est cessibilis, licet obliquâ, per transactionem exercitii directorum. ibid.

Actio utilis quæsitæ ex cessione, cedi aliis potest, sicque ulterius per secundum, & posteriorem cessionarium. ibid.

Actio pro paragio super feudo an competat, & exerceri possit contra possessorem feodi? p.77. n.6. & p.88. n.10

Actiones mandare, & habere mandatum ad agendum, differunt. p.137. n.5

Actiones utiles non transferuntur, quando mandantur actionis. ibid.

Actiones inutiles apud cedentem, quando sine utiles penes cessionarium, & melioris conditionis sit cessionarius, quàm cedens. p.56. n.1. & p.58. n.1

Actiones passivæ an cedi possint. p.155. n.14

Actio utilis directarum cessio quando sit necessaria, etiam quod sint translatae utiles. p.132. n.10

Actio utilis cessionem inducit cessio bonorum. p.135. n.1

Actiones, vide verbo *Cessio*, & verbo *Jura*.

Actus.

Actus momentaneus an sit in consideratione? p.32. n.12. & p.34. n.1. & seq.

Accusatio.

Accusandi jus an cedi possit? p.144. n.11

Aditio.

Adeundi hæreditatem facultas inhæret personæ. p.17. n.3

Adeundi hæreditatem facultas non pertinet ad creditores hæredis. ibid.

Adeundi hæreditatem facultas, seu jus an sit transf-

Index omnium rerum,

- missibile? p.17. n.1
 Aditio hæreditatis inducitur ex dispositione hæreditatis per actum ultimæ voluntatis, veluti per legatum jurium hæreditariorum. p.13. n.1. & 2
 Aditio hæreditatis inducitur ex cessione jurium competentium in hæreditate. ibid.
 Aditio hæreditatis inducitur ex donatione hæreditatis delatæ. p.31. n.2
 Aditio hæreditatis an inducatur ex cessione hæreditatis, ita quod cedens teneatur creditoribus hæreditariis; vide verbo, *Cedens hæreditatem*.
Administrator.
 Administratores an possint reportare cessionem jurium. p.149. n.21
Æstimatio.
 Æstimatum, vel inæstimatum quando cedatur nomen debitoris in dotem, & diversitas effectuum. p.117. n.1, & seq.
 Æstimatum, vide verbo *Nomen*.
Agere.
 Agere an possit mulier contra dotantem pro dote promissa viro. p.52. n.1. & seq.
 Agere an quis possit post cessionem. p.135. n.4
 Agere an quis possit præcisè cogi, vel cedendo actionem liberetur. p.156. n.17
Alere, & Alimentum.
 Alere an teneatur creditor debitorem suum carceratum, præsertim si sit pauper. p.75. n.4. & 5
 Alimentorum commoditas cedi potest. p.102. n.7
 Alimentorum commoditas an possit exequi ad instantiam creditorum? ibid.
 Alimentorum jus an cedi possit? ibid.
 Alimenta præterita an cedi possint? p.143. n.7
 Alimenta futura ad certam quantitatem taxatam an cedi possint? ibid.
 Alimenta debita ex contractu, vel testamento, tam præterita, quàm futura, an cedi possint? ibid.
 Alimentorum jus, quod habet patronus Ecclesiæ, vel beneficii, an cedi possit? Quid si fundator ordinasset alimentari patronum. ibid.
Arrendator.
 Arrendatores gabellarum, & aliarum rerum fiscalium, an acquirant privilegium Fiscii procedendi contra debitores incipiendo à captura. p.120. n.2
 Arrendatores gabellarum sunt cessionarii Regii Fiscii. ibid.
Asscuratio.
 Asscuratio dotis an sit vera restitutio. p.154. n.10
 Asscuratio dotis, vide verbo *Cedi*, & verbo *Fructus*, & verbo *Jus repetendi dotem*.
Assensus.
 Assensus postremo loco accedens primæ cessionis personalis actionis facit præferre primum cessionarium secundo, qui prius habuit assensum. p.43. n.12
 Assensus super cessione actionis feudalis non roborat hypothecam. p.42. n.6
 Assensus si deficiat in cessione crediti, vel actionis feudalis, an cessionarius possit exercere actiones directas, vel utiles. p.18. n.6. & 7
 Assensus si deficiat in cessione juris feudalis, an possit iterum cedi actio, feudo devoluto. p.43. n.11. & seq.
 Assensus an sit necessarius in translatione hypothecariæ actionis super feudo. p.45. n.9
 Assensus an sit necessarius in cessione actionis pro paragio super feudo. p.77. n.5. & p.88. n.10. & seq.
 Assensus super pacto de cedendo, an roboret cessionem subsequentem. p.97. n.4
 Assensum Regium tenetur exhibere cedens creditum contra universitatem pro validitate cessionis. p.161. n.56
 Assensus, vide verbo *Cessionarius*, & verbo *Creditor*.
- B**
- Baro.*
- B**aro an possit cedere jus pascendi, aut vendere dictum jus quod habet in pascuis universitatis. p.138. n.9. & seq.
 Baro in domanialibus suis an possit exteros fidare ultra usum civium. ibid.
 Baro an possit cogere vassallos ad conducendum terras feudales. p.71. n.1. & seq.
 Baro an possit cogere vassallos ad sibi locandum operas personales, currus, & animalia, & quid operetur clausula apposta in investitura, cum juribus plaustrorum, naviumque præstationibus. p.76. n.1. & seq.
Beneficium.
 Beneficium Ecclesiasticum quis ad hoc ut apud se remaneat, an possit dare aliquid contradictori pro cessione litis. p.104. n.1. & seq.
 Beneficia conferendi facultas an possit delegari. p.151. n.26
 Beneficium, vide verbo *Simonia*.
Bonum.
 Bonorum sub obligatione veniunt hypothecæ, & jura accessoria ipsi obliganti. p.67. n.5
 Bonorum appellatione veniunt jura, & actiones in obligatione illorum, & quid in alienatione. ibid. n.4. & 7
 Bonorum mobilium, & immobilium appellatione an veniant jura, & actiones. ibid. n.6
- C**
- Cambium.*
- C**ambii facultas cum seipso, an portigatur ad alium, vel possit cedi, & quid si post datas pecunias dans illas declararet se habere nudum nomen, an cesset cambium. p.61. n.5
 Cambii litteras, vide verbo *Litteras*.
Carcer & Carceratus.
 Carcerati cessio an valeat ad favorem ejus, qui carcerare fecit. p.145. n.2
Casus.
 Casus fortuiti supervenientia post cessionem an noceat cedenti, etiam promissa perpetua idoneitate nominis cessi. p.8. n.12
Causa.
 Causa proxima magis attenditur, quàm remota. p.19. n.3
Cautio.
 Cautio mutiana si præstetur per legatarium, potest statim petere legatum relictum sub conditione, quæ in non faciendo consistit. p.156. n.17
Census.
 Census cedens, quem promittit exigibilem, an teneatur perpetuo præstare exigibilitatem. p.5. n.1
 Census patiunt interesse, si ascendant ad notabilem summam. p.2. n.1
 Census annui differunt ab interesse, qui non sunt accessorii ad sortem, sed principaliter debentur. p.31. n.8
- Census

& verborum notabilium.

- Census an minori pretio possit vendi. p. 82. n. 7
- Census novum pro extinguendo antiquo nulliter creato judicavit Regia Camera, juxta Molin. & alios validum. p. 127. n. 1
- Cedere, & Cessio.*
- Cedens nomen debitoris tenetur prestare debitorem esse, vel de jure exigibilem, scilicet verum esse debitum. p. 4. n. 5
- Cedens intelligitur cedere, quod minus est sibi damnosum. p. 2. n. 3
- Cedens promittens nomen exigibile, si accedat tanquam fidejussor principalis, & insolidum, an possit conveniri recta via, & non possit opponere exceptionem excussionis. p. 10. n. 6
- Cedens non tenetur se ostendere potiorum creditorem. p. 3. n. 2
- Cedens tenetur de evictione, si cessionarius molestatur per creditores anteriores cedentis. ibid. num. 3
- Cedens praesumitur sibi reservasse potiora jura uti sibi utilius. p. 2. n. 3
- Cedens partem crediti, quod partim sit sterile, & partim fecundum, & fertile, an censeatur cedere creditum sterile. p. 2. n. 1. & seq.
- Cedens creditum idoneum, an teneatur agere, & procurare exactorem. p. 40. n. 9. & p. 140. n. 1. & seq.
- Cedens an teneatur tradere instrumentum sumptibus suis, vel solum indicare Notarium. p. 140. num. 5
- Cedens an post cessionem possit egere, si cessio facta sit in ampla forma. p. 140. n. 1. & seq.
- Cedens bonis an possit pœnitere ante venditionem bonorum. p. 135. n. 3
- Cedi an possit privilegium praelationis ex l. assiduis, C. qui postores in pign. p. 21. n. 4. & seq.
- Cessio bonorum inducit cessionem jurium, & actionum. p. 135. n. 1
- Cessio actionum, in quibus differat à cessione bonorum. ibid. n. 2
- Cedens nomen tale quale, ad quid tenetur. p. 23. num. 3
- Cedens quidquid juris habet, ad quid teneatur. ibid. n. 1
- Cedens post cessionem an possit liberare debitorem cessum per pactum gratuitum. p. 24. n. 1. & seq.
- Cedens hæreditatem an teneatur creditoribus. p. 32. n. 12. p. 35. n. 10. & p. 149. n. 20
- Cedens, & cessionarius an possit liquidare instrumentum. p. 33. n. 3. & seq.
- Cedere actiones an compellatur creditor fidejussori, non obstante renunciatione exceptionis cedendarum. p. 38. n. 1. & seq.
- Cedens actiones, an transferat tam utiles, quam directas. p. 46. n. 1
- Cedens partem crediti tertio pro debitore solventi, an praferatur pro resta cessionario. p. 81. n. 4. & seq.
- Cedens sub conditione nomen debitoris, & promittens exigibile, an teneatur si ante conditionis eventum inopia debitoris cessi supervenerit, & quid si non fuerit promissum exigibile, & quid si cessio facta sit nominis ad diem. p. 84. n. 1. & seq.
- Cedere post mortem aliud est, quam reservare annualitatem vitæ durante. p. 86. n. 11
- Cedens creditum à se exactum, tenetur ad tantundem. ibid. n. 12
- Cedens ex causa donationis, an jus quod habebat censeatur donare, vel teneatur de evictione. p. 85. n. 2. & seq.
- Cedens creditum à se exactum, tenetur ad tantundem. p. 86. n. 12
- Cedi an possint usurae compensativa venditori debita. p. 93. & seq. n. 1. & seq.
- Cedi an possint usurae dotales. p. 94. n. 4. & seq.
- Cedere an possit actiones habens mandatum cum libera, extraneo solventi pro debitore. p. 98. n. 8
- Cedens jura sua uni, non potest alteri deinde cedere. p. 111. n. 2
- Cedere an teneatur aliquis contra seipsum. p. 112. num. 8
- Cedere verbum, an jungatur dativo, vel ablativo, quantum differat. p. 115. n. 1
- Cedere jus bonum, melius, & optimum, quid sit. ibid. n. 5
- Cessio simplex, vel solutionis causa, aut pro faciliore exactone, vel pro solvendo, idem est. p. 14. n. 1. & p. 24. n. 6
- Cessionario sciente pactum factum de cedendo alteri, an cessio valeat. p. 27. n. 6
- Cessio simplex qualiter differat à cessione, seu datione in solutum. p. 14. n. 1
- Cessio simplex non inducit novationem, etiam si cedens facit cessionarium procuratorem in rem propriam. ibid.
- Cessio legalis est potentior ea, quæ fit per scripturam quam. p. 113. n. 14
- Cessio censenda est simplex tam pro solvendo, pro soluto. ibid.
- Cessionis pro soluto requisita recensentur. p. 14. n. 3. & 4
- Cessio an sit simplex, & pro solvendo, vel pro soluto, est questio facti, & non juris. ibid. & p. 148. n. 16
- Cessio est datio in solutum, si cedatur species pro quantitate. p. 14. & seq. n. 5
- Cessio an sit simplex pro solvendo, si cedatur creditum censuale, si non intervenerint requisita, l. 3. C. de novat. p. 15. n. 6
- Cessio an sit simplex, si cedatur creditum cum promissione perpetua exigibilitatis. ibid. n. 9
- Cessio an censeatur pro soluto, vel datio in solutum, si in cessione cedens nihil sibi reservaverit. ibid. n. 9
- Cessio modico soluto an valeat pro tota summa cessa, si facta sit possessori, vel ex necessitate. p. 17. n. 2
- Cedens partem crediti tertio pro debitore solventi, an praferatur cessionario. p. 80. n. 1
- Cessio hæreditatum aliquando est abdicativa, aliquando est translativa. p. 18. n. 6
- Cessis, & donatis hæreditatibus devolvendis, facto casu delationis, an cedens debeat adire hæreditatem ad requisitionem cessionarii. ibid. n. 5
- Cedens nomen debitoris pro dote, vel causa pia, tenetur facere exigibile. p. 8. n. 7
- Cessio translativa, an sit cessio jurium facta per uxorem, quando maritus vendit sibi rem hypothecatum. p. 11. n. 5
- Cessio in incorporalibus habetur pro traditione. p. 22. n. 1
- Cessione simplici uni creditori personali prius facta, &c. p. 23. n. 7
- Cessionar. an dicatur proprie creditor. p. 115. n. 9
- Cessio alia est dubitativa, seu conditionalis, alia pura & istarum explicatio fit. p. 23. n. 4
- Cessio jurium an retrahitur ad diem solutionis. p. 28. n. 1
- Cessio

Index omnium rerum,

- Cessio iurium an possit fieri fideiussori solventi etiam ex intervallo post solutionem.** p.29. n.5
- Cessio iurium an possit fieri tertio possessori solventi etiam ex intervallo.** ibid. n.6
- Cessiones hereditatis distinguuntur, an sit cessio in iure, vel simplex cessio.** p.31. n.2
- Cessionarius hereditatis an possit conficere præambulum.** ibid. n.1
- Cessionarius hereditatis, an teneatur in solidum non conficiendo inventarium.** pag.32. n.9. & p.108. n.9. & 10
- Cessio in iure, & cessio iurium, qualiter differunt.** p.12. n.12
- Cessionarius an agere possit, vel excipere adversus cedentem ex diversis iuribus.** p.38. n.3
- Cessio, an simplex, vel qualificativa sit iudicanda.** p.39. n.9
- Cessio si facienda esset, & non sit subsequuta, an habeatur pro facta.** ibid. n.7
- Cedens iura ex æquitate, non tenetur sibi facere æqualem.** ibid. n.5
- Cessio qualificata secundi cedentis, an suffragetur primo creditori, qui simpliciter cessit.** p.126. num. 1
- Cessionarius uti procurator cedentis, an censeatur qualificatè cessisse.** ibid. n.2
- Cessio anterioritatis, an importet ut cessionarius præferatur cedenti.** p.127. n.6
- Cessionarius iurium Fisci, vel Camere Apostolicæ pro modico, an possit exigere totum,** p.128. n.1. & seq.
- Cessionarius posterior an præferatur in fructibus annuæ pensionis primo cessionario.** p.55. n.5
- Cessio quando trahatur ad renunciationem, & è contra.** p.130. n.1. & 2
- Cessio directarum an sit superflua ad beneficium habentis utiles.** p.132. n.10
- Cessio iurium legalis, an differat à cessione hominis.** p.127. n.1
- Cessione vicissim facta inter cohæredes, si ampla sit, in controversiam redigitur, an operetur fideicommissi conditionalis renunciationem.** p.139. n.6
- Cessionarius actionum non potest agere nisi pro summa soluta.** p.17. n.1
- Cessionarius ob susceptum mandatum debet agere.** p.140. n.3
- Cedentis obligatio qualiter sit conditionalis.** p.141. n.6
- Cedens partem crediti ex causa venditionis, an præferatur pro resta.** p.81. n.4
- Cedens creditori nomen debitoris cum pacto ut cessio non faciat dationem in solutum, non liberatur.** p.162. n.83
- Cessione facta minori pretio, an id quod plus est peti possit à cedente, vel cedat lucro debitoris.** ibid. n.84
- Cedens post cessionem, an possit liberare gratuitò debitorem.** ibid. n.102
- Cessionario an competat associatio vigore pacti de capiendo.** ibid. n.105
- Cessio iurium generaliter concepta, an restringatur ad talia qualia.** p.67. n.1
- Cessio an possit fieri in solidum, si beneficio divisionis non sit renunciatum.** p.77. n.3
- Cedens partem crediti consistentis in sorte & interesse, an censeatur cessisse illam de interesse.** p.2. n.1. & seq.
- Cessio iurium an sit stricti iuris, vel bonæ fidei.** p.142. n.1
- Cessio contra unum ex correis an extendatur contra alium.** p.143. n.4
- Cessio in potentiolem quæ dicatur.** p.144. n.13
- Cessio simulata quando est nulla.** ibid. n.14
- Cessio an fieri possit contra fideiussorem, sine cessione actionis contra principalem debitorem.** p.143. n.5
- Cessione facta contra debitorem, an transeant actiones contra fideiussorem.** p.142. & seq. n.3
- Cessio impugnari potest sicut titulus.** p.147. n.11. & 12
- Cessionarius an teneatur defendere cedentem reconventum.** p.148. n.14
- Cessio in carceribus facta an valeat.** p.144. n.11
- Cessionarius privilegiatus an habeat electionem fori.** p.148. n.17
- Cessionarius an debeat jurare de calumnia.** p.149. n.19
- Cedens an respondere debeat positionibus partis.** ibid. n.20
- Cedens iura potiora omnibus, an cedere censeatur etiam contra seipsum.** p.150. n.23
- Cedens an præferatur cessionario, si cessit cum clausula, Dummodò cessio non officiat directè, neque indirectè.** ibid. n.24
- Cessio simplex an constituat hypothecam ad favorem creditoris personalis.** p.50. n.1
- Cedi an possit jus nominandi capellanum.** p.151. n.26
- Cedere an possit jus luendi debitor censualis sciens nomen suum creditoribus sui creditoris hypothecatum, & peccet novus creditor, vel emptor cessionarius exercendo scienter jus.** ibid. n.27
- Cessio simplex est medium quoddam inter dationem in solutum, & pignus.** p.50. n.2
- Cedens, & cessionarius quando concurrant per æs, & libram.** p.153. n.1
- Cedere alteri an quis possit jejuniùm, vel bonum opus.** ibid. n.6
- Cedens an possit transigere, vel pacisci post cessionem.** p.154. n.9
- Cedendo iura conventus, ut agat, an liberetur, exemplificatur per plura exempla.** p.156. n.17
- Christianus.*
- Christianus cessionarius Judæi, an possit exigere usuras solutas Judæo.** p.56. n.4
- Christianus solvendo pro Christiano usuras debitas per illum Judæo, an gerat utile negotium.** ibid. n.8
- Clausula.*
- Clausula, ut cessio non officiat cedenti, nec directè, nec indirectè, nec ex quibuscunque causis, an stet favore cedentis, vel postremi cessionarii.** p.2. n.5. & p.150. n.24
- Clausula, che il cedente non sia tenuto di verità ò bugia, an valeat.** p.24. n.6
- Clausula, Dummodò contra cedentem, neque directè, neque indirectè, neque in concursu retorqueri valeat, & ceduntur iura talia, qualia, quid significet, & operetur.** p.38. n.1
- Clausula, cedens, & c. ponens, & c. an operetur translationem actionis pro pensionibus ad favorem emptoris.** p.67. n.1
- Clausula præservativa, Dummodò, & c. quando censeatur apposta.** p.39. n.9
- Clausula, Ponens in locum suum, & c. quid operetur.** p.2. n.8
- Clausula denotans tempus futurum, cum dictione semper, vel in perpetuum, an importet exigibilitatem**

& verborum notabilium.

- bilitatem omni tempore. p.7. n.2
Clericus.
- Clericus an possit cedere franchitiam. p.153. n.2
Colonus.
- Colonus, vide in verbo *Conductor.*
Commercium.
- Commercio prohibito, substantia gabellæ perit,
 & expenduntur exempla rerum iudicatarum.
 p.120. n.5
- Commoditas.*
- Commoditate cessa usufructus uni, si deinde
 cedatur usufructus alteri de consensu proprie-
 rarii, an secundus cessionarius præferatur.
 p.111. n.1
- Commoditate cessa usufructus uni, an possit de-
 inde remitti usufructus proprietario, vel de-
 bitori usufructus. p.12. n.6
- Commoditas pensionis cessa, quantum differat à
 commoditate usufructus. p.13. n.1
- Commoditate pensionis cessa, an pensionarius
 possit deinde illam extinguere, seu remittere,
 vel transferre, ibid. n.2
- Commoditas fructuum alicujus officii, vel feudi
 quando cedi potest. p.12. n.4
- Compensatio.*
- Compensatio competens contra cedentem, an
 possit opponi contra cessionarium prius non
 opposita. p.58. n.1
- Compensatio ante cessionem, vel ante interpella-
 tionem cessionarii opponenda. p.59. n.3
- Compensatio an fiat ipso jure, vel requiratur mi-
 nisterium hominis. ibid. & seq. n.4. & 10
- Compromissum.*
- Compromissum an possit peti contra cessionarium
 si poterat contra cedentem. p.115. n.8
- Conditio potestativa quando habeatur pro im-
 pleta. p.29. n.7
- Conditio.*
- Conditione pendente, si debitor cessus effectus
 fuerit inops, an cessionarius habeat regressum
 contra cedentem: quid si non in totum, sed in
 partem fuerit effectus impotens. p.84. n.3
- Conditione pendente, si res pereat, an venditori
 pereat. ibid. n.2
- Conditionale an sit legatum pro dote, vide verbo
Legatum.
- Conductio, & Conductor.*
- Conductio, an reviviscat, si conductor emerit
 cum pacto de retrovendendo, an sequatur
 retrovenditio. p.101. n.4
- Conductor an possit renunciare jus prælationis:
 ibid. n.4
- Conductorem expellendi jus an possit cedi. ibid. n.7
- Conductionis jus an possit cedi. ibid. n.8
- Conductor, qui sublocavit, conventus ad solu-
 tionem pensionis per locatorem, an liberetur
 cedendo actiones contra subconductorem.
 p.156. n.17
- Conductor si non simpliciter sublocavit, sed ces-
 serit omnia jura sua subconductori, de con-
 sensu locatoris liberatur. ibid.
- Conductores gabellarum, & aliarum rerum fis-
 calium, an acquirant privilegium Fisci proce-
 dendi contra debitores incipiendi à captura.
 p.120. n.2
- Conductor dejectus per tertium à re conducta,
 potest compellere locatorem, ut agat contra
 illum. ibid. n.3
- Contractus.*
- Contractus competens sub nomine emphyteusi
 D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.
- cum pacto luendi, an iudicandus sit contractus
 emptionis. p.122. n.5. & 6
- Contractus, vide in verbo *Nullitas.*
- Contrahens novus non debet esse curiosus, an
 primi census patiantur defectum. p.128. n.1
- Contractus gestus post cessionem bonorum an
 valeat. p.136. n.6
- Correus.*
- Correi plures pro dote, an teneantur in solidum.
 p.80. n.9
- Correo post solutionem an cessio fieri possit.
 p.29. n.5
- Correo, vel fidejussori quando succurritur si cre-
 ditor solidum exigere intendit. p.48. n.1
- Creditum.*
- Creditum secundum, & infecundum, exemplifi-
 cantur, & declarantur anatocismus. p.2. n.1
- Creditum capax quoad apparentiam, & quoad
 contingentiam explicatur. p.8. n.11
- Creditor.*
- Creditor primus si consentiat hypothecæ rei ad
 favorem secundi, vel tertii, quis ordo servetur.
 p.21. n.7
- Creditor an possit extinguere suum nomen in
 præjudicium creditoris sui. p.24. n.2
- Creditor an teneatur cedere contra se ipsum, &
 fidejussorem facere æqualem. p.37. n.2
- Creditor fingitur homo diversus pro multiplici
 diverso debito. p.38. n.6
- Creditor in parte satisfactus à fidejussore, si cedit
 jura, utrum teneatur facere fidejussorem sibi
 æqualem solventem suam ratam. ibid.
- Creditor si præveniat in exigendo à debitore an
 teneatur cedere contra se in boni, possessis.
 p.37. n.3
- Creditor absque assensu creditoris super feudo
 cum assensu, nequit agere super feudo. p.44. n.5
- Creditor, vel cessionarius creditoris super feudo,
 an possint exercere directas actiones ex persona
 debitoris creditoris habentis assensum. ibid. n.6
- Creditor si liberavit unum ex pluribus, pro quo
 debitor solvit ad ipsum liberandum, an cesset
 exceptio cedendarum? p.49. n.11
- Creditori unum gratis liberanti an obstat exce-
 ptio. ibid. n.10
- Creditor anterior hypothecarius an possit exigere
 nomen debitoris delegatum. p.53. & seq. n.1
- Creditor anterior hypothecarius, an possit absque
 citatione cessionarii agere contra nomen de-
 bitoris. p.63. n.1. & 2
- Creditor hypothecarius an comparetur cessiona-
 rio? ibid. n.13
- Creditor ex duplici credito de posteriore satisfac-
 tus, an teneatur possessori cedere jura contra se
 ipsum. p.69. n.1. & 2
- Creditor satisfactus in pecunia à debitore pro uno
 credito, an possessor ei anterior juvetur illa
 solutione pro alio credito anteriori. p.70. n.10.
 & seq.
- Creditor, qui obtinuit pro aliquibus annatis
 census, an pro novis opus habeat novo pro-
 cessu. ibid. n.12. & seq.
- Creditor cedendo an facere possit conditionem
 debitoris deteriore. p.95. n.3
- Creditor certus pupilli, an possit esse tutor.
 p.115. & seq. n.8. & 9
- Creditor si egerit contra emptorem hæreditatis,
 & deinde vellet agere contra hæredem an re-
 pelleretur exceptione taciti pacti de non petendo
 ab ipso. p.155. n.14

Index omnium rerum,

Creditor dans pecunias debitori pro dimittendo creditore anteriore, cessis juribus, an sit graduandus juxta datam secundi contractus pro redditibus. p.15. & seq. n.1. & seq.
 Creditor dimissus an debeat scire pactum de subintrando. p.16. n.9

D

Debitor.

Debitori si legatur liberatio debiti, an debeantur usurae ante mortem legantis decessitae. p.30. n.2
 Debitor an possit per solutionem liberare unum ex fidejussoribus. p.49. n.11
 Debitoris principalis citatio an omitti possit, si convenitur nomen debitoris per creditorem. p.63. n.4
 Debitor cessus per delegationem non habet exceptionem contra creditorem. p.83. n.3
 Debitor cessus pendente conditione deterioris conditionis, si effectus fuisset in aliqua parte nempe incixigibilis, an damnum sit cedentis. p.84. n.3
 Debitor dorans cessus marito, an absque denunciatione teneatur ad usuras cessionario. p.95. num.2
 Debitor cessus Fisco solvit usuras majores, quas non praestabat cedenti. ibid. n.5
 Debitor non solvendo creditore, an teneatur ad damnum emergens, quod patitur ille cum suo creditore. ibid. n.6
 Debitor tenetur in pactis dimittere creditorem anteriorem. p.113. n.11
 Debitor cessus promittens solvere cessionario, an huic exceptiones contra cedentem competentes objicere valeat. p.123. n.1. & seq.
 Debitor cessus, vel delegatus, solvens indebitum, adversus quem habeat conditionem. pag.124. num.6
 Debitor annui redditus cedens pro satisfactione nomen debitoris cum promissione evictionis, & protestatione creditoris cessionarii non novandi, & agendi ad libitum, an directe possit conveniri. p.148. n.15

Decima.

Decimae an possint cedi laico. p.154. n.7

Delegatio.

Delegatio qualiter differat à cessione. p.51. n.3. & seq.
 Delegatio est potentior novatione. p.54. num.2. & seq.

Delinquens.

Delinquens cum alio in solidum tenetur ad poenam, & ad salarium, & solvens solidum, an possit petere cessionem jurium. p.158. n.16
 Delinquens cum alio si torum solvat, socius an teneatur in conscientia ad restitutionem partis. ibid.

Denunciatio.

Denunciata cessionem debitori cesso, an teneatur cessionarius mariti, ut consequatur interesse dotis. p.36. n.6. & 7

Deponere.

Deponere uti principalis an teneatur cedens ad instantiam debitoris. p.149. n.20

Dilatio.

Dilationem an possit concedere cedens post cessionem. p.25. n.8

Donare, & Donatio.

Donatis haereditatibus deferendis, an facto casu delationis cedens possit cogi adire ad requisitionem cessionarii, vel censetur translatum jus adeundi. p.18. n.5. & seq.
 Donatione facta cum onere, ut donatarius teneatur solvere aliquid creditore donantis, an actio creditore competat contra donatarium. p.160. n.34. & seq.
 Donatio an revocetur ob ingratitudinem ipso jure, & quae actio competat. p.106. n.1
 Donatione revocata ob ingratitudinem, an donatarius teneatur restituere fructus perceptos. ibid. n.2
 Donatio secunda an revocet primam, quae revocari poterat ob ingratitudinem. ibid. & seq. n.4. & 14
 Donationes à principio validae expressè sunt revocandae, aliter si confirmandae sunt per mortem, idque explicatur. p.107. n.6
 Donatoris haeredes an possint revocare donationem ob ingratitudinem erga donantem. p.107. num.11
 Donationis revocandae jus an sit cessibile. ibid.
 Donationem contemplatione matrimonii sibi factam an possit donatarius alteri cedere, vel retrocedere donatori. p.149. n.22

Donatarius, & Donator.

Donatarius nominis debitoris an agat sine cessione. p.132. n.7
 Donatarius haereditatis an teneatur ad solutionem debitorum ultra vires haereditarias. p.108. num.9
 Donatarius omnium bonorum an teneatur ad confessionem inventarii, & ob omissionem teneatur ultra vires bonorum donatorum. ibid. num.10
 Donator haereditatis, an teneatur donatorio solvere debita contracta cum defuncto. ibid. n.1
 Donatarius haereditatis an teneatur solvere donatori credita, quae habebat contra haereditatem. ibid.
 Donare an possit habens mandatum cum libera. p.98. n.10
 Donatarius tenetur alere donatorem. p.75. n.5
 Donatarius usurarii an possit retinere usuras. p.56. num.6

Dos.

Dotis nomine si cedatur nomen debitoris, an teneatur de exigibilitate. p.51. n.1. & seq.
 Dos quando habeat dictum privilegium, ut nomen cessum debeat praestare exigibilitatem, distinguuntur plures casus. ibid. n.4. & seq.
 Dote soluta filio, quae eadem, & patri fuit promissa, ad cujus restitutionem se obligavit principaliter, & in solidum pater, utrum contra patrem agi possit pro restitutione. p.79. & seq. à n.1. ad 9
 Dotis favore an obligati plures teneantur in solidum, & dos gaudeat privilegio solidi. p.80. n.9
 Dos à patre, vel alio constituta, si per virum non sit exacta, an liberetur maritus actiones cedendo. p.103. n.1. & seq.
 Dotis favore ex duobus instrumentis in eadem die confectis illud dotis censetur prius. p.133. n.1. & seq.
 Dotis cessionarius an agat super fideicommissio. p.134. n.6
 Dotem novam an possit petere filia, vel soror constitui à patre, vel fratre, si prima fuit deperdita.

& verborum notabilium.

dita, & quod remedium habeat. p.102 à n.1. ad 10
 Dotis novæ constituendæ jus an cedi possit, vel transmitti. ibid. n.7
 Dotans extraneus an dicatur frater. p.103. n.4
 Dotem repetere quando possit mulier constante matrimonio. p.154 n.10
 Dos à patre, vel alio constituta, si per virum non sit exacta, an liberetur maritus cedendo actionis. p.103. n.1. & seqq.
 Dotis actio per decoctionem viri, an possit cedi ab uxore. p.154. n.10
 Dotem si donaverit maritus, an cessisse censatur donatio jus excipiendi de adulterio. p.156. num.15
 Dotis privilegium an sit majus, quàm illud venditoris super te vendita, ratione hypothecæ. p.93. n.3. & seqq.
 Dotis privilegium an sit majus illò mutuantis ad rem emendam. ibid. n.7. & seqq.
 Dote non soluta, resolvitur renunciatio, & cessio correspondiva. p.87. n.9
 Dotans an possit conveniri à muliere, soluto, v. l. constante matrimonio pro dote promissa viro, & quid si nolit renunciare, prout promisit maritus. p.52. n.1. & seqq.
 Dotans an possit conveniri à muliere pro dote promissa, & soluta viro contra formam capitulorum matrimonialium, scilicet non factò investimento. p.53. n.7
 Dotalia privilegia an sine cessibilia. p.36. à n.1. & seqq. & p.93. & seqq. à n.1. ad 9

E

Ecclesia.

Ecclesia an possit alienare creditum censuale sine assensu. p.62. n.5. & p.134. n.1
 Ecclesia an possit cedere, vel alienare ingentem summam quantitatis pecuniæ. p.134. n.2
 Ecclesia an possit emere stabilia cedendo annuum redditum, vel cum onere solutionis annui census sine assensu, & quid si annuum censum cessum promittit manuteneat semper exigibilem. ibid. n.3. & 4
 Ecclesia potest retrocedere censum sine assensu. p.62. n.5
 Ecclesia an possit concedere terras sub annuo censu, quæ de silvis extirpatæ sunt arabiles factæ. p.72. n.5
 Ecclesia an possit cedere hæreditatem sine assensu. p.131. n.8
Electio, & Eligere.
 Electionem habens in materia legis Aquiliæ dominus conventus noxali iudicio, an præster animal quod noxam fecit, aut litis æstimationem, aut occiso animali liberetur cedendo actionem. p.157. n.17
 Electio fori an competat cessionario ex persona sua, vel cedentis. p.148. n.17
 Electione nominis debitoris cessi alternativè cum alia re non facta, periculum nominis cedit cedenti. p.97. n.1
 Eligendi capellanum facultas an possit cedi. pagina 551. n.26

Emphyteuta.

Emphyteuta an habeat prælationem vendito directo dominio. p.66. n.5
 Emphyteuti devoluta ob non solutionem canonis. *de Luca Adis. ad Tract. de Cess. Jur.*

num, vel ob deteriorationem, an emphyteuta cadat à iure affrancandi. p.122. n.1. & seqq.
 Emphyteuti, vel locatione usque ad certas generationes facta, an directus dominus cogatur renovare. p.71. n.1. & 2
 Emphyteuti a te donata, vel legata, an censetur relictum jus renovandi. p.72. n.7
 Emphyteuticam rem vendens dominus directus post incursum caducitatem, an censetur cessisse jus declarandæ caducitatis. p.107. n.9
 Emphyteuta an vendito canone irredimibili pro certo pretio, possit offerre pretium, & se redimere. p.66. n.1

Emptor.

Emptor, vel possessor injustus pro modico, non agit pro toto. p.125. n.6
 Emptor solvens venditori pretium conventum, quod deinde vertatur in extinctionem creditorum, an subingrediatur in locum ipsorum. p.72. num.1
 Emptor an debeat vinculare pecuniam in Bancho, vel penes tertium pro creditore venditoris dimittendo. p.73. n.3
 Emptor, vel possessor bonorum dimittens creditores, an possit se tueri ad effectum excipiendi, & agendi iuribus illorum sine cessione. ibid. num.4.
 Emptor, qui scivit rem oneri obnoxiam, cum promissione venditoris, quod illa esset libera, an præsumatur velle emere cum tali onere. p.67. n.4. & 5
 Emptor hæreditatis an teneatur solvere debita per venditorem contracta. p.108. n.1. & 2
 Emptio, & cessio hæreditatis refertur ad statum delatæ hæreditatis. ibid. n.3
 Emptor hæreditatis si aliquid à defuncto consequi debeat, consequitur à venditore, quod ipse debebat. ibid. n.6
 Emptori, qui emit rem affectam solutioni census, an profit census præscriptio, vel vendenti. p.110. n.8
 Emptor gabellarum dicitur conductor. pag.121. n.13
 Emptor à socio conveniri potest à creditore hypothecario venditoris, & quid si mercium sit emptor. p.98. n.2
 Emptor qui opulentiam hæreditatem pro modico pretio emit, an sit litium redemptor. pag.129. num.8
 Emptor rei cum onere solvendi alicui, an conveniri possit à creditore, cui promissa est solutio. p.160. n.34
 Emptor nominis an agat sine cessione actionum. p.132. n.7
 Emptor hæreditatis an possit agere sine cessione actionum. p.32. n.8
 Emptor hæreditatis an possit conficere præambulum, & petere immissionem. p.31. à num.1. ad 10.
 Emptor hæreditatis gravatæ fideicommissò post mortem hæredis, an molestari possit hæredo professo in religione incapaci. pag.92. numero 16

Evictio, & Evincere.

Evictis rebus hypothecatis creditoribus cedentis, non tenetur cedens. p.20. n.9
 Evictione promissa, in casu, quo tertius superveniret, & excluderet cedentem à sexto loco, an operetur si tertius excludat primo loco graduatam. p.19. à n.1. & seqq.

Index omnium rerum,

Eviçtio non debetur emptori, nec pretium, si ad-
sit pactum ineviçtionis, & quod nequeat agi
ad restitutionem pretii. *ibid.* & seq. n. 6. 8. & 10
Eviçtio non debetur per vendentem jure vendito-
ris. p. 20. n. 7
Eviçtio quando eviçto nomine debitoris dato in
dotem debeat. pag. 118. num. 8. & pag. 161.
num. 39
Eviçtio non debetur, quando sequitur ex facto
Principis. p. 76. n. 2
Eviçtio census intrat, si ista constitutio census sit
nulla. p. 6. n. 7
Eviçtio promissa, tam de jure, quàm de facto, in
cessione nominis debitoris explicatur. pag. 3.
& seq. n. 2. & seqq.
Excomputum.
Excomputum an peti possit aucto jure gabellæ.
p. 121. n. 13.
Exceptio.
Exceptio, *Tu cessisti jus tuum*, an impediatur liqui-
dationem instrumenti. p. 75. n. 9
Exceptione cedendarum quando possessor repellat
creditorum. p. 70. n. 9
Exceptio, *Tua non interest*, cessionario an, & quan-
do opponi possit. p. 33. n. 6
Exceptio superveniens post delegationem contra
delegantem, an opponi possit contra delega-
tium. p. 124. n. 4. & 5
Exceptiones sibi competentes contra cedentem,
an debitor census promittens solvere, obijcere
valeat cessionario. p. 123. n. 1. & seqq.
Exceptio, *Tu cessisti jus tuum*, an sit permessa.
p. 109. n. 2
Exceptio, *Deducto ne egeat*, competens debitori,
an competat contra cessionarium creditoris.
p. 57. n. 10
Exceptio cedendarum obstat creditori liberanti
unum ex correis sine reservatione solidi contra
alios. p. 48. & seq. n. 1. & 10
Exceptioni cedendarum renunciatio an sufficiat
generalis, vel requiratur specifica. p. 41. n. 6.
& seq.
Exceptionis cedendarum non obstante renuncia-
tione, an compellatur creditor cedere actiones
fidejussori. p. 40. n. 1
Exceptiones personales competentes contra ce-
dentem, an obstant cessionario. p. 57. n. 10
Exceptio cedendarum an obstat mulieri dotem
repetenti. p. 79. n. 3
Exceptio compensationis, vide in verbo *Compen-
satio.*
Excussio.
Excussio bonorum debitoris principalis, ac
fidejussorum exceptio, quæ obstat creditori
agenti hypothecaria contra tertium possesso-
rem, non obstat fidejussori cessionario. p. 163.
num. 69
Excussio an requiratur nominis cessi, antequam
conveniatur debitor census, & quid si fuerit
promissum exigibile, & fidejusserit cedens tan-
quam principalis, & insolidum. p. 10. n. 9
Excussionem an teneatur facere cessionarius bono-
rum à tertiis possessoribus bonorum. pag. 103.
num. 7
Exigibilitas.
Exigibilitas distinguitur, de jure, ut debitor sit
sine exceptione, & in alteram de facto, quod
debitor census sit idoneus. p. 4. n. 1
Exigibilitate nominis cessi promissa, an intelliga-
tur illa juris, seu veritas crediti solum, vel

etiam illa facti, scilicet idoneitatis. *ibid.* n. 2
Exigibilitas promissa censetur facta secundum natu-
ram cessionis nominis, quæ exemplificatur.
ibid. n. 3
Exigibilitas census juris, & facti, promissa cum
dictione *semper*, vel omni tempore, quid ope-
retur, & quid si proveniat casus fortuitus post
cessionem. *ibid.* n. 3. & 4
Exigibilitatem an censetur promittere manuten-
tionem, & conservationem census promittens.
p. 6. n. 1
Exigibilitate promissa, nullo tempore præfixo ad
procurandam exactionem, negligentia non
obstat. p. 10. n. 3
Exigibile an debeat esse nomen tempore cessionis,
quamvis non sit promissum. pag. 85.
num. 10
Exigibilitate nominis promissa, cessionarius non
eximitur à diligentis. p. 65. n. 5
Exigibile tempore conditionis purificatæ, vel diei
venientis, an debeat esse nomen census sub
conditione, vel in diem. pag. 84. num. 1. &
seq.
Exigibilitas an censetur promissa ex clausula
præservativa omnium jurium, & actionum
competentium contra debitorem, & protesta-
tione exclusiva novationis. pag. 155. num. 1.
& seq.
Exigibilitas promissa cum dictione *semper*, an in-
telligatur ex causa de præterito. p. 8. n. 10. &
p. 140. n. 11. & seq.
Exigibilitas an intelligatur promissa in cessione
nominis debitoris favore dotis, vel causæ piæ.
p. 8. n. 7. p. 51. n. 1. & p. 161. n. 39
Exigibilitas promissa in annuo redditu habente
tractum successivum, an semper durare debeat.
pag. 6. num. 1. & seqq. & pag. 140. num. 8.
& seq.
Exigibile an censetur promissum jus Regium
census verum, & bonum. pagina 164. nu-
mero 90
Exigibile nomen promittens an teneatur procura-
re exactionem intra certum tempus. p. 140. n. 1.
& seqq.

Expensæ.

Expensæ, vide in verbo *Maritus*, & in verbo
Melioramenta.

F

Feudum.

F eudum, vide verbo *Refutatio.*
Fideicommissarius, & Fideicommissum.
Fideicommissarius universalis an possit conficere
præambulum, & petere immisionem hæredi-
tatis. p. 31. n. 5
Fideicommissarius an possit liquidare instrumen-
tum. p. 32. n. 6
Fideicommissum pro dote restituenda, & consti-
tuenda potest everti, si fideicommissum sit af-
cendentis. p. 40. n. 1
Fideicommissum an pater reintegrare debeat su-
pervenientibus divitiis, si dotavit filiam in opem
de fideicommissum. *ibid.* n. 5
Fideicommissarius tenetur pro omni damno, quod
fideicommissum ex facto, & culpa sua patitur.
ibid. n. 3
Fideicommissum si evertatur pro dote constituen-
da, vel restituenda, reintegratur ex juribus
census

& verborum notabilium.

cessis à muliere super bonis liberis, si agatur de dote restituenda, & quid si pro dote constituenda. p.40. n.1. & seqq.

Fidejussor.

Fidejussor à confidejssore an repetat solutum sine Cessione. p.163. n.94

Fidejussori uti cessionario agenti ex cessione ex intervallo facta non obstat regula excludens cedentem, ut bisidem exigi non possit. p.56. n.3

Fidejussor exequutivè exactus, exequutivè exigit. p.105. n.2

Fidejussor legalis mariti pro restitutione dotis est fideicommissum ascendens, & locum habet cessione jurium. p.40. n.1

Fidejussor uti cessionarius creditoris pro summa soluta, an concurrat cum cedente in bonis debitoris. p.37. n.1

Fidejussor censeatur datus pro residuo, locata debitori gabella, vel data administratione tutelæ, vel curæ, & nequit concurrere super fructibus, & emolumentis. p.38. n.7

Filia.

Filia, vel soror ex necessitate dotata, est redotanda, dote prima perditâ. p.102. n.2

Formula.

Formula libelli contra nomen debitoris pro utili hypothecaria venditoris habentis hypothecam, vel utili personali pro creditore chirographario. p.63. n.6. & seqq.

Formula cessionis cum clausula præservativa reservationis primævorum jurium. p.155. n.13

Formula cessionis cum promissione cedentis manutenendi nomen cessum verum, & exigibile, & procurandi exactorem intra certum terminum, aliàs de proprio solvendi. ibid.

Formula promissionis manutentionis census, differt à promissione manutentionis census, & fructuum. p.7. n.1

Formula promissionis census veri, non exacti, & alteri cessi, & quod omni tempore sit capax. ibid. n.4

Formula cessionis, & accessionis cessionarii uti fidejussoris principaliter, & insolidum pro debitore cesso. p.10. n.6. & p.164. n.112

Formula cessionis commoditatis pensionis. p.13. n.7.

Formula cessionis pro emptore, ad finem exigendi pensiones à conductore. p.67. n.1

Formula cessionis, qua cedens per viam donationis sibi prospicit, ne teneatur nec de veritate, vel bonitate nominis cessi. p.24. n.6

Formula promissionis faciendi nomen cessum potius, & antè. p.140. n.1

Formula cessionis, qua cedens promittit nomen tale quale, neque teneri de veritate crediti, neque de exhibitione scripturarum. p.86. n.14

Formula cessionis faciendæ creditoris, qua paciscitur cessionarius, ut cessio non faciat dationem in solutum. p.163. n.97

Franchisia.

Franchisia an possit cedi ab Ecclesiasticis. p.153. n.2.

Frater.

Frater an possit carcerari ad instantiam fratris, etiam divitis, & an ad instantiam cessionarii. p.74. n.1. & seqq.

Frater an possit excommunicari pro debito Camerali ad instantiam fratris. ibid. n.2

Frater cedens cum cessionario, an possit liquidare instrumentum. p.75. n.8

Fratri an comperat exceptio, deducto ne egeat, *D. de Luca Addit. ad Tract. de Cess. Jur.*

ad instantiam fratris. ibid. n.6

Fraus.

Fraus non consideratur in illo, qui suo jure utitur. p.159. n.27.

Fructus.

Fructus recompenfativi ex aequitate debiti per emptorem venditori, an peti possint per cessionarium. p.36. n.8

Fructus perceptos per cessionarium an teneatur restituere, condemnatus ad restitutionem fructuum perceptorum. p.57. n.17

Fructus non percepti per fructuarium, in isto defuncto debentur proprietario. p.30. n.3

Fructus perceptos an teneatur restituere donarius, revocata donatione ob ingratitude. p.106. n.2

Fundacus.

Fundacus constituit jus universale, & inchoatam, distinctum à mercibus materialibus. p.99. n.8

Fundaci corpus universale, an remaneat obnoxium hypothecis creditorum venditoris. ibid. n.4

Futurum.

Futurum jus, vide verbo *Jus futurum.*

G

Gabella.

Gabella debita ex cessione, non debetur ex renunciatione. p.62. n.2

Gabellæ locatio habetur pro cessione jurium. p.119. n.1

Gabellæ conductor an censeatur conduxisse jus ad eam exigendam, vel commoditatem. ibidem.

Gabellæ in locatione venit jus eam exigendi, & capanna, & domus in qua exigitur. ibid.

Gabellarum conductores an acquirant privilegium fisci. p.120. n.2

Gabellarum in locatione an habeat locum mercedis remissio. ibid. n.3

Gabellæ locatæ dicitur perempta substantia, si prohibeatur commercium. ibid. n.4. & seq.

Gabellæ jure aucto an peti possit excomputum. p.121. n.13

Gabellaris an fiat mercedis remissio per factum Principis. ibid. n.9. & seqq.

Gabellæ an debeatur ex datione in solutum pro pretio rei venditæ debito. ibid. & seq. n.14

Gabellæ an debeatur ex permutatione annui census cum re stabili, & debeatur duplex. ibid.

Gabellæ non debetur ex cessione emprionis factæ per licitorem creditoris, ad instantiam cujus res fuerit subhastata. p.148. n.13

Gabellarum conductores an possint emere minori pretio credita à creditoribus consignatariis. p.149. n.21

Gravatus.

Gravatus restituere hereditatem, si ad instantiam fideicommissarii cogitur adire, tunc non remanet hæres hereditatem restituendo quoad commoda, & an saltem nomine. pag.147. n.10

Index omnium rerum,

H

Hæreditas, & Hæres.

- H**æres cum inventario an possit reportare cessionem jurium contra hæreditatem. p. 25. n. 1. & 125. n. 1. & seqq.
- Hæres an sit, qui ad alium voluit transferre hæreditatem, declaratur. p. 147. n. 10
- Hæreditatem repudiens pretium ob repudiationem recipiendo, an dicatur repudiare, & quid si concurrat cessio jurium. *ibid.* in med.
- Hæreditatem repudiens aliquo accepto, an creditores habeant jus in id, quod ex causa renunciationis debitor accepit. p. 146. n. 9
- Hæreditatis emptor pro debitis contractis ab hærede hypothecariis potest molestari, sed servatur indemnis à venditore: secus si pro debitis hæreditariis. p. 108. à n. 1. & seqq.
- Hæreditate vendita, venditori solvenda sunt per emptorem ejusdem venditoris credita, & è contra venditor debet solvere emptori credita, quæ hæreditati debebat. *ibid.* n. 5. & seq.
- Hæres cum inventario, si reemat censum absque jurium cessione, præsumitur de pecuniis hæreditariis solvere. p. 163. n. 106
- Hæres gravatus, facta restitutione fideicommissi, an possit liberare debitorem hæreditatis. *ibid.* num. 101
- Hæres cum inventario, si vendat rem hæreditariam plusquam verè valeat, illud plus an cedat lucro hæredis. p. 26. n. 6
- Hæreditatis diminutio contingens post mortem testatoris, an cedat damno hæredis. *ibid.* num. 7.
- Hæres cum inventario transgens cum creditore, hæreditario, si reportet jurium cessionem, an hæc proficiat hæreditati. *ibid.* n. 8
- Hæres si obtineat jurium cessionem à creditore teneatur communicare cohæredi. pag. 25. n. 1
- Hæres emens rem venditam pro debito hæreditario, an censetur emisse etiam pro cohæredibus. *ibid.* n. 2. & seqq.
- Hæres an teneatur agere adversus nomen debitoris legatum, vel cedere actiones. p. 131. & seq. à num. 1
- Hæreditatem opulentam emens pro modico pretio an sit litium redemptor. p. 129. n. 8
- Hærede gravato in casu obitus alienante rem hæreditariam, si deinde ille profiteatur in Religione incapaci, an emptor molestari possit. p. 90. n. 1

Hypotheca.

- Hypotheca tacita pro dote non excluditur per expressam, licet expressa non sit tam ampla. p. 87. n. 5
- Hypotheca tacita pro locatione non excluditur per conventionalem expressam. *ibid.* n. 7
- Hypotheca dotis distinguitur à prælatione in ratione cessionis. p. 92. n. 2
- Hypothecam inducit pactum de capiendo. p. 50. n. 4
- Hypothecam constituunt verba, *Volens securum facere, vel securum reddere.* *ibid.* n. 5
- Hypothecam inducit actus assignationis bonorum & cessionis simplicis. *ibid.* n. 6.
- Hypotheca tacita est cessibilis, quamvis à jure ortum habeat, aliter de potioritate privilegium. p. 36. n. 3

Jejunium.

- J**ejunium, vel aliud bonum opus an possit cedi. pag. 153. n. 6

Incorporalia.

- Incorporalia jura si vendantur, vel locentur, venditio, vel locatio habetur pro cessione. p. 119. num. 1
- Incorporalia jura habent suos interitus. pag. 120. num. 4

Indebitum.

- Indebiti conditionem cedit debitor fidejussori, qui prius solvit creditori, si notam non fecit solutionem debitori, quapropter iste solvit. Et è contra si prius solvit debitor, & fidejussor ignarus iterum solverit; nam actione mandati agit contra debitorem, & cedit conditionem indebiti. p. 136. n. 17

Inexigibilitas.

- Inexigibilitas est de tempore cessionis, si bona distrahantur ex æte alieno præcedente cessionem. p. 8. n. 10

Injuria.

- Injuriarum actio an cedi possit. p. 144. n. 12

Insinuatio.

- Insinuatio requiritur in cessione. p. 147. n. 12

Inventarium.

- Inventarium, vide verbo *Donatarius, hæreditatis,* & verbo *Emptor hæreditatis.*

Instantia.

- Instantiæ jus cedi potest, & an veniat in generali jurium cessione. p. 143. n. 4

Instrumentum.

- Instrumenta, quæ debet dare cedens, vide verbo *Cedens.*

- Instrumentum dotale censetur prius ex duobus instrumentis eodem die confectis, etiam si creditor virtute alterius possideat. p. 133. num. 1. & seq.

- Instrumenta duo si inita sint, unum cessionis, aliud liberationis debitoris, an potior sit causa debitori cessi, & quid si liberatio appareat per scripturam privatam. *ibid.* n. 3

- Instrumenta plura cessionis si appareant eodem die celebrata, an cessionarii in simul pro dimidia concurrant, & quid si una cessio sit in favorem Fisci, alia privati; vel unum in favorem dotis, aliud Fisci. *ibid.* n. 5

- Instrumenta consignare debet hæres legatario nominis. p. 132. n. 3

Judaus.

- Judaus conversus ad fidem an teneatur restituere usuras. p. 56. n. 5.

Judicatum.

- Judicati actio an cedi possit. p. 146. n. 6

Juramentum.

- Juramentum calumniæ an cessionarius recusare possit. p. 149. n. 19

Jus.

- Jura, quæ erant inutilia penes cedentem, an sint utilia penes cessionarium, & è contra. p. 56. n. 1

- Jus petendi renovationem an possit cedi. p. 71. n. 3

- Jus liquidandi instrumentum via ritus an sit cessibile. p. 33. n. 1

- Jus nominandi Capellanum an cedi possit. p. 151. n. 26

& verborum notabilium.

Jus eligendi Episcopum, vel Abbatem, an cedi possit. ibid.

Jus revocandæ donationis ob ingratitude[m] an sit cessibile. p. 106. & seq. n. 1. & 5

Jus tertii an allegari possit per eam, cujus non interest. p. 109. n. 6

Jus quod habet maritus accusandi, vel excipiendi de uxoris adulterio, an cessibile sit. p. 156. num. 15

Jus formale decimarum an laicis cedi possit. p. 154. num. 7

Jus sepulchrorum an cedi possit. ibid. n. 8

Jus vindictæ, seu vindicandi propria autoritate adulterium uxoris, vel filiarum, an possit cedi filio, vel extraneo. p. 144. n. 11

Jus primogenituræ an cedi valeat. p. 143. n. 9

Jus luendi à debitore an possit cedi. pag. 151. n. 27

Jus luendi an possit cedere minor. pag. 116. num. 4

Juris luendi cautelæ materia. pag. 15. & seq. numero 1

Jus luendi, vide verbo *Pactum*.

Jus prælationis reservatum per dominum directum an cedi possit. p. 122. & seq. n. 7

Jus prælationis competens inquilino contra novum conductorem ex statuto, an sit cessibile. p. 101. n. 1

Jus expellendi conductorem competens locatori pro necessitate sui usus, an sit cessibile. ibid. num. 8

Jus pascui an cedi possit. p. 138. n. 8

Jus declarandæ caducitatis domino directo competens, an cedi possit, aut veniat in cessione jurium. p. 107. n. 5

Jus dotis, vide verbo *Dos*.

Jus futurum dividitur in plures species. p. 138. num. 1

Jus futurum delatum cedi potest. p. 139. n. 2

Jus futurum ex causa de præsentibus, vel de præteritis an cedi possit. ibid. n. 3

Jus futurum ex causa de futuro an repudiari, vel cedi possit. ibid. n. 5

Jus futurum ex causa de futuro an veniat in cessione omnium jurium. ibid.

Jus patronatus an veniat sub cessione omnium jurium. p. 66. h. 1

L

Læsi.

Læsiōnis remedium sine cessione an possit intentare creditor, si debitor fuit læsus in venditione, vel in locatione, vel possit intentare creditor vendita re subhastata cum læsiōne. p. 156. n. 21. & seq.

Læsiōne existente in contractu inito per debitorem, an is possit cedere remedium l. 2. C. de rescind. vendit.

Læsiō an habeat locum in cessione nominis debitoris, & remedium legis 2. C. de rescind. vendit. p. 81. n. 1

Legatarius & Legatum.

Legata liberatione debitori, an debeantur usuræ ante mortem legantis debitorum. p. 30. n. 2

Legato nomine debitoris, debentur legatario usuræ præteriti temporis. ibid. n. 4

Legatis mille puellæ pro monachagio, si aliunde illa se dotet, vel si excessivum sit legatum, an

possit cedi dos, vel excessus. pag. 27. n. 21 & 3

Legatum relictum certis personis pro matrimonio carnali an debeat Religione[m] ingredi tribus: quid si legatum pro matrimonio carnali sit majus, quàm pro spirituali. ibid. n. 5. & seq.

Legatum pro dote quando intelligatur pro nuptiis spiritualibus, & an debeat pro summa nuptiis spiritualibus opportuna, & si attendantur verba, putà *pro dote*, seu *pro nubendo*, & in lingua materna, scilicet *pro maritare*. ibid. num. 10

Legata vel donata re emphyteutica, an censentur relictum jus petendi revocationem. pag. 72. num. 7

Legatarius nominis an sine cessione agat contra debitorem, & quid favore piæ causæ, an saltem utiles actiones transeant. p. 131. & seq. n. 1

Legatario nominis consignandum est ab hærede instrumentum. p. 132. n. 3

Legante testatore, quod sibi Sempronius debet, si nihil debet Sempronius, nullum est legatum. p. 164. n. 117

Legatum repudiatum per legatarium an accrescat emptori, vel cessionario hæreditatis. p. 163. n. 103

Legante testatore centum, quæ Titius debet, si nihil debeat Titius, sed Sejus debeat, an hæres teneatur cedere actiones contra verum debitorem. p. 164. n. 17

Legatum annuum an sit cessibile. p. 143. n. 6

Legatum dotis à patre relictum an cedi possit per filiam, etiam quoad excessum legitimæ alteri ante matrimonium, vide verbo *Dos*, & verbo *Filia*.

Legatum relictum mulieri pro dote, vel causa dotis, aut pro contrahendo matrimonio, an sit conditionale, vel modale. p. 156. num. 16. & seq.

Legatum relictum mulieri pro dote an sit cessibile ante contractum matrimonium. ibid.

Legatum dotis relictum filiarum usque ad limites legitimæ est purum, & an in excessu sit conditionale. ibid.

Legatum relictum puellæ à consanguineo pro subsidio sui maritaggi, si pater eam competenter dotaverit, an possit cedi per filiam patris. ibid.

Legati actionis litigiosæ specialitas est, ut hæres finire debeat litem expensis suis. p. 145. & seq. num. 2

Legitima.

Legitima consumpta per filium, utrum is eam petere valeat. p. 102. n. 10

Libellus.

Libelli formula de directa, vel utili actione proponitur. p. 46. n. 2. & p. 115. n. 7

Libertas.

Libertas servo concessa à filiofamilias, cum servus donatus est ea conditione, ut cum in libertate reponat, valet. p. 35. n. 6

Liquidatio.

Liquidare non potest instrumentum cessionarius via ritus, & an cedens, & cessionarius simul possint, & quid si cedens non sibi reservasset jus liquidandi, & an solus cedens possit. p. 33. n. 1

Liquidare instrumentum an possit cessionarius hæreditatis. p. 32. n. 6

Index omnium rerum,

Liquidare instrumentum an possit fideicommissarius. *ibid.* n.6. & seq.
Liquidare an possit frater cedens cum cessionario via ritus instrumentum contra fratrem. p.75. n.8.

Littera Cambii.

Littera cambii censetur suscepta pro solvendo, non pro soluto, sed sub conditione, quatenus solutio sequatur. p.99. n.1
Litteras cambii accipiens, si negligens fuerit in exactione nominis, & debitor effectus non solvendo, scriptor liberatur. *ibid.*
Litteras cambii contra recipientem majori cum rigore proceditur, quam contra alios cessionarios simplicis cessionis, ratione publici commercii, & quod spatium attendatur, vel quae mora. *ibid.* n.2. & seqq.
Litterarum cambii protestus pro regressu contra scribentem, sequitur decoctione acceptantis, an sit necessarius. p.100. n.7

M

Mandatum.

Mandatum in rem propriam an expiret morte mandantis sine haerede. p.46. n.3. & seqq.

Manutentio.

Manutentionis census promissio an restringatur ad veritatem: & quid promissa manutentione exactio census. p.5. n.2. & p.7. n.1
Manutendi promissio verum, & bonum jus Regium cessum, an referatur ad substantiam crediti. p.163. n.90
Manutentio in quasi possessione exigendi competit cessionario ex persona cedentis. *ibid.* n.99

Maritus.

Maritus an possit cedere jus excipiendi de adulterio uxoris, si dotem donaverit, vel vendiderit. p.156. n.15
Maritus si non denunciatur debitori cessio cessionem, an damnum usurarum cedat cedenti, vel ipso viro. p.36. n.7
Maritus, de qua culpa tenetur in non exigendo. p.103. n.9
Maritus retrovendendo nomen debitoris receptum aestimatum, an liberetur in causa repetitionis dorum, si a principio inexigibile fuit. p.161. n.53.

Melioramenta.

Melioramenta an possint repeti sine cessione ab eo qui ipsa fecit. p.153. n.5
Merces a fundaco qualiter distinguantur. p.99. n.8

Minor.

Minor nedum non patitur damnum, sed lucrum ex cessione juris luendi. p.116. n.4. & seq.
Minor aa sine decreto possit constituere novum censum pro extinguendo antiquo. *ibid.* & seq. num.7
Minor lesus in conductione, an restituatur in integram. p.135. n.5

Momentaneum.

Momentanea acquisitio ex cessione hereditatis reddit eam irrevocabilem in casu supervenientia filiorum. p.35. n.4.

Monialis.

Monialis professsa, an possit cedere vitalitiam subventionem, quae reputatur pars dotis. p.88. & seq. n.1. & 2.

Monasterium.

Monasterium an possit impedite monialem male utentem vitalicia subventionem. p.89. n.3
Monasterium patitur interesse ex cessione vitaliciae subventionis. *ibid.* n.4
Monasterium an possit agere post mortem monialis pro praestationibus inexactis. *ibid.* n.8
Monasterium substitutum post mortem alicujus, quando succedit gravato professo. p.90. n.7.

Mora.

Mora debitoris an debeat esse immeditata damni, quod patitur creditor. p.96. n.9
Mora non imputatur recipienti litteras, si scribens non sit creditor camporis, cui dirigitur. p.100. n.4
Mora recipientis litteras, quot modis consideretur. *ibid.* n.5.

Mors.

Mors civilis professionis non operatur effectus, quos mors naturalis. p.90. n.5

Mulier.

Mulier cedens nomen debitoris an juvetur Vellejano. p.86. n.13
Mulier si in partem dotis in pecunia constituta cedat nomen viro, an is dicatur recipere aestimatum. p.51. n.6
Mulier an possit agere contra dotantem pro solutione dotis promissae viro. p.52. n.1
Mulier an possit agere pro solutione dotis liberè facta marito contra formam capitalorum de inventimento. p.53. n.7
Mulier pro dote an praefatur mutuanti ad rem emendam. p.93. n.6
Mulier se ipsam dotando cedens nomen debitoris in dotem in aestimatum, an teneatur de evictione. p.160. n.47
Mulier si emat ab aliquo fundum, & nupta dedit viro, an evicto fundo maritus possit agere de evictione contra eam. *ibid.* n.51

Mutuant.

Mutuantes haeredi pro solvendis legatis puris, & conditionalibus, & reportatis cessionibus, quis praefatur. p.55. n.5

N

Negligentia.

Negligentia cessionarii an sibi noceat. p.9. n.1. & 13.

Nomen, & Nominare.

Nomen aestimatum si cedatur, & debitor solverit viro, an in subsidium teneatur iterum solvere mulieri. p.119. n.10
Nomen antea promittens, & exigibile, an teneatur declarari facere, & procurare exactio-nem intra certum terminum. p.140. n.1
Nomen debitoris an pro parte cedi, vel legari possit. p.146. n.8
Nomen debitoris in causam judicari an capi possit, & adjudicari, vel subhastari & vendi. p.161. n.62
Nomen debitoris in dotem aestimatum si sit datum, an maritus teneatur suis sumptibus agere. *ibid.* n.54
Nomen debitoris in dotem si sit datum in aestimatum, & inexigibile sit redditum, aa soluto matrimonio maritus, vel ejus haeres liberetur. *ibid.* n.55
Nomen aestimatum cessum transit in dominium viri, & potest cedi alteri per virum, & liberari debitor.

& verborum notabilium.

debitor. p. 118. n. 2
 Nomen censuale emptum ex pecunia dotali, an sit inæstimatum. ibid. n. 3
 Nomina debitorum an veniant sub obligatione bonorum. p. 69. n. 5
 Nomen si tractu temporis efficitur minus idoneum, an teneatur cedens. p. 51. n. 5
 Nomen debitoris cedens in dotem, ad exigibilitatem an teneatur. ibid. n. 1
 Nominis debitoris promissio an differat à cessione nominis. p. 160. n. 46
 Nominandi jus habens ad emphyteusim, & facultatem variandi facta nominatione cum cessione juris, an possit variare. p. 22. & seq. n. 3
 Nomen nudum habendi declaratio, vide in verbo *Socius*.

Nullitas.

Nullitas an consistat in jure, vel habeat mixturam facti, differt. p. 105. & seq. n. 4
 Nullitas contractus, quæ possit opponi contra cedentem, an obstat cessionario. p. 126. n. 1
 vide in verbo *Cedens*, & *Cessionarius*.

O

Obligatio, & Obligatus.

Obligatio de cedendo est incerta, quia factum est de se incertum, unde inest obligatio interesse. p. 115. n. 4
 Obligatio causativa fidejussoris dotis dicitur intercedentis utri principalis, & insolidum, si marito, & sibi promissa sit dotis solutio, & non fuerit ipsi fidejussori soluta, non tenetur. p. 79. n. 4
 Obligatus ad agendum ex contractu, an satisfaciatur si actiones suas cedere offerat. p. 34. n. 7. & p. 157. n. 17. *vers.* Qui obligatus.
 Obligatus ad liquidandum instrumentum via ritus contra debitorem cessum, non liberatur si offerat cedere. ibid.

Offerre.

Offerendi jus an locum habeat contra mulierem petentem asecurationem dotium. p. 154. & seq. num. 10
 Offerendi jus si exerceatur per creditorem posteriorem, iste subingreditur in locum anterioris, & jura anteriora illius acquirit. ibid.

Opera.

Operæ famulorum an possint cedi. p. 144. n. 10

P

Pactum.

Pactum ut cedens non teneatur ad pretii restitutionem, si cessionarius excludatur à quinque creditoribus graduatis, an operetur superveniente alio primo loco graduato. p. 19. n. 2
 Pactum de non petendo qualiter ab acceptilatione differat. p. 48. n. 2
 Pactum de non petendo, in personale, & reale dividitur. p. 49. n. 5
 Pactum de non petendo non tollit obligationem ipso jure. p. 48. n. 2
 Pactum personale subdistinguitur, & quid in publico. p. 49. n. 8
 Pactum inévictionis licet durum, etiam post évictionem, an obliget emptorem ad solutionem pretii. p. 19. n. 6

Pactum inévictionis non debet esse generale. p. 20. n. 8

Pactum ut non liceat alteri cedere jus redimendi censum, an valeat. p. 117. n. 9. & 10

Pactum de retrovendendo reservatum ad beneplacitum venditoris, an uti personale cedi possit. p. 162. n. 87

Pactum ut non possit cedi pactum de retrovendendo an valeat. p. 163. n. 100

Pactum de subintrando an æquipolleat cessionari. p. 73. n. 5

Pactum de retrovendendo, seu retractus conventionalis, an cedi possit. p. 159. n. 25

Pactum de retrovendendo an possit exercere creditor. ibid.

Pactum de non alienando rem hypothecaram pro censu, an operetur viam executivam. p. 136. n. 8.

Pactum de cedendo si fiat uni, & deinde alteri cedio, quis præferatur. p. 97. n. 2

Pactum de cedendo facta solutione, an impediatur cessionem ad favorem tertii solventis. p. 111. num. 5

Pactum de subintrando an debeat sciri per creditorem dimissum. p. 16. n. 9

Pactum inito, ut deficiente debitore à solutione possit pecunia accipi ad cambium, si cedatur post paucos dies creditum, an curiat cambium. p. 61. n. 1

Paragium.

Paragium super feudo solvendum est ab agnato, & an per Fiscum. p. 114. n. 17

Paragium sororis si excessivum sit pro ingressu in Monasterium, an excessus possit cedi. pag. 27. num. 1

Pater.

Pater an in præjudicium filiorum possit cedere alteri, vel retrocedere donationem sibi factam contemplatione matrimonii. p. 149. n. 2

Pater si pro filia fundum æstimatum in dotem dedit marito, & fundus fuerit évictus, mulier soluto matrimonio an possit ab hæredibus mariti petere æstimationem fundi. p. 161. n. 52

Pater novam dotem constituere tenetur, si filia dotem amisit. p. 160. n. 41

Patronus.

Patronus laicus presentando unum, quando nequeat cumulare. p. 23. n. 4

Pecunia.

Pecunia mutuo data simpliciter, si ex electione debitoris convertatur in emptionem alicujus rei, vel refectionem, nulla resultat potioritas ad favorem mutuantis. p. 73. n. 2

Pensionarius, & Pensio.

Pensionarius cedens commoditatem pensionis, an possit eam deinde extinguere. p. 13. n. 2

Pensionarius confidentarius explicatur, ipso in vivo an possit cedi pensio. ibid. n. 5

Pensio maturata ante venditionem, & maturanda post eam, quando emptori competant. p. 68. n. 3

Pensio potest diminui, & quod pactum rejiciatur. p. 13. n. 4

Periculum.

Periculum an sit venditoris, quoties in mora emptor non fuerit. p. 84. n. 6

Possessor.

Possessor, vel emptor injustus pro modico, an agat pro toto. p. 129. n. 6

Possessor an cessis juribus repetat solidum ab aliis. p. 79. n. 11

Possessor

Index omnium rerum,

Possessor solum opponit de jure tertii, & non alius. p.109. & seq. n.7
 Possessor pro modico an possit reportare cessionem. p.125. n.2

Potestas.

Potestas ad eundem non est jus, sed facultas. p.17. n.2.

Prelatio.

Prelatio venditoris pro pretio in re vendita, ratione specialis hypothecæ, an sit cessibilis. p.92. n.1

Prelatio venditoris an sit major illa mutuantis ad rem emendam. p.93. n.5

Pretium.

Pretium justum dicitur, quo communiter attentis circumstantiis Judex prudens arbitratur. p.65. n.2

Pretium an faciat ad justitiam, vel injustitiam cessionis. p.66. n.3

Privilegium.

Privilegium l. assiduis, C. qui potiores, an sit personale, transmissibile solum ad descendentes. p.36. n.1

Privilegium exigendi usuras dotales an sit cessibile. ibid. n.5

Privilegium tacitæ hypothecæ an sit cessibile. ibid. n.3

Privilegium hæredibus, & successoribus concessum, an per cessionem juri transseat ad singularem successorem. p.153. n.3

Privilegium dotis an sit majus illo venditoris. p.92. n.3

Prohibitus.

Prohibitus cedere, vel eligere, an possit procuratorem constituere. p.153. n.3

Procurator.

Procurator constitutus ad exigendum, simulque ad solvendum, si cessionem partis crediti in sui beneficium recipiat, & partem solvat, dominus non tenetur dimittere partem revera solutam. p.149. n.21

Procurator exigens à fidejussore an possit actionem cedere contra debitorem principalem. p.98. n.7

Promissio, & Promittens.

Promittens nomen anterius, & exigibile, an teneatur declarari facere, & procurare exactiorem intra certum tempus. p.140. n.1

Promittens annuum censum exigibilem, an teneatur de perpetua exhibitate. p.141. & seq. n.11.

Promittens quantitatem, & pro ea cedens nomen debitoris, an istud censeatur assignatum causa demonstrationis. p.8. n.8

Promittens alternativè solutionem census, vel cedere nomen ante electionem, an transferat periculum nominis. p.97. n.1

Promissa exigibilitate, & nullo tempore præfixo ad procurandam exactiorem an negligentia oblit. p.10. n.3

Promissa quantitate cum pacto ut nomen cessum stet pro fundo dotali, an illud sit inæstimatum. p.118. n.5

Promissio crediti semper idonei, an censeatur cessio simplex. p.15. n.9

Promissio de cedendo an tollat cessionem legalem. p.113. n.16

Promissio capacitatis crediti cessi, an idem sit ac exigibilitatis. p.7. n.5

Promissio solvendi sit per stipulationem in delegatione. p.83. n.6

Protestus.

Protestus litterarum cambii pro regressu contra scribentem, secuta decoctione acceptantis, an sit necessarius. p.100. n.7

Provisio.

Provisio hominis an excludat provisionem legis. p.87. n.2

Provisio à jure communi descendens, an excludatur per conventionalem. ibid. n.3

Puella.

Puella descendens est dotanda de fideicommissio, si habeat bona intricata. p.40. n.4

Puella dotata de fideicommissio, an illud teneatur de bonis liberis supervenientibus. ibid. n.7

Q

Qui.

Qui relativum quando restringat dispositionem. p.52. n.10

R

Regalia.

Regale juris capiendi subditorum currus an sit cessibile. p.76. n.2

Redimens.

Redimens rem alienam à manibus latronum, an repetat solutum. p.57. n.9

Reductio.

Reductio censu per Principem ad minorem rationem cessionis, an cedens teneatur. p.151. n.28

Refutarius.

Refutarius feudi an teneatur stare cessionis commoditatis. p.12. n.5

Renuncians, & Renunciatio.

Renuncians translativè non potest cedere hæreditatem, nisi priùs adeat. p.17. n.4

Renunciatio an sit cessio translativa. p.130. n.2

Renunciatio per viam pacti, an profit solum paciscenti. p.131. n.6

Renunciatio an differat à repudiatione. p.154. n.10

Renunciatio uxoris ad favorem ementis, an sit liberatio pignoris. p.21. n.1

Rescriptum.

Rescriptum ad litem pro cedente an suffragetur cessionario. p.146. n.7

S

Scientia.

Scientia cessionis debitoris cessi an requiratur. p.95. n.4

Scientia creditoris dimissi conventionalis inter debitorem, & mutuantem, an sit necessaria. p.113. n.15.

Secundogenitus.

Secundogenitus an possit allicere muneribus primogenitum ad statum religiosum. p.104. n.5

Socius.

Socius an proprio nomine possit sine cessione utiles actiones exercere, quæ sitas ex contractu alterius focii. p.166. n.81

Solvens, & Solutio.

Solvens secundo cedenti, an iterum solvere teneatur secundo cessionario. p.127. n.7

Solvens

& verborum notabilium.

Solvens, & Solutio.

- Solvens secundo cedenti an iterum solvere teneatur secundo cessionario. p.127. n.7
 Solvens cedenti post cessionem in ampla forma, utrum liberetur. ibid. n.8
 Solvens ei, qui cessit bonis, an liberetur. p.136. num.7
 Solutio facta censetur in interesse, quoties fit per debitorem obligatum, secus per tertium. p.2. num.7

Soror.

- Soror renuncians fratribus hæreditatem, ab uno autem dotata, an ipsi solùm profic. p.35. n.8
 Soror pro paragio præfertur creditoribus fratris cum assensu. p.114. n.18
 Soror an agat contra tertios possessores. ibid. n.19

Substitutio, & Substitutus.

- Substitutio an caducetur ob præcedentiam substituti, gravato professo. p.91. n.11
 Substitutus post mortem an admittatur, emissa professione gravati. p.90. n.2

Subhastatio.

- Subhastato nomine debitoris, illius dominus perdidisse dicitur ad illud actionem. p.164. n.114

Successio.

- Successurus in fideicommissio si cedat spem, & deinde profiteatur, & purificetur substitutio, an succedat cessionarius. p.91. n.14

T

Tertius.

- T**ertio possessori solventi an post solutionem cessio facta sit efficax. p.29. n.6
 Tertius possessor solvens creditori sine cessione actionum, an succedat in hypothecam illius. ibid. n.10
 Tertius dans pecunias debitori pro dimittendo creditore anteriore cessis juribus, an sit graduandus juxta causam secundi contractus pro redditibus. p.15. n.1
 Tertius possessor rei donatæ an possit conveniri. p.106. n.3

Testamentum.

- Testamentum an recipiat perfectionem à professione testatoris. p.90. n.3

Textus.

- Text. in §. *his consequens*, *Auth. de qual. dot. Rat* pro muliere. p.93. n.7
 Text. in l. *cum tabernam*, ff. de pign. explicatur. p.99. n.5
 Text. in l. *si soer*, §. *Lucius Titius*, ff. solut. matrim. explicatur. p.103. n.2
 Text. in l. *Fiscus*, ff. de usur. explicatur. p.96. n.8
 Text. in l. *si cum dotem*, §. *transgrediamur*, ff. solut. matrim. laudatur adversus mulierem. p.79. n.2
 Text. in l. 2. *C. de rescind. vendit.* an locum habeat in cessione nominis debitoris. p.81. n.1. & seq.

Text. in l. 3. ff. ad l. *Falcid.* an procedat ad favorem hæredis cum inventario. p.146. n.6

Text. in l. *non vult hæres esse*, ff. de reg. jur. explicatur. p.147. n.10

Text. in l. *si plus*, ff. de evict. explicatur. p.4. n.6

Text. in l. *qui à debitore*, C. *qui potior*. pugnat cum textu in l. *per diversas*, C. *mandat.* p.17. n.7

Text. l. *insulam*, ff. *qui potior*. explicatur. p.55. n.2

Text. in l. 3. *C. de novat.* explicantur ejus requisita. p.61. n.2

Text. in l. *si res*, ff. de legat. explicatur. p.29. n.9

Text. in l. *per diversas*, & l. *ab Anastasio*, C. *mandat.* in debitis claris cessant. p.129. n.5

Text. in l. *Senatus*, §. 1. ff. de donat. caus. mort. explicatur. p.145. & seq.

Thesaurarius.

Thesaurarii, administratores, & procuratores ad solvendum, & exigendum, an possint modico soluto cessionem reportare in ipsorum beneficium. p.149. n.21

Traditio.

Traditio cedulae an sit ficta solutio. p.34. n.6

Tutor.

Tutor si obtenta cessione competeret, pupillum liberasse contutorem, haberet conditionem indebiti solutionis factæ pro tota summa. p.162. n.72. & seq.

V

Venditor.

Venditor si creditor sit defuncti, recuperat ab emptore creditum. p.108. n.4

Verbum.

Verba *cessio*, & *in solutum dedit*, non semper important dationem in solutum. p.15. n.8

Verba *cedo*, vel *dono*, an sint translativa. pag.131. num.7

Verbum *repudio*, an denotet translationem jurium. p.130. n.3

Verbum *transferre* quid importat. p.147. n.10

Vita.

Vita militia an sit cessibilis sine assensu. p.76. n.4

Usura.

Usuræ dotales an cedi possint. p.94. n.4

Ususfructus.

Ususfructus commoditas penes debitorem existens venit in hypotheca bonorum. p.162. n.77

Ususfructus, vel ipsius jus si cedatur, vel fructus, quantum sit discriminem in dote. ibid. & seq. n.6

Usufructuarius hæreditatis an sine mandato hæredis agat. p.132. n.8

Usus.

Usus an cedi valeat. p.138. n.7

Uxor.

Uxor an possit pro dote agere, si nolit renunciare successioneibus, juxta promissionem mariti. p.53. n.4

F I N I S.

